

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD-EST

2021-2027

Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Est

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD-EST 2021-2027

Agencia pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est

Cuprins

1	Introducere.....	6
2	Profil socio-economic.....	8
2.1	Localizare geografică.....	8
2.2	Cadrul natural.....	10
2.2.1	Particularități ale Regiunii Sud-Est.....	10
2.2.2	Zone specifice ale regiunii.....	11
2.2.3	Resurse naturale.....	13
2.2.4	Clima.....	15
2.2.5	Relieful.....	17
2.3	Structura sistemului de așezări.....	20
2.4	Structura socio-demografică a populației.....	27
2.5	Infrastructura.....	68
2.5.1	Coridoarele naționale și internaționale.....	68
2.5.2	Rețelele europene de transport (TEN-T).....	70
2.5.3	Rețeaua rutieră regională de transport.....	74
2.5.4	Rețelele regionale de drumuri publice.....	79
2.5.5	Situația viabilității/tipului de acoperăminte pe drumurile publice.....	83
2.5.6	Finanțări naționale și din fonduri europene.....	85
2.5.7	Perioada de programare 2021-2027.....	101
2.5.8	Drumurile orășenești și transportul urban.....	106
2.5.9	Rețeaua regională de căi ferate.....	110
2.5.10	Transportul naval – maritim și fluvial.....	119
2.5.11	Transportul aerian.....	165
2.5.12	Telecomunicațiile și Societatea informațională.....	176
2.5.13	Infrastructura sanitară.....	181
2.5.14	Infrastructura de servicii sociale.....	213
2.5.15	Infrastructura de educație.....	235
2.5.16	Infrastructura de locuințe.....	250
2.6	Mediu.....	257
2.6.1	Infrastructura de mediu.....	257
2.6.2	Amenajări agricultură.....	276
2.6.3	Riscuri naturale.....	289
2.6.4	Gestionarea deșeurilor și Economia circulară.....	299
2.7	Economia regiunii.....	310
2.7.1	Structura economiei: PIB și conturi regionale.....	310
2.7.2	Investițiile Străine Directe și comerțul exterior.....	322
2.7.3	Dinamica întreprinderilor.....	339
2.7.4	Productivitatea muncii.....	359
2.7.5	Cercetare, Dezvoltare, Inovare.....	369
2.7.6	Structuri de sprijin pentru afaceri.....	384
2.7.7	Domenii de specializare inteligentă.....	389
2.8	Turism.....	391
2.8.1	Turismul în context mondial, european, național și regional.....	391
2.8.2	Patrimoniul natural al regiunii (biodiversitate, habitate naturale, specii sălbatice de floră și faună, arii naturale protejate).....	397

2.8.3	Patrimoniul cultural material și imaterial	403
2.8.4	Structuri de primire turistică și fluxuri turistice	415
2.8.5	Turismul balnear	431
2.8.6	Turismul ecumenic	437
2.8.7	Principalele puncte de atracție turistică (din fiecare județ al regiunii)	446
2.9	Agricultura și dezvoltarea rurală	467
2.9.1	Producția agricolă.....	467
2.9.2	Horticultura	477
2.9.3	Îngrășăminte.....	481
2.9.4	Zootehnia	484
2.9.5	Producția animală	489
2.9.6	Resurse forestiere	494
2.9.7	Piscicultura	500
2.9.8	Infrastructură specifică: sisteme de irigații, depozite de cereale, puncte de colectare 506	
3	Analiza SWOT	511
4	Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2021-2027	521
4.1	Contextul european, național și regional.....	521
4.2	Viziunea strategiei regionale.....	524
4.3	Obiectivele strategice regionale, priorități și măsuri	525
5	Estimarea necesităților de finanțare	534
6	Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei	535
7	Sistemul de implementare	536
8	Monitorizarea.....	536
9	Procesul partenerial	536
	Glosar de termeni.....	536
	Bibliografie	536

ACRONIME

Acronim	Descriere
ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
ADRSE	Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Est
AM	Autoritatea de Management
AP	Acord de Parteneriat 2021-2027
APL	Autorități Publice Locale
BR	BRĂILA
BZ	BUZĂU
CDI	Cercetare-Dezvoltare-Inovare
CE	Comisia Europeană
CJ	Consiliul Județean
CRI	Consortiul Regional de Inovare
CT	CONSTANȚA (județ/oraș)
DJ	Drum Județean
DD	Delta Dunării
EDP	Proces de Descoperire Antreprenorială
EITT	Entități de Transfer Tehnologic
ERTMS	Sistemul european de management al traficului feroviar
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră (Greenhouse Gases- GhG)
GIS	Sistem Informațional Geografic
GL	GALAȚI
HG	Hotărâre de Guvern
HORECA	Industria ospitalității: Hoteluri, Restaurante, Cafenea
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
ISJ	Inspectoratul Școlar Județean
IT	Tehnologia Informației
ÎPT	Învățământ Profesional și Tehnic
JRC	Comisia Europeană - Direcția Generală: Centrul Comun de Cercetare (Joint Research Center)
MDLPA	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
MIPE	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
MPGT	Master Plan General de Transport al României
MRR	Mecanismul de Redresare și Reziliență
MTI	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizație Non Guvernamentală
OP	Obiectiv de Politică
OS	Obiectiv Specific
OSR	Obiectiv Strategic Regional
OUG	Ordonanța de Urgență
PDR SE	Planul de Dezvoltare Regională Sud Est
PIB	Produs Intern Brut (GDP)

Acronim	Descriere
PMUD	Plan de mobilitate urbană durabilă
PNDL	Programul Național Dezvoltare Locală
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
PAT	Program Asistență Tehnică
PCIDIF	Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027
PDD	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027
PEO	Programul Educație și Ocupare 2021-2027
PIDS	Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027
PR SE	Programul Regional Sud Est 2021-2027
PS	Programul Sănătate 2021-2027
PT	Programul Transport 2021-2027
PTJ	Programul Tranziție Justă 2021-2027
PRAI	Planul regional de acțiune pentru învățământ
RIS3	Strategia de Specializare Inteligentă regională
RO	România
SRSI SE	Strategia Regională de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est
SUERD	Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (EUSDR)2021 – 2027
TEN-T	Rețeaua trans-europeană de transport
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
TL	TULCEA
UAT	Unități Administrativ-Teritoriale
UE	Uniunea Europeană
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
VAB	Valoarea Adăugată Brută
VN	VRANCEA

1 Introducere

Planul de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est 2021-2027 (PDR SE) reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din Regiunea Sud-Est. PDR SE își propune să răspundă nevoii de a avea la dispoziție un document - cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor. Planul de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est pentru perioada 2021-2027 a fost realizat în conformitate cu metodologia orientativă elaborată de către Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora. Această metodologie a propus o abordare standardizată a exercițiului de planificare a dezvoltării regionale, aplicabilă tuturor regiunilor de dezvoltare din România în vederea asigurării unei abordări unitare și coerente, prin stabilirea unor cerințe comune privind dezvoltarea în parteneriat a documentelor de planificare regională, agrearea unei structuri standard a planului și aplicarea în toate regiunile, pe tot parcursul procesului de planificare, a unor metode de cercetare comune (analiza unor indicatori standard socio-economici).

Totodată, au fost respectate deciziile stabilite la nivel regional cu privire la constituirea și funcționarea structurilor parteneriale și calendarul orientativ pentru elaborarea documentelor de planificare a dezvoltării regionale. Fiind fundamentat pe o diagnoză detaliată, concretizată prin Analiza socioeconomică regională și prin Analiza SWOT a Regiunii Sud-Est, Planul de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea potențialului său real de dezvoltare. Pentru o evaluare cât mai corectă a nevoilor și a potențialului regiunii, cele două analize menționate integrează rezultatele celor 2 studii sectoriale elaborate la nivel regional în perioada 2020-2022, *Studiu privind dezvoltarea socio-economică a Regiunii Sud-Est*, precum și elemente-cheie din *Strategia Regională de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est*.

Analiza socioeconomică, analiza SWOT și Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est au parcurs un amplu proces consultativ desfășurat în cadrul structurilor parteneriale regionale, începând de la identificarea și cuantificarea problemelor și nevoilor până la stabilirea priorităților și măsurilor. Au fost avute în vedere de asemenea și strategiile de dezvoltare ale județelor, urmărindu-se armonizarea cât mai bună a obiectivelor și acțiunilor județelor și comunităților din Regiunea Sud-Est. PDR Sud-Est 2021-2027 se raportează, în același timp, la obiectivele stabilite la nivel național și european, sintetizate în documentele de programare ale Comisiei Europene pentru perioada 2021-2027, în angajamentele internaționale ale României și în strategiile naționale pentru perioada următoare. PDR Sud-Est urmărește pe tot parcursul său cele 5 Obiective de Politică definite prin Politica de Coeziune a Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027: **OP 1** O Europă mai competitivă și mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale; **OP 2** O Europă mai verde, rezilientă cu emisii reduse de dioxid de carbon, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și a adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor precum și a unei mobilități

urbane durabile; **OP 3** O Europă mai conectată prin creșterea mobilității; **OP 4** O Europă mai socială și mai incluzivă, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale; **OP 5** O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și de inițiative locale.

În procesul de elaborare al PDR Sud-Est s-au avut în vedere câteva principii fundamentale, și anume:

- parteneriatul activ la nivel regional asigurat prin activitățile desfășurate în cadrul structurilor consultative și o abordare mixtă a procesului: bottom-up (nevoi, soluții, proiecte) și top-down (integrare, corelare, prioritizare);
- concentrarea și prioritizarea obiectivelor, mărindu-se în acest fel eficacitatea utilizării resurselor alocate;
- coordonarea și corelarea diferitelor acțiuni propuse, ținându-se cont de complementaritatea cu alte strategii naționale sau regionale;
- implicarea beneficiarilor încă din faza de elaborare a Planului prin crearea unui portofoliului regional de proiecte.

Conform reglementărilor legale în vigoare, după avizarea sa de către Comitetul Regional de Planificare „Sud-Est”, PDR Sud-Est 2021-2027 va fi aprobat de către Consiliul de Dezvoltare Regională - forul decizional al Regiunii Sud-Est. Implementarea Planului de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est se va întinde de-a lungul perioadei 2021-2029 și va avea la bază atât finanțări nerambursabile din fonduri europene disponibile după aprobarea Programelor aferente perioadei 2021-2027, oportunitățile de finanțare oferite în cadrul PAC 2021-2027 (prin Planul Național Strategic și sistemul de plăți directe), noile pachete financiare și programe europene adoptate ca răspuns la criza generată de pandemia COVID 19 (ex. PNRR, Next Generation EU, EU4Health etc) cât și alocările disponibile prin programele naționale (ex. PNDL, Programul de stimulare a înnoirii Parcului național auto, Casa Verde, PNCDI etc), toate aceste surse putând acoperi doar în parte nevoile de finanțare ale Strategiei, fiind astfel nevoie și de mobilizarea unor resurse financiare proprii sau atrase de către autorități locale, companii și universități. Planul de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est 2021-2027 este însoțit de portofoliul regional de proiecte, care include proiectele majore, cu un impact larg, semnificativ, care vor fi susținute pentru a se asigura o mai eficientă implementare a PDR.

2 Profil socio-economic

2.1 Localizare geografică

Regiunea Sud-Est este situată în partea de sud-est a României și se învecinează la nord cu Regiunea Nord-Est, la vest cu Regiunea Centru, la sud-vest cu Regiunea Sud-Muntenia și Regiunea București-Ilfov, la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre (o lungime de 194 km pe platforma continentală și 245 km de țărm). Acoperind 35.762 km² sau 15% din suprafața totală a țării, regiunea este a doua ca mărime din cele 8 regiuni ale României.

Regiunea Sud-Est aparține provinciei fizico-geografice a Europei răsăritene, sub-provincia ponto-danubiană și are granițe naturale formate de râul Prut, fluviul Dunărea, precum și Marea Neagră. Această regiune cuprinde aproape toate formele de relief: Lunca Dunării, Câmpia Bărăganului în centru și Câmpia Covurlui în nord, Podișul Dobrogea în est și sud. În partea de nord a podișului Dobrogei se află Munții Măcinului, iar partea de nord-vest a regiunii cuprinde o parte a Carpaților de Curbură și a Subcarpaților de Curbură.

Regiunea Sud-Est are în componența sa 6 județe: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea.

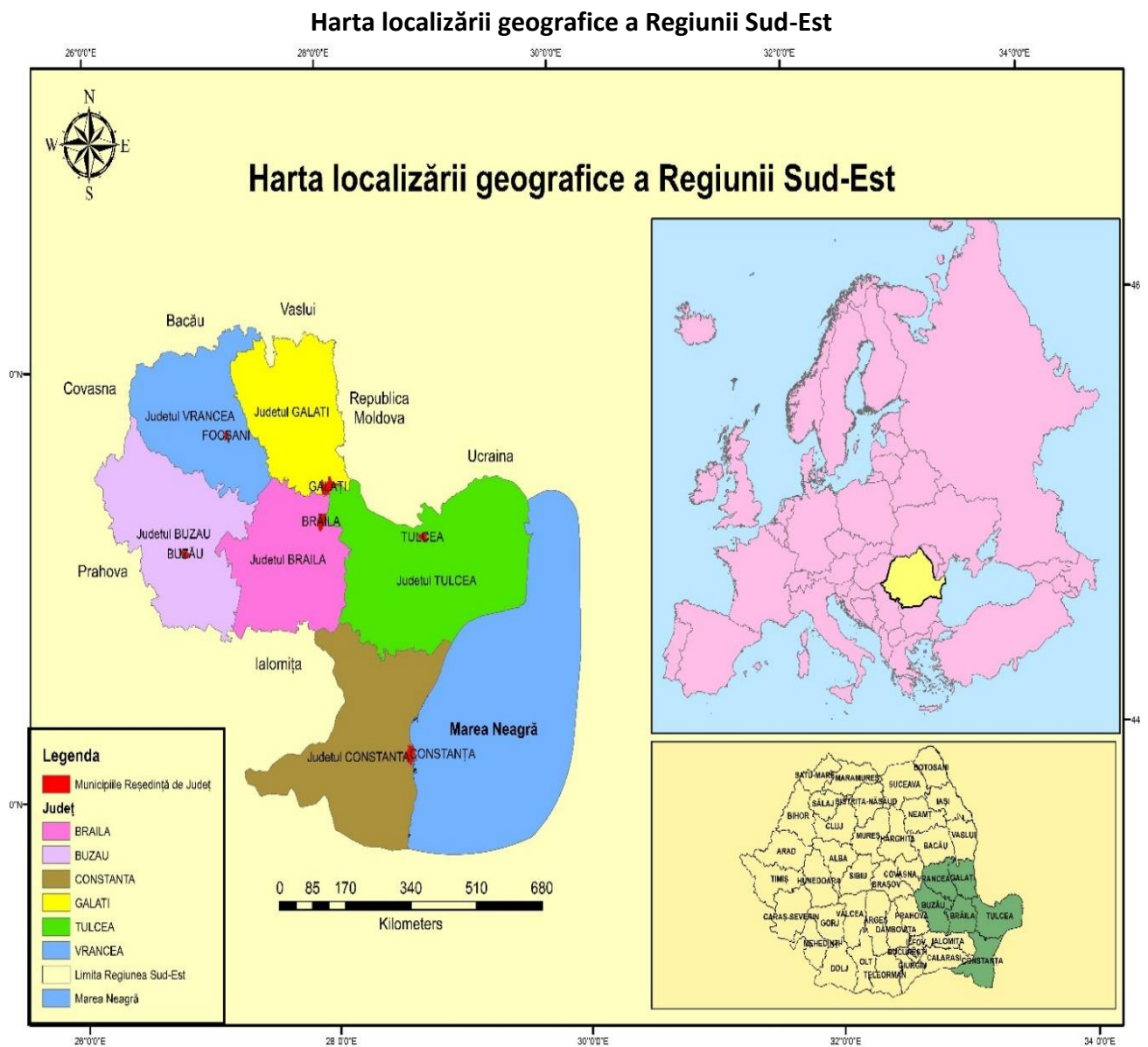
Un aspect cheie al localizării geografice a Regiunii Sud-Est este faptul că se constituie în frontieră estică a Uniunii Europene, cu implicații majore în ceea ce privește securizarea punctelor de trecere a frontierei, dar și implicarea în acțiuni de cooperare regională transfrontalieră. Lungimea graniței comune româno-ucrainene-moldovene este de 1099,4 km. Granița româno-moldoveană este în întregime o graniță fluvială (450 km) iar granița româno-ucraineană are o componentă complexă fiind o parte graniță terestră (273,8 km), o parte graniță fluvială (343,9 km) și o parte graniță maritimă (31,7 km). Granița Regiunii Sud-Est cu Ucraina este de 89,6 km terestru, 343,9 km fluvială și 31,7 km maritimă.

Conform Poliției de Frontieră din România, în Regiunea Sud-Est se află următoarele puncte de trecere a frontierei:

- Puncte de trecere a frontierei aeroportuare:
 - o Aeroportul Delta Dunării din județul Tulcea
 - o Aeroport Mihail Kogălniceanu din județul Constanța;
- Puncte de trecere a frontierei rutier:
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Galați Rutier (Republica Moldova);
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Oancea Rutier din județul Galați (Republica Moldova);
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Ostrov Rutier din județul Constanța (Bulgaria);
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Lipnița Rutier din județul Constanța (Bulgaria);
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Negru Vodă Rutier din județul Constanța (Bulgaria);
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Vama Veche Rutier din județul Constanța (Bulgaria);
- Puncte de trecere a frontiere feroviar
 - o Punctul de Trecere a Frontierei Galați Feroviar (Republica Moldova);

- Punctul de Trecere a Frontierei Negru Vodă Feroviar din județul Constanța (Bulgaria);
- Puncte de trecere a frontierei portuar:
 - Punctul de Trecere a Frontierei Brăila Port;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Galați Zona Liberă;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Tulcea Port (Ucraina);
 - Punctul de Trecere a Frontierei Sulina Port și Zona Liberă din județul Constanța;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Midia Port din județul Constanța;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Cernavodă Port din județul Constanța;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Constanța Sud - Agigea Port și Zona Liberă;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Constanța Port;
 - Punctul de Trecere a Frontierei Mangalia Port din județul Constanța.

Harta nr. 2.2.1.1

Programe de finanțare transfrontaliere

Având în vedere poziția geografică a Regiunii Sud-Est, județele aflate în zona de frontieră sunt eligibile pentru a accesa finanțare prin Programele de cooperare teritorială¹ și pentru a contribui la atingerea obiectivului general al acesteia: evoluția către o regiune de prosperitate și bună vecinătate, realizată prin acțiuni de cooperare transfrontalieră în beneficiul statelor membre și non-membre ale UE care se învecinează (vezi Anexa 1).

2.2 Cadrul natural

2.2.1 Particularități ale Regiunii Sud-Est

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se diferențiază prin formațiunile geologice variate, de la cele mai vechi unități (caledoniene și hercinice) și până la cele recente (aflate încă în plină formare și transformare).

În plus, există zone cu potențial economic și infrastructură cu impact puternic asupra dezvoltării integrate a regiunii, precum Marea Neagră, Delta Dunării și Insula Mica a Brăilei cu o faună și floră unică în Europa.

Turismul este un domeniu cu potențial de dezvoltare foarte ridicat în regiune. Regiunea Sud-Est cuprinde aproape toate formele de relief: Lunca Dunării, Câmpia Bărăganului, Podișul Dobrogei cu Munții Măcinului, iar partea de nord-vest a regiunii cuprinde o parte a Carpaților și a Subcarpaților de Curbură. Totodată regiunea este străbătută de fluviul Dunărea, cuprinde Delta Dunării și este mărginit la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre. Toate aceste caracteristici favorizează dezvoltarea turismului tradițional (turismul montan, litoral), turismul balnear și chiar turismul de nișă (de exemplu, turismul viticol).

Regiunea Sud-Est este una dintre cele mai importante regiuni din punct de vedere turistic, prin arealele Litoralului Mării Negre; Delta Dunării; stațiunile balneo-climaterice (Municipiul Mangalia, județul Constanța, și stațiunile sale: Saturn, Venus, Cap Aurora, Jupiter, Neptun și Olimp, Orașul Eforie, Orașul Năvodari, Satul Sărata Monteoru din structura comunei Merei, județul Buzău); stațiune balneară (Orașul Techirghiol, județul Constanța); stațiuni de interes național (Lacul Sărat județul Brăila, Cap Aurora, Costinești, Eforie Nord, Eforie Sud, Jupiter, Mamaia, Mangalia, Neptun-Olimp, Saturn, Techirghiol, Venus, zona Mamaia Nord, Orașul Năvodari județul Constanța); stațiuni de interes local (Gura Sîriului, Sărata Monteoru județul Buzău, Soveja județul Vrancea, Tulucești județul Galați) traseele de drumeție turistică din Munții Buzăului și Munții Vrancei; Dobrogea de Nord cu mănăstirile sale; turismul oenologic (viticol), dezvoltat pe baza podgoriilor de la Murfatlar, Panciu, Odobești, Nicorești, Dealurile Bujorului, Pietroasele.

Din punct de vedere agricol, prezența unei ponderi importante a solurilor fertile ale Bărăganului, pentru cultura cerealelor, dar și pentru culturile de viță de vie (unde Regiunea se situează pe primul loc, la nivel național), reprezintă o altă caracteristică importantă a Regiunii. Un alt sector bine dezvoltat și care este specific Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este cel naval, în cadrul Regiunii de Dezvoltare aflându-se o serie de porturi maritime și fluviale, care pot facilita o serie de activități, precum transporturile sau turismul. Printre cele mai mari astfel de porturi pot fi amintite Constanța, Mangalia, Tulcea, Sulina, Galați, Brăila, etc.

¹ <https://oportunitati-ue.gov.ro/programe-de-finantare/programe-de-cooperare-teritoriala/>

În Regiunea Sud-Est, avem următoarele zone de interes turistic: Vulcanii Noroioși, Focul Viu, Barajul de la Siriu din pământ, Rezervația naturală de chihlimbar de la Buzău, drumul cramelor, peisajele naturale din județul Vrancea (Soveja-Lepșa-Tulnici), cetățile antice, Munții Măcinului, Delta Dunării, peisajele din Balta mică a Brăilei, Lacul Sărat, Pădurea Gârboavele, Rezervația paleontologică de la Tecuci.

2.2.2 Zone specifice ale regiunii

În cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, pe baza unei analize multicriteriale de indicatori (particularități fizico-geografice, demografice, economice, de infrastructură, ale standardului de viață, echiparea tehnico-edilitară a teritoriului, probleme sociale și de mediu), în Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est (2014-2020), au fost delimitate o serie de șase zone specifice, respectiv:

Zona Moldovei de Sud – formată din județele Galați și Vrancea, care din punct de vedere fizico-geografic au anumite caracteristici, precum instabilitatea teritoriului (întâlnindu-se frecvente alunecări de teren, ieșiri ale râurilor din matcă – inundații, precum și un ridicat grad de seismicitate – frecvență mare a cutremurelor de pământ). Gradul de accesibilitate rutieră și feroviară este destul de scăzut în cadrul acestei zone. Din punct de vedere social, problemele cu care se confruntă această zonă sunt indicii mortalității infantile (care au o valoare ridicată) și un nivel scăzut al indicatorilor privind asistența sanitară. Formele de relief predominante în cadrul acestei zone sunt: Munții Vrancei, Subcarpații Vrancei, Dealurile Covurluiului și Dealurile Nicoreștilor, Câmpia Covurluiului, Câmpia Tecuciului și Câmpia Siretului Inferior.

Zona Subcarpaților de Curbură – teritorial se suprapune peste județele Vrancea și Buzău, caracteristica principală fiind gradul ridicat de seismicitate. Din punct de vedere al treptelor majore de relief, pe o suprafață de aproximativ 50%, această zonă este ocupată de culmi montane (cu importante resurse, în special forestiere), iar prezenta rezervațiilor naturale și monumentele naturii este, de asemenea, ridicată. Fiind o zonă în mare parte cu altitudini ridicate și cu accesibilitate mai scăzută, îmbătrânirea demografică este un fenomen negativ, care caracterizează această zonă, iar evoluția numărului de locuitori se situează, în continuare, pe un trend descendent. Printre activitățile economice desfășurate, cele neagricole ocupă o pondere însemnată, zona dispunând și de terenuri agricole, aflate în proprietate privată, ceea ce constituie premise în dezvoltarea locală.

Zona Câmpiei Bărăganului – se suprapune peste teritoriul a trei județe (Vrancea, Buzău și Brăila) și este de asemenea, caracterizată de un grad ridicat de seismicitate, de lipsa precipitațiilor și de resurse forestiere scăzute. Îmbătrânirea demografică este un fenomen care caracterizează și această zonă, iar evoluția numărului de locuitori se prezintă într-o continuă scădere, la aceasta contribuind și natalitatea, care este destul de scăzută (cu valori medii și sub media națională).

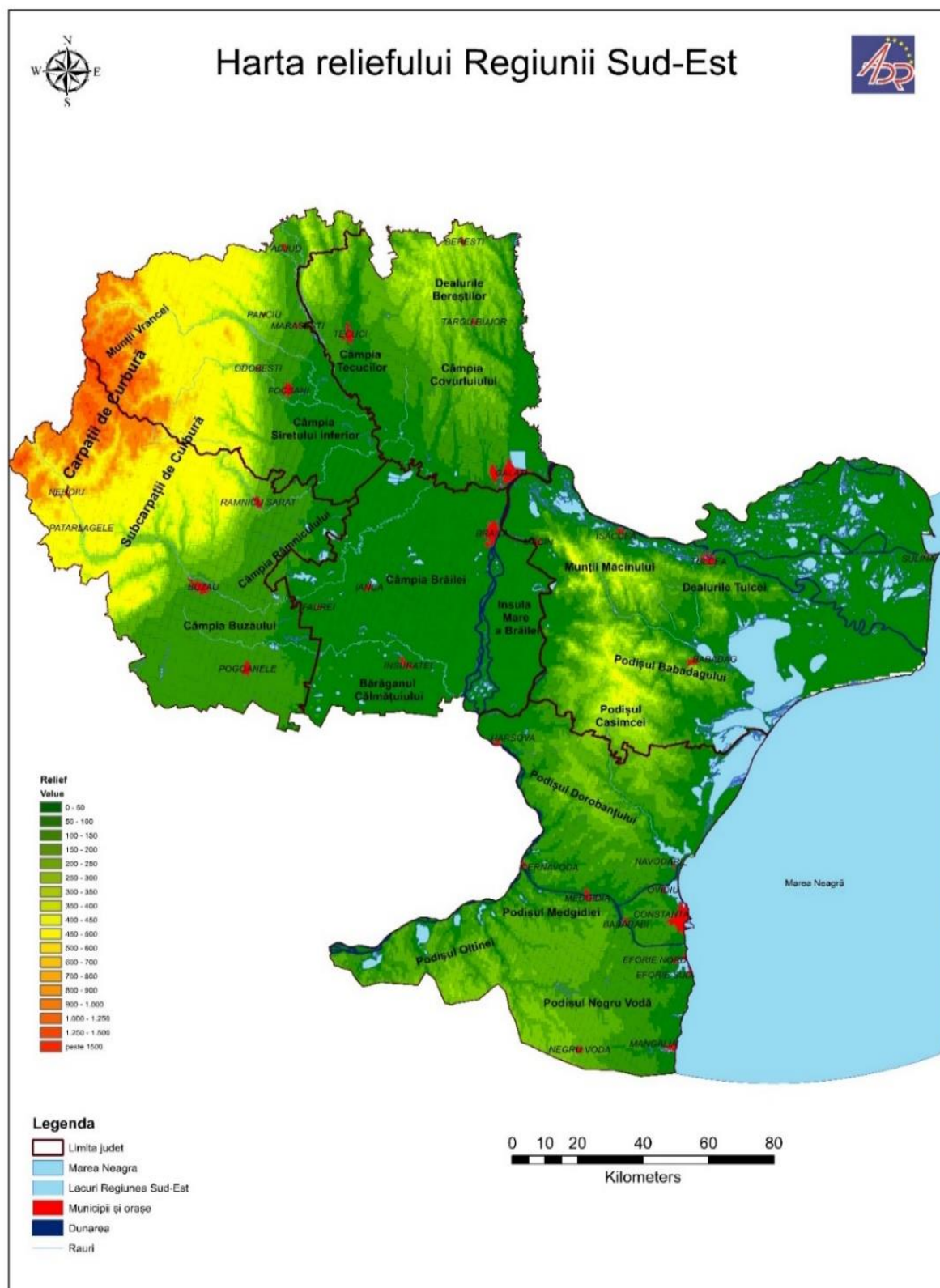
Zona Dobrogei de Nord – este arealul exclusiv al județului Tulcea, județ ce dispune de un important areal turistic, prin Rezervația Biosferei aflată sub protecție UNESCO, în suprafață totală de 5.800 km² – Delta Dunării. Aceasta este completată de prezența Parcului Național Munții Măcinului, un areal ce se întinde pe o suprafață de 11.321 ha, caracterizat de o biodiversitate aparte (specii rare de floră și faună, aflate la interferența arealelor mediteraneean, balcanic și caucazian). Demografic, această zonă este marcată de o densitate

redușă și de un accentuat declin. Activitățile economice sunt marcate de exploatarea resurselor naturale (forestiere și nu numai), inclusiv a celor turistice. Circulația turistică în zonă este favorizată de prezența destinațiilor anterior menționate, la care se adaugă monumentele istorice și religioase (Celic-Dere, Cocoș-Niculițel, Saon și Bazilica paleo-creștină de la Niculițel, prezența cetăților romane, italiene, bizantine de la Troesmis, Arrubium, Dinogetia, Noviodunum, Halmyris, Arganum și Enisala).

Zona Dobrogei Centrală și Dobrogea de Sud-Vest – este o zonă caracterizată de anumite particularități climatice, precum lipsa de precipitații (sub 400 mm/an) și o aridizare accentuată. De asemenea, zona mai este caracterizată și de o densitate redusă a populației, dar și un declin demografic continuu, de prezența unor importante resurse și de existența unor însemnate monumente naturale și rezervații. Din punctul de vedere al unităților majore de relief, în această zonă, predomină unitățile de podiș: Podișul Casimcei, Podișul Medgidiei, Podișul Oltinei și Podișul Negru Vodă.

Zona Dobrogei de Sud-Est – este caracterizată de o densitate ridicată a populației. Este printre puținele zone, în care se observă o creștere demografică datorită dezvoltării economice din Zona Metropolitană Constanța, favorizată și de existența unui important centru universitar. Zona este cunoscută și ca o importantă destinație turistică, cu activități specifice numeroase, exploatațiile agricole individuale sunt de dimensiuni însemnate, iar ponderea terenurilor agricole este una însemnată. Printre aspectele negative cu care se confruntă această zonă sunt poluarea (în special poluarea plajelor, în arealele litorale ale acesteia) și poluarea solurilor, prin folosirea frecventă a pesticidelor, în activitățile agricole. Principala formă de relief din această zonă este reprezentată de litoralul românesc și platforma continentală ale Mării Negre.

Harta reliefului Regiunii Sud-Est

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

2.2.3 Resurse naturale

Resursele naturale pe care le oferă Regiunea de Dezvoltare Sud-Est sunt formate de zăcămintele de petrol, exploatabile din arealele Berca, Sărata-Monteoru, Ianca, Oprișenești,

Pâclele, gaze naturale, exploatabile în județul Brăila și județul Buzău, dar și în Platforma Continentală a Mării Negre.

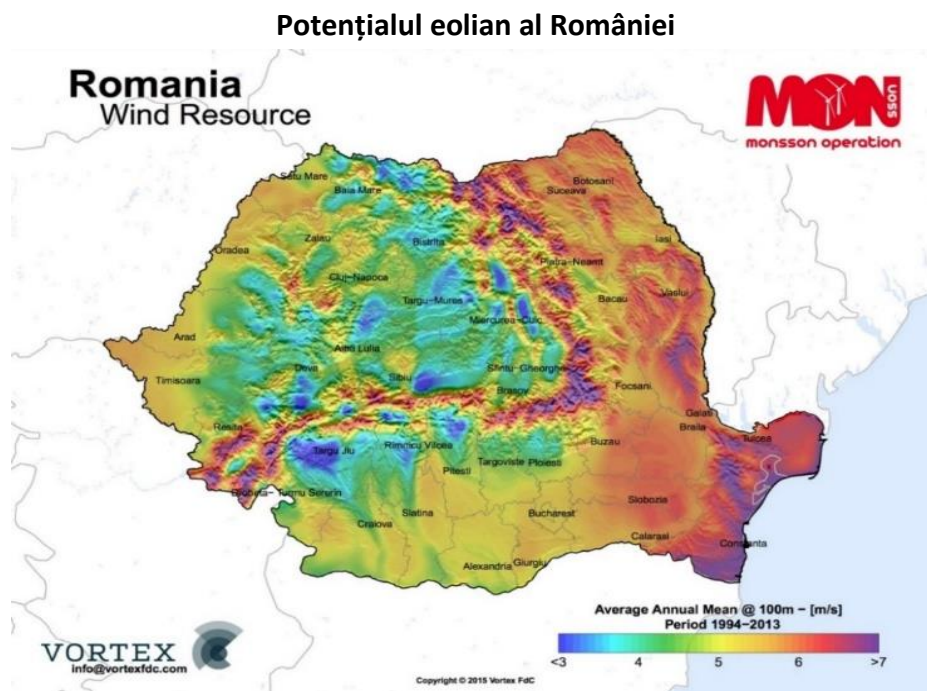
Cărbunele inferior a fost identificat în anumite areale din județul Buzău, dar acesta are o slabă putere calorică și se găsește în cantități mici, ceea ce îl face, în mare parte, neexploatabil. Acesta se întâlnește pe aproximativ 125 ha, în regiunea Ojasca, unde a fost exploatat, până în anul 1959, mai mult pentru nevoile localnicilor.

Din Munții Măcinului se mai poate exploata granitul (ca rocă de construcție), iar din Podișul Dobrogei piatra de var. Din Dealurile Tulcei se exploatează minereurile de fier, pirita de cupru, sulfuri complexe de plumb și zinc, cuarț, granit, marmură, piatră de var, caolin și baritină; din județul Buzău se exploatează sarea și loess-ul. În areale din județele Brăila, Buzău și Constanța se pot valorifica ape minerale sulfuroase, feruginoase și clorosodice.

Platforma Continentală a Mării Negre este bogată în minerale și hidrocarburi, de asemenea, acestea mai sunt prezente și în areale din județele Brăila, Galați și Vrancea. În județul Buzău (zonele Berca și Monteoru) se află singurul depozit de petrol la suprafață.

De asemenea, o resursă inepuizabilă și cu potențial ridicat (parțial valorificat) o reprezintă energia eoliană (Harta nr. 2.2.3.1) și cea solară (Harta nr. 2.2.3.2), întreaga Provincie Dobrogea, alături de alte regiuni ale țării, fiind considerată una cu potențial ridicat din acest punct de vedere, ceea ce poate conduce la creșterea investițiilor în domeniu, în această zonă.

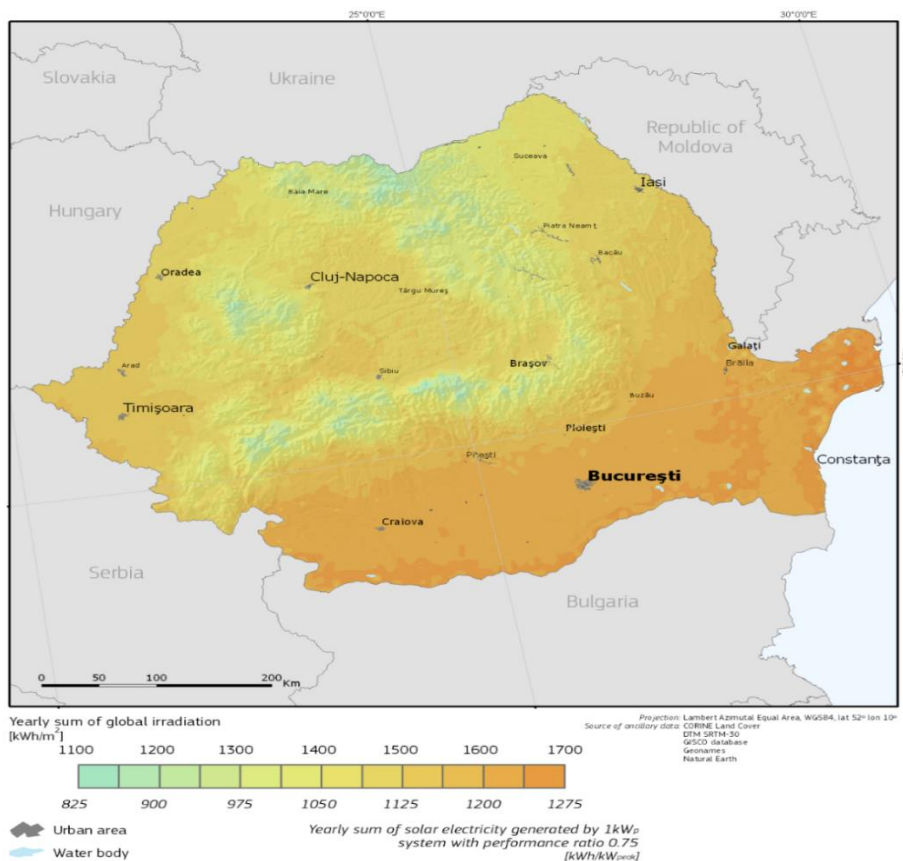
Harta nr. 2.2.3.1

Sursa: <https://vortexfdc.com/knowledge/romania-wind-map/>

Harta nr. 2.2.3.2

Potențialul energetic solar al României

Sursa: https://re.jrc.ec.europa.eu/pvg_download/map_index.html

Peste jumătate din ponderea terenurilor arabile fertile din Câmpia Bărăganului se regăsesc în cadrul acestei Regiuni de Dezvoltare. Întinsele suprafețe agricole, precum și calitatea ridicată a solurilor, la care se mai adaugă posibilitatea reintroducerii în circuit a irigațiilor, toate acestea oferă condiții prielnice practicării unei agriculturi ecologice. De asemenea, importante resurse de apă, existente în cadrul Regiunii, facilitează o serie de alte activități, care s-au dezvoltat de-a lungul timpului: pescuitul și transporturile pe apă fluvial și maritim.

2.2.4 Clima

Din punct de vedere climatic, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se înscrie în zona climatului temperat continental moderat de tranziție, dar cu o serie de particularități locale, impuse de prezența unor factori naturali, cu impact major, cum ar fi Marea Neagră, Dunărea și varietatea formelor de relief.

Varietatea formelor de relief determină diferențieri importante ale principalilor parametri climatici, cum ar fi:

Temperatura aerului - temperaturile medii anuale în Lunca Dunării, Sudul Dobrogei, Zona Litorală și Delta Dunării sunt superioare izotermei de 11°C (11,2°C Mangalia și Murfatlar), în Câmpia Română au valori de 10-11°C, urmând ca mai apoi, gradientul termic să scadă spre zonele mai înalte ale regiunii: 6-10°C în zonele Subcarpatice (7,5°C-Stația Meteorologică de la Bisoca, județul Buzău), urmând ca la altitudini mai mari aceasta să atingă valori de 2°C (2,2°C-Stația Meteorologică Penteleu, județul Buzău), 0°C și chiar sub pragul acestei valori la

altitudini foarte mari. Cu excepția zonei litorale (Mangalia, unde valorile sunt între 0 și +1°C), temperatura medie a lunii ianuarie prezintă, în cea mai mare parte, valori negative (cuprinse între 0°C și -6°C, și izolat mai coborâtă). Temperatura medie a lunii iulie înregistrează valori cuprinse între 20°C și 23°C pentru zona de câmpie, chiar ușor mai ridicate în Lunca Dunării, în zona de dealuri aceasta se situează în pragul valorii de 16°C și 20°C, coborând până la 8-16 °C în zona montană. Recordul maxim absolut de temperatură, atât pentru Regiunea Sud-Est, cât și la nivel național, a rămas același, de 44,5°C, înregistrat la data de 10 august 1945, la Stația Meteorologică de la Ion Sion (județul Brăila).

Grafic nr. 2.2.4.1

Temperaturile maxime, medii și minime anuale și datele la care acestea au fost înregistrate în principalele stații meteorologice din Regiunea Sud-Est

Stația Meteo/Perioada	Media anuală (°C)	Temperatura maximă anuală (°C)	Data	Temperatura minimă anuală (°C)	Data	
Brăila	1975-2000	10,7	:	:	:	
	2010	11,6	37,2	15.08.2010	-22,6	26.01.2010
	2021	:	:	:	:	:
Buzău	1901-2000	-	39,8	05.07.2000	-29,6	24.01.1942
	2010	11,6	37,6	13.07.2010	-25,7	25.01.2010
	2021	11,9	37,2	02.08.2021	-11,2	19.01.2021
Constanța	1901-2000	11,4	38,5	10.07.1927 și 23.07.2007	-25,0	10.02.1929
	2010	13,1	34,7	11.08.2010	-17,8	25.01.2010
	2021	13,2	33,6	29.07.2021	-9,7	13.02.2021
Galați	1901-2000	10,5	40,2	05.07.2000	-28,6	10.02.1929
	2010	11,8	37,6	13.08.2010	-21,5	25.01.2010
	2021	12	36,1	28.07.2021	-12,4	10.01.2021
Tulcea	2010	12,2	37,0	13.08.2010	-20,6	26.01.2010
	2021	:	:	:	:	:
Vrancea	2010	11,3	37,8	16.08.2010	-20,2	26.01.2010
	2021	:	:	:	:	:

Sursa: INS Anuarul Statistic al României, ed. 2021; Legendă: ':' - date lipsă

Vânturile – în anotimpul de vară, predominante sunt vânturile din direcția estică și nordică, în vreme ce iarna ce resimte influența Crivățului, vânturile dominante fiind cele din direcția sudică. Regiunea mai este influențată și de o serie de vânturi locale, cum ar fi brizele montane (Carpații Curburii) și cele marine (Litoralul Mării Negre), precum și foehnizarea maselor de aer (Subcarpații Curburii).

Precipitațiile – cantitatea medie a acestora este influențată, de asemenea, de poziția geografică (continentalismul accentuat al climei, din estul continentului european) și de particularitățile elementelor de relief (altitudine). Astfel, cantitatea medie anuală de precipitații prezintă valori de sub 400mm/an în Sudul Dobrogei, pe Litoralul românesc al Mării Negre și în Delta Dunării (stația hidrometrică de la Sulina a înregistrat cea mai scăzută valoare națională, de 358mm/an). Valori cuprinse între 400-500mm/an sunt întâlnite în Câmpia Română și mare parte a Podișul Dobrogei, iar în zona subcarpatică a Regiunii precipitațiile ating până la 700-800mm/an, în timp ce în Zona Carpaților de Curbură acestea pot depăși 1000mm/an.

Grafic nr. 2.2.4.2

Cantitățile de precipitații atmosferice înregistrate în principalele stații meteorologice din Regiunea Sud-Est sunt următoarele

Stația meteorologică	Perioada/Cantitate precipitații (l/m ²)		
	Media multianuală	2010	2021
Brăila	:	653,6	:
Buzău	516.15	513,8	518,5
Constanța	615,9	583,8	648,0
Galați	681,75	682,4	681,1
Tulcea	:	633,9	:
Vrancea	:	731,8	:

Sursa: INS Anuarul Statistic al României, ed. 2021, Legendă: ':' - date lipsă

2.2.5 Relieful

Caracteristica principală a reliefului Regiunii de Dezvoltare Sud-Est o reprezintă varietatea, de la cele mai vechi forme (caledoniene-Podișul Casimcei și hercinice-Munții Măcinului) și până la cele noi, aflate într-o continuă transformare (Delta Dunării).

Carpații de Curbură – se află în partea de Nord-Vest a Regiunii de Dezvoltare și se desfășoară sub forma unor munți de altitudine medie și mică, care sunt alcătuiți dintr-o serie de culmi montane largi, rotunjite sau pe alocuri înguste, cu un grad ridicat de fragmentare. Culmile sunt separate de văi transversale, care s-au adâncit treptat, și înșeuări largi sau depresiuni cu șesuri aluviale largi și extinse. Din această categorie montană fac parte: Munții Vrancei, ce aparțin mișcărilor orogenice alpine, și provin din culmi rezultate din fragmentarea Platformei de eroziune, situate la 1700 m altitudine (Goru – 1785 m, Lăcăuți – 1777 m, Giurgiu – 1720 m, Pietrosu – 1672 m, Zboina Frumoasă 1657 m). Munții Buzăului, tot de origine alpină, fiind alcătuiți din două masive impresionante (Masivul Penteleu și Masivul Siriu), care se impun în peisaj, cu altitudini de peste 1600 m. Alte culmi care intră în alcătuirea acestor munți sunt cei cu altitudini cuprinse între 1300-1450 m (Tătaru și Podul Calului) și munții cu altitudini cuprinse între 1000-1250 m (Zmeuretu-Muntioru, Munții Întorsurii și Pintenul de fliș Ivănețu,

acesta din urmă pătrunzând în zona Subcarpaților Curburii). Văile cu albi largi și cele două depresiuni majore (Depresiunea Întorsura Buzăului și Depresiunea Comandău) separă aceste culmi montane.

Subcarpații de Curbură – îmbracă la exterior rama montană a Carpaților de Curbură, dispuși sub forma a două șiruri de dealuri și două șiruri de depresiuni paralele cu rama montană, interpătrunse pe alocuri de un pinten paleogen de fliș, care dă o anumită complexitate tectonică arealului și creează o zonă de tranziție (zona de interferență carpato-subcarpatică). Așadar, la contactul cu munții, se desfășoară primul șir de depresiuni submontane (Depresiunea Vrancei, Depresiunea Lopătari, Depresiunea Chiojd). Acestea sunt închise de primul șir de dealuri, ce depășesc pe alocuri 900 m (Dealul Răiuți, Dealul Bisoca, Dealul Dalma). Urmează apoi al doilea șir de depresiuni (depresiunile intracolinare) – Depresiunea Dumitrești și Depresiunea Policiori, care sunt închise de cel de-al doilea șir de dealuri de peste 900 m (Dealul Blăjeni, Dealul Deleanu și Măgura Odobeștilor). Tectonic, Subcarpații de Curbură sunt caracterizați de mișcări neotectonice active (ridicări tectonice lente, dar mai accentuate între Șușița și Călnău), accentuând dinamica alunecărilor de teren din zonă. Din punct de vedere turistic, două fenomene rare se pot întâlni în acest areal al Subcarpaților (Vulcanii Noroioși, de la Policiori, Berca și Arbănași – element pseudo vulcanic, și Focul viu de la Andreiașu de Jos, ambele legate de emanațiile de gaze, existente de-a lungul unor falii tectonice).

Podișul Dobrogei – este situat între Dunăre (la Vest) și Marea Neagră la est, iar la sud, în cadrul Regiunii de Dezvoltare, acesta este limitat de granița României cu Bulgaria. Din punct de vedere genetic, unitatea de relief este una danubiano-pontică, iar altitudinal și după aspectul formelor de relief este divizat în Masivul Dobrogei de Nord și Podișul Dobrogei de Sud, despărțite fiind de falia Hârșova-Capul Midia. Masivul Dobrogei de Nord se prezintă sub forma unui podiș care descrește altitudinal dinspre Dunăre spre Mare. Unitatea cu cele mai mari altitudini din toată Dobrogea este considerată Munții Măcinului (Culmea Pricopanului – Vârful Țuțuiatu – 467 m și Culmea Niculițelului – 363 m), care sunt situați în nord-vestul podișului. Ca subunități, acest podiș este alcătuit din mai multe subdiviziuni: Podișul Casimcei, la sud, spre contactul cu cealaltă subdiviziune majoră a Podișului Dobrogei, dominant din șisturi verzi; Munții Măcinului, un masiv montan de origine veche, hercinică, alcătuit din roci dure (granite) și cu altitudini de peste 400 m (Vf. Greci – 467 m); Dealurile Tulcei (100-200m), Depresiunea Nalbant, Podișul Babadag (400m). Podișul Dobrogei de Sud se prezintă sub forma unor câmpuri vălurite, cu altitudini în jurul valorii de 100 m, în zona cea mai joasă, de-a lungul Văii Carasu. Spre Sud, Podișul suferă o ridicare, altitudinile ajungând până la 194 m (Pod. Negru Vodă) sau chiar 204 m (Pod. Oltinei). Podișul este acoperit cu un strat de loess, iar ca subdiviziuni este format din Pod. Medgidiei (Dorobanțului), la Nord, care este despărțit de Pod. Oltinei și Pod. Negru Vodă prin Canalul Dunăre-Marea Neagră (ce urmează traseul fostei Văi Carasu). Zona estică, litorală, prezintă un țărm mai jos în partea de Nord, unde apar limanuri și lagune maritime și un țărm ceva mai înalt (cu faleză), în partea de Sud.

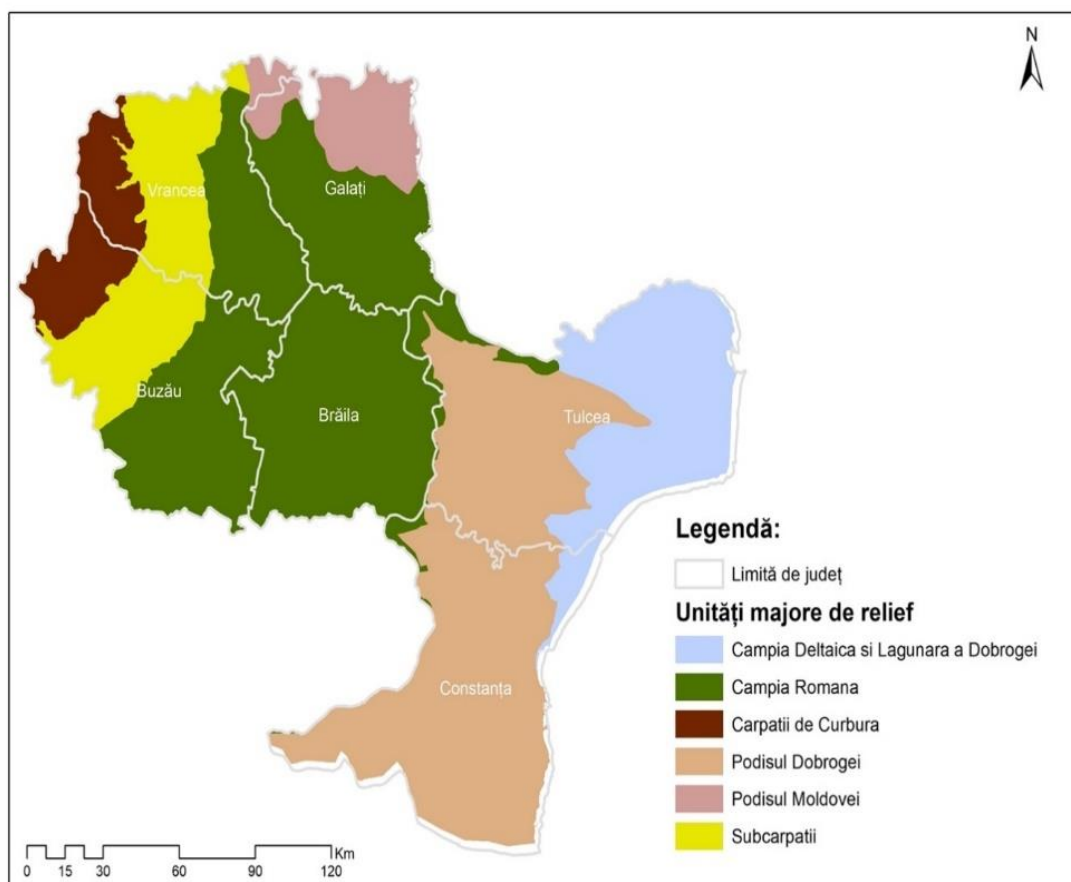
Câmpia Română – aceasta ocupă partea centrală a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, care din punct de vedere altitudinal este divizată în două sectoare, una mai înaltă, cu aspectul unei suprafețe netede ușor vălurită datorită prezenței unor conuri aluvionare, cu altitudini între 50-100 m (Câmpia Râmnicului, Câmpia Bărganului), și o zonă mai joasă (de subsidență), cu altitudini cuprinse între 5 și 10 m (Câmpia Buzăului, Câmpia Siretului Inferior). La suprafață,

de-a lungul râurilor principale, care brăzdează câmpia (Ialomița, Călmățui și Siret), apar dune de nisip, cum ar fi cele de la Hanu Conachi, iar în Zona Bărăganului se află o cuvertură groasă de loess, presărată cu micro-forme de relief de tipul crovurilor sau a lacurilor mici. La est, Câmpia este separată de Podișul Dobrogei prin Lunca Dunării (sectorul bălților – Balta Brăilei și o zonă desecată, cu altitudini de 10 metri – Insula Mare a Brăilei).

Delta Dunării – desfășurată pe o suprafață de aproximativ 5.800 km², această unitate majoră de relief din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se formează la vărsarea Fluviului Dunărea în Marea Neagră. În cadrul acestui areal se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, ca o interfață teritorială dintre brațele Dunării și Mare, care cuprinde Delta propriu-zisă, Lunca Dunării (în amonte de Tulcea până la Cotul Pisicii), Complexul Lagunar Razim-Sinoe și o parte din apele litorale. Rezervația, la rândul ei, este divizată în patru diviziuni geomorfologice: delta fluvială, delta fluvio-maritimă, Lunca Dunării și Complexul Lagunar Razim-Sinoe. Delta fluvială este alcătuită din rețeaua densă de canale dintre cele trei brațe ale Dunării (Brațul Chilia, Brațul Sulina și Brațul Sfântu Gheorghe), mărginite din loc în loc de grinduri longitudinale, care au luat naștere în urma sedimentelor aduse și depuse de Dunăre. Delta maritimă este alcătuită din grinduri maritime (depozite, aluviuni și nisip) depuse de Dunăre la contactul cu Marea (Grindul Chilia, Stipoc, Letea, Caraorman, Crasnicol). Insula Sacalin, cu un relief adaptabil în funcție de acțiunea Mării Negre, străjuiește Gura de vărsare a Brațului Sfântu Gheorghe în Mare. Cele două Grinduri (Letea și Caraorman) sunt caracterizate de prezența unor păduri cu vegetație luxuriantă sau a unor alternanțe de dune prelungi și fâșii de vegetație lemnoasă, denumite și hașmacuri.

Harta nr. 2.2.5.1

Principalele unități de relief din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est

2.3 Structura sistemului de aşezări

Caracterizare generală

Cu o întindere teritorială de 35.775 km², Regiunea de Dezvoltare Sud-Est este formată din următoarele 6 judeţe: **Brăila, Buzău, Constanţa, Galaţi, Tulcea, Vrancea** – şi este componentă a Macroregiunii 2, alături de Regiunea Nord-Est. Fiecare judeţ este divizat în unităţi administrativ teritoriale reprezentate de consilii judeţene, consilii locale, municipale, orăşeneşti şi comunale.

Astfel, Regiunea Sud-Est se concentrează în **390 de unităţi administrativ teritoriale**, respectiv 34 de oraşe (din care 11 municipii) şi 356 de comune (care cuprind 1.449 de sate). Cu o repartiţie relativ uniformă în teritoriu, majoritatea oraşelor au o populaţie redusă (de sub 20.000 de locuitori), însă regiunea include şi unele dintre cele mai mari oraşe ale ţării: Brăila, Constanţa, Galaţi.

Tabel nr. 2.2.5.1

Suprafaţa şi nr. de oraşe şi municipii ale judeţelor componente ale Regiunii Sud-Est (2021)

Judeţ	Suprafaţă (km ²)	Nr. oraşe şi municipii	din care municipii:	Nr. comune	Nr. sate
Brăila	4.766	4	1	40	140
Buzău	6.100	5	2	82	475
Constanţa	7.106	11	3	59	190
Galaţi	4.465	4	2	61	180
Tulcea	8.484	5	1	46	133
Vrancea	4.863	5	2	68	331
Regiunea SE	35.775	34	11	356	1.449

Sursa: Anuarul statistic al României 2021

Populaţia totală a regiunii este de **2.361.624²**, cu o densitate de 66 de locuitori pe km², reprezentând 12,32% din populaţia totală a ţării şi a patra regiune ca dimensiuni. În perioada 2012-2021, numărul de locuitori ai regiunii s-a aflat într-un regres continuu – populaţia din mediul urban înregistrând o scădere chiar mai puternică decât în mediul rural, în special în judeţele Brăila, Buzău şi Tulcea, iar cele mai mici diminuări sunt înregistrate în judeţul Constanţa.

Evoluţia populaţiei principalelor centre urbane din Regiunea Sud-Est este similară cu cele înregistrate la nivel regional şi judeţean, observându-se o diminuare constantă în perioada 2012 – 2021, ceva mai accentuată în municipiile reşedinţă de judeţ Brăila (variaţie de -8%), Buzău (-6%), Tulcea (-7%) şi mai redusă în cazul celorlalte. Principalele cauze privind declinul

² Sursa de date INS Tempo, la 1 ianuarie 2021

demografic sunt reducerea natalității la nivel național, dar și migrația cetățenilor către țări, sau chiar regiuni mai dezvoltate din punct de vedere economic.

Tabel nr. 2.3.2

Evoluția populației în principalele municipii, orașe și comune la nivel regional –populația rezidentă la 1 ianuarie (anii 2012-2021)

Oraș	Populație 2021	Populație 2012	Evoluție 2012-2021 (%)
<u>Orașe cu peste 200.000 locuitori</u>			
Constanța	310,182	321,163	-3.42%
Galați	305,929	307,597	-0.54%
<u>Orașe cu peste 100.000 locuitori</u>			
Brăila	198,942	218,435	-8.92%
Buzău	130,437	139,140	-6.25%
<u>Orașe între 50.000 și 100.000 locuitori</u>			
Focșani	91,174	96,075	-5.10%
Tulcea	85,106	91,908	-7.40%
<u>Orașe între 20.000 și 50.000 locuitori</u>			
Tecuci	45,672	46,666	-2.13%
Medgidia	44,428	47,296	-6.06%
Năvodari	42,777	40,747	4.98%
Mangalia	40,196	43,185	-6.92%
Râmnicu Sărat	39,088	41,735	-6.34%
<u>Orașe între 10.000 și 20.000 locuitori</u>			
Adjud	19,999	20,808	-3.89%
Cernavodă	18,532	19,852	-6.65%
Ovidiu	15,938	15,498	2.84%
Mărășești	13,321	13,540	-1.62%
Murfatlar (Basarabi)	11,077	11,670	-5.08%
Eforie	11,018	11,000	0.16%
Hârșova	10,999	11,440	-3.85%
Ianca	10,624	11,363	-6.50%
Nehoiu	10,570	11,561	-8.57%
Măcin	10,452	11,538	-9.41%
Babadag	10,407	10,777	-3.43%
<u>Orașe sub 10.000 locuitori</u>			
Odobești	9,587	9,466	1.28%
Panciu	9,127	9,473	-3.65%
Techirghiol	8,224	7,878	4.39%
Pătârlagele	7,346	8,087	-9.16%
Pogoanele	7,142	7,872	-9.27%
Târgu Bujor	7,094	7,512	-5.56%
Însurăței	6,879	7,320	-6.02%

Negru Vodă	5,647	5,862	-3.67%
Isaccea	5,158	5,404	-4.55%
Făurei	3,831	4,313	-11.18%
Sulina	3,801	4,360	-12.82%
Berești	3,125	3,576	-12.61%

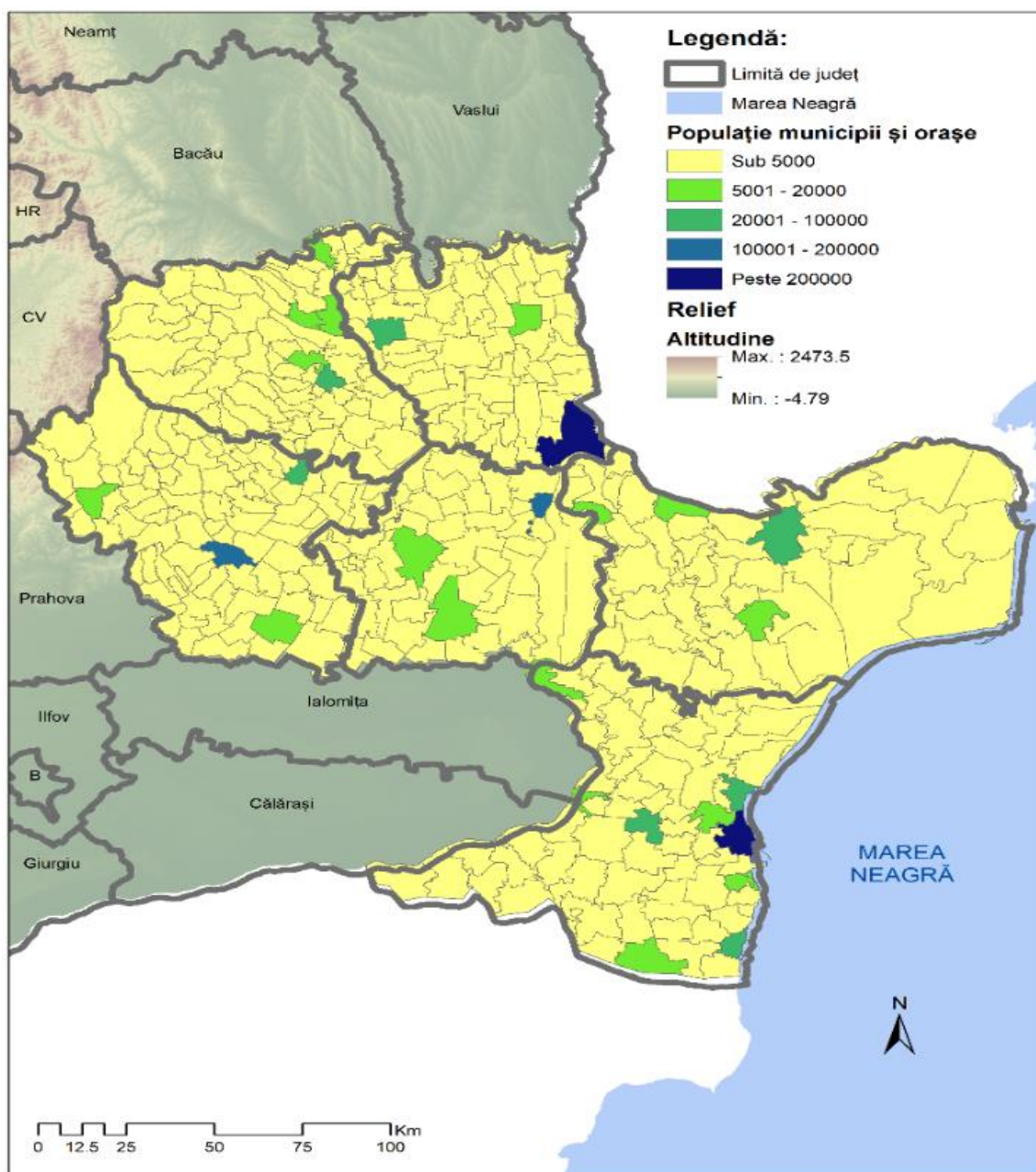
Sursă: prelucrare în baza datelor din Anuare Statistice INS

Structura urbană

Referitor la sistemul de localități regional, datele demografice atestă prezența a 23 de orașe cu populație sub 20.000 de locuitori, ce pot întâmpina dificultăți de dezvoltare și chiar de accesare a posibilităților de finanțare. Cu toate acestea, există numeroase orașe de dimensiuni medii și chiar mari (4 orașe cu peste 100.000 de locuitori), ceea ce conferă posibilitatea de dezvoltare urbană în continuare.

Harta nr. 2.2.5.1

Populația principalelor municipii și orașe din Regiunea Sud-Est (2021)

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Având în vedere ponderea locuitorilor pe medii de rezidență la nivel regional, **53%** din totalul populației din anul 2021 **locuia în spațiul urban**. Totodată, există județe cu o populație preponderent urbană - Brăila (62%), Constanța (67%), Galați (55%) – dar și județe cu o pondere ridicată a populației rurale – Buzău (61%) și Vrancea (63%). În ultimii 10 ani nu se remarcă modificări semnificative privind raportul populației urban-rural din regiune.

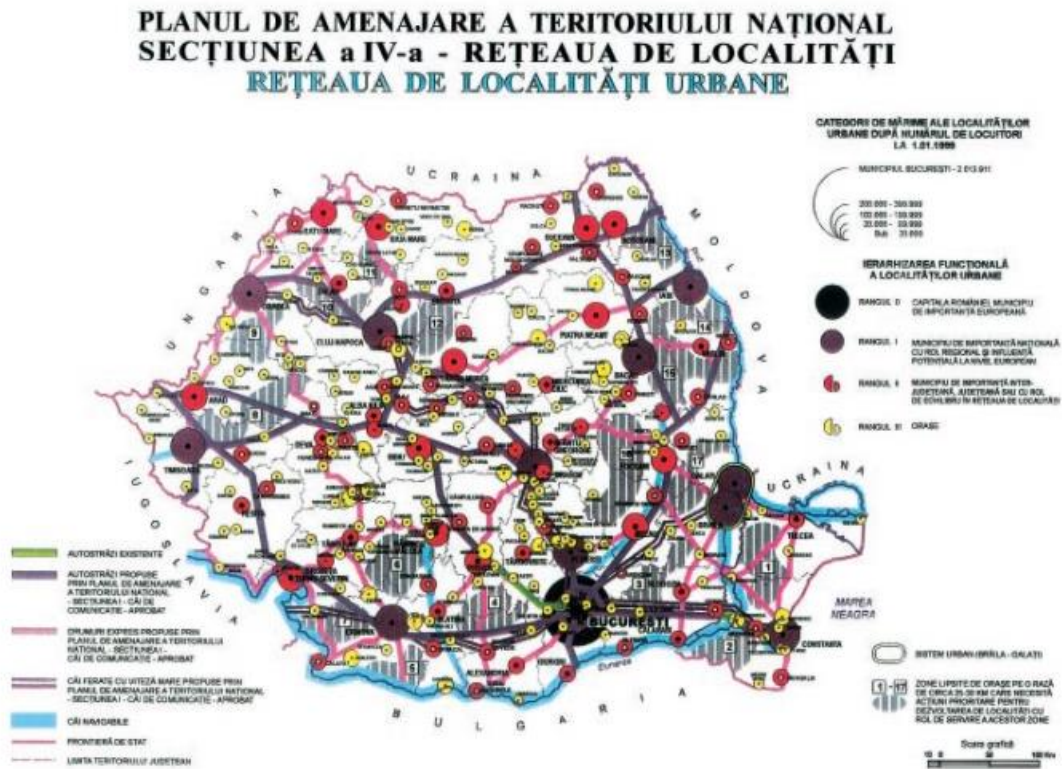
Specializarea funcțională a localităților, zone metropolitane, sisteme urbane, zone funcționale urbane

În conformitate cu sistemul de ierarhizare funcțională al localităților urbane³ privind Planul de Amenajare a Teritoriului Național, la nivelul Regiunii Sud-Est se evidențiază următoarele ranguri principale:

³ Legea 351/2001 privind Planul de Amenajare a Teritoriului Național

- Localități urbane de rangul I: Brăila, Galați și Constanța;
- Localități urbane de rangul II: Adjud, Buzău, Focșani, Mangalia, Medgidia, Râmnicu Sărat, Tecuci, Tulcea
- Localități urbane de rangul III: Babadag, Murfatlar (Basarabi), Berești, Cernavodă, Eforie, Făurei, Hârșova, Ianca, Isaccea, Însurăței, Măcin, Mărășești, Năvodari, Negru Vodă, Nehoiu, Odobești, Ovidiu, Panciu, Pătârlagele, Pogoanele, Sulina, Târgu Bujor, Techirghiol.

Harta nr. 2.2.5.2

Sursa: Preluare Anexa nr. III, Legea 351/2011 – Planul de amenajare a teritoriului național

Atributul principal al structurilor teritoriale de cooperare intercomunitară derivă din potențialul complementar al celor două tipuri de unități administrative locale întrunite: prima categorie se caracterizează prin densități ridicate de populație în perimetrul zonei încorporate și pe teritoriile administrative mici, dar se bucură de cel mai ridicat buget local; a doua categorie are resurse financiare limitate, dar un exces de spațiu. În România conceptul de zonă metropolitană, cuprinde teritoriul administrativ al orașului centru polarizator și al unităților administrativ-teritoriale cuprinse în zona de navetism a acestuia, la distanțe de până la 30 km, care respectă condiția de contiguitate spațială și în cadrul căruia s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri.

La nivelul Regiunii Sud-Est se distinge o singură zonă metropolitană.

Zona Metropolitană Constanța

Cu o populație de aproximativ 500.000 de locuitori, Zona Metropolitană Constanța reprezintă una din primele structuri administrative de acest tip din România, fiind alcătuită din 16 localități, municipiul Constanța și orașele Năvodari, Eforie, Ovidiu, Murfatlar, Techirghiol și comunele: 23 August, Costinesti, Mihail Kogălniceanu, Cumpăna, Valu lui Traian, Lumina, Tuzla, Agigea, Corbu și Poarta Albă.

Harta Zonei Metropolitane Constanța

Sursa: <https://www.pol-constanta.ro/>

În acest sens, Zona Metropolitană Constanța se dorește a fi un instrument administrativ eficient în scopul promovării unor proiecte comune de dezvoltare integrată a zonei și de atenuare a discrepanțelor de dezvoltare dintre localități, un facilitator privind atragerea investițiilor și a Fondurilor Structurale, o platformă de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale componente și un nucleu de dezvoltare a serviciilor publice. Astfel, între obiectivele strategice principale pentru constituirea zonei metropolitane Constanța, enumerăm:

- Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- Reducerea disparităților dintre localitățile situate în zona metropolitană;
- Dezvoltarea de noi zone rezidențiale și cartiere de locuințe;
- Dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor publice;
- Protecția mediului și dezvoltarea durabilă;
- Dezvoltarea turismului și a sectorului terțiar;
- Dezvoltarea economică integrată;

- Dezvoltarea resurselor umane, creșterea ratei de ocupare și combaterea excluziunii sociale și a dezechilibrelor sociale;
- Atragerea de noi investiții și creșterea accesului la resurse⁴.

⁴ Zona metropolitană Constanța

2.4 Structura socio-demografică a populației

Structura socio-demografică a unui stat influențează numeroase aspecte ale vieții economice, precum și mediul natural, infrastructura și serviciile publice. Un stat a cărui populație cunoaște un proces de îmbătrânire are nevoie de servicii dedicate persoanelor în vârstă, în timp ce unul care reprezintă destinație pentru imigranți va trebui să dezvolte politici și programe pentru integrarea acestora. La nivel național, România se confruntă cu o scădere a populației cauzată atât de natalitatea scăzută, cât și de emigrarea masivă a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 20 și 40 de ani.

La nivel regional și județean, structura socio-demografică a populației influențează activitățile de urbanism și amenajare a teritoriului, precum și infrastructura și serviciile descrise pe larg în capitolele următoare. Decizii precum dotarea instituțiilor locale și județene - dotări culturale, sociale, educaționale și medicale - sunt luate în baza cunoașterii nevoilor specifice ale fiecărei grupe de vârstă și a ponderii acestora în totalul populației. De asemenea, potențialul cantitativ-demografic și cel calitativ determină dezvoltarea economică, fiind astfel nevoie de o analiză amănunțită asupra aspectelor demografice a resurselor umane disponibile.

Pentru prezentul studiu, din punct de vedere demografic, următoarele elemente au fost supuse analizei:

- numărul și evoluția numărului de locuitori (a populației rezidente) în perioada 2013-2022;
- structura populației pe grupe de vârstă și sexe în perioada 2013-2022;
- structura populației în funcție de religie și etnie la ultimul recensământ;
- mișcarea naturală și mișcarea migratorie a populației în perioada 2012-2022;
- evoluția și creșterea naturală a populației în perioada 2013-2022*⁵;
- resursele umane în perioada 2011-2021.

Datele utilizate în analiza demografică sunt colectate din surse oficiale, respectiv Direcțiile Județene de Statistică, Institutul Național de Statistică, Eurostat. De asemenea, au fost consultate și integrate date de la ultimul recensământ al populației.

Prima parte a acestui capitol surprinde evoluția populației și potențialul demografic, în timp ce al doilea subcapitol prezintă analiza referitoare la resursele umane din Regiunea Sud-Est.

Evoluția populației și potențialul demografic

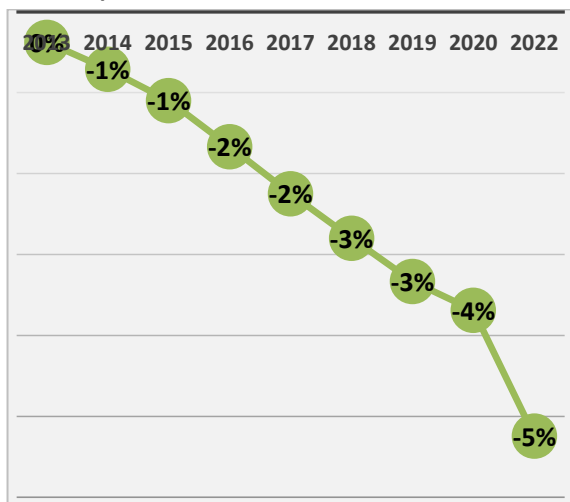
Regiunea Sud-Est este cea de-a patra Regiune de Dezvoltare a României după numărul de locuitori, doar Nord-Est, Nord-Vest și Sud-Muntenia având mai mulți locuitori. Fenomenele demografice care caracterizează nivelul național se pot regăsi și la nivel regional, în cele mai multe cazuri. Scăderea numărului de persoane rezidente este un trend observat și reprezentat în primele grafice ale acestui subcapitol, remarcându-se o accentuare mai mare a fenomenului la nivel regional, diferența dintre cele două niveluri fiind de aproximativ 2%. În 2012, la nivel național erau 20.095.996 persoane rezidente în România, iar în 2022, ultimul an analizat,

⁵ Pentru anul 2022 datele sunt provizorii.

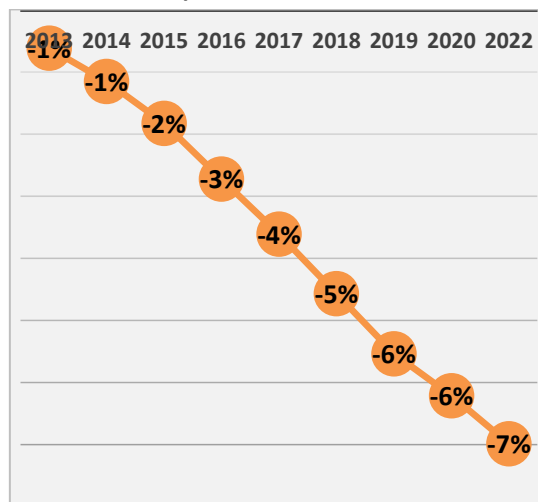
numărul acestora scăzuse la 19.053.815 persoane. În Regiunea Sud-Est, valorile acestui indicator au variat între anii 2013 și 2022, de la 2.538.949 la 2.367.987 persoane rezidente.

Grafic nr. 2.4.1

Evoluția populației rezidente la 1 ianuarie, nivel național, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

Evoluția populației rezidente la 1 ianuarie, Regiunea Sud-Est, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

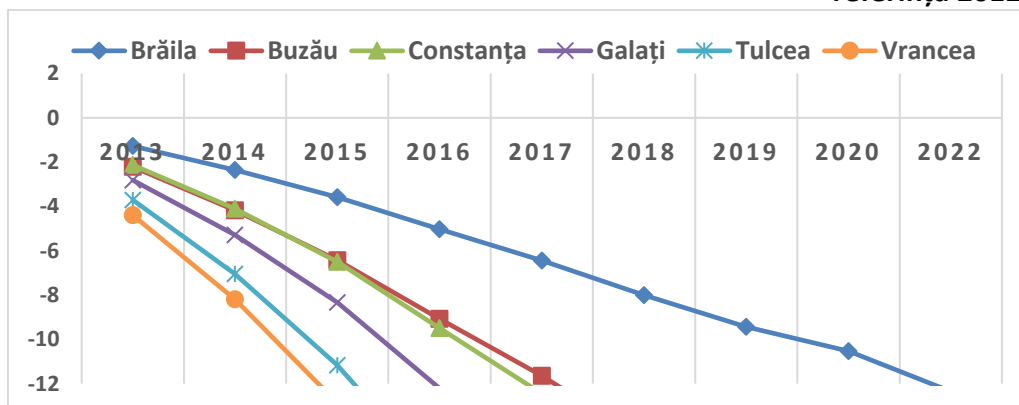

Sursa: prelucrare date INS, 2022

În ceea ce privește evoluția populației rezidente la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, se remarcă o scădere mai semnificativă a populației rezidente din județul Brăila, acolo unde, la 1 ianuarie 2022, erau cu 12% mai puține persoane rezidente în comparație cu anul 2012. Județele Buzău și Tulcea au cunoscut o scădere de 10, respectiv 9% a indicatorului analizat, iar în Galați numărul persoanelor rezidente s-a diminuat cu 7%. Județele Vrancea și Constanța au înregistrat cele mai mici pierderi de populație, în 2022 față de 2012, numărul persoanelor rezidente scăzând doar cu 2%, respectiv 4%.

Grafic nr. 2.4.2

Evoluția populației rezidente la 1 ianuarie, județele Regiunii Sud-Est, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

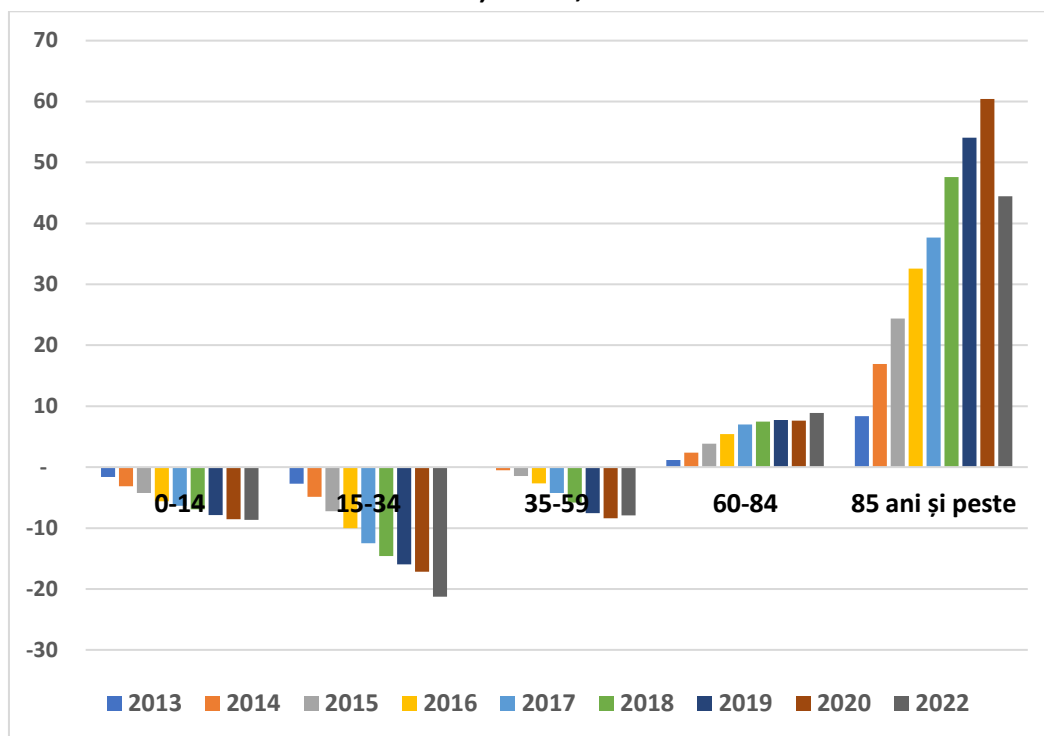
Sursa: prelucrare date INS, 2022

Vârsta locuitorilor și evoluția raportului de grupe de vârstă în timp oferă informații reale despre nevoile populației, ierarhizând investițiile în servicii și infrastructură pentru cele mai vulnerabile categorii-copiii și persoanele în vârstă. De asemenea, structura populației în funcție de grupele de vârstă determină și potențialul de dezvoltare economică, astfel că o populație care cunoaște un fenomen rapid de îmbătrânire are nevoie de politici care susțin îmbătrânirea activă, asigurarea unei vieți independente pentru persoanele vârstnice, dar și

servicii medicale și de îngrijire specializate și personalizate. În graficul următor se observă o scădere a persoanelor rezidente pentru toate grupele de vârstă, cu excepția categoriei 85 de ani și peste, care cunoaște o creștere, în anul 2022, față de anul de referință 2012, de 44%. Pentru toate celelalte categorii de vârstă, respectiv 0-14 ani, 15-34 ani, 35-59 ani, 60-84 ani, din 2012 până în 2022 s-a înregistrat o scădere de 8% a populației rezidente.

Grafic nr. 2.4.3

Evoluția populației rezidente pe grupe de vârstă, Regiunea Sud-Est, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

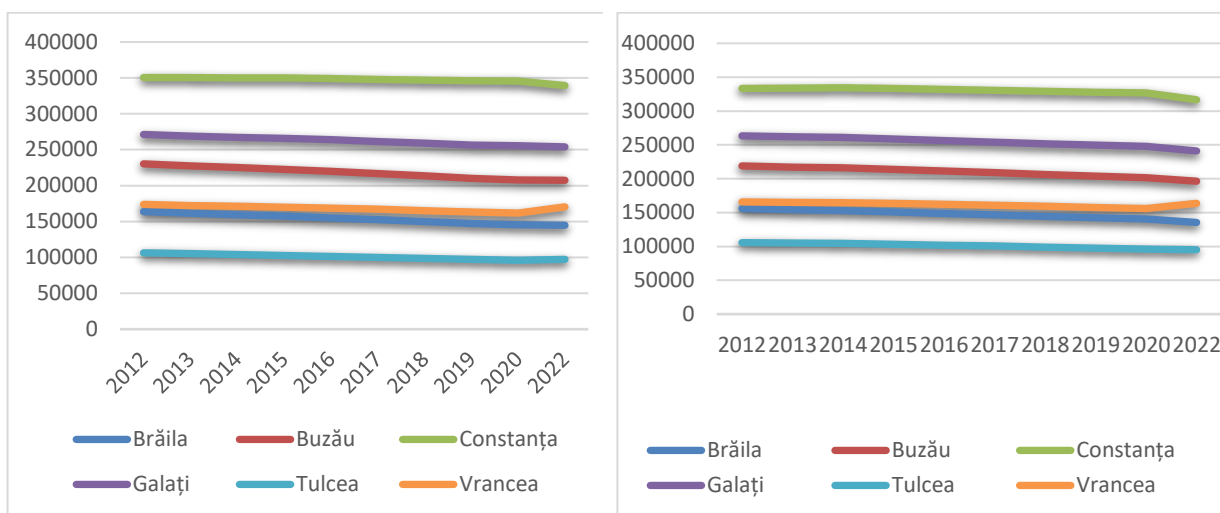
Sursa: prelucrare date INS, 2022

Populația rezidentă în funcție de sex relevă același trend regăsit și la nivel național, respectiv un procent de aproximativ 51% din populație este reprezentat de femei. La nivelul județelor Regiunii Sud-Est se poate remarca atât trendul descendent pentru ambele sexe, cât și scăderea populației feminine într-un ritm mai accelerat în comparație cu populația masculină, din anul 2012 până în anul 2022 numărul femeilor scăzând cu 8%, în vreme ce al bărbaților s-a redus cu 6%, pe parcursul aceleiași perioade analizate.

Grafic nr. 2.4.4

Populația rezidentă la 1 ianuarie, feminin, județele Regiunii Sud-Est, 2012-2022, UM: nr. persoane

Populația rezidentă la 1 ianuarie, masculin, județele Regiunii Sud-Est, 2012-2022, UM: nr. persoane

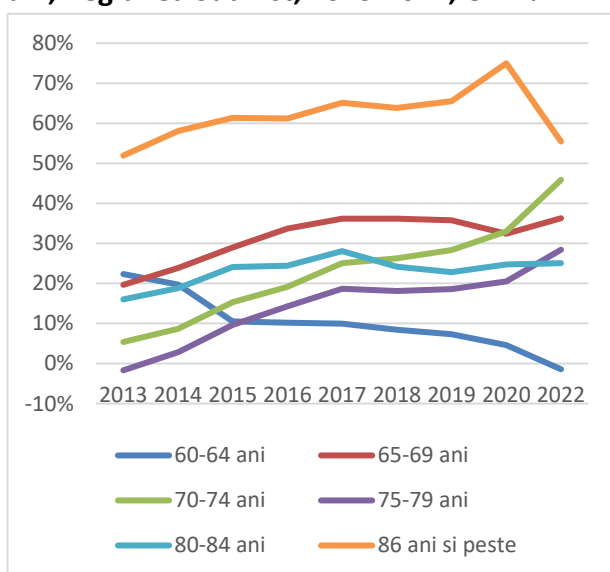

Sursa: prelucrare date INS, 2022

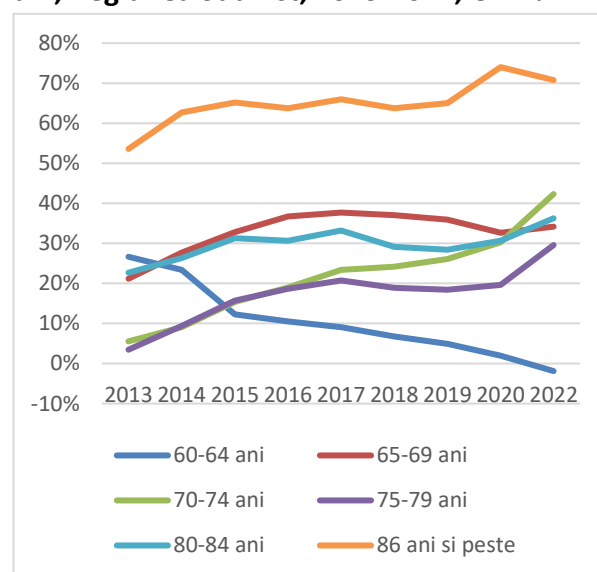
Populația de peste 60 de ani are, de asemenea, o evoluție diferită în funcție de sex, remarcându-se o creștere a numărului bărbaților pentru toate grupele de vârstă, cu excepția categoriei 60-64 ani și peste 86 de ani, în timp ce în cazul femeilor, populația a cunoscut o scădere între anii 2012-2022 pentru categoria 60-64 de ani, în vreme ce segmentul de vârstă 86 de ani și peste a înregistrat o dinamică ascendentă între anii 2019 și 2020, urmată de o scădere în anul 2022.

Grafic nr. 2.4.5

Evoluția populației masculine, peste 60 ani, Regiunea Sud-Est, 2013-2022, UM: %

Evoluția populației feminine, peste 60 ani, Regiunea Sud-Est, 2013-2022, UM: %

Sursa: prelucrare date INS, 2022

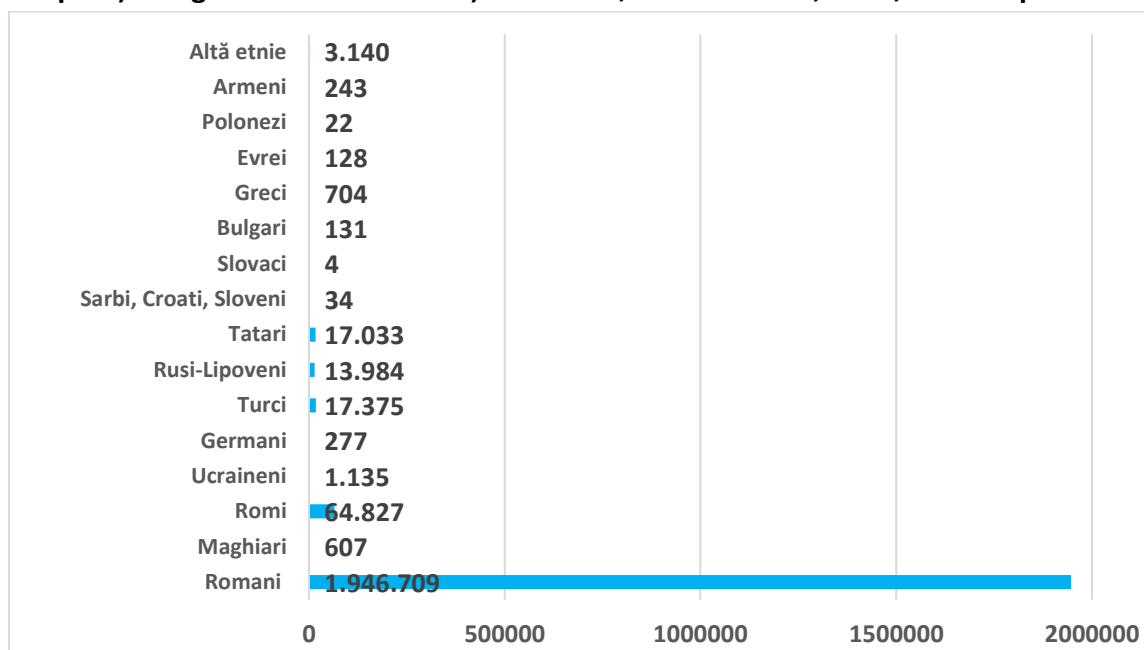
Ultimul recensământ, cel din 2021, a surprins situația socio-demografică a României în funcție de numeroase variabile, printre care și etnia. La nivelul Regiunii Sud-Est se remarcă prezența diversă a etniilor, majoritari fiind românii, urmați de romi, turci, ruși-lipoveni și tătari. Cea de-a doua minoritate, romii, sunt prezenți într-un număr de două ori mai mare față de următoarele etnii, turcii, rușii-lipoveni și tătarii.

În urma rezultatelor finale ale recensământului din 2021, populația declarată de alta etnie decât cea română numără aproximativ 260 mii de persoane, adică 7,85% din totalul populației. Dintre aceștia, 5,45% au refuzat să își declare etnia. Analizând repartitia acestora în teritoriu,

se observa, pentru unele etnii, o concentrare de populație într-o anumita zona, fapt datorat, în principal, specificului populației sau a considerentelor istorice.

Grafic nr. 2.4.6

Populația Regiunii Sud-Est în funcție de etnie, Recensământ, 2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date Recensământul populației, 2021

În privința stabilirilor de domiciliu la nivelul Regiunilor de Dezvoltare, se remarcă Regiunea București-Ilfov cu un număr de persoane stabilite pe teritoriul său cu 45% mai mare decât Regiunea Sud-Vest Oltenia în anul 2022. Regiunea Sud-Est, în anul 2022, se afla pe locul al 5-lea la nivel național, în ceea ce privește numărul stabilirilor de domiciliu.

Tabel 2.4.1

Stabiliri de domiciliu în regiunile de dezvoltare ale României, 2013-2022, UM: nr. persoane

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Regiunea Nord-Vest	39.220	41.943	41.463	45.047	44.615	44.431	47.189	44.140	43.860	54.175
Regiunea Centru	34.454	36.349	36.102	38.932	39.223	40.318	41.879	37.493	39.316	49.033
Regiunea Nord-Est	62.955	66.003	59.805	63.641	60.782	63.516	66.294	57.475	65.160	79.914
Regiunea Sud-Est	39.625	41.422	41.182	44.143	42.187	41.870	42.431	39.253	39.715	49.263
Regiunea Sud-Muntenia	45.797	49.151	47.438	51.506	47.010	46.620	48.727	45.201	43.181	54.141
Regiunea București-Ilfov	63.346	68.018	66.426	70.150	73.903	76.157	80.800	73.555	74.605	87.439
Regiunea Sud-Vest Oltenia	32.456	33.697	33.372	37.527	33.474	33.424	34.882	33.838	32.224	39.153
Regiunea Vest	32.703	35.094	35.295	38.427	39.008	39.938	41.019	36.614	36.465	44.754

Sursa: prelucrare date INS, 2022

La nivelul județelor Regiunii Sud-Est, în perioada analizată, 2013-2022, s-au observat scăderi și creșteri ale numărului de persoane care și-au stabilit domiciliul pe teritoriul acestora, Constanța și Galați fiind județele cu cele mai multe asemenea persoane, în timp ce Tulcea județul cu cele mai puține. Se poate observa, așadar, că unele județe reprezintă un pol de atracție pentru cetățeni, iar principalele motive pentru care aceștia aleg aceste județe sunt legate de infrastructura de servicii mai dezvoltată, remarcându-se cea sanitară și cea educațională ca reprezentând un avantaj în detrimentul celorlalte județe mai puțin vizate de noi stabiliri de domiciliu.

Tabel 2.4.2

Stabiliri de domiciliu în județele Regiunii de Sud-Est, 2013-2022, UM: nr. persoane

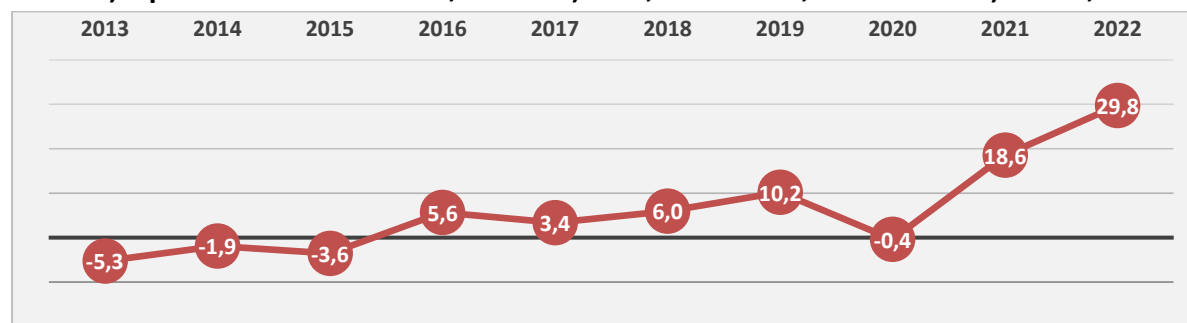
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brăila	3.658	3.843	3.832	4.041	3.983	3.848	3.950	3.182	3.412	4.283
Buzău	6.654	6.778	6.576	7.205	6.696	6.597	6.953	6.760	6.117	8.052
Constanța	11.972	12.565	12.827	13.734	13.342	13.449	13.582	12.809	13.155	15.391
Galați	7.867	8.018	8.024	8.195	7.945	8.148	8.120	7.309	8.238	10.247
Tulcea	3.496	3.758	3.570	4.084	3.967	3.509	3.547	3.472	3.206	3.985
Vrancea	5.978	6.460	6.353	6.884	6.254	6.319	6.279	5.721	5.587	7.305

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Analiza evoluției plecărilor cu domiciliul la nivel național evidențiază o evoluție ascendentă, pe întreaga perioadă analizată, 2013-2022, cu excepția anului 2020, valorile fiind negative când se constată o scădere a numărului de plecări cu -8% față de anul precedent, 2019, cauza fiind cel mai probabil și de această dată, restricțiile impuse de pandemia COVID-19. Dinamica acestui indicator este strâns corelată cu oportunitățile oferite de piața muncii, nivelul salarial, rata șomajului și starea generală de fiabilitate economică de la nivel național, indicatori care, pe parcursul ultimilor ani, nu au cunoscut îmbunătățiri semnificative, determinând o accentuare a fenomenului de migrație externă, iar în anumite cazuri, stabilirea definitivă a persoanelor emigrate în alte țări.

Grafic nr. 2.4.7

Evoluția plecărilor cu domiciliul, nivel național, 2012-2022, an de referință 2012, UM: %

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Dintre Regiunile de Dezvoltare ale României, cea mai afectată de fenomenul plecărilor cu domiciliul este Regiunea Nord-Est, aceasta fiind și cea mai populată regiune. În general, trendul observat este unul ascendent pentru prima parte a perioadei analizate, remarcându-se o scădere în anul 2017 urmat de o creștere continuă a plecărilor cu domiciliul începând cu anul 2018.

Tabel 2.4.3

Plecări cu domiciliul din regiunile de dezvoltare din România, 2013-2022, UM: nr. persoane

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Regiunea Nord-Vest	36.986	39.604	39.205	42.188	41.388	41.309	43.580	42.552	43.793	55.197
Regiunea Centru	34.389	36.043	35.353	37.904	37.823	38.048	39.234	37.613	40.513	50.445
Regiunea Nord-Est	59.624	64.896	62.507	66.934	65.228	68.945	72.942	69.011	78.350	98.491
Regiunea Sud-Est	42.845	46.182	46.272	49.182	48.734	48.639	49.945	48.028	49.733	61.317
Regiunea Sud-Muntenia	49.073	52.296	51.436	56.078	54.517	54.941	58.678	55.732	54.523	65.125
Regiunea București-Ilfov	60.865	61.898	54.794	58.435	57.084	57.757	58.917	57.528	117.484	80.221
Regiunea Sud-Vest Oltenia	35.919	37.929	38.050	42.132	39.042	39.800	41.850	40.628	39.072	46.757
Regiunea Vest	30.855	32.829	33.466	36.520	36.386	36.835	38.075	37.508	39.115	48.757

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Plecările cu domiciliul din județele Regiunii Sud-Est pot fi urmărite în tabelul următor. Cele mai multe dintre acestea sunt din Județul Constanța, în timp ce din Tulcea sunt cele mai puține. Trendul național se regăsește și la nivelul județelor și, având o populație dublă față de județul Tulcea, este inevitabil ca Județul Constanța, în cifre absolute, să fie pe primul loc în ceea ce privește numărul plecărilor cu domiciliul. Se remarcă, astfel, o dinamică deosebită la nivelul acestui județ, cu o populație în continuă schimbare. Este important de menționat și rolul infrastructurii educaționale, respectiv a învățământului terțiar, care, prezentă atât în Județul Constanța, cât și în Galați, oferă o un avantaj competitiv absolvenților, oportunitățile externe ale absolvenților fiind mai atrăgătoare.

Tabel 2.4.4

Plecări cu domiciliul din județele Regiunii Sud-Est, 2013-2022, UM: nr. persoane

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brăila	4.524	5.033	4.893	5.202	5.429	5.118	5.388	4.832	5.187	6.333
Buzău	7.366	7.690	7.497	8.090	7.940	7.983	8.812	8.379	7.805	9.760
Constanța	11.716	12.740	12.953	13.681	13.412	13.509	13.772	13.625	14.147	17.057
Galați	8.694	9.401	9.773	9.975	9.969	10.079	9.905	9.809	10.979	13.947
Tulcea	4.237	4.532	4.492	4.834	4.972	4.713	4.756	4.604	4.675	5.447
Vrancea	6.308	6.786	6.664	7.400	7.012	7.237	7.312	6.779	6.940	8.773

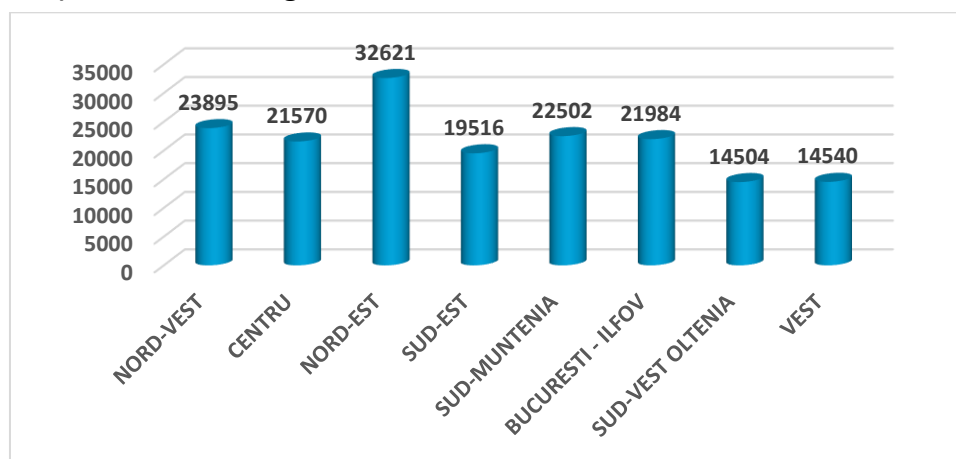
Sursa: prelucrare date INS

Mișcarea naturală a populației presupune analiza indicatorilor referitori la natalitate, mortalitate, spor natural etc.

Numărul născuților vii la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României plasează Regiunea Nord-Est pe primul loc, în timp ce Regiunea Sud-Vest Oltenia se află pe ultimul loc. În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, aceasta se poziționează la mijlocul clasamentului, cu un număr absolut de 19.516 născuți vii în anul 2022.

Grafic nr. 2.4.8

Născuții vii la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, anul 2022, UM: %

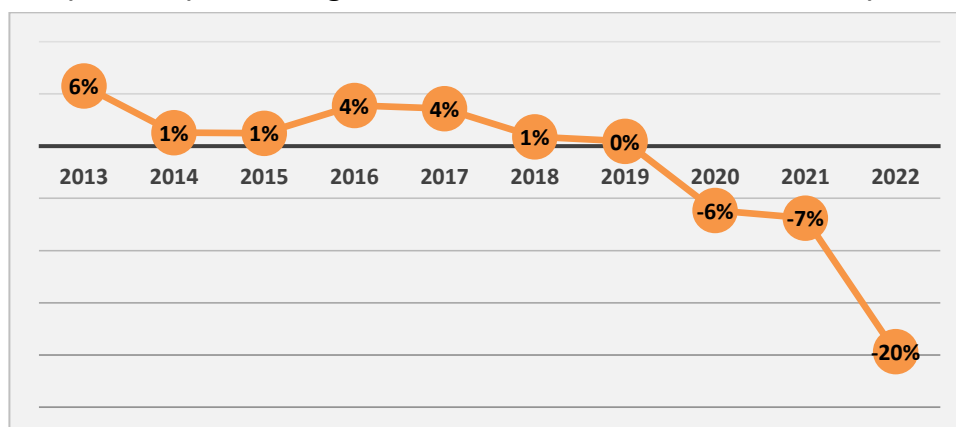

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Evoluția numărului de născuți vii la nivelul Regiunii Sud-Est este una fluctuantă, cu valori negative în toată perioada analizată. Se constată o ușoară creștere a numărului de născuți vii între 2015 și 2017, urmând o perioadă de scădere ușoară pentru următorii 2 ani, pentru ca, după o perioadă de stabilizare, indicatorul să scadă din nou, brusc, cu 20% în anul 2022 față de anul de referință 2012.

Grafic nr. 2.4.9

Evoluția născuților vii, Regiunea Sud-Est, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

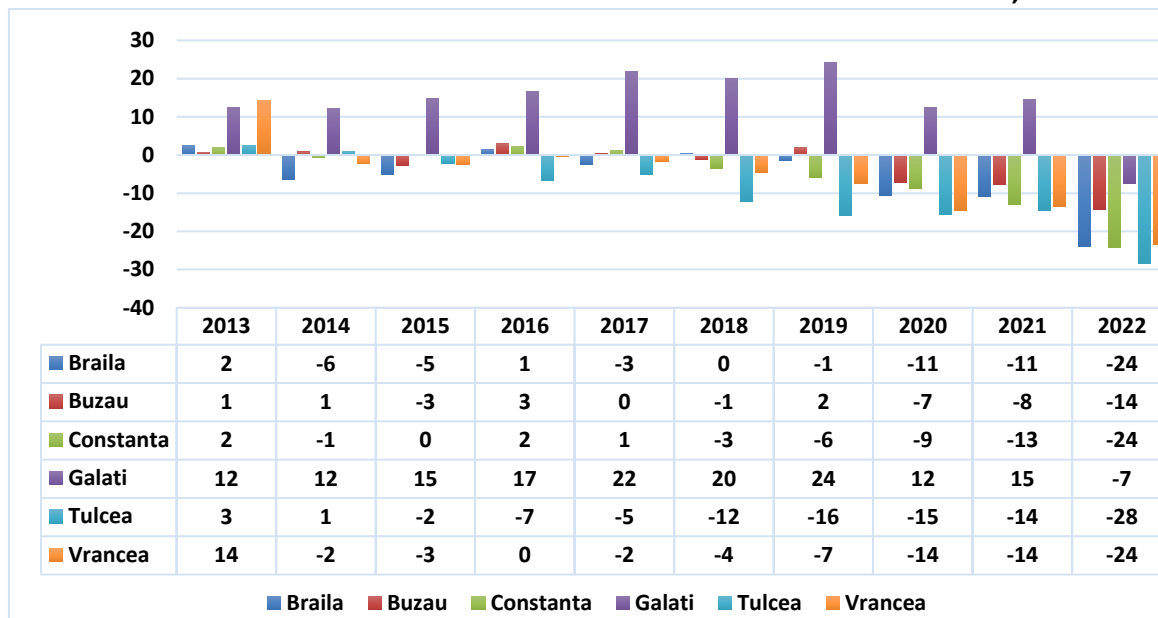
Sursa: prelucrare date INS, 2022

Pentru județele Regiunii Sud-Est, numărul născuților vii, este, de asemenea, în scădere. Constanța este județul cu cele mai mari valori, în timp ce Tulcea este cel cu cele mici valori ale

indicatorului care cuantifică procentul de născuți vii, valorile fiind influențate și de numărul de locuitori.

Grafic nr. 2.4.10

Evoluția născuți vii la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2013-2022, an de referință 2012, UM: %

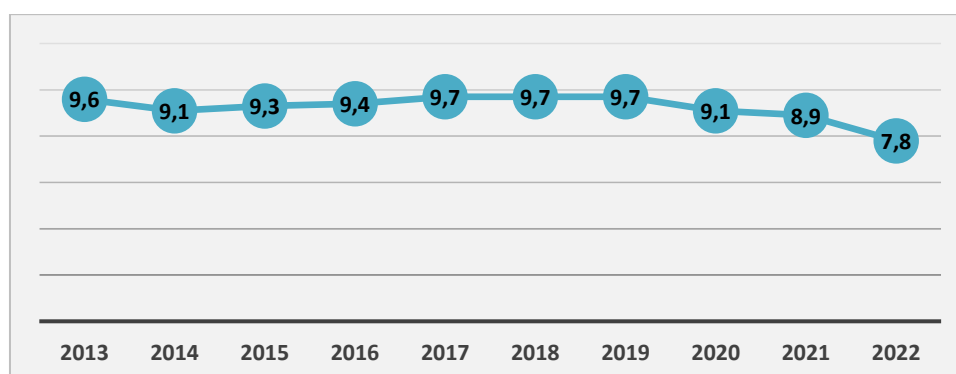

Sursa: prelucrare date INS, 2022

În ceea ce privește rata natalității (născuți vii la 1.000 de locuitori), aceasta este una fluctuantă, remarcându-se, la nivel național, o creștere la începutul perioadei analizate (2013-2022), menținându-se constantă între 2017 - 2019, urmată de o scădere în ultimii ani, cea mai bruscă micșorare fiind înregistrată între 2021 și 2022 când diferența a fost de 1,1 născuți vii la 1.000 de locuitori.

Grafic nr. 2.4.11

Rata natalității la nivel național, în perioada 2013-2022, UM: născuți vii la 1.000 de locuitori

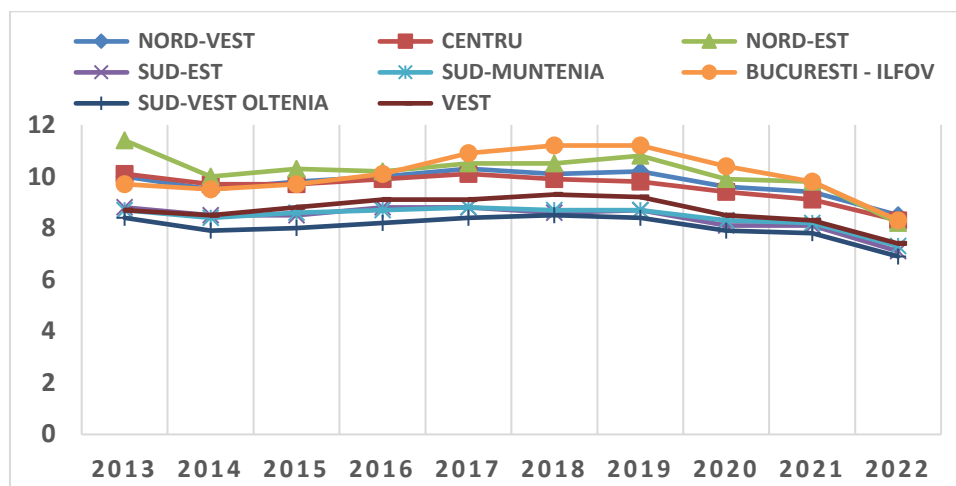
Sursa: prelucrare date INS, 2022

Regiunea Sud-Est este penultima dintre regiunile de dezvoltare ale României în ceea ce privește rata natalității, doar Regiunea Sud-Vest Oltenia înregistrând valori mai mici ale acestui

indicator. De remarcant faptul că Regiunea Sud-Est s-a aflat în mod constant sub media națională, ultimul an analizat (2022) având cu 0,7 născuți vii la 1.000 locuitori mai puțini decât media națională.

Grafic nr. 2.4.12

Rata natalității la nivelul regiunilor de dezvoltare, în perioada 2013-2022, UM: născuți vii la 1.000 de locuitori

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Conform datelor disponibile de la Institutul Național de Statistică, județul cu cea mai mare rată a natalității din Regiunea Sud-Est este județul Constanța la egalitate cu județul Vrancea, la polul opus aflându-se județul Brăila.

Grafic nr. 2.4.13

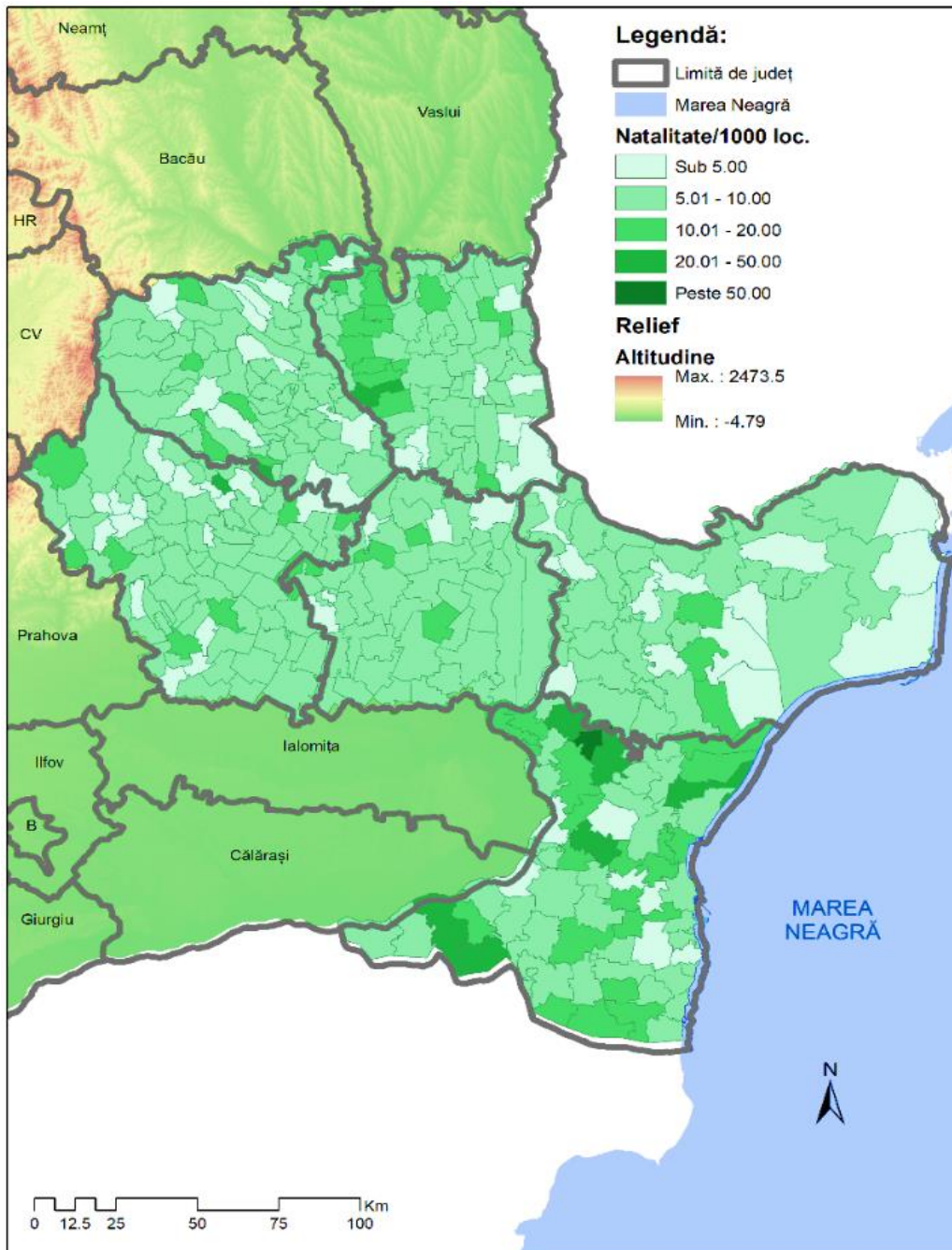
Rata natalității la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, în perioada 2013-2022, UM: născuți vii la 1.000 locuitori

Sursa: prelucrare date INS, 2022

Notă: (*pentru anul 2022, datele sunt provizorii)

Numărul născuților vii la 1000 locuitori, distribuție spațială la nivelul Regiunii Sud-Est (anul 2020)

Sursa: Studiu privind dezvoltarea socio-economică a Regiunii Sud-Est

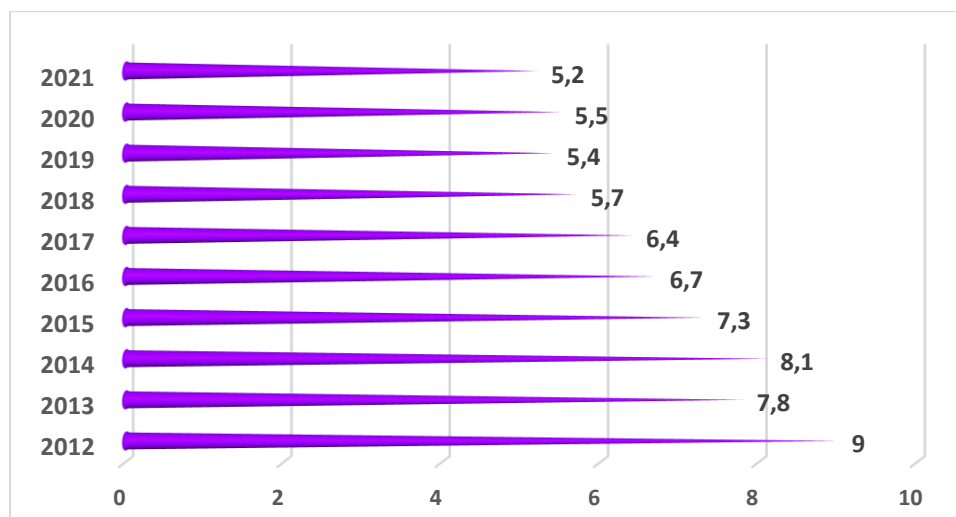
Distribuția indicatorului la nivel teritorial evidențiază zonele cu cele mai ridicate valori ale ratei natalității, remarcându-se unități administrativ teritoriale din județul Vrancea cu valori ale ratei de natalitate foarte ridicate precum Chiojdeni (12,31 născuți vii la 1.000 locuitori), Corbița (14,99 născuți vii la 1.000 locuitori), Slobozia Bradului (28,61 născuți vii la 1.000 locuitori, cea mai ridicată rată a natalității din județ), din județul Tulcea localitatea Mihail Kogălniceanu (11,72 născuți vii la 1.000 locuitori), Orașul Babadag (13,29, cea mai ridicată rată

a natalității din județ), din județul Galați localitățile Băneasa (13,15 născuți vii la 1.000 locuitori), Umbrărești (36,13, cea mai ridicată valoare din județ). În județul Constanța se înregistrează cea mai ridicată rată a natalității în localitatea Tortoman, 30,64 născuți vii la 1.000 locuitori, iar în județul Buzău se află localitatea cu cea mai ridicată rată a natalității din întreaga regiune, în localitatea Pardoși, 42,13 născuți vii la 1.000 locuitori. Județul Brăila are cele mai scăzute rate ale natalității, toate localitățile având valori ale acestui indicatori de 11 născuți vii la 1.000 locuitori.⁶

Rata mortalității infantile cuantifică numărul de decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii. La nivel național, între 2012 și 2022, se remarcă o scădere constantă a ratei mortalității infantile, excepție făcând anii 2012 și 2014 când valoarea indicatorului a cunoscut o creștere.

Grafic nr. 2.4.14

Evoluția ratei mortalității infantile la nivel național, 2012-2022, an de referință 2012, UM: decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii

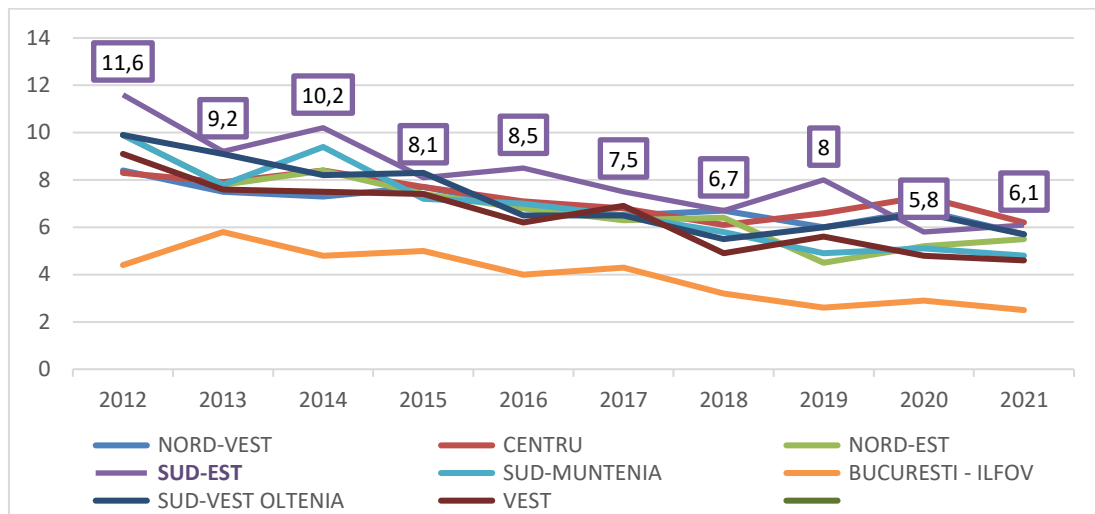
Sursa: prelucrare date Eurostat

La nivelul Regiunilor de Dezvoltare ale României, din 2012 până în anul 2021, rata mortalității a fost una fluctuantă, cu perioade de scăderi și creșteri ușoare. În cazul Regiunii Sud-Est, au existat doar două perioade de creștere a acestui indicator, respectiv 2015-2016 și 2019-2020, pentru toți ceilalți ani înregistrându-se scăderi. La sfârșitul perioadei analizate, 2021, valoarea indicatorului ratei mortalității infantile a fost cu 3,1 decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii mai mică decât în 2012.

⁶ Sursa: Studiu privind dezvoltarea socio-economică a Regiunii Sud-Est

Grafic nr. 2.4.15

Rata mortalității infantile, Regiunile de Dezvoltare ale României, 2012- 2021, UM: decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii

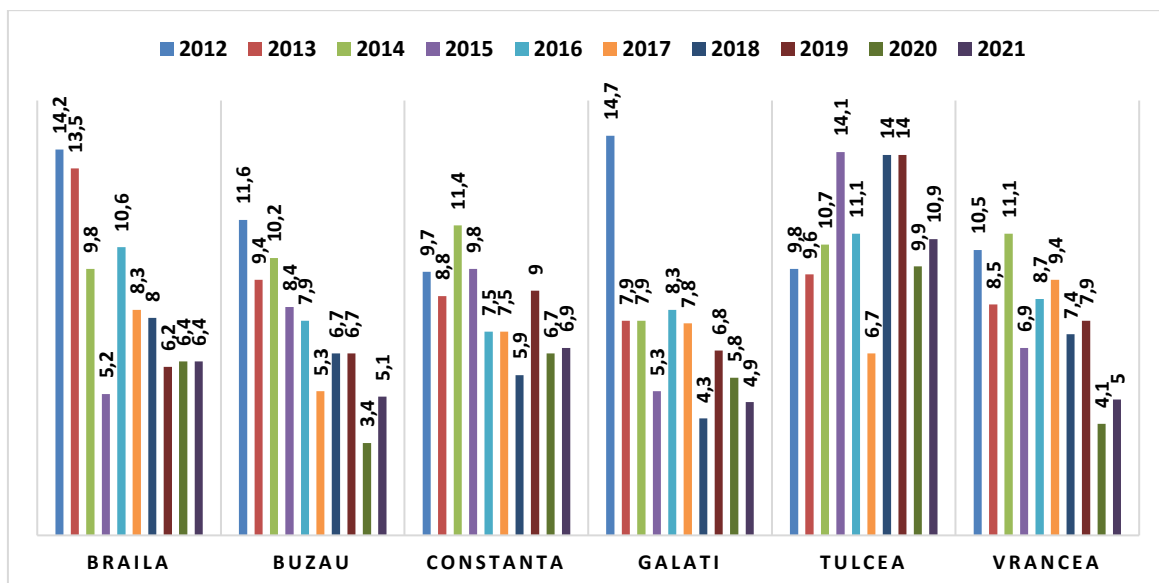

Sursa: prelucrare date INS, 2021

Dintre județele Regiunii Sud-Est, Tulcea prezintă cele mai mari valori ale ratei mortalității infantile, în 2015 valoarea acestuia fiind de 14,1 decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii. Județul Galați a înregistrat în perioada analizată, 2012-2021, cele mai mici valori ale indicatorului. La nivel general, rata mortalității infantile a fost fluctuantă, iar în 2021, ultimul an al analizei, valorile indicatorului au fost semnificativ mai mici decât cele din 2012.

Grafic nr. 2.4.16

- Rata mortalității infantile la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2012-2021, UM: decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii

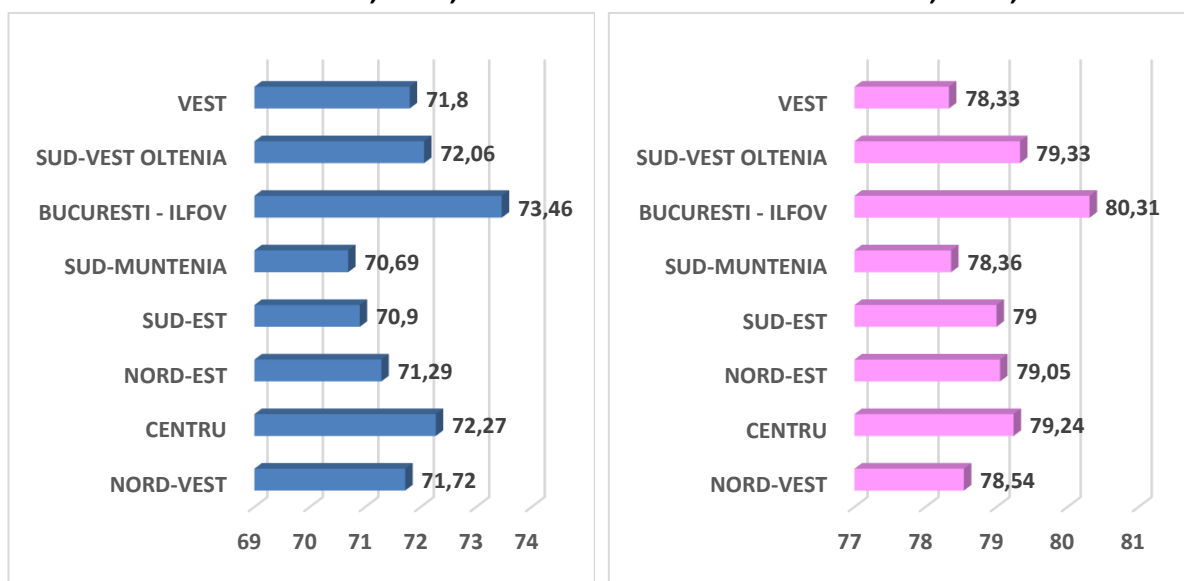
Sursa: prelucrare date INS, 2021

Durata medie a vieții oferă informații despre calitatea vieții și despre starea de sănătate a populației. De-a lungul anilor aceasta a crescut în mod constant, grație progreselor medicinei moderne, avansului tehnologic și măsurilor de protecție socială pe care diferitele state dezvoltate au reușit să le ofere cetățenilor. În același timp, diferențele între sexe relevă un exces de mortalitate pentru bărbați, aceștia fiind mai expuși accidentelor grave de muncă, accidentelor rutiere mortale, dar și bolilor cauzate de dependența de alcool și alte substanțe dăunătoare precum tutunul. Comisia Europeană estimează că o scădere cu 1 litru a consumului de alcool ar conduce la scăderea cu 1% a mortalității la bărbați⁷. Peste 14% din anii potențiali de viață în rândul populației feminine și 25,4% la bărbați sunt pierduți prin decese legate de alcool⁸. Tabelul următor prezintă diferențele înregistrate între bărbați și femei în ceea ce privește durata medie a vieții în Regiunile de Dezvoltare ale României. Se poate observa că Regiunea Sud-Muntenia, urmată de Regiunea Sud-Est, are cea mai scăzută durată medie a vieții bărbaților (70,9 ani), în timp ce Regiunea Vest înregistrează cea mai scăzută durată medie a vieții femeilor (78,33 ani). Regiunea București-Ilfov are cele mai mari valori ale acestui indicator atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

Grafic nr. 2.4.17

Durata medie a vieții, Masculin, Regiunile de dezvoltare ale României, 2021, UM: ani

Durata medie a vieții, Feminin, Regiunile de dezvoltare ale României, 2021, UM: ani

Sursa: prelucrare date INS, 2021

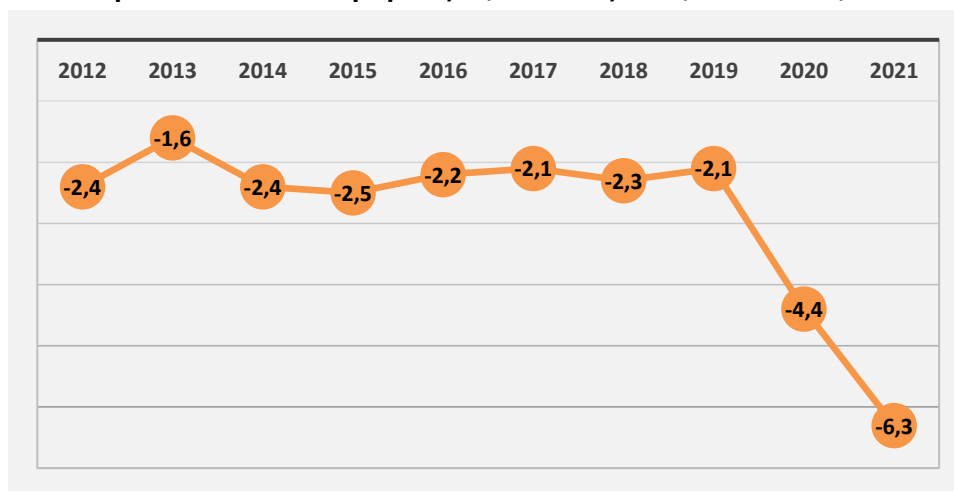
Diferența dintre rata mortalității și rata natalității exprimă rata sporului natural. La nivel național, în perioada analizată, 2012-2021, valoarea acestui indicator a cunoscut fluctuații minore, situându-se în jurul valorii -2%, excepție făcând ultimii ani analizați, respectiv 2020-2021, când rata sporului natural a scăzut la -6,3%.

⁷ Comisia Europeană (2006). Communication From The Commission To The Council, The European Parliament, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions. An EU strategy to support Member States in reducing alcohol related harm. (f.e.) Brussels

⁸ Furtunescu F, Galan A, Mihăescu- Pinția C. (2013). ARPS. Studiu privind impactul economic al consumului dăunător de alcool asupra sistemului de sănătate din România. Ce știm și ce nu știm despre consumul dăunător de alcool în România?

Grafic nr. 2.4.18

Rata sporului natural al populației, nivel național, 2012-2021, UM: %

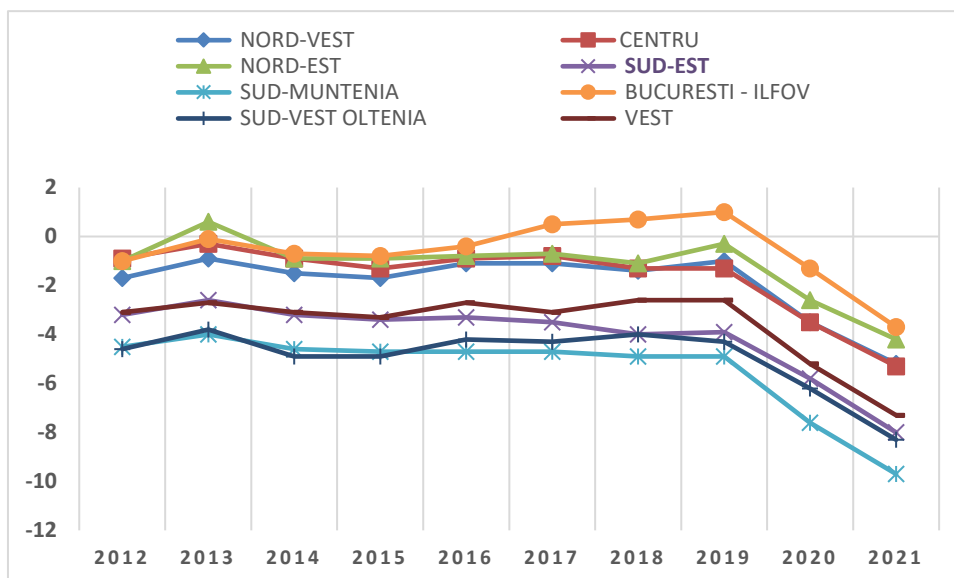

Sursa: prelucrare date INS, 2021

La nivelul Regiunilor de Dezvoltare se pot observa trendurile asemănătoare celui național, cu o ușoară creștere în 2013 și 2019 și o scădere bruscă începând cu anul 2019.

Grafic nr. 2.4.19

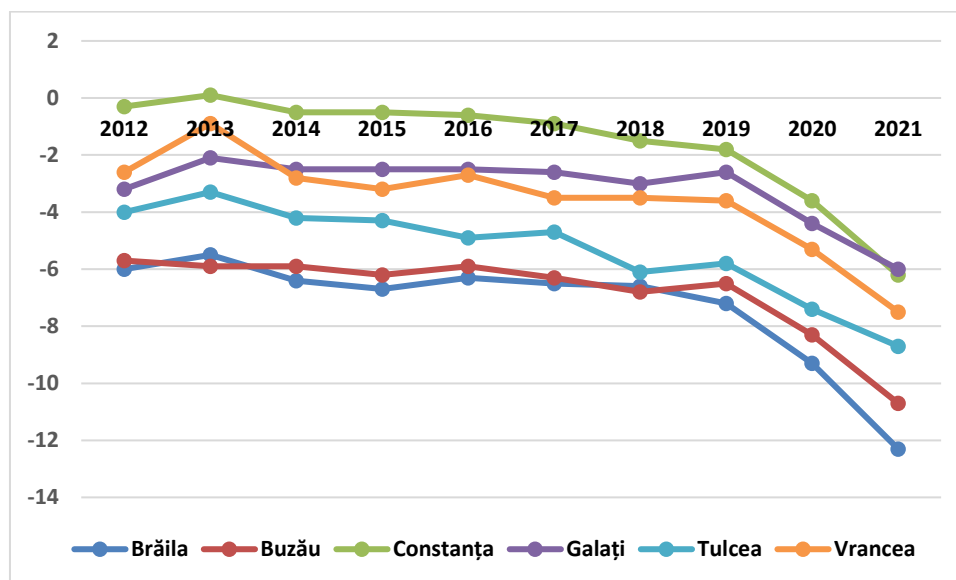
Rata sporului natural la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, 2012-2021, UM: spor natural la 1.000 locuitori

Sursa: prelucrare date INS, 2021

Dintre județele Regiunii Sud-Est, în perioada 2012-2021, Constanța a înregistrat cele mai mari valori ale ratei sporului natural, în timp ce Brăila și Buzău au cunoscut cele mai mici valori ale indicatorului.

Rata sporului natural, județele Regiunii Sud-Est, 2012-2021, UM: spor natural la 1.000 locuitori

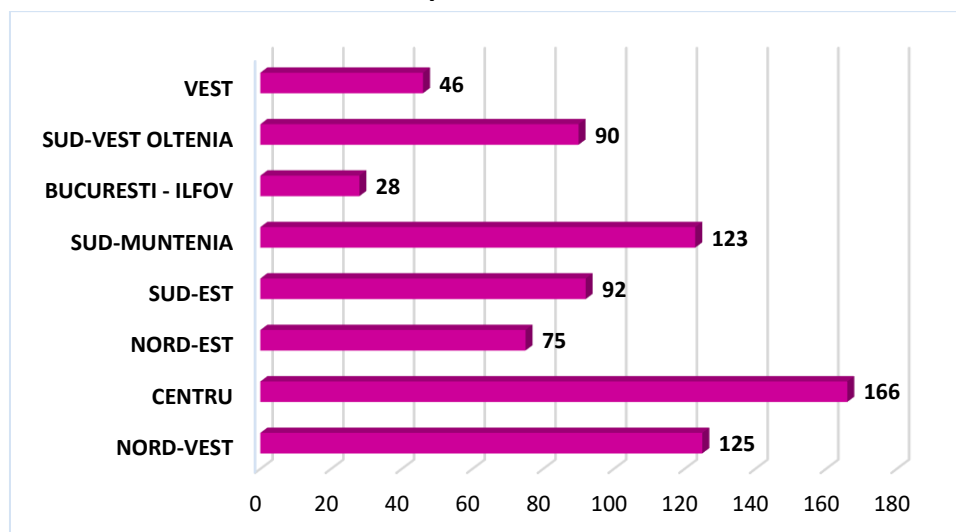
Sursa: prelucrare date INS, 2021

Parentalitatea în timpul adolescenței este un fenomen care situează România pe locul al doilea în Uniunea Europeană, având efecte negative asupra situației socio-economice a familiei, asupra sănătății mamei și a posibilității acesteia de a găsi un loc de muncă, având în vedere rata ridicată de părăsire timpurie a școlii în timpul sarcinii. La nivelul Regiunilor de Dezvoltare ale României au fost înregistrate numeroase nașteri la adolescente sub 15 ani, cele mai multe fiind în Regiunea Centru. Deși Codul Penal pedepsește cu închisoarea raportul sexual cu minori cu vârsta până în 15 ani, fenomenul continuă să afecteze viața adolescentelor în mod repetat. Raportul UNICEF din anul 2021 referitor la sarcina la adolescentele din România⁹ identifică principalele aspecte care caracterizează aceste fenomen, respectiv nivelul scăzut de educație, prezența fenomenului de două ori mai mare în mediul rural decât în cel urban, ciclitatea în interiorul familiei, sărăcia (care devine intergenerațională) etc.

⁹ UNICEF, Asociația SAMAS (2021). Raport. Sarcina la adolescente în România, București

Grafic nr. 2.4.21

Născuți vii, mame cu vârsta sub 15 ani, regiunile de dezvoltare ale României, 2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS, 2021

În Regiunea Sud-Est, în timpul perioadei analizate, 2012-2021, au fost înregistrate numeroase sarcini la adolescentele sub 15 ani. Deși la începutul perioadei se constată o scădere a valorii indicatorului, după anul 2015 aceasta se menține în jurul valorii de 80, urmând o creștere pentru ultimul an analizat.

Tabel nr. 2.4.5

Numărul mamei cu vârsta sub 15 ani, Regiunea Sud-Est, 2012-2021, UM: nr. persoane

Vârsta mamei sub 15 ani	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	102	90	73	86	89	85	86	84	84	92

Sursa: prelucrare date INS

Foarte importantă este și vârsta tatălui, întrucât determină capacitatea socio-economică a familiei de a crește nou-născutul în condiții decente. În același timp, vârsta taților oferă o imagine despre capacitatea statului de a proteja tinerele mame. Urmărind tabelul următor care prezintă vârsta taților atunci când mamele au sub 15 ani, se poate observa cu ușurință numărul mare de fapte penale aflate sub incidența Articolului 220 din Codul Penal. La fel de îngrijorătoare este și situația vârstei nedeclarate a tatălui, în spatele acestuia putând să se ascundă abuzuri.

Tabel nr. 2.4.6

Născuți vii pe grupe de vârstă ale taților, mame cu vârsta sub 15 ani, Regiunea Sud-Est, 2012-2021, UM: nr. persoane

Vârsta tatălui	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19 ani	27	32	26	21	28	12	17	24	10	22
20-24 ani	32	26	19	25	28	23	24	16	20	16

Vârsta tatălui	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
25-29 ani	4	4	4	7	6	3	6	1	6	5
30-34 ani	1	1	2	2	:	3	2	1	:	2
35-39 ani	1	:	:	1	1	:	:	1	1	1
40-44 ani	:	:	:	:	1	1	:	:	:	:
50 ani si peste	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:
Vârsta tatălui nedeclarată	36	27	22	29	25	43	37	40	47	46

Sursa: prelucrare date INS, 2021

Adolescentele cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani care devin mame sunt, de asemenea, foarte numeroase. Se constată o scădere a numărului acestora de-a lungul perioadei analizate, 2012-2021, dar valorile acestui indicator rămân în continuare îngrijorătoare.

Tabel nr. 2.4.7

Născuți vii, vârsta mamei 15-19 ani, Regiunea Sud-Est, 2012-2021, UM: nr. persoane

Vârsta mamei	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19 ani	2644	2596	2659	2604	2687	2703	2511	2511	2333	2383

Sursa: prelucrare date INS, 2021

Vârstele înaintate ale taților din familiile cu mame care au vârste cuprinse între 15 și 19 ani sunt semne ale unui sistem educațional care nu ia în considerare nevoile reale ale adolescenților și consecința lipsei politicilor de planificare familială prietenoase, așa cum Raportul UNICEF¹⁰ explică pe larg.

Tabel nr. 2.4.8

Născuți vii pe grupe de vârste ale tatălui, vârsta mamei 15-19 ani, Regiunea Sud-Est, UM: nr. persoane

Vârsta tatălui	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19 ani	250	240	262	276	287	278	273	297	191	273
20-24 ani	1015	988	981	932	970	950	943	934	715	899
25-29 ani	528	609	639	635	653	641	532	459	343	444
30-34 ani	141	150	142	170	182	183	165	183	137	153
35-39 ani	43	54	55	46	59	55	53	44	28	37
40-44 ani	7	12	12	8	11	15	15	10	12	12
45-49 ani	5	5	2	3	3	4	5	8	2	2
50 ani si peste	2	1	2	:	2	1	2	1	1	1
Vârsta tatălui nedeclarată	653	536	563	534	520	575	523	575	904	562

Sursa: prelucrare date INS, 2021

¹⁰ UNICEF, Asociația SAMAS (2021). Raport. Sarcina la adolescente în România, București

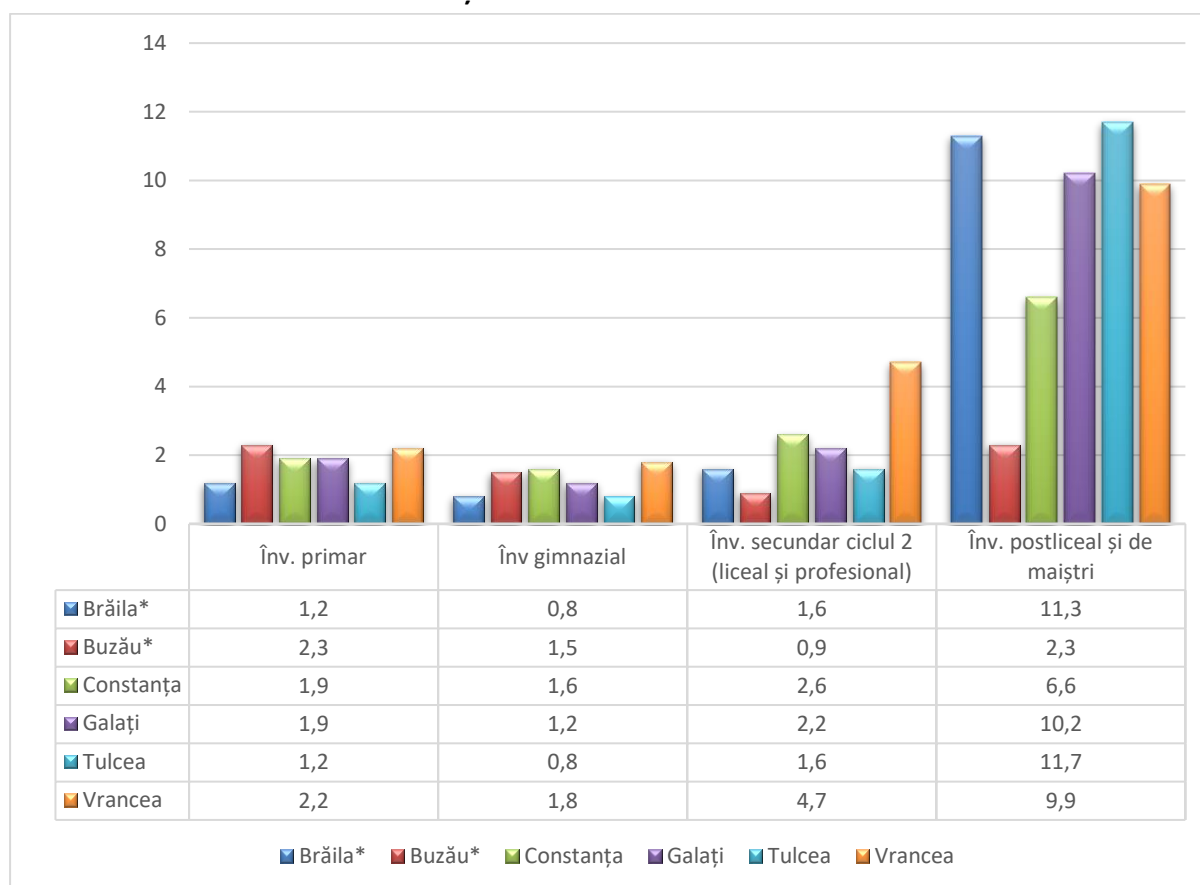
Resursele umane

Dependența dezvoltării economice de resursele umane este directă și are implicații importante și în celelalte domenii, astfel că educația, cultura, infrastructura, domeniul sanitar, precum și serviciile sociale sunt puternic influențate de structura resurselor umane. Formarea resurselor umane începe încă de la primele contacte ale copiilor cu instituțiile de stat sau private, astfel că, pe lângă transferul de cunoștințe care are loc în funcție de nivelul de învățământ, copiii descoperă și o cultură a muncii, norme acceptate, precum și consecințele negative ale acțiunilor sau ale lipsei de acțiune dintr-un colectiv. Astfel, analiza situației din învățământ oferă o imagine asupra potențialului de dezvoltare socio-economică a Regiunii Sud-Est. Aceasta este redată în secțiunea care urmează.

Rata abandonului din învățământul preuniversitar, în anul școlar 2020-2021 înregistrează trenduri ascendente, însă se remarcă în continuare o rată ridicată pentru nivelul de învățământ postliceal și de maiștri.

Grafic nr. 2.4.22

Rata abandonului în învățământul preuniversitar, în Regiunea Sud-Est, în anul școlar 2020-2021

Sursa: prelucrare date INS, 2021

Situația **numărului absolvenților** în perioada 2012-2021 pe niveluri de educație este relevată în următoarele paragrafe. Astfel, se poate observa, conform tabelului de mai jos, că numărul absolvenților din învățământul preuniversitar a scăzut la nivel național și regional,

înregistrând scăderi de 9% respectiv 6% în anul 2021 comparativ cu 2012. În anul 2021, numărul absolvenților aferent Regiunii Sud-Est reprezentau doar 12,8% din numărul total al absolvenților la nivel de țară. Scăderi s-au înregistrat și la nivelul tuturor județelor din Regiunea Sud-Est, cele mai semnificative regăsindu-se în Vrancea, Buzău și Tulcea (scăderi de 9,5%, 8,8% respectiv 7,8%). Mai mult, cel mai mare număr de absolvenți din învățământul preuniversitar de la nivelul regiunii se regăseau în anul 2021 în județele Constanța (14.249 de absolvenți echivalent cu 29,5% din totalul absolvenților din regiune) și Galați (10.316 de absolvenți echivalentul a 21,3% din totalul absolvenților din regiune). În contrast, județul Tulcea a înregistrat cel mai mic număr de absolvenți pe toată perioada analizată, ajungând la un număr de 3.659 de absolvenți în anul 2021, ceea ce reprezintă doar 7,6% din totalul de la nivelul Regiunii Sud-Est.

Tabel nr. 2.4.9
Numărul absolvenților din învățământul preuniversitar, la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România	415.288	400.106	423.940	377.101	376.382	375.531	378.327	384.659	345.023	377.915
Regiunea SUD-EST	51.442	50.539	53.623	47.577	47.256	47.549	47.990	48.870	44.413	48.327
Brăila	6.169	6.216	6.626	5.852	5.754	5.893	5.808	5.881	5.274	5.705
Buzău	9.011	8.897	9.196	8.221	7.901	7.929	8.020	8.357	7.589	8.221
Constanța	14.435	13.769	15.020	13.437	13.526	13.529	13.674	14.090	13.161	14.249
Galați	11.037	11.045	11.729	10.171	10.621	10.560	10.548	10.691	9.691	10.316
Tulcea	3.967	4.043	4.208	3.725	3.607	3.515	3.792	3.644	3.309	3.659
Vrancea	6.823	6.569	6.844	6.171	5.847	6.123	6.148	6.207	5.389	6.177

Sursa: prelucrare date INS

Scăderi se înregistrează și la nivelul absolvenților din învățământul primar și gimnazial pe toate cele 3 niveluri analizate - național, regional și județean – în anul 2012 comparativ cu anul 2021. Cele mai semnificative scăderi se regăsesc la nivelul județelor Galați (scădere de 15%) și Vrancea (scădere de 7,3%). Totodată, județul Tulcea înregistrează cel mai mic număr de absolvenți din învățământul primar și gimnazial de la nivelul Regiunii Sud-Est cu un număr de 1.839 de persoane în 2021, care reprezintă un procent de 8,5% din totalul absolvenților regiunii.

Grafic nr. 2.2.5.10
Numărul absolvenților din învățământul primar și gimnazial, la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România	181.142	181.794	184.580	177.310	168.934	170.297	174.084	181.317	142.960	170.607
Regiunea SUD-EST	22.684	23.291	23.744	22.658	21.476	21.739	22.136	22.969	18.438	21.559
Brăila	2.719	2.846	2.851	2.788	2.636	2.718	2.779	2.861	2.245	2.601
Buzău	4.007	4.116	4.209	3.911	3.742	3.713	3.858	4.026	3.183	3.809

Constanța	5.861	6.130	6.197	6.076	5.821	5.915	6.044	6.306	5.269	6.086
Galați	5.168	5.141	5.296	4.836	4.559	4.678	4.668	4.834	3.983	4.392
Tulcea	1.875	1.958	2.005	1.970	1.852	1.773	1.843	1.876	1.498	1.839
Vrancea	3.054	3.100	3.186	3.077	2.866	2.942	2.944	3.066	2.260	2.832

Sursa: prelucrare date INS

Tendențe similare de scădere în rândul absolvenților se regăsesc și la nivelul liceal secundar, ciclul 2. La nivelul Regiunii Sud-Est se înregistrează scăderi de 9,7% în anul 2021 față de 2012. Astfel, în anul 2021, în Regiunea Sud-Est se regăseau un număr de 22.030 de absolvenți de studii liceale secundare ciclul 2, comparativ cu 24.390 de absolvenți în anul 2012. Și în acest caz, în județele Constanța și Galați se regăsesc cel mai mare număr de absolvenți de la nivelul regiunii (30% respectiv 21,6% în anul 2021), deși Constanța, alături de județul Buzău a înregistrat scăderi mai mari decât media regională (scăderi de 11,8% respectiv 16,3% în anul 2021 comparativ cu 2012). Cele mai mici scăderi de la nivelul regiunii (în perioada 2012-2021) s-au înregistrat în județul Brăila – 4,8%, urmat de județul Galați cu o scădere de 5,7%.

Tabel nr. 2.4.11

Numărul absolvenților din învățământul liceal secundar ciclul 2, la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România	200.004	172.613	189.855	152.741	153.590	148.653	149.236	171.956	168.889	177.151
Regiunea SUD-EST	24.390	21.298	23.648	18.865	18.825	18.709	18.688	21.360	20.856	22.030
Brăila	2.763	2.470	2.755	2.159	2.175	2.283	2.050	2.522	2.462	2.631
Buzău	4.281	3.830	4.076	3.138	3.234	3.123	3.141	3.586	3.506	3.584
Constanța	7.503	6.161	7.037	5.688	5.512	5.512	5.460	6.228	6.102	6.616
Galați	5.052	4.580	5.159	4.039	4.261	4.092	4.202	4.788	4.604	4.763
Tulcea	1.760	1.627	1.754	1.425	1.309	1.342	1.385	1.578	1.576	1.645
Vrancea	3.031	2.630	2.867	2.416	2.334	2.357	2.450	2.658	2.606	2.791

Sursa: prelucrare date INS

Numărul absolvenților cu diplomă din învățământul universitar a scăzut în perioada analizată, 2014-2021, la nivelul țării (-5,9%). La nivelul Regiunii Sud-Est acesta a scăzut în 2021 față de 2014 cu 6,1%, deși în anii precedenți (2019-2020) a fost înregistrată o creștere a numărului acestora. Județele Buzău este singurul din regiune care a înregistrat o creștere a numărului de absolvenți universitari cu diplomă, în aceeași perioadă de timp, cu 35 de unități mai mult, ceea ce reprezintă o creștere de 32,1%.

Cu toate acestea, județele Constanța și Galați reprezentau în anul 2021 - ultimul an de referință – 55,7%, respectiv 38,9% din numărul total al absolvenților din învățământul universitar de la nivelul Regiunii Sud-Est, ceea ce evidențiază faptul că 94,5% dintre absolvenți se concentrează în doar două județe din regiune și mai mult de jumătate doar în județul Constanța. Distribuția numărului de absolvenți este explicată de prezența centrelor universitare în aceste județe.

Tabel nr. 2.4.12

Numărul absolvenților cu diplomă (licență, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale de cercetare avansată) din învățământul universitar, la nivel național, regional și județean, în perioada 2014-2021, UM: nr. persoane

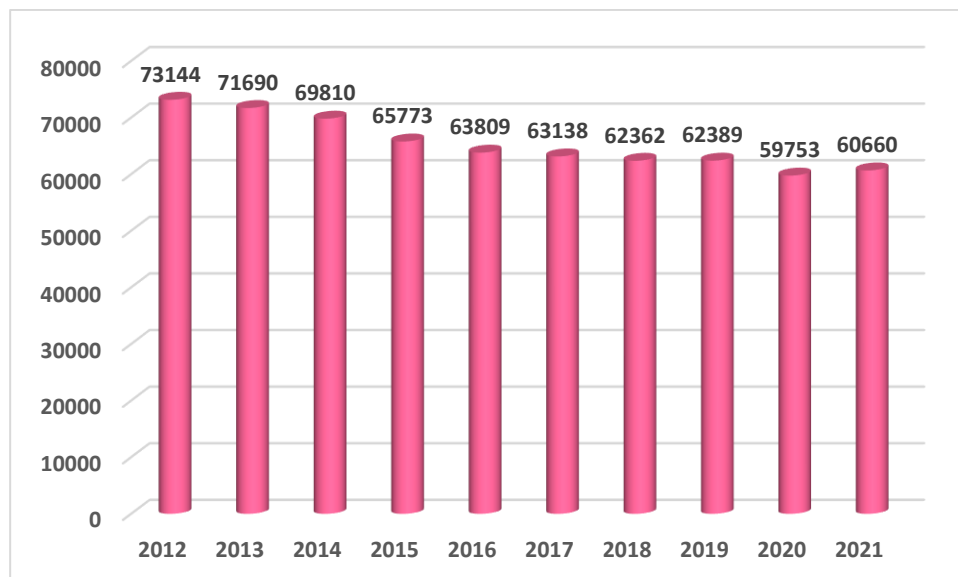
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România	133.478	121.788	121.250	126.271	124.759	130.271	131.534	125.580
Regiunea SUD-EST	9.198	8.840	8.559	9.009	8.933	9.494	9.487	8.635
Brăila	243	210	158	190	198	223	202	208
Buzău	109	134	129	123	130	145	136	144
Constanța	5.233	4.976	5.042	5.145	5.017	5.165	5.252	4.809
Galați	3.517	3.431	3.148	3.455	3.488	3.869	3.812	3.355
Vrancea	96	89	82	96	100	92	:	39

Sursa: prelucrare date INS

De asemenea, și **populația școlară** pe diferite niveluri de educație a cunoscut diminuări ale numărului de elevi înscriși în anul 2021 comparativ cu anul 2012. Astfel, populația școlară din învățământul preșcolar a cunoscut scăderi de 28,5% în anul 2021 în județul Tulcea, Brăila - 26,9%, Buzău -22,5% și Galați -18,1%. Totodată, doar două din județele de la nivelul Regiunii Sud-Est au avut în anul 2021 peste zece mii de elevi înscriși (Constanța – 18.273; Galați – 12.191), Buzău 9.995.

Grafic nr. 2.4.23

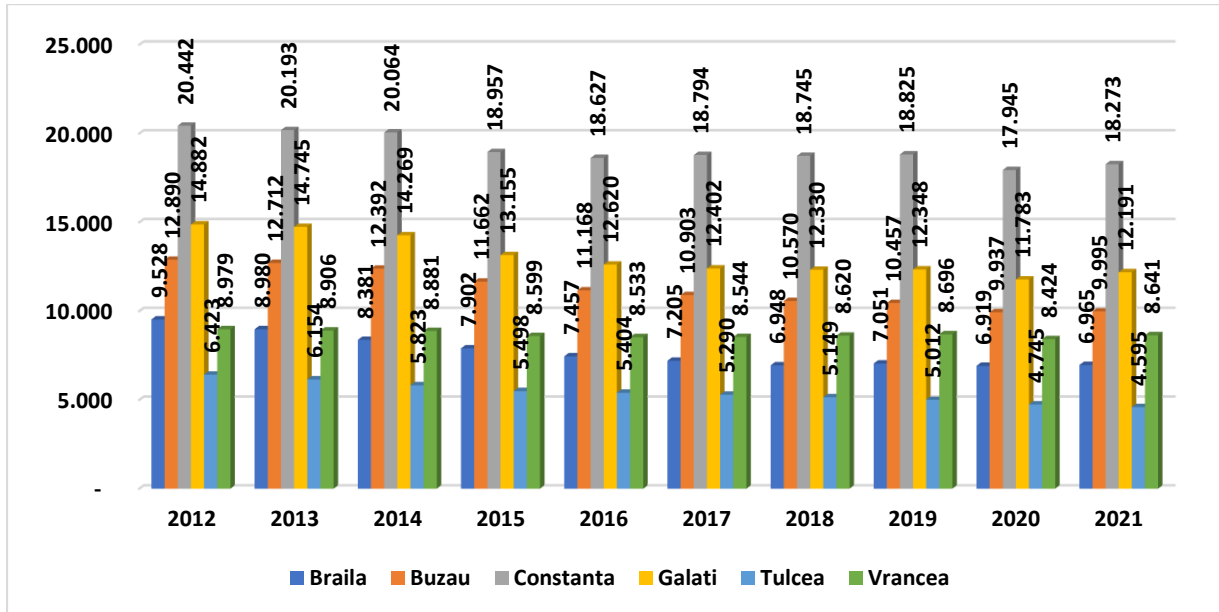
Populația școlară din învățământul preșcolar, la nivel regional, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.4.24

Populația școlară din învățământul preșcolar, la nivel județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

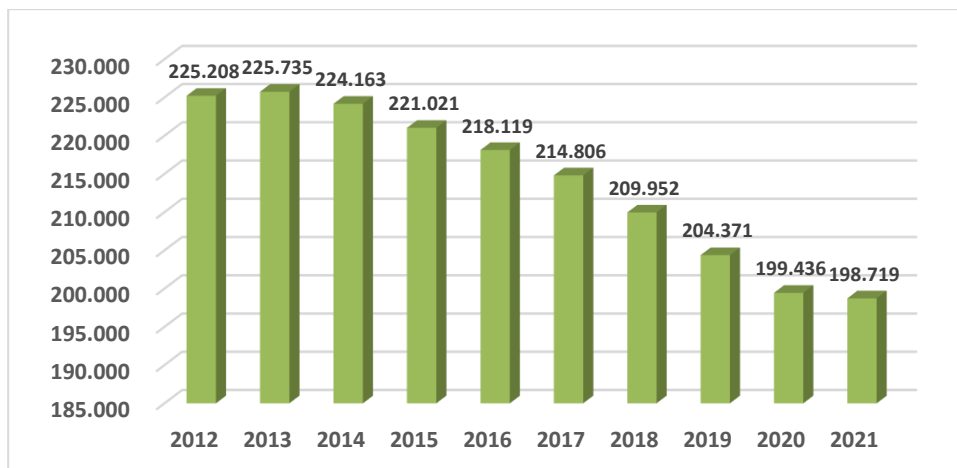

Sursa: prelucrare date INS

Similar, și populația școlară din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), înregistrează tendințe ascendente în anul 2021 comparativ cu anul 2012. Dacă la nivelul Regiunii Sud-Est media tendințelor negative ale populației școlare din învățământul preșcolar era de -18,4% în anul 2021 față de 2012, la nivelul învățământului primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), tendințele sunt cu 5,4% mai mici, și anume de -13% în anul 2021 comparativ cu 2012. Județul Constanța este singurul de la nivelul regiunii care a înregistrat creșteri în perioada analizată în ceea ce privește populația școlară respectiv cu 116 mai multe unități.

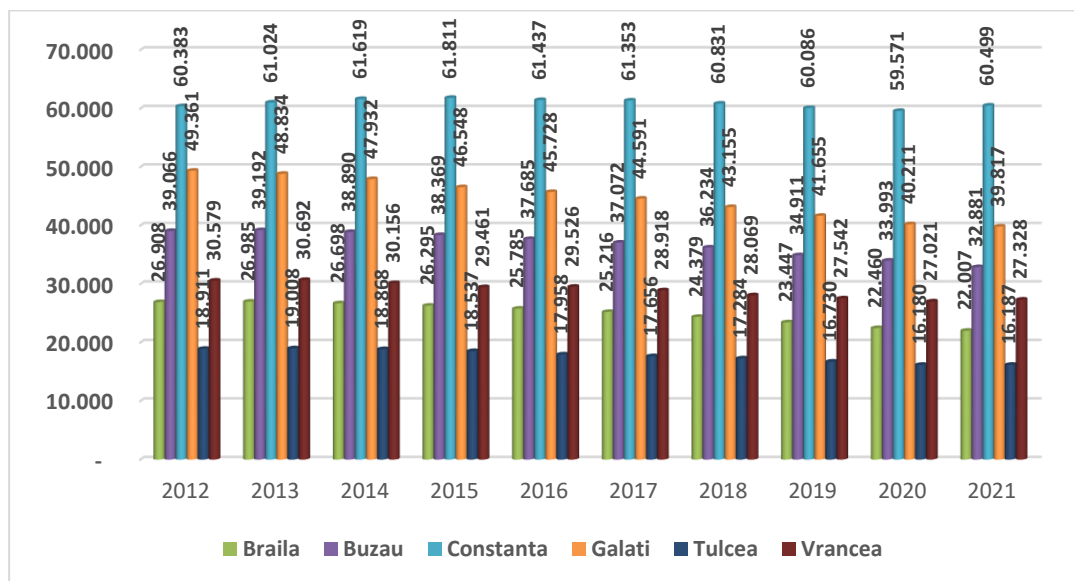
Grafic nr. 2.4.25

Populația școlară din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământ special), la nivel regional, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.4.26
Populația școlară din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământ special), la nivel județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

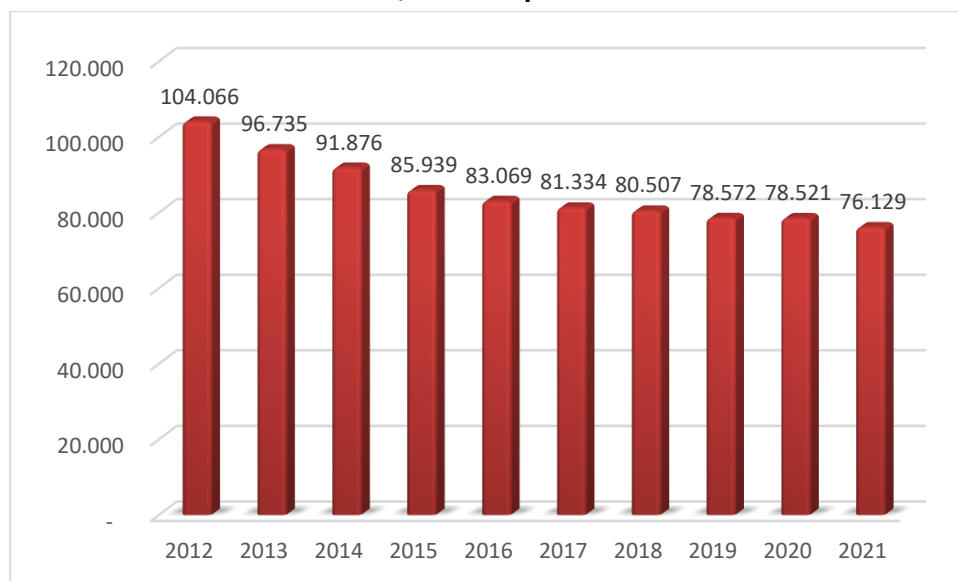
Populația școlară din învățământul liceal a cunoscut cele mai accentuate tendințe descendente dintre nivelurile de educație analizate, în perioada 2012-2021 și anume, a înregistrat o scădere de 28% la nivelul Regiunii Sud-Est. Județul Buzău a înregistrat o diferență de -31,2% în anul 2021 comparativ cu 2012, situându-se pe primul loc în tendințele negative de la nivelul regiunii. Anul 2011 a cunoscut o creștere continuă a populației școlare în toate cele șase județe (comparativ cu 2010), după care începând cu 2012 a înregistrat o scădere continuă până în ultimul an analizat, 2021. Și aici, județul Constanța înregistrează în anul 2021 cel mai mare procentaj din populația școlară de la nivelul regiunii (29,2%), urmat de județul Galați cu 22,4%.

Tabel nr. 2.4.13
Populația școlară din învățământul liceal, la nivel regional, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea SUD-EST	104.066	96.735	91.876	85.939	83.069	81.334	80.507	78.572	78.521	76.129
Brăila	12.301	11.808	11.097	10.138	9.527	9.181	8.833	8.748	8.856	8.853
Buzău	17.700	16.495	15.470	14.431	14.010	13.617	13.224	12.883	12.698	12.171
Constanța	30.596	28.313	26.855	25.215	24.226	23.766	23.630	22.960	22.831	22.208
Galați	22.828	20.951	20.047	18.951	18.432	18.007	18.062	17.571	17.719	17.026
Tulcea	7.759	7267	6.911	6.375	6.163	6.247	6.119	5.981	5.779	5.510
Vrancea	12.882	11.901	11.496	10.829	10.711	10.516	10.639	10.429	10.638	10.361

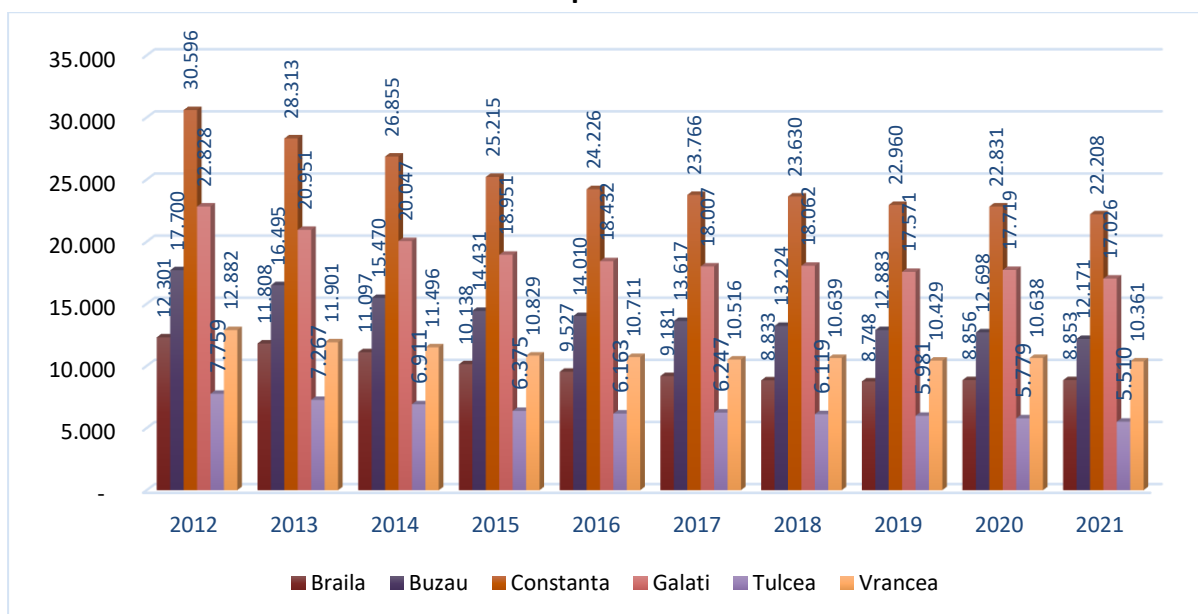
Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.4.27
Populația școlară din învățământul liceal, la nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.4.28
Populația școlară din învățământul liceal, la nivel județean, în perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Cu toate acestea, populația școlară din învățământul profesional a cunoscut o creștere de 80,8% în anul 2021, comparativ cu 2012, la nivelul Regiunii Sud-Est, conform tabelului de mai jos. Cele mai mare creșteri procentuale, dar și numerice s-au înregistrat în județele Buzău și Constanța (87% - respectiv 2.213 unități și 83,6% - respectiv 3.497 unități).

Tabel nr. 2.4.14
Populația școlară din învățământul profesional, la nivel regional și județean, în perioada
2012-2021, UM: nr. persoane

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea SUD-EST	2.599	3.035	5.305	7.445	9.417	10.612	11.012	12.553	13.920	13.534
Brăila	352	444	765	1.155	1.583	1.780	1.835	1.899	2.051	1.856
Buzău	330	470	815	1.243	1.439	2.000	2.145	2.451	2.760	2.543
Constanța	686	711	1.179	1.628	2.065	2.439	2.653	3.393	4.003	4.183
Galați	750	855	1.620	2.111	2.596	2.458	2.420	2.524	2.665	2.544
Tulcea	223	308	505	708	901	944	966	1.108	1.145	1.142
Vrancea	258	247	421	600	833	991	993	1.178	1.296	1.266

Sursa: prelucrare date INS

Tendențe ascendente se pot observa și în rândul populației școlare din învățământul postliceal și de maiștri, înregistrând o ușoară creștere de 5,3% în Regiunea Sud-Est, în anul 2021 comparativ cu 2012. Cea mai semnificativă creștere se înregistrează în județul Constanța, cu 33 de procente mai mult în 2021 față de primul an analizat, respectiv cu 1.123 mai multe unități.

Creșteri semnificative se înregistrează și la nivel județului Galați, creștere de 29,8%, și la nivelul județului Buzău, creștere de 23,5%. În aceeași măsură, județele Brăila, Tulcea și Vrancea au înregistrat scăderi mai mari (-27%, -45%, -29,2%), ajungând ca în anul 2021 populația școlară să fie cu 509, 440 respectiv 442 de unități mai puține comparativ cu 2012.

Tabel nr. 2.4.15
Populația școlară din învățământul postliceal și de maiștri, la nivel regional și județean, în
perioada 2012-2021, UM: nr. persoane

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea SUD-EST	12.627	13.793	14.642	14.560	13.468	12.704	13.201	13.389	13.917	13.302
Brăila	1.884	2.316	2.495	2.220	1.728	1.380	1.470	1.508	1.472	1.375
Buzău	1.793	2.066	2.008	2.173	1.766	1.591	1.727	2.194	2.412	2.215
Constanța	3.402	3.611	4.350	4.488	4.592	4.404	4.671	4.602	4.646	4.525
Galați	2.400	2.661	3.026	3.306	3.321	3.211	3.124	2.984	3.233	3.114
Tulcea	977	1.020	920	778	585	673	731	600	626	537
Vrancea	2.171	2.119	1.843	1.595	1.476	1.445	1.478	1.501	1.528	1.536

Sursa: prelucrare date INS

Populația școlară din învățământul universitar a cunoscut o ușoară scădere de 3,5% (respectiv cu 1.412 de unități mai puțin) în Regiunea Sud-Est, pe perioada analizată (2014-2021), conform tabelului de mai jos. Se observă la nivelul județului Tulcea, existența datelor doar în perioada 2019-2021 – ultimul an de referință - ca urmare a deschiderii filialei tulgene a

Academiei de Studii Economice (ASE) din București, Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului. Până în anul menționat anterior, tinerii interesați să continue studiile din învățământul universitar erau nevoiți să se mute din orașul reședință de județ. Acest aspect este deosebit de problematic pentru tinerii cu posibilități reduse, neputând să se susțină financiar în marile orașe universitare din apropiere.

Cea mai mare scădere a populației școlare universitare se poate observa la nivelul județului Vrancea, înregistrând cu 14,2 procente mai puțin în anul 2021, față de 2014, urmat de județele Constanța, cu o scădere de 10% și Brăila, cu o scădere de 4,2% în aceeași perioadă de timp.

O creștere numerică semnificativă s-a înregistrat în județul Galați, ajungând cu 843 mai mulți studenți în anul 2021. Mai mult, județul Buzău a înregistrat cea mai mare creștere procentuală, în perioada analizată (+27%, care corespunde unui număr de 137 de unități).

Tabel nr. 2.4.16

Populația școlară din învățământul universitar (licență, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale de cercetare avansată), la nivel regional și județean, în perioada 2014-2021, UM: nr. persoane

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea SUD-EST	40.516	40.052	38.755	38.908	38.722	38.884	39.621	39.104
Brăila	857	765	710	770	778	787	791	821
Buzău	505	502	498	495	506	571	619	642
Constanța	24.111	23.692	23.118	22.374	21.884	21.752	22.142	21.688
Galați	14.747	14.790	14.142	14.980	15.278	15.483	15.743	15.590
Tulcea	:	:	:	:	:	48	100	109
Vrancea	296	303	287	289	276	243	226	254

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește rata de participare la educație și formare profesională, România se află mult sub media Uniunii Europene (UE) (-9,5%). Se poate observa, conform tabelului de mai jos, că cea mai crescută valoare la nivel regional (Regiunea Sud-Muntenia, anul 2019) nu ajunge nici la jumătatea celei mai scăzute valori la nivelul UE27 în perioada analizată 2010-2019.

Cea mai crescută valoare, la nivel național, a fost înregistrată în anul 2013, ajungând la pragul de două procente, după care a scăzut continuu până în anul 2018 (0,9%). Tendințe asemănătoare cu cele naționale se pot identifica și la nivelul Regiunii Sud-Est. Totodată, Regiunea Sud-Est a înregistrat cele mai mici tendințe în ultimii cinci ani, cu valori sub un procent. Regiunile Vest și Sud-Muntenia au înregistrat în anul 2019 cele mai crescute valori (2, respectiv 3 procente, deasupra tendințelor naționale) din toată perioada analizată.

Tabel nr. 2.4.17

Rata de participare la educație și formare profesională, la nivel european, național și regional, în perioada 2010-2019 aplicat categoriilor de vârstă 25-64 ani, UM: %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
UE27	7,8	8,1	8,2	9,9¹¹	10,1	10,1	10,3	10,4	10,6	10,8
România	1,4¹²	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3	1,2	1,1	0,9	1,3
Regiunea Nord-Vest	1,9	2,1	1,5	1,0	1,0	1,3	1,4	1,1	0,7	0,6
Regiunea Centru	1,2	1,5	1,3	1,7	0,8	1,1	1,1	1,1	0,7	1,1
Regiunea Nord-Est	1,2	1,9	1,9	4,4	2,6	1,0	1,1	1,1	0,9	0,9
Regiunea Sud-Est	1,3	1,6	1,3	1,8	1,7	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7
Regiunea Sud Muntenia	1,1	1,4	1,3	2,0	2,5	1,9	1,5	1,4	1,2	3,0
Regiunea București - Ilfov	1,9	2,1	1,7	2,1	1,2	1,6	1,4	1,3	1,4	1,0
Regiunea Sud-Vest Oltenia	0,7¹³	0,7	1,1	1,1	0,7	1,0	0,7	0,7	:	0,7
Regiunea Vest	1,7	1,5	1,1	0,9	0,9	1,7	1,6	1,1	1,2	2,0

Sursa: prelucrare date Eurostat

Rata populației în funcție de nivelul de educație, în cazul Uniunii Europene, este de 21,6%, cu 0,6% mai mare decât cea înregistrată la nivel național (21%), în anul 2019, ultimul pentru care există date disponibile pe Eurostat. Se constată o scădere constantă în perioada analizată (2010-2019), iar acest trend poate fi observat în cazul tuturor nivelurilor analizate, singura excepție fiind anul 2014, când se poate remarca la nivelul României și al regiunilor de dezvoltare aferente, o ușoară creștere. Regiunea Sud-Est se află pe a doua poziție între regiunile românești, atingând în anul 2019 valoarea de 25,6% pentru indicatorul referitor la rata populației în funcție de nivelul de educație (pornind de la nivelul de educație secundar superior) pentru categoriile de vârstă 25-64 ani, singura regiune care înregistrează o rată mai mare fiind Regiunea Nord-Est. Se constată o poziționare Regiunii Sud-Est deasupra ratei de la nivelul UE în toată perioada analizată.

Tabel nr. 2.4.18

Rata de participare a populației în funcție de nivelul de educație (mai puțin de învățământul primar, primar și secundar inferior), la nivel european, național și regional, în perioada 2010-2019 aplicat categoriilor de vârstă 25-64 ani, UM: %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
UE27	27,8	27,0	26,3	25,3	24,5	23,9	23,4	22,8	22,2	21,6
România	26,1¹⁴	25,5	24,6	24,3	27,2	25,0	23,3	22,1	21,5	21,0
Regiunea Nord-Vest	25,7	25,2	25,1	25,2	27,2	24,4	24,5	24,4	22,1	20,0

¹¹ Fiabilitate scăzută.

¹² Întrerupere în intervalul de timp.

¹³ Întrerupere în intervalul de timp, fiabilitate scăzută.

¹⁴ Întrerupere în intervalul de timp

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Regiunea Centru	24,2	23,5	22,5	22,0	26,7	25,4	23,2	20,4	20,6	20,9
Regiunea Nord-Est	31,8	30,9	29,8	28,9	32,7	31,8	30,7	30,0	29,2	29,3
Regiunea Sud-Est	30,2	30,7	30,0	29,5	32,8	30,4	28,2	27,6	26,6	25,6
Regiunea Sud - Muntenia	29,9	29,2	27,9	27,3	30,5	26,5	23,8	22,1	22,3	22,7
Regiunea București - Ilfov	13,3	11,9	11,6	11,6	14,5	14,5	13,0	10,9	11,0	10,5
Regiunea Sud-Vest Oltenia	27,7	27,7	25,4	24,9	26,5	23,9	20,8	20,2	20,2	20,2
Regiunea Vest	23,1	21,9	21,6	22,6	24,1	20,0	18,8	18,1	17,5	16,0

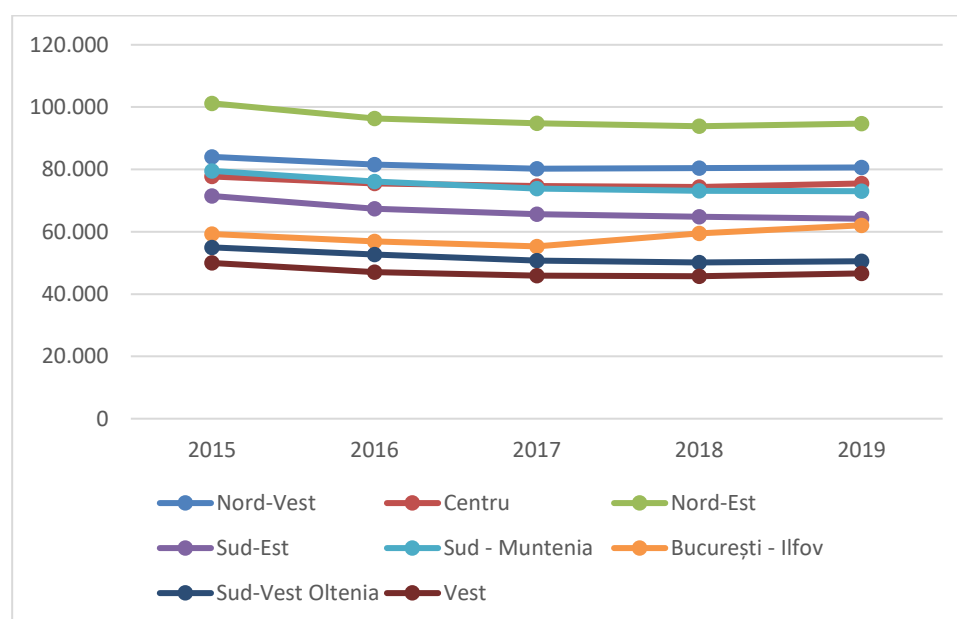
Sursa: prelucrare date Eurostat

O altă scădere se înregistrează și în rândul **ratei participării la educația preșcolară** la nivel național în anul 2019, comparativ cu anul 2015 (scădere de 5%). Conform tabelului de mai jos, la nivel național se observă o scădere continuă până în anul 2017, urmată de o ușoară creștere în următorii doi ani. Cele mai crescute valori la nivel național se află în Regiunile Nord-Est și Nord-Vest pe toată durata celor 5 ani analizați.

La nivelul Regiunii Sud-Est se înregistrează o scădere continuă în perioada analizată și totodată reprezintă și cea mai mare scădere în ceea ce privește participarea la educația preșcolară la nivel național, în anul 2019 comparativ cu anul 2015 (scădere de 10%, respectiv de 7.304 unități).

Grafic nr. 2.4.29

Rata participării la educația preșcolară, la nivelul regiunilor de dezvoltare, în perioada 2015-2019, UM: %

Sursa: prelucrare date Eurostat

Tabel nr. 2.4.19

Rata participării la educația preșcolară, la nivel european, național și regional, în perioada 2015-2019, UM: %

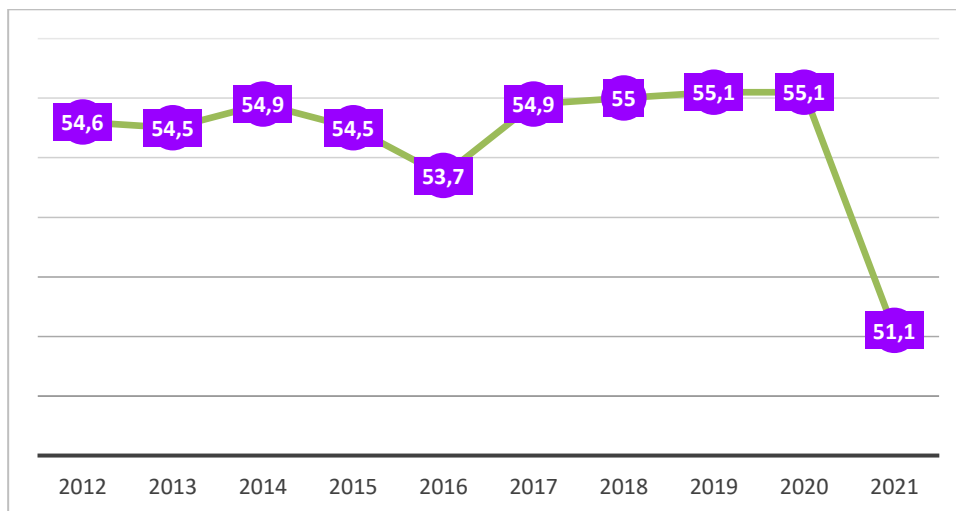
	2015	2016	2017	2018	2019
UE27	:	14.840.271	:	15.221.623	:
România	578.177	553.553	541.295	541.922	547.283
Nord-Vest	84.030	81.568	80.230	80.397	80.663
Centru	77.734	75.545	74.706	74.367	75.464
Nord-Est	101.215	96.326	94.819	93.858	94.727
Sud-Est	71.474	67.379	65.678	64.828	64.171
Sud - Muntenia	79.539	76.065	73.833	73.107	73.015
București - Ilfov	59.217	56.927	55.302	59.495	62.065
Sud-Vest Oltenia	54.991	52.685	50.779	50.146	50.523
Vest	49.977	47.058	45.948	45.724	46.655

Sursa: prelucrare date Eurostat

Rata de activitate (ponderea populației active în populația totală) la nivel național a cunoscut o tendință fluctuantă în perioada analizată, 2012-2021, cea mai mică valoare a acesteia fiind în 2021, ultimul an analizat, când a scăzut până la 51,1%.

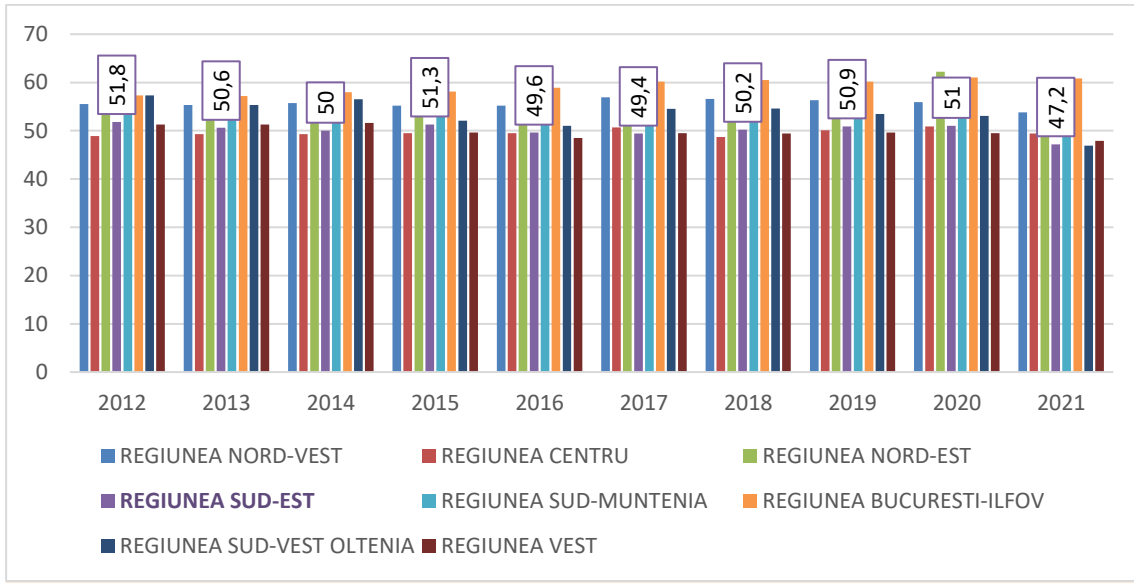
Grafic nr. 2.4.30

Evoluția ratei de activitate la nivel național, 15 ani și peste, 2012-2021, UM: %

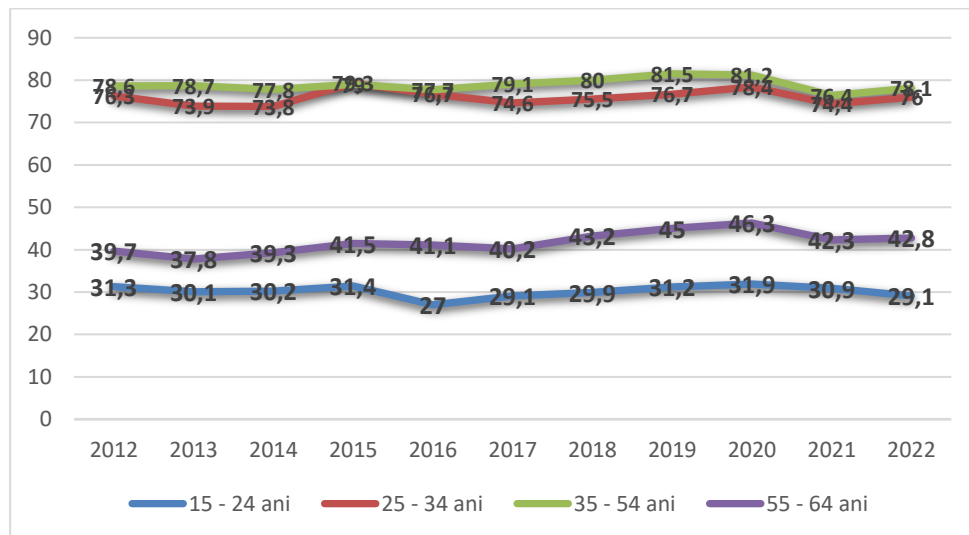

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, cele mai ridicate valori ale ratei de activitate au fost înregistrate de Regiunea Nord-Est, urmată de Regiunea București-Ilfov pentru întreaga perioadă analizată (2012-2021); în același timp, cele mai scăzute rate de activitate sunt constatate în regiunile Vest și Centru. Se remarcă aceeași evoluție neuniformă pentru toate regiunile de dezvoltare, **Regiunea Sud-Est** având în anul 2021 o rată de activitate mai mică decât cea din 2012 cu 4,6%.

Grafic nr. 2.4.31**Rata de activitate, 15 ani și peste, regiunile de dezvoltare ale României, 2012-2021, UM: %***Sursa: prelucrare date INS*

În ceea ce privește rata de activitate în funcție de categoriile de vârstă la nivelul Regiunii Sud-Est, se constată că cele mai mici valori sunt înregistrate pentru grupele de vârstă 15-24 ani și 55-64 ani. Pentru categoriile 25-34 ani și 35-54 ani rata de activitate este una aproape dublă față de primele două categorii de vârstă menționate anterior.

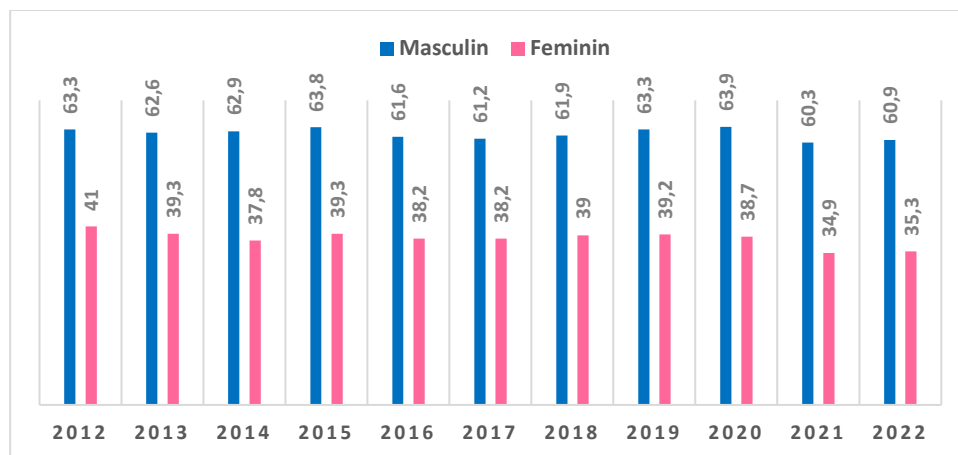
Grafic nr. 2.4.32**Rata de activitate pe grupe de vârstă, Regiunea Sud-Est, 2012-2022, UM: %***Sursa: prelucrare date INS*

Diferențele între sexe în ceea ce privește rata de activitate sunt mari, acestea defavorizând populația feminină. Conform datelor Institutului Național de Statistică, între bărbați și femei există o diferență mai mare de 20 de puncte procentuale pentru indicatorul ratei de activitate, în perioada analizată, 2012-2022. Mai mult decât atât, în anul 2022 în comparație cu 2012,

această distanță între sexe s-a mărit, astfel că în 2012 era de 22,3%, iar în 2022 aceasta crescuse la 29,21%.

Grafic nr. 2.4.33

Rata de activitate în funcție de sexe, Regiunea Sud-Est, 2012-2022, UM: %

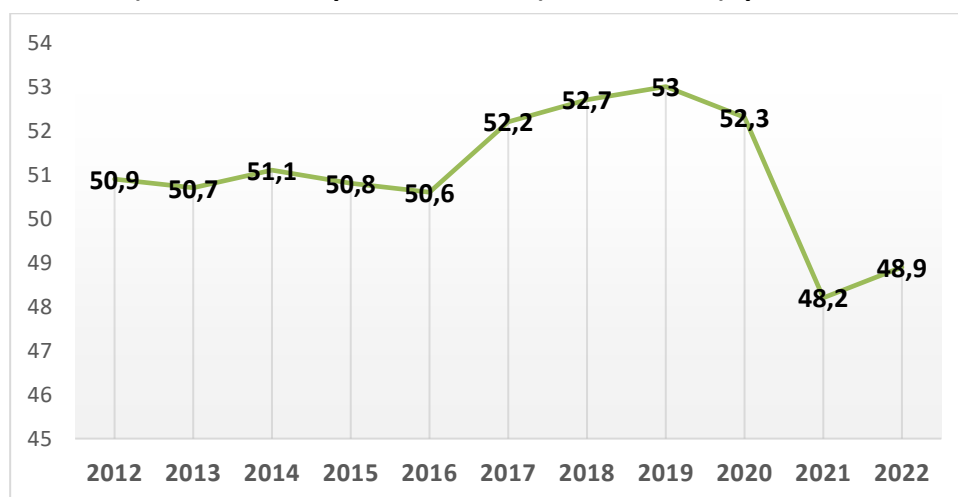

Sursa: prelucrare date INS

Ponderea populației ocupate în populația totală reprezintă rata de ocupare. Pentru nivelul național, așa cum se poate observa în graficul următor, rata de ocupare a înregistrat o creștere începând cu anul 2017, anterior acestei perioade înregistrându-se fluctuații ușoare. Ultimii doi ani ai analizei prezintă o scădere de 3,4% față de anul 2020, însă este important de avut în vedere contextul epidemiologic al anului 2020.

Grafic nr. 2.4.34

Evoluția ratei de ocupare la nivel național, 15 ani și peste, UM: %

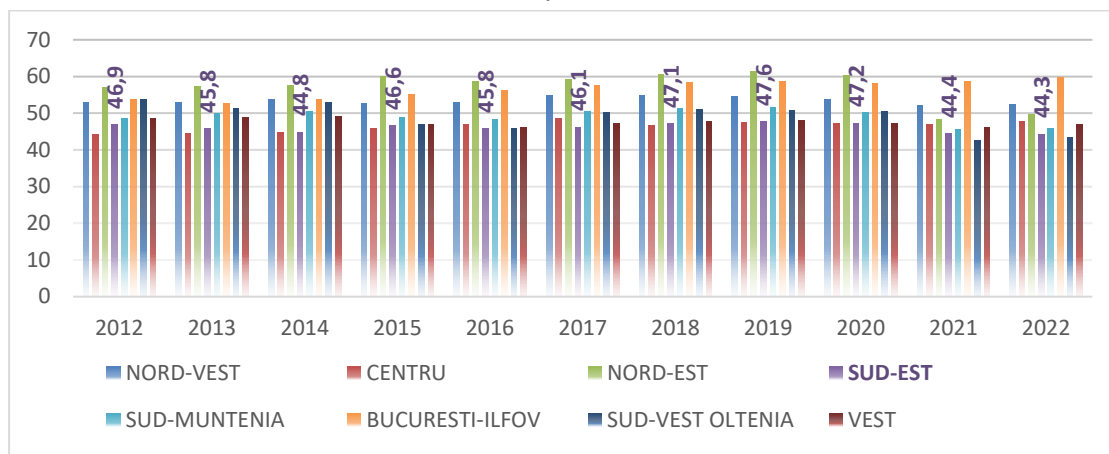

Sursa: prelucrare date INS

Regiunile de dezvoltare ale României prezintă discrepanțe importante, cele mai ridicate valori ale ratei de ocupare sunt regăsite la nivelul Regiunii Nord-Est, urmată de Regiunea București-

Ilfov. La fel ca în cazul indicatorului analizat anterior, cele două regiuni cu cele mai mici valori ale ratei ocupării sunt Regiunea Centru și Regiunea Vest.

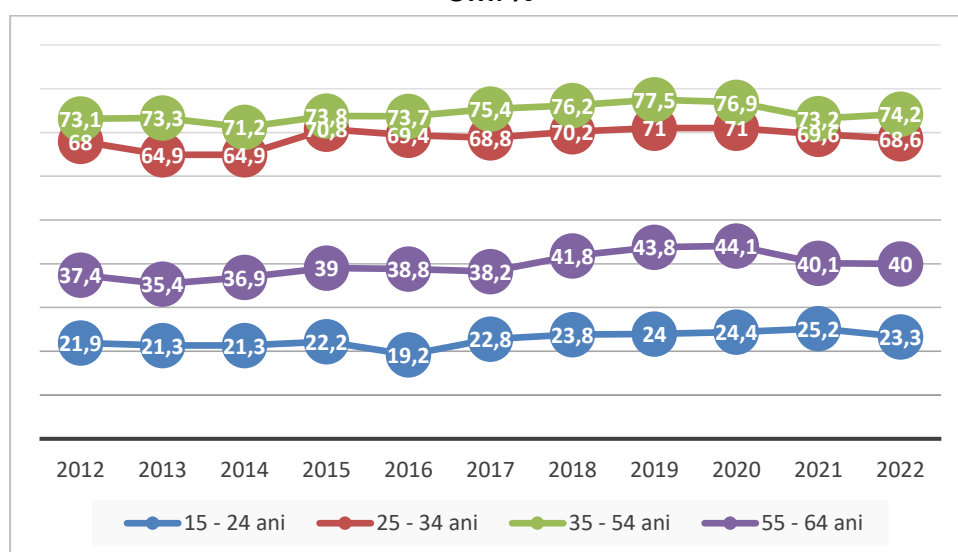
Grafic nr. 2.4.35
Rata de ocupare la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, 15 ani și peste, 2012-2022, UM: %

Sursa: prelucrare date INS

La fel ca în cazul ratei de activitate, rata de ocupare cunoaște o evoluție și o structură în funcție de grupele de vârstă asemănătoare, astfel că, la nivelul Regiunii Sud-Est se remarcă o pondere crescută a categoriei 25-34 ani și 35-54 ani (cu valori cuprinse între 64,9%, cea mai scăzută valoare pentru categoria 25-34 ani și 77,5%, cea mai ridicată valoare pentru categoria 35-54 ani). Cele mai mici rate ale ocupării sunt înregistrate de către tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24, respectiv 19,2% în 2016.

Grafic nr. 2.4.36
Evoluția ratei de ocupare în funcție de grupele de vârstă în Regiunea Sud-Est, 2012-2022, UM: %

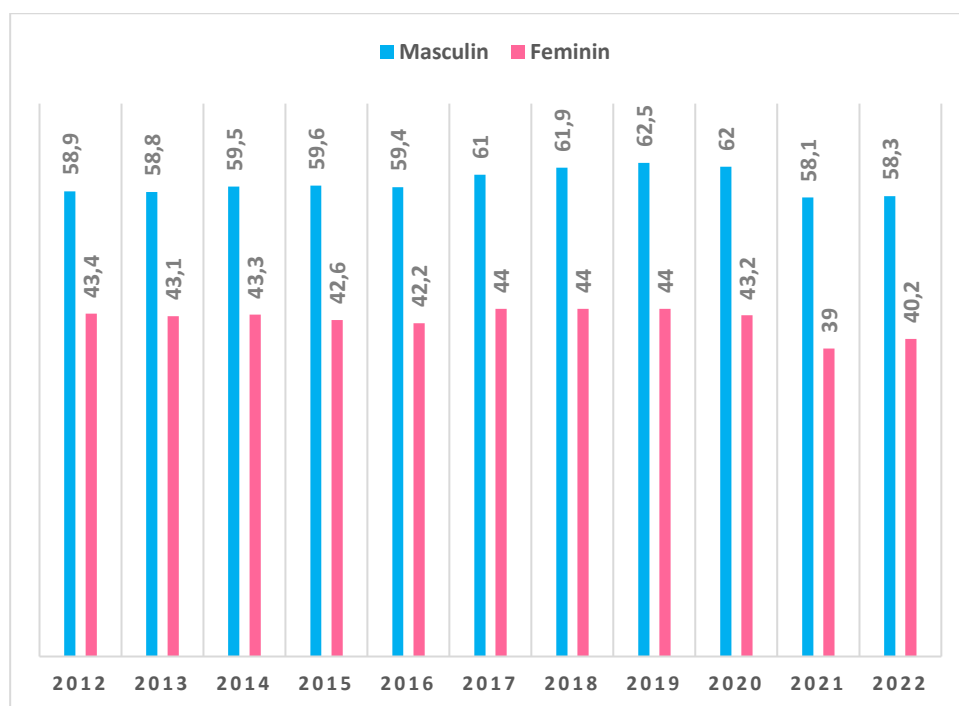

Sursa: prelucrare date INS

Rata de ocupare în funcție de sex relevă o discrepanță mare între bărbați și femei pentru toată perioada analizată (2012-2022), această diferență depășind uneori 20%. Această situație creează o dependență economică a femeilor față de bărbați, conducând la mărirea disparităților de gen și perpetuând un model de societate nefavorabil femeilor. Graficul următor prezintă evoluția acestui indicator în Regiunea Sud-Est.

Grafic nr. 2.4.37

Evoluția ratei de ocupare în Regiunea Sud-Est în funcție de sex, 2012-2022, UM: %

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește numărul șomerilor la nivel național, se remarcă o scădere a acestuia începând cu anul 2015. În anul 2022, spre deosebire de anul 2013, numărul șomerilor a scăzut cu mai mult de 50%.

Grafic nr. 2.2.5.20

Numărul șomerilor la nivel național, 2013-2022, UM: nr. persoane

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
512.333	478.338	436.242	418.237	351.105	288.896	257.865	296.051	234.757	239.064

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul regiunilor de dezvoltare ale României se remarcă Regiunea București-Ilfov cu cel mai mic număr de șomeri, în timp ce Regiunea Nord-Est a înregistrat cele mai ridicate valori ale acestui indicator. Acest indicator este influențat de numărul de locuitori, o imagine mai cuprinzătoare fiind oferită de următorul, respectiv de rata șomajului care va fi prezentat în continuare. Tabelul următor prezintă valorile absolute ale numărului de șomeri.

Tabel nr. 2.4.21

Numărul șomerilor la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, 2014-2022, UM: nr. persoane

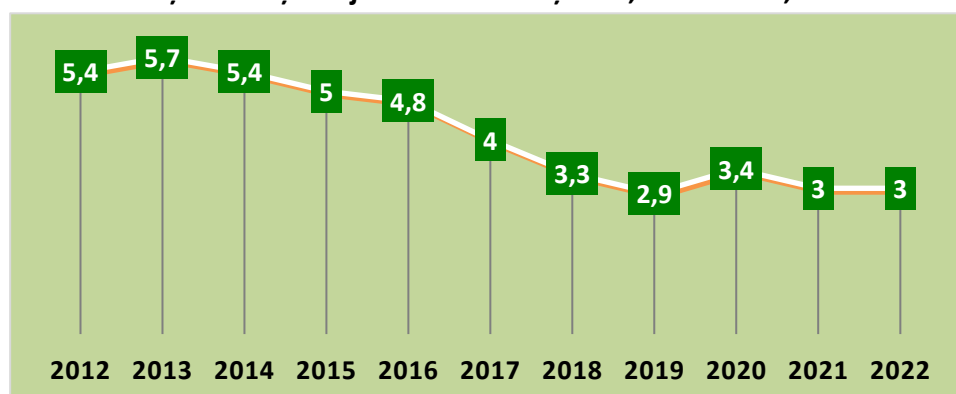
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nord-Vest	46.201	41.046	38.963	33.734	27.652	24.657	32.022	24.555	23.888
Centru	60.251	50.232	47.739	37.754	30.860	28.277	35.493	26.931	31.423
Nord-Est	82.958	77.786	78.073	66.568	57.530	51.030	55.476	43.836	43.194
Sud-Est	72.714	68.896	67.573	56.493	45.929	41.532	47.871	36.340	35.582
Sud-Muntenia	89.831	79.267	74.177	58.025	46.238	39.434	44.313	36.360	38.026
București-Ilfov	24.296	23.021	20.581	19.482	17.009	16.024	16.692	14.771	13.685
Sud-Vest Oltenia	72.839	70.352	69.048	60.405	48.668	43.024	45.823	37.800	39.841

Sursa: prelucrare date INS

Raportul dintre numărul șomerilor și populația activă civilă determină rata șomajului, acest indicator cunoscând o scădere constantă începând cu anul 2013 la nivel național. Graficul următor prezintă evoluția ratei șomajului la nivel național, în perioada 2012-2022. La nivel național, trendul ratei șomajului este unul descendent, deși se remarcă o ușoară creștere la începutul perioadei analizate (2012-2013). În anul 2019 a fost atinsă cea mai scăzută valoare, respectiv 2,9%.

Grafic nr. 2.4.38

Evoluția ratei șomajului la nivel național, 2012-2022, UM: %

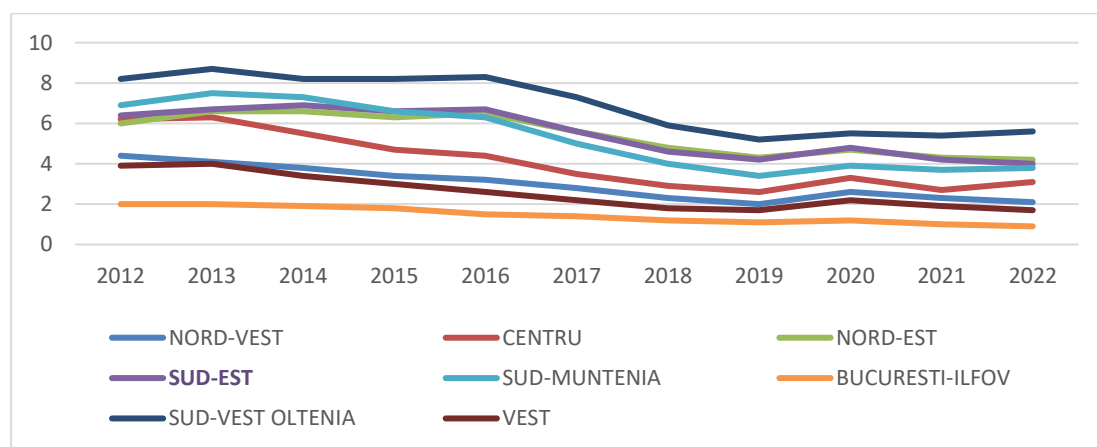
Sursa: prelucrare date INS

La nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, trendul este unul asemănător celui național, Regiunea București-Ilfov înregistrând cele mai mici valori ale ratei șomajului, respectiv 2% cea

mai mare valoare atinsă în 2012, și 0,9% în 2022, ultimul an pentru care există date disponibile. Regiunea Sud-Vest Oltenia este regiunea cu cele mai mari rate ale șomajului, remarcându-se, de asemenea, și Regiunea Sud-Est cu rate mari ale șomajului (4,2% în 2022), valorile acestora depășind nivelul național.

Grafic nr. 2.4.39

Evoluția ratei șomajului la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, 2012-2022, UM: %

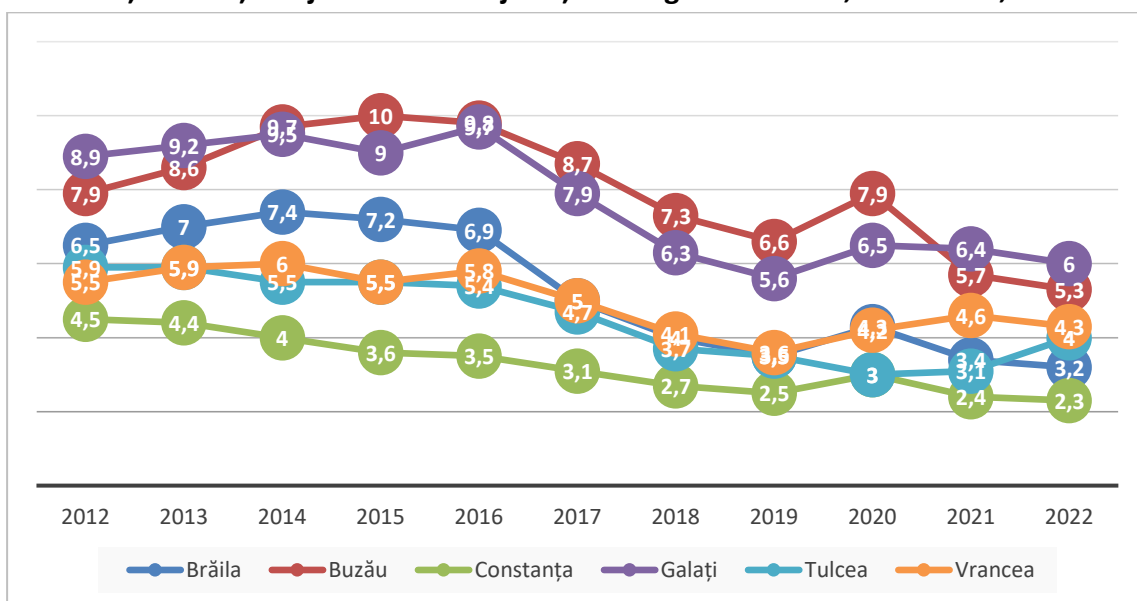

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește județele Regiunii Sud-Est, rata șomajului este una în scădere, remarcându-se valori ridicate pentru județele Buzău și Galați, primul dintre acestea înregistrând chiar 10% în 2015, iar cel de-al doilea având 9,7% în anul 2016. Județul Constanța s-a aflat în mod constant sub trendul național, având valori ale ratei șomajului de maxim 4,5% în 2012 și minim 2,3% în 2022.

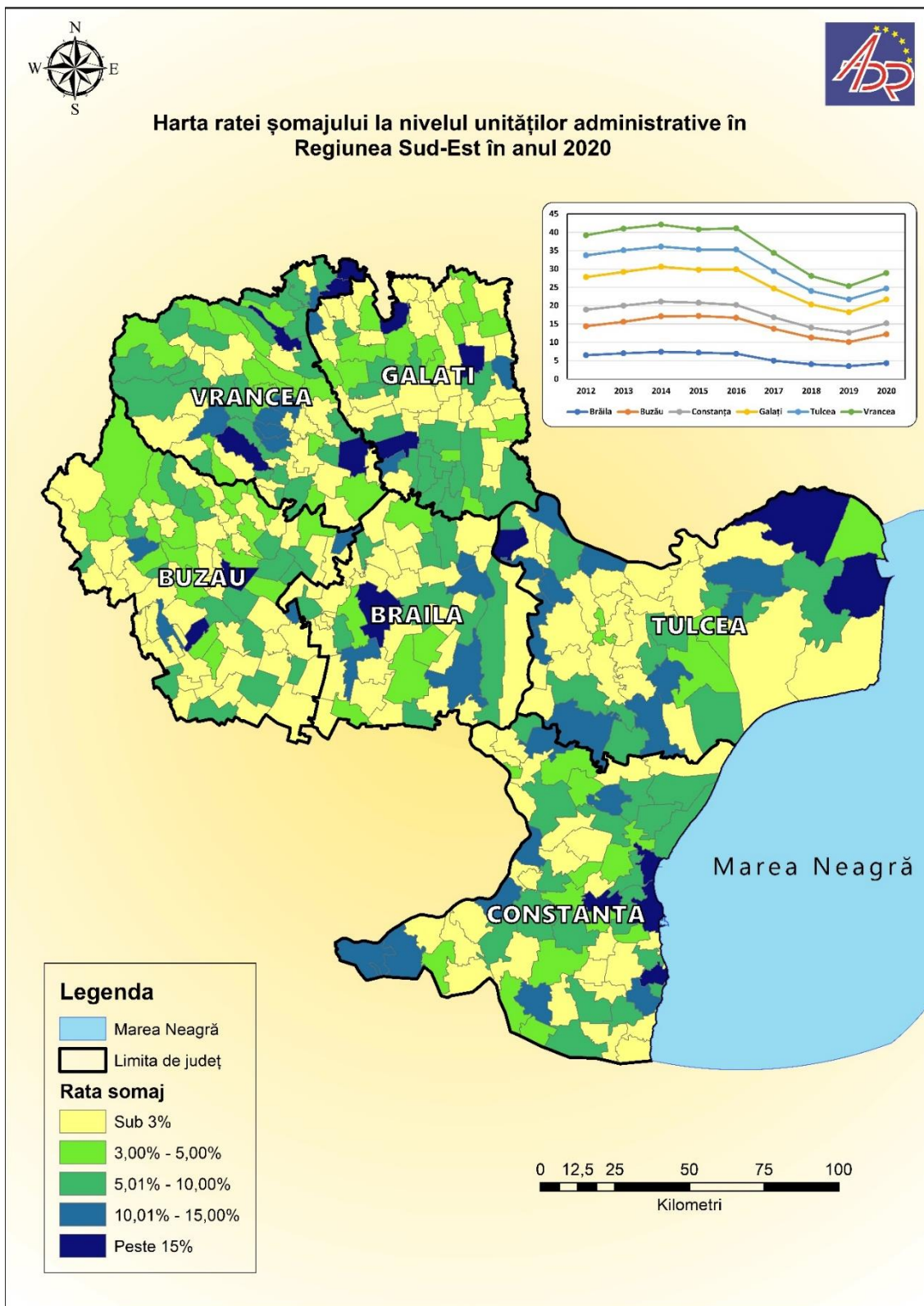
Grafic nr. 2.4.40

Evoluția ratei șomajului la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2012-2022, UM: %

Sursa: prelucrare date INS

Rata șomajului, distribuție spațială la nivelul Regiunii Sud-Est (anul 2020)

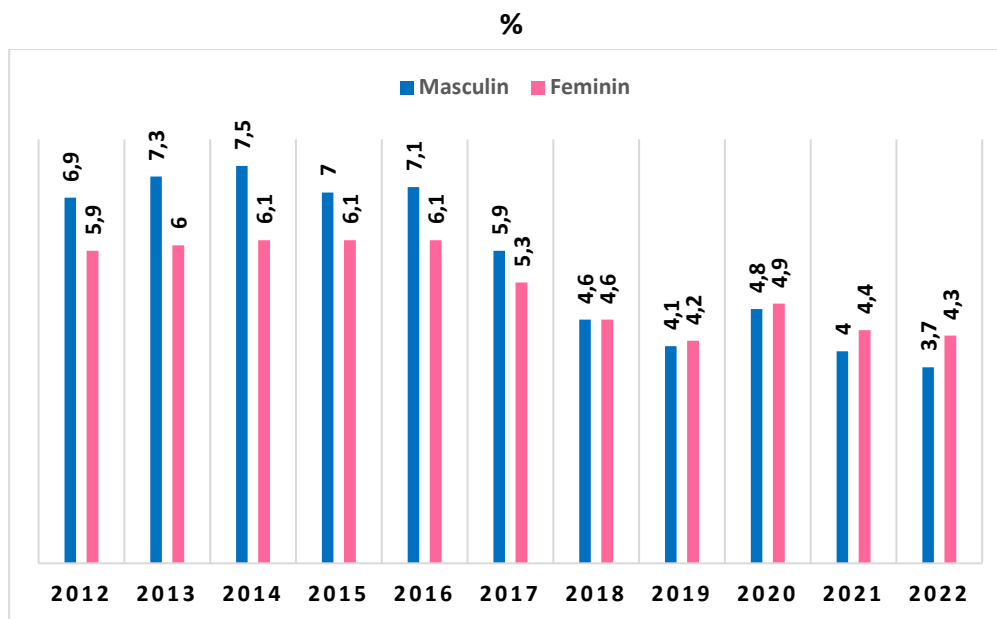
Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Harta prezintă distribuția ratei șomajului la nivel teritorial (anul 2020 fiind conform INS ultimul an cu date definitive la nivel teritorial), remarcându-se valori crescute în mai multe localități din Județele Buzău, Brăila și Galați. Județul Tulcea înregistrează cele mai scăzute valori pentru

acest indicator, însă este important de avut în vedere întinderea mare a Deltei Dunării care se regăsește în acest județ.

Diferențele între bărbați și femei în ceea ce privește rata șomajului sunt relativ mici, în anul 2018 înregistrându-se chiar valori egale, respectiv 4,6%. Se remarcă o rată mai mică pentru femei în toată perioada analizată (2012-2022), cu excepția ultimului an în care se poate observa o rată mai mare cu 0,6% în cazul femeilor spre deosebire de bărbați.

Grafic nr. 2.4.41
Evoluția ratei șomajului la nivelul Regiunii Sud-Est în funcție de sexe, 2012-2022, UM:

Sursa: prelucrare date INS

Concluzii

Populația rezidentă este în scădere atât la nivel național, cât și regional și județean. Brăila este județul din Regiunea Sud-Est care cunoaște cea mai mare rapidă scădere a populației rezidente, în timp ce în județul Constanța se înregistrează cea mai lentă scădere.

Grupa de vârstă de 85 de ani și peste, este singura care cunoaște o creștere în 2020 față de anul de referință 2012 (de 61%), restul grupelor de vârstă înregistrând scăderi de aproximativ 10%. Este foarte importantă această constatare, evidențiind nevoia de politici publice sociale dedicate persoanelor vârstnice care să le ofere independență și îngrijire.

În ceea ce privește numărul născuților vii, acesta este, de asemenea, în scădere.

Se remarcă prezența fenomenului de mame adolescente și la nivelul Regiunii Sud-Est. De asemenea, se remarcă vârstele înaintate ale taților acestor copii cu mame adolescente, precum și numărul în creștere al taților a căror vârstă nu a fost declarată.

Rata abandonului școlar înregistrează trenduri ascendente în ultimii ani ai perioadei analizate, însă se remarcă în continuare o rată ridicată pentru nivelul de învățământ postliceal și de maiștri. În ceea ce privește populația școlară, aceasta este și ea în scădere pentru nivelurile primar, gimnazial și liceal. În cazul învățământului postliceal și de maiștri, ultimul an analizat

(2021) surprinde o creștere a populației școlare la nivel regional, județele Brăila, Buzău și Vrancea contribuind la acest trend.

Rata de participare la educație și formare profesională rămâne, în Regiunea Sud-Est, mult sub nivelul atins de cea de la nivel European și național. În schimb, în cazul ratei populației în funcție de nivelul de educație, pentru treptele superioare învățământului liceal superior, Regiunea Sud-Est depășește atât rata națională, cât și pe cea europeană.

Se constată o fluctuație a ratei de activitate la nivelul Regiunii Sud-Est, cu cele mai ridicate valori pentru categoriile de vârstă 25-34 ani și 35-54 ani. De asemenea, se constată o inegalitate mare între sexe pentru acest indicator, astfel că bărbații înregistrează o rată de activitate aproape dublă față de femei. Trendul este aproape identic și pentru rata de ocupare. Deși se înregistrează un trend descendent al numărului de șomeri până în 2019, efectele pandemiei se pot observa ușor în 2020, numărul acestora crescând pentru toate nivelurile analizate. Cu toate acestea, rata șomajului continuă un trend descendent, Buzău fiind județul de la nivelul Regiunii Sud-Est cu cea mai mare valoare a acestei rate.

2.5 Infrastructura

Nivelul de dezvoltare socio – economică al unei regiuni este puternic influențat de nivelul de dezvoltare al infrastructurii existente. Creșterea economică durabilă, competitivitatea activităților economice ale regiunii, activitățile sociale depind în mare măsură de infrastructură.

Acest subcapitol tratează aspecte legate de:

- Infrastructura de transport
- Infrastructura de comunicații
- Infrastructura sanitară
- Infrastructura socială
- Infrastructura ISU
- Infrastructura de educație
- Infrastructura de locuințe

2.5.1 Coridoarele naționale și internaționale

Transportul reprezintă un sector important al economiei atât din punct de vedere al contribuției sale directe la crearea produsului intern brut cât și prin prisma rolului său în circulația bunurilor și implicit în realizarea valorii adăugate brute a celorlalte ramuri. Transporturile pot fi considerate o continuare firească a procesului de producție. Nivelul de dezvoltare al căilor de comunicații și transport depinde de gradul de dezvoltare economică a fiecărui stat, de progresul științei și tehnicii, de intensitatea traficului de mărfuri și călători și de condițiile naturale.

Transportul de pasageri și marfă în UE a crescut continuu în ultimii ani, volumul transportului rutier fiind cel mai consistent, piața europeană făcând eforturi continue pentru a motiva utilizatorii să treacă la alte modalități de transport. Din aceste motive, infrastructura de transport rutier are o importanță strategică și trebuie să fie permanent optimizată și dezvoltată.

Sistemele de transport existente în România sunt transportul de marfă și transportul de călători. În cadrul acestor sisteme funcționează sistemele de transport rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare, maritim, aerian, nemotorizat și special (prin conducte și transport electric aerian).

În România, infrastructura și siguranța căilor de transport rutier sunt insuficient dezvoltate, în ciuda investițiilor substanțiale care s-au făcut în ultimii ani. Autostrăzile și drumurile naționale reprezintă puțin peste 20% din rețeaua rutieră, în timp ce 90% din drumurile naționale au doar o bandă pe sens. Aceste realități afectează atât timpul de transport, cât și siguranța în transportul rutier. În comparație cu restul Europei, numărul de km de autostrăzi și ritmul de construire al acestora este foarte scăzut. Statisticile recente din Europa care compară ritmul de construire al autostrăzilor în raport cu toate drumurile naționale/principale, plasează România pe locul 30 din 31.

În ceea ce privește autostrăzile, regiunea noastră dispune de o rețea foarte restrânsă, mai precis 74 km de autostradă care fac parte din Autostrada A2 București – Constanța și Autostrada A4 By – Pass Constanța, care reprezintă centura ocolitoare a orașului Constanța,

realizată în regim de autostradă. De asemenea, în Regiunea Sud – Est se află în stadiu de execuție Drumul Expres DX6 Brăila – Galați și Podul Brăila. Acest drum expres va face legătura între orașele Brăila și Galați și are o lungime planificată de 12,29 km. Traseul drumului expres se continuă cu Podul peste Dunăre aflat în construcție între Brăila și Smârdan în județul Tulcea. Podul nu face parte din Drumul Expres Brăila - Galați.

Accesibilitatea este un factor cheie pentru dezvoltarea regională, dat fiind potențialul strategic al Regiunii Sud-Est ca zonă de tranzit pentru fluxurile internaționale de mărfuri, precum și importanța accesibilității pentru conectarea polilor regionali de creștere / polilor economici din regiune, inclusiv zonele cu înalt potențial turistic, cu piețe din alte regiuni ale României, precum și cu piețe internaționale, prin accesul la rețelele de transport internațional. Dacă accesibilitatea față de București poate fi considerată bună, analiza accesibilității Regiunii Sud-Est pe rețeaua de drumuri, pe calea ferată și pe calea aerului în contextul Uniunii Europene efectuată de către ESPON, arată gradul relativ de izolare regională și caracterul periferic al regiunii. Izolarea derivă atât din aspectele naturale geografice (fluviul Dunărea desparte Sud-Estul de restul țării) cât și din distanța față de coridoarele europene principale. Potrivit unui studiu ¹⁵, accesibilitatea Regiunii pe baza timpului de călătorie în Regiunea Sud Est reședințele de județ dispun de o bună accesibilitate, excepție făcând Tulcea. Constanța are cea mai mare accesibilitate, prin intermediul portului său, aeroportul internațional și legătura autostrăzii spre București.

Marea problemă pentru sectorul Brăila-Galați era dată de lipsa unui pod peste Dunăre. Începând de la Brăila, Dunărea devine maritimă. ¹⁶

În anul 2019 a început construcția primului pod peste Dunăre. Podul va îmbunătăți accesibilitatea traficului rutier al zonei Galați-Brăila către Constanța și Tulcea, precum și legăturile între regiunile Moldovei și Dobrogea. Odată cu construcția podului suspendat peste Dunăre de la Nord de Brăila și dezvoltarea rețelei rutiere rapide în zonă, Drumul Expres Brăila – Galați va funcționa ca un tronson care să permită legătura între axele de circulație pe direcțiile sud-nord, est-vest și Galați.¹⁷ Construcția drumului expres are o influență benefică asupra mediului, conducând la reducerea poluării fonice, a volumului de praf și a noxelor.

¹⁵ Potențialul municipiilor de rang 0 și I de funcționare ca poli de creștere, MDLPL, 2008.

¹⁶ <http://infraed.ro/wp-content/uploads/2018/10/PRAI-SE-.pdf> (accesat la data de 16 Mai 2019)

¹⁷ Nota de fundamentare la HG nr. 1145/18.09.2008, http://arhiva.gov.ro/nota-de-fundamentare-la-hg-nr-1145-18-09-2008__11a103508.html

Tabel 2.5.1.1

Distanța între principalele orașe regionale și principalele coridoare europene de transport

Oraș	Distanța până la București (km)	Distanța până la Budapesta (km)	Număr de ore / minute pentru a călători până la București	
			Pe stradă	Cu trenul
Brăila	235	725.41	3.00	3.8
Buzău	98	649.09	2.00	1.59
Constanța	225	826.38	2.30	2.21
Galați	260	722.46	3.30	3.45
Tulcea	228	788.61	4.30	5.18
Focșani	165	649.57	2.40	3.20
RO – UE granițe externe: Constanța-maritimă, Marea Neagră; Galați-terestră; Brăila-Dunărea fluvială, Tulcea-Dunărea – graniță fluvială și Marea Neagră				

Sursa: Google Maps și site oficial CFR Călători

Un alt aspect cheie al localizării geografice a Regiunii Sud-Est este faptul că se constituie în frontieră estică a Uniunii Europene, cu implicații majore în ceea ce privește securizarea punctelor de trecere a frontierei, dar și implicarea în acțiuni de cooperare regională transfrontalieră. Lungimea graniței comune româno-ucrainene-moldovene este de 1099,4 km. Granița româno-moldoveană este în întregime o graniță fluvială (450 km) iar granița româno-ucraineană are o componentă complexă fiind o parte graniță terestră (273,8 km), o parte graniță fluvială (343,9 km) și o parte graniță maritimă (31,7 km). Granița Regiunii Sud-Est cu Ucraina este de 89,6 km terestru, 343,9 km fluvială și 31,7 km maritimă. Cele trei județe la graniță sunt: Galați, Tulcea și Constanța.

2.5.2 Rețelele europene de transport (TEN-T)

Rețeaua Trans-Europeană de Transport (TEN-T) este un element major pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Europa, datorită existenței unui sistem integrat, bazat pe tehnologie și este considerată ca fiind un factor-cheie pentru competitivitatea Uniunii Europene. TEN-T este esențială pentru a facilita mobilitatea persoanelor, bunurilor și serviciilor și, astfel, la crearea pieței interne și coeziunea economică și socială a Uniunii Europene. Rețeaua TEN-T este formată din rețeaua TEN-T Comprehensive (secundară/extinsă) și rețeaua TEN-T Core (de baza/centrală).

Aceasta include toate modurile de transport și suportă aproximativ jumătate din traficul de pasageri și marfă. Dezvoltarea TEN-T presupune interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport precum și accesul la acestea. Rețeaua TEN-T permite stabilirea de conexiuni de mare viteză pe calea ferată, reducerea discrepanțelor inter-regionale prin conectarea țărilor cu niveluri diferite de dezvoltare, încurajarea parteneriatelor public-private și crearea sistemelor inteligente de transport. Aproape o treime dintre fondurile investite până acum provin din surse comunitare.

Construcția rețelei TEN-T reprezintă un factor major pentru stimularea competitivității economice și dezvoltării durabile a Uniunii Europene care contribuie la implementarea și dezvoltarea Pieței Interne, precum și la creșterea coeziunii economice și sociale.

Dezvoltarea TEN-T presupune interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport precum și accesul la acestea.

Finalizarea rețelei TEN-T va avea un impact major în reducerea timpului călătoriei pentru pasageri și bunuri și în același timp va aduce importante beneficii mediului prin diminuarea poluării.

Noua politică a UE privind infrastructura de transport creează, pentru prima oară, o structură pe două niveluri pentru rutele de transport din UE, care cuprinde o rețea globală (care asigură legături efective cu toate regiunile UE) și o rețea centrală (compusă din cele mai importante elemente din punct de vedere strategic ale rețelei globale). Proiectele din rețeaua globală ar trebui să fie finalizate până la sfârșitul anului 2050, iar cele care fac parte din rețeaua centrală ar trebui să îndeplinească criteriile TEN-T până la sfârșitul anului 2030.

Rețeaua TEN-T (Trans European Networks – Transport) a fost extinsă continuu pe măsură ce noi și noi state au devenit membre ale uniunii. Politica TEN-T reprezintă efortul UE de a coordona între statele membre dezvoltarea de rute transcontinentale, mai ales prin susținerea financiară a proiectelor transfrontaliere care altfel nu ar fi o prioritate pentru statele membre.

Interesele internaționale ale Uniunii Europene subliniază importanța conectării rețelelor trans-europene cu cele ale statelor din Estul continentului și țărilor de pe coasta mediteraneană, acoperindu-se astfel întreg continentul european, stimulându-se procesul de integrare europeană și dezvoltarea economică.

TEN-T este o rețea de transport feroviar, căi navigabile interioare, rute maritime pe distanțe scurte și drumuri la nivelul UE. Conectează 424 de orașe mari cu porturi, aeroporturi și terminale feroviare.

Harta TEN-T România

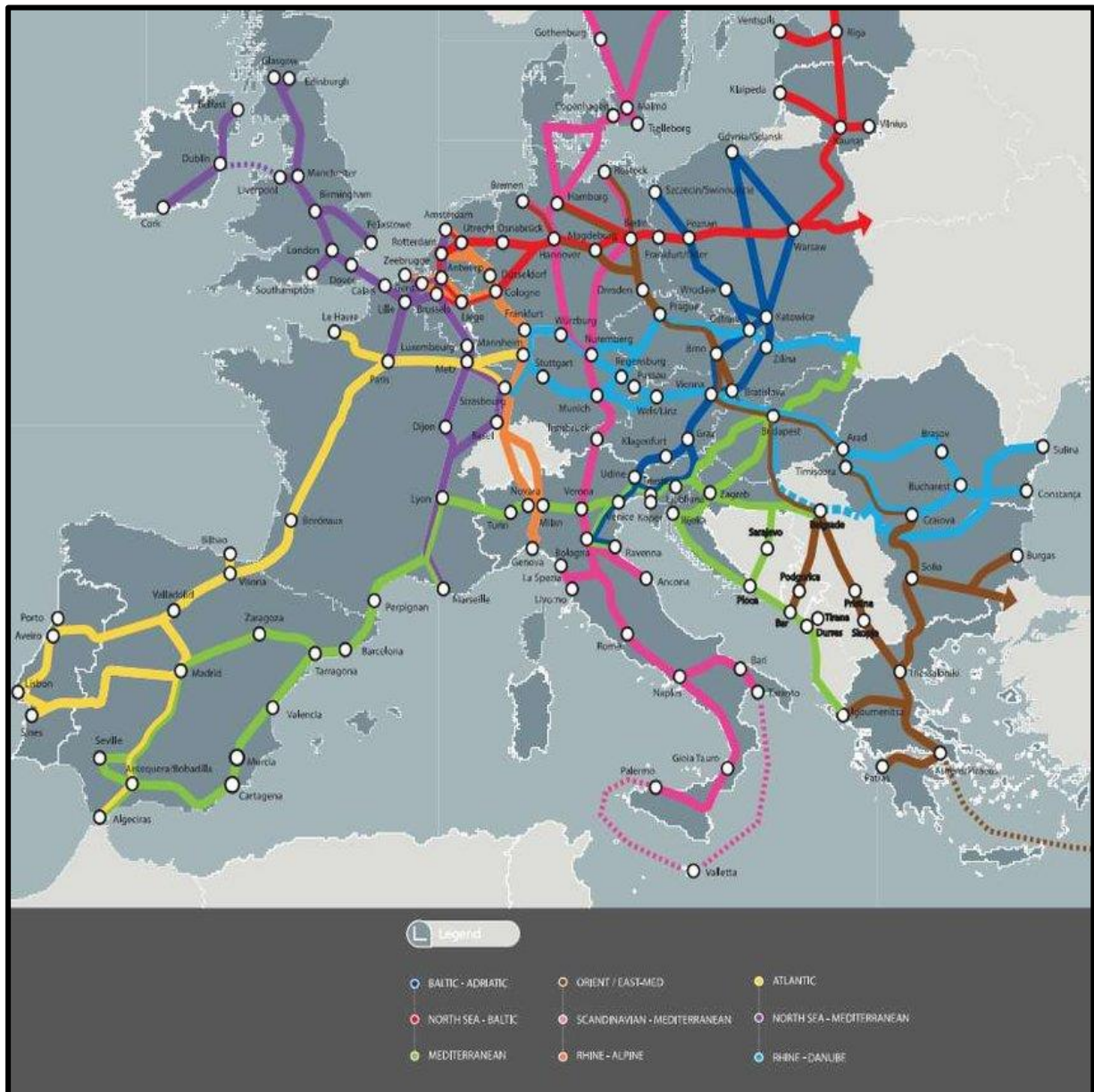

Sursa: Comisia Europeană

În aprilie 2019, Comisia Europeană a revizuit politica TEN-T. O inovație majoră a noilor orientări TEN-T este introducerea în rețeaua centrală a nouă coridoare de implementare. Acestea au rolul de a contribui la dezvoltarea rețelei centrale. Fiecare coridor trebuie să includă trei moduri de transport, trei state membre și două secțiuni transfrontaliere. În noua structură a Coridoarelor Tallinn, România va fi străbătută de:

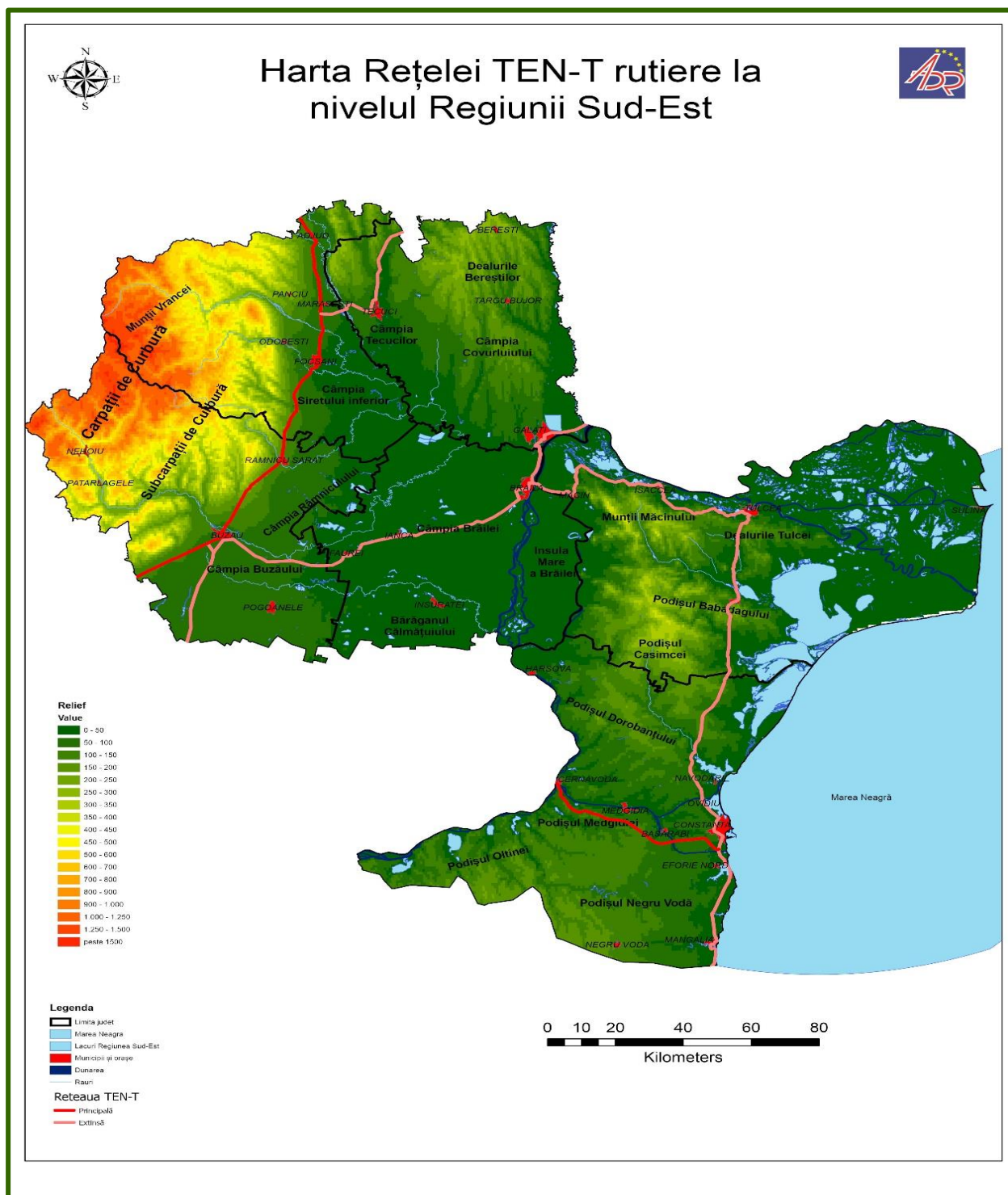
- Coridorul *Orient/East-Med* care va lega Porturile din nordul Germaniei de Balcani și care se traduce în România prin autostrada și calea ferată de la granița de vest până la Calafat.
- Coridorul *Rin – Dunăre*, care unește Frankfurt de Marea Neagră pe căi rutiere, feroviare și fluviale și care se traduce în România prin autostrada Nădlac–București–Constanța, prin magistrala feroviară Curtici – București – Constanța și prin amenajările cursului navigabil al Dunării, inclusiv Canalele Dunăre – Marea Neagră, Midia – Năvodari și Dunăre – București.

Rețeaua TEN-T revizuită

Sursa: Comisia Europeană

În Regiunea Sud-Est, toate cele 6 centre urbane ale regiunii se află pe rețeaua TEN-T. Brăila și Galați sunt conectate cu autostrada A2 în punctul Drajna Fetești, în timp ce Tulcea dispune de conectivitate prin municipiul Constanța cu rețeaua de bază (autostrada A2). Celelalte localități din regiune nu au un acces facil la coridoarele TEN-T la orașe și municipii ceea ce determină ca mare parte din forța de muncă disponibilă în mediul rural să nu aibă mobilitatea dorită.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Important este de asemenea și faptul că Brăila, Galați și Tulcea sunt porturi la Dunăre, în timp ce județul Constanța are ieșire la Marea Neagră și este legat de Dunăre prin Canalul Dunăre-Marea Neagră. Distanța celorlalte două centre urbane Buzău și Focșani față de porturile la Dunăre este de aproximativ 1h, 30min (Brăila, Galați).

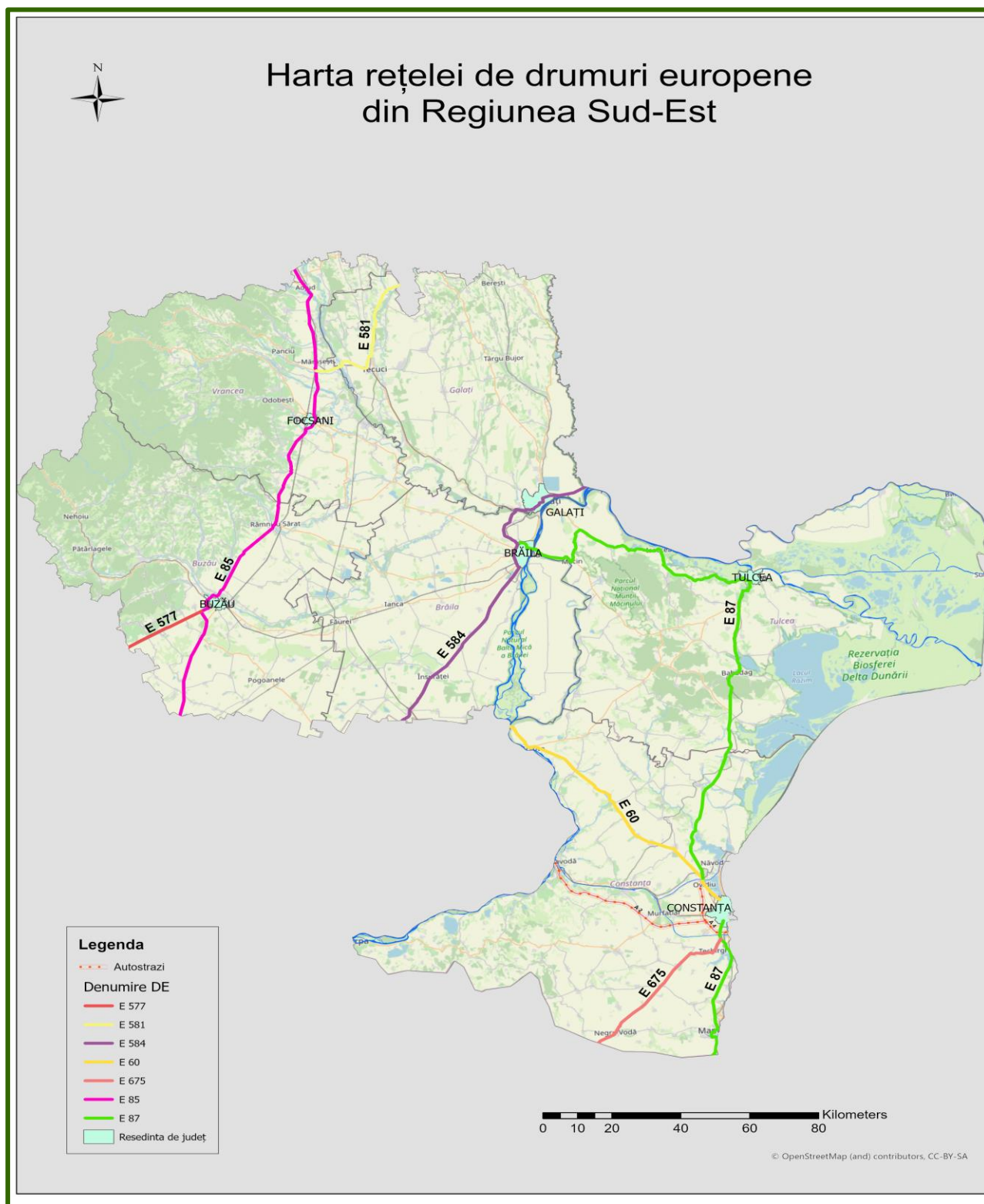
2.5.3 Rețeaua rutieră regională de transport

În Regiunea Sud-Est, principalele căi rutiere și de cale ferată sunt: pe direcția est-vest București – Constanța și București-Brăila-Galați și București-Buzău-Focșani (fie prin Ploiești, fie prin Urziceni), care se continuă spre nord, acestea asigurând legătura între principalele orașe ale regiunii.

În anul 2020, în Regiunea Sud-Est existau 2.292 km de drumuri naționale. Unele drumuri naționale continuă mari artere rutiere europene (codificate cu inițiala E):

- E 60: Graniță HU - Oradea - Cluj-Napoca - Târgu Mureș - Sighișoara - Brașov - Sinaia - Ploiești - București - Slobozia - Constanța;
- E 85: Graniță UK - Suceava - Roman - Bacău - Focșani - Buzău - București - Graniță BG;
- E 87: Graniță BG - Mangalia - Constanța - Tulcea - Brăila - Galați - Graniță Ucraina;
- E 577: Ploiești – Buzău;
- E 581: Mărășești - Tecuci - Bârlad - Huși - Graniță MO;
- E 584: Galați – Slobozia;
- E 675: Constanța - Vama Veche - Graniță BG.

Fluviul Dunărea contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii Sud-Est. Dunărea face parte din axa prioritara TEN-T-18: axa de transport fluvial Rin/Meusia-Main-Dunare și furnizează României și altor țări prin care trece noi oportunități majore pentru dezvoltarea transportului pe apă. Legătura rutieră dintre granița de vest și portul Constanța continuă să fie o prioritate pentru România și în perioada următoare, alături de dezvoltarea și modernizarea rețelei naționale de drumuri, inclusiv variantele de ocolire și conexiunile cu rețeaua TEN-T.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Inventarul drumurilor naționale conectate la rețeaua TEN-T se regăsește în Anexa 3-DN conectate la TEN-T SE. La nivelul anului 2020, din cei 4.612 de km de drumuri județene existenți la nivelul Regiunii, 77,% dispuneau de conectivitate directă și indirectă față de rețeaua TEN-T, așa cum reiese din inventarul drumurilor județene (Anexa 2-DJ conectate la TEN-T SE) și tabelul realizat mai jos.

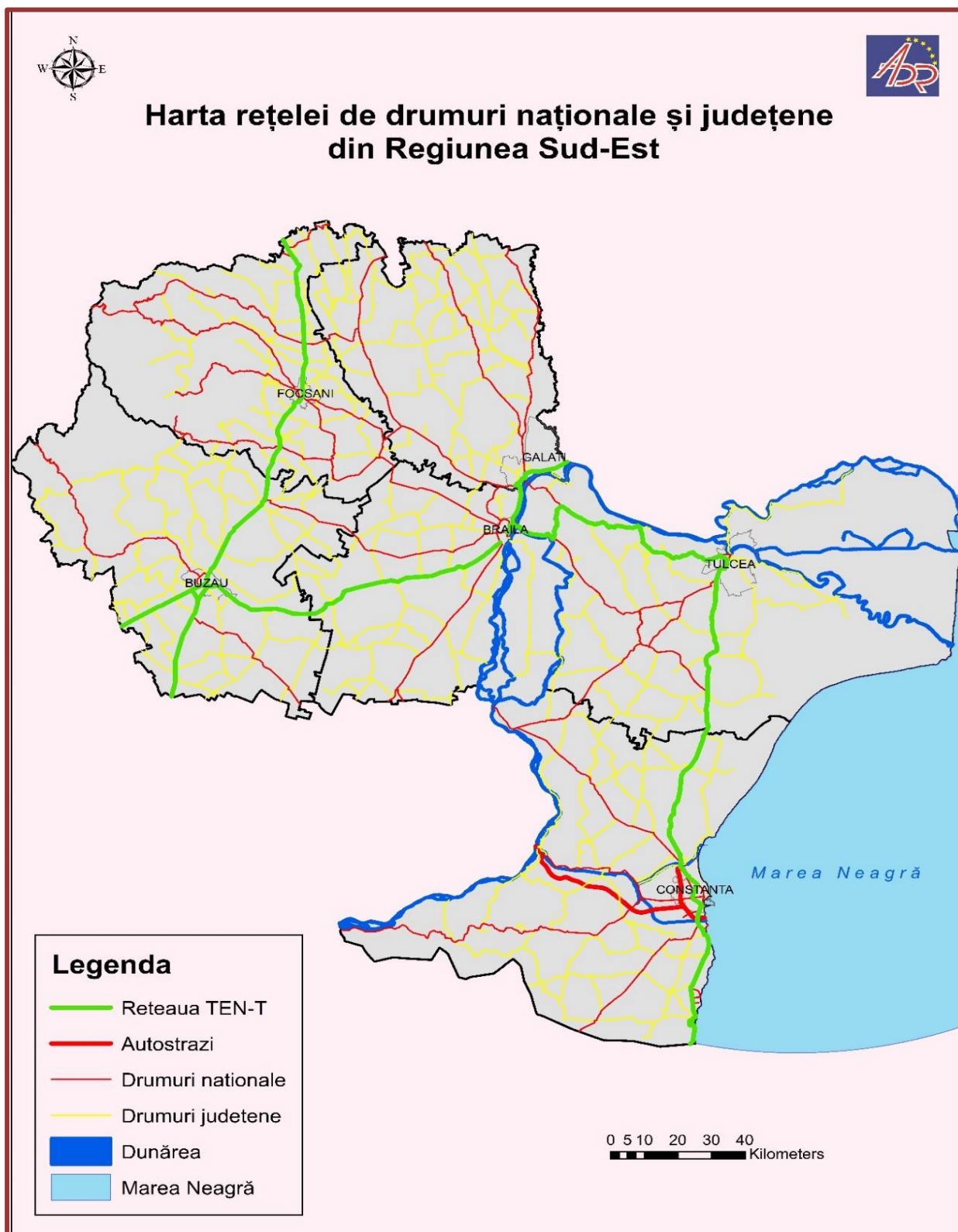
Tabel nr. 2.5.3.1

Inventar Drumuri Județene în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (2020)

Județ	Număr de km de DJ în Regiunea Sud-Est	Număr de km de DJ care asigură conectivitatea directă și indirectă cu rețeaua TEN-T ¹⁸
BRĂILA	604	408
BUZĂU	951	727,15
CONSTANȚA	889	872,97
GALAȚI	804	495
TULCEA	634	529,62
VRANCEA	730	553,97
Total Regiune	4.612	3.582,33

Sursa: Calcule realizate de ADR SE

¹⁸ Calculele au fost realizate pe baza H.G. 782/2014 cu completările ulterioare, TEMPO on line și a datelor oferite de CJ din regiune.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Potrivit site-ului CNAIR, în Regiunea Sud-Est nu există în prezent proiecte de autostrăzi în pregătire, ci o serie de proiecte de drumuri expres. Proiectele sunt incluse în *Master Planului General de Transport al României*, având ca sursă de finanțare Fondul de Coeziune și Bugetul de stat în perioada de programare 2014-2020 și 2021-2027. Orașe de importanță strategică din regiune precum Brăila sau Galați sunt legate de capitala țării de drumuri europene cu o

singură bandă pe sens, fapt ce izolează această parte a regiunii și îi încetinește dezvoltarea economică.¹⁹

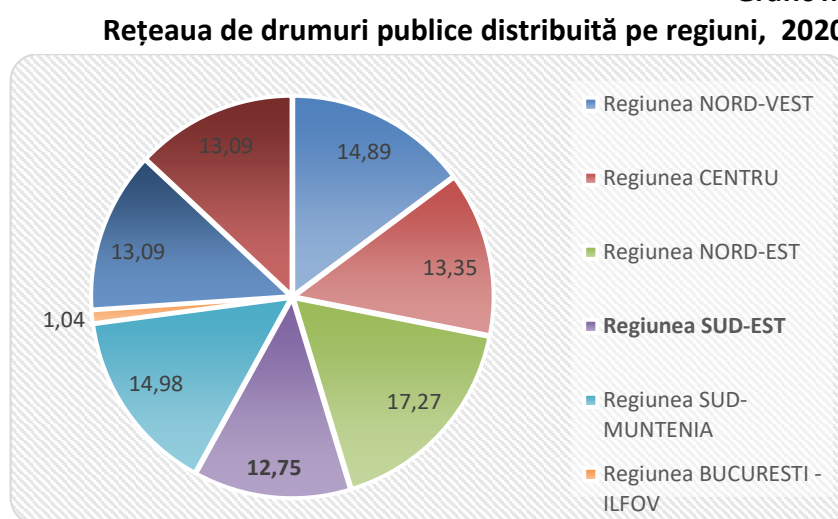
2.5.4 Rețelele regionale de drumuri publice

Domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României, date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naționale, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului.

Lungimea drumurilor publice reprezintă totalitatea drumurilor deschise circulației publice de pe întreg teritoriul țării.

Una dintre cauzele principale ale disparităților inter și intra-regionale o reprezintă accesul diferit al regiunilor la infrastructura de transport și calitatea necorespunzătoare a acesteia.

Grafic nr. 2.5.4.1

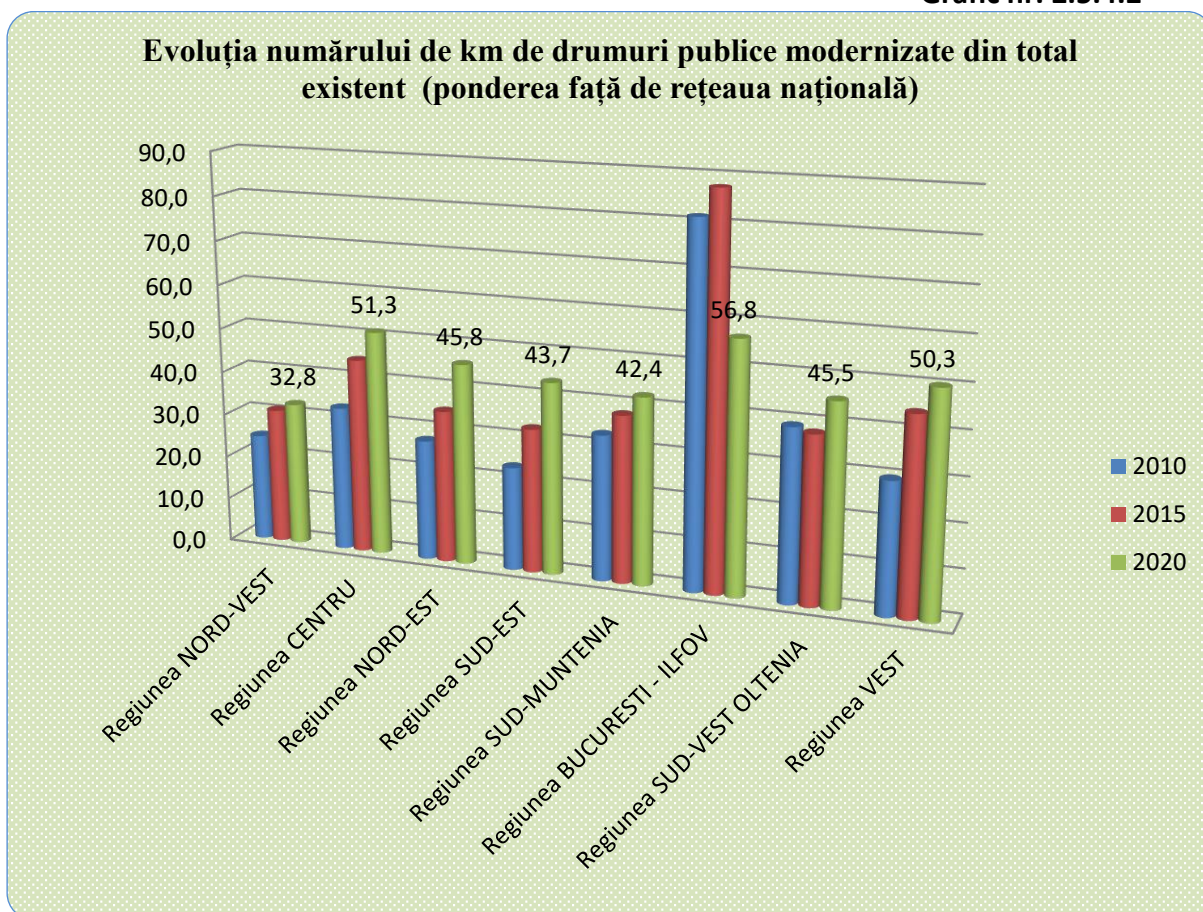
Sursa: prelucrare date INS

În anul 2020, lungimea totală a rețelei de drumuri publice din România a fost de 86.791 km fiind în creștere față de anul 2010, când acestea reprezenta 82.386 km, distribuția fiind relativ uniformă pe întreg teritoriul țării. La nivel regional, în perioada 2010–2020, lungimea drumurilor publice nu a crescut semnificativ, lungimea drumurilor publice din regiune fiind în anul 2020, de 11.012 km, ceea ce situează regiunea pe locul șapte la nivel național; din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 43,7%, regiunea ocupând locul șase la nivel național.

În Regiunea Sud – Est, în acest interval de timp s-au construit doar 249 de km noi de drumuri, de la 10.763 de km în anul 2010, până la 11.012 km în anul 2020. Din totalul drumurilor publice din Regiunea Sud-Est, doar 20,8% sunt drumuri naționale, 41,8% sunt drumuri județene, iar restul sunt drumuri comunale.

¹⁹ Studiul "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" 2019

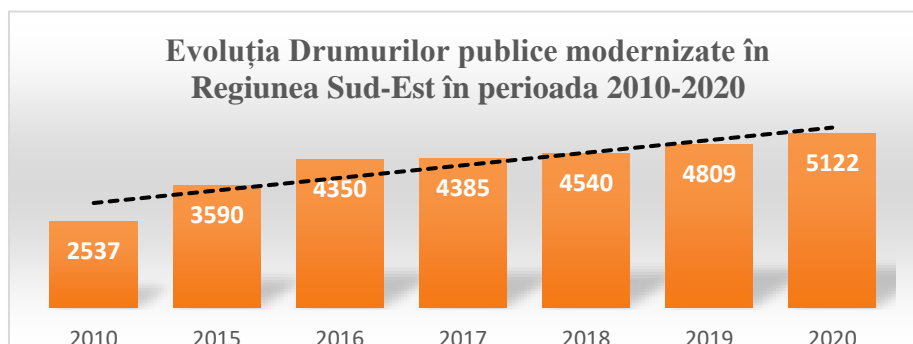
Grafic nr. 2.5.4.2

Sursa: prelucrare date INS

Așa cum se observă în Graficul 2.5.3, evoluția numărului de kilometri de drum modernizați în Regiunea Sud-Est este pozitivă față de anul de referință 2010. O importantă contribuție la această evoluție au avut-o și investițiile realizate din fonduri europene.

Grafic nr. 2.5.4.3

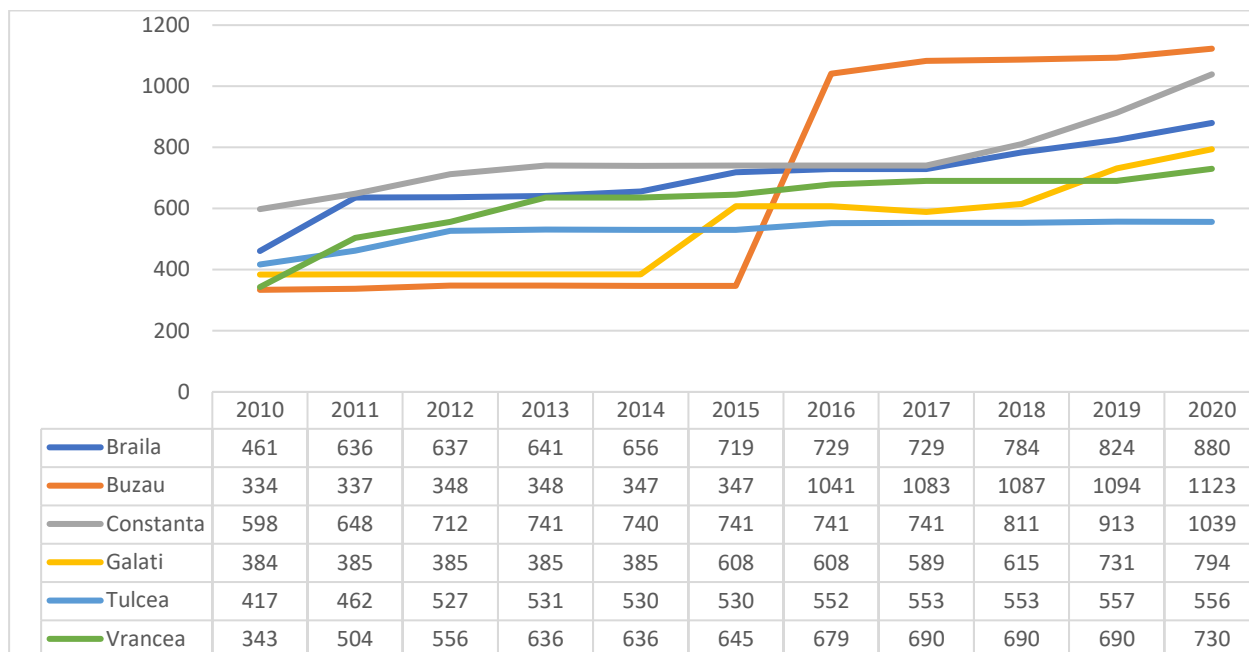

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est, în ultimii 10 ani, aproape s-a dublat numărul de kilometri de drumuri modernizate. Astfel, în anul 2010 erau 2.537 km de drumuri modernizate, ajungând la 5.122 km în anul 2020. Cele mai multe drumuri au fost modernizate în județul Buzău (789 km), urmat de județul Brăila (419 km), județul Galați (410 km) și Vrancea (387 km).

Grafic nr. 2.5.4.4

Lungimea drumurilor publice modernizate pe județe în Regiunea Sud-Est, 2010 – 2020

Sursa: prelucrare date INS

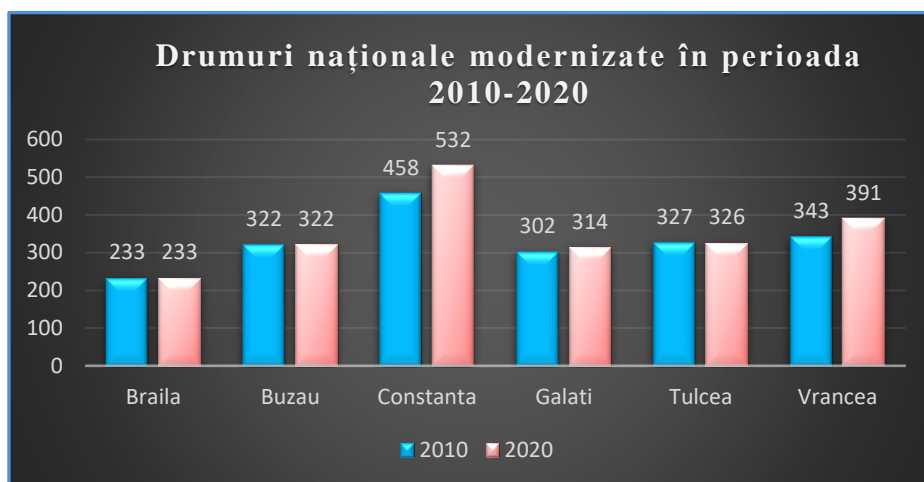
Rețeaua de drumuri a regiunii și densitatea rețelei în regiune și în fiecare județ al regiunii, împreună cu principalele caracteristici ale condițiilor acestora sunt prezentate în Anexa 1 **Infrastructură, Tabelul nr.1.**

Indicatorul foarte scăzut pentru județul Tulcea nu este relevant pentru un județ din a cărei suprafață aproape jumătate o reprezintă Delta Dunării.

Problemele întâmpinate în cadrul rețelei secundare de drumuri sunt: lipsa șoselelor de centură în majoritatea orașelor mici, ceea ce conduce la creșterea timpilor de călătorie, creșterea consumului de combustibil, niveluri crescute ale poluării și astfel ale costurilor de transport, sistemul deficitar de iluminare și marcare stradală. De asemenea, capacitatea de transport redusă a drumurilor (marea majoritate sub 20 de tone) influențează direct atragerea fluxurilor de mărfuri și persoane. Situația drumurilor în mediul rural este critică, majoritatea localităților rurale neavând drumuri pietruite sau asfaltate.

În regiune drumurile naționale (DN) reprezintă aproximativ 20,9% din totalul rețelei de drumuri în Regiunea Sud-Est. În perioada 2010–2020 în unele județe (Brăila, Buzău, Tulcea) nu s-a înregistrat nicio modificare a numărului de km de DN modernizați, cea mai mare creștere având-o totuși județul Constanța (74 km).

Grafic nr. 2.5.4.5

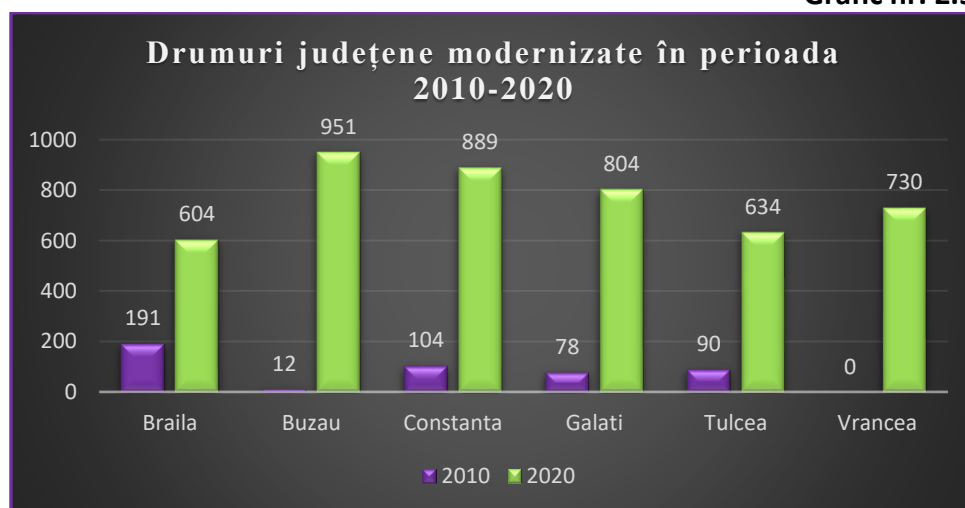
Sursa: prelucrare date INS

Drumurile județene și comunale reprezintă aproximativ 79,31% din totalul rețelei naționale de drumuri românești. În ceea ce privește drumurile județene și comunale din Regiunea Sud-Est, este evident că dezvoltarea, disponibilitatea locurilor de muncă și nivelul de trai al populației depind în mare măsură de legăturile cu rutele de transport. Dintr-un total 11.012 km de drumuri publice la nivelul anului 2020, (conform TEMPO Online), drumurile județene și comunale reprezintă 79,8%, doar 34,4% dintre acestea fiind modernizate.

Analizând evoluția **drumurilor județene (DJ)** din regiune ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminti ușoare rutiere²⁰ (26,27%), în scădere față de anul 2010, în timp ce drumurile pietruite au o pondere de 14,61%.

De remarcat faptul că față de anul 2010, numărul de km aferent drumurilor județene modernizate, în fiecare județ al Regiunii este în creștere (Grafic 2.5.4.6).

Grafic nr. 2.5.4.6

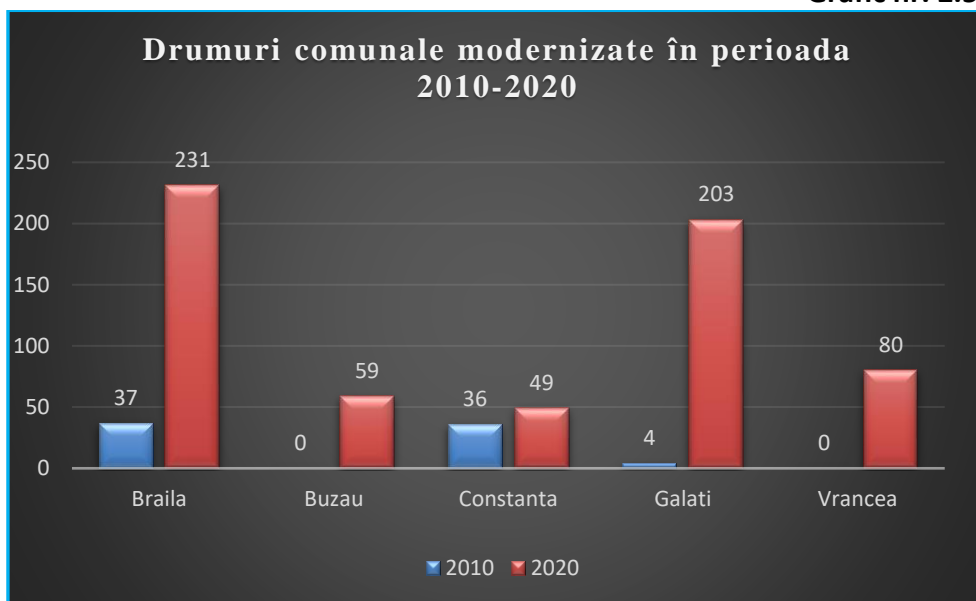
Sursa: prelucrare date INS

* Vrancea-Date lipsa

²⁰ Se proiectează de regulă, pentru o perioadă de exploatare de 8..12 ani, pentru drumuri cu trafic redus și mijlociu valorificând, în funcție de tehnologiile de execuție, materialele locale existente.

În Regiunea Sud-Est, **drumurile comunale (DC)** au o pondere de 37,30%, doar 15,14 % dintre aceștia fiind modernizați. Încurajator este faptul că în fiecare județ al Regiunii, tendința este în creștere față de anul de referință 2010.

Grafic nr. 2.5.4.7

Sursa: prelucrare date INS

** Buzău, Vrancea-Date lipsa*

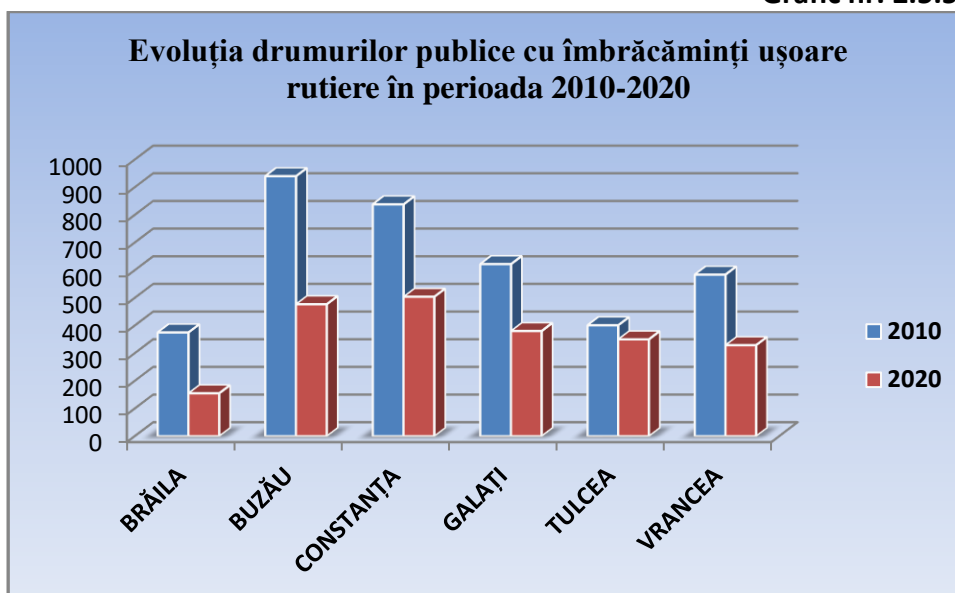
Pe de altă parte, încă există în regiune foarte mulți kilometri de drumuri publice nemodernizate, pietruite sau de pământ, tendința fiind totuși de scădere accentuată în ultimii ani. Astfel, dacă în 2010 erau 1.952 de km de drumuri de pământ, în anul 2020, acestea au scăzut la 1.564 de km. Aceste drumuri de pământ permit o mobilitate foarte redusă, cu impact asupra mediului înconjurător, antrenând cantități mari de praf și noxe.

2.5.5 Situația viabilității/tipului de acoperăminte pe drumurile publice

Dintr-un total 11.012 km de drumuri publice la nivelul anului 2020 (conform TEMPO Online), ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (19,93%), în timp ce drumurile pietruite / de pământ, au o pondere de 19,35% respectiv 14,2%. De remarcat faptul că față de anul 2010 numărul de km aferent drumurilor publice în Regiunea Sud-Est a crescut cu 249 de km.

Așa cum se poate observă în Graficul 2.5.8 evoluția **drumurilor publice având îmbrăcămînți ușoare rutiere** în cei 10 ani, a cunoscut o scădere continuă în toate județele Regiunii.

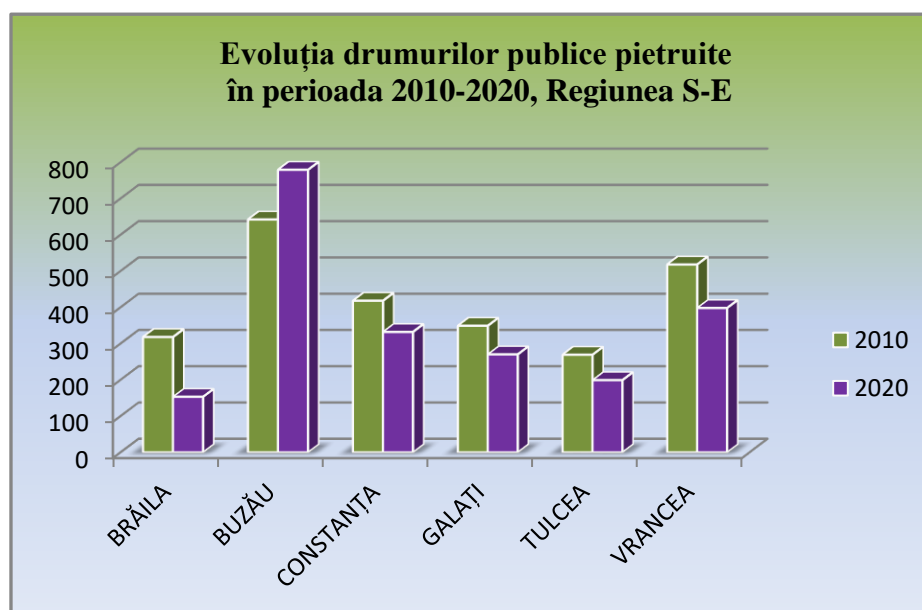
Grafic nr. 2.5.5.1

Sursa: prelucrare date INS

Pentru **drumurile publice pietruite** evoluția este similară cu cea a drumurilor cu îmbrăcămînți ușoare rutiere, tendința fiind de scădere față de anul de referință 2010, singurul județ care a înregistrat o creșterea numărului de km de drumuri publice pietruite fiind Buzău.

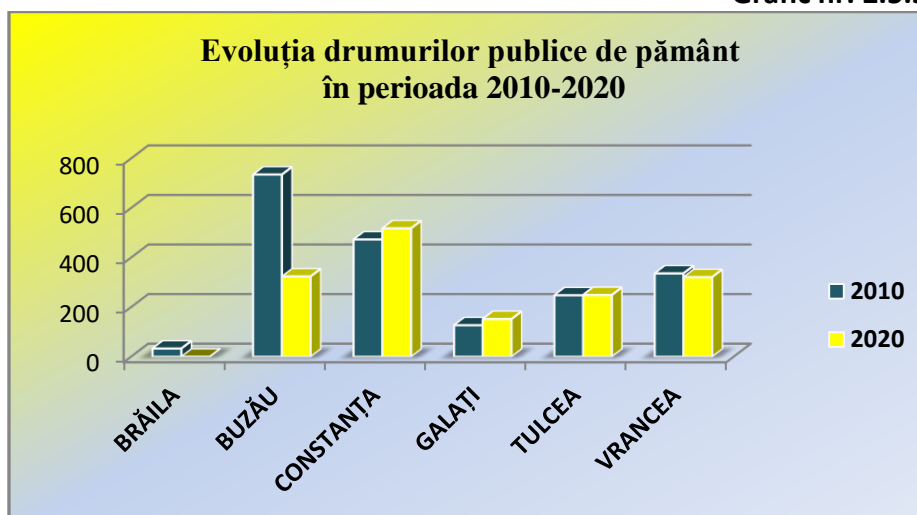
Grafic nr. 2.5.5.2

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește evoluția **drumurilor publice de pământ**, doar în 2 dintre județele Regiunii a mai crescut numărul acestora (Galați cu de 25 km și Constanța cu 45 de km), după cum se poate observa și în Grafic 2.5.10 De remarcat județul Braila care nu mai înregistrează niciun drum de pământ.

Grafic nr. 2.5.5.3

Sursa: prelucrare date INS

La nivel regional putem remarca faptul că ponderea drumurilor modernizate a cunoscut o creștere continuă pe toți cei 10 ani în timp ce ponderea drumurilor cu îmbrăcăminți ușoare, drumurilor pietruite și de pământ a continuat să scadă.

Începând cu anul 2014, prioritățile de investiții se îndreaptă spre aducerea la standardele comunitare a Rețelei Principale cu Trafic Intens TEN-T prin realizarea graduală a proiectelor de modernizare, dezvoltare și reabilitare, drumurile județene și cele comunale necesitând în continuare să fie dezvoltate și modernizate pentru îmbunătățirea mobilității regionale și a oportunităților de dezvoltare.

2.5.6 Finanțări naționale și din fonduri europene

Master Planul General de Transport al României (MPGT) reprezintă un document strategic de dezvoltare a infrastructurii de transport pentru sectorul rutier, feroviar, naval, aerian și multimodal în acord cu nevoile de dezvoltare ale țării, obiectivele de dezvoltare ale Uniunii Europene precum și cu obiectivele de dezvoltare economică ale regiunilor. În contextul elaborării MPGT, România va avea un plan de dezvoltare a infrastructurii comprehensiv și bine fundamentat pentru toate modurile principale de transport, pentru perioada de programare 2014 - 2030. Ca document strategic, MPGT oferă un program etapizat de intervenții care includ nu doar propuneri de îmbunătățire a infrastructurii de transport, dar și propuneri legate de întreținere, management și operațiuni precum și de siguranță în transport.

Așadar Master Planul prevede propuneri privind extinderea rețelei de autostrăzi ce vor conecta centrele economice din România cu principalii săi partenerii comerciali. Această rețea de autostrăzi va fi complementată de **drumuri expres** moderne (drumuri cu 2x2 benzi, cu intersecții denivelate) ce vor completa rețeaua de drumuri naționale.²¹

Tabel nr. 2.5.6.1

Caracteristicile autostrăzilor și a drumurilor expres

²¹ Master Planului General de Transport al României – Memorandum 2015

Tip	AUTOSTRADA	DRUM EXPRES
Număr de benzi	Minim 2X2 (doua benzi pe sens)	Minim 2X2 (doua benzi pe sens)
Lățime	26 m	22 m
Lațime bandă	3,75 m	3,5 m
Banda de urgenta	Obligatoriu	Opțional
Intersecții la nivel cu alte drumuri	Denivelate	Denivelate
Traversează localități	Nu	Nu
Parapet median	Parapet metalic	Parapet din beton (New Jersey)
Parapet lateral	Obligatoriu	Opțional
Viteza maximă admisă	130 km/h	120 km/h
Viteza maxima admisă pentru camioane	100 km/h	100 km/h
Acces	Benzi de accelerare/ decelerare	Benzi de accelerare / decelerare sau direct
Cost de construcție	100 %	75 %
Taxare suplimentară	Posibilă	Nu
Gabarite verticale (pentru suprataversari)	Asemănătoare	
Raze de curbură și declivități	Asemănătoare	

Sursa: Master Planul General de Transport al României

Unul dintre obiectivele strategice identificate pentru sectorul de transport rutier ale MPGT este îmbunătățirea mobilității populației și a traficului aferent transportului de mărfuri în cadrul rețelei TEN-T de bază și a rețelei extinse, prin construcția unei rețele de autostrăzi și drumuri expres.

În cadrul MPGT în Regiunea Sud-Est, sunt prevăzute 4 drumuri expres care vor contribui la o mai bună conectivitate inter și intraregională.

Tabel nr. 2.5.6.2

Listă Proiecte drumuri expres în Regiunea Sud-Est din MPGT

Denumire proiect	Valoarea estimată (mil. EUR)	Lungime (km)	Perioadă de implementare
Drumul expres Bacău-Focșani-Brăila-Galați	1.024,2	213,5	După 2030
Drumul expres Găești-Ploiești-Buzău-Brăila	1.279,6	244,5	După 2030
Drum expres Constanța-Tulcea-Brăila (+ Pod peste Dunăre)	1.296,3	186,4	După 2030
Drumul expres Buzău – Focșani	282,0	80	2021-2030

Sursa: Master Planul General de Transport al României

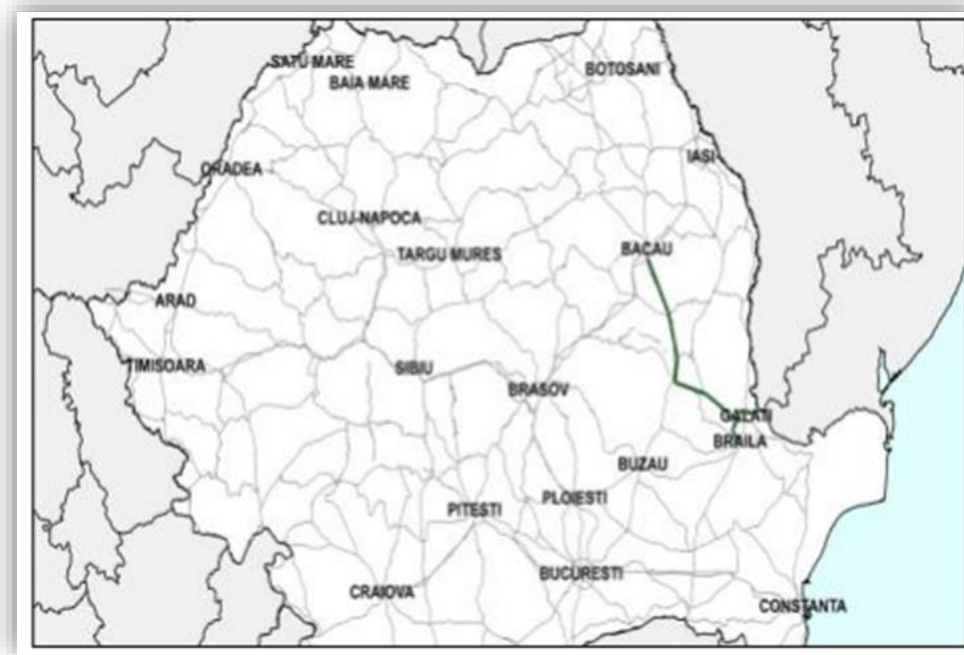
Drumul expres Bacău-Focșani-Brăila-Galați

Obiectivul operațional specific este de a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește viteza de călătorie pe traseul dintre Bacău și Galați, îmbunătățind astfel și conectivitatea la nivel regional. Pe acest coridor timpii de călătorie sunt mari, viteza medie înregistrată pe acest

traseu fiind de aproximativ 65km/h. Cea mai mare parte a infrastructurii pe acest coridor are o stare tehnică defavorabilă – 98% din traseu este la standard de drum cu o singură bandă de circulație pe sens. Traseul leagă nodurile Bacău, Brăila și Galați de rețeaua TEN-T.

Harta nr. 2.5.6.1

Traseul drumului expres Drumul expres Bacău-Focșani-Brăila-Galați

Sursa: site Ministerul Transportului și Infrastructurii

Urmare a implementării acestui proiect viteza medie înregistrată crește până la 106 km/h. Timpii de călătorie pe durata orelor de vârf scad cu 40%.

În scenariul ES²² proiectul pentru drumul expres Bacău-Focșani-Brăila-Galați va fi implementat în perioada de implementare 2021-2030, și după 2030 în scenariul de implementare EES.²³ și ²⁴

Drumul expres Găești-Ploiești-Buzău-Brăila

Obiectivul operațional specific este de a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește viteza de călătorie între Găești și Brăila, îmbunătățind astfel și conectivitatea la nivel regional. Pe acest coridor timpii de călătorie sunt mari, viteza medie înregistrată pe acest traseu fiind de aproximativ 87 km/h.

²² Sustenabilitate economică

²³ http://mt.ro/web14/documente/master_plan/partea%20I%20master%20plan%20final.pdf

²⁴ Sustenabilitate economică și de mediu

Traseul drumului expres Drumul expres Găești-Ploiești-Buzău-Brăila

Sursa: site Ministerul Transportului și Infrastructurii

Urmare a implementării acestui proiect viteza medie înregistrată pe traseu crește până la 101 km/h. Timpul de călătorie pe durata orelor de vârf scade cu 17%.

Proiectul pentru drumul expres Găești-Ploiești-Buzău-Brăila va fi implementat în perioada 2021-2023, în cazul ambelor scenarii de implementare.

Drumul expres Buzău–Focșani (Proiecte suplimentare de Nivel 2)²⁵

Analiza rezultatelor prioritizării proiectelor a condus la modificări minore pentru proiectele rutiere. Astfel a fost adăugată legătura Buzău-Focșani, care reprezintă legătura lipsă a rutei Ploiești-Focșani, prognozele arătând volume semnificative de trafic care tranzitează acestor sector. Acesta este un proiect relativ mic care asigură un traseu la standard de drum expres între centrul economic Buzău și Focșani. Proiectul urmărește o secțiune a rețelei TEN-T și acoperă un deficit de conectivitate asigurată prin proiectele de Nivel 2. Proiectul ajută la reducerea timpului pierdut pe traseul București – Buzău - Bacău. Cea mai mare parte a infrastructurii pe acest coridor are o stare tehnică defavorabilă – 80% din traseu este la standard de drum cu o singură bandă de circulație pe sens.

Conform *MPGT* pentru susținerea implementării proiectelor de Nivel 1 și 2, sunt necesare lucrări suplimentare de îmbunătățire a infrastructurii de la nivel local. Locațiile relevante pentru proiectele de variantă de ocolire au fost stabilite în funcție de tipul și volumul de trafic de „trecere”, precum și în funcție de dimensiunile localităților. Pentru Regiunea Sud-Est sunt

²⁵ <https://onedrive.live.com/View.aspx?resid=849D1C715B5A454D!48044&wdEmbedFS=1&authkey=!AL7yZTCoe5MJKKU>

recomandate 4 proiecte de **variantă de ocolire**, care fac parte din rețeaua de Nivel 3: Adjud, Focșani, Buzău, Râmnicu-Sărat.

Drumul expres Constanța-Tulcea-Brăila (inclusiv Podul Brăila)

Obiectivul operațional specific este de a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește viteza de călătorie între Constanța și Tulcea, îmbunătățind astfel și conectivitatea la nivel regional. Pe acest coridor timpii de călătorie sunt mari, viteza medie înregistrată pe acest traseu fiind de aproximativ 71 km/h. Cea mai mare parte a infrastructurii pe acest coridor are o stare tehnică defavorabilă– 60% din traseu este la standard de drum cu o singură bandă de circulație pe sens.

Traseul leagă nodurile Constanța, Tulcea și Brăila de rețeaua TEN-T.

Harta nr. 2.5.6.3

Traseul drumului expres Drumul expres Constanța-Tulcea-Brăila (inclusiv Podul Brăila)

Sursa: site Ministerul Transportului și Infrastructurii

Urmare a implementării acestui proiect Viteza medie înregistrată pe traseu crește până la 90 km/h. Timpii de călătorie pe durata orelor de vârf scad cu 28%.

Proiectul pentru drumul expres Constanța-Tulcea-Brăila (ce include Podul Brăila) va fi implementat după 2030, în cazul ambelor scenarii de implementare.

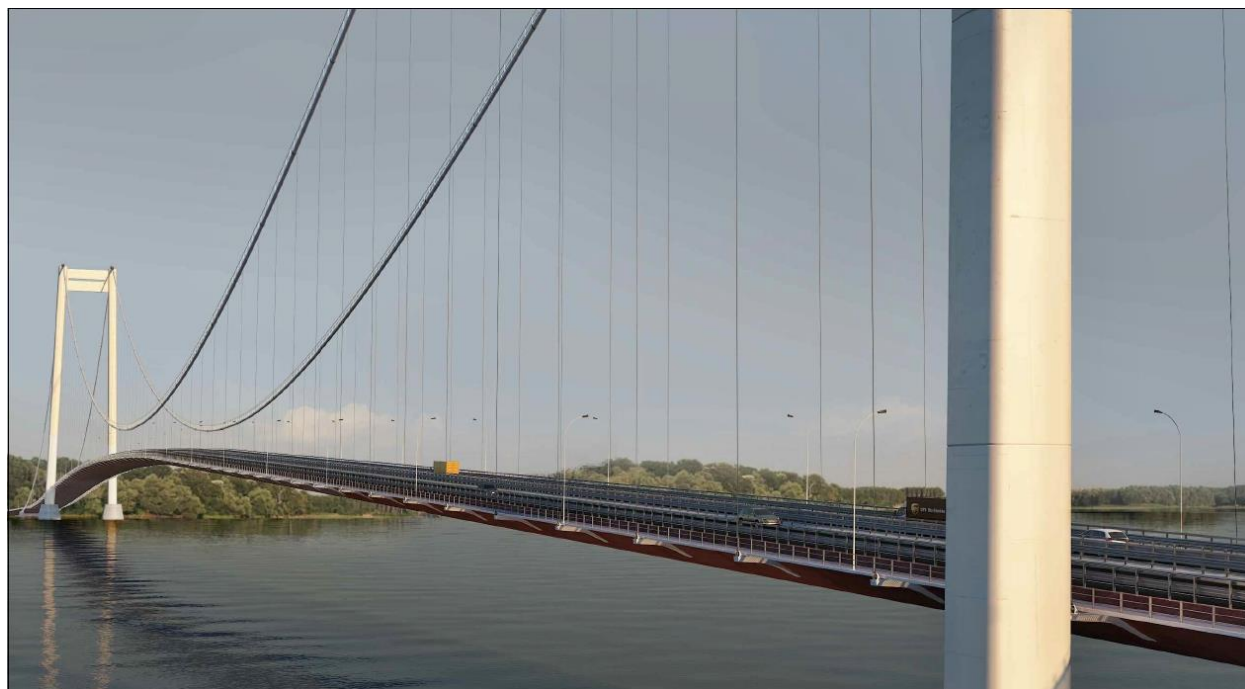
Pod suspendat peste Dunăre, în zona Brăila

Catalogată de CNAIR în calitate de beneficiar drept „cea mai complexă lucrare de infrastructură din ultimii 27 de ani”, Podul de la Brăila a fost contractat în ianuarie 2018. Podul peste Dunăre de la Brăila va fi cel mai lung pod suspendat din România și al 3-lea din Europa. De asemenea, podul suspendat va fi cea mai înaltă construcție din România și cea mai scumpă

lucrare de infrastructură realizată în ultimii 30 de ani în țara noastră. Proiectul va construi un pod, un drum principal și un drum de legătură, îmbunătățind astfel legăturile de transport de la Marea Neagră spre nord-estul României.

Figura nr. 2.5.6.1

Schița Podului suspendat peste Dunăre

Sursa: Foto: Hotnews

Studiul de Fezabilitate revizuit în 2016, **randări și schițe**

Podul suspendat peste Dunare este cuprins in Master Planul General de Transport al Romaniei si face parte din categoria proiectelor de tip ITI finanțabile din POIM 2014 - 2020, Axa Prioritara 2 "Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil si eficient", Obiectivul Specific 2.1 Creșterea mobilității pe rețeaua rutieră TEN-T.

Acest proiect, care face parte din rețeaua transeuropeană de transport, va îmbunătăți legătura dintre nordul țării, orașul Tulcea, Delta Dunării și portul Constanța din sud. În prezent, conexiunea se poate face prin podul Giurgeni-Vadul Oii (aflat la 88 km la sud de Brăila) sau cu bacul de la Brăila și Galați. În prezent trecerea de pe un mal pe altul al Dunării în zona Brăila/Galați se realizează numai pe apă cu bacul. Romnav, asigură traversarea Dunării cu bacul în zona Brăila – Smardan, iar Navrom Bac S.R.L. asigură traversarea Dunării cu bacul pentru vehicule, mașini de mare tonaj, pasageri între Galați și localitatea IC Brătianu din Județul Tulcea.

Pe timp de iarnă în situația când Dunărea îngheață, primăvara când curg sloiuri și ori de câte ori este ceață sau furtună, traversarea practic se întrerupe, legătura cu Dobrogea atât a zonei Brăila, Galați cât și a întregii Moldove trebuie să se facă pe la podul Giurgeni – Vadul Oii cu un spor de distanță de parcurs de 133 km pentru relația Tulcea și de 56 km pentru relația Constanța.²⁶

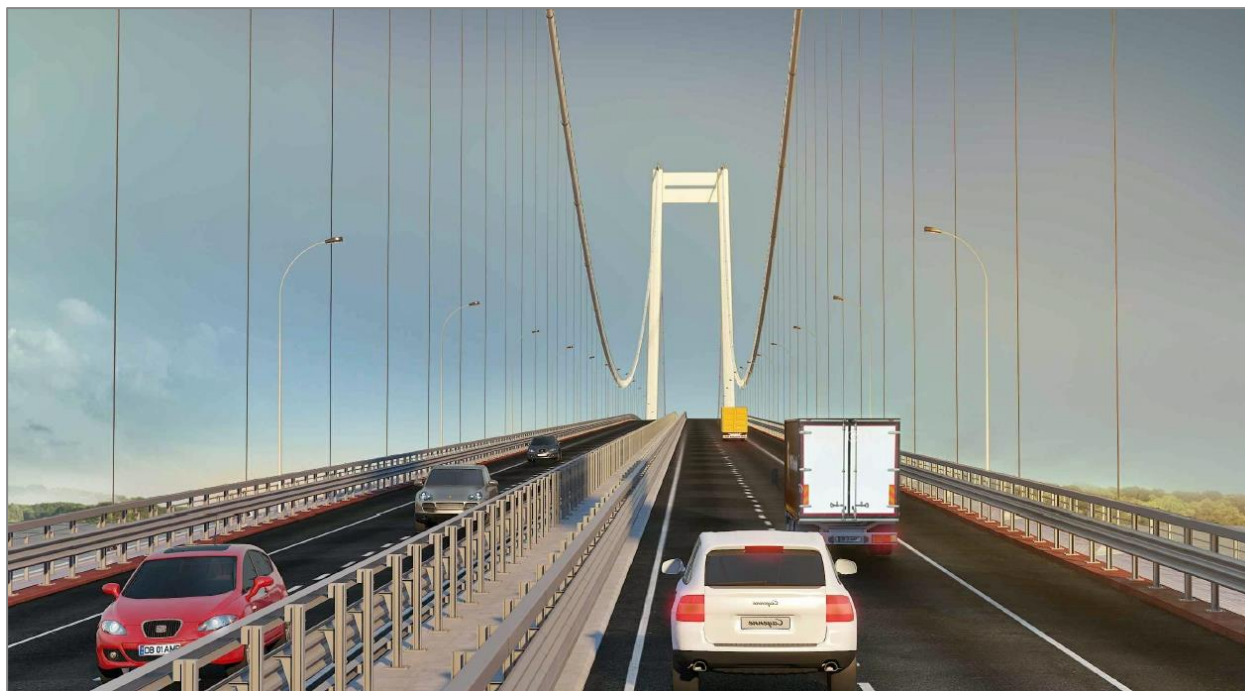
²⁶ Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea indicatorilor tehnico - economici aferenți obiectivului de investiții „Pod suspendat peste Dunare în zona Brăila”, județele Brăila și Tulcea

Noul pod va oferi o alternativă mai rapidă, durata traseului scăzând cu aproximativ 50 de minute. Proiectul ar trebui finalizat până la sfârșitul anului 2023, anunță Comisia Europeană.
27

Realizarea podului suspendat are o importanță locală prin realizarea conexiunii între județele Brăila și Tulcea cât și o importanță internațională prin realizarea conexiunii Regiunii Sud-Est cu coridorul trans-European IV și coridorul pan-European.

Figura nr. 2.5.6.2

Schița Podului suspendat peste Dunăre

Sursa: Foto: Hotnews

Studiul de Fezabilitate revizuit în 2016, *randări și schițe*

Țintele principale ale proiectului sunt:

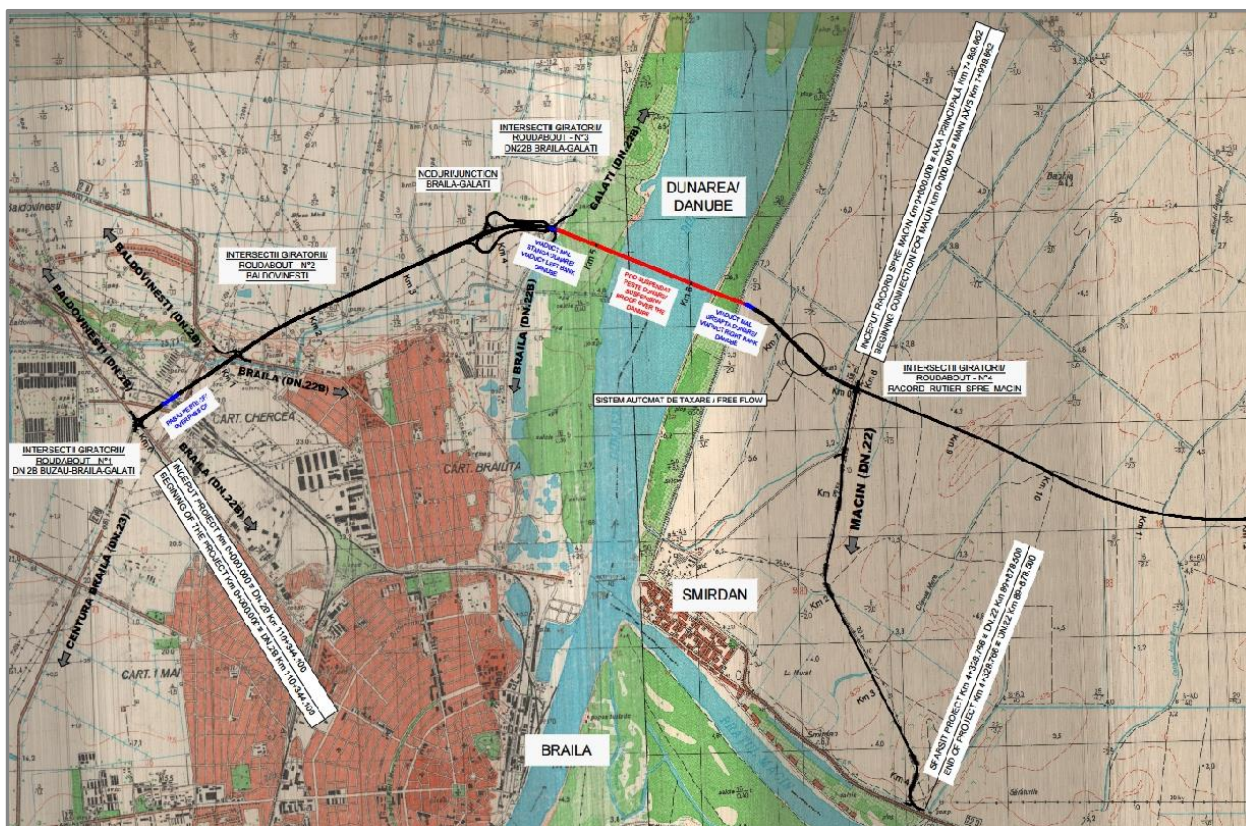
1. *Construcția podului rutier suspendat peste fluviul Dunărea în zona Brăila, cu 4 benzi de circulație cu o lungime de 1.974,30 m;*
2. *Construcția drumului între Brăila și Jijila, va avea o lungime de 19,095 Km si va fi prevazut cu doua benzi de circulatie pe sens, benzi de incadrare, acostamente, zona mediana si zona de parapete, pana la km 7+940. Traseul include o ramificatie pe directia Sud, pana la intersectia cu drumul existent Smardan - Macin (DN22).*
3. *Construcția unui drum de legătură cu localitatea Măcin, cu o lungime de 4,350 km de 2x1; Drumul de legatura cu DN22 Smardan – Macin cu o lungime de 4,328 km, va fi prevazut cu o banda de circulatie pe sens. Drumul de legatura urmeaza sa porneasca de la km 7+940 al drumului principal (Braila- Jijila) si se va intersecta cu DN22 Smardan-Macin.*

²⁷ https://ec.europa.eu/romania/news/20190902_363_milioane_euro_calatorii_rapide_dunare_alte_tari_ro

De o parte și de alta a Dunării vor fi construite două viaducte de acces în lungime de câte 110 metri, care se vor adauga lungimii podului suspendat, iar lungimea totală a podului suspendat va avea aproximativ doi kilometri.

Figura nr. 2.5.6.3

Desen din proiectul podului

Sursa: Foto: Romania Insider

Lățimea totală a podului va fi de 31,70 metri. Calea pe pod va avea 22,00 metri și va fi alcatuită din 4 benzi de circulație de câte 3,50 m lățime fiecare, 4 benzi de încadrare de cate 0,5 m lățime, două acostamente de 1,50 m lațime și o zona mediană cu lățimea de 3,00 m.

La acestea se adaugă, de o parte și de alta, 2 benzi adiționale pentru trafic pietonal, biciclete și întreținere, trotuarele având de cate 2,80 m fiecare.

Infrastructura de transport de înaltă calitate și legăturile de transport mai bune vor contribui la dezvoltarea regională a Dobrogei, vor crea condiții pentru creștere economică durabilă în regiune și vor îmbunătăți competitivitatea economică a României prin asigurarea mobilității și a conectivității interregionale.

Noua infrastructură va deservi creșterea preconizată a transportului internațional și local de pasageri și bunuri. Condițiile de tranzit ale traficului internațional spre Bulgaria și Turcia se vor îmbunătăți prin reducerea timpilor de călătorie și a costurilor operaționale ale vehiculelor. Timpii de călătorie se vor reduce cu aproximativ 49 de minute (aproximativ 79%).

Cetățenii din regiunea Dobrogea vor beneficia de dezvoltarea economică a zonei grație fluxurilor comerciale îmbunătățite, locurilor de muncă temporare noi și oportunităților de dezvoltare profesională legate de lucrările de construcție.

Utilizatorii drumurilor vor beneficia de condiții de călătorie mai sigure și mai confortabile. Locuitorii din zona drumului existent vor beneficia de îmbunătățirea calității aerului și de

reducerea poluării fonice. Traficul de tranzit va fi direcționat departe de zonele urbane. Construcția unui drum nou va crea perturbări de trafic temporare și poluare fonică și atmosferică.²⁸

În cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013 (POR 2007-2013), în Regiunea Sud-Est, au fost reabilitate și modernizate, o parte a rețelei de drumuri județene, străzi urbane din fiecare județ al regiunii. La începutul anului 2016 erau **17 proiecte** contractate pe Axa prioritara 2 " Îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale", Domeniul major de intervenție 2.1 " Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane inclusiv construcția/reabilitarea șoselelor de centură ".

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, gradul de utilizare din valoarea alocată la nivel Regional a celor 17 proiecte finalizate respectiv în implementare, reprezenta 139,1%, respectiv 600,5 mil. lei valoarea solicitată a proiectelor contractate.

Pentru fluidizarea traficului și asigurarea legăturii unor zone rurale cu rețeaua de drumuri naționale, au fost reabilitate o serie de **drumuri județene** concretizate în **11 proiecte**.

- În județul **Brăila** a fost finanțat **un proiect** de drum județean, DJ 211A-DJ 212, care asigură legatura dintre localitățile Viziru-Cuza-Voda-Mihai Bravu.
- În județul **Buzău** au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene care asigură legatura dintre localitățile situate în vestul județului cu municipiul Buzău, respectiv DJ 100 H (tronsonul DN10-Vernești-Grajdana-Tisau), DJ 203C, DJ 203G (2 tronsoane), DJ205 și DJ 100H care asigura legatura între municipiul Buzău și localitatea Buda.
- În județul **Constanța**, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene care asigură legatura între localitățile situate în estul județului Nazarcea - Ovidiu, DJ 228 și DJ 383 care face legătura între Techirghiol și Eforie Nord (proiectul cuprinzând și reabilitarea rețelei de apa)
- În județul **Galați** au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura dintre localitățile situate în nordul județului cu municipiul Galați, respectiv DJ 253 Galați-Cudalbi – Baleni și DJ 251 care asigura legatura între municipiile Galați și Tecuci, traversand mai multe sate și comune.
- În județul **Tulcea**, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene, DJ 222C, DJ 229K, DJ229L, DJ229M care asigură legatura dintre municipiul Tulcea și localitățile Deltei, precum și DJ 229, DJ 229A, DJ 229C, DJ 229D, DJ 229E, DJ 229F care asigură accesul către mănăstirile tulcene.
- În județul **Vrancea**, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene, DJ 204 E care asigură legatura dintre localitățile Mărășești și Panciu, precum și DJ 205R între localitățile Cotești- Poiana Cristei.

Alte **2 proiecte** de reabilitare drumuri județene, au fost finanțate în județul Constanța, prin POR 2007-2013, în cadrul Axei prioritare 1 "Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – potențiali poli de creștere": DJ 228A Ovidiu-Poarta Albă și DJ 226 cu DJ 226C, Lumina-Năvodari.

Tabel nr. 2.5.6.3

Lista proiectelor implementate în cadrul POR 2007-2013 în Regiunea Sud-Est privind infrastructura de drumuri județene

²⁸ c.europa.eu/regional_policy/ro/projects/Romania/new-bridge-road-and-railway-passage-over-the-danube-in-braila-tulcea-counties-romania

Județ	Nr. km DJ la nivelul județului	Nr. km DJ Reabilitați	Fonduri cheltuite/ Contractate din POR 2007-2013 (LEI)
BRĂILA	604	28,14 DJ 211 A, 212	64.799.496,88
BUZĂU	958	72,99 DJ 203C, 203G, 205, 100H	112.423.346,64
CONSTANȚA	870	57,23 DJ 228A + 228 + 226C+226 + 383	139.157.216,28
GALAȚI	791	40,71 DJ 251 + 253	75.300.867,88
TULCEA	630	89,04 DJ 222C, 229K, 229L+ 229M ,229, 229A, 229C, 229D, 229E, 229F	124.796.941,84
VRANCEA	728	25,89 DJ 204E + 205R	54.449.212,47
TOTAL	4.581	314	570.927.081,99

Sursa: Calcule realizate de ADR SE

POR 2007-2013 a finanțat în Regiunea Sud-Est un număr de **6 proiecte** de reabilitare a străzilor urbane, după cum urmează:

- ✓ 2 artere importante de circulație în municipiul **Brăila**: Bulevardul Dorobanților și Strada Griviței
- ✓ în municipiul **Galați** – strada Basarabiei
- ✓ în municipiul **Tulcea** – o șosea care asigură conectarea zonei de est a municipiului cu zona centrală
- ✓ în municipiul Medgidia o artera importantă de circulație care va fluidiza semnificativ traficul în municipiu, precum și modernizarea unor drumuri în localitatea Techighiol – jud **Constanța**, care vor facilita accesul către stațiune.

Din cele 17 proiecte finanțate din axa 2.1 Infrastructura rutieră, POR 2007- 2013 a finanțat în Regiunea Sud-Est, pentru creșterea gradului de accesibilitate în zonele turistice, 3 proiecte, respectiv:

- 2 proiecte prin care s-a realizat reabilitarea de secțiuni de drumuri județene în județul Tulcea, respectiv: Tulcea – Murighiol- Dunavăț și Tulcea –Niculițel.
- Reabilitarea unei secțiuni de drum județean din județul Buzău, care asigură legătura dintre municipiul Buzău și o zonă turistică desosebita din munții Buzăului, spre comuna Merei.

Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR 2014-2020), în Regiunea Sud-Est, continuă reabilitarea și modernizarea, rețelei de drumuri județene și străzi urbane din fiecare județ al regiunii. POR 2014-2020 asigură, în cadrul axelor prioritare propuse, corelarea consolidată între dezvoltarea regională, abordarea teritorială și intervențiile specifice, prioritățile de investiții selectate și obiectivele lor specifice concentrând investițiile propuse în scopul maximizării rezultatelor așteptate.

În luna decembrie 2021 erau **14 proiecte** contractate/în implementare pe Axa prioritară 6 "Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională", prioritatea de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale și 6.1 nefinalizate.

Gradul de utilizare din valoarea totală a celor 14 proiecte în implementare la nivel Regional, reprezenta 96,75%, respectiv 1.009,95 mil. lei valoarea solicitată a proiectelor contractate.

Astfel:

- În județul **Brăila** a fost finanțat **un proiect** de drumuri județene, DJ 202A-DJ 221- DJ211, care asigură legătura dintre localitățile Gulianca-Ianca-Viziru.
- În județul **Buzău** au fost finanțate **3 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura dintre localitățile situate în nordul județului, respectiv DJ 203 H (limita jud.Vrancea-Buda), DJ 203K, (2 tronsoane).
- În județul **Constanța**, a fost finanțat **1 proiect** de drum județean care asigură legătura între localitățile situate în vestul județului, Cernavodă – Ion Corvin, DJ 223.
- În județul **Galați** au fost finanțate **3 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura dintre localitățile situate în vestul județului, respectiv DJ 252 Buciumeni – Barcea, DJ 242 care asigură legătura între localitățile din estul jud. Galați traversând mai multe sate și comune și DJ 251 care face legătura între municipiul Galați și centrul județului.
- În județul **Tulcea**, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene, DJ 229, care asigură legătura rețelei TEN-T cu vestul județului, precum și DJ 222B care asigură accesul către centrul județului.
- În județul **Vrancea**, au fost finanțate **4 proiecte** de drumuri județene, DJ 205 B care asigură legătura dintre localitățile Dumbrăveni și Odobești, traversând mai multe sate și comune, DJ 202E județul Buzău și localitățile din sudul județului traversând rețeaua TEN-T, 205C care leagă municipiul Focșani cu centrul județului și 205R care face legătura dintre localitățile Gologanu și Cotești, traversând rețeaua TEN-T.

Tabel nr. 2.5.6.4

Lista proiectelor implementate în cadrul POR 2014-2020 în Regiunea Sud-Est privind infrastructura de drumuri județene

Județ	Nr. km DJ la nivelul județului	Nr. km DJ Reabilitați	Fonduri cheltuite/ Contractate din POR 2014-2020 (mil LEI)
BRĂILA	604	61,18 DJ 202 A, 221, 211	90,65
BUZĂU	951	84,5 DJ 203K 203H	213,77

CONSTANȚA	889	37,3 DJ 223	152,21
GALAȚI	804	80,2 DJ 252, 242, 251	176,58
TULCEA	634	76,92 DJ 229, 222B	147,2
VRANCEA	730	84,38 DJ 205B, 202E, 205C,205R	229,54
TOTAL	4.612	424,48	1.009,95

Sursa: Calcule realizate de ADR SE

POR 2014-2020 a finanțat în Regiunea Sud-Est un număr de **15 proiecte** de reabilitare a infrastructurii rutiere urbane, modernizarea transportului public prin refacerea căii de rulare și realizare piste de biciclete după cum urmează:

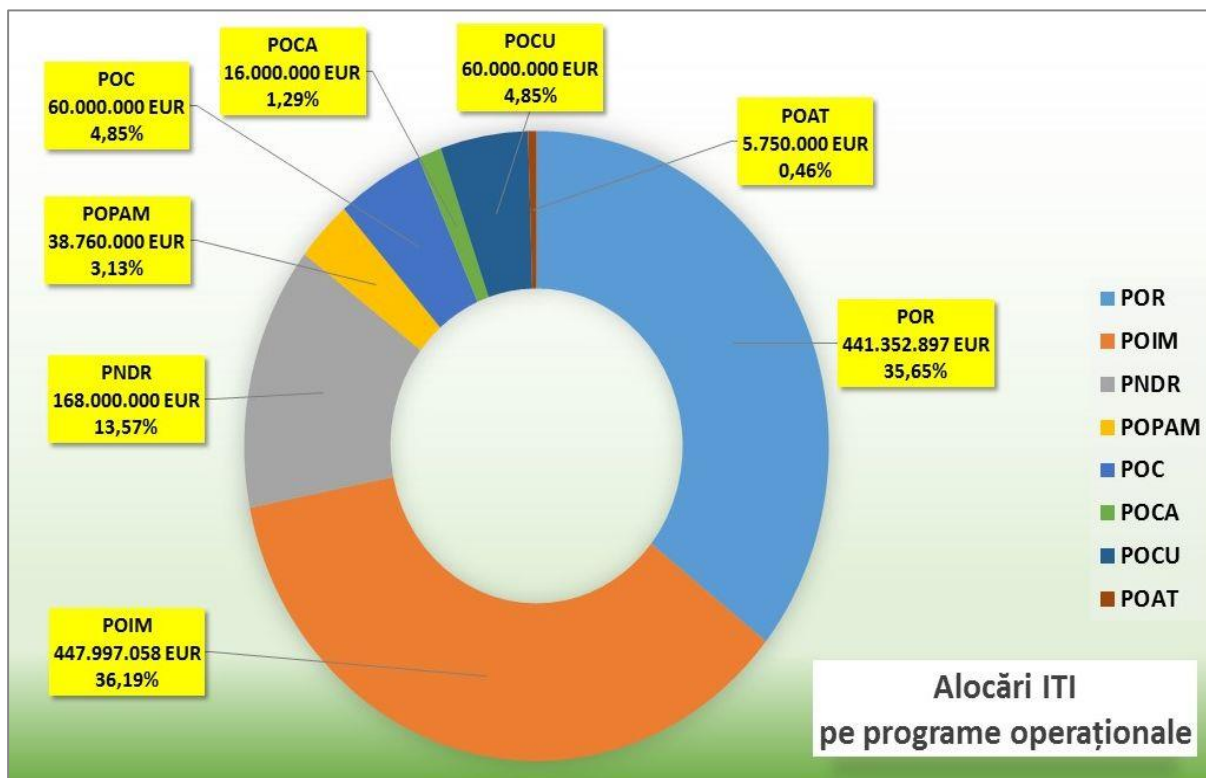
- ✓ 4 artere importante de circulație în municipiul **Brăila**: Parcul Monument-Radu Negru, Bulevardul Independenței, Șoseaua Baldovinești, Calea Galați.
- ✓ În municipiul **Buzău** – piste de biciclete plus infrastructură de transport public iar în Municipiul Rm Sărat va fi refăcută infrastructura de transport public.
- ✓ în municipiul Mangalia se va finanța mobilitatea urbană durabilă care va fluidiza semnificativ traficul, iar în municipiul **Constanța**, se va finanța legătura Gării CFR cu Stațiunea Mamaia, zona centrală a municipiului Constanța dar și artera care face legătura între Bd. 1 mai și Șoseaua Mangaliei.
- ✓ în municipiul **Galați** – strada Traian, Siderurgistilor și 1 Decembrie, Traian Vuia, Henri Conadă, Bld. George Coșbuc.
- ✓ în municipiul **Focșani** se va moderniza infrastructura de transport la nivelul municipiului dezvoltând totodată și rețeaua de piste de biciclete iar orașul Odobești își va îmbunătăți infrastructura de transport public urban.

În cadrul *Acordului de parteneriat 2014-2020*, au fost prevăzute mecanisme pentru asigurarea unei abordări integrate în utilizarea fondurilor ESI pentru dezvoltarea teritorială a anumitor zone subregionale specifice. România folosește cu prioritate instrumentul **Investiții teritoriale integrate (ITI) în Rezervația Biosferei Delta Dunării** și zonele limitrofe ale acesteia (*Regiunea Delta Dunării*)²⁹, cu orizont 2030, (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: populație rară și izolată, specializare și vulnerabilitate economică, acces nesatisfăcător la servicii etc.); ITI a fost singura Investiție Teritorială Integrată ce s-a implementat în România în perioada de programare 2014-2020. Elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării pentru această zonă a fost realizată cu ajutorul Băncii Mondiale și al autorităților locale competente; strategia este implementată prin planul de acțiune elaborat în cadrul acesteia, și

²⁹Delta Dunării (DD) este zona la care se face referire ca: Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD). Aceasta acoperă: (i) inima Deltei (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea);(ii)complexul lagunar Razim-Sinoe- Babadag cu zonele limitrofe; și (iii)zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. Zona studiată - denumită Regiunea Deltei Dunării-acoperă RBDD și zonele sale limitrofe; zona studiată cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

include intervențiile propuse și mecanismele de implementare, cu utilizarea tuturor fondurilor ESI.

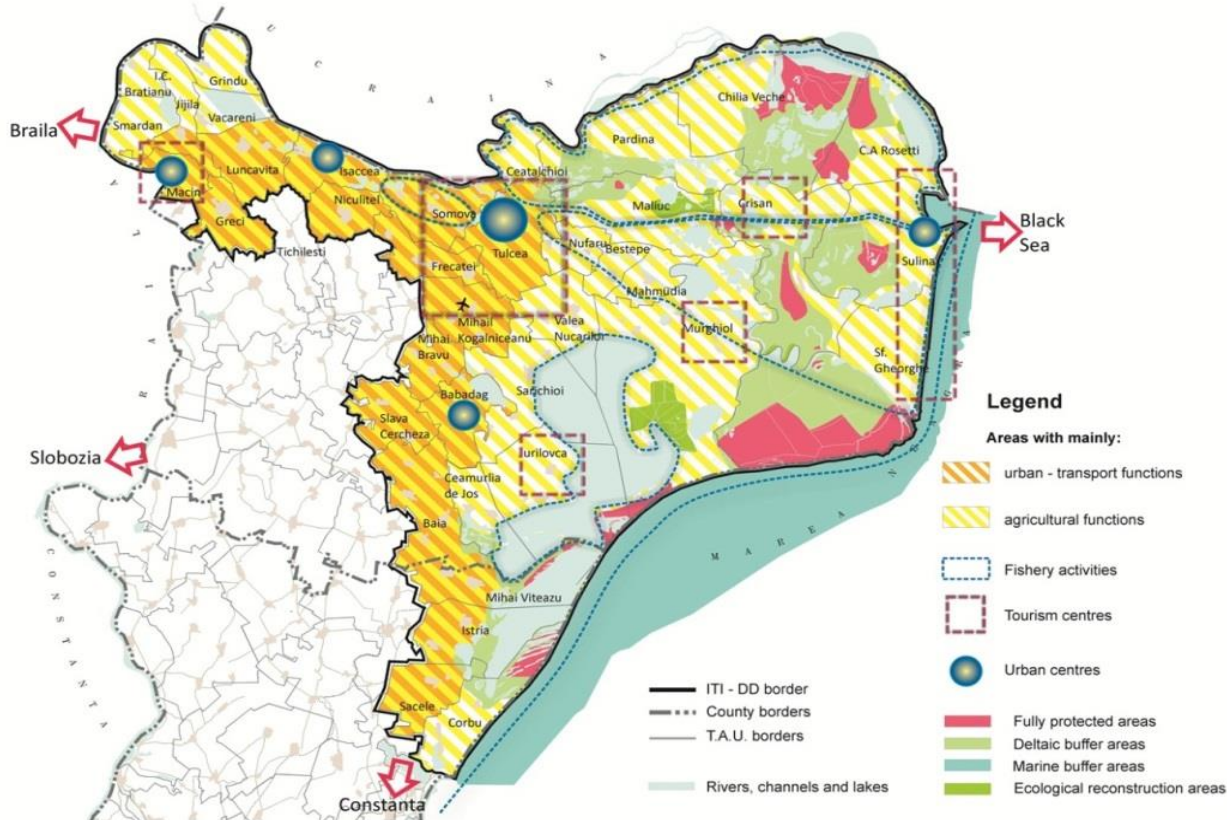
Grafic nr. 2.5.6.5

Sursa: <http://www.itideltadunarii.com/finantare>

Harta nr. 2.5.6.4

Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării

Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată în Delta Dunării (2030)

Strategia este structurată pe cinci piloni, ce au reieșit din obiectivele strategice:

Pilonul I: Protejarea bunurilor naturale și a resurselor naturale

Exemple de intervenții: modelarea hidrologică; decolmatare; restaurarea ecologică; dragare; protecția împotriva inundațiilor; semnalizare; inițiative legate de eficiența energetică; sistem de monitorizare; și consolidare instituțională.

Pilon II: Sprijinirea economiei

Exemple de intervenții: infrastructură pentru vizitatori; eforturi de cosmetizare; granturi mici; formare turistică; organizarea managementului destinației; infrastructura rurală; susținerea modernizării infrastructurii în agricultură; susținerea acvaculturii, a pescuitului sportiv, și procesare la scară mică a peștelui (conservare, afumare).

Pilon III: Îmbunătățirea conectivității

Exemple de intervenții: modernizarea drumurilor (de legătură între Constanța-Tulcea-Măcin-Brăila; și diferite drumuri județene); modernizarea portului și aeroportului din Tulcea; îmbunătățirea transportului pe căi navigabile; sporirea accesului la internet cu bandă largă.

Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice

Exemple de acțiune: reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă; colectarea și epurarea apelor reziduale, la costuri mici; îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, cu susținerea separării/selectării deșeurilor; îmbinătătirea gradului de acces și a capacității de răspuns în sectorul sănătății; telemedicina; susținerea educației pe tot parcursul vieții, crearea legăturilor între școlile vocaționale și piețele de muncă și a educației și îngrijirii preșcolare; învățământul la distanță.

Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Exemple de intervenții: asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru managementul programului, crearea subvențiilor pe gospodării.

Prin intermediul POR 2014-2020 - ITI sunt implementate o serie de proiecte aferente pilonilor din strategie. Numărul acestora în luna decembrie 2021 era de 439 însumând 48,03 milioane lei.

Pentru creșterea mobilității în interiorul Deltei este necesară reabilitarea legăturilor rutiere existente între localitățile din această zonă. Lungimea rețelei de drumuri din județul Tulcea este de 1.331 km, dintre care 327 km sunt drumuri naționale, iar 1.004 km sunt drumuri județene și comunale. Doar 40% dintre aceste drumuri sunt modernizate.

Prin intermediul priorității de investiții 6.1 Drumuri județene ITI din POR 2014-2020, au fost reabilite și modernizate 6 drumuri județene în teritoriul ITI care fac legătura între localitățile Deltei dar și localități din județul Constanța totalizând un număr de 133,65 km.

Strategia UE pentru regiunea Dunării (SUERD).³⁰ reprezintă un instrument comunitar de cooperare macro-regională al statelor riverane Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE. Ea se adresează autorităților publice locale și regionale și răspunde nevoilor de dezvoltare ale acestora.

³⁰ Acordul de parteneriat 2014-2020

În cadrul acestei strategii sunt eligibile 12 județe: Caraș Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, **Brăila, Galați, Tulcea și Constanța.**

Strategia este structurată pe **patru mari obiective (piloni) cu arii specifice de acțiune.** Fiecărui obiectiv al Strategiei îi corespund domenii specifice de acțiune, grupate pe 11 arii prioritare, fiecare arie prioritară fiind coordonată de câte 2 state/landuri din regiune.

Pilonul I: Interconectarea regiunii Dunării;

1. Îmbunătățirea mobilității și a multimodalității;

- căi navigabile interioare;
- legături rutiere, feroviare și aeriene

2. Încurajarea energiilor durabile;

3. Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni;

Pilonul II: Protejarea mediului în regiunea Dunării;

4. Restaurarea și întreținerea calității apelor;

5. Gestionarea riscurilor de mediu;

6. Conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor;

Pilonul III: Creșterea prosperității în regiunea Dunării;

7. Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației;

8. Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor;

9. Investiția în oameni și competențe

Pilonul VI: Consolidarea regiunii Dunării.

10. Ameliorarea capacității instituționale și a cooperării;

11. Conlucrarea în vederea promovării securității și pentru soluționarea problemelor legate de criminalitatea organizată și de infracțiunile grave.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Finanțarea SUERD prin POR 2014-2020:

Prin intermediul POR 2014-2020 sunt implementate o serie de proiecte aferente pilonilor din strategie. Numărul acestora în luna decembrie 2021 era de 41 însumând 562,26 milioane lei. Fluviul Dunărea este el însuși un important coridor TEN-T. Cu toate acestea, este utilizat mult sub capacitatea existentă. Volumul de marfă transportată pe Dunăre reprezintă numai 10-20% din cel transportat pe Rin. Deoarece transportul pe căi navigabile interioare are importante beneficii de mediu și eficiență, potențialul său trebuie exploatat în mod durabil. Sunt în mod special necesare o mai mare intermodalitate, o mai bună interconectare cu alte bazine fluviale, precum și modernizarea și extinderea infrastructurii în nodurile de transport, cum ar fi porturile interioare.³¹ Pentru creșterea mobilității în regiunea Dunării este necesară și reabilitarea legăturilor rutiere existente de-a lungul Dunării.

Prin intermediul priorității de investiții 6.1 - Drumuri județene SUERD din POR 2014-2020, au fost reabilitate și modernizate 7 drumuri județene în regiunea Dunării care asigură conexiuni bune pentru regiunea Dunării, fie acestea interne sau cu alte regiuni din Europa sau din lume., totalizând un număr de 157,84 km.

³¹ http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/SUERD_Strategia.pdf

2.5.7 Perioada de programare 2021-2027

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele de politică 1 și 2. Acestor priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

Investițiile UE se vor axa pe cinci priorități investiționale:

- ✓ **O Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- ✓ **O Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- ✓ **O Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale
- ✓ **O Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- ✓ **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

În perioada de programare 2021-2027, România va folosi în continuare instrumentul Investiții teritoriale integrate (ITI) în Rezervația Biosferei Delta Dunării și zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunării)³², cu orizont 2030 precum și **Strategia UE pentru regiunea Dunării (SUERD)** ³³ instrumentul comunitar de cooperare macro-regională al statelor riverane Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE.

PR SE 2021-2027 își propune să asigure continuitatea viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România, completând și dezvoltând direcțiile și prioritățile de dezvoltare regională

³²Delta Dunării (DD) este zona la care se face referire ca: Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD). Aceasta acoperă: (i) inima Deltei (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea);(ii)complexul lagunar Razim-Sinoe- Babadag cu zonele limitrofe; și (iii)zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. Zona studiată - denumită Regiunea Deltei Dunării-acoperă RBDD și zonele sale limitrofe; zona studiată cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

³³ Acordul de parteneriat 2014-2020

conținute în strategiile naționale/regionale și implementate prin POR 2014–2020 și alte programe naționale. Concluziile evaluării intermediare a POR 2014–2020 confirmă că nevoile de dezvoltare identificate în perioada anterioară de programare, nu numai că rămân actuale, dar chiar au fost amplificate de impactul contextului economico-social actual ce a afectat profund economia și societatea românească, cu implicații majore asupra nivelului de creștere economică, ocupării, mediului de afaceri, educației, turismului și, inevitabil, asupra nivelului de trai al populației.

PR SE 2021-2027 asigură, în cadrul **axelor prioritare** propuse, corelarea consolidată între dezvoltarea regională, abordarea teritorială și intervențiile specifice, prioritățile de investiții selectate și obiectivele lor specifice concentrând investițiile propuse în scopul maximizării rezultatelor așteptate.

- **Prioritatea 1** - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice
- **Prioritatea 2** - O regiune cu localități prietenoase cu mediul și mai rezilientă la riscuri
- **Prioritatea 3** - O regiune cu emisii de carbon reduse
- **Prioritatea 4** - O regiune accesibilă
- **Prioritatea 5** - O regiune educată
- **Prioritatea 6** - O regiune atractivă

Prin PR SE 2021-2027, investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport regionale corelate cu Master Planul General de Transport al României, urmăresc să continue eforturile din perioadele anterioare de programare pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport regională, contribuind în continuare la creșterea mobilității (populației și a bunurilor), îmbunătățirea multimodalității, reducerea costurilor de transport de mărfuri și călători, și creșterea siguranței traficului. Această abordare strategică va fi implementată la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est prin prioritizarea proiectelor cu impact regional relevant. Totodată aceste proiecte vor fi corelate cu sectoarele deja modernizate din rețeaua regională de transport. Prioritizarea infrastructurii rutiere de importanță regională este evidențiată în tabelul de mai jos și va fi finanțată prin Prioritatea 4 a PR SE 2021-2027.

Tabel nr. 2.5.7.1

Lista proiectelor prioritizate în cadrul PR SE 2021-2027 în Regiunea Sud-Est

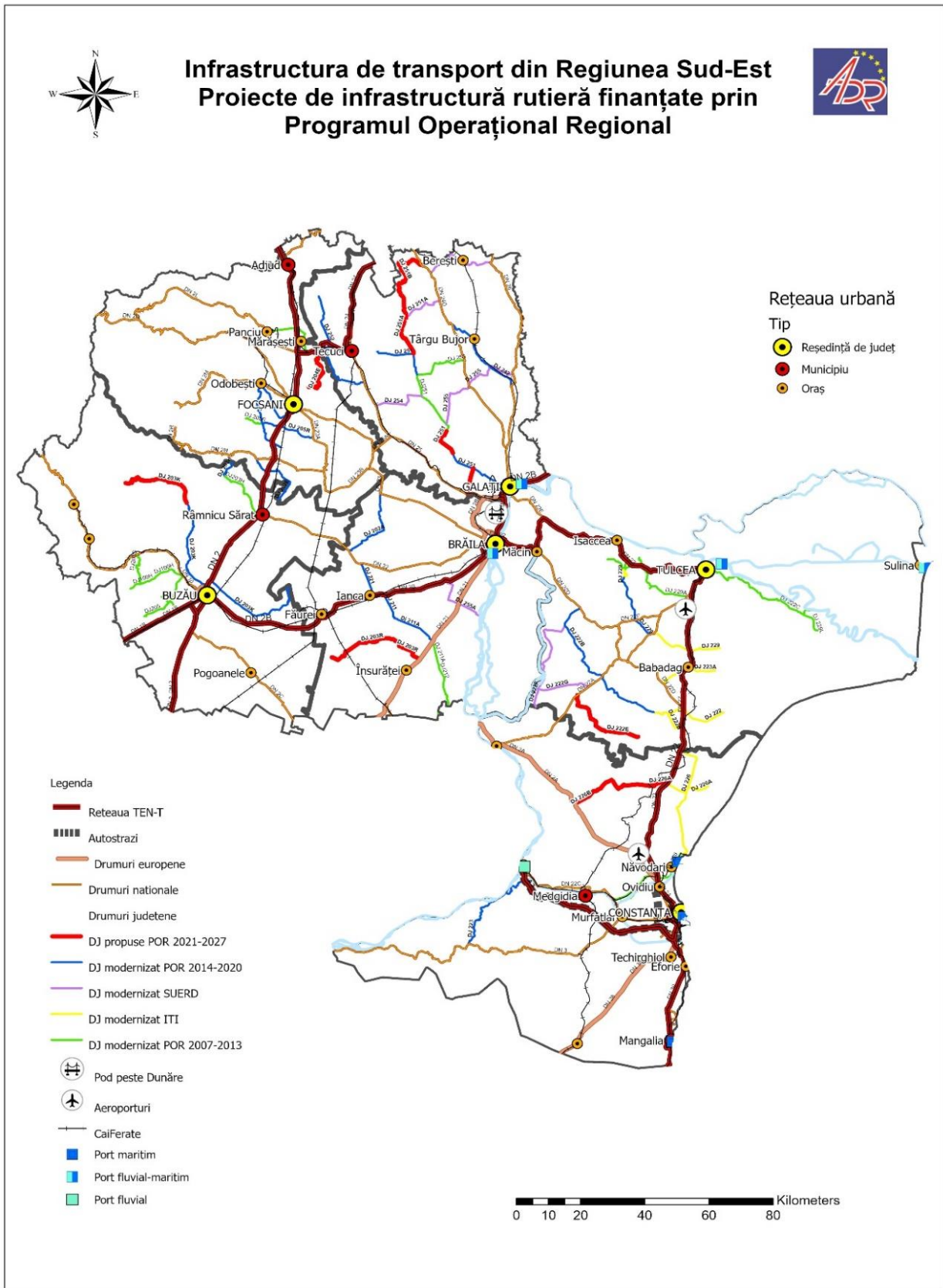
Nr crt	Județ	Titlul proiectului	Nr de km	Indicativ DJ
1	BRĂILA	Rabilitare drum județean DJ 203R KM 0+000 – KM 35+530	35,16	203R
2	BUZĂU	Stimularea mobilității regionale prin modernizarea infrastructurii rutiere de transport e tronsonul Vintilă Vodă-Plaiul Nucului, judetul Buzau	30,10	203K
3	CONSTANȚA	Reabilitarea și modernizarea drumurilor județene DJ 226A Tronsonul DN22/Tariverde - Cogealac și DJ 226B Tronsonul Cogealac-Gradina-Pantelimon-DN 2A/Crucea	30,00	226A și 226B

4	GALAȚI	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional pe tronsonul funcțional de interes județean DN 24 - DJ 251B - DJ 251A - DJ 251H - DJ251 - DJ 255A -DN25.	61,50	251B-251A - 251H-251 - 255A
5	TULCEA	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Sarighiol de Deal - Rahman	28,11	222E
6	VRANCEA	Modernizare infrastructură rutieră de drum județean DJ 204E între localitățile Mirceștii Noi- Ciușlea-Strajescu-Doaga-DN24	18,26	204E
TOTAL NR DE KM PRIORITIZATI			203,13	

Sursa: Calcule ADR SE

Finanțarea intervențiilor propuse va determina o mai bună conectivitate la nivel regional, inclusiv accesul la transportul public, rutier și feroviar, stimulând transportul intermodal. Infrastructura rutieră județeană modernizată și reabilitată în perioada 2007-2013, 2014-2020 precum prioritizarea infrastructurii rutiere de importanță regională propusă pentru perioada 2021-2027 corelată cu investițiile din perioadele anterioare este evidențiată în harta drumurilor propuse pentru finanțare (Harta 2.5.21)

Infrastructura de transport din Regiunea Sud-Est
Proiecte de infrastructură rutieră finanțate prin POR

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est
 Finanțarea prin PNRR:

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) România urmărește obiectivele generale ale Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR), mecanism creat la nivelul Uniunii Europene (UE) ca instrument financiar temporar pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19.

PNRR elaborat de România și aprobat la nivelul UE cuprinde un pachet de investiții publice și reforme care trebuie puse în aplicare până în 2026.

Alocarea totală este de 29.2 mld EURO, din care 14.24 mld EURO sub forma de granturi și 14.94 mld EUR sub forma de împrumuturi.

Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul Plan de Relansare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență. România se află în această etapă.

Planul de Relansare și Reziliență pe care România îl elaborează acum se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.

Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verzi și digitale.

PNRR este structurat pe toți cei 6 piloni prevăzuți de regulamentul aplicabil:

- I. Tranziția verde;**
- II. Transformarea digitală;**
- III. Creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii;**
- IV. Coeziunea socială și teritorială;**
- V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională;**

VI. Politici pentru noua generație.

În cadrul acestor 6 piloni sunt propuse spre implementare reforme și investiții în cadrul diverselor componente, precum: *transport sustenabil*/ infrastructura, sectorul energetic, sănătate, educație, managementul apei, managementul deșeurilor, păduri și protecția biodiversității, reforme sociale, turism și cultura, valul renovării (tranziția spre clădiri verzi și reziliente), transformare digitală, cercetare și inovare, etc.

Obiectivul general al PNRR al României este dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

I. Tranziția verde

1. Sistemul de management al apei
2. Împădurim România și protejăm biodiversitatea
3. Managementul deșeurilor
4. *Transport sustenabil*
5. Fondul pentru Valul renovării
6. Energie

II. Transformare digitală

1. Cloud guvernamental și sisteme publice digitale

III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

1. Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii
2. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare

IV. Coeziune socială și teritorială

10. Fondul local pentru tranziție verde și digitală
11. Turism și cultură

V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională

12. Sănătate
13. Reforme sociale
14. Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali

VI. Politici pentru noua generație

15. România Educată

Planul Național de Redresare și Reziliență a fost adoptat de Comisia Europeană în data de 27 septembrie 2021.

2.5.8 Drumurile orașenești și transportul urban

O prioritate pentru orașele din Regiunea Sud-Est este aceea de a promova o infrastructură publică de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Transportul urban de asemenea, necesită să fie dezvoltat și modernizat prin achiziția de vehicule noi, având în vedere numărul de persoane care utilizează și beneficiază de acest tip de mijloc de transport.

În acest context, refacerea infrastructurii publice de transport și achiziționarea de material rulant electric/vehicule ecologice (EEV) rămân printre prioritățile de investiții avute în vedere de autoritățile publice. Accesibilitatea urbană va pune accent pe mijloacele de transport favorabile mediului, cu evidențierea priorității transportului public și oferirea de facilități pentru mijloacele alternative de transport (mersul pe jos, cu bicicleta, etc.).

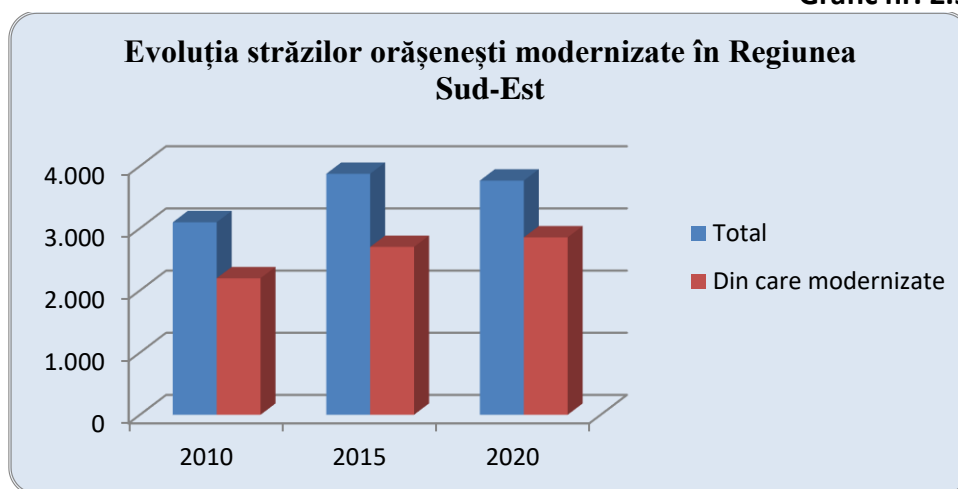
Rețeaua de transport dezvoltată va susține mobilitatea persoanelor și mărfurilor, creând astfel cadrul pentru orașe inteligente, un mediu urban atractiv, modern, ecologic și accesibil pentru locuitorii săi, pentru turiști și locuitori.

Accesibilitatea rapidă va reprezenta economii de timp către punctele de interes pentru persoane și mărfuri, oferirea de alternative multiple de deplasare, scăderea timpilor petrecuți în trafic, dar și dezvoltarea unui sistem de transport accesibil pentru toate categoriile sociale, echitabil și eficient economic.

Volumul de trafic în continuă creștere este o problemă cu un impact negativ ridicat asupra calității vieții. Gestionarea traficului a devenit o problemă din mai multe motive: dezvoltarea de tip rezidențial în zonele peri-urbane, drumurile orașenești nu s-au modernizat cu același ritm cu care a crescut tranzitul de vehicule, majoritatea orașelor nu sunt dotate cu centuri ocolitoare. Ambuteiajele în trafic, cauzate de un număr crescător de autovehicule, măresc gradul de poluare și de zgomot în orașe.

În Regiunea Sud Est, procentul străzilor orașenești modernizate raportat la lungimea totală a fost în creștere în anul 2020 (75,8%) față de anul 2010 (70,9%).

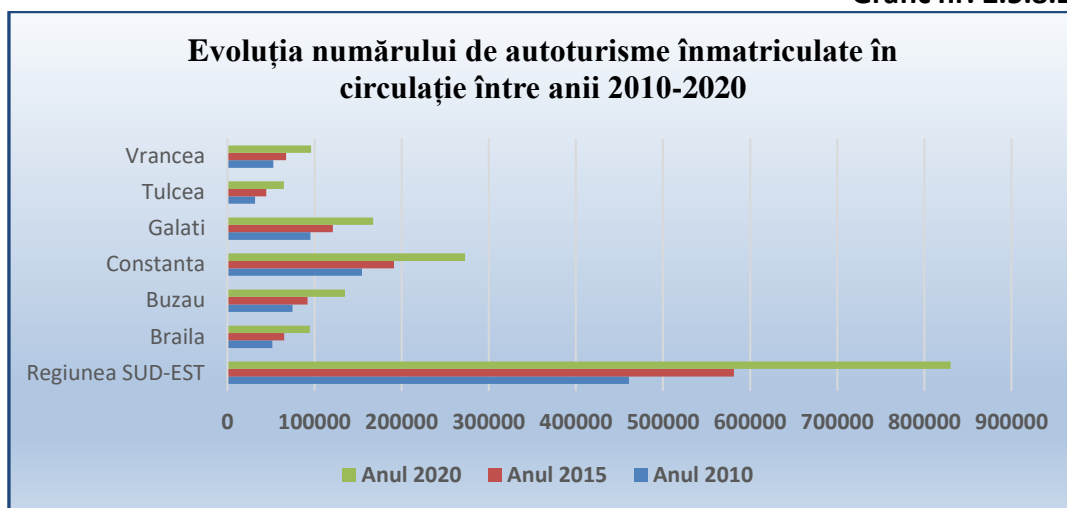
Grafic nr. 2.5.8.1

Sursa: prelucrare date INS

Creșterea numărului de autovehicule în perioada 2010-2020 a înregistrat valori semnificative în ceea ce privește autoturismele și autovehiculele de marfă.

Grafic nr. 2.5.8.2

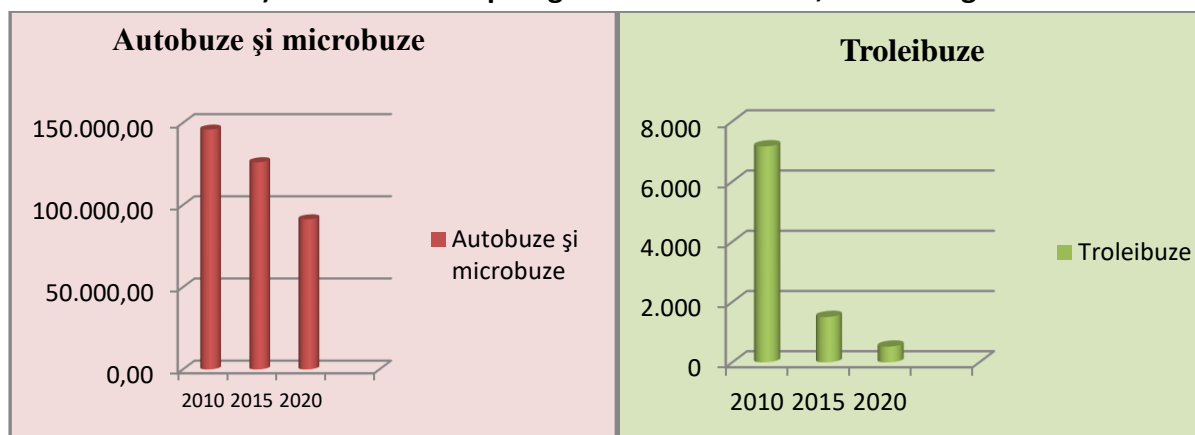

Sursa: prelucrare date INS

În perioada analizată se poate observa o scădere a atractivității transportului public urmare a creșterii numărului de autovehicule personale. În paralel, numărul de pasageri transportați prin transportul în comun în mediul urban a fost în scădere între anii 2010-2020.

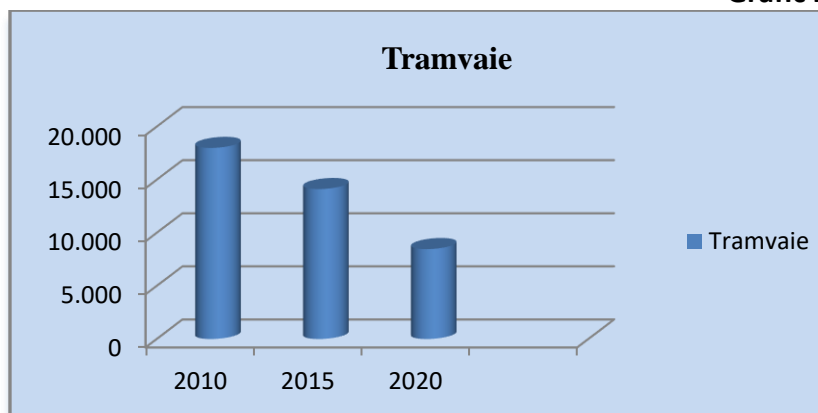
Grafic nr. 2.5.8.3

Evoluția numărului de pasageri în mediul urban, la nivel regional

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.5.8.4

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est doar 2 din cele 6 județe dețin linii de tramvai. În acest context, s-au făcut investiții în infrastructura de transport în comun cu impact scăzut pentru mediu (linii de tramvai).

În județul Brăila din cei 50 km cale simplă de rulare au fost reabilitați și modernizați 17 km linii de tramvai (6 km prin POR 2007-2013 și 11 km prin POR 2014-2020). La momentul elaborării PMUD Brăila doar 3 linii erau operate cu tramvaie, linia 25 fiind operată doar în perioada estivală.

În județul Galați din cei 49,5 km cale simplă de rulare au fost reabilitați și modernizați 15,54 km linii de tramvai (3,07 km prin POR 2007-2013 și 12,47 km prin POR 2014-2020).

Numărul pasagerilor transportați cu tramvaiul însă, a fost în scădere față de anul de referință singurele județe ale regiunii care mai dețin transport cu tramvaiul fiind Brăila și Galați.

În următoarea perioadă se urmărește îmbunătățirea legăturilor urbane și interurbane asigurând astfel accesibilitate generală minimă la serviciile publice pentru toți cetățenii. Condițiile de siguranță vor crește, estimându-se reducerea numărului de accidente.

Dezvoltarea urbana sustenabila si coerenta poata fi realizata doar prin dezvoltarea unui sistem eficient de transport public, precum si prin implementarea de solutii sigure de transport alternativ (infrastructura velo, sistem bikesharing, sistem carsharing) Sistemul de transport public trebuie sa fie proiectat incat sa permita orasului sa adopte inovatiile tehnologice – mijloace de transport electrice si transport autonom (autobuze fara sofer).

Serviciul de transport public local de persoane este organizat de către autoritățile administrației publice locale, pe raza administrativ-teritorială respectivă.

Conform datelor disponibile, la nivelul Regiunii Sud-Est, serviciului de transport public este asigurat astfel:

- ✚ **Braila:** 1 operator al primăriei - SC Braicar SA
- ✚ **Buzău:** 1 operator al primăriei - SC Transbus SA
- ✚ **Constanța:** 1 operator al primăriei - CTBUS
- ✚ **Galați:** 1 operator al primăriei - SC Transurb SA
- ✚ **Tulcea:** 1 operator al primăriei - SC Transport Public SA
- ✚ **Focșani:** 1 operator al primăriei - SC Transport Public SA

Analiza detaliată a situației transportului public local de călători se regăsește în Planurile de Mobilitate Urbană aferente fiecărui municipiu.

Fie că vorbim de dimensiunea economică, socială sau administrativă, aglomerația urbană Braila – Galați, se manifestă ca un „centru de greutate” al Regiunii Sud-Est, municipiile Brăila și Galați fiind cei doi poli de dezvoltare urbană din cadrul Regiunii, care pot deveni conurbația cu cea mai mare suprafață și populație din țară, după municipiul București.

Distanța dintre Municipiul Galați și Municipiul Brăila este de doar 23 km, chiar 12 km în limitele sale mărginașe. Zona cuprinsă între cele două municipii este de câmpie, străbătută de un drum național modernizat și prielnică pentru construcții edilitare, industriale, de comerț, educație și de administrație publică, posibilități ce ar conduce la dispariția celor 12 km ce separă cele două municipii reședință de județ. Podul suspendat peste Dunăre va lega Moldova și Muntenia de Dobrogea, scurtând astfel semnificativ drumul dintre provinciile istorice.

În contextul reducerii emisiilor de carbon din aglomerările urbane, asigurării mobilității forței de muncă care se deplasează zilnic între cele două municipii, precum și în vederea dezvoltării polului de dezvoltare urbană Brăila-Galați, existența unui mijloc de transport public ecologic, care să facă legătura între cei doi poli, reiese ca o necesitate.

2.5.9 Rețeaua regională de căi ferate

Transportul feroviar este una dintre cele mai utilizate modalități de transport, ocupând locul 2 în traficul mondial din punctul de vedere al volumului de mărfuri transportate.

Transporturile feroviare păstrează o serie de avantaje comparativ cu celelalte modalități de transport:

- oferă siguranță mai mare comparativ cu alte mijloace de transport;
- transportul de mărfuri este mai ieftin și oferă posibilitatea transportului unei cantități mai mari;
- asigură un grad mai mare de integritate al mărfurilor în timpul transportului, în contextul unui risc de avariere mai mic în comparație cu alte modalități de transport;
- generează o poluare a mediului mai scăzută, cantitatea de emisii poluante ale aerului fiind de doar de 10% față de celelalte moduri de transport;
- eficiența energetică: consumul de energie pe unitatea de transport de 10 ori mai mic comparativ cu rețeaua rutieră și de 3 ori mai mic decât transportul naval ceea ce conduce la o poluare a mediului mai scăzută, cantitatea de emisii poluante ale aerului fiind doar de 10% față de celelalte moduri de transport;
- oferă acces tuturor persoanelor, nu doar posesorilor de autoturisme, către majoritatea localităților dintr-o țară, conform unui grafic prestabilit;
- căile ferate înregistrează un număr mai redus de accidente pe pasager-km și respectiv tonă-km față de celelalte moduri de transport.

Construirea rețelei transeuropene de transport (TEN-T), bazată pe interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport, inclusiv feroviar, are o importanță deosebită pentru competitivitatea economică a UE și pentru dezvoltarea sa echilibrată și durabilă. Ca parte a programului TEN-T al UE, un număr de coordonatori europeni au sarcina de a facilita punerea în aplicare a anumitor proiecte feroviare multinaționale (șase inclusiv ERTMS) care sunt considerate o prioritate ridicată pentru rețea.

Unul dintre obiectivele UE pentru sectorul feroviar este modernizarea implementării ERTMS pe cele 6 coridoare ERTMS care acoperă un număr de rute importante de transport de marfă. Cele șase rute transportă aproximativ o cincime din traficul feroviar de marfă din Europa.

UE a creat, de asemenea, o rețea feroviară care acordă prioritate transportului de marfă, prin realizarea unui număr de „coridoare” internaționale orientate spre transportul de marfă.³⁴

Uniunea Europeană a definit nouă Coridoare Feroviare de Marfă (RFC - Rail Freight Corridors) în rețeaua feroviară a UE. Dintre acestea Coridorul Feroviar de Marfă nr. 7 (RFC 7) „Orient/Est-mediteraneean” și Coridorul feroviar de marfă „Rin–Dunăre” traversează rețeaua feroviară a CFR.

Coridorul feroviar de marfă „**Orient/Est-Mediteraneean**” Coridorul Feroviar de Marfă nr. 7 (RFC 7) Ramura Nord traversează Curtici-Sighișoara-Brașov-București-Constanța are 858 km,

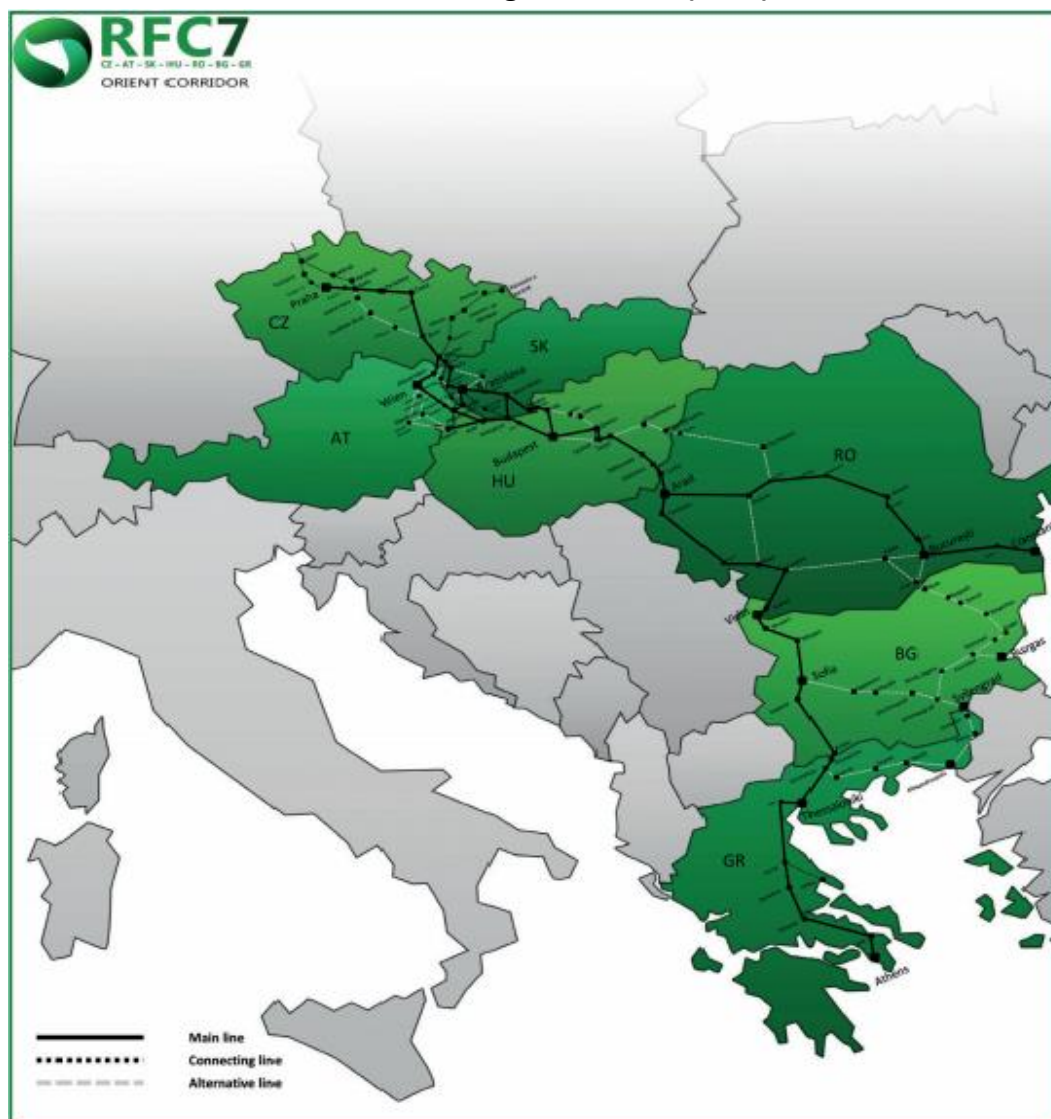
³⁴ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/rail/infrastructure_en

100% electrificați iar Ramura Sud Curtici-Timișoara-Caransebeș-Orșova-Craiova-Calafat însumând 507 km din care 399 km linie electrificată (79%) și 108 km linie neelectrificată (21%). Secția Craiova-Calafat (108 km) nu este electrificată, dar este prevăzută pentru electrificare în cadrul unui proiect cu finalizare la sfârșitul anului 2025.

Coridorul feroviar de marfă „Rin-Dunăre” Pe lângă Coridorul feroviar de marfă nr. 7, România va fi traversată și de Coridorul feroviar de marfă „Rin– Dunăre”. Traseul Coridorului feroviar de marfă Rin-Dunăre, Ramura Nord este Curtici-Sighișoara-București-Constanța și însumează 858 km, 100% electrificați și Ramura Sud, Curtici-Timișoara-Caransebeș-Orșova-Craiova-București-Constanța și însumează 831 km, 100% electrificați.

Harta nr. 2.5.9.1

Harta Rail Freight Corridors (RFC7)

Sursa: <http://www.rfc7.eu/public>

Rețeaua de căi ferate din România are o lungime totală de 20.077 km de linii, fiind a șaptea rețea ca mărime din Uniunea Europeană. Liniile sunt conectate prin 20.070 aparate de cale echivalente. Rețeaua cuprinde 17.945 de poduri și podețe, 176 de tuneluri și 11.473 km terasamente.³⁵ Infrastructura feroviară publică de pe teritoriul României aparține statului

³⁵ <http://www.cfr.ro/index.php/ct-menu-item-81>

român și este atribuită în concesiune Companiei Naționale de Căi ferate "CFR" SA în calitate de administrator de infrastructura.

Infrastructura feroviară cuprinde infrastructura feroviară proprietate publică a statului, denumită în continuare infrastructură feroviară publică, precum și cea aflată în proprietate privată, denumită în continuare infrastructură feroviară privată. Operarea serviciilor de transport feroviar este asigurată de operatori feroviari, în general specializați pe tipuri de trafic: pasageri sau marfă. Există doi operatori naționali, CFR-Călători și CFR-Marfă, care acoperă întreaga rețea feroviară, precum și o serie de operatori feroviari cu capital privat care deservește anumite relații de transport.

Rețeaua feroviară din România este structurată în infrastructură interoperabilă și neinteroperabilă. Infrastructura feroviară **interoperabilă** (6.804 km) este cea care se poate conecta la infrastructura feroviară transeuropeană, fiind administrată în concordanță cu prevederile privind accesul liber al operatorilor feroviari și dezvoltată în conformitate cu normele tehnice de interoperabilitate adoptate pe plan European.

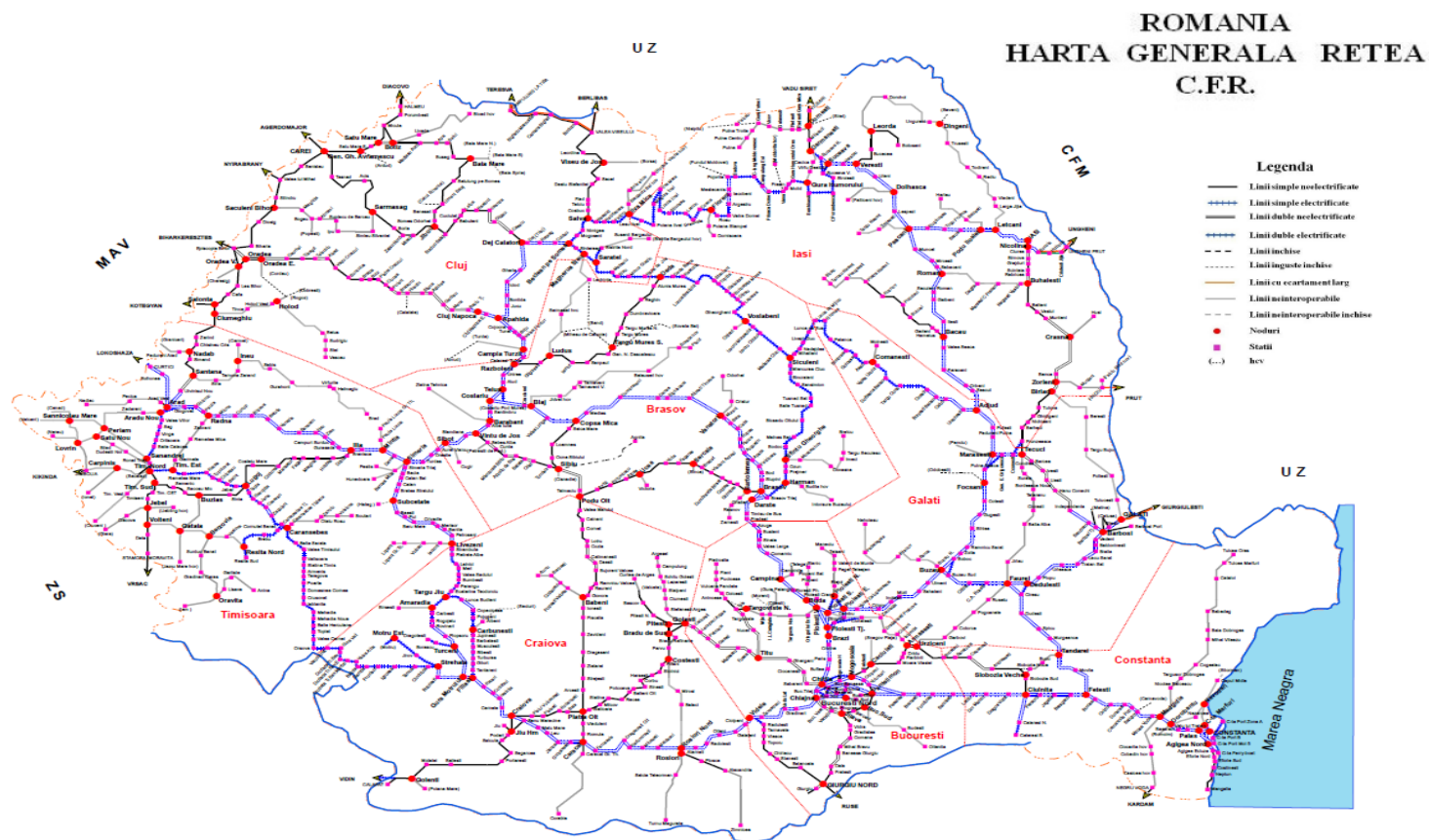
Infrastructura feroviară **neinteroperabilă** (3.824 km) este cea aferentă traficului local, conectată sau nu la infrastructura feroviară interoperabilă, administrată și dezvoltată pe baza unor reglementări specifice interne.

În ceea ce privește infrastructura, analizele evidențiază că finanțarea publică a infrastructurii feroviare s-a situat constant cu mult sub nivelul necesităților. Consecința directă a finanțării necorespunzătoare a întreținerii, reparării și reînnoirii infrastructurii feroviare este degradarea progresivă a acesteia și apariția din ce în ce mai frecventă a unor defectări care necesită limitarea vitezei de circulație a trenurilor pentru asigurarea condițiilor minime de siguranță. Aceasta a generat limitarea suplimentară a competitivității transportului feroviar în raport cu alte moduri de transport, materializată prin migrarea masivă a clienților către transportul rutier.³⁶

Din 2005 și până astăzi, calea ferată se află într-un proces de degradare continuu a pierdut în lungime aproximativ 9 procente, ajungându-se de la 10.948 km de cale ferată la 10.769 km în anul 2020, datorită închiderii unor linii ce nu erau foarte des utilizate.

³⁶<http://cfr.ro/files/ddr/2020%20DRR%20Ro/Anexa%2024.a%20-%20Strategia%20de%20dezvoltare%20a%20infrastructurii%20feroviare%202020%20v9.1.pdf>

Rețeaua feroviară din România

Sursa: <http://www.cfr.ro/files/ddr/Anexa%20a%20-%20Harta%20general%20retea%20CFR.pdf>

Lungimea rețelei desfășurate a infrastructurii feroviare era în anul 2015 de 19.867,87 km.

În prezent, lungimea rețelei de cale ferată în exploatare este de 10.769 km, din care 4.034 km linii electrificate.

Tabel cu principalele caracteristici ale rețelei CFR

Elementul	Caracteristica
Lungime rețea feroviară	20.077 km
Lungime rețea nedesfășurată	10.628 km
Lungime rețea desfășurată	19.837 km
Linie dubla	2.917 km
Linie simplă	7.711 km
Linie electrificată	4.030 km
Linie neelectrificată	6.598 km
Lungime rețea interoperabilă	6.804 km
Lungime rețea neinteroperabilă	3.824 km
Număr gări de călători	1.700
Numar tuneluri	171
Numar de poduri și podețe	17.694
Lungime tuneluri	62 km
Număr de stații (puncte secționare) pe rețea	905

Sursa: Documentul de Referință al Rețelei CFR 2020

Nivelul scăzut al infrastructurii feroviare, rezultat al finanțării insuficiente, conduce la degradarea parametrilor tehnologici având efecte directe asupra scăderii vitezei și creșterii timpului de călătorie. Media pe rețea a vitezelor maxime permise reprezintă 70,7% din viteza maximă proiectată, iar media vitezelor comerciale realizate în traficul de călători reprezintă mai puțin de 45% din viteza proiectată a rețelei feroviare. În România nu există linii de mare viteză.

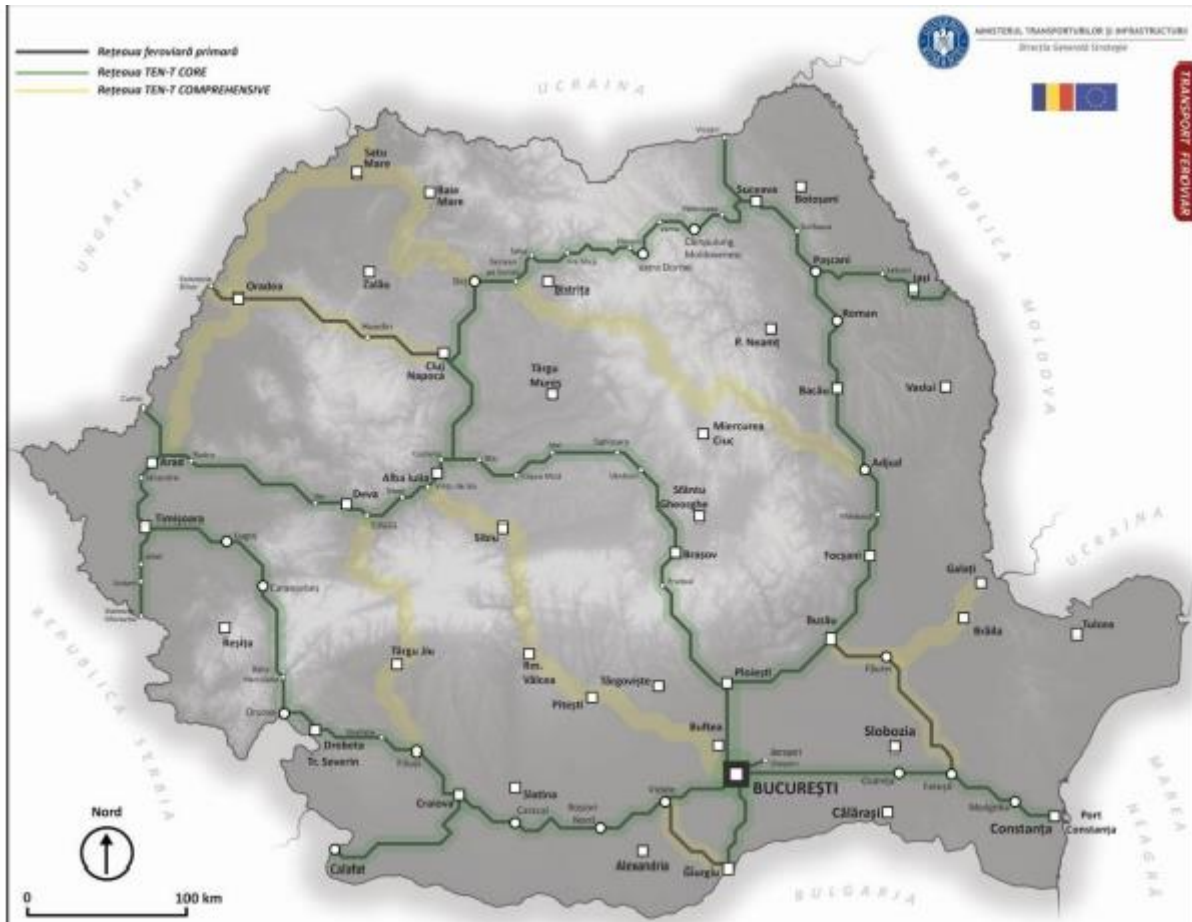
Datorită poziției sale geostrategice favorabile, țara noastră poate fi considerată ca punct cheie pentru transportul continental și intercontinental de-a lungul principalelor linii pe direcțiile Vest – Est și Nord – Sud, întrucât trei din cele zece coridoare trans-europene o traversează. De fapt, România se află la intersecția a două dintre aceste coridoare; coridoarele IV și IX sunt asemănătoare în ceea ce privește căile ferate și rutiere iar coridorul VII este reprezentat de Dunăre.

Obiectivele strategice generale privind dezvoltarea infrastructurii feroviare sunt:

A: Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă

B: Integrarea în spațiul feroviar unic european

Rețeaua TEN - F

Sursa: Ministerul Transporturilor

Conform datelor Eurostat 2021, **serviciile de pasageri pe calea ferată** (număr de pasageri transportați) se situau în 2021 la 54,9 milioane pasageri-km, în scădere față de anul 2015 (66,4 milioane pasageri-km).

Rețeaua TEN-F (feroviar) inițială de pe teritoriul României în Regiunea Sud-est:

1. Curtici - Arad - Simeria - Vințu de Jos - Alba Iulia - Coșlariu - Copșa Mică - Braşov - Ploieşti - Bucureşti - Feteşti - Medgidia - Constanța;
2. Ungheni - Cristeşti Jijia - Iași - Paşcani - Bacău - Adjud - Mărăşeşti - Focşani - Buzău - Ploieşti - Bucureşti - Giurgiu;
3. Buzău - Făurei - Brăila – Galați- Reni;³⁷

Coridoarele feroviare mai sus amintite se suprapun peste rețeaua națională astfel:

Rețea de bază:

- Săhăteni – Buzău – Râmnicu Sărat – Focşani – Mărăşeşti – Adjud - Şișcani → Jud. Bacău (Sascut), prin Magistrala principala M 500
- Medgidia - Constanța – Mangalia → granița cu Bulgaria, prin Magistrala principala M 800

Rețea extinsă:

- Făurei – Brăila – Barboși - Galați → granița cu Republica Moldova, prin Magistrala secundara M 700

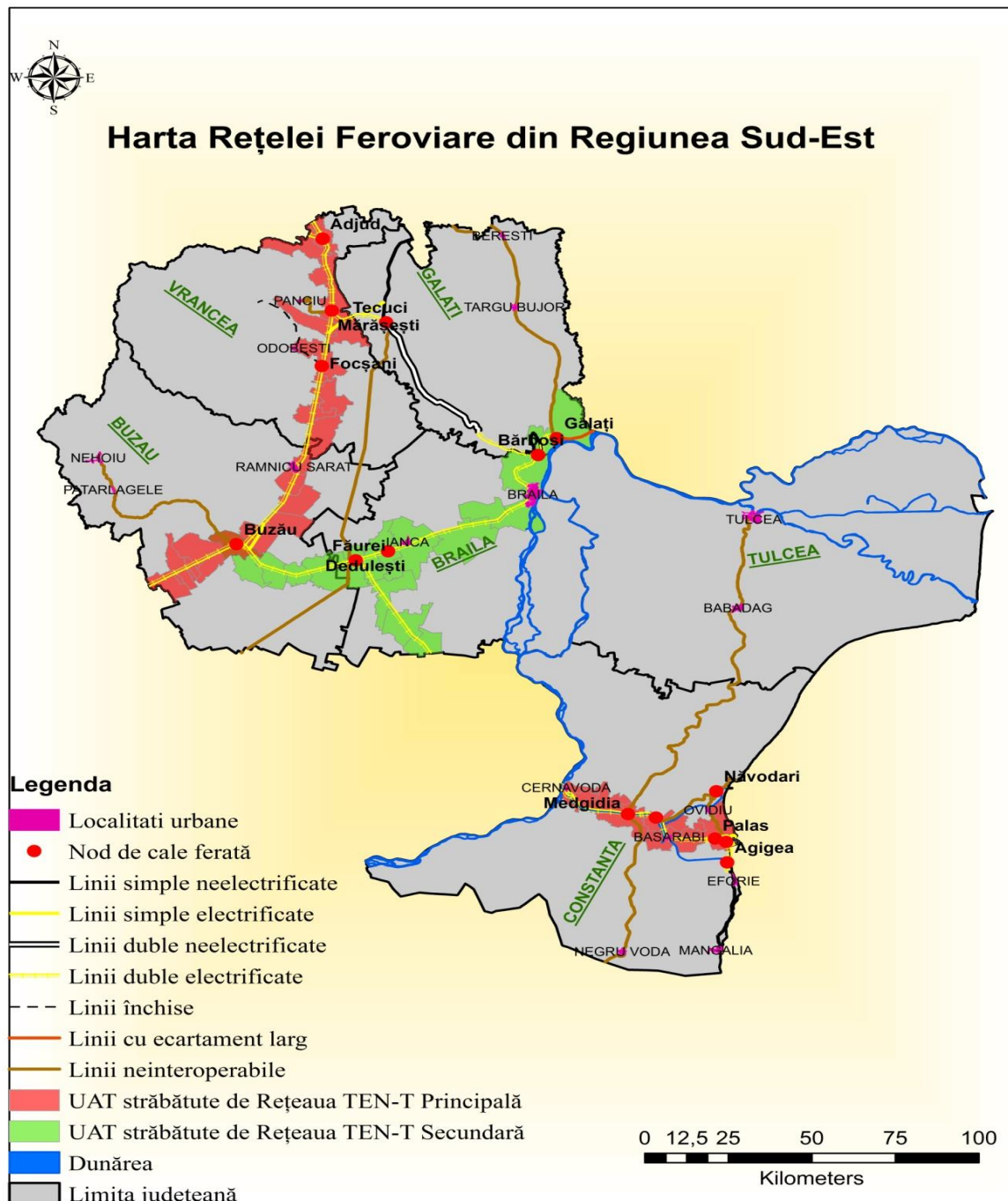
³⁷ Sursa: Obiective strategice ale modernizării infrastructurii feroviare românești (2009)

➤ Buzău – Făurei – Bărgăanu → Țândărei – Fetești – Cernavodă prin Magistrala secundara M 702

Cele mai importante noduri de cale ferată în regiune sunt: Făurei, Buzău și Barboși, care asigură tranzitul spre capitala țării, Moldova și Dobrogea.

Harta nr. 2.5.9.4

Harta rețelei feroviare din Regiunea Sud-Est

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

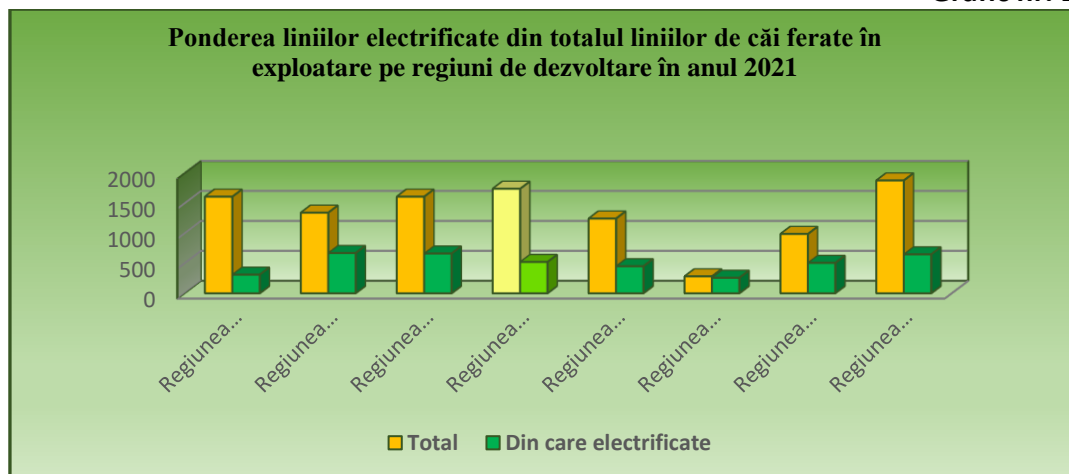
În anul 2021, rețeaua de căi ferate din România avea 10.764 km de linii în exploatare, din care 1.744 km în **Regiunea Sud-Est** (16,2%).

Regiunea Sud-Est se situează pe locul II la nivel național la egalitate după Regiunea Vest, din punct de vedere al lungimii căilor ferate în exploatare (1.744 km), din aceștia însă, doar 522

km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul IV la nivel național. Cu toate acestea densitatea rețelei feroviare regionale în raport de suprafața totală a regiunii este de 48,77 km de rețea la mia de kmp situându-se astfel peste media națională de 45,15 km/1000 kmp.

La nivel regional ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era în anul 2021, de 29,9%, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

Grafic nr. 2.5.9.2

Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, în Regiunea Sud – Est, din cei 1.744 km de cale ferată, aproape 45% se află în județul Constanța (776 km) și 17.3% în județul Galați (303 km). În județul Buzău sunt 243 km de cale ferată, în județul Brăila 158 km, în județul Vrancea 161 km și în județul Tulcea doar 103 km. Cei mai mulți kilometri de cale ferată electrificată sunt în județul Brăila (124 km).

Tabel nr. 2.5.9.3

Lungimea liniilor de cale ferată din Regiunea Sud-Est în anul 2020 pe categorii

Județe Regiunea Sud-Est	Total/ Linii normale	Electrificate	Procent %
Brăila	158	124	78,5
Buzău	243	113	46,5
Constanța	776	85	11,0
Galați	303	102	33,7
Tulcea	103		0,0
Vrancea	161	98	60,9

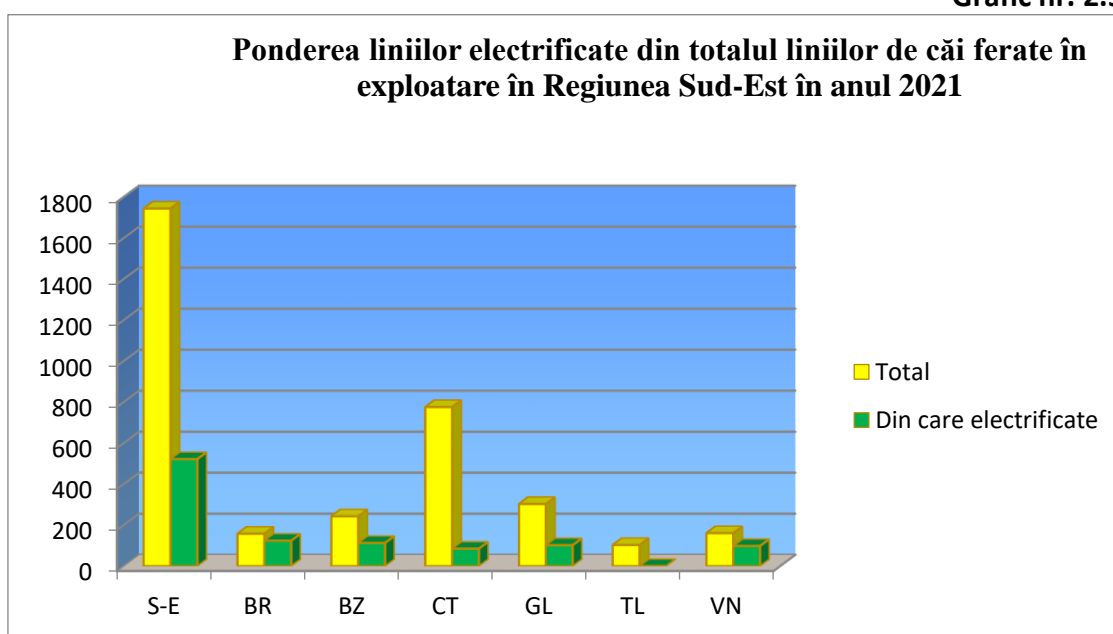
Sursa: prelucrare date INS

În graficul de mai jos, este prezentat raportul dintre lungimea totală a rețelei feroviare și lungimea rețelei electrificate. De remarcat faptul că în județul Tulcea nu există transport feroviar pe linii electrificate. La nivelul regiunii ponderea liniilor electrificate este sub media națională de 37.4%.

Cele mai importante noduri de cale ferată în regiune sunt: Făurei, Buzău și Barboși, care asigură tranzitul spre capitala țării, spre Moldova și Dobrogea. În regiune există două magistrale feroviare: București-Galați (prin Urziceni-Făurei-Brăila) și București-Mangalia (prin Fetești-Cernavodă- Constanța), legându-se mai departe cu trasee internaționale.

Actualmente există două poduri peste Dunăre, care fac legătura cu Dobrogea: Giurgeni-Vadul Oii și Fetești-Cernavodă, ultimul fiind străbătut și de cale ferată. Potrivit Master Planului General de Transport (MPGT), calea ferată modernizată București-Constanța reprezintă un model de operare pentru o cale ferată modernizată din România atât din prisma duratei călătoriei cât și din cea a indicatorilor de siguranță și confort. CFR Călători a introdus în circulație în 4 iulie 2014, în regim comercial două perechi de trenuri pe ruta București-Constanța ce parcurg distanța de 225 km în mai puțin de două ore. Trenurile parcurg aproximativ 170 km cu viteza de 160 km/h, între București Băneasa și Fetești, Ovidiu și Cernavodă, Saligny și Medgidia. Astfel, viteza medie este de 115 km/h (dublu față de celelalte rute nemodernizate). Se remarcă faptul că durata călătoriei poate fi îmbunătățită pe această rută prin finalizarea unor lucrări aflate în curs cu impact, prin restricții de viteză (finalizarea liniilor directe din stațiile Ciulnița – 70 km/h în loc de 160 km/h și Fetești - 90 km/h în loc de 160 km/h, podurile dunărene – 30 km/h în loc de 100 km/h).

Grafic nr. 2.5.9.4

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește **traficul de mărfuri** în anul 2020 pe rețeaua feroviară, încărcările cu destinația alte regiuni reprezintă cca.28,1% din totalul încărcărilor la nivelul tuturor regiunilor, în timp ce la descărcări trafic intraregional, Regiunea Sud-Est are o pondere de 41,3%.

Transportul feroviar de mărfuri, în anul 2020 (tone)

	Descărcări provenind din alte regiuni	Încărcări cu destinația alte regiuni (tone)	Trafic intraregional
Regiunea Sud-Est	9.197.721	6.261.653	8.116.154

Sursa: Transportul de pasageri și mărfuri pe moduri de transport Anul 2020

După cum s-a arătat anterior, în ultimii douăzeci de ani calea ferată din România a înregistrat un declin continuu, concretizat prin pierderea masivă a clienților mai ales în favoarea transportului rutier. Acest declin este consecința incapacității sistemului feroviar de a prezenta pe piață o ofertă atractivă de servicii de transport feroviar. Viteza comercială scăzută și lipsa punctualității reprezintă principalele puncte slabe ale ofertei de transport feroviar, atât în traficul de marfă cât și – mai ales – în traficul de călători. Infrastructura feroviară contribuie semnificativ atât la limitarea vitezei comerciale a trenurilor cât și la limitarea punctualității acestora.

2.5.10 Transportul naval – maritim și fluvial

Transportul naval din România cuprinde: transport maritim, fluvial, fluvio-maritim și pe căi navigabile interioare. Transportul naval din România reprezintă unul dintre cele mai importante sectoare din țară ce necesită o dezvoltare și o adaptare continuă pentru a face față rigorilor impuse de o economie globală în continuă schimbare.

Transportul naval prezintă o multitudine de avantaje față de celelalte moduri de transport: asigură transportul unor cantități mari de marfă la un singur voiaj, este mult mai puțin poluant, costurile de transport pe apă sunt mai mici decât cele din transportul rutier și feroviar; amenajarea și întreținerea infrastructurii necesită costuri relativ reduse, constituie o verigă importantă în dezvoltarea sistemului de transport combinat.

Potrivit Strategiei comunicată de Comisia Europeană (Strategia pentru o mobilitate sustenabilă și inteligentă) transportul pe căi navigabile interioare ar trebui să înregistreze o creștere de 25% până în 2030 și de 50% până în 2050.

România este traversată de cel mai important fluviu european, Dunărea și dispune de ieșire la Marea Neagră, porturile românești constituind o importantă componentă a rețelei fluvial-maritime europene. Porturi precum Galați, Tulcea și Constanța se află pe Coridorul Pan-European VII și asigură legătura estică pentru mărfurile intrate pe Vechiul Continent prin unele din cele mai importante porturi din Europa și chiar din lume, ca Rotterdam, Viena, Mainz sau Strasbourg. Poziția strategică a porturilor românești oferă României potențialul de a deveni principala poartă pentru traficul de mărfuri dintre Occident și Asia.

Pe lungimea celor 1.779 km de căi navigabile se află 36 de porturi, dintre care 3 sunt maritime, 4 sunt porturi fluvio – maritime și 26 de porturi fluviale. În rețeaua TEN-T de bază se află porturile Drobeta Turnu Severin, Calafat, Giurgiu, Cernavodă, Constanța și Galați, ultimele trei aflându-se pe teritoriul Regiunii Sud-Est.

Porturile pot contribui în mod semnificativ la redresarea economică și la competitivitatea pe termen lung a industriilor europene pe piețele mondiale, sporind în același timp valoarea adăugată și creând locuri de muncă în toate regiunile costiere ale UE. Porturile vor avea un rol

cheie în dezvoltarea unei rețele transeuropene eficiente și durabile, oferind o diversificare a opțiunilor de transport și contribuind la transportul multimodal.³⁸

În Raportul de țară din 2022 privind România una dintre constatările principale este promovarea transportului rutier cu emisii zero și a transferului modal către moduri de transport mai durabile, cum ar fi căile ferate și *căile navigabile interioare*.³⁹

Harta nr. 2.5.10.1

Harta rețelei de coridoare pan-europene

Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Coridoare_pan-europene

Intermodalitatea

Transportul intermodal reprezintă cea mai eficientă variantă de transport de mărfuri pe distanțe lungi întrucât utilizează mai multe mijloace de transport pentru a reduce costurile logistice, timpii morți, precum și poluarea mediului înconjurător.

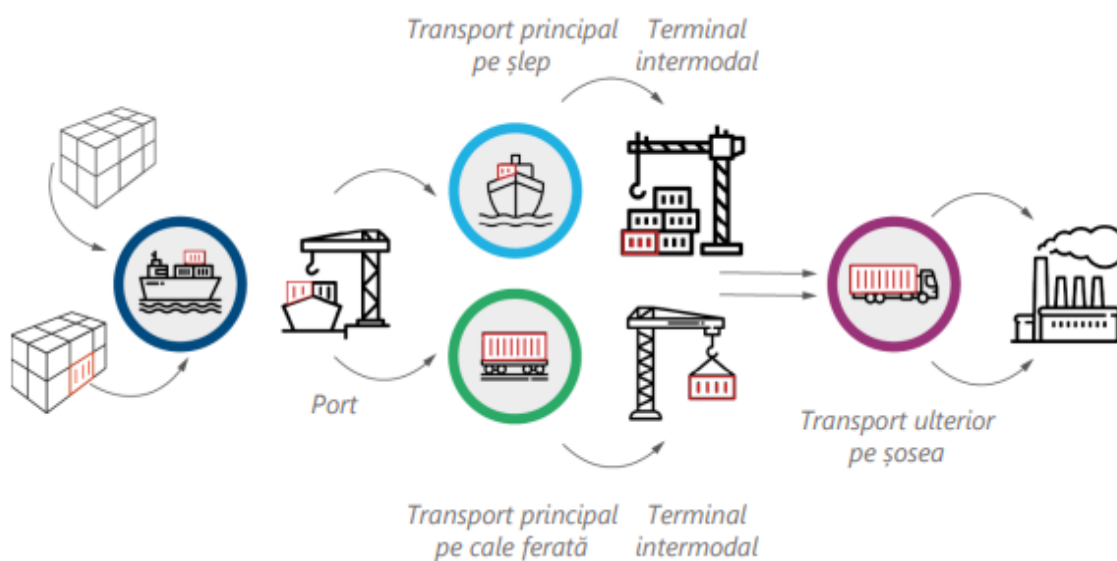
³⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0295&from=LV>

³⁹ Global Competitiveness Report, 2019).

Ideea de bază a transportului intermodal este de a consolida mărfurile în vederea eficientizării transportului de cursă lungă. Acesta presupune transportarea mărfurilor într-un container intermodal, folosind mai mult de o variantă de transport, fără a manevra în vreun fel încărcătura în momentul schimbării mijlocului de transport, rămânând astfel cea mai practică și sigură opțiune. Transportul intermodal permite combinarea reușită a avantajelor specifice ale fiecărui mijloc de transport utilizat, respectiv flexibilitatea transportului rutier, înalta capacitatea a transportului feroviar, costurile reduse ale transportului naval și viteza transportului aerian.

Figura nr. 2.5.10.1

Exemplu de lanț logistic de transport intermodal de marfă

Sursa: Curtea de Conturi Europeană

Transportul intermodal este considerat o alternativă sigură pentru viitor deoarece răspunde în mod corespunzător nevoilor urgente de decongestionare a drumurilor naționale. De asemenea, acesta contribuie la relansarea transportului de mărfuri în România. Strategia de transport intermodal 2020, elaborată în anul 2011 vine în sprijinul eforturilor de conectare a principalelor rute de transport la Coridoarele Rețelei TEN-T.

Obiectivul politicii privind transportul inter-modal de bunuri este de a sprijini mișcarea eficientă a bunurilor „door to door” utilizând două sau mai multe moduri de transport, într-un lanț integrat de transport. Fiecare mod de transport are avantajele sale, referitor la capacitate potențială, nivelurile de siguranță, flexibilitate, consum de energie, impact asupra mediului; transportul inter-modal permite fiecărui mod să își joace rolul în crearea lanțurilor de transport, ce sunt per ansamblu mai eficiente, mai ieftine și durabile. Elementele transportului intermodal sunt evidențiate în modul cel mai elocvent în activitatea portuară, întrucât porturile reprezintă zona cu cea mai complexă activitate de tranzit a mărfurilor, aria de maximă interferență a mijloacelor de transport și manipulare, care are principalul rol în modul de derulare a traficului de mărfuri (în lanțul de transport) de la furnizori la beneficiari.

Potrivit Strategiei de transport intermodal 2020, în România există 26 de terminale feroviare, dintre care 12 nu au activitate. Terminalele utilizate pentru transportul intermodal au

echipamente învechite, iar cladirile și drumurile de acces nu se află într-o stare adecvată, neputând fi exploatate în bune condiții. De asemenea în România există 19 terminale private a căror activitate o reprezintă încărcarea/descărcarea containerelor.

Constanța este punctul central pentru aproximativ 80% din totalul circulației intermodale feroviare din România. În anul 2021 portul Constanța a manipulat 67.483.735 t de mărfuri din care 6.543.354 t în container.

Figura nr. 2.5.10.2

Incinta Portului Constanța

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_conexiuni

Infrastructuri intermodale în portul Constanța

a) Cai navigabile interioare

În Portul Constanța debusează Canalul Dunare – Marea Neagră care este o parte a importanteii cai navigabile Dunare – Main – Rhin. Conform standardelor EEC-UKO, Canalul Dunare – Marea – Neagră se încadrează în clasa „F” de canale interioare (L = 64,4km, adâncime = 7m, lățime = 90m, 2 ecluze, 3 porturi fluviale, convoi maxim 6 barje x 3000 t).

b) Căi rutiere

Portul este conectat la sistemul național de transport rutier. Atât portul Constanța Nord cât și Sud au acces direct la șoseaua națională DN 60 care leagă orașul Constanța de București și de aici cu acces la rețeaua europeană de autostrăzi. Autostrada București – Constanța va face parte din magistrala trans-europeană TEM.

În interiorul portului se află o rețea vastă de șosele și drumuri (aproximativ 100 km). Aceasta se întinde de-a lungul unui număr mare de dane, permițând transbordul direct al marfurilor.

c) Cai ferate

Portul Constanța este conectat la rețeaua națională de cai feroviare și prin aceasta la rețeaua europeană. Orașul Constanța, care este un important nod feroviar al României, este legat de București printr-o linie dublă, electrificată, care face parte din viitoarea magistrală Est-Vest (Constanța – Oradea), care la rândul ei va face parte din rețeaua magistrală feroviară care va lega nordul de sud și estul de vestul Europei. Rețeaua de cale ferată din interiorul portului are o lungime de 144 km și este formată din traje și linii de cale ferată care se întind pe cheiuri, permițând transbordul direct din nave în vagoane și invers, precum și în spatele cheiurilor, permițând transferarea marfurilor din vagoane în depozite sau pe platforme și invers.

d) Transportul prin conducte

Sistemul de transport prin conducte în Portul Constanța este folosit, în principal, de industria petrolieră și cea alimentară. Terminalul petrolier din port, administrat de OIL TERMINAL, este conectat la rafinăriile de la Borzesti, Ploiesti, Pitesti și Midia prin conductele pentru petrol brut (cu diametre cuprinse între 14” și 28”) și conductele de dimensiuni mai mici prin care se transportă produsele petrochimice și petroliere. Se apreciază că sistemul de transport prin conducte are o capacitate actuală suficientă pentru a răspunde creșterilor semnificative din viitorul apropiat.

e) Elementele de infrastructura care asigură funcția de distribuție.

Pentru a-și executa funcția de distribuție (marfuri și pasageri), Portul Constanța posedă elementele de infrastructură corespunzătoare unui mare port modern. Terminalele specializate pe categorii de marfă oferă toate facilitățile necesare: echipamente portuare, dispozitive specifice, forța de muncă specializată, spații de depozitare închise și deschise și alte facilități care conduc la realizarea unui nivel înalt al capacității de operare, al productivității și calității prestației portuare.

Dezvoltarea transportului intermodal are potențialul de a relansa transportul de mărfuri și pasageri în România, prin stimularea transporturilor comerciale și de a îmbunătăți accesibilitatea beneficiarilor. Totodată modernizarea și dezvoltarea transportului intermodal

în vederea fluidizării traficului de mărfuri care tranzitează România, precum și reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane.

Porturile interioare facilitează combinarea modurilor de transport fluvial, rutier și feroviar. În cadrul lanțurilor logistice multimodale, transportul feroviar și rutier acționează ca parteneri ai transportului pe ape interioare navigabile, porturile îndeplinind rolul esențial de interfață prin operațiunile care se derulează asupra mărfurilor înainte și după transportul efectiv.

De-a lungul ultimelor decenii, porturile dunărene s-au transformat substanțial, din porturi interioare convenționale în noduri logistice moderne. Suplimentar față de funcția lor de bază, ca spațiu de transbordare și depozitare, porturile de astăzi oferă o gamă largă de servicii logistice, inclusiv comisionare, distribuție și logistică. Datorită faptului că servesc și ca spații de producție, precum și ca centre de colectare și distribuție a mărfii, porturile sunt foarte bine integrate în economiile regionale și contribuie substanțial la creșterea economică și crearea de locuri de muncă. Cele mai importante trei porturi dunărene din punct de vedere al volumelor transbordate sunt Izmail (Ucraina), Linz (Austria) și Galați (România). Portul maritim Constanța ocupă un loc aparte. Acesta este conectat la Dunăre prin Canalul Dunăre - Marea Neagră și joacă un rol important ca poartă de transbordare la Marea Neagră,

Rețeaua TEN-T – căi navigabile interioare și porturi

Fluviul Dunărea se situează pe locul doi ca lungime în Europa și face parte din în coridorul VII al Uniunii Europene: (Dunăre) Nord-vest – Sud-est: Viena – Belgrad – Brăila – gurile Dunării – lungimea 2300 km.

Șase dintre porturile din România sunt incluse în rețeaua **TEN-T centrală**: Calafat, Ceravodă, Constanța, Drobeta Turnu Severin, Galați și Giurgiu trei aflându-se în Regiunea Sud-Est: **Cernavodă, Galați, Constanța**. Alte 10 porturi sunt incluse în rețeaua **TEN-T extinsă** (unele fiind parte și a rețelei centrale) conform *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene* (Brăila, Calafat, Cernavodă, Constanța, Mahmudia, Medgidia, Moldova Veche, Oltenița, Ovidiu și Tulcea), 6 aflându-se în Regiunea Sud-Est: Brăila, Cernavodă, Constanța, Mahmudia, Medgidia, Ovidiu și Tulcea.⁴⁰

Harta nr. 2.5.10.1

Rețeaua europeană TEN T (căi navigabile interioare și porturi)

⁴⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021PC0812>

TENtec

Sursa: European Commission, TEN-T Interactive Map Viewer

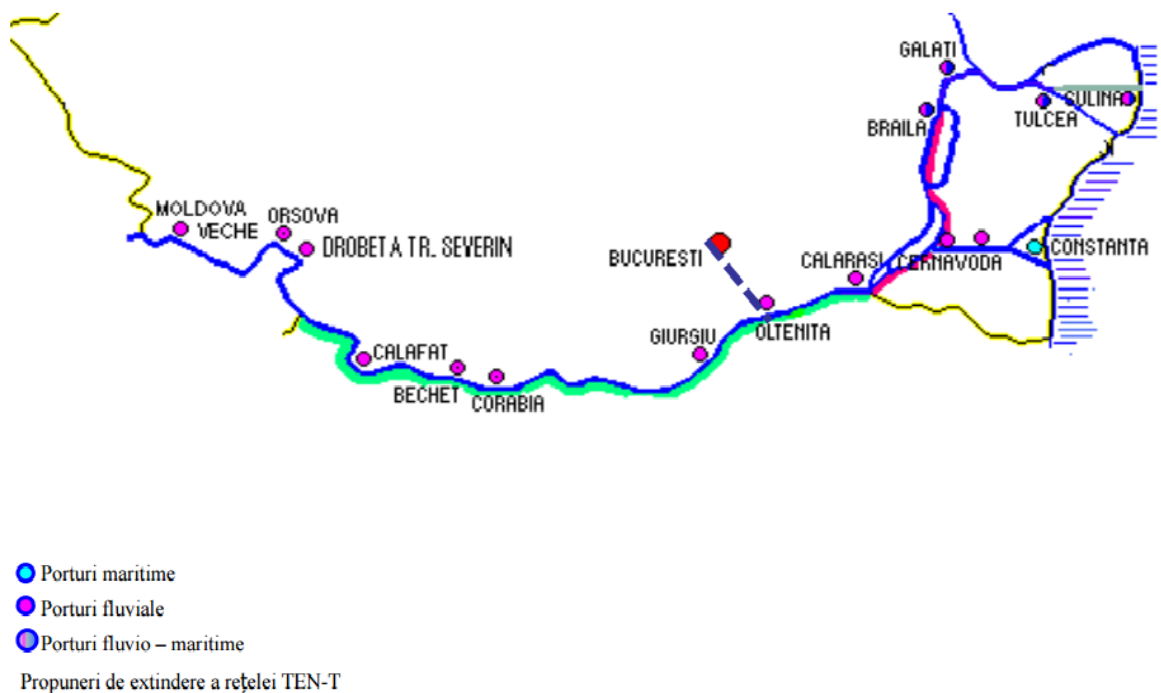
Rețeaua de căi navigabile

Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km cai navigabile artificiale (canalele Dunare-Marea Neagra și Poarta Albă-Navodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagra sunt integrate 36 porturi din care **3 porturi maritime, 4 porturi fluvio-maritime și 26 porturi fluviale**.⁴¹

Harta nr. 2.5.10.2

Căi navigabile interioare și porturi pe teritoriul României

41 ACORD DE PARTENERIAT PROPUS DE ROMÂNIA PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020- al doilea proiect

Sursa: Ministerul Transporturilor-Strategia de transport intermodal

La nivel regional, în anul 2021, cele mai multe căi navigabile interioare se aflau în Regiunea Sud – Est (1.188 km), avantajată de caracteristicile geografice, urmată de Regiunea Nord – Est (594 km) și Regiunea Sud – Muntenia (444 km). La nivel județean, în anul 2021, în județul Tulcea se aflau 464 km căi navigabile, urmat de județul Constanța (274 km), Galați (241 km) și Brăila (209 km).

Reprezentând 18,9% din totalul transporturilor de mărfuri în anul 2021, transportul pe apă (intern și maritim), nu își atinge potențialul mai ales în ceea ce privește traficul pe Dunăre. Transportul maritim este facilitat de **porturile maritime Constanța, Mangalia și Midia** precum și de **porturile maritimo-fluviale Brăila, Galați, Tulcea și Sulina** în care pot intra și nave maritime. În contextul dezvoltării viitoare Dunărea reprezintă o oportunitate pentru a conecta țara la piețele europene și a reduce presiunea asupra transportului rutier, care este cel mai poluant.

În cazul României, transportul structurat pe cele trei căi, rutier, feroviar și fluvial, situația este oarecum diferită de celelalte state. Astfel, cam 35-40% din transporturi se asigură prin transportul rutier, aproximativ 36-40% feroviar și în procent de 25% pe căile fluviale și maritime prin porturile de care dispune România.

Două elemente esențiale favorizează desfășurarea transporturilor pe apă: cursul Dunării și vecinătatea Mării Negre. Pe canalul navigabil dintre Sulina și Brăila pot intra nave maritime cu pescaj de până la 7 m. Pe restul cursului pot circula doar vase cu pescaj de până la 2 m.

În perioada 2010-2021 transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă, pentru ca în anul 2020 să înregistreze o scădere bruscă (de la 53 mii t. la 47 mii t.) ca efect al pandemiei globale de Covid. În anul următor însă cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (53 mii t.) depășind nivelul anului 2019.

În perioada 2010-2021, transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare din punct de vedere al cantității de mărfuri transportate a fost relativ constant, scădere înregistrându-se tot în anul, 2020.

Tabel 2.5.10.1

Transport de mărfuri 2010-2021 în România (mii tone)

Anul	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Transportul maritim de mărfuri	38.122	46.295	46.182	49.107	53.101	47.220	53.121
Transportul de mărfuri pe căi navigabile interioare	32.088	30.484	29.043	29.714	33.261	30.158	32.120

Sursa: prelucrare date INS

O alternativă viabilă de transport pentru țara noastră o constituie tranzitul pe căile navigabile interioare, prin intermediul fluviului Dunărea. Astfel, prin sectorul românesc al Dunării (1.075 km) și Canalul Dunăre Marea Neagră se asigură legătura între Dunăre și portul Constanța, Canalul Dunăre-Marea Neagră scurtând cu aproximativ 400 km distanța de transport al mărfurilor dinspre/înspre Marea Neagră către porturile de pe Dunăre ale Europei Centrale, asigurând legătura directă între Constanța și Rotterdam.

Harta nr. 2.5.10.3

Porturi maritime și dunărene în Regiunea Sud-Est

Sursa: <http://ria.org.ro/ria/images/platina/danube/porturi%20dunarene.pdf>

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Transportul maritim

Transportul maritim pe distanțe scurte în interiorul UE pe mare – devine din ce în ce mai important pentru transportul European și economia Europei. Cererea de mărfuri care trebuie transportate este în creștere, iar transportul rutier și feroviar nu pot ține pasul cu aceasta. Pe de o parte, cresc preocupările privind poluarea și gazele cu efect de seră, drumurile devin din ce în ce mai congestionate, iar costurile pentru infrastructură sunt tot mai mari. În fața unor

astfel de provocări, transportul maritim pe distanțe scurte reprezintă o opțiune atractivă pentru transportarea mărfurilor în interiorul Uniunii Europene.⁴²

În UE Traficul de marfă a însumat, în anul 2021 3,4 mld de tone, România situându-se, în această privință, pe locul cincisprezece dintr-un număr de 20 de țări europene analizate, primul loc fiind ocupat de Olanda.

Tabel 2.5.10.2

Traficul maritim de marfă la nivel european între anii 2010-2017-2021 (mii tone)

Țara\anul	2010	2017	2018	2019	2020	2021
EU (27 countries 2020)	3.159.120	3.476.076	3.584.537	3.587.258	3.325.646	3.462.559
Belgium	228.228	257.865	270.317	277.783	268.675	288.827
Bulgaria	22.946	30.953	27.868	30.997	25.258	25.576
Denmark	87.068	94.638	95.989	93.727	91.382	94.255
Germany	275.953	299.189	296.181	294.533	275.731	289.130
Ireland	45.071	53.351	55.120	53.251	51.425	54.027
Greece	129.059	181.261	190.523	194.468	178.339	178.205
Spain	377.095	483.679	497.812	496.912	455.511	477.021
France	316.137	302.840	308.629	302.288	274.511	277.623
Italy	24.329	20.798	21.573	20.580	21.410	21.644
Cyprus	494.091	475.164	501.958	508.074	469.635	501.603
Lithuania	58.691	58.687	62.660	59.046	42.099	39.705
Netherlands	538.702	595.810	604.542	607.527	557.583	589.706
Poland	59.507	78.076	91.798	93.864	88.520	96.663
Portugal	65.981	93.356	90.361	85.320	79.371	83.080
România	38.122	46.182	49.107	53.101	47.220	53.121
Slovenia	14.591	22.311	23.127	22.114	18.314	20.060
Finland	109.326	109.320	117.108	120.488	109.211	102.518
Iceland	179.579	175.964	179.949	170.557	168.970	170.619
Sweden	6.001	7.672	7.263	7.662	6.969	7.664
Norway	195.132	210.649	215.438	211.207	222.829	225.781

Sursa: Eurostat

Porturile Dunării Maritime - Galați, Brăila, Tulcea și Sulina - sunt porturi interioare cu tradiție, situate la intersecția celor două tipuri de căi navigabile, maritime și fluviale, oferind deschidere atât spre Marea Neagră, cât și spre Marea Nordului prin situarea acestora pe Coridorul VII Pan European Rhin-Main-Dunăre.

Valorile principalilor indicatori de transport portuar maritim corespunzători anului 2021, prezentate în Tabelul 2.5.10.3, au marcat creștere la total cu 12,5% față de perioada similară

⁴² http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/index_en.htm

a anului precedent. A fost înregistrată creștere cu 15,6% la mărfurile încărcate și cu 9,4% la mărfurile descărcate.⁴³

De remarcat este faptul că transportul de mărfuri extra UE, prin porturile regiunii, a fost semnificativ mai mare având o pondere de 78,18% în transportul total față de transportul de mărfuri intra UE cu o pondere de doar 18,04% în raport cu transportul maritim la nivel național.

Tabel 2.5.10.3

Transportul portuar maritim de mărfuri în anul 2021 (mii tone)

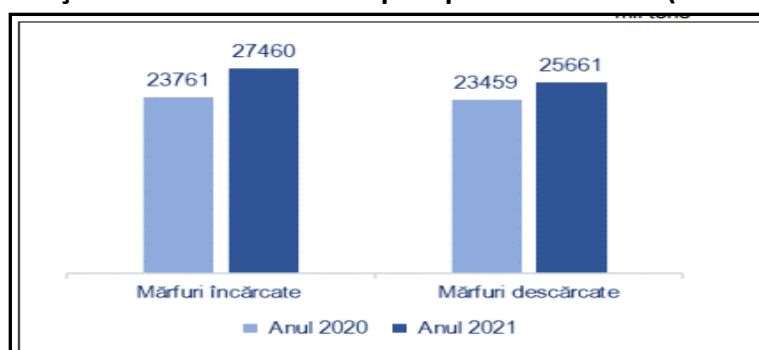
Denumire port	Realizat 2021	% față de anul 2020	Mărfuri încărcate				Mărfuri descărcate			
			Intra UE	Extra UE	Total	% col.5/1	Intra UE	Extra UE	Total	% col.9/1
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Total	53.121	112,5	7.480	17.980	27.460	51,7	2.107	23.554	25.661	48,3
CONSTANȚA	49.861	113,4	6.788	19.248	26.036	52,2	1.825	22.000	23.825	47,8
GALAȚI	2.496	102,9	530	633	1.163	46,6	100	1.233	1.333	53,4
MANGALIA	339	92,6	-	3	3	0,9	94	242	336	99,1
BRĂILA	340	100,9	159	96	255	75,0	34	51	85	25,0
MEDGIDIA	82	88,2	-	-	-	-	54	28	82	100,0
TULCEA	3	25	3	-	3	100	-	-	-	

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2021

Conform datelor statistice din „Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2021”, valorile principalilor indicatori de transport portuar maritim corespunzătorii anului 2021, prezentate în Graficul 2.5.10.1, au marcat creștere la total cu 12,5% față de perioada similară a anului precedent. A fost înregistrată creștere cu 15,6% la mărfurile încărcate și cu 9,4% la mărfurile descărcate.

Grafic nr. 2.5.10.1

Evoluția indicatorilor de transport portuar maritim (mii tone)

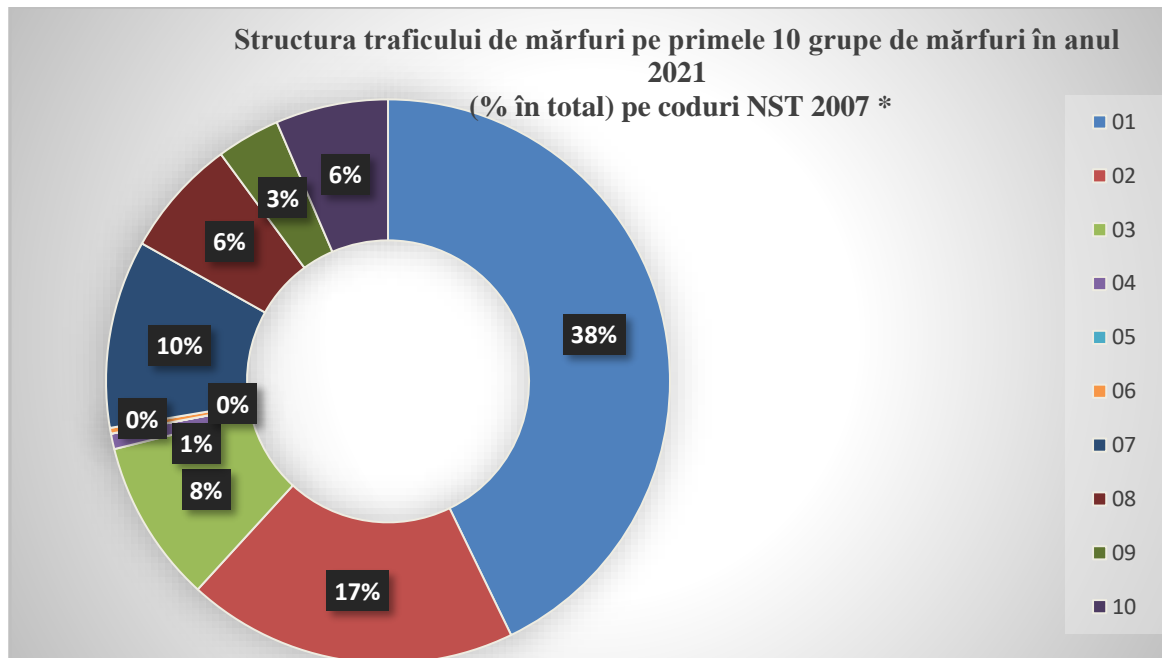

Sursa: INS: Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2021

⁴³ Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2021

În anul 2021, mărfurile pentru care au fost înregistrate cele mai însemnate cantități în transportul portuar maritim, au fost: produse agricole, din vânătoare și silvicultură, pește și produse pescărești în proporție de 38% și cărbune și lignit, țiței și gaze naturale 16,9%. Pe căile navigabile maritime au fost transportate cu preponderență minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu (8,3%), cocs, produse rafinate din petrol (9,6).

Grafic nr. 2.5.10.2

Sursa: prelucrare date INS

*Vezi tabel 2.5.10.4

Tabel 2.5.10.4

Transportul portuar maritim pe tipuri de mărfuri, în anul 2021

Cod NST 2007	Tipuri de mărfuri	Total	% din total	Total	Încărcări	Descărcări	Total	Încărcări	Descărcări
		53.121	100	53.121	27.460	25.661	13.220	7039	6181
01.	Produse agricole, de vânătoare și silvicultură; pește și produse pescărești	20.192	38%	2.192	1.309	883	5.365	5.106	259
02.	Cărbune și lignit; țiței și gaze naturale	8.952	17%	8.952	524	8.428	2.071	53	2.018
03.	Mineruri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu	4.410	8%	4.410	3	4.407	1.207	0	1.207
04.	Produse alimentare, băuturi și tutun	418	1%	418	204	214	60	50	10
05.	Textile și produse textile; piele și produse din piele	3	0%	3	0	3	0	0	0
06.	Lemn și produse din lemn și plută (cu excepția mobilei); articole din paie și materiale de împletit; celuloză, hârtie, tipărituri și înregistrări media	155	0%	155	81	74	29	9	20
07.	Cocs, produse rafinate din petrol	5.080	10%	5.080	1.600	3.480	1.205	391	814
08.	Chimicale, produse chimice și fibre manufacturate; produse din cauciuc și din mase plastice; combustibil nuclear	3.196	6%	3.196	358	2.838	765	49	716
09.	Alte produse minerale nemetalice	1.718	3%	1.718	506	1.212	396	161	235
10.	Metale de bază; produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor	3.043	6%	3.043	1.217	1.826	750	373	377

11.	Mașini și utilaje n.c.a.; echipamente de birou și computere; mașini și aparate electrice n.c.a.; echipamente și aparate radio, TV și de comunicații; instrumente medicale, de precizie și optice; ceasuri de mână și ceasornice	198	0%	198	33	165	58	5	53
12.	Echipamente pentru transport	182	0%	182	152	30	49	43	6
13.	Mobilă; alte mărfuri fabricate n.c.a.	3	0%	3	0	3	1	0	1
14.	Materiale secundare neprelucrate; deșeuri municipale și alte deșeuri	1.167	2%	1.167	1.123	44	255	235	20
15.	Poștă, colete	4	0%	4	4	0	0	0	0
16.	Echipamente din transport de mărfuri	0	0%	0	0	0	0	0	0
17.	Mărfuri deplasate la mutări de gospodării și birouri; bagaje transportate separat; alte mărfuri necomercial	0	0%	0	0	0	0	0	0
18.	Mărfuri transportate împreună	9	0%	9	1	8	2	0	2
19.	Mărfuri neidentificabile mărf. care nu pot fi clasificate în gr. 01-16	4.223	8%	4.223	2.192	2.031	938	502	436
20.	Alte marfuri c.a	168	0%	168	153	15	69	62	7

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2021

Portul Constanța

Portul Constanța este cel mai mare port maritim din România și al patrulea ca marime din Europa, având o lungime desfășurată a zonei perimetrare externe de peste 30 de kilometri între municipiul Constanța și sudul localității Agigea.

Portul beneficiază de o poziționare geografică avantajoasă, fiind situat pe rutele a 3 coridoare de transport pan-european care leaga Marea Nordului de Marea Neagră prin culoarul Rhin-Main-Dunăre. Poziționarea avantajoasă, este confirmată și de rolul major pe care îl are în cadrul rețelei europene de transport intermodal, fiind localizat la intersecția rutelor comerciale care leaga piețele țărilor fără ieșire la mare din Europa Centrală și de Est cu regiunea Transcaucaz, Asia Centrală și Orient.

Portul Constanța este deservit de 156 de dane, din care 140 sunt operaționale. Lungimea totală a cheurilor este de 32 km, iar adâncimile variază între 7 și 19 m. Aceste caracteristici sunt comparabile cu cele oferite de către cele mai importante porturi europene și internaționale, permițând accesul navelor tanc cu capacitatea de 165.000 dwt și a vrachierelor cu capacitatea de 220.000 dwt.

În apropierea Portului Constanța sunt situate cele două porturi satelit Midia și Mangalia, care fac parte din complexul portuar maritim românesc aflat sub coordonarea Administrației Porturilor Maritime SA Constanța.

Portul Constanța este unul dintre principalele centre de distribuție care deservește regiunea Europei Centrale și de Est, oferind o serie de avantaje, printre care cele mai importante sunt:⁴⁴

- Port multifuncțional cu facilități moderne și adâncimi ale apei în bazinul portuar suficiente pentru acostarea celor mai mari nave care trec prin Canalul Suez;
- Acces direct la țările Europei Centrale și de Est prin Coridorul Pan European VII - Dunărea;
- Centru de distribuție a containerelor către porturile din Marea Neagră;
- Conexiuni bune cu toate modalitățile de transport: cale ferată, rutier, fluvial, aerian și conducte;
- Terminale Ro-Ro și Ferry Boat care asigură o legătură rapidă cu porturile Marii Negre și Marii Mediterane;
- Facilități moderne pentru navele de pasageri;
- Disponibilitatea suprafețelor pentru dezvoltări viitoare;
- Portul Constanța are statut de Zonă Liberă, fapt care permite stabilirea cadrului general necesar pentru facilitarea comerțului exterior și a tranzitului de mărfuri către/dinspre Europa Centrală și de Est.

Toate porțile de intrare/ieșire în Portului Constanța sunt conectate la rețeaua națională și europeană de șosele, conexiunea rutieră având o importanță strategică, realizându-se astfel legătura între Portul Constanța și țările fără acces la mare din Europa Centrală și de Est. Lungimea

⁴⁴ <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

totală a șoselelor în Portul Constanța este de aprox. 100 km. Autostrada A2 leagă Bucureștiul de orașul port Constanța și are o distanță de 203 km. Primul segment, Fetești-Cernavodă (aproximativ 18 km) include un sistem complex de poduri și viaducte rutiere și feroviare, ce traversează Dunărea și unul din brațele sale la Cernavodă. Podul rutier trece pe lângă cel feroviar construit de Anghel Saligny în 1886. Conduce Portul Constanța este conectat la rețeaua națională de conducte, astfel asigurându-se legătura cu principalele rafinării. Rețeaua de conducte din interiorul portului este constituită din conducte subterane și supraterane cu o lungime totală de 50 km. Aerian Aeroportul internațional Mihail Kogălniceanu este localizat la 20 km distanță de Portul Constanța.

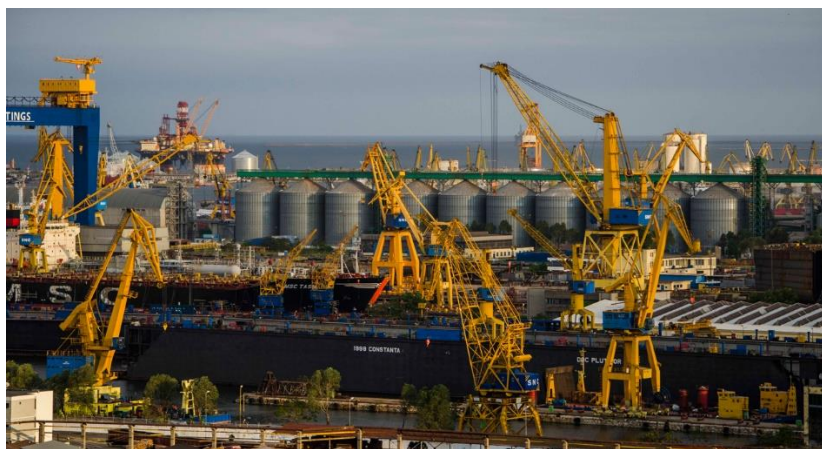
Constanța port maritim

Portul maritim Constanța este situat pe coasta vestică a Marii Negre, la 179 mM de Strâmtoarea Bosfor și la 85 mM de Brațul Sulina, prin care Dunărea se varsă în mare. Acoperă o suprafață totală de 3.926 ha, din care 1.313 ha uscat și 2.613 ha apă. Cele două diguri situate în partea de nord și în partea de sud adăpostesc portul, creând condițiile de siguranță optimă pentru activitățile portuare.

În prezent, lungimea totală a Digului de Nord este de 8,34 km, iar cea a Digului de Sud de 5,56 km. Portul Constanța are o capacitate de operare anuală de aproximativ 120 milioane tone, fiind deservit de 156 de dane, din care 140 sunt operaționale. Lungimea totală a cheurilor este de 29,83 km, iar adâncimile variază între 7 și 19 m.

Figura nr. 2.5.10.6

Constanța-Port maritim

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port

Aceste caracteristici sunt comparabile cu cele oferite de către cele mai importante porturi europene și internaționale, permițând accesul tancurilor cu capacitatea de 165.000 dwt. și a vrachierelor cu capacitatea de 220.000 dwt. Portul Constanța asigură toate tipurile de transport (rutier, feroviar, maritim, aerian, transport prin oleoducte), fiind totodată dotat cu depozite și

terminale pentru toate tipurile de mărfuri, având potențial pentru a deveni principala poartă pentru Coridorul Europa-Asia.

Constanța port fluvial

Portul Constanța este atât port maritim, cât și port fluvial. Facilitățile oferite de Portul Constanța permit acostarea oricărui tip de nava fluvială.

Legătura Portului Constanța cu Dunărea se realizează prin Canalul Dunare - Marea Neagră, care face parte din Coridorul Fluvial European Rhin-Main-Dunăre, asigurând legătura între porturile Rotterdam și Constanța și reprezintă unul dintre principalele avantaje ale Portului Constanța.

Figura nr.2.5.10.7

Constanța- port fluvial

Sursa: https://www.portofconstanța.com/pn/page/np_prezentare_port

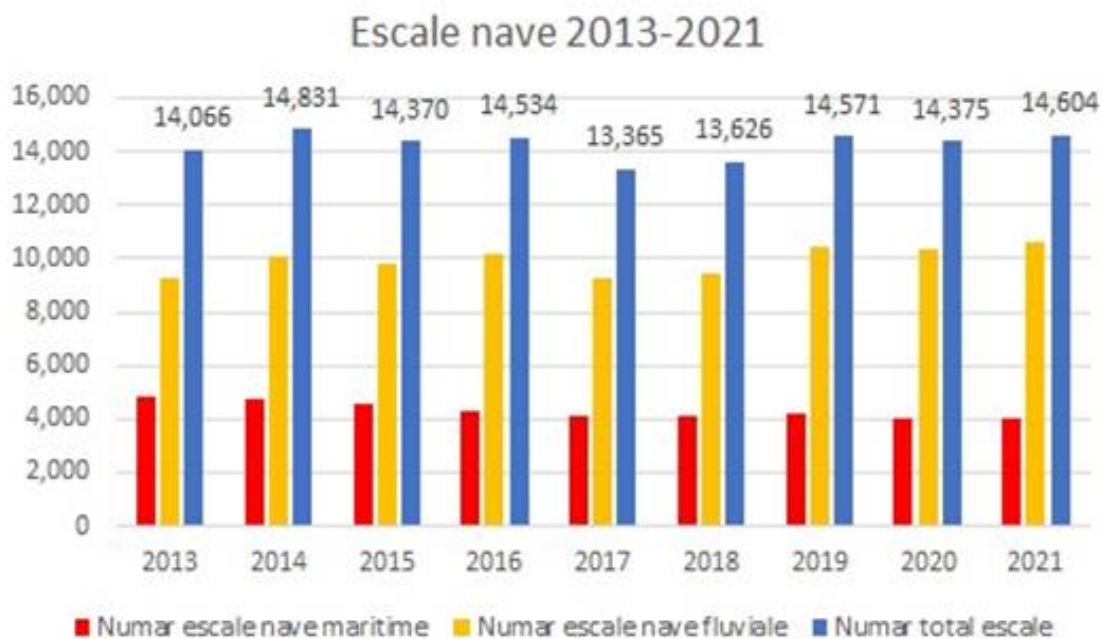
Fluvial Portul Constanța este conectat la Coridorul TEN-T Rin-Dunăre, care leagă cei doi poli comerciali europeni: Rotterdam și Constanța, creând o cale navigabilă interioară de la Marea Nordului până la Marea Neagră. Lungimea acestei căi navigabile este de 2414 km de la Sulina, unde Dunărea se varsă în Marea Neagră, până la Kelheim, de unde continuă prin Canalul Main-Rin, traversând Europa până la Marea Nordului.

Un indicator important ce caracterizează traficul de mărfuri este și cel referitor la numărul de nave operate. Din acest punct de vedere, este de menționat faptul că numărul de escale fluviale depășește numărul celor maritime. În anul 2013, 9.233 nave fluviale și 4.833 nave maritime au

staționat în port. Chiar dacă în anii precedenți s-a înregistrat o tendință negativă a numărului de escale de nave fluviale față de anii precedenți, trendul anilor 2013-2021 a fost relativ crescător. Traficul maritim pe porturile românești însă a înregistrat un trend descendent în perioada 2013-2021 (-17,48%). În primele 9 luni din 2020 față de 2019 traficul a scăzut cu aproape 10%, însă scăderea vine după un an record pentru industria maritimă românească. Deși în scădere, traficul maritim pe porturile românești a rămas peste nivelurile înregistrate înainte de 2018. "Industria maritimă își va reveni în 2021 și va intra pe creștere. Piedica din România rămâne în continuare infrastructura".⁴⁵

Pentru Portul Constanța, traficul fluvial are o importanță deosebită, reprezentând 72,71% din traficul total în anul 2021 și înregistrând un trend ascendent față de anul 2013.

Grafic nr. 2.5.10.3

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_statistici_port

⁴⁵ <https://www.zf.ro/zf-transporturi/traficul-maritim-scazut-2020-fata-2019-insa-crestere-fata-perioada-19828623>

Tabel 2.5.10.5**Traficul naval 2013-2021 în Portul Constanța**

Date de trafic	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Număr escale nave maritime	4.833	4.771	4.605	4.331	4.093	4.139	4.176	4.031	3.985
Număr escale nave fluviale	9.233	10.060	9.765	10.203	9.272	9.487	10.395	10.344	10.619
Total	14.066	14.831	14.370	14.534	13.365	13.626	14.571	14.375	14.604

Sursa: Compania Națională "Administrația Porturilor Maritime" S.A. Constanța

Analiza structurii de transport mărfuri în Portul Constanța în contextul conflictului din Ucraina și a pandemiei de COVID-19.

Odată cu debutul actualei situații internaționale, dar și a pandemiei de COVID-19, portul Constanța a devenit principalul port cu deschidere la Marea Neagră dat fiind faptul că unul dintre competitorii direcți ai acestuia, respectiv portul Odessa se află în imposibilitatea de a funcționa la parametrii normali, astfel că o parte din mărfurile descărcate anterior în portul Odessa ajung în portul Constanța.

Sub aspectul mărfurilor ce au proveniență sau destinație Republica Moldova sau Ucraina este de observat o creștere a volumului de mărfuri de 823,81% în cazul mărfurilor ce au proveniență sau destinație Republica Moldova și de 144,34% în cazul celor de proveniență sau destinație Ucraina.⁴⁶

În perioada 2014-2020 s-au implementat sau sunt în curs de implementare o serie de proiecte finanțate atât din fonduri europene cât și din surse proprii care vizează dezvoltarea infrastructurii portuare, construirea de noi facilități pentru operarea mărfurilor, precum și măsuri de protecția mediului conform informațiilor prezente pe pagina oficială a Portului Constanța.

Pentru a valorifica potențialul oferit de axa Rin-Main-Dunăre, dezvoltarea porturilor pe Dunăre și maritime, în special a portului Constanța, reprezintă un obiectiv major.

Proiecte finalizate, la nivelul Portului Constanța:

- **Prelungirea Digului de Larg în Portul Constanța - extindere cu 1050 m - POST 2007-2014**
Necesitate: îmbunătățirea condițiilor de exploatare prin diminuarea agitației valurilor în întreg acvatoriul portuar, sporirea siguranței navelor prin asigurarea unei protecții a senelor de

⁴⁶ http://www.consiliulconcurentei.ro/wp-content/uploads/2022/07/Studiu_infrastructura_servicii_feroviare_port_Constanta.pdf

circulație a navelor și reducerea efectelor distructive ale valurilor asupra amenajărilor din incinta portuara.

- **Pod Rutier la km 0+540 al Canalului Dunare - Marea Neagra - POST 2007-2014**

Necesitate: Proiectul a apărut ca o necesitate, datorită, pe de o parte, posibilității de conectare portului Constanta la Autostrada București-Constanta, prin varianta ocolitoare a Municipiului Constanta și crearea unei alternative prin executarea unei bretele de conectare la soseaua națională existentă, iar pe de altă parte, asigurării unei legături directe între zonele de Nord și de Sud ale portului Constanta, fără tranzitarea orașului.

- **Dezvoltarea Capacității Feroviare în Zona Fluvio-Maritimă a Portului Constanta - POST 2007-2014**

Necesitate: Proiectul constă în realizarea unui complex feroviar sistematizat în Sectorul Fluvio-Maritim al Portului Constanta, care să asigure deservirea optimă și unitară a actualilor și viitorilor operatori portuari. În prima etapă, care face obiectul acestui proiect, se vor executa doar liniile CF care merită actualii operatori, pe baza previziunilor de trafic până în anul 2020.

- **Extinderea spre sud a danei de gabare din Portul Constanta - POST 2007-2014**

Necesitate: Investiția ca scop îmbunătățirea infrastructurii portuare și eficientizarea operațiunilor portuare, în vederea sporirii atractivității față de utilizatori și creșterea traficului de nave în porturile dunarene și maritime. S-a realizat un teritoriu suplimentar de 10.900 mp, care oferă condiții pentru executarea unor lucrări de suprastructură ce vor conduce la un spor de trafic în port, crescând și veniturile CN APM SA prin închirierea teritoriului nou creat, cât și din traficul suplimentar. De asemenea, s-a extins actualul cheu, în vederea eficientizării activității portuare desfășurate în zona, prin construirea unui nou front de acostare în lungime totală de 171 ml (85 ml latura de sud și 86 ml latura de est-vest).

- **Master Planul Portului Constanța - POST 2007-2014**

Necesitate/Beneficii: Realizarea unei planificări strategice a portului pe termen mediu și lung (până în anul 2040), în condițiile asigurării unei continuități a dezvoltării portuare, cu exploatarea eficientă a resurselor și infrastructurii existente, orientate spre necesitățile reale ale pieței.

- **Rețeaua Porturilor Dunării - DAPhNE - Programul Transnațional Strategia Dunării 2014-2020**

Prioritatea Programului: O regiune a Dunării mai bine conectată și mai responsabilă din punct de vedere al energiei.

Obiectivul Specific al Programului: Sprijinirea sistemelor de transport ecologic și sigure și echilibrare accesibilității zonelor urbane și rurale.

- **CIVITAS PORTIS PORT - ORAȘE: Inovatie pentru durabilitate -- Programul Horizon 2020**

Obiectiv: Să prezinte celorlalte orașe portuare din Europa soluții inovatoare privind modul în care sunt folosite măsurile de mobilitate și accesibilitate pentru a spori coeziunea funcțională și socială dintre oraș și port, într-un mod pe deplin durabil și, în același timp, să atingă o creștere economică în oraș și zona sa funcțională (pol de creștere).

- **Implementarea unei Dane Specializate într-o zonă cu adâncimi mari (Dana 80) – POIM 2014-2020**

Obiectivul principal urmarit de CN APM SA Constanța este creșterea traficului portuar prin dezvoltarea infrastructurii, astfel, odata cu finalizarea acestei investitii va crește atractivitatea portului Constanta in comparatie cu celelalte portii din bazinul Mării Negre.

- **Modernizarea infrastructurii portuare prin asigurarea creșterii adâncimilor șenalelor și bazinelor și a siguranței navigației în Portul Constanța - POIM 2014-2020**

In cadrul proiectului "Modernizarea infrastructurii portuare prin asigurarea creșterii adancimii senalelor si bazinelor si a sigurantei navigatiei in Portul Constanta" vor realiza urmatoarele obiective:

-Dragaj investitional pentru eliminarea deficientelor de adancime si cresterea sigurantei navigatiei in 17 zone aferente danelor si senalelor de acces precum si bazinelor de manevra.

-Asigurarea stabilitatii cheurilor din portul de lucru afectat de procesul de adancire a portului de lucru de la 7 metri la 9 metri.

-Livrarea si punerea in functiune a sistemului hidrografic (inclusiv a navei de cercetare) pentru urmarirea si calcularea volumului dragate in port.

- **DIONYSUS - „Integrarea Regiunii Dunării în lanțuri de transport multimodale și intermodale inteligente și durabile” - Programului Transnational Dunărea.**

Obiectivul principal al proiectului este integrarea Dunarii in mod inteligent si sustenabil in lanturile de transport multi si intermodale din cadrul coridoarelor de transport definite de Uniunea Europeana pentru zonele Central si Est-Europene, pentru transportul marfurilor si persoane.

Cele doua porturi satelit sunt **Portul Midia**, situat la 25 km nord de Constanța și **Portul Mangalia**, la 38 km sud. Ambele porturi indeplinesc un important rol în creșterea eficienței facilităților portuare oferite de portul principal - Constanța și se află într-o permanentă evoluție, pentru a putea face față cerințelor în creștere ale proprietarilor de mărfuri.

Fiind atât porturi maritime, fluviale cât și turistice, cele două oferă o serie de avantaje precum:

- port multifuncțional cu facilități moderne și adâncimi ale apei bazinului portuar suficiente pentru acostarea celor mai mari nave care trec prin Canalul Suez;
- centru de distribuție a containerelor catre porturile din Marea Neagra;
- facilitati moderne pentru navele de pasageri;
- conexiuni bune cu toate modalitățile de transport: feroviar, rutier, fluvial, aerian și conducte;
- statutul de zona liberă, care permite stabilirea cadrului general necesar pentru facilitarea comerțului exterior și a tranzitului de mărfuri către/dinspre Europa Centrală și de Est.

Portul Midia este situat pe coasta Mării Negre, la aproximativ 13.5nM N de Constanța. A fost proiectat și construit pentru a pune la dispoziție facilitățile pentru centrul industrial și petrochimic adiacent. Digurile de Nord și de Sud au o lungime totală de 6,97 m. Portul acoperă o suprafață de 834 ha, din care 234 ha reprezintă uscat și 600 ha - apă. Dispune de 14 dane (11 sunt dane operationale, 3 dane ale Santierului Naval), iar lungimea totală a cheului este de 2,24 km. Portul Midia este baza de operațiuni pentru forările off-shore care se realizează în sectorul românesc al Mării Negre.

Figura nr. 2.5.10.8

Portul MIDIA

Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

Principalele categorii de marfuri operate: petrol brut și produse derivate, GPL.

Linia de incarcare: Vara

Conexiuni: rutier, cale ferată, fluvial (există o zonă de acces fluvio-maritimă în port prin Canalul Poarta Alba-Midia Năvodari).

Tabel 2.5.10.6

Dane Port Midia

Dana	Lungime (m)	Adancime max (m)	Sfat marfa
1 - 4	532	9,0	Produse petroliere brute
5 - 8	637,6	9,0	Animale vii
9	204	9,0	Produse petroliere rafinate
10 - 11	191,3	9,0	Mărfuri generale

Dana	Lungime (m)	Adancime max (m)	Sfat marfa
3 dan Șantier Naval	Intreținere - reparații nave		

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port/infgen_port_midia_ro.html

Facilități: Macarale de cheu disponibile: 2 x 6.5 tf (1 x 10 tf - Global Op).

Depozitare: Magazii de depozitare marfuri generale = 3 x 720 = 2.160 mp și platforma asfaltată = 10.780 mp

Barje: există o zonă de acces fluvio-maritimă în port via Canalul Dunare-Marea Neagră.

Portul Mangalia

Portul Mangalia este situat pe coasta Mării Negre, în apropierea graniței de sud cu Bulgaria și la peste 260 Km N de Istanbul. Are o suprafața de 142,19 ha din care 27,47 ha este uscat și 114,72 ha este apa. Digurile de Nord și de Sud au o lungime totala de 2,74 km. Exista 4 dane (2 dane operaționale) cu o lungime totala de 540 m. Adâncimea maxima este de 9 m. Lungimea cheurilor 524 m, iar lungimea totală a digurilor de adapostire este de 2,74 km.⁴⁷

Figura nr. 2.5.10.9

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port

Principalele categorii de marfuri operate: bitum, marfuri generale si GPL.

Linia de incarcare : Vara

Conexiuni: rutier, cale ferată

Tabel 2.5.10.7

Dane Port Mangalia

Dana	Lungime (m)	Adancime max.(m)	Nr. dane	Locatie
Mărfuri generale	419	9,0	2	dana 1, 2

⁴⁷ https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port/infgen_port_mangalia_ro.html

Dana	Lungime (m)	Adancime max.(m)	Nr. dane	Locatie
Dana Nave Tehnice	105	5.5	1	dana 4
Dana racord	95	5,5 - 9,0	1	dana 3

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port/infgen_port_mangalia_ro.html

Facilități : Macarale de cheu disponibile: 1 x 120t, 3 x 50t, 1 x 15t, 4 x 6.3t.

Depozitare : Platforme descoperite, aprox. 20.000 mp si depozite acoperite, aprox. 4.300 mp

Portul Tomis

Se integrează armonios în arhitectura urbanistică a orașului Constanța, reprezentând o prelungire a falezii Cazinoului și realizează o trecere echilibrată la plaja orașului. Accesul din oraș în port este deosebit de facil, putând fi realizat atât cu mijloace auto, cât și pietonal. În apropiata vecinătate se află o serie de obiective turistice care sporesc gradul de atractivitate : Piața Ovidiu cu statuia poetului Ovidiu, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Edificiul Roman cu Mozaic cu vestigiile antice ale vechiului Tomis, Acvariul, Farul Genovez, Cazinoul.

Portul Tomis dispune de o capacitate mare de acostare a ambarcațiunilor și oferă un potențial ridicat de valorificare a turismului nautic, activităților sportive și de agrement.

Prin amplasament și infrastructură, Portul Tomis oferă un potențial ridicat de valorificare a turismului nautic, activități sportive și de agrement, constituind un adăpost pentru ambarcațiunile sportive cu vele. Capacitatea portului permite organizarea unei game largi de activități sportive, ca de exemplu regate, care se desfășoară pe durata a mai multor zile.⁴⁸

Figura nr. 2.5.10.10

Portul TOMIS

⁴⁸ Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

Sursa: https://www.portofconstantza.com/pn/page/np_prezentare_port

Se intenționează ca Portul Tomis să devină o destinație importantă pentru navele de agrement costiere care navigă de-a lungul litoralului românesc, cu escale spre sud la Eforie, Costinești, Neptun, Mangalia sau spre nord, la Mamaia, Midia.⁴⁹

Turismul portuar nu reprezintă un segment foarte bine dezvoltat în România acesta desfășurându-se în doar două porturi: Constanța și Tulcea.

Așa cum se poate observa în graficul 2.5.19 turismul de croazieră pe Marea Neagră a suferit în ultimii ani scăderi drastice ale navelor care au acostat în porturile riverane. Miile de turiști care călătoresc doar cu o singură navă de acest gen pot contribui substanțial la dezvoltarea turistică și economică a orașelor-port.

Pandemia a lovit în plin turismul de croazieră, iar anul 2020 a fost unul în care nu s-a putut vorbi despre nave de pasageri acostate în Portul Constanța. Nici înainte de acest an lucrurile nu au fost mai bune.

În anul 2018, România a înregistrat zero nave maritime de croazieră, iar printre motivele care au determinat marile linii de croazieră maritimă să evite Marea Neagră, în anii precedenți, se numără anexarea Crimeei de către Rusia, instabilitatea din Ucraina, migrații care folosesc diferite culoare de a ajunge în Europa și atentatele teroriste din 2016 și 2017 din Turcia.⁵⁰

Cei mai buni ani pentru turismul de croazieră au fost 2013, când în Constanța ajungeau aproximativ 68 de nave, și 2014, cu peste 95 de nave sosite. Din anul 2015, numărul navelor de croazieră a început să scadă.

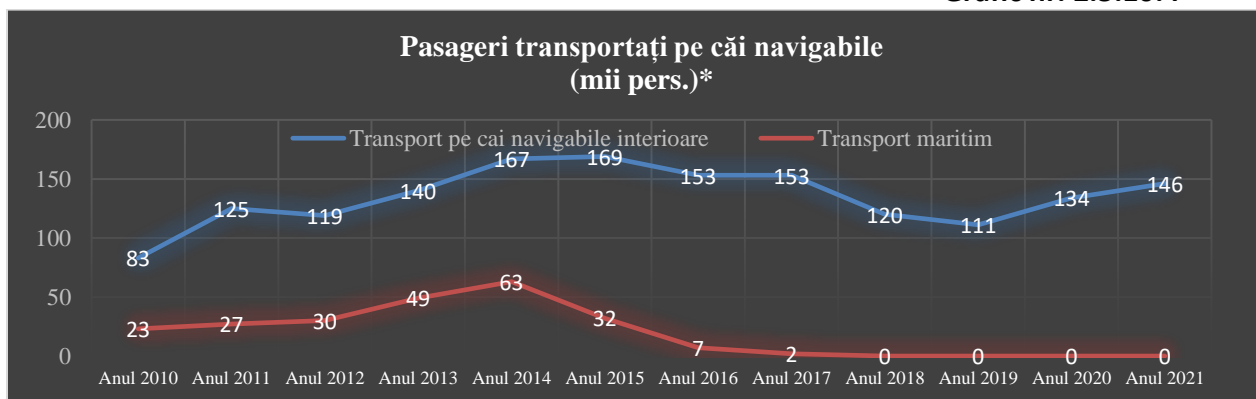
Terminalul de pasageri al Portului Constanța este situat în partea de nord a portului, primind nave de croazieră care sosesc fie pe Dunăre, fie pe mare. Din anul 2005, terminalul a fost modernizat și are o capacitate de operare de 100.000 de pasageri într-un an.

⁴⁹ Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

⁵⁰ <https://adevarul.ro/stiri-locale/constantia-pandemia-a-tras-la-mal-croazierele-pe-marea-2078384.html>

Conform datelor furnizate de Compania Națională „Administrația Porturilor Maritime” SA, în 2019, în terminalul de pasageri al Portului Constanța au fost înregistrate 21 de escale ale navelor de croazieră, cele mai multe fluviale. Acestea au adus la Constanța peste 3.000 de turiști străini. În prezent se anunță o relansare a turismului de croazieră în Portul Constanța, nave maritime de pasageri cu capacitate mare anunțându-și deja escale, pentru următorii 3 ani, conform reprezentanților companiei.

Grafic nr. 2.5.10.4

Sursa: prelucrare date INS

**Transportul maritim include pasagerii de croaziera in excursie - intrari.*

Transportul pe căi navigabile interioare

Căile navigabile interioare ale României includ fluviul Dunărea, brațele secundare ale acestuia, precum și alte canale navigabile. Dunărea poate fi considerată cea mai importantă parte a acestei rețele întrucât reprezintă o secțiune a Coridorului Rin-Dunăre care constituie principala legătură est-vest dintre țările Europei continentale, începând cu Germania și terminând cu Marea Neagră. Pe teritoriul României Dunărea parcurge 1.075 km, respectiv 4 din cele 8 regiuni, 12 din cele 41 de județe, și formează la vărsarea în Marea Neagră - Delta Dunării. Pentru România Dunărea reprezintă o importantă axă de transport și un potențial turistic și economic deosebit.

Datorită costurilor reduse și volumelor importante de mărfuri care pot fi transportate, Dunărea este unul dintre cele mai avantajoase moduri de transport, reprezentând o alternativă eficientă la transportul rutier și feroviar congestionat din Europa.

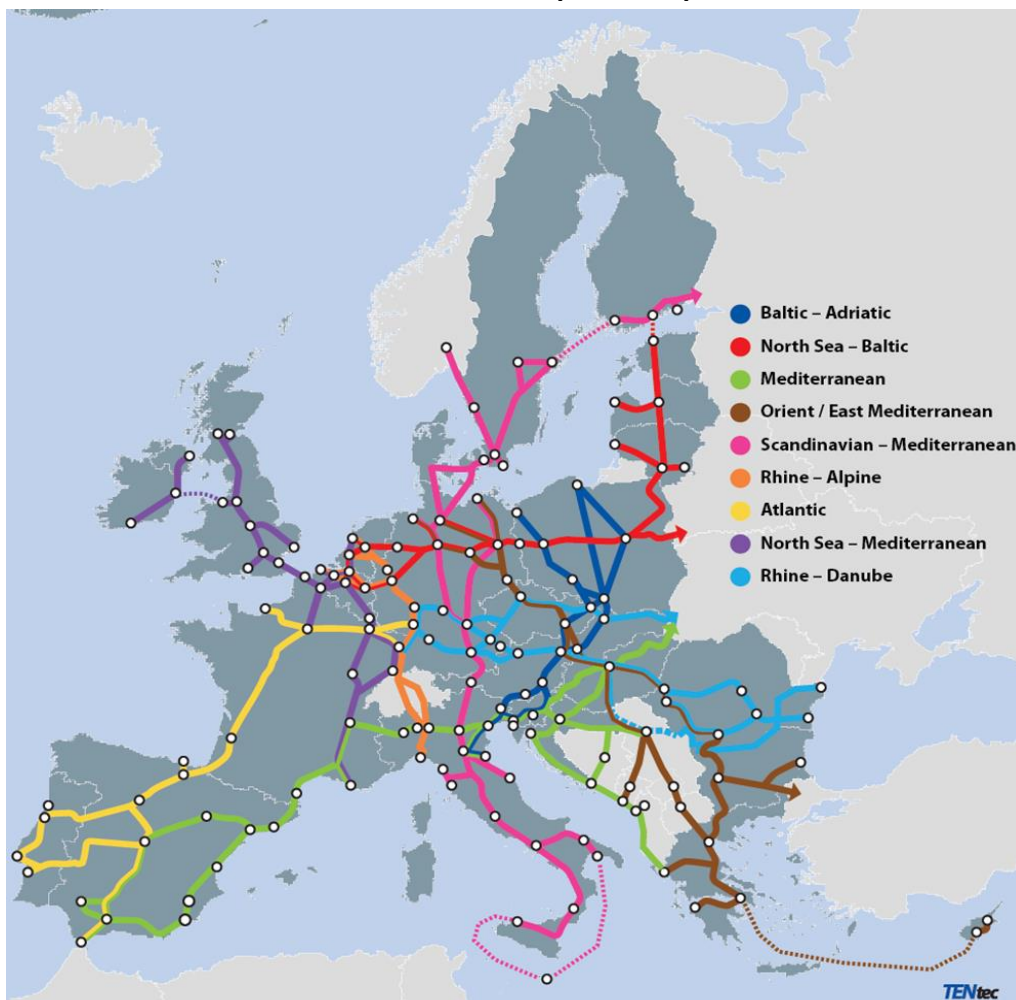
Teritoriul dunărean este străbătut de 3 coridoare de transport europene TEN-T – IV, VII și IX, ce fac legătura între centrul și nordul Europei cu partea sud-estică a continentului și cu Orientul apropiat.

În privința țării noastre, România va face parte din două dintre cele nouă coridoare trans-europene. Coridorul Rin - Dunăre, care există deja și va fi întărit. Coridorul va lega România (inclusiv două porturi de la Marea Neagră - Constanța și Sulina) de centrul economic al Europei:

Germania. Va face, de asemenea, legătura, între porturi majore de la Marea Baltică și Marea Nordului (Rostock, Hamburg, Bremen). Coridorul traversează Bulgaria, Ungaria, Slovacia, Serbia, Austria, Cehia. Coridorul Marea Baltică - Marea Neagră - Marea Egee, care urmează să conecteze pe direcție nord-sud statele membre din estul UE. Acest coridor va crea o nouă conexiune între Polonia, Slovacia, Ungaria, România, Bulgaria, Grecia.

Harta nr. 2.5.10.5

Coridoarele de transport europene

Note: the nine TEN-T core network corridors are based on the CEF and TEN-T Regulations (1316/2013 & 1315/2013); they have been created as a coordination instrument to facilitate the completion of major parts of the core network of strategic importance.

Source: European Commission, Directorate-General for Mobility and Transport, TENtec Information System

Sursa: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue/harta-cum-arata-viitoarea-retea-de-transporturi-care-va-traversa-europa-romania-face-parte-din-doua-coridoare-transeuropene-1771253>

În anul 2021, în România, ponderea transportului maritim era relativ scăzut, reprezentând doar 11,82% din volumul total al mărfurilor transportate în comparație cu transportul rutier și feroviar de marfă care reprezintă 68,25%, respectiv 12,78%. Putem remarca însă o ușoară scădere față de nivelul anului 2010 când transportul maritim a reprezentat 12,8%, una din posibilele cauze ale scăderii fiind și pandemia COVID 19.

Tabel 2.5.10.8

**Ponderea modurilor de transport din total mărfuri transportate, la nivel național
în anii 2010 și 2021**

Moduri de transport (UM: Mii tone)	Anul 2010	Anul 2021	% din total transport în 2010	% din total transport în 2021
TOTAL	297.715	449.483		
Transport feroviar	52.932	57.424	17,78	12,78
Transport rutier	17.4551	306.777	58,63	68,25
Transport pe cai navigabile interioare	32.088	32.120	10,78	7,15
Transport maritim	38.118	53.121	12,80	11,82
Transport aerian	26	41	0,01	0,01

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește transportul pe cai navigabile interioare în anul 2021, în România, ponderea este și mai mică, reprezentând doar 7,15% din volumul total al mărfurilor transportate în comparație cu transportul rutier și feroviar de marfă. Putem remarca și aici o scădere față de nivelul anului 2010 când transportul maritim a reprezentat 10,78%.

Traficul de marfă pe căi navigabile interioare a însumat, în anul 2021, 32.120 mii tone. Din cele 15 țări selectate care desfășoară Transport de marfuri pe căi navigabile interioare, România ocupă locul 6.

Tabel 2.5.10.9

Traficul fluvial de marfă la nivel european între anii 2012- 2017-2021(mii tone)

Țara\anul	2012	2017	2018	2019	2020	2021
EU (27 countries)	538.858	554.230	507.393	521.750	505.526	525.377
Belgium	190.288	201.129	151.972	155.695	156.131	166.160
Bulgaria	16.378	16.247	15.462	18.449	18.924	18.093
Czech Republic	838	510	390	779	397	344
Germany	223.170	222.731	197.904	205.066	188.022	195.093
France	68.710	63.247	59.582	64.207	55.979	56.647
Croația	5.934	6.221	5.182	6.491	7.077	6.548
Italy	655	434	355	288	859	980
Lithuania	89	15	13	12	9	148
Luxembourg	8.506	6.157	5.741	6.433	5.755	6.221
Hungary	8.135	8.414	6.926	8.592	8.803	8.022
Netherlands	350.069	365.786	357.277	357.069	349.006	369.141
Austria	10.714	9.620	7.202	8.512	8.247	8.271
Poland	2.574	3.604	3.126	2.870	2.517	2.075
România	27.946	29.043	29.714	33.261	30.518	32.120

Slovakia	8.242	6.896	5.567	6.430	6.004	6.013
-----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Sursa: Eurostat

Fluviul Dunărea, cu lungime totală de 2.858 km, face parte din axa prioritară nr. 18 Rin/Meuse – Main – Dunăre. Această axă fluvială interioară leagă portul Rotterdam, la Marea Nordului, de portul Constanța, la Marea Neagră, traversând sau formând granița a unsprezece țări. Axa prioritară nr. 18 este un coridor vital de transport și comunicații între vestul și estul Europei.

Avantajele transportului de mărfuri pe căile navigabile interioare din Europa sunt:

- siguranță ridicată
- fiabilitate ridicată, fiind relativ mai ieftin
- „prietenos cu mediul”: eficiență energetică ridicată, emisii de gaze reduse, poluare fonică scăzută,
- costuri reduse de investiții, întreținere și transport, necesitând o mentenanță a rețelei relativ scăzută
- sistem eficient de urmărire a transportului de marfă
- restricții reduse ale traficului.

Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare se derulează în România pe Dunăre și pe canalul Dunăre – Marea Neagră/Poarta Albă – Midia Năvodari, respectiv prin porturile situate la acestea. Există 28 porturi fluviale funcționale situate pe căile navigabile interioare, inclusiv porturile maritime Galați, Brăila, Tulcea.⁵¹

Figura nr. 2.5.10.11

Regiunea Dunării

⁵¹ Strategia de transport intermodal în România2020

Sursa: http://www.ier.ro/documente/spos_2010/SPOS_3_site.pdf

Dunărea colectează majoritatea râurilor din România cu excepția celor din Dobrogea, transportând anual circa 60 de milioane de tone de aluviuni și 200 de miliarde m³ de apă. De asemenea, prezintă importanță deosebită pentru: navigație, hidroelectricitate, piscicultură, furnizând apă pentru industrie agricultură, populație.

România deține cea mai mare cotă din bazinul Dunării, aproape 30%. În România, cursul Dunării este împărțit în Dunărea fluvială și Dunărea maritimă.

Din cele 4 Regiuni care desfășoară transport național pe căi navigabile interioare, Regiunea Sud-Est ocupă locul 1 la descărcări de mărfuri și la transportul intra-regional fiind favorizată și de poziția geografică a Regiunii, fiind depășită doar de Regiunea Sud-Muntenia.

Tabel 2.5.10.10

Transportul național pe căi navigabile interioare pe regiuni (NUTS2) în anul 2021

Regiunea de încărcare / descărcare	Mărfuri (t)
TOTAL (A+C = B+C)	16.133
A. Încărcări de mărfuri Regiuni de descărcare RO	5.118
Sud-Est	1.946
Sud-Muntenia	2.589
Sud-Vest-Oltenia	560
Vest	23
B. Descărcări de mărfuri Regiuni de încărcare RO	5.118
Sud-Est	3.166
Sud-Muntenia	1.200
Sud-Vest-Oltenia	679

Vest	73
C. Transport intra-regional	11.015
Sud-Est	10.784
Sud-Muntenia	227
Sud-Vest-Oltenia	4

Sursa: prelucrare date INS

Mărfurile pentru care au fost înregistrate cele mai însemnate cantități în transport internațional pe căi navigabile interioare în anul 2021 au fost: produse agricole (33%) și minereuri metalifere 40,4% .

În tranzit au fost înregistrate cu preponderență, Minereuri metalifere, produse de minerit, exploatare de carieră, turbă, uraniu, thoriu.

Porturile din Regiunea Sud-Est în care au fost înregistrate cele mai mari cantități de mărfuri transportate pe căi navigabile interioare au fost: Constanța, cu o pondere de 61,8% din totalul mărfurilor transportate la nivel național în anul 2021 marcând astfel o creștere semnificativă de volum față de perioada corespunzătoare anului 2011 și Galați, cu o pondere de 24,7% în creștere față de anul 2011.⁵²

Tabel 2.5.10.11

Transportul portuar pe căi navigabile interioare, pe tipuri de mărfuri, în anul 2011

Cod NST 2007	Tipuri de mărfuri	Total (mii t)	Transport internațional	Transport național	Tranzit
			(mii t)	(mii t)	(mii t)
	TOTAL	32.120	12.324	16.133	3.663
01.	Produse agricole; vânătoare; silvicultură; piscicultură	10.590	4.616	5.649	325
02.	Cărbune și lignit; țiței și gaze naturale	1.808	1.109	527	172
03.	Minereuri metalifere; produse din minerit; exploatare de carieră; turbă; uraniu; thoriu	12.970	2.193	8.695	2.082
04.	Produse alimentare, băuturi și tutun	235	209	6	20
05.	Textile și produse textile; piele și produse	-	-	-	-

⁵² INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2011

06.	Lemn; produse de lemn; plută; paie și material de împletit; celuloză; hârtie; tipărituri; media	28	10	3	15
07.	Cocs, produse rafinate din petrol	1.704	991	616	97
08.	Chimicale; fibre fabricate; produse de cauciuc și mase plastice; combustibil nuclear	2.391	1.868	186	337
09.	Alte produse minerale nemetalice	314	171	83	60
10.	Metale de bază; produse fabricate din meta	1.600	916	207	477
11.	Mașini și utilaje n.c.a.; computere; aparate electrice; radio-TV; de precizie și optice	94	69	5	20
12.	Echipamente pentru transport	-	-	-	-
13.	Mobilă; mărfuri fabricate n.c.a	-	-	-	-
14.	Materiale secundare neprelucrate; deșeuri municipale și alte deșeuri	330	171	151	8
15.	Posta, colete	-	-	-	-
16.	Echipamente din transportul de mărfuri	2	1	1	-
17.	Mărfuri pt. mutări de domiciliu; bagaje; mărfuri necom	-	-	-	-
18.	Mărfuri transportate împreună	-	-	-	-
19.	Mărfuri neidentificabile:	54	-	4	50
20.	Alte mărfuri	-	-	-	-

Sursa: INS: Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2021

Portul Galați este al doilea port ca mărime după Constanța care asigură, prin Canalul Sulina, legătura sistemului de transport național cu Marea Neagră. Portul este conectat la rețeaua feroviară, infrastructura de acces având o lungime în raza portului de 12,34 km, pe ecartament standard și câteva linii pe ecartament larg, rusec, în lungul danelor de operare, dar care nu sunt utilizate în prezent. Principalii operatori portuari ce își desfășoară activitatea în port sunt:

- ✓ Damen Group, compania olandeză care deține șantierul naval Galați, având ca activitate construcțiile navale;

- ✓ ArcelorMittal, cel mai mare combinat integrat din țară și lider în fabricarea produselor siderurgice;
- ✓ Metaltrade - operațiuni portuare prin firmele Port Bazinul Nou SA și Docuri SA. Portul Galați este singurul port care dispune și de linii ferate cu ecartament larg, precum și posibilități de transpunere/transbordare a vagoanelor, fapt ce îi conferă un avantaj pentru derularea activității de transport intermodal.

Principalele caracteristici:

- Suprafața totală: 864.131 mp
- Numar de bazine portuare: 2 (Docuri), (Bazinul Nou)
- Lungimea cheurilor: vertical=4.675 m; preeat=2.390 m
- Numar dane de operare: 56
- Facilitati pentru stationarea navelor pe timp de iarna
- Conexiune feroviara: lungime=12.348m (Ecartament European)
- Cale ferata cu ecartament larg - in lungul danelor de operare
- Punct de tarifare cale ferata
- Conexiune cu sistemul rutier national
- Parcare asigurata pentru camioane
- Facilitati de depozitare a marfurilor (platforme deschise si magazii inchise)
- Echipamente portuare pentru operarea navelor
- Siloz pentru cereale
- Gestiunea deseurilor de la nava: gunoi menajer, ape uzate si ape de santina
- Facilități pentru bunkeraj
- Facilități pentru întreținerea navelor
- Zona liberă
- Punct vamal
- Șantierul naval DAMEN
- Terminal cerealier
- Terminal de containere
- Terminal petrolier
- Siguranța în conformitate.

Portul Brăila Portul Brăila este unul dintre cele mai mari porturi fluvio-maritime românești. Situat în orașul Brăila pe Dunăre, de la km 175 la km 167– Dunăre, ambele maluri, portul este o sursă importantă de venituri pentru oraș, deoarece multe companii internaționale mari își desfășoară activitatea aici.

Principalii operatori portuari sunt :

- ✓ S.C. Hercules S.A. Brăila
- ✓ S.C. Romnav S.A. Brăila

- ✓ S.C. TransEuropa Port Galați
- ✓ ADM Brăila
- ✓ Ameropa Grains.

În calitate de administrație portuară, Serviciul de Transport Public Local de Călători și Administrare Portuară Brăila are în administrare malul stâng al fluviului Dunărea, sector ce face parte din domeniul public al Municipiului Brăila. Zona de administrare este situată pe malul stâng al fluviului Dunărea de la Km fluvial 170 +875 la Km fluvial 175 +800. Zona veche a portului Brăila - între Km fluvial 170 + 875 – Km fluvial 172 + 300 malul stâng al fluviului Dunărea este prevăzut cu cheu pereat și cuprinde 16 Dane, de la 1-16, destinate micilor ambarcațiuni de agrement.

Principalele caracteristici:

- Suprafața totală: 414.965 mp
- Numar de bazine portuare: 1
- Lungimea: 3.298 ml
- Numar dane de operare: 25
- Facilitati pentru stationarea navelor pe timp de iarna
- Conexiune cu rețeaua feroviara nationala
- Punct de tarifare cale ferata
- Conexiune cu sistemul rutier national
- Facilitati de depozitare a marfurilor (platforme deschise si magazii inchise)
- Echipamente portuare pentru operarea navelor
- Siloz pentru cereale
- Facilități pentru bunkeraj
- Facilități pentru întreținerea navelor
- Zona liberă
- Punct vamal
- Șantierul VARD Brăila
- Terminal cerealier
- Curățarea magaziiilor și a spațiilor de depozitare de pe nave
- Curățarea și degazarea tancurilor de combustibil.

Portul Tulcea este situat în orașul Tulcea, între Mm 42 - Mm 34 Dunăre, ambele maluri, fiind unul dintre cele mai mari și importante porturi fluvio-maritime românești. Situat în orașul Tulcea, între Mm 42 - Mm 34 Dunăre, ambele maluri. Portul Tulcea are cheiuri operaționale verticale în lungime de 330 de metri și pereate în lungime de 2.225 m. Portul are terminal Ro-Ro fluvial pe relația Tulcea – Reni și retur. Portul industrial din Tulcea este situat la Mm 39+1352 - Mm 39+1022 Dunăre, mal drept, fiind construit începând cu anul 1974, în scopul de a asigura materiile prime

necesare pentru platforma metalurgică din Tulcea. Principalele activități ale portului industrial sunt:

- descărcare materiile prime importate ca mangan, calcar, cuarțit, bauxită, crom, fier și cocs
- descărcarea produselor de balast de carieră din barje;
- încărcarea materiilor prime exportate ca feroaliaje, fier vechi și alumină.

Portul comercial din Tulcea este situat între Mm 39 - Mm 38+1530 Dunăre, fiind destinat traficului de pasageri și servește în întregime zona Deltei Dunării.

Principalele caracteristici:

- Suprafața totală: 62.833 mp
- Lungimea cheurilor: vertical=330 m, perat=482 m
- Numar dane de operare: 41
- Conexiune feroviara nationala: lungime=320 m (Ecartament European)
- Conexiune cu sistemul rutier national
- Terminal de pasageri
- Facilitati de depozitare a marfurilor (platforme deschise)
- Echipamente portuare pentru operarea navelor
- Facilitati de preluare a deseurilor de la nave
- Siloz pentru cereale
- Punct vamal
- Santierul naval VARD
- Facilitati pentru intretinerea navelor
- Curatarea magaziiilor si a spatiilor de depozitare de pe nave
- Facilitati pentru transportul pasagerilor in Delta Dunării.

2.5.10.12

Situația porturilor fluviale din Regiunea Sud-Est

Facilități/Portul	Galați	Brăila	Tulcea
Sprafața totală (m ²)	864.131	414.965	62.833
Numar de bazine portuare	2	1	-
Numar dane de operare	56	25	41
Conexiune feroviară (lungime m)	12.348	Conexiune cu rețeaua feroviară națională	320
Facilități pentru staționarea navelor pe timp de iarna	Da	Da	-
Conexiune cu sistemul rutier național	Da	Da	Da
Parcare asigurată pentru camioane	Da	-	-
Facilități de depozitare a mărfurilor (platforme deschise și magazii închise)	Da	Da	Da

Siloz pentru cereale	Da	Da	Da
Gestiunea deseurilor de la nava: gunoi menajer, ape uzate si ape de santina	Da	-	-
Zona libera	Da	Da	-
Punct vamal	Da	Da	Da
Terminal cerealier	Da	Da	-
Terminal de containere	Da	-	-
Terminal petrolier	Da	-	-
Şantierul naval	DAMEN	VARD	VARD
Facilitati pentru transportul pasagerilor in Delta Dunării	-	-	Da
Terminal de pasageri	-	Da	Da
Facilitati pentru intretinerea navelor	Da	Da	Da
Curatarea magaziiilor si a spatiilor de depozitare de pe nave	-	Da	Da

Tabel realizat cu date preluate de pe site-ul Administrația Porturilor Dunării Maritime (CN APDM)

Conform datelor de trafic portuar aferente celor trei porturi *fluviale* ale Regiunii Sud-Est, numărul de nave și implicit de mărfuri transportate, este în scădere față de anul 2011, cel mai scazut numar înregistrându-se la nivelul anului 2020 (3.823 nave și 8.471 mii t mărfuri transportate) o cauză fiind si pandemia COVID 19. Începând cu anul 2021 s-a înregistrat o ușoară creștere (9.923 nave și 3.773 mii t mărfuri transportate) fără a atinge însă nivelul anului 2011 (10.548 nave și 5.788 mii t mărfuri transportate).

Tabel 2.5.10.13

**Date de trafic portuar consolidat la nivel CN APDM SA Galați
între anii 2011-2021**

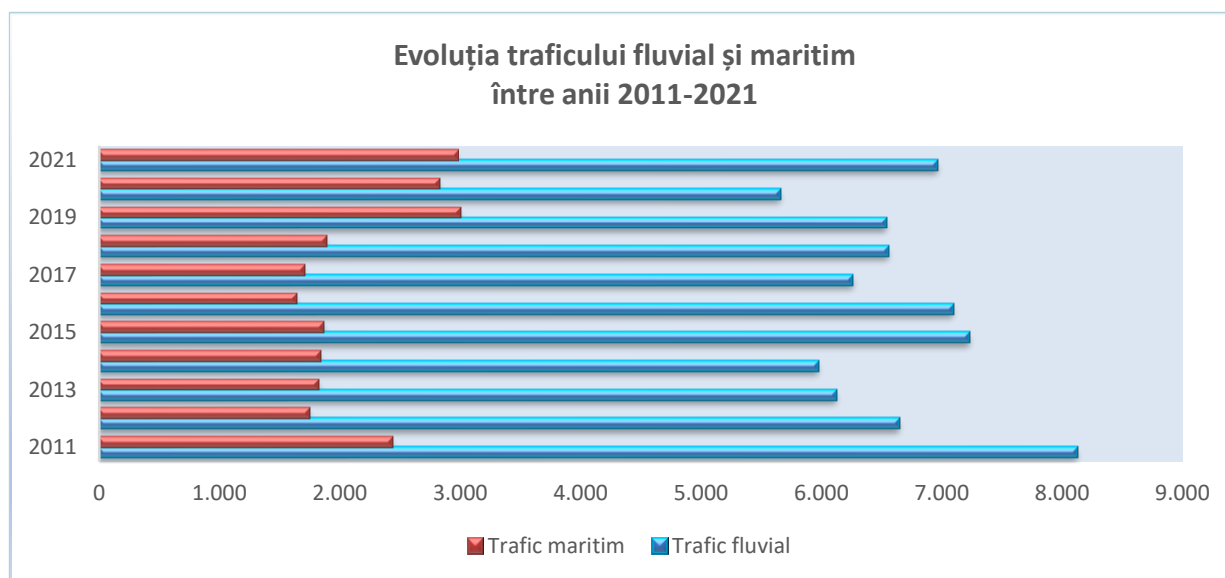
Trafic Portuar	Trafic Fluvial		Trafic Maritim		Total		
	Anul	Mii tone	Nr. nave	Mii tone	Nr. nave	Mii tone	Nr. Nave
2011		8.122	5.071	2.426	717	10.548	5.788
2012		6.639	3.964	1.741	533	8.381	4.497
2013		6.115	3.902	1.817	570	8.032	4.472
2014		5.971	3.442	1.833	527	7.804	3.969
2015		7.225	4.137	1.860	497	9.085	4.634
2016		7.087	3.982	1.631	446	8.718	4.428
2017		6.255	3.390	1.697	451	7.952	3.841

2018	6.553	3.681	1.882	481	8.435	4.162
2019	6.535	3.683	2.993	682	9.468	4.365
2020	5.650	3.209	2.821	614	8.471	3.823
2021	6.959	3.124	2.972	649	9.932	3.773

Sursa: <https://apdmgalati.ro/activitate-portuara/trafic-portuar/>

Cu toate acestea analizând traficul maritim și traficul fluvial putem observa că traficul maritim de mărfuri este în ușoară creștere față de anul 2011 în timp ce traficul fluvial de mărfuri a înregistrat o scădere a cantității de mărfuri transportate. (vezi Grafic2.5.21).

Grafic nr. 2.5.10.5

Sursa: <https://apdmgalati.ro/activitate-portuara/trafic-portuar/>

Fluviul Dunărea, cale navigabilă internațională, pe sectorul românesc, de la intrarea în țară și până la vărsarea în Marea Neagră prin Canalul Sulina, are o lungime de 1.075 km, dintre care circa 170 km, între Brăila și Marea Neagră, asigurând condiții tehnice pentru accesul navelor maritime. Datorită regimului natural de scurgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și să asigure navigația permanentă pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui sistem de măsurători topo-hidrografice și de semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

În anul 2021 transportul pe cai navigabile interioare a înregistrat 32.120 mii tone din care 38,4 % transport de marfuri la nivel internațional și 50,2 % transport de mărfuri la nivel național. Ponderea marfurilor transportate în Portul Constanța a fost de 49,3% din totalul marfurilor la nivel național iar în Portul Galați de 16,8 %.

La nivelul aceluiași an, **flota fluvială românească** era alcătuită din 990 nave fără propulsie pentru transportul mărfurilor în scădere față de anul 2011 (1.097 nave), iar navele pentru transportul

pasagerilor numărau 323 de nave în creștere față de anul 2011 (127) date care reflectă un interes crescut pentru transportul pasagerilor pe căi navigabile interioare.

Tabel 2.5.10.14

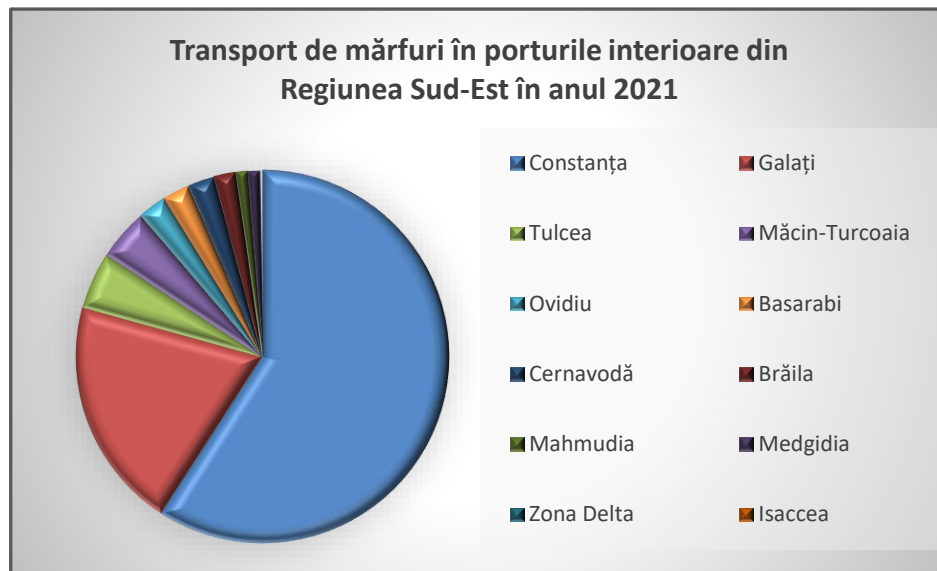
Transportul de marfuri pe căi navigabile interioare, în anul 2011 (mii tone)

Denumire port	Realizat 2011	Internațional		Național		Tranzit
		total marfuri	%din total	total marfuri	%din total	
Total	32.120	12.324	38,4	16.133	50,2	3663
Constanța	15.851	9.055	57,1	6.796	42,9	-
Galați	5.398	1.418	26,3	1.932	35,8	2.048
Tulcea	1.329	23	1,7	1.306	98,3	-
Drobeta Turnu-Severin	1.208	367	30,4	54	4,5	787
Măcin-Turcoaia	1.188	228	19,2	960	80,8	-
Giurgiu	977	482	49,3	495	50,7	-
Calarași-Chiciu	905	266	29,4	639	70,6	-
Ovidiu	674	24	3,6	650	96,4	-
Basarabi	635	-	-	635	100,0	-
Cernavodă	610	-	-	610	100,0	-
Brăila	512	122	23,8	390	76,2	-
Calafat	296	28	9,5	268	90,5	-
Corabia	275	48	17,5	227	82,5	-
Mahmudia	271	-	-	271	100,0	-
Medgidia	266	83	31,2	180	68,8	-
Turnu Măgurele	250	8	3,2	242	96,8	-
Orșova	233	107	45,9	36	15,5	90
Bechet	177	3	1,7	174	98,3	-
Oltenița	175	50	28,0	125	72,0	-
Moldova Veche	67	6	9,0	61	91,0	-
Zona Delta	40	1	2,5	39	97,5	-
Isaccea	28	4	13,8	25	86,2	-
Zimnicea	13	1	7,7	12	92,3	-
Fetești	3	-	-	3	100,0	-

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2011

 căi navigabile interioare în Regiunea Sud-Est

Grafic nr. 2.5.10.5

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2021

În anul 2021, transportul de marfuri (mii tone) prin porturile din regiunea Sud-Est a reprezentat 83,44% din totalul marfurilor transportate prin porturile interioare din țară și 34,11% totalul marfurilor transportate internațional, ponderea transportului de mărfuri la nivel național fiind mai mare (42,94%) la nivelul tuturor porturilor fluviale din România.

În scopul atragerii investiției străine, România a înființat de-a lungul Dunării, șase zone libere ce oferă atât facilități legislative cât și planuri strategice în apropiere de mijloacele de transport fluviale și maritime și chiar de transport aerian. Patru dintre acestea se află în Regiunea Sud-Est:

1. **Zona Libera Sulina** – dispune de o infrastructură și o dotare portuară deosebit de complexă;
2. **Zona Libera Constanța-Sud** - beneficiază de existența infrastructurilor de transport (maritim, fluvial, feroviar și rutier) care fac legătura cu diverse surse de aprovizionare și piețe de desfacere din Europa Centrală, Bazinul Mediteranean, Orientul Apropiat și Mijlociu, prin aceasta derulându-se un trafic intens de marfuri care este favorizat și de existența unei linii de ferry-boat și terminal RO-RO. **Zona Libera Basarabi**, funcționează ca o sucursală a Zonei Libere Constanța –Sud.
4. **Zona Libera Galați** – acces direct la piețele Comunității Statelor Independente cu o suprafață portuară de 6,98 ha cuprinzând 3 dane de acostare dotate cu toate instalațiile.
5. **Zona Libera Brăila** – dispune de asemenea de o zonă portuară.

În ceea ce privește punctele de traversare a Dunării pe sectorul românesc, acestea sunt:

- **podul Giurgiu – Ruse**, punct de trecere a frontierei România – Bulgaria (rutier și feroviar),
- **podurile Fetești – Cernavodă** (rutier și feroviar),
- **podul Calafat – Vidin**, (rutier și feroviar),
- **podul Giurgeni-Vadul Oii** (rutier)
- **barajul Porțile de Fier I** (rutier), punct de trecere a frontierei între România și Serbia.

Un alt mod de trecere a Dunării este realizat prin traversarea cu bacul: la Moldova Veche, Svinița și Orșova între România și Republica Serbia, la Calafat, Bechet, Turnu Măgurele, Giurgiu, Oltenița și Călărași între România și Republica Bulgaria și pe teritoriul României: la Brăila, Galați și Tulcea. De asemenea, se are în vedere realizarea unei traversări între România și Ucraina la Isaccea.⁵³ În prezent punctul de trecere cu bacul la Brăila / Smîrdan, pentru pasageri și mijloacele auto spre localitatea Măcin din Județul Tulcea, realizează legătura cu Dobrogea, în zona Băi la km 168+70054.

Pod suspendat peste Dunăre, în zona Brăila

Marea problemă pentru sectorul Brăila Galați dată de lipsa unui pod peste Dunăre a fost rezolvată. Podul peste Dunăre de la Brăila va fi cel mai lung pod suspendat din România și al 3-lea din Europa. De asemenea, podul suspendat va fi cea mai înaltă construcție din România și cea mai scumpă lucrare de infrastructură realizată în ultimii 30 de ani în țara noastră. Proiectul va construi un pod, un drum principal și un drum de legătură, îmbunătățind astfel legăturile de transport de la Marea Neagră spre nord-estul României.

Figura nr. 2.5.10.12

Schița Podului suspendat peste Dunăre

⁵³ Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România

⁵⁴ Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Brăila 2010-2015, Documentul 1 „Evaluarea situației existente din punct de vedere socio - economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, PROIECTUL “STRATEGIE, DURABILITATE, DEZVOLTARE”.

Sursa: Foto: TransInfo.Ro

Dezvoltarea infrastructurii publice care face subiectul proiectului, crează premisele pentru dezvoltarea economică și socială a zonei ceea ce va duce la o varietate mai largă de ocupații, accesibile grupurilor defavorizate și la reducerea riscurilor de segregare socială.

Prin natura investiției propuse, proiectul generează creșterea economică și creșterea nivelului de trai al populației în zona țintă datorită atragerii investițiilor și creșterea consumului proporțional cu creșterea frecvenței de utilizare a drumului de către transportatorii aflați în tranzit.

Totodată, se are în vedere realizarea a două poduri rutiere peste Dunăre, între România și Bulgaria, la Bechet – Oreahovo și Călărași – Silistra și un pod rutier și feroviar la Brăila⁵⁵.

Obstacole actuale ale transportului fluvial:

Principalele dificultăți cu privire la dezvoltarea transportului naval din Romania sunt cele legate de lipsa unei strategii naționale care să detalieze și să stabilească în mod concret și asumat o viziune integrată asupra lanțurilor de transport. Una dintre principalele dificultăți în dezvoltarea transportului naval în Romania o reprezintă totodată limitările generale impuse de strâmtoarea Bosfor. Tranzitarea acestui canal se face de la N la S și de la S la N, alternativ, printr-o programare prealabilă în funcție de aglomerarea de nave programate la tranzitare ceea ce se traduce prin întârzieri care pot dura câteva zile și care influențează în mod negativ fluxul de mărfuri sosit în Portul Constanța. Totodată, o altă rigoare a acestei strâmtoari o reprezintă faptul că navele cu o lungime mai mare de 300 m sunt taxate suplimentar ceea ce se traduce printr-o relocare a

⁵⁵ Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România

traficului către alte porturi concurente. De asemenea, o altă limitare a strâmtorii Bosfor o reprezintă interzicerea tranzitării acestuia a navelor LNG și LPG. Având în vedere faptul că un port dezvoltat și performant depinde în mare măsură de legătura acestuia cu hinterlandul, o altă dificultate în dezvoltarea transportului naval din România constă în faptul că sistemul feroviar ce oferă legături cu porturile din România este într-o stare precară ceea ce presupune costuri mult mai mari pentru transportatorii de mărfuri și în final către beneficiarul final al produsului. De asemenea, legătura porturilor cu hinterlandul poate fi asigurată și pe cale rutieră, dar faptul că nu există suficiente autostrăzi/ drumuri expres care să asigure accesul facil, are ca efect îngrădirea posibilității de dezvoltare a unui port. Astfel, deși portul poate asigura un flux mărit de mărfuri ce vin pe cale maritimă/fluvială, transportul acestora către beneficiarul final este îngreunat de lipsa unei infrastructuri feroviare/rutiere performante și optimizate pentru un astfel de flux. O altă dificultate în dezvoltarea transportului naval în România o reprezintă și faptul că Dunărea, fiind parțial formată și din canale/ brațe artificiale, necesită în permanență o îngrijire și o atenție sporită cu privire la asigurarea adâncimilor de navigație, mai ales în perioadele de secetă. Cum transportul fluvial are avantajul major al cantităților mari și volumelor ridicate de mărfuri, fiind astfel mai eficient din punct de vedere al costurilor față de alte modalități de transport, este necesar ca demersurile efectuate în scopul asigurării adâncimilor de navigație pe întreg parcursul Dunării să reprezinte o prioritate. Dificultățile privind continuarea acțiunilor de dragare, reabilitare și întreținere a șenalului navigabil al Dunării, care au ca scop principal asigurarea condițiilor bune de navigație pe tot parcursul anului, marcarea corectă a șenalului navigabil, achiziționarea echipamentelor pentru servicii hidrologice, reprezintă principalele inconveniente cu privire la dezvoltarea transporturilor pe căile navigabile interioare din România. În ceea ce privește acțiunile de dragare, reabilitare și de întreținere a șenalului navigabil al Dunării este de reținut faptul că o mai bună colaborare între statele riverane Dunării, conform Convenției din 18 august 1948 privind regimul navigației pe Dunăre, va conduce la asigurarea navigabilității Dunării pe tot parcursul anului. Nu în ultimul rând, o problemă de actualitate o reprezintă escaladarea conflictului din Marea Neagră și faptul că acesta poate duce la unele incidente din cauze militare ce pot provoca îndepărtarea fluxurilor de mărfuri către alte porturi ce oferă o cale mai sigură. O problemă conexă acestei situații o reprezintă faptul că, costul asigurărilor de nave a crescut cu aproape 1000% și totodată navlurile datorate proprietarilor de nave au înregistrat o creștere semnificativă, aspecte ce pot duce la tarife de transport mai mari și implicit un volum de trafic mai scăzut.⁵⁶

Analiza SWOT a transportului naval din România

Pornind de la importanța domeniului transportului naval și de la potențialul acestuia, din analiza efectuată în cadrul studiului "Transportul naval din România – situație actuală și perspective de dezvoltare", au fost identificate următoarele **puncte forte** ale transportului naval:

⁵⁶ https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2023/02/Studiu_transport_navaj.pdf

- amplasarea geo-strategică a României, precum și existența tuturor tipurilor de transport naval (maritim, fluvial și de căi navigabile interioare) conferă transportului naval o poziție importantă, atât din perspectiva traficului de mărfuri, cât și al posibilității de atragere de noi fluxuri comerciale;
- distanța parcursă de Dunăre în România, respectiv de 1075 km (37,7% din lungimea totală a fluviului), asigură legătura acesteia cu Marea-Neagră, prin intermediul Canalului Dunăre-Marea Neagră și permite asigurarea unui flux de mărfuri pe cale fluvială, orientat atât înspre țările din Europa de Vest, cât și spre cele din Europa Centrală și de Est, Asia Centrală și Extremul Orient, prin portul Constanța;
- poziția majoră în cadrul rețelei europene de transport intermodal a Portului Constanța, localizat la intersecția rutelor comerciale care leagă piețele țărilor fără ieșire la mare din Europa Centrală și de Est cu regiunea Transcaucaz, Asia Centrală și Extremul Orient; capacitatea mare și facilitățile moderne de operare a mărfurilor, inclusiv de depozitare, existența de terminale specializate de operare pentru diferite tipuri de mărfuri, adâncimile mari ale apei care permit operarea de nave de mare capacitate, precum și existența unor facilități vamale de zonă liberă, reprezintă puncte forte ale transportului maritim și fluvial realizat prin Portul Constanța, cu efecte asupra creșterii traficului de mărfuri și al îmbunătățirii poziției competitive în context european. În susținerea acestor argumente vine și faptul că, în anul 2021, Portul Constanța se situează în top 20 porturi europene, realizând aprox.3% din totalul traficului de mărfuri realizat de acestea;
- potențialul agricol al României, precum și cantitățile de cereale provenite din alte state europene și transportate pe Dunăre înspre Portul Constanța conferă acestuia statutul de hub european de produse agri-bulk;
- infrastructura de transport asigurată de Canalul Dunăre-Marea Neagră permite scurtarea distanțelor de transport și asigură, de asemenea, legătura cu Portul Constanța;
- amplasarea strategică a unor porturi la frontiera UE asigură accesul maritim și fluvial, inclusiv o legătură directă cu Europa de Est prin intermediul liniilor de cale ferată cu ecartament larg.

Cu referire la **punctele slabe** ale transportului naval sunt de reținut următoarele:

- lipsa unei strategii naționale și a strategiilor de dezvoltare pentru fiecare port important în parte;
- dezvoltarea capacităților de operare nu este corelată cu trendurile regionale și cu dezvoltarea infrastructurii din hinterland; din această perspectivă este de menționat că investițiile în astfel de capacități de operare ar trebui să țină seama de evoluțiile economice, de structura mărfurilor transportate și de existența unor clustere de dezvoltare locală din hinterland;
- administrarea unor porturi importante de către mai multe entități (de exemplu, portul Galați care o parte se află în administrarea CN APDM SA, iar o altă parte în administrarea AZL Galați) fapt care duce la imposibilitatea unei viziuni unitare de dezvoltare a acestora;

- lipsa infrastructurii în anumite zone de dezvoltare, precum și a utilităților necesare, cu impact direct asupra gradului de valorificare eficientă a respectivelor areale; dezvoltarea unor activități în astfel de zone trebuie să fie strâns legată, printre altele, de existența accesului la căi rutiere, feroviare, apă, energie electrică, gaze, dar și la o infrastructură portuară dezvoltată și modernizată, care să permită atragerea de investitori/operatori portuari;
- transportul fluvial este imprevizibil, din cauza adâncimii apei pe Dunăre, precum și a condițiilor meteorologice; asigurarea adâncimii apei pe Dunăre trebuie realizată prin lucrări de dragaj ale căror costuri sunt în general ridicate și care se reflectă ulterior în nivelul tarifelor percepute de administrațiile portuare;
- lipsa unei infrastructuri adecvate dedicate transportului intermodal (naval/rutier/feroviar), inclusiv al facilităților de transbordare; infrastructura rutieră și feroviară slab dezvoltate nu permit preluarea și transportul rapid al mărfurilor către beneficiarii finali ai acestora;
- având în vedere creșterea cantităților de mărfuri transportate în containere, este de subliniat lipsa unor terminale specializate în transportul fluvial pe Dunăre, precum și a unei infrastructuri portuare neadecvate/nedevelopate care să permită creșterea traficului de mărfuri în porturile dunărene românești;
- dependența ridicată de evoluția altor ramuri industriale (agricolă, metalurgică, construcții etc.) conduce la oscilații importante în ceea ce privește traficul de mărfuri; în acest sens, ar trebui avută în vedere valorificarea nu numai a producției interne, dar mai ales a atragerii de noi fluxuri și tipuri de mărfuri;
- gradul redus de digitalizare și întârzierea implementării soluțiilor de digitalizare în completarea formalităților au efect negativ în ceea ce privește reducerea timpilor de așteptare în operarea mărfurilor;
- reglementările fiscale greoaie îngreunează traficul de mărfuri provenite din spațiul nonUE, timpul aferent unor astfel de operațiuni fiind destul de ridicat.

Dacă punctele forte și slabe reprezintă factori interni ai transportului naval, în ceea ce privește factorii externi de influență, respectiv oportunitățile și amenințările sunt de precizat următoarele:

Oportunitățile de dezvoltare a transportului naval din România au în vedere următoarele:

- potențialul ridicat de transport pe Dunăre reprezintă o alternativă la transportul rutier și feroviar cu condiția dezvoltării infrastructurii portuare și a asigurării condițiilor optime de transport în timpul anului, inclusiv prin efectuarea lucrărilor de dragaj necesare;
- în actualele condiții internaționale, generate de conflictul dintre Ucraina și Rusia, reconfigurarea lanțurilor logistice reprezintă o oportunitate pentru Portul Constanța, fiind posibilă menținerea/atragerea de fluxului de mărfuri din/spre Ucraina pentru o lungă perioadă de timp;

- portul Constanța poate deveni un hub pentru produse energetice și minerale la Marea Neagră; în acest sens, este de menționat și proiectul de Memorandum pentru Aprobarea inițierii negocierii Acordului între Guvernul României, Guvernul Georgiei, Guvernul Republicii Azerbaidjan și Guvernul Turkmenistanului privind înființarea și operaționalizarea “Rutei internaționale de transport Marea Neagră – Marea Caspică”, care va avea ca efect consolidarea relației dintre statele participante, apropierea statelor Asiei Centrale de Uniunea Europeană și favorizarea dezvoltării economice și a transportului mărfurilor între zona Caucazului și Asiei Centrale și Europa Centrală și de Vest și în continuare către orice alte destinații;
- dezvoltarea conexiunii portului Constanța cu alte porturi, cum ar fi de exemplu, portul Anaklia (Turcia) și a terminalelor din Poti și Batumi (Georgia), precum și cu porturile turcești (Karasu sau viitorul port Fylos);
- valorificarea oportunității de atragere de fonduri structurale în vederea implementării unor proiecte ce vizează dezvoltarea/modernizarea infrastructurii portuare; în actualul context, realizarea de investiții în domeniul infrastructurii portuare doar din resurse proprii este dificil de realizat, finanțările europene fiind o resursă financiară importantă ce poate fi dedicată acestor proiecte investiționale;
- valorificarea producției agricole interne, precum și externe, prin asigurarea transportului acesteia preponderent fluvial și maritim, sens în care este necesară dezvoltarea atât a infrastructurii portuare existente, precum și a activităților prestate de operatorii portuari, în vederea reducerii timpilor de operare.

Cu referire la **amenințările** care pot afecta dezvoltarea transportului naval din România și creșterea competitivității acestuia la nivel internațional sunt de reținut următoarele:

- lipsa unei strategii navale naționale și a unei viziuni integrate asupra lanțurilor de transport se repercutează asupra dezvoltării transportului naval, precum și al creșterii gradului de competitivitate la nivel internațional; în acest context, este de precizat că potrivit Planului Național de Redresare și Reziliență, MTI va trebui să elaboreze în trimestrul doi al anului 2023, Strategia pentru transport naval și planificarea măsurilor de intervenție pentru dezvoltarea sectorului, integrat cu alte moduri de transport, elaborarea și aprobarea planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei, precum și elaborarea și aprobarea unui Ghid de stabilire a priorității investițiilor navale;
- lipsa unei infrastructuri performante din punct de vedere al vitezei comerciale pe teritoriul României, fie că este vorba despre infrastructură rutieră sau feroviară va îngreuna traficul de mărfuri, inclusiv din punct de vedere al transportului intermodal;
- posibilele schimbări de politică economică nu numai la nivel național, dar mai ales al modificărilor legislative internaționale pot genera reorientări ale traficului de mărfuri spre alte rute comerciale, mai rapide și care induc costuri mai reduse;

- escaladarea actualului conflict armat din Marea Neagră sau apariția unor incidente din cauze militare pot modifica fluxurile de mărfuri, în sensul reorientării acestuia din motive de siguranță maritimă (de exemplu, mine, atacuri asupra navelor, inclusive atacuri aeriene etc);
- limitarea generată de strâmtoarea Bosfor, respectiv de caracteristicile acesteia și implicit ale navelor care pot tranzita această strâmtoare.⁵⁷

2.5.11 Transportul aerian

Transporturile aeriene sunt o componentă importantă a transporturilor internaționale. Ele acoperă o arie de comerț în care aeronavele sunt angajate pentru a transporta pasageri, mărfuri și poștă. Companiile de transport aerian operează servicii pe rute aeriene locale, regionale și internaționale. Ele constituie cea mai dinamică modalitate de transport.

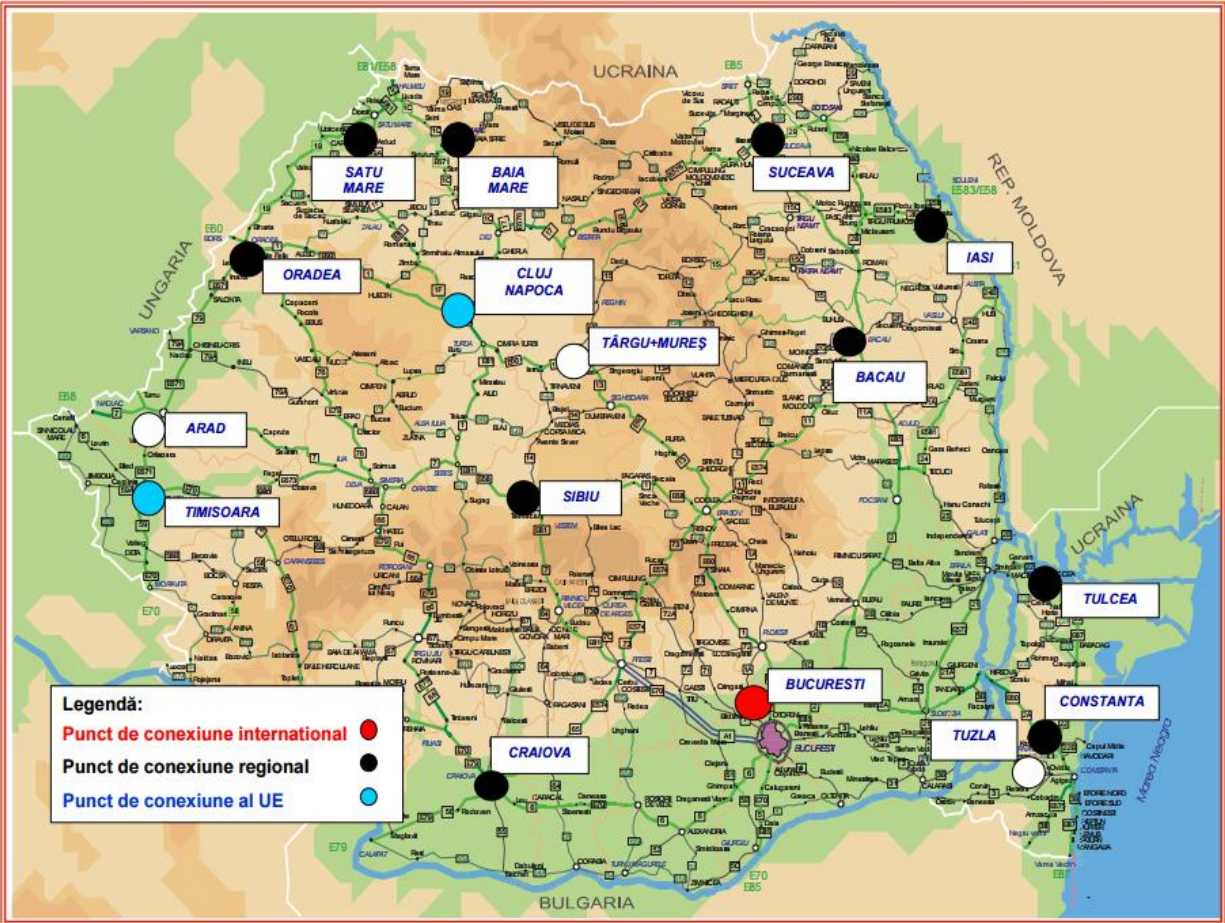
Transportul aerian este unul dintre cele mai des utilizate moduri de transport de către pasagerii care vor să parcurgă distanțe lungi în timp scurt. Acest mod de transport este din ce în ce mai utilizat și pe distanțe medii sau chiar scurte. Aeroporturile regionale din rețeaua centrală TEN-T au un rol important în creșterea mobilității și conectivității regionale.

În România funcționează în prezent 16 aeroporturi, toate fiind internaționale. Unsprezece dintre acestea se află în rețeaua extinsă TEN-T și două în rețeaua centrală. În Regiunea Sud-Est aeroportul Mihail Kogălniceanu și aeroportul "Delta Dunării" Tulcea fac parte din rețeaua TEN-T extinsă.

Harta nr. 2.5.11.1

Amplasarea aeroporturilor pe teritoriul național al României

⁵⁷ https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2023/02/Studiu_transport_navaj.pdf

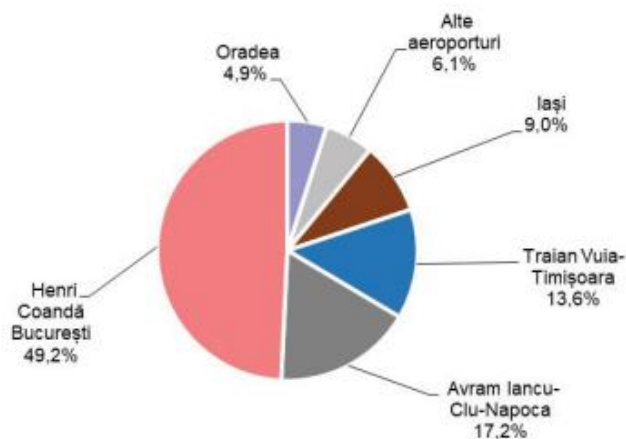
Sursa: Ministerul Transporturilor-Strategia de transport intermodal

În anul 2021, în România, transportul comercial internațional de pasageri și mărfuri (inclusiv poștă) al aeroporturilor a deținut ponderea cea mai însemnată în total, astfel:

- transportul de pasageri: 88,1% la pasageri îmbarcați și 88,0% la pasageri debarcați
- transportul de mărfuri (inclusiv poștă): 94,1% la mărfuri încărcate și 95,9% la mărfuri descărcate

Grafic nr. 2.5.11.1

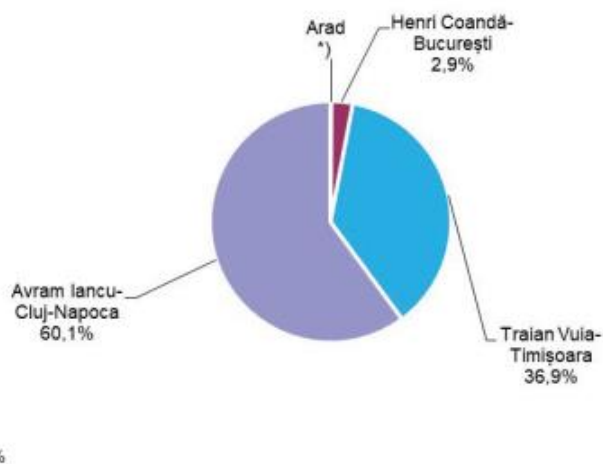
Structura îmbarcărilor de pasageri în transport intern, în anul 2021

Sursa: Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri, anul 2021

Grafic nr. 2.5.11.2

Structura încărcărilor de mărfuri în transport intern, în anul 2021

Sursa: Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri, anul 2021

În Regiunea Sud-Est există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, unul la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport utilitar la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. În județul Brăila, există un aeroport utilitar la Ianca însă nu este folosit pentru satisfacerea nevoilor de transport locale și regionale. Acesta este situat în Nord-Vestul orașului Ianca, are patru hangare de câte 1.200m², o pistă cu o lungime de 2.500m care ocupă o suprafață de 2.800x80m. Acesta se află în administrarea Consiliului Județean Brăila.

Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional. Aeroporturile au fost construite în perioada 1921-1972 și reamenajate/re-echipate gradual în perioada 1962-2000, fiind în mare măsură necorespunzătoare cerințelor impuse de zborul anumitor tipuri de aeronave.

Cel mai important aeroport din regiune, **aeroportul Mihail Kogălniceanu** din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția poziția 11 în anul 2021 între aeroporturile din România, cu 65.229 pasageri în anul 2021 (față de cei 11.176.808 pasageri îmbarcați-debarcați, în total în toate aeroporturile din România). Cu toate acestea numărul pasagerilor îmbarcați/debarcați a fost în creștere față de anul 2011 cand s-au înregistrat 47.059 pasageri.

Figura nr. 2.5.11.1

Harta aeroporturilor din România

Sursa: <https://airlinetravel.ro/aeroporturi-din-romania>

Tabel 2.5.11.1

Transportul internațional și intern de pasageri al aeroporturilor pe județe

în anul 2021

Locul ocupat	Județul /Municipiul București	Nr. de pasageri imbarcati-debarcați transport internațional în anul 2021	Nr. de pasageri imbarcati-debarcați transport intern în anul 2021	TOTAL
1	IF	6.224.830	662.787	6.887.617
2	CJ	1.239.112	217.871	1.456.983
3	IS	517.458	121.080	638.538
4	TM	443.254	185.676	628.930
5	BC	379.213	587	379.800
6	SV	310.536	35.584	346.120
7	SB	277.282	324	277.606
8	DJ	188.704	1.906	190.610
9	BH	66.480	67.100	133.580
10	MS	86.447	47	86.494
11	CT	39.480	7.579	47.059
12	SM	36.011	10.907	4.6918
13	MM	19.870	25.068	44.938
14	AR	10.959	636	11.595
15	TL	12	8	20
	ROMÂNIA	9.839.648	1.337.160	11.176.808

Sursa:Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri, 2021

Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu este situat în sud-estul României, în comuna Mihail Kogălniceanu, la 26 km de Constanța, la 14 km de Canalul Navigabil Dunăre-Marea Neagră și la aproximativ 100 km de Delta Dunării. Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu are conexiuni cu cele mai importante căi de transport rutier (drumurile europene E60 și E67) și feroviar (magistrala de cale ferată București-Fetești-Constanța). Aeroportul este deschis traficului aerian pe întreaga perioadă a anului. Principalul aeroport al regiunii Sud-Est oferă acces către județul Constanța, Portul Constanța și stațiunile Mării Negre.

Aeroportul derulează investiții de 17,2 milioane euro până în 2023, cea mai mare parte din ele fiind începute în 2020 conform condcerii aeroportului. Instituția are cuprins în programul de investiții și un studiu de fezabilitate pentru un terminal de pasageri în valoare de 647.000 euro, care va arăta dacă este oportună construcția unui nou terminal sau dacă va trebui valorificat cel existent, prin modernizări.

Prin instrumentul de investiții ITI Delta Dunării au fost finanțate lucrări care au vizat creșterea siguranței și securității pasagerilor pe aeroport. Lucrările au constat în construirea unei remize pentru acomodarea optimă a autovehiculelor cu gabarit mare, precum și spații necesare pentru echipamentele aeroportuare de deservire a aeronavelor. În plus, s-au amenajat benzile aferente suprafețelor de mișcare și un drum perimetral de securitate în incinta aeroportului, completat de

un sistem de supraveghere pentru creșterea siguranței traficului aerian, cu funcția de monitorizare a operațiunilor aeriene și deservire la sol a aeronavelor. De asemenea, va fi depus un nou proiect european pentru extinderea terminalului de pasageri, pentru a spori capacitatea de operare a aeronavelor.

Detalii tehnice:

Pistă de decolare

Lungime: 3500m

Latime: 45m

Zona de siguranță a pistei

105m E și W

Lungime: 112m Latime: 90m Nord /

Lungime: 300m latime: 90m Sud

Calea de rulare A

Lungime: 267 m

Lățime: 35 m

Calea de rulare B

Lungime: 364 m

Lățime: 25 m

Conform datelor furnizate de reprezentanții companiei în primele șase luni ale anului 2020, numărul persoanelor care au tranzitat aeroportul din Constanța a fost de 53.000, pe când în aceeași perioadă din 2019, ultimul an de dinaintea de pandemie, au fost înregistrați circa 21.500 de oameni. Cu toate că traficul înregistrat în prima jumătate a anului 2021a fost mai mic decât cel din aceeași perioadă din 2020, reprezentanții companiei spun că trendul este ascendent, astfel că de la lună la lună sunt înregistrate creșteri pe aeroportul din Constanța.⁵⁸

Figura nr. 2.5.11.2

Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța

www.news.ro

Aeroportul "Delta Dunării" Tulcea este situat la 3 Km Sud față de localitatea Cataloi și la 15 Km față de Municipiul Tulcea. Aeroportul deservește o zonă cu o arie largă de interes atât a oamenilor de afaceri cât și a turiștilor și cercetătorilor arealului Deltei Dunării și siturilor arheologice, județul Tulcea reprezentând o zonă cu un potențial economic. Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea asigură cerințele pentru desfășurarea activității controlului pentru trecerea frontierei – vamal, sanitar –

⁵⁸ www.zf.ro

uman, sanitar – veterinar și fitosanitar dispunând de spații și de posibilitatea organizării fluxurilor de pasageri și marfă în condiții foarte bune.⁵⁹

Figura nr. 2.5.11.3

Aeroportul Delta Dunării

Sursa: Dobrogea News

În ultima perioadă Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea a trecut printr-un amplu proces de modernizare a infrastructurii și dotare cu mijloace de deservire a aeronavelor la sol.

În condițiile în care infrastructura terestră și navală oferă accesibilitate redusă și consumatoare de timp prețios, Aeroportul din Tulcea oferă turiștilor facilitatea de a vizita paradisul Deltei Dunării într-un timp mai scurt. În acest context, FinMedia a conferit Aeroportului „Delta Dunării” din Tulcea premiul la secțiunea "Aeroporturi de top într-o zonă geografică senzațională" - la editia a III-a a Airport Forum, 28 octombrie 2009, București.⁶⁰

În baza Hotărârii nr. 1027 din 09.09.2009 privind deschiderea punctului de trecere a frontierei de stat și a biroului vamal pentru traficul internațional de călători și de mărfuri pe Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea, acesta a devenit Aeroportul Internațional „Delta Dunării” Tulcea. Totodată în Monitorul Oficial al României nr. 758/12.11.2010 a fost publicat Ordinul nr. 891/8 al Ministrului Transporturilor și Infrastructurii privind aprobarea certificării ca aeroport deschis traficului internațional a Aeroportului „Delta Dunării” Tulcea.

Aeroportul Delta Dunării este în prezent în curs de modernizare cu ajutorul fondurilor europene. Proiectul, în valoare de 150 de milioane de lei, are o durată de 18 luni (2 pentru proiectare și 16 pentru execuție) și include:

- modernizarea și extinderea terminalului de pasageri, modernizarea platformei de îmbarcare-debarcare și a căii de rulare alfa (construite în 1973);
- construirea platformei dedicată activităților de degivrare/antigivrare a avioanelor.
- modernizarea platformei de îmbarcare/debarcare APRON 1;

⁵⁹ www.cjtulcea.ro

⁶⁰ https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/Executiv/Pages/ViewInstituti1.aspx?Id_Lista=20

- modernizarea căii de rulare Charlie (TWY C) cu poziție izolată;
- modernizarea suprafeței nivelate a benzii caii de rulare;
- modernizarea suprafeței de deservire cu echipamente handling;
- modernizarea drumurilor de acces;
- modernizarea parcării auto. ⁶¹

Aeroportul Tuzla, cunoscut și drept Aerodromul Tuzla, Constanța este un aeroport situat în partea de Sud-Vest a localității Tuzla. În 1999, REGIONAL AIR SERVICES a preluat baza de Aviație Utilitară din Tuzla, devenind, astfel, primul **aeroport privat** din România.

Potrivit Ministerului Transporturilor, pe aeroportul Tuzla se pot efectua toate tipurile de operațiuni de aviație civilă prevăzute de Codul aerian civil: aviație generală, lucru aerian, transport aerian public. S.C. Regional Air Services S.R.L. este autorizat să efectueze și zboruri cu elicoptere deasupra mării, având în operare elicoptere capabile să participe la operațiuni de căutare – salvare deasupra Mării Negre, precum și de transport personal spre/dinspre platforme și/sau nave de foraj marin poziționate în afara apelor teritoriale ale României.

Figura nr. 2.5.11.4

Aeroportul Tuzla

Sursa: Airlines Travel

Prin poziția sa geografică, Aeroportul Tuzla asigură operarea în condiții optime (încărcătură maximă și consum minim de combustibil) a aeronavelor angajate în operațiunile aeriene deasupra Mării Negre.

În anul 2009 compania deținătoare, a fost premiată de către Airport Forum, organism patronat de Ministerul Transporturilor drept „cel mai dinamic aeroport din România”.

⁶¹ boardingpass.ro

Prin Ordinul nr. 1.133 din 10 septembrie 2013, emitent Ministerul Transporturilor publicat în Monitorul Oficial nr. 583 din 13 septembrie 2013, Aeroportului Tuzla se certifică ca aeroport deschis traficului aerian internațional.

Cu toate acestea, toate aeroporturile regionale necesită investiții în echipamentele de siguranță și securitate pentru a satisface standardele UE și reglementările aeronautice internaționale. Toate investițiile vor duce la o mobilitate și o conectivitate mai bune între regiunile României și alte state membre, dezvoltarea aeroporturilor fiind una din prioritățile propuse spre finanțare în perioada de programare 2014-2020 și 2021-2027.

Aeroportul utilitar la Buzău este amplasat în zona sud-vestică pe care pot ateriza avioane sau elicoptere ale aviației sanitare. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare, care nu se ridică la nivelul internațional.

Concluzii privind transportul in Regiunea Sud-Est:

Țara noastră este privilegiată datorită poziției sale geostrategice favorabile, putând astfel fi considerată ca punct cheie pentru transportul continental și intercontinental de-a lungul principalelor linii pe direcțiile Vest – Est și Nord – Sud, întrucât trei din cele zece coridoare trans-europene o traversează. De fapt, România se află la intersecția a două dintre aceste coridoare; coridoarele IV și IX sunt asemănătoare în ceea ce privește căile ferate și rutiere iar coridorul VII este reprezentat de Dunăre.

Fluviul Dunărea contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii de Sud-Est, dar este de asemenea o barieră pentru dezvoltarea sa din mai multe aspecte. De pildă, nu există o legătură directă între Brăila și Constanța.

*Analiza evoluției principalilor indicatori referitori la **infrastructura de transport rutier** de la nivelul Regiunii Sud-Est conduce la o serie de concluzii. Infrastructura rutieră existentă în Regiunea Sud-Est nu oferă un grad ridicat de accesibilitate, singurele avantaje ale acesteia fiind existența autostrăzii București – Constanța și faptul că se află în stadiu de execuție Drumul Expres DX6 Brăila – Galați și Podul suspendat de la Brăila, care pot fi în viitor elemente decisive în atragerea investitorilor locali și internaționali. În Regiunea Sud – Est, în intervalul de timp analizat s-au construit doar 249 de km noi de drumuri, acest fapt influențând atât dezvoltarea economică, cât și nivelul de trai din regiune. Din totalul drumurilor publice din Regiunea Sud-Est, doar 20% sunt drumuri naționale, 41.8% sunt drumuri județene, iar restul sunt drumuri comunale. În Regiunea Sud – Est, în ultimii 10 ani, aproape s-a dublat numărul de kilometri de drumuri modernizate. Cu toate acestea, încă există peste 1.520 de km de drumuri de pământ. La nivelul anului 2021, Regiunea Sud – Est se afla pe locul 6 față de alte regiuni în ceea ce privește lungimea drumurilor publice. De asemenea, Regiunea Sud-Est*

deține cea mai mică densitate a drumurilor din România, fapt explicabil și prin existența Deltei Dunării în regiune, unde densitatea este foarte redusă și a unor întinse suprafețe agricole. În ceea ce privește starea drumurilor orășenești din regiune, deși 75,8% dintre acestea erau modernizate la nivelul anului 2021, există încă numeroase drumuri care necesită investiții rapide pentru a răspunde nevoilor cetățenilor. De asemenea, deși transportul urban de la nivelul municipiilor a fost îmbunătățit în ultimii ani, în special prin achiziția de autobuze noi, acesta nu acoperă în mod optim cerințele de transport pasageri, contribuind la fluidizarea traficului, reducerea timpilor de transport și a poluării mediului.

Impactul acestei situații a infrastructurii rutiere este unul direct asupra duratei de transport rutier al mărfurilor și persoanelor, dar și unul indirect, asupra mobilității forței de muncă. Companiile naționale sau internaționale aleg să nu investească în regiuni în care forța de muncă nu poate fi ușor accesată. Faptul că majoritatea covârșitoare a rețelei rutiere din regiune are o singură bandă pe sens conduce la lipsa siguranței pe drumurile publice antrenând un număr mare de accidente rutiere. În plus, nivelul de poluare crește semnificativ, vehiculele fiind nevoite să parcurgă distanțe mici în intervale mari de timp.

O prioritate pentru orașele din Regiunea Sud Est este aceea de a promova forme de transport în comun cu impact scăzut pentru mediu, în condițiile în care, cu excepția Constanței, celelalte orașe nu sunt dotate cu vehicule nepoluante pentru transportul în comun. Volumul de trafic în continuă creștere este considerat de către cetățeni o problemă cu impact foarte negativ asupra calității vieții. Gestionarea traficului a devenit o problemă din mai multe motive: dezvoltarea de tip rezidențial în zonele peri-urbane; drumurile orășenești nu s-au modernizat cu același ritm cu care a crescut tranzitul de vehicule, în condițiile în care numărul de persoane care folosesc transportul în comun este descrescător; majoritatea orașelor nu este dotată cu centuri ocolitoare. Ambuteiajele în trafic cauzate de un număr crescător de autovehicule măresc gradul de poluare și de zgomot în orașe, reducând timpul aflat la dispoziție pentru alte activități.

În contextul reducerii emisiilor de carbon din aglomerările urbane, asigurării mobilității forței de muncă care se deplaseze zilnic între cele două municipii, precum și în vederea dezvoltării polului de dezvoltare urbană Brăila-Galați, existența unui mijloc de transport public ecologic, care să facă legătura între cei doi poli, reiese ca o necesitate.

Analiza **infrastructurii de transport feroviar** de la nivelul Regiunii Sud-Est relevă faptul că, deși regiunea ocupă locul doi la lungime kilometri de cale ferată din Români, (1.744 km), din aceștia însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul IV la nivel național. La nivel regional ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era de 29,9% în anul 2021, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național. Densitatea crescută a liniilor de cale ferată din regiune poate fi un aspect important în atragerea investitorilor în regiune, însă performanța scăzută a transportului feroviar este un impediment evident. Rețeaua de căi ferate din Regiunea Sud-

Est are nevoie de investiții semnificative pentru a crește calitatea serviciilor oferite, atât pentru transportul de marfă, cât și de pasageri.

*Regiunea Sud-Est dispune de toate caracteristicile geografice necesare pentru dezvoltarea **transportului maritim, fluvial și multimodal**. Porturile românești la Dunăre se împart în două categorii: maritime (Constanța, Mangalia și Midia) și fluvial-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina), care au caracteristici tehnice ce permit accesul navelor maritime. România este traversată de cel mai important fluviu european, Dunărea, și dispune de ieșire la Marea Neagră, porturile românești constituind o importantă componentă a rețelei fluvial-maritime europene. Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km cai navigabile artificiale (canalele Dunăre-Marea Neagra și Poarta Alba-Năvodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagra sunt integrate 36 porturi din care 3 porturi maritime, 4 porturi fluvio-maritime și 26 porturi fluviale. Deși există o rețea semnificativă de porturi maritime și fluviale, gradul de modernizare a acestora pentru a oferi servicii competitive la nivel european, este încă redus.*

În perioada 2010-2021 transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă. Transportul de mărfuri pe căi navigabile interioare însă, a înregistrat o scădere semnificativă (de la 32 mii t în anul 2010 la 29 mii t în anul 2017). În anul 2019 cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (33 mii t) ajungând la 32 mii t la nivelul anului 2021. Deși cantitatea de mărfuri transportate pe cale maritimă a crescut, numărul de nave maritime înregistrate în România este foarte mic. Pe de altă parte, se observă o tendință de creștere a numărului de nave fluviale destinate transportului de pasageri, cu impact asupra turismului din regiune. Cu toate acestea, transportul naval de pasageri este în continuare redus din cauza infrastructurii necorespunzătoare și a absenței investițiilor. Proiectarea și construcțiile de nave sunt activități economice semnificative în regiune care creează numeroase locuri de muncă și contribuie semnificativ la dezvoltarea socio-economică a regiunii. Deși România a creionat o strategie destinată transportului intermodal încă din anul 2011, nu au fost făcute progrese semnificative, ponderea transportului intermodal în cadrul transportului feroviar de marfă în România fiind de sub 1%. Regiunea Sud – Est are un potențial foarte mare de dezvoltare a transportului intermodal.

Datorită regimului natural de curgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și să asigure navigația permanentă pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui sistem de măsurători topo-hidrografice și de semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

***Transportul aerian** este slab dezvoltat în Regiunea Sud-Est. Regiunea ar avea nevoie de construirea unor aeroporturi moderne în principalele centre urbane, care să impulsioneze*

atât transportul aerian de marfă, cât și de pasageri. Transportul aerian ar putea conduce la decongestionarea traficului rutier, la impulsivitatea turismului în regiune și la dezvoltarea socio-economică de ansamblu. În regiune există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, un aeroport internațional la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport internațional (utilitar) la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional.

Cel mai important aeroport din regiune, aeroportul din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția 11 în anul 2021 în scădere față de anul 2011 când ocupa poziția 9 între aeroporturile din România. 47.059 pasageri în anul 2021 față de cei 11.176.808 pasageri îmbarcați-debarcați, în total în toate aeroporturile din România.

2.5.12 Telecomunicațiile și Societatea informațională

Prin comunicație se înțelege transmisia la distanță de informații tip voce, text, imagine (statică sau dinamică) sau mixt (transmisii multimedia).

Sectorul telecomunicațiilor în România a cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii 20 de ani. Potrivit ANCOM, piața de comunicații electronice în prima jumătate a anului 2021 a fost caracterizată de evoluții excepționale în contextul crizei sanitare, influențată pe anumite segmente și de implementarea accelerată a regimului de telemuncă. Astfel, cele mai importante evoluții au fost:

- Traficul de voce efectuat în rețelele fixe a crescut cu 17%, ceea ce se reflectă și în creșterea cu peste 20% a duratei medii a unui apel, care a ajuns la 3 minute și 9 secunde, deși numărul de abonați telefonie fixă a scăzut;
- Numărul cartelelor SIM preplătite de telefonie mobilă active a înregistrat o scădere semestrială istorică (-9%), în timp ce numărul de cartele SIM cu abonament a crescut cu doar 1%, astfel că numărul total de cartele SIM active a scăzut cu 3%;
- Traficul total de voce efectuat în rețelele mobile a crescut cu 11%, însă traficul SMS a scăzut cu 25%;
- Numărul de conexiuni de acces la internet fix și-a păstrat rata de creștere de 3%, îmbucurător fiind că mediul rural (cu o creștere de peste 7%) a accelerat tendința de recuperare a decalajului față de mediul urban (unde s-a înregistrat o creștere de doar 1%);
- Trei sferturi dintre conexiunile de internet fix au abonamente cu viteze de transfer pentru traficul download de foarte mare viteză (cel puțin 100 Mbps), în special datorită faptului că peste 90% dintre acestea sunt bazate pe fibră optică; de altfel, în cazul a mai mult de

jumătate dintre conexiunile de internet fix (53%), fibra optică ajunge până în casa/biroul clienților;

- Traficul total de internet fix a crescut cu 33%, astfel că traficul mediu lunar per locuitor a ajuns la 41 GB, ceea ce ar însemna aproape 1,4 GB/zi;
- Traficul de internet mobil mediu lunar per locuitor a crescut cu 12%, până la 4,6 GB/lună, adică peste 150 MB/zi;
- Ritmul de creștere al traficului de internet fix (+33%) a depășit ritmul de creștere al traficului de internet mobil (+12%);
- Traficul de roaming internațional a scăzut semnificativ, în contextul limitării călătoriilor în străinătate pe perioada crizei sanitare;
- Numărul de abonați la serviciile de retransmisie TV a depășit 7,7 milioane, în creștere semestrială cu 2% (+8% în rural, respectiv +1% în urban).

Comunicațiile electronice

După șocul produs de pandemia COVID-19 în 2020, an marcat de restricții sociale și trecerea în online a majorității și, prin urmare utilizarea intensivă a serviciilor de comunicații electronice și a serviciilor poștale, comunicațiile electronice au fost adaptate contextului general.

Nici sectorul educației nu a fost ferit de consecințe. În urma măsurilor stricte de izolare și a închiderii școlilor, colegiilor și a universităților, cursurile online au devenit noua normalitate. Tot mai multe familii recurg la tehnologie și la soluții digitale pentru a le oferi copiilor posibilitatea să învețe și să rămână conectați la lumea exterioară.⁶²

În România, în 2021 peste trei sferturi din totalul gospodăriilor aveau acces la rețeaua de internet de acasă, în creștere față de anul anterior. Potrivit Eurostat, procentul gospodăriilor cu acces la internet de acasă a fost în creștere în ultimii 5 ani în toate regiunile de dezvoltare. Cel mai mare procent se înregistrează în București – Ilfov, unde 94% din populație are acces la internet.

Analizând datele Eurostat, dacă în anul 2011, doar 44% de locuitori din Regiunea Sud Est aveau acces la Internet, în anul 2021 ponderea acestora s-a dublat ajungând la un procent de 85%. Cu toate acestea, Regiunea Sud-Est deține procentul cel mai mic al gospodăriilor cu acces la Internet, acesta fiind de 85% în anul 2021. În același timp, Regiunea Sud Est se poziționează printre ultimele regiuni din Europa – poziția 27 din 36 de țări analizate la acest indicator.

Tabel 2.5.12.1

Pondere gospodăriilor cu acces la internet de acasă, 2016 – 2021 (UM:%)

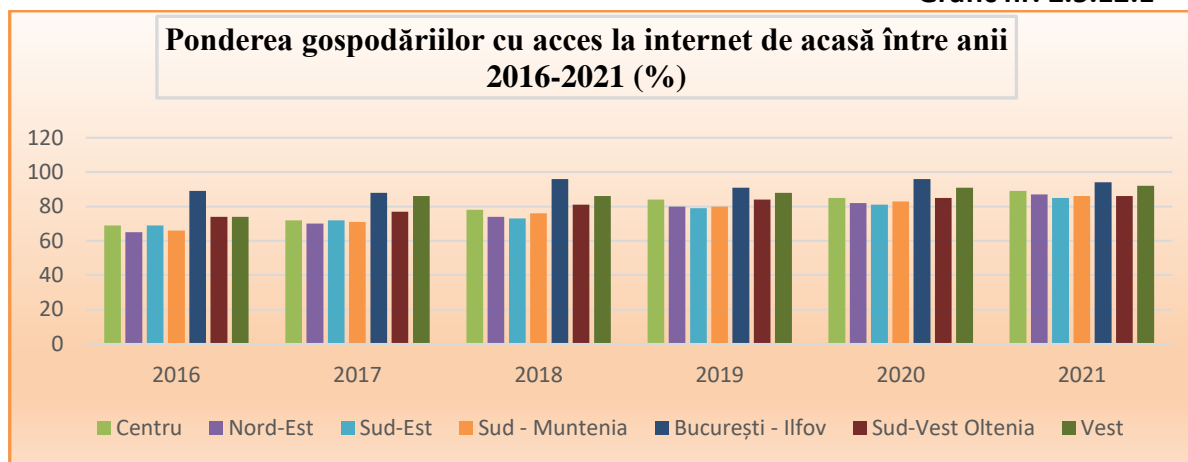
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Romania	72	76	81	84	86	89
Nord-Vest	76	81	87	87	90	90
Centru	69	72	78	84	85	89
Nord-Est	65	70	74	80	82	87
Sud-Est	69	72	73	79	81	85

⁶² Accesul populației la tehnologia informațiilor în anul 2021

Sud - Muntenia	66	71	76	80	83	86
București - Ilfov	89	88	96	91	96	94
Sud-Vest Oltenia	74	77	81	84	85	86
Vest	74	86	86	88	91	92

Sursa: Eurostat

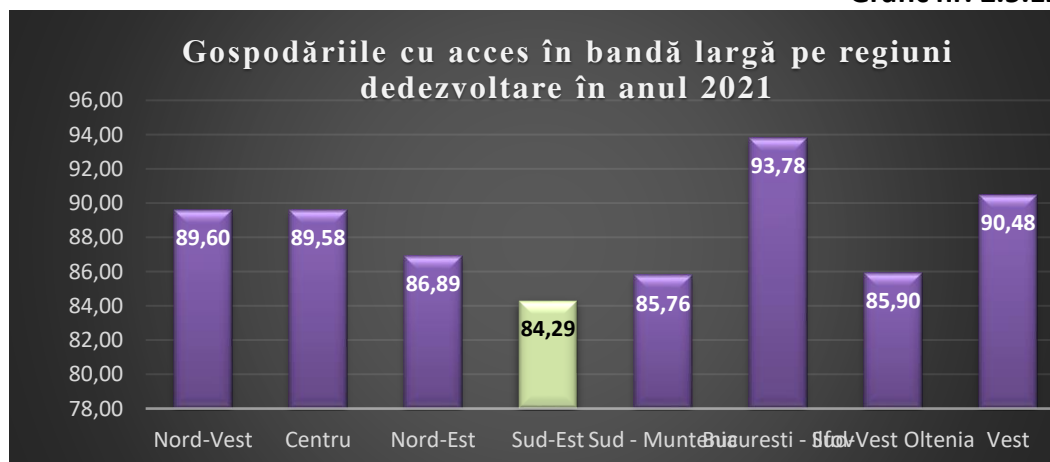
Grafic nr. 2.5.12.1

Sursa: Calculele pe baza datelor Eurostat

În Regiunea Sud-Est, situația s-a îmbunătățit considerabil în ultimii ani, în anul 2021, 85% dintre gospodării beneficiind de servicii de internet, 84% dintre gospodării având acces la **internet pe bandă largă**. O conexiune broadband este un tip de acces la Internet de viteză mare. Conexiunile broadband asigură viteze superioare de transmitere a datelor, fiind, deci, o tehnologie mai avantajoasă pentru utilizatorii de internet. Comunicațiile de bandă largă sunt comunicații transmise simultan pe același suport (voce, date, semnal video).

Grafic nr. 2.5.12.2

Sursa: Calculele pe baza datelor Eurostat

În anul 2021, gospodăriile au folosit pentru accesarea internetului, cel mai frecvent **conexiunile broadband mobile** (conectare radio mobilă prin telefon 3G, UMTS, utilizând cartela SIM sau cablu

USB, telefoane mobile sau smartphonurile ca modem) urmate de **conexiunile broadband fixe** (conexiunile de bandă largă fixe).

Pe regiuni de dezvoltare gospodăriile care au optat pentru conexiunile **broadband fixe la internet**, în anul 2021, au cea mai mare frecvență în regiunile de dezvoltare București-Ilfov (15,2%), respectiv Nord-Vest (14,2%).

Conexiunile de tip **broadband mobile** au fost întâlnite frecvent în cadrul gospodăriilor din regiunile Nord-Est (17,0%) și Sud Muntenia (15,2%). Cele mai puține gospodării care au accesat internetul utilizând conexiunea tip broadband mobile s-au înregistrat în regiunile Vest (9,1%) și Sud-Vest Oltenia (9,9%)⁶³

Tabel 2.5.12.2

% în total gospodării care au acces la internet acasă din fiecare tip de conexiune

Tipul de conexiune la internet	Regiuni de dezvoltare							
	Nord-Est	Sud-Est	Sud-Muntenia	Sud-Vest-Oltenia	Vest	Nord-Vest	Centru	București-Ilfov
Conexiuni broadband fixe	13,6	11,4	13,9	8,1	10,3	14,2	13,3	15,2
Conexiuni broadband mobile	17,0	11,2	15,2	9,9	9,1	13,1	11,0	13,6

Accesul populației la tehnologia informațiilor în anul 2021

Next Generation Access, rețele de acces de nouă generație

În stadiul actual de dezvoltare tehnologic, rețelele de acces de tip NGA sunt definite ca rețele de comunicații electronice, constând în totalitate sau în parte din elemente optice, capabile să ofere acces la Internet în bandă largă cu capacități sporite (cum ar fi o rată de transfer mai mare), în comparație cu cele furnizate prin rețelele tradiționale.

Reglementarea accesului la rețelele de acces de generație următoare (NGA) constituie un pas crucial către atingerea obiectivului de dezvoltare de rețele avansate de comunicații electronice. Este probabil ca implementarea rețelelor de acces de generație următoare (NGA) să aibă un impact semnificativ asupra lanțului valoric al telecomunicațiilor și, în consecință, asupra măsurilor de reglementare necesare.

Procentul gospodăriilor care au o conexiune de tip (NGA), poziționează România pe locul 17 din cele 31 de țări europene analizate.

România beneficiază în prezent de unele dintre cele mai performante rețele fixe de bandă largă din lume și cele mai bune din Europa³⁸ și este de așteptat ca această situație favorabilă să continue chiar și în contextul creșterii semnificative a numărului de utilizatori. Potrivit datelor statistice colectate de către ANCOM, numărul conexiunilor la internet fix din România a atins valoarea de 6,1 milioane la finalul anului 2021, în creștere anuală cu +7%. Din totalul acestor

⁶³ Accesul populației la tehnologia informațiilor în anul 2021

conexiuni, 3,9 milioane erau în mediul urban și 2,2 milioane în mediul rural. Dezvoltarea accelerată în ultimii 20 de ani a sectorului telecomunicațiilor în România se reflectă și numărul în scădere al persoanelor care nu au utilizat niciodată internetul. Astfel în anul 2021, procentul acestora s-a redus de la 55% în anul 2011 la 10,35% în anul 2021.

Deși în anul 2021 internetul a fost un instrument familiar pentru 63,96% din populația Regiunii Sud-Est care îl utilizează în fiecare zi (procentul similar și pentru România -68,81% din totalul populației), România se afla pe penultimul loc în Europa din cele 36 de țări analizate.

În ceea ce privește **comerțul on-line**, în anul 2021, doar 30,91% persoane fizice au comandat bunuri sau servicii prin internet pentru uz privat. Utilizarea foarte scăzută a serviciilor de comerț electronic este totuși tipică în toate regiunile din România: procentele variază de la 30% în Regiunea Sud-Est la 58% în București Ilfov⁶⁴ regiunea situându-se astfel pe ultimul loc între cele 8 regiuni. Trebuie remarcat că difuzarea redusă a comerțului electronic, fie în regiune, fie în întreaga țară, este corelată pe de o parte cu nivelul de alfabetizare informatică a populației și, pe de altă parte, cu utilizarea încă limitată a mijloacelor de plată electronice (card de credit).

Se poate sesiza faptul că ponderea persoanelor în vârstă de 16–74 ani care au apelat la serviciile online pentru a comanda/ cumpăra produse și servicii (raportat la persoanele de 16-74 ani care au folosit internetul în ultimele 12 luni), a crescut în mod constant în ultimii ani, atingând în anul 2022 un maxim al perioadei analizate (66,0%), cu 8,7 puncte procentuale mai mult față de anul 2021.

Comunicațiile telefonice

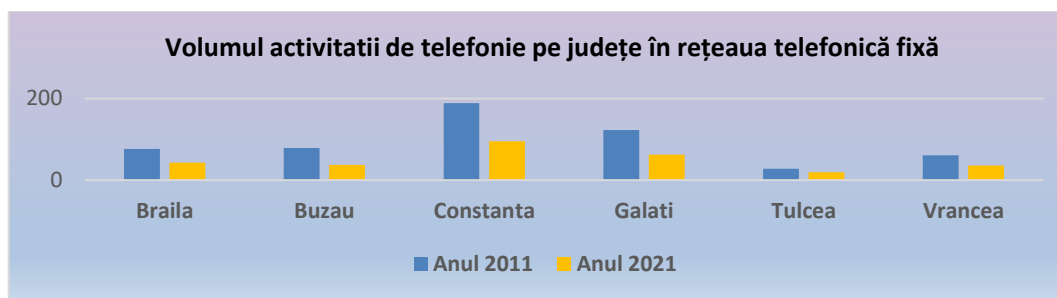
Piața serviciilor de telefonie fixă la nivel național continuă trendul descendent obișnuit, atât în ceea ce privește numărul de linii de acces, în scădere cu -14% față de finalul anului 2020, ajungând la 2,61 milioane linii, cât și în ceea ce privește numărul de abonați (2,13 milioane, în scădere cu -16%). În ceea ce privește telefonie mobilă, numărul de utilizatori activi a înregistrat o creștere cu +1,5% în anul 2021, până la valoarea de 22,9 milioane⁶⁵

Începând cu anul 2007, "abonamentele telefonice" au fost redenumite în "conexiuni". În plan regional, în anul 2021, dintr-un total de 2.609,7 mii de conexiuni în rețeaua de telefonie fixă, 292,7 se aflau în Regiunea Sud-Est. În Regiunea Sud-Est, numărul de conexiuni în rețeaua de telefonie fixă a scăzut constant în ultimii 10 ani, de la 554,4 mii în anul 2011, până la 292,7 mii în anul 2021, fapt explicabil prin tendința existentă la nivel național și internațional de renunțare la serviciile fixe de telefonie, odată cu dezvoltarea accelerată a serviciilor mobile. Tendința se păstrează și pentru județele regiunii așa cum se poate observa și în graficul de mai jos.

Grafic nr. 2.5.12.3

⁶⁴ Eurostat

⁶⁵ RAPORT ANUAL 2021 ANCOM

Sursa: prelucrare date INS

Concluzii

Analiza indicatorilor care privesc dezvoltarea “societății informaționale” pune în evidență o situație duplicitară. Comparativ cu alte regiuni din România, Regiunea Sud-Est are un nivel de “e-incluziune” relativ bun, dar în clasificările regiunilor Uniunii Europene ocupă mereu ultimele poziții, fiind printre regiunile cele mai puțin performante, fie în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii informației, fie în ceea ce privește nivelul de abilități informatice ale populației.

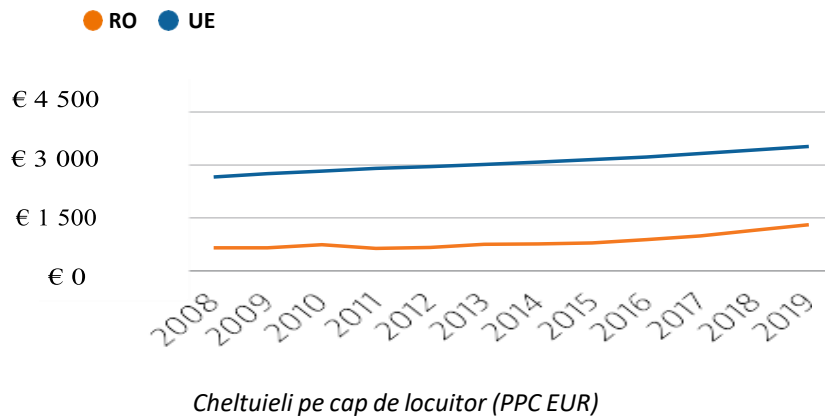
Telecomunicațiile și utilizarea internetului sunt activități dezvoltate în Regiunea Sud-Est, internetul fiind utilizat de un număr din ce în ce mai mare de locuitori, chiar dacă regiunea se situează încă sub media națională.

2.5.13 Infrastructura sanitară

Analiza sectorului sanitar din România pleacă de la interpretarea datelor înregistrate în anul 2021 comparativ cu cele înregistrate începând cu anul 2014, pentru a releva două aspecte: pe de o parte nivelul dotărilor de care dispune România în acest domeniu și în același timp preocuparea ce se cuvine să fie acordată acestui domeniu prioritar. Sectorul sanitar din România are la bază o infrastructură de sănătate și un sistem de furnizare a serviciilor care nu au fost adaptate la tehnologiile moderne și nu satisfac nevoile medicale ale populației fiind conceput în urmă cu 50-60 de ani, când nevoia de servicii medicale era diferită de realitatea zilelor noastre. Capacitatea de îngrijire primară este insuficient utilizată și distribuită neunitar. Majoritatea serviciilor sunt prestate în spitale. Deși unele spitale au fost modernizate iar serviciile de urgență au fost dezvoltate, continuă să existe discrepanțe semnificative la nivelul în ceea ce privește furnizarea serviciilor. Cheltuielile pentru sănătate în România au crescut în ultimul deceniu, dar rămân la al doilea cel mai scăzut nivel din UE în ansamblu - atât ca procent din PIB cât și ca pondere pe cap de locuitor. În 2019 aproximativ 44 % din cheltuielile pentru sănătate au fost alocate serviciilor spitalicești, ceea ce reprezintă cel mai mare procent la nivelul țărilor UE. Deși ponderea cheltuielilor publice pentru sănătate este ridicată și în concordanță cu media UE, plățile directe sunt peste media UE și sunt dominate de costurile farmaceutice în ambulatoriu.⁶⁶

⁶⁶ State of Health in the EU · România · Profilul de țară din 2021 în ceea ce privește sănătatea

Grafic nr. 2.5.13.1

Speranța de viață în România este printre cele mai scăzute din Europa, iar pandemia de COVID-19 a contrabalansat o parte din creșterea înregistrată începând cu 2000. Pandemia a evidențiat importanța consolidării asistenței medicale primare, a serviciilor de prevenție și a sănătății publice într-un sistem de sănătate care, în prezent, depinde în mare măsură de serviciile spitalicești. În cazul României, dar și în cazul altor țări europene, criza pandemică de coronavirus a evidențiat faptul că în principal toate țările, dar în special România nu a fost deloc pregătită de a face față unei astfel de situații.

Există un deficit acut de medici și asistente medicale, în special în sectorul spitalicesc. Rețeaua de spitale este adesea fragmentată (multe spitale sunt formate din mai multe pavilioane care uneori sunt situate la distanță unul de celălalt, ceea ce necesită transferul între secțiile aceluiași spital cu ambulanța); sunt folosite clădiri vechi (unele au chiar peste 100 de ani) care nu permit integrarea optimă a circuitelor intraspitalicești și creează dificultăți în adoptarea de noi tehnologii din cauza limitărilor fizice inerente ale clădirilor. Mai mult, unele nu dispun de facilități adecvate de acces fizic (de exemplu, pentru persoanele cu dizabilități). Disparitățile în accesul la serviciile sanitare apar din cauza diferențelor etnice, economice (coplăți, costurile tratamentelor și transportului, timpii de așteptare etc.), de așezare geografică (distanța față de unitățile medicale) și de calitate inegală a serviciilor de același tip⁶⁷. Prin urmare, adaptarea infrastructurii la nevoia de servicii medicale actuală (boli netransmisibile, acumularea problemelor de sănătate, complexe de comorbiditate, existența tehnologiilor complexe etc.) este în multe cazuri imposibilă sau mult mai costisitoare decât construirea unor clădiri noi pentru a consolida activitățile în anumite spitale. De asemenea, cu precădere în spitalele vechi, cu circuite deficitare, controlul infecțiilor nosocomiale este inadecvat, ceea ce are un efect negativ asupra siguranței pacientului și care atrage cheltuieli ce pot fi evitate. Furnizarea echipamentului necesar este încă departe de standardele din țările europene avansate și, deseori, distribuția teritorială și utilizarea

⁶⁷ Strategia de dezvoltare a județului Brăila 2021-2027, pag.361

echipamentelor medicale în unitățile de stat nu sunt cunoscute. Există dovezi despre variații semnificative la nivelul unităților medicale și al regiunilor geografice și că distribuția acestora nu reflectă nevoile medicale ale populației⁶⁸).

Pe baza datelor statistice disponibile, sănătatea reprezintă domeniul în care Regiunea Sud-Est este mai puțin competitivă față de alte regiuni din România.

La nivel național, în anul 2021, se înregistrau un număr de **18.906** unități sanitare, în creștere față de anul 2010 când se înregistrau 14.942 unități sanitare la nivel național, (spitale, ambulatorii de specialitate și integrate spitalului, policlinici, dispensare medicale, centre de sănătate, sanatorii T.B.C., sanatorii balneare, unități preventorii, unități medico-sociale, centre de diagnostic și tratament, centre medicale de specialitate, farmacii și puncte farmaceutice, laboratoare medicale și laboratoare de tehnică dentară), ceea ce reprezintă 97,59 unități sanitare la 100.000 de locuitori. În privința variațiilor pe regiuni, cele mai multe unități sanitare raportat la populația regiunii se înregistrau în Regiunea București-Ilfov, cu 142,18 unități sanitare la 100.000 de locuitori datorită concentrării unui număr mare de unități sanitare în București.

Tabel nr. 2.5.13.2

Număr unități sanitare pe regiuni, 2021

2021	Nr. unități sanitare	Nr. unități sanitare la 100.000 locuitori
România	18.906	98,85
Regiunea Sud-Est	2.262	95,96
Regiunea Nord-Est	3.081	96,48
Regiunea Sud-Muntenia	2.401	83,87
Regiunea Vest	1.413	82,42
Regiunea Nord-Vest	2.539	100,32
Regiunea Centru	2.083	91,01
Regiunea București-Ilfov	3.229	140,52
Regiunea Sud-Vest Oltenia	1.898	100,89

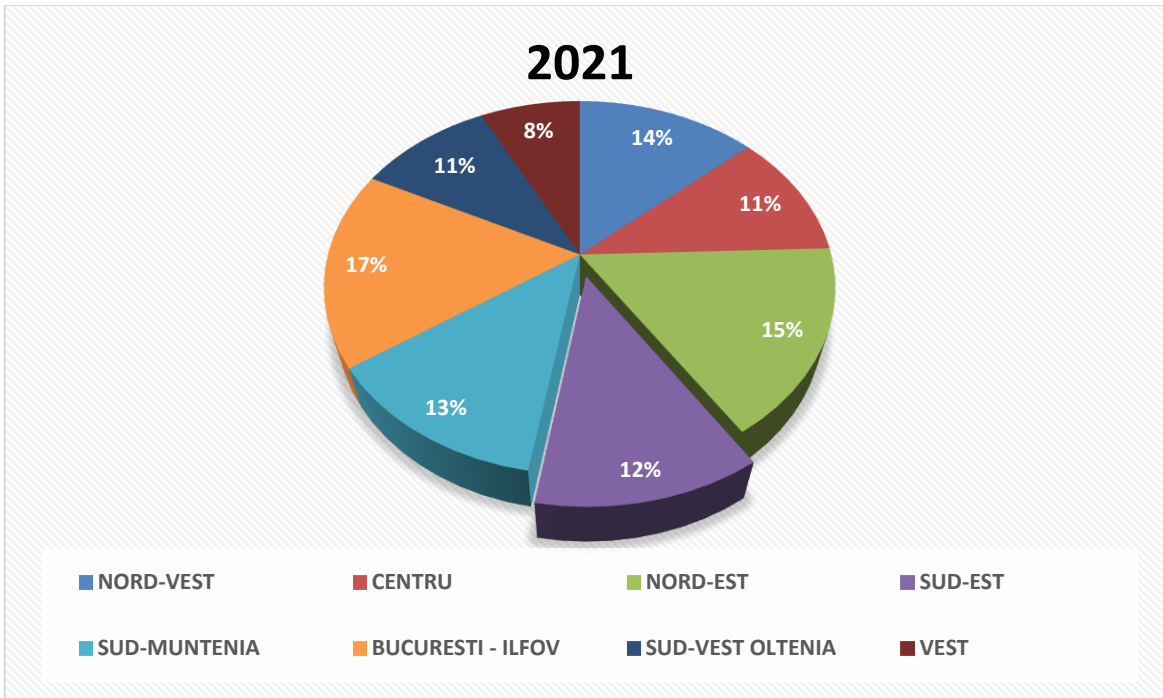
Sursa: prelucrare date INS

Regiunea Sud-Est se clasează **pe locul cinci**, (95,96 unități sanitare la 100.000 de locuitori), deținând 11,96% din totalul unităților sanitare la nivel național (2021).

Grafic nr. 2.5.13.3

Distribuția unităților sanitare pe regiuni, 2021

⁶⁸ Vlădescu C, Scintee SG, Olsavszky V, Hernandez-Quevedo C, Sagan A (2016) România Health system review. Health Systems in Transition, 18(4).

Sursa: prelucrare date INS

În privința structurii unităților sanitare, se constată că în anul 2021, cel mai mare număr este reprezentat de farmaciile și de punctele farmaceutice, cele mai multe dintre acestea fiind private, iar unitățile preventorii și sanatoriile T.B.C., exclusive de stat, sunt cel mai slab reprezentate.

În Regiunea Sud-Est se înregistrează în anul 2021 un număr de **56** de spitale și 49 de ambulatorii de spital și de specialitate, 7 policlinici, 23 de dispensare, 2 centre de sănătate, 9 centre de sănătate mintală, nici un sanatoriu T.B.C., 3 sanatorii balneare, nici o unitate preventorie, 5 unități medico-sociale, 3 centre de diagnostic și tratament, 21 centre medicale de specialitate, 1417 farmacii și puncte farmaceutice, 489 laboratoare medicale, 172 laboratoare de tehnică dentară și 6 centre de transfuzie sanguină.

Tabel nr. 2.5.13.4

Principalele unități sanitare pe regiuni, 2021

Principalele unități sanitare																
2021	Spitale	Ambulatorii de spital și de specialitate	Policlinici	Dispensare medicale	Centre de sănătate	Centre de sănătate mintală	Sanatorii T.B.C.	Sanatorii balneare	Preventorii	Unități medico-sociale	Centre de diagnostic și tratament	Centre medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Laboratoare medicale	Laboratoare de tehnică dentară	Centre de transfuzie sanguină
România	535	509	80	182	17	80	2	11	2	66	23	725	9925	4477	2229	43
Regiunea Sud-Est	56	49	7	23	2	9	-	3	-	5	3	21	1417	489	172	6
Regiunea Nord-Est	74	64	-	24	2	15	-	4	1	18	3	21	1739	713	397	6
Regiunea Sud Muntenia	67	61	-	28	2	7	-	1	-	12	1	29	1383	483	320	7
Regiunea Vest	49	48	2	27	-	10	2	-	-	3	1	5	781	302	179	4
Regiunea Nord-Vest	79	77	12	25	3	9	-	-	1	8	10	76	1322	473	438	6
Regiunea Centru	72	80	18	23	3	14	-	2	-	7	1	10	1086	458	303	6
Regiunea București-Ilfov	85	79	10	8	2	8	-	-	-	2	4	558	1104	1099	267	3
Regiunea Sud-Vest Oltenia	53	51	31	24	3	8	-	1	-	11	-	5	1093	460	153	5

Sursa: prelucrare date INS

Analizând evoluția principalelor unități sanitare din Regiunea Sud-Est, se poate observa că aceasta nu a fost constantă în perioada analizată. Unele unități au înregistrat creșteri (ambulatoriile de spital și de specialitate, farmaciile și punctele farmaceutice, laboratoarele medicale, societățile medicale civile, cabinetele medicale de specialitate) iar alte unități, scăderi (policlinicile, centrele de diagnostic și tratament, cabinetele medicale de familie, cabinetele medicale de medicină generală, centrele medicale de specialitate). Numărul de unități spitalicești a înregistrat o scădere raportat la anul 2014, când existau 57 de unități, în prezent numărul acestora fiind de 56 de unități.

Tabel nr. 2.5.13.5

Evoluția principalelor unități sanitare în Regiunea Sud-Est, în perioada 2014-2021

Unități sanitare	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
<i>Spitale</i>	57	61	63	66	55	55	55	56
<i>Unități medico-sociale</i>	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>Policlinici</i>	9	8	8	7	8	7	7	7
<i>Dispensare medicale</i>	22	24	24	24	24	23	23	23
<i>Cabinete medicale școlare și studentești</i>	243	245	243	219	230	230	230	212
<i>Cabinete stomatologice</i>	1642	1705	1590	1808	1699	1705	1742	1771
<i>Laboratoare medicale</i>	407	437	445	459	497	472	509	489
<i>Creșe*</i>	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Farmacii și puncte farmaceutice</i>	1369	1435	1388	1386	1431	1466	1444	1417
<i>Centre de sănătate</i>	3	3	3	2	2	3	2	2
<i>Centre de sănătate mintală</i>	9	9	9	9	9	9	9	9
<i>Laboratoare de tehnică dentară</i>	145	147	146	127	164	194	180	172
<i>Depozite farmaceutice</i>	32	32	20	20	20	21	22	22
<i>Centre medicale de specialitate</i>	24	25	25	24	22	20	20	21
<i>Sanatorii balneare</i>	4	3	3	3	3	3	3	3
<i>Cabinete medicale de medicină generală</i>	203	203	197	243	209	202	208	187
<i>Cabinete medicale de familie</i>	1356	1349	1258	1182	1160	1134	1106	1081
<i>Societate medicală civilă</i>	5	20	22	24	77	75	80	89
<i>Centre de diagnostic și tratament</i>	5	5	5	5	4	3	3	3
<i>Ambulatorii de specialitate și integrate spitalelor</i>	44	45	45	45	45	47	47	49

Cabinete stomatologice școlare și studențești	54	54	54	56	56	58	58	58
Societăți stomatologice civile medicale	5	4	4	4	6	6	11	11
Cabinete medicale de specialitate	1246	1427	1486	1539	1576	1651	1707	1754
Societăți civile medicale de specialitate	15	15	25	19	8	7	7	7
Centre de transfuzie	6	6	6	6	6	6	6	6
Alte tipuri de cabinete medicale	49	49	50	48	49	47	44	42
TOTAL	6.959	7.316	7.124	7.330	7.365	7.449	7.528	7.496

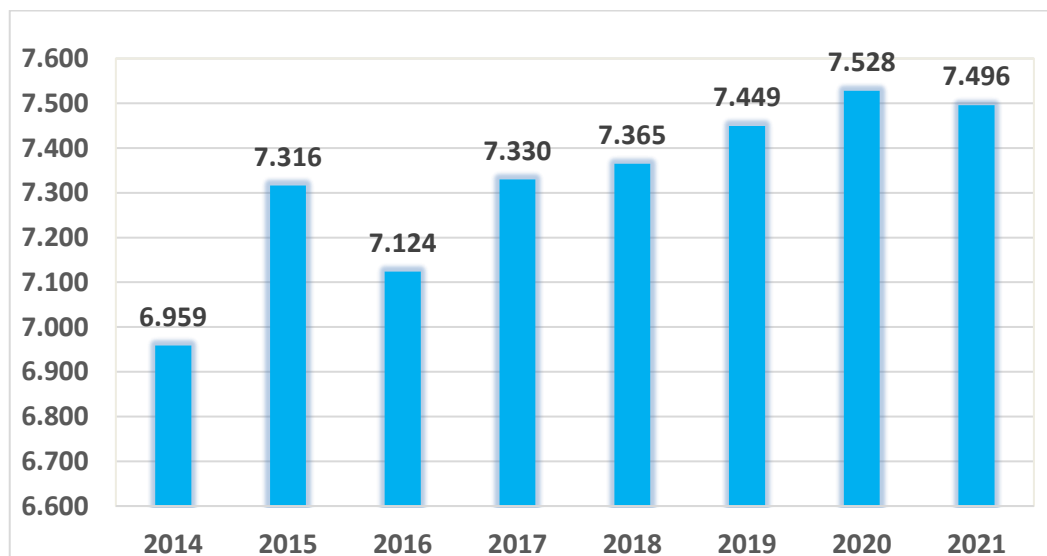
Sursa: prelucrare date INS

(*Începând cu anul 2014, creșele nu se mai urmăresc prin cercetarea statistică SAN101. Analiza privind evoluția acestor unități se regăsește în capitolul „Infrastructura de educație”)

Deși evoluția numărului de unități sanitare pe fiecare domeniu nu a fost constantă, la nivel de regiune se poate observa o creștere a numărului total de unități sanitare.

Grafic nr. 2.5.13.6

Evoluția principalelor unități sanitare în Regiunea Sud-Est, în perioada 2014-2021

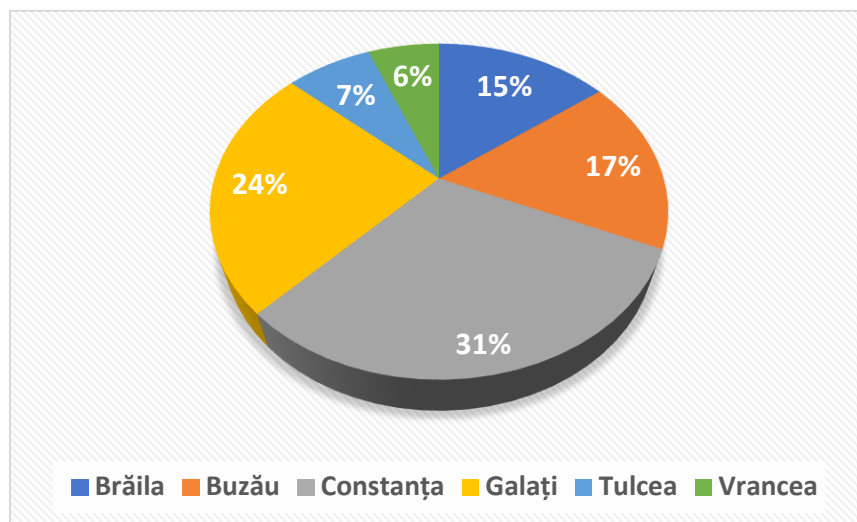

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est, infrastructura de sănătate are la bază atât unități publice, cât și private, care la nivelul anului 2020 erau distribuite în teritoriu conform următorului grafic:

Grafic nr. 2.5.13.7

Distribuția unităților sanitare pe județe, Regiunea Sud-Est, 2021

Sursa: prelucrare date INS

Tabel nr. 2.5.13.8

Principalele unități sanitare pe județe, 2021

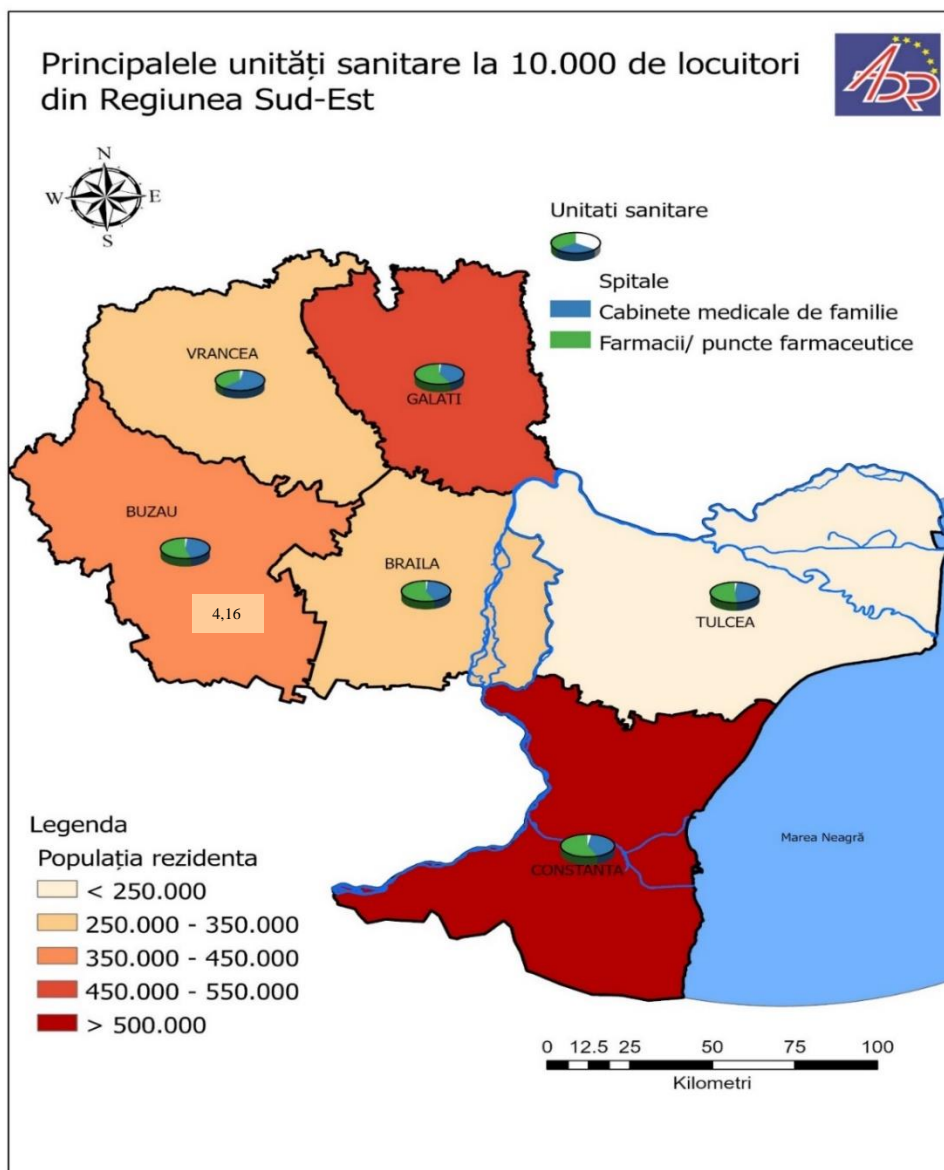
Principalele unități sanitare																
2021	Spitale	Ambulatorii de spital și de specialitate	Policlinici	Dispensare medicale	Centre de sănătate	Centre de sănătate mintală	Sanatorii T.B.C	Sanatorii balneare	Preventorii	Unități medico-sociale	Centre de diagnostic și tratament	Centre medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Laboratoare medicale	Laboratoare de tehnică dentară	Centre de transfuzie sanguină
Regiunea Sud-Est	56	49	7	23	2	9	-	3	-	5	3	21	1417	489	172	6
Brăila	5	4	1	2	-	1	-	-	-	1	-	1	198	62	57	1
Buzău	9	9	4	4	-	2	-	-	-	1	-	1	252	60	39	1
Constanța	21	19	1	5	-	3	-	3	-	1	3	9	424	156	46	1
Galați	10	10	1	4	1	2	-	-	-	2	-	6	362	153	1	1
Tulcea	4	2	-	4	-	1	-	-	-	-	-	1	104	26	22	1
Vrancea	7	5	-	4	1	-	-	-	-	-	-	3	77	32	7	1

Sursa: prelucrare date INS

Analizând datele, putem observa că în anul 2021, cele mai multe spitale se regăseau în județul Constanța (21), ceea ce reprezintă 37,5% față de nivelul regional, iar cele mai puține în județul Tulcea. Putem observa de asemenea că în Regiune nu există nici un sanatoriu pentru afecțiunile TBC și nici un preventoriu. Cel mai mare număr de unități sanitare rămân farmaciile și punctele farmaceutice care au înregistrat o creștere permanentă (de la 1.369 unități în anul 2014 la 1.417

în anul 2021). Numărul de policlinici este relativ mic comparativ cu alte Regiuni (locul V la nivel național). De asemenea putem observa că fiecare județ deține un centru de transfuzie sanguină și un număr scăzut de centre de diagnostic și tratament, toate cele 3 unități din Regiune, fiind situate în județul Constanța.

Harta nr. 2.5.13.1

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

În intervalul 2014-2021, numărul spitalelor a crescut cu aproximativ 1,49% la nivel național, în anul 2014 fiind înregistrate un număr de 527 unități spitalicești pentru ca în anul 2021 numărul acestora să crească cu 8 unități. Infrastructura spitalicească precară, dotările materiale din orașele mici și mijlocii din regiune sunt fie inexistente, fie prezintă un grad avansat de uzură tehnologică și fizică. Pentru majoritatea satelor dintr-o comună funcționează doar un singur dispensar cu un singur medic, ceea ce îngreunează accesul populației la serviciile medicale de

bază. Având în vedere aceste aspecte, caracteristicile infrastructurii și ale serviciilor de sănătate influențează calitatea și durata vieții populației, influențează relația urban-rural, accentuând adesea discrepanțele.

Numărul de spitale la nivel național în anul 2021 era de 535. Regiunea Sud-Est ocupă **locul 6** cu un număr de 56 de spitale constatându-se și în acest caz o variație semnificativă între județele Regiunii. Astfel Constanța înregistrează cea mai mare concentrație de spitale, respectiv 21, în timp ce cel mai slab reprezentat județ, Tulcea, înregistrează doar 4 spitale.

Pe regiuni de dezvoltare, spitalele private ocupă un loc important din numărul total de unități. În Regiunea Sud-Est se înregistrau un număr de 17 spitale private, dintre care 15 în mediul urban.

Tabel nr. 2.5.13.9

Număr spitale în Regiunea Sud-Est, pe județe 2021

Număr spitale - 2021	
România	535
Sud - Est	56
Brăila	5
Buzău	9
Constanța	21
Galați	10
Tulcea	4
Vrancea	7

Sursa: prelucrare date INS

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Accesul la serviciile de îngrijire a sănătății depinde, în principal, de existența și distribuția infrastructurii sistemului de sănătate, dar și de resursele umane și financiare disponibile. Numărul redus de unități medicale în mediul rural, în special a spitalelor, distanțele prea mari până la o clinică specializată, costurile sau listele de așteptare sunt cei mai relevanți factori care determină disparitățile privind accesul populației la serviciile medicale.

În ceea ce privește performanța spitalelor, clasificată conform OMS nr. 323/2011 privind aprobarea metodologiei și a criteriilor minime obligatorii pentru clasificarea spitalelor în funcție de competență, la nivelul Regiunii Sud-Est situația se prezintă astfel:

Tabel nr. 2.5.13.10
Clasificarea spitalelor de la nivelul Regiunii Sud-Est, în funcție de competență

	Număr spitale 2023	Cat. I	Cat. II/ II M	Cat. III	Cat. IV	Cat. V
Regiunea Sud-Est	59	1	5	10	13	30
Brăila	6			1		5
Buzău	7			2	2	3
Constanța	25	1	3	3	4	14
Galați	10		2	1	3	4
Tulcea	4			1	1	2
Vrancea	7			2	3	2

Sursa: Ministerul Sănătății, <https://oldsite.ms.ro/wp-content/uploads/2023/02/Clasificarea-spitalelor-din-romania.pdf>

Potrivit acestor clarificări:

- Spitale de categoria V: nivel de competență limitat, spitale care asigură, după caz, următoarele servicii medicale: servicii medicale pentru îngrijirea bolnavilor cronici, servicii medicale într-o singură specialitate sau servicii paleative.
- Spitale de categoria IV: nivel de competență bazal, spitale care deserveșc populația pe o rază administrativ-teritorială limitată, pentru afecțiuni cu grad mic de complexitate.
- Spitale de categoria III: nivel de competență mediu, spitale care deserveșc populația județului din aria administrativ-teritorială unde își are sediul și, doar prin excepție, din județele limitrofe, pentru afecțiuni cu grad mediu de complexitate.
- Spital de categoria II: nivel de competență înalt, spitale care deserveșc populația județului din aria sa administrativ-teritorială, precum și din județele limitrofe, cu nivel înalt de dotare și încadrare al resurselor umane, și care asigură furnizarea serviciilor medicale cu grad mare de complexitate.
- Spital de categoria I: nivel de competență foarte înalt, spitale care asigură asistență medicală la nivel regional, deserveșc populația județului din aria sa administrativ-

teritorială, precum și din alte județe, cu cel mai înalt nivel de dotare și încadrare cu resurse umane și care asigură furnizarea serviciilor medicale cu grad de complexitate foarte înalt.

Faptul că la nivelul județului Tulcea există un singur spital, încadrat în categoria III de competență, conduce la o migrare a cetățenilor din județ către alte spitale cu mai multe specializări și cu un nivel de competență mai ridicat, cum ar fi cele existente de la nivelul Județului Constanța sau Galați. Din acest considerent, în perioada 2021-2027 sunt necesare a fi realizate investiții majore în dezvoltarea infrastructurii sanitare și în specializarea capitalului uman, astfel încât nevoile medicale ale cetățenilor să fie acoperite.⁶⁹

Resursele financiare pe care se contează nu doar pentru ameliorarea infrastructurii spitalicești, ci în general pentru investițiile similare din sector sunt bugetul național, bugetele locale și sursele externe atrase (fonduri structurale, Guvernul Norvegian, Guvernul Elvețian, Banca Mondială, etc.).

În Regiunea Sud - Est, în cadrul Programul Operațional Regional 2014-2020, la 31.12.2021⁷⁰ erau contractate 35 de proiecte (7 finalizate, 28 în implementare), pe Axa prioritară 8 „Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale”, Prioritatea de investiții 8.1 Operațiunea A – Ambulatorii, Operațiunea B – Centre comunitare integrate, OS 8.1 și 8.2 – care includ reabilitări, modernizări, dotări, extinderi și/sau echipări a spitalelor județene, municipale și orășenești, cât și a ambulatoriilor, repartizate în teritoriu astfel⁷¹:

Județul Brăila	<ul style="list-style-type: none">→ Reabilitarea Secției Unitate Primire Urgențe din cadrul Spitalului Județean de Urgență Brăila→ Dotare, mobilare Centru integrat comunitar în comuna Frecăței, județul Brăila
Județul Buzău	<ul style="list-style-type: none">→ Dotarea Ambulatoriului de Specialitate Integrat Spitalului Județean de Urgență Buzău→ Extindere și echipare Ambulatoriu Spital boli cronice-Comuna Smeeni, Județul Buzău→ Dotarea Ambulatoriului Integrat din cadrul Spitalului Municipal Râmnicu Sărat→ Extinderea și dotarea Unității de Primiri Urgențe a Spitalului Județean de Urgență Buzău

⁶⁹ Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea 2021 – 2027, pag. 241

⁷⁰ https://www.adrse.ro/POR_2014/Stadiu_cereri

⁷¹ https://info regio.ro/images/documente/implementare/lista-proiectelor-finantate/Lista_proiectelor_contractate_pana_la_31.12.2021.xlsx

Județul Constanța	<ul style="list-style-type: none"> → Dotarea infrastructurii Ambulatoriului Spitalului orășenesc Hîrșova → Dotarea Ambulatoriului Integrat al Spitalului Orășenesc Cernavodă → Extindere și dotare Ambulatoriu Spital Municipal Mangalia → Centru Comunitar Integrat în Comuna Băneasa, Județul Constanța
Județul Galați	<ul style="list-style-type: none"> → Extindere, reabilitare, modernizare și dotare Ambulatoriu Integrat de Specialitate al Spitalului de Pneumoftiziologie Galați → Extindere, reabilitare, modernizare și dotare Ambulatoriu Integrat de Specialitate al Spitalului Orășenesc Târgu Bujor → Dotarea Ambulatoriului Integrat de Specialitate al Spitalului Clinic de Boli Infecțioase Sf. Cuvioasă Parascheva → Extindere, reabilitare, modernizare și dotare Ambulatoriu Integrat de Specialitate al Spitalului Clinic de Urgență „Sf. Apostol Andrei” → Modernizare, extindere și dotare Ambulatoriu Integrat - Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Sf. Ioan” Galați → Reabilitarea, extinderea și dotarea Ambulatoriului de specialitate al Spitalului de Psihiatrie „Elisabeta Doamna” Galați → Relocarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea Ambulatoriului Spitalului Clinic de Obstetrică Ginecologie „Buna Vestire” → Inițiere centru comunitar integrat în comuna Priponești, județul Galați → Extindere, modernizare și dotare a Unității Primiri Urgențe, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Galați → Reabilitare, modernizare, extindere și dotare Compartiment Primiri Urgențe – Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Sf. Ioan” Galați
Județul Tulcea	<ul style="list-style-type: none"> → Extindere funcțională și dotare a Ambulatoriului integrat al Spitalului Orășenesc Măcin
Județul Vrancea	<ul style="list-style-type: none"> → Extindere funcțională și dotarea Ambulatoriului Integrat din cadrul Spitalului "N.N. Săveanu" Vidra → Modernizare și dotare secție Ambulatoriu Pediatrie din cadrul Spitalului Județean de Urgență Sf. Pantelimon Focșani → Înființare centru de diagnostic în cadrul Ambulatoriului Integrat al Spitalului Orășenesc Panciu → Dotarea cu aparatură medicală modernă a Unității de Primire Urgențe, Focșani

**Pentru
Regiunea Sud-
Est**

- Asigurarea accesului la servicii de sănătate în regim ambulatoriu pentru populația județelor Vrancea, Buzău, Brăila și Galați
- Îmbunătățirea capacității de intervenție la urgențele medicale – Regiunea Sud-Est
- Îmbunătățirea accesului populației din județele Constanța, Vrancea, Buzău, Brăila și Galați la servicii medicale de urgență
- Îmbunătățirea accesului populației din Regiunea Sud-Est la servicii medicale de urgență prin dotarea cu aparatură de înaltă performanță
- Asigurarea accesului la servicii de sănătate în regim ambulatoriu pentru populația din Regiunea Sud - Est prin dotarea cu aparatură de înaltă performanță

▪ **Proiecte contractate pe Axa Prioritară 8, Prioritatea de investiții 8.1.A ITI/8.2.B ITI**

**Județul
Tulcea**

- Asigurarea accesului la servicii de sănătate în regim ambulatoriu pentru populația din ITI prin dotarea cu aparatură de înaltă performanță
- Reabilitare, modernizare Ambulatoriu Tulcea
- Îmbunătățirea accesului populației din ITI la servicii medicale de urgență, prin dotarea cu aparatură de înaltă performanță
- Reabilitare și extindere funcțională Unitatea de Primiri Urgențe (UPU) Spitalul Județean de Urgență Tulcea
- Reabilitare, modernizare și extindere Spitalul Județean de Urgență Tulcea

Aceste proiecte contribuie la creșterea calității serviciilor medicale acordate pacienților, unitățile medicale respective fiind modernizate și echipate cu aparatură de înaltă performanță.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Primul contact al populației cu sistemul sanitar, atât pentru diagnosticarea și tratarea unor boli, cât și pentru realizarea examenelor medicale preventive îl reprezintă medicina primară, care este

asigurată prin rețeaua de cabinete medicale de familie. În ceea ce privește numărul de cabinete medicale la nivel național, în 2021, era de 44.329, respectiv 231,8 cabinete medicale la 100.000 de locuitori, constatându-se și în acest caz o variație semnificativă între regiuni. Astfel București-Ilfov înregistrează cea mai mare concentrație de cabinete medicale la 100.000 de locuitori, respectiv 381,9 cabinete, în timp ce cea mai slab reprezentată regiune, Regiunea Sud-Muntenia, înregistrează doar 165,9 cabinete la 100.000 de locuitori. Regiunea Sud-Est se clasează pe locul 5 după numărul de cabinete medicale la 100.000 de locuitori, totalizând 5.105 cabinete medicale.

Tabel nr. 2.5.13.11

Număr cabinete medicale, pe regiuni, 2021

Regiunea de dezvoltare	Nr. cabinete medicale	Nr. cabinete medicale la 100.000 locuitori
România	44.329	231,8
Regiunea Sud-Est	5.105	216,6
Regiunea Nord-Est	6.183	193,6
Regiunea Sud-Muntenia	4.748	165,9
Regiunea Vest	4.525	263,9
Regiunea Nord-Vest	5.256	207,7
Regiunea Centru	5.638	246,3
Regiunea București-Ilfov	8.776	381,9
Regiunea Sud-Vest Oltenia	4.098	217,8

Sursa: prelucrare date INS

Se constată că cele mai multe cabinete medicale, atât la nivel național, cât și regional, în anul 2021, fac parte din categoria cabinetelor stomatologice (14.177 cabinete la nivel național dintre care 1.771 în Regiunea Sud-Est), urmate de categoria cabinete medicale de specialitate (13.552 cabinete la nivel național dintre care 1.754 în Regiunea Sud-Est) și de familie (10.470 cabinete la nivel național dintre care 1.081 în Regiunea Sud-Est). Cele mai puține cabinete medicale din Regiunea Sud-Est se înregistrează în categoria cabinetelor stomatologice școlare și studentești.

Tabel nr. 2.5.13.12

Principalele tipuri de cabinete medicale pe regiuni, 2021

	C a bi	C a bi	C a .i	C a .i	C a bi	C a .i	Al te .i
--	--------	--------	--------	--------	--------	--------	----------

Regiunea de dezvoltare							
România	761	2.082	10.470	14.177	500	13.552	787
Regiunea Sud-Est	187	212	1.081	1.771	58	1.754	42
Regiunea Nord-Est	89	358	1.467	2.081	65	1.956	167
Regiunea Sud-Muntenia	147	279	1.395	1.513	45	1.327	42
Regiunea Vest	7	131	1.115	1.620	35	1.581	36
Regiunea Nord-Vest	77	177	1.276	2.466	47	1.180	33
Regiunea Centru	66	276	1.341	1.928	42	1.940	45
Regiunea București-Ilfov	21	483	1.567	1.558	162	2.618	367
Regiunea Sud-Vest Oltenia	167	166	1.228	1.240	46	1.196	55

Sursa: prelucrare date INS

În ultimele două decenii, infrastructura sistemului de sănătate a suferit modificări semnificative, atât în sectorul public cât și în cel privat. Numărul unităților care furnizează servicii medicale a crescut constant, însă anumite categorii de unități au dispărut definitiv, mai ales în mediul rural (de exemplu, policlinicile rurale).

În ceea ce privește distribuția unităților sanitare pe medii se remarcă faptul că în Regiunea Sud-Est procentul de unități sanitare din mediul rural raportat la unitățile sanitare din mediul urban este în 2021 de doar 18,60%. Unitățile sanitare luate în calcul în acest studiu se încadrează în categoria spitalelor, ambulatoriilor de spital și de specialitate, policlinicilor, cabinetelor medicale de familie și de specialitate, cabinetelor stomatologice și farmaciilor.

Tabel nr. 2.5.13.13

Principalele unități sanitare în Regiunea Sud-Est, pe județe și medii de rezidență în anul 2012 și 2021

Localizare	Spitale	Policlinici	Cabinete medicale de familie	Cabinete medicale de specialitate	Cabinete stomatologice	Ambulatorii de spital	Ambulatorii de specialitate	Farmacii
Regiunea Sud-Est	48	9	1244	1011	1417	35	6	784
	56	7	1081	1754	1771	34	15	950
Urban	43	9	718	1000	1213	31	5	618
	49	6	615	1734	1513	30	14	653
Rural	5	-	526	11	204	4	1	166
	7	1	466	20	258	4	1	297
Brăila	4	2	145	131	110	4	-	97
	5	1	140	253	190	4	-	132

Urban	4	2	97	131	104	4	-	83
	5	-	95	253	178	4	-	87
Rural	-	-	48	-	6	-	-	14
	-	1	45	-	12	-	-	45
Buzău	5	4	143	134	157	5	2	128
	9	4	196	192	195	5	4	185
Urban	3	4	58	128	128	3	1	79
	6	4	93	178	151	3	3	90
Rural	2	-	85	6	29	2	1	49
	3	-	103	14	44	2	1	95
Constanța	19	2	433	331	658	10	3	280
	21	1	286	542	760	9	10	400
Urban	18	2	285	327	584	9	3	226
	19	1	183	540	671	8	10	295
Rural	1	-	148	4	74	1	-	54
	2	-	103	2	89	1	-	105
Galați	10	1	254	195	251	9	1	136
	10	1	232	510	374	9	1	87
Urban	10	1	153	194	218	9	1	122
	10	1	145	508	319	9	1	79
Rural	-	-	101	1	33	-	-	14
	-	-	87	2	55	-	-	8
Tulcea	3	-	118	108	94	2	-	71
	4	-	92	148	130	2	-	86
Urban	3	-	66	108	72	2	-	58
	4	-	44	146	95	2	-	57
Rural	-	-	52	-	22	-	-	13
	-	-	48	2	35	-	-	29
Vrancea	7	-	151	112	147	5	-	72
	7	-	135	109	122	5	-	60
Urban	5	-	59	112	107	4	-	50
	5	-	55	109	99	4	-	45
Rural	2	-	92	-	40	1	-	22
	2	-	80	-	23	1	-	15

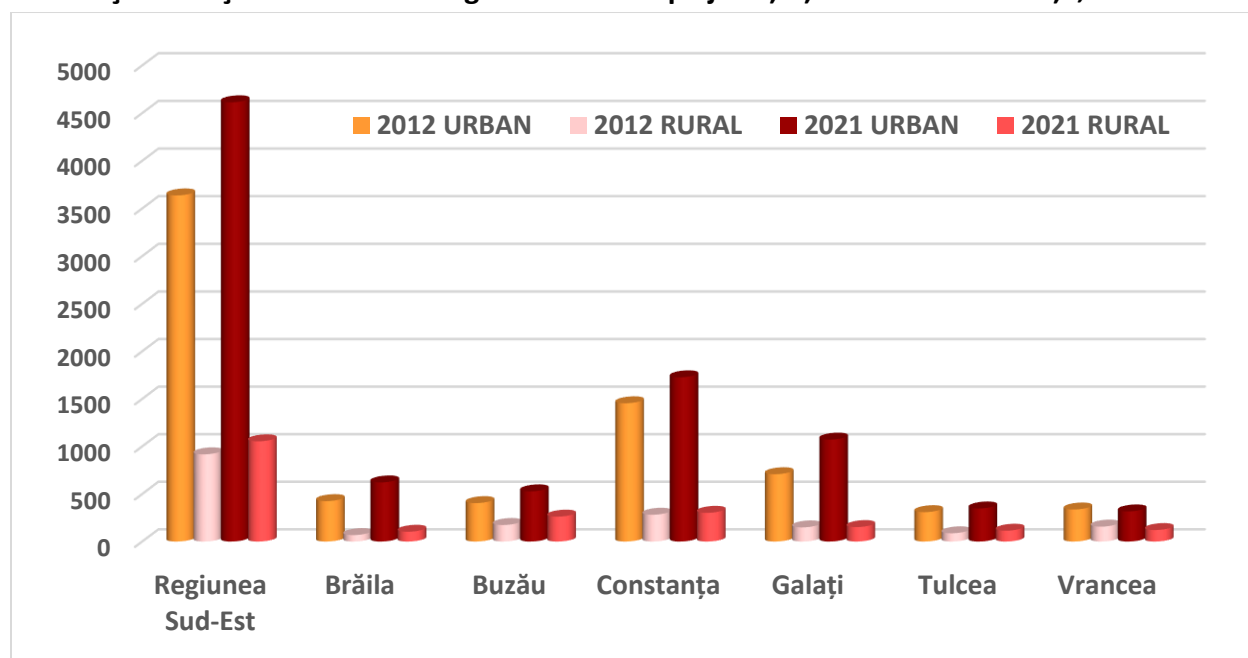
Sursa: prelucrare date INS

În mediul rural, asistența medicală primară la nivel național a fost asigurată de 43,11% dintre cabinetele independente de medicină de familie. Rețeaua națională de cabinete independente de medicină de familie includea, în anul 2021, conform bazei de date statistice TEMPO-INS, cele mai multe unități în regiunile București-Ilfov (1567 cabinete) Nord-Est (1467 cabinete), și Sud-

Muntenia (1395 cabinete), iar cele mai puține în Regiunea Sud-Vest (1228 cabinete), și Vest (1115 cabinete). În **Regiunea Sud-Est** au funcționat **1081 cabinete** independente de medicină de familie, **cu 163 mai puține** decât în anul 2012. Acestea erau repartizate 718 în mediul urban și 615 în mediul rural. La nivelul județelor regiunii, cele mai multe cabinete de medicină de familie se regăsesc în Constanța (286), Galați (232), Buzău (196). Ca repartizare pe medii de rezidență, doar în județele Vrancea, Tulcea și Buzău, numărul cabinetelor de medicină de familie din mediul rural îl depășește pe cel din mediul urban. Se observă așadar faptul că serviciile medicale de medicină de familie suferă de un deficit de personal și infrastructură, dar și de o distribuție neuniformă în județe, cu precădere între mediul rural și cel urban.

Grafic nr. 2.5.13.14

Evoluția unităților sanitare în Regiunea Sud-Est pe județe și medii de rezidență, 2012-2021

Sursa: prelucrare date INS

Existența unui număr redus de unități sanitare în mediul rural pune probleme serioase populației din zona respectivă prin îngreunarea accesului la servicii medicale datorită distanțelor considerabile care trebuie parcurse până la primul punct de asistență sanitară.

Serviciile medicale de asistență primară oferite în afara programului normal de lucru sunt reduse sau chiar inexistente în majoritatea zonelor urbane și rurale. Acesta rezultă într-un exces de consultații furnizate în serviciile medicale de urgență, camerele de gardă ale spitalelor și o utilizare crescută a paturilor de spital și menține sistemul de sănătate centrat pe servicii medicale acordate în spitale.

În paralel cu modificările intervenite în infrastructura sectorului public, sectorul privat s-a extins foarte mult oferind alternative pentru aproape toată gama de servicii și unități medicale. Tendințele de dezvoltare ale acestui sector se datorează faptului că mediul privat poate oferi

servicii de calitate și performanță tehnică, fiind influențate în principal, de creșterea cererii pentru serviciile medicale și de dezvoltarea segmentului de asigurări private de sănătate, achiziționate de populație sau plătite de angajatori. Tot mai mulți pacienți aleg unitățile medicale private, fie prin servicii decontate chiar de Casa Națională de Asigurări de Sănătate, fie prin intermediul unor asigurări private de sănătate, fie prin plăți directe către furnizorul de servicii medicale.

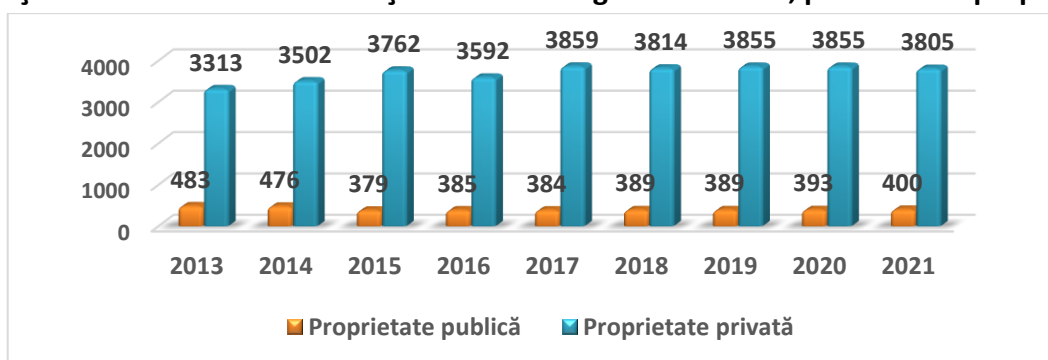
Serviciile de sănătate sunt furnizate printr-o rețea de unități sanitare (spitale, policlinici, dispensare etc.) aparținând atât sectorului public cât și privat.

O analiză a numărului de unități sanitare (cuprinzând spitalele, ambulatoriile de specialitate și integrate spitalului, policlinicile, dispensarele medicale, centrele de sănătate, sanatorii TBC și balneare, unități preventorii, unități medico-sociale, centre de diagnostic și tratament, centre medicale de specialitate, cabinete medicale de medicină generală, cabinete stomatologice, laboratoare medicale și de tehnică dentară, farmaciile și punctele farmaceutice) pe formă de proprietate relevă faptul că **segmentul privat al infrastructurii medicale este mult mai bine reprezentat decât segmentul public.**

În acest sens, în Regiunea Sud-Est, între anii 2013-2021, s-a înregistrat o scădere a numărului de unități sanitare cu proprietate majoritară de stat, în timp ce sectorul privat a crescut de la 3.313 de unități în 2013 la 3.805 de unități în anul 2021. Ponderea sectorului privat față de sectorul public a crescut astfel de la 585.9% în 2013 la 851.2% în anul 2021. Vezi Tabelul nr.1 ANEXA 5, *Unități sanitare.*

Grafic nr. 2.5.13.15

Evoluția numărului total de unități sanitare în Regiunea Sud-Est, pe forme de proprietate

Sursa: prelucrare date INS

Așa cum se observă în Tabelul nr.1 ANEXA 3, *Unități sanitare*, cea mai mare creștere a unităților majoritar private față de unitățile majoritar de stat se înregistra la nivelul anului 2013 în județul Constanța (1170,5%), iar cea mai mică în județul Vrancea (153,9%). Scăderi semnificative a numărului de unități sanitare proprietate majoritară de stat s-au înregistrat în județul Buzău (63 de unități sanitare în anul 2021, față de 97 unități în anul 2013), în județul Tulcea (29 unități în anul 2021, față de anul 2013 când în județ se înregistrau 58 de unități) și în județul Vrancea (54

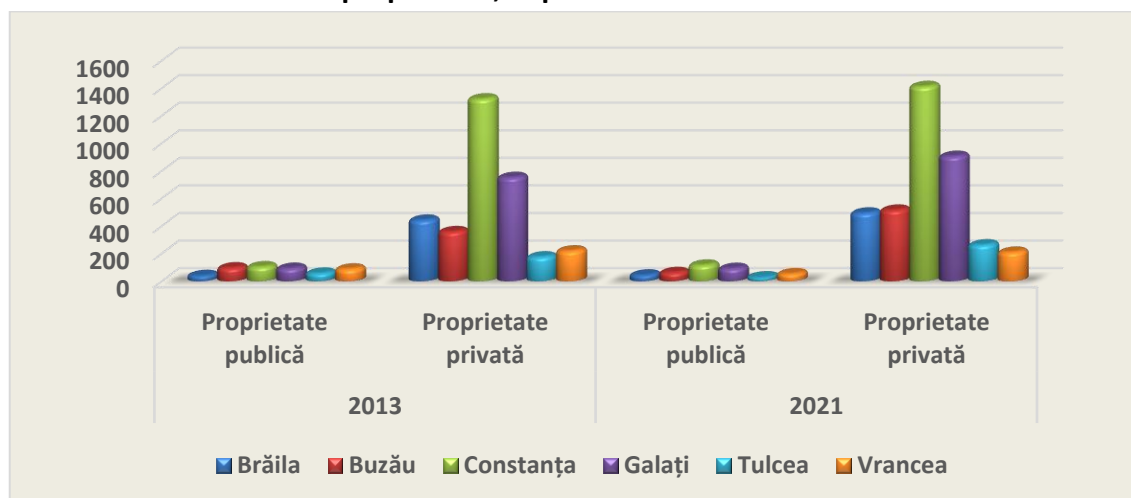
de unități sanitare înregistrate la sfârșitul anului 2021 față de 89 unități în anul 2013). De remarcat este faptul că singurele județe unde s-a înregistrat o creștere a numărului de unități sanitare cu proprietate majoritară de stat, sunt Constanța (de la 105 unități sanitare înregistrate în anul 2013 la 117 unități în anul 2021) și Brăila (de la 40 unități sanitare înregistrate în anul 2013 la 44 unități în anul 2021).

Pe de altă parte, mediul privat nu a lansat deloc centre de sănătate mintală, sanatorii TBC, preventorii, unități medico-sociale, în schimb acoperă mai mult decât mediul public cu centre de diagnostic și tratament, centre medicale de specialitate și societăți civile medicale de specialitate. În anii 2020 și 2021 activitatea rețelei sanitare și de ocrotire a sănătății a fost marcată de apariția și evoluția pandemiei COVID-19 și, în consecință, de măsurile autorităților centrale și locale pentru prevenirea răspândirii virusului.

De precizat faptul că dezvoltarea rețelei de unități sanitare și de ocrotire a sănătății (spitale și alte unități asimilate spitalelor, cabinete medicale, centre medicale, ambulatorii de specialitate, policlinici și alte instituții medicale), aparținând atât sectorului public, cât și celui privat, care a furnizat populației servicii de îngrijire în intervalul 2019-2021 a fost influențată de măsurile aplicate în sistemul sanitar pentru asigurarea furnizării de servicii pentru tratarea COVID-19.

Grafic nr. 2.5.13.16

Evoluția numărului de unități sanitare pe județe în Regiunea Sud-Est, pe forme de proprietate, în perioada 2013-2021

Sursa: prelucrare date INS

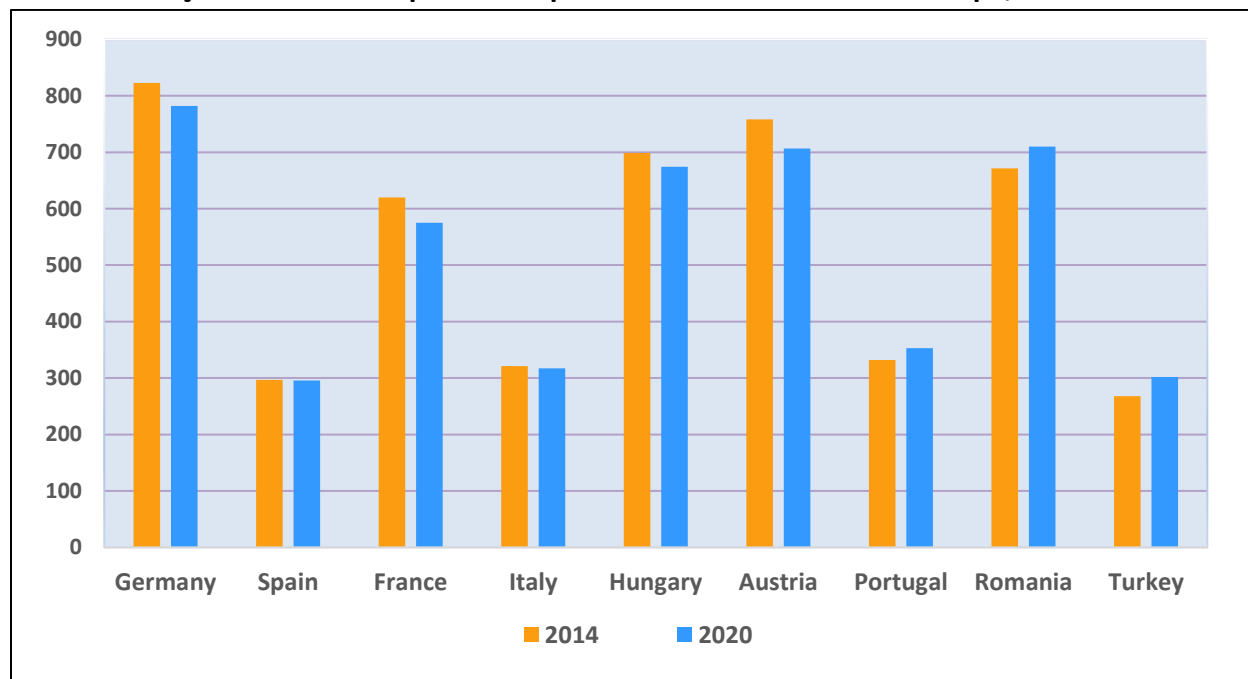
În paralel cu modificările intervenite în structura sectorului public, sectorul privat s-a extins foarte mult oferind alternative pentru aproape toată gama de servicii și unități medicale. Tendințele de dezvoltare ale acestui sector se datorează faptului că mediul privat poate oferi servicii de calitate și performanță tehnică, fiind influențate în principal, de creșterea cererii pentru serviciile medicale și de dezvoltarea segmentului de asigurări private de sănătate, achiziționate de populație sau plătite de angajatori.

Tot mai mulți pacienți aleg unitățile medicale private, fie prin servicii decontate chiar de Casa Națională de Asigurări de Sănătate, fie prin intermediul unor asigurări private de sănătate, fie prin plăți directe către furnizorul de servicii medicale.

Un alt indicator important în privința infrastructurii sanitare este **numărul paturilor de spital raportat la 100.000 de locuitori**. Interpretând datele furnizate de EUROSTAT, cel mai mare nivel al acestui indicator dintre statele membre pentru care sunt disponibile date s-a înregistrat la nivelul anului 2020 în Germania, 781 de paturi de spital la 100.000 de locuitori, în timp ce cel mai scăzut nivel s-a înregistrat în Spania, cu un număr de 295 de paturi de spital/100.000 de locuitori. România s-a situat în anul 2020 puțin peste nivelul de 700 de paturi/100.000 de locuitori.

Grafic nr. 2.5.13.17

Evoluția numărului de paturi de spital la 100.000 locuitori în Europa, 2014-2020

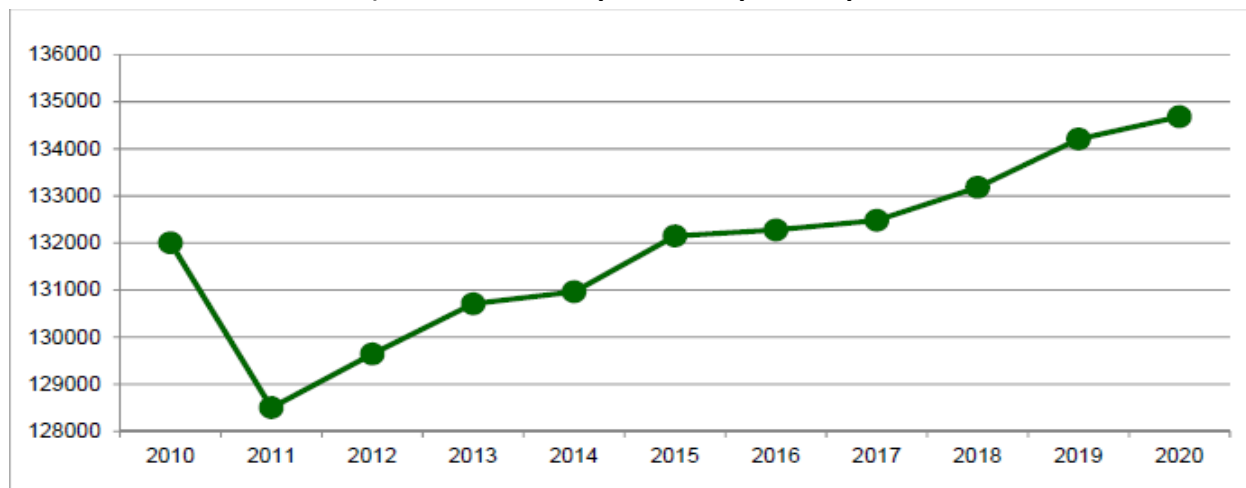

Sursa: calculat pe baza datelor statistice EUROSTAT

Evoluția numărului paturilor de spital reprezintă un indicator important al politicilor publice de administrare a sistemului sanitar. Spitalele (publice și private) dispuneau în anul 2010 de 132,0 mii paturi pentru internare continuă, dar continuarea restructurării sistemului sanitar, în principal din sistemul public, a condus și la restructurarea numărului de paturi de spital, astfel că în anul 2012 spitalele dispuneau de 129,6 mii paturi pentru internare continuă. Treptat rețeaua de spitale și unități asimilate spitalelor care oferă servicii de spitalizare continuă s-a diversificat, apărând unități mai mici cu un număr redus de paturi de spitalizare continuă, astfel că, după anul 2012, numărul paturilor din spitale a fost în ușoară creștere de la an la an, ajungând în anul 2020

la un număr de 134,7 mii de paturi pentru internare continuă, mai mult cu 2,7 mii paturi față de anul 2010.⁷²

Grafic nr. 2.5.13.18
Evoluția numărului de paturi de spital, în perioada 2010-2020

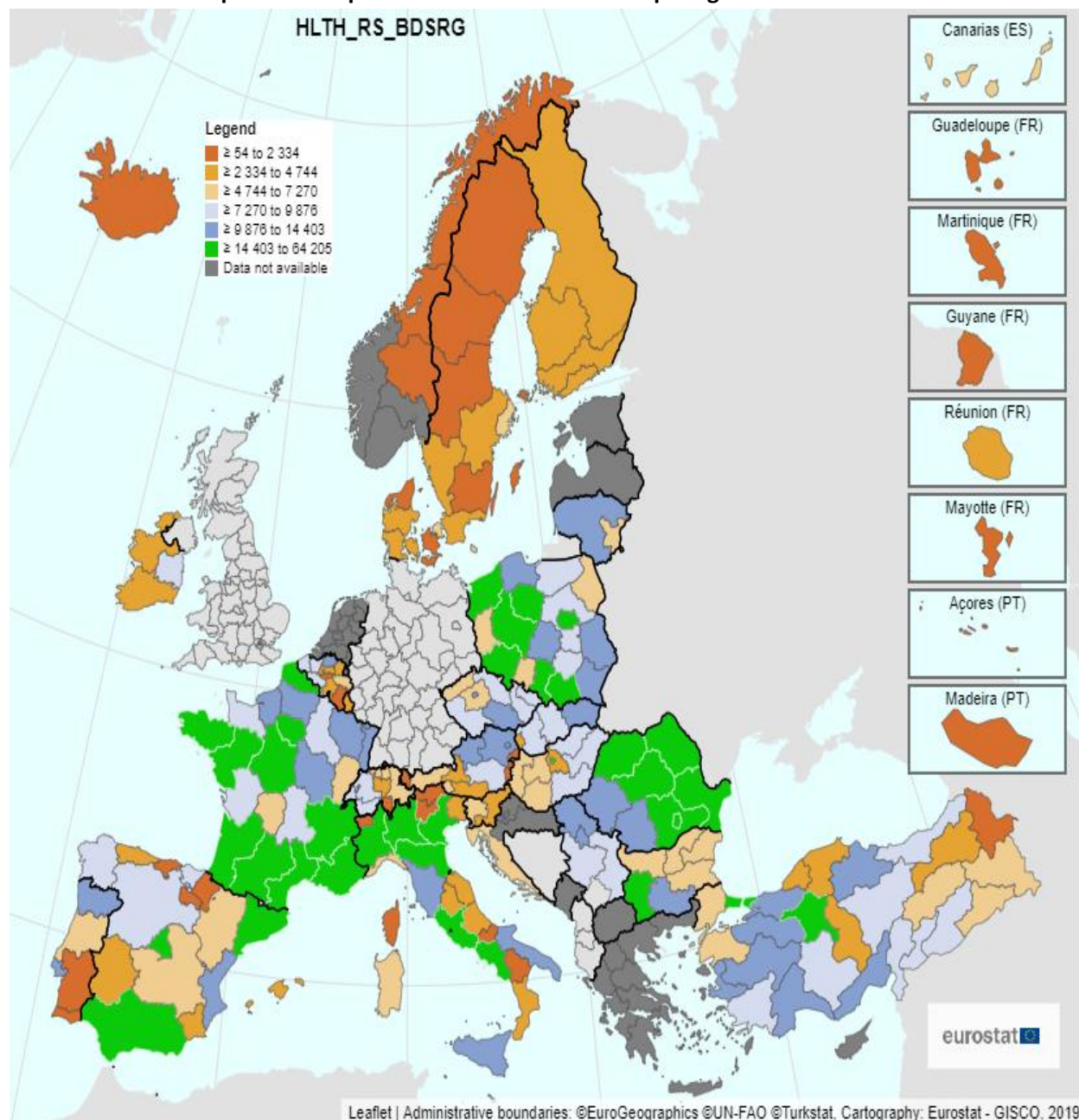

Sursa: INS, Cercetarea statistică privind Activitatea rețelei sanitare și de ocrotire a sănătății

⁷² *Tendențe sociale, INS 2021*

Harta nr. 2.5.13.4

Paturi disponibile în spitale la 100.000 de locuitori pe regiuni NUTS 2 în anul 2020

Sursa:EUROSTAT-

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/HLTH_RS_BDSRG/default/map?lang=en&category=hlth.hlth_car_e.hlth_res.hlth_facil

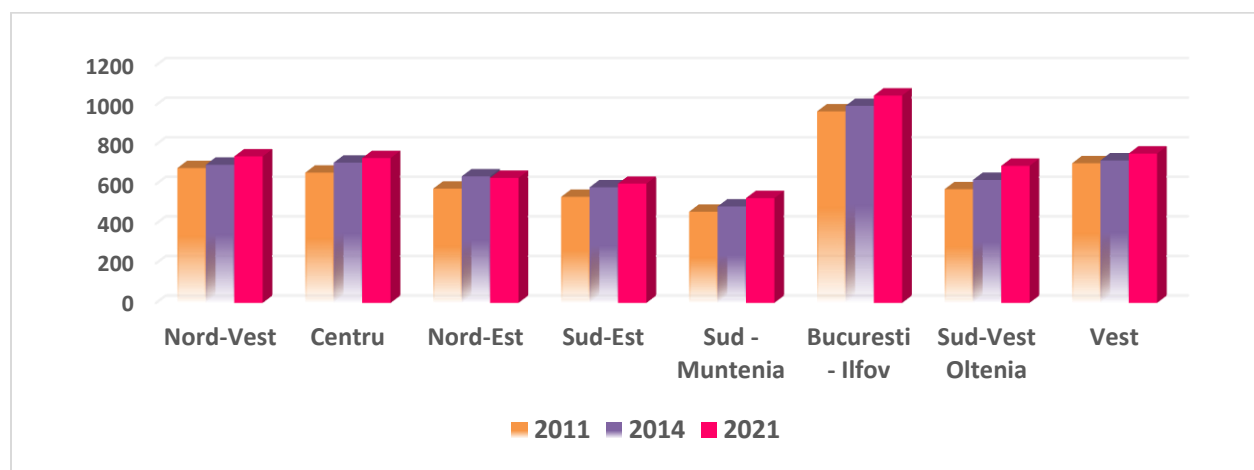
Comparativ cu alte regiuni de dezvoltare din UE 27, Regiunea Sud-Est se află printre primele locuri în ceea ce privește numărul de paturi de spital disponibile raportate la 100.000 de locuitori (596.8/100.000 locuitori), în anul 2020.

Totuși, numărul relativ ridicat de paturi din spitale la 100.000 de locuitori nu indică eficiența sistemului sanitar românesc, ci orientarea acestuia către tratarea afecțiunilor prin spitalizarea pacientului indiferent dacă starea lui necesită imperios internarea sau aceeași problemă s-ar putea trata în sistem ambulatoriu. Această abordare comportă costuri ridicate asupra unui sistem deja subfinanțat, scăzându-i eficiența și eficacitatea întrucât resursele insuficiente sunt utilizate pentru pacienții ajunși la spital indiferent de starea lor și de faptul că ar putea fi tratați mai eficient atât ca și calitate, cât și costuri, în sistem ambulatoriu.

Indicele de asigurare a populației cu paturi este de 7,0 paturi la 1000 locuitori (135.085 paturi în spitale). Acest indice nu a suferit modificări majore în ultimii 10 ani, deși au avut loc reforme succesive. Distribuția paturilor la nivel regional este relativ uniformă, existând însă două valori extreme: 10,4 în Regiunea București-Ilfov și 5,2 în Regiunea Sud-Muntenia, **6,0 în Regiunea Sud-Est.**

Grafic nr. 2.5.13.19

**Evoluția numărului de paturi de spital la 100.000 locuitori pe regiuni,
2011-2014-2021**

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește distribuția pe județe a numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori, se constată că cea mai mare valoare se înregistrează în județul Brăila (695,8 paturi/100.000 locuitori) iar cea mai mică în județul Vrancea (409,2 paturi/100.000 locuitori). Media regională de 603,0 paturi/100.000 locuitori se află cu **100 paturi sub media națională** de 706,3 paturi/100.000 locuitori, iar județele Tulcea și Vrancea se situau sub media regională, în 2021.

În privința numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori pe regiuni de dezvoltare în anul 2021 se constată că toate județele înregistrează valori sub media națională.

Tabel nr. 2.5.13.20

Număr paturi de spital la 100.000 locuitori pe județe în Regiunea Sud-Est, 2021

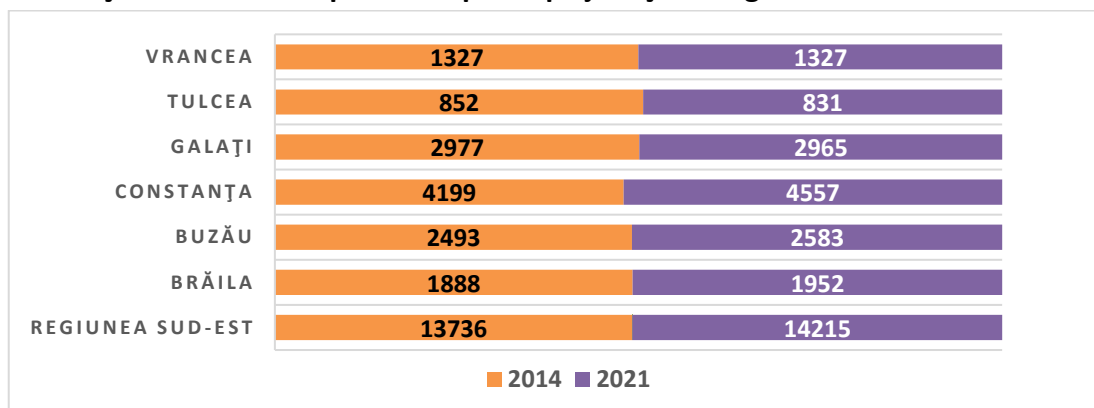
2021	Nr. paturi de spital	Nr. paturi de spital la 100.000 locuitori
România	135.085	706,3
Regiunea Sud-Est	14.215	603,0
Județul Brăila	1.952	695,8
Județul Buzău	2.583	639,6
Județul Constanța	4.557	688,2
Județul Galați	2.965	598,8
Județul Tulcea	831	434,5
Județul Vrancea	1.327	409,2

Sursa: prelucrare date INS

Problemele cu care se confruntă sistemul sanitar se reflectă și la nivel regional și județean în numărul de paturi din spitale. La sfârșitul anului 2021, **Regiunea Sud-Est se situa pe locul șapte între cele opt regiuni**, cu un total de 14.215 paturi, reprezentând 10,52% din totalul național. În perioada 2014-2021, s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului de paturi în spitalele din Regiunea Sud-Est, cu 3,36%.

Grafic nr. 2.5.13.21

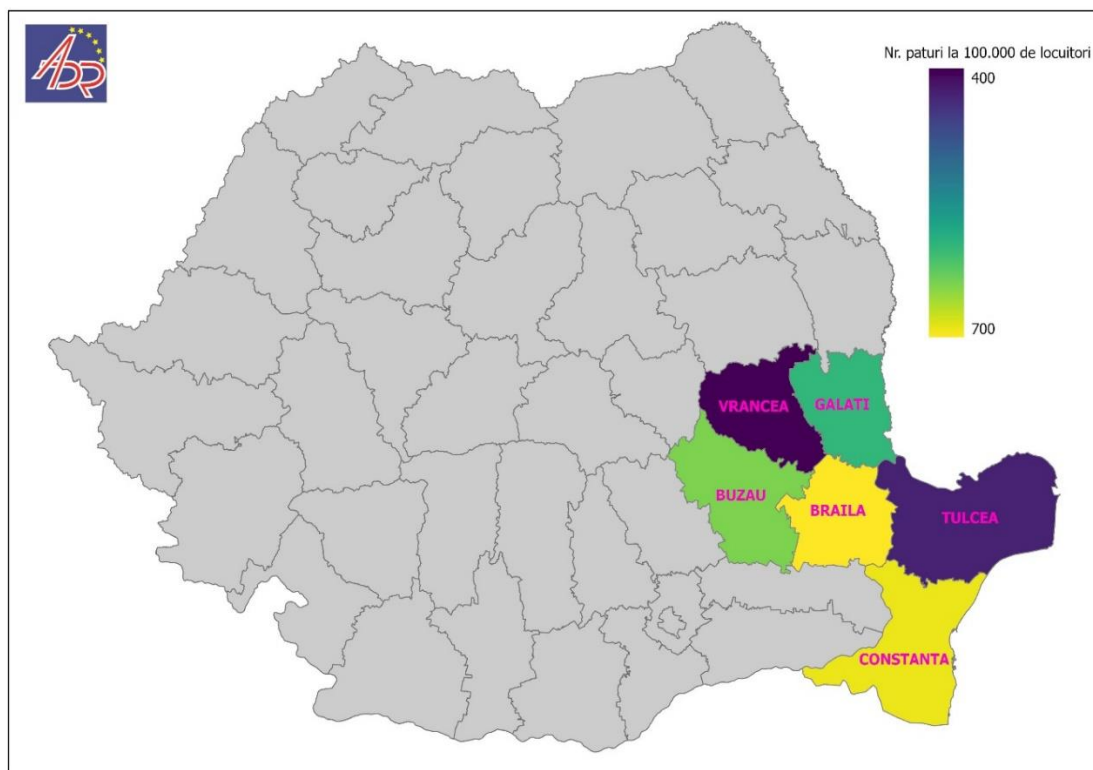
Evoluția numărului de paturi în spitale pe județe în Regiunea Sud-Est 2014-2021

Sursa: prelucrare date INS

Corelând numărul de paturi din spitale la populația Regiunii Sud-Est, reiese harta densității paturilor disponibile raportate la 100.000 de locuitori. Județul cu cea mai mare densitate este Brăila, cu 695 de paturi, urmat de județul Constanța, cu 688. Cea mai mică densitate se regăsește în județele Vrancea (409) și Tulcea (434). Statistica la nivel național se situează în jurul valorii de 706 paturi la 100.000 de locuitori, ceea ce plasează județele din Regiunea Sud-Est sub media națională.

Numărul de paturi de spital la 100.000 de locuitori, pe județe, 2021

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Așadar, este necesară o regândire a sistemului sanitar românesc pe principii moderne, aliniate standardelor internaționale, pentru a atinge maximul de eficiență și de calitate, dând astfel o importanță mai mare serviciilor ambulatorii și de medicină primară, chiar a serviciilor spitalicești de scurtă durată, în detrimentul spitalizării de lungă durată care va fi utilizată doar în cazurile de necesitate absolută.

Conform **Programului Operațional Sănătate 2021-2027** ce are ca viziune strategică **O națiune cu oameni sănătoși și productivi prin acces la servicii preventive, de urgență, curative și reabilitare de calitate** în cadrul Obiectivului General *Îmbunătățirea accesibilității, eficacității, eficienței și rezilienței sistemului de sănătate*, sunt prevăzute următoarele obiective specifice:

- ✓ Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive
- ✓ Servicii de reabilitare, paliative și spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității și profilului de morbiditate

- ✓ Creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate
- ✓ Investiții pentru construirea spitalelor regionale
- ✓ Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
- ✓ Digitalizarea sistemului medical
- ✓ Măsuri care susțin domeniile oncologie și transplant

Buget UE și repartizarea pe priorități de investiții:

Alocarea totală POS 2021-2027 – 3.880 miliarde euro = 2,274 mld euro UE + 1,606 miliarde euro BS

Prioritatea 1 – Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive

- o FEDR – 257,625 milioane euro
- o FSE+ – 387,459 milioane euro
- o Total – 645,084 milioane euro

Prioritatea 2 – Servicii de reabilitare, paliative și spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității și profilului de morbiditate

- o FEDR – 116,860 milioane euro
- o FSE+ – 97,158 milioane euro
- o Total – 214,019 milioane euro

Prioritatea 3 – Creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate

- o FEDR – 124,503 milioane euro
- o FSE+ (ESO 4.7) 63,318 milioane euro
- o FSE + (ESO 4.11) 69,917 milioane euro
- o Total – 257,739 milioane euro

Prioritatea 4 – Investiții pentru construirea spitalelor regionale

- o FEDR – 500 milioane euro

Prioritatea 5 – Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical

- o FEDR – 196,142 milioane euro

Prioritatea 6 – Digitalizarea sistemului medical

- o FEDR – 143,416 milioane euro

Prioritatea 7 – Măsuri care susțin domeniile oncologie și transplant

- o FEDR – 285,660 milioane euro
- o FSE+ – 32,146 milioane euro
- o Total – 317,806 milioane euro

În acest sens o soluție viabilă pentru îmbunătățirea sistemului de sănătate o reprezintă oportunitățile oferite de programele aferente perioadei de programare 2021-2027 (detalii ANEXA nr. 2)

- Serviciile de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatorii: infrastructura cabinetelor medicilor de familie, infrastructura pentru servicii de asistență medicală școlară și umanitară, inclusiv servicii de asistență stomatologică, unitățile sanitare care furnizează asistență medicală ambulatorie, centre de screening;
- Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii, prin dezvoltarea: sistemului de transport, preluare precum și a unităților dedicate îngrijirii pacienților critici, inclusiv copii, neurologie pediatrică-boli rare, sistemului național de transfuzii, rețelei de laboratoare regionale, spitalelor regionale, spitalelor orășenești, rețelei de genetică medicală;
- Digitalizarea sistemului medical;
- Promovarea metodelor moderne de investigare, intervenție, tratament.

România a solicitat, de asemenea, ajutor nerambursabil în valoare de 14,3 miliarde EUR și împrumuturi în valoare de 15 miliarde EUR în cadrul **Mecanismului de Redresare și Reziliență** al UE. Componenta de Sănătate (12) a planului României vizează creșterea accesului la servicii medicale pentru prevenție, diagnosticare și tratament precoce, precum și reducerea disparităților rurale/urbane în ceea ce privește accesul la servicii medicale, în special pentru comunitățile rurale insuficient deservite. Acest obiectiv va fi atins prin consolidarea rețelei de asistență medicală primară în zonele rurale și a unităților de îngrijire neonatală la nivel național.

Sistemul medical de urgență operează prin intermediul spitalelor de urgență și departamentelor de urgență de la nivelul fiecărui județ, în cadrul spitalelor județene, al serviciilor de ambulanță și al serviciilor de tip SMURD.

În unele zone rurale izolate inclusiv sistemul de transport de urgență al bolnavilor prin serviciile de ambulanță și SMURD (Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare) este dificil de realizat datorită stării proaste a infrastructurii de transport. Astfel de obstacole, deși sunt indirecte, influențează nefavorabil starea generală de sănătate a populației.

Demn de menționat totuși, este faptul că una dintre unitățile SMURD din țară, situate în mediul rural se află în județul Tulcea.

Tabel nr. 2.5.13.22

Unități de ambulanță și SMURD în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, 2021

2020	Unități sanitare de ambulanță și SMURD	
	Total	Rural
România	124	3
Regiunea Sud-Est	19	1
Județul Brăila	3	-
Județul Buzău	2	-
Județul Constanța	5	-
Județul Galați	3	-
Județul Tulcea	3	1
Județul Vrancea	2	-

Sursa: <https://smurd.ro/unitati/unitati-smurd/>

Ca și în secțiunea dedicată infrastructurii de învățământ, putem aprecia că în multe situații infrastructura de sănătate se află într-o stare precară, majoritatea clădirilor în care sunt localizate unitățile sanitare, precum și echipamentele din dotare sunt uzate atât fizic, cât și moral și nu mai corespund cerințelor și normativelor actuale, necesitând investiții importante pentru a oferi populației servicii la nivelul standardelor în domeniu.

Concluzii:

Analiza evoluției sistemului sanitar din Regiunea Sud-Est din ultimii ani, arată faptul că adaptarea infrastructurii la nevoile de servicii de sănătate curente este în multe cazuri imposibilă sau mult mai costisitoare decât construcția unor clădiri noi în care să se transfere activitatea curentă a unor spitale. În ansamblu, România și-a majorat în mod semnificativ cheltuielile pentru sănătate, dar rămâne una dintre țările UE cu cele mai scăzute cheltuieli destinate sănătății, atât pe cap de locuitor, cât și ca procent din PIB. Dotarea cu echipamentele necesare este încă departe de standardele în țările europene avansate, și deseori distribuția echipamentelor în profil teritorial este insuficient echilibrată și calibrată în funcție de nevoi.

Speranța de viață la naștere în România a crescut cu peste patru ani în perioada 2000-2019, dar a scăzut cu 1,4 ani în 2020 din cauza impactului pandemiei de COVID-19. Ea rămâne printre cele mai scăzute din UE. Rezultă că niciodată în strategia de finanțare și evoluție a sistemului de sănătate românesc, nu s-au avut în vedere posibilități de criză majoră. De aceea nici pregătirile și nici situația existentă la momentul zero al declanșării crizei sanitare nu erau nici măcar pe aproape de cerințele ce se impuneau.

Soluții inovative care țin de telemedicină contribuie la reducerea inechităților în accesul la servicii de sănătate a populațiilor vulnerabile din comunitățile izolate, în condiții de eficiență și calitate crescute. Domeniul telemedicinii a evoluat în ultimii ani în România, cu aplicații în sectorul

asistenței medicale de urgență și, mai recent, cu testarea colaborării dintre asistența medicală primară din zone rurale greu accesibile (Delta Dunării) și specialiștii din ambulatoriul de specialitate, prin folosirea echipamentelor mobile de telemedicină ce încorporează soluții tehnologice inovative. Datorită valorii adăugate importante pe care o aduc soluțiile de telemedicină, se impune continuarea inițiativelor existente și, pe cât posibil, lărgirea aplicabilității acestora, cu atât mai mult cu cât acestea pot contribui și la compensarea deficitului de resurse umane în anumite specialități sau zone greu accesibile.

La nivel național, accesul la serviciile de îngrijire a sănătății depinde, în principal, de existența și distribuția infrastructurii sistemului de sănătate, dar și de resursele umane și financiare disponibile. Numărul redus de unități medicale în mediul rural, în special a spitalelor, distanțele prea mari până la o clinică specializată, costurile sau listele de așteptare sunt cei mai relevanți factori care determină disparitățile privind accesul populației la serviciile medicale. Astfel de obstacole, deși sunt indirecte, influențează nefavorabil starea generală a sănătății populației. În esență, un nivel de bunăstare ridicat se reflectă într-o stare de sănătate mai bună și într-o mai bună acoperire a nevoilor medicale, pe orice căi s-ar produce aceasta.

2.5.14 Infrastructura de servicii sociale

Serviciile sociale reprezintă activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și celor speciale, individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții. Activitățile specifice sunt cele de:

- recuperare și reabilitare;
- suport și asistență pentru familiile și copiii aflați în dificultate;
- educație informală extracurriculară pentru copii și adulți, în funcție de nevoia fiecărei categorii;
- asistență și suport pentru persoanele vârstnice, inclusiv pentru persoanele vârstnice dependente;
- asistență și suport pentru toate categoriile definite la art. 25;
- sprijin și orientare pentru integrarea, readaptarea și reeducarea profesională;
- îngrijire social-medicală pentru persoanele aflate în dificultate, inclusiv paleative pentru persoanele aflate în fazele terminale ale unor boli;
- mediere socială;
- consiliere în cadru instituționalizat, în centre de informare și consiliere;
- orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

În România prioritatea în domeniul serviciilor sociale o constituie reformarea sistemului național de asistență socială prin aplicarea unei abordări integrate și echilibrarea măsurilor preventive - precum servicii sociale de intervenție timpurie, asigurările contributive, pensiile și ajutorul de șomaj, a măsurilor de protecție - precum beneficiile de asistență socială necontributive și a măsurilor de promovare - programe privind ocuparea și abilitățile, pentru a asigura nevoile de bază și a ajuta persoanele afectate de sărăcie să depășească această situație de dificultate.⁷³

La nivel național, România a aprobat în luna martie a anului 2021 „Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2021-2027”. Aceasta a fost elaborată în concordanță atât cu cadrul european și cu obiectivele naționale asumate pentru implementarea *Strategiei Europa 2020*, dar și a *Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă definite de Organizația Națiunilor Unite în cadrul Agendei 2030*.

Una dintre problemele principale ale domeniului protecției sociale este asigurarea surselor minime de venit pentru un trai decent. În ultimii 10 ani, indemnizația de șomaj s-a aflat într-o scădere constantă ca pondere din salariul minim brut. Dacă în anul 2010 aceasta reprezenta aproape 80% din salariul minim brut, în anul 2020 ea reprezenta doar 23.70%.

⁷³ https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMSS/Raport_servicii_sociale_2018_editia_2023.pdf

Pe lângă ajutoarele financiare acordate persoanelor aflate în situații dificile care necesită asistență imediată pentru a se evita continuarea degradării situației acestora, politica de asistență socială din România prevede și **asigurarea unor servicii sociale** care să amelioreze situația acestora. Serviciile sociale cuprind servicii primare acordate și servicii specializate. Serviciile primare sunt:

- a) activități de identificare a nevoii sociale individuale, familiale și de grup;
- b) activități de informare despre drepturi și obligații;
- c) măsuri și acțiuni de conștientizare și sensibilizare socială;
- d) măsuri și acțiuni de urgență în vederea reducerii efectelor situațiilor de criză;
- e) măsuri și acțiuni de sprijin în vederea menținerii în comunitate a persoanelor în dificultate;
- f) activități și servicii de consiliere;
- g) măsuri și activități de organizare și dezvoltare comunitară în plan social pentru încurajarea participării și solidarității sociale;
- h) orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate ori vulnerabilitate, care pot duce la marginalizare sau excluziune socială.

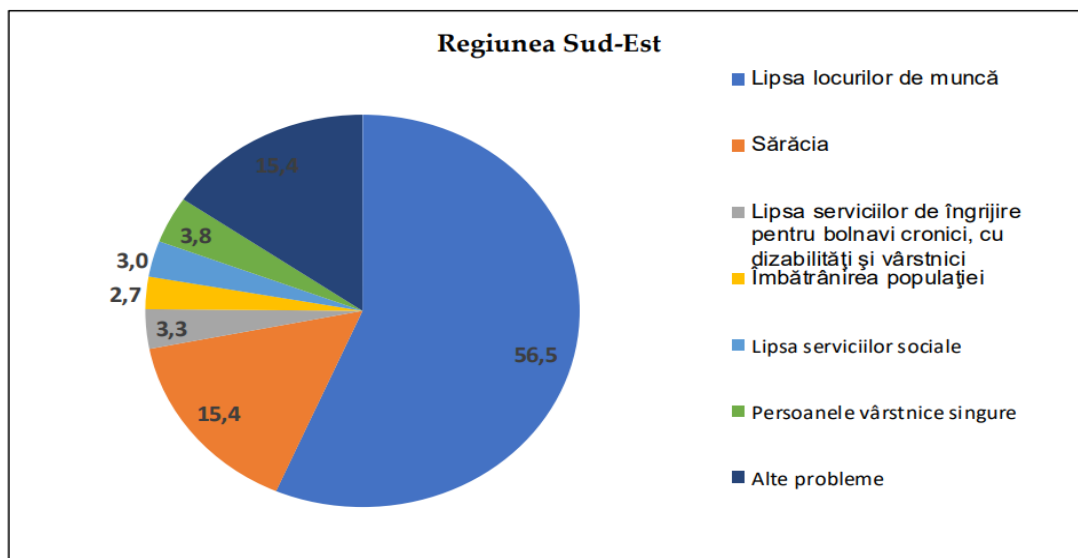
Serviciile sociale pentru care există date disponibile sunt: masa la cantina de ajutor social, cămine pentru persoane vârstnice, servicii mobile de acordarea hranei – masa pe roți, serviciile de asistență socială pentru persoanele vârstnice, servicii de îngrijire și asistență la domiciliu. În acest context, pentru primele două tipuri de servicii sociale, infrastructura de prestare a acestora este extrem de importantă.

Potrivit Legii nr. 208/1997, de serviciile cantinelor sociale pot beneficia persoanele care nu realizează temporar venituri sau realizează venituri mai mici decât nivelul venitului net lunar, pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social, copiii sub 18 ani sau până la 26 de ani pe durata studiilor superioare provenind din familii în această situație, pensionarii, persoanele care au împlinit vârsta de pensionare și sunt izolate social, nu au susținători legali sau sunt lipsite de venituri și invalizii și bolnavii cronici.

În studiul **”Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale”** elaborat în anul 2018, principala problemă semnalată de UAT urile din Regiunea Sud-Est este lipsa locurilor de muncă. Pe locul 2, așa cum vedem și la nivel național, se află problema sărăciei. Problema persoanelor vârstnice singure ocupă locul 3 cu o pondere de 3,8%, aceasta fiind urmată de problema lipsei serviciilor de îngrijire pentru bolnavi cronici, cu dizabilități și vârstnici, de problema lipsei serviciilor sociale și de îmbătrânirea populației. Acestea din urmă ocupă ponderi între 2,7% și 3,8%. Cu o pondere cumulată de 15,4% se regăsesc alte probleme sociale care nu depășesc, fiecare, 2%.

Grafic nr. 2.5.14.1

Ponderea celor mai importante probleme sociale in Regiunea Sud-Est (2018)

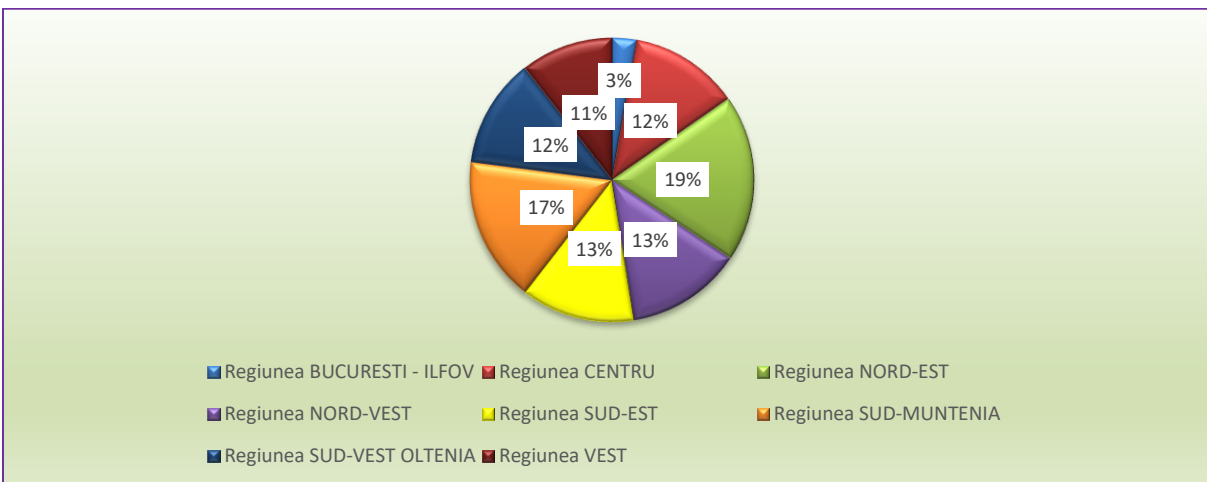
Sursa: Studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale"

Conform studiului "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale" elaborat în anul 2018 în România, serviciile sociale sunt repartizate inegal pe regiuni de dezvoltare, ponderea celor 8 regiuni în total servicii sociale existente variind pe o plajă cuprinsă între 17,9% în cazul Regiunii Centru, 17,3% în regiunea Nord-Vest și 8,9% pentru Regiunea Sud-Vest. Comparativ cu cei 638 furnizori de servicii sociale existenți în Regiunea Centru și respectiv 614 în Regiunea Nord-Vest, în Regiunea Sud-Vest erau localizați numai 316 furnizori. În Regiunea București-Ilfov, în medie, la o unitate administrativ teritorială (UAT) reveneau aproximativ 9 servicii sociale existente, comparativ cu 1,4-1,5 UAT în Regiunile Centru și Nord-Vest și 1 UAT în Regiunea Nord-Est, în timp ce în Regiunile Sud-Muntenia și Sud-Est 2 UAT-uri erau deservite de un serviciu social.

Potrivit aceluiași studiu *numărul total de servicii sociale necesare identificate* la nivelul fiecăreia dintre cele opt regiuni de dezvoltare ale României reflectă decalajul existent între regiunea București-Ilfov și celelalte regiuni, dar și variația redusă în jurul unei medii de 1.170 de solicitări pentru dezvoltarea de servicii sociale în cadrul regiunilor, după excluderea din analiză a capitalei. Astfel, regiunile cu cel mai mare număr de servicii sociale necesare sunt Nord-Est (19% din totalul național) și Sud-Muntenia (17%), urmate de Nord-Vest și Sud-Est (13% fiecare), Centru și Sud-Vest (12% fiecare), Vest (11%) și București-Ilfov (3%) conform graficului 2.5.14.2.

Grafic nr. 2.5.14.2

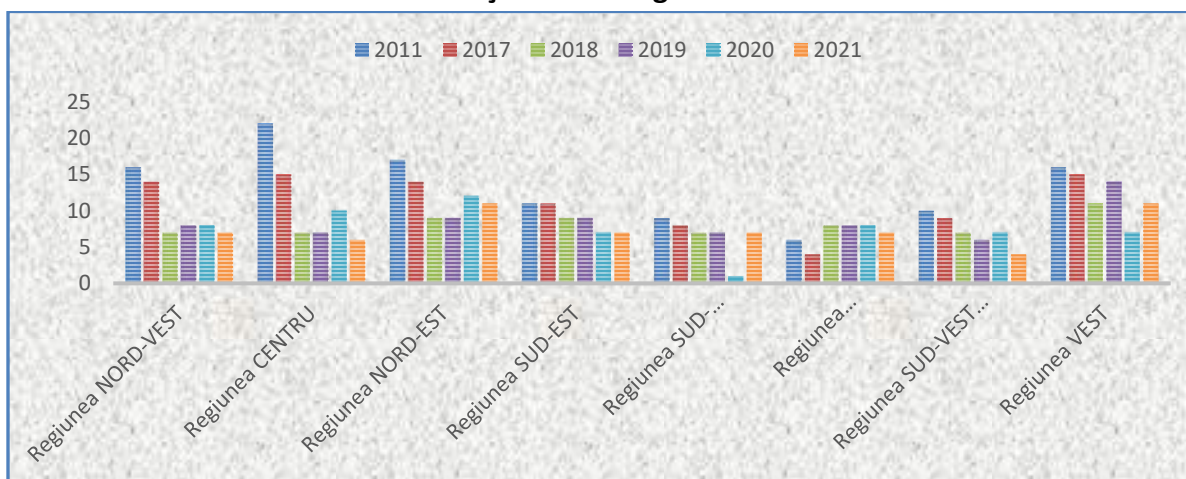
Ponderea numărului de servicii sociale necesare la nivel regional

Sursa: Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale (2018)

În ultimii zece ani la nivelul tuturor regiunilor se constată o scădere a **numărului de cantine de ajutor social, finanțate de la bugetele locale**, unde persoanele în situația amintită pot servi masa. În cazul Regiunii Sud-Est în perioada 2011-2021 scăderea numărului de cantine de ajutor social, nu a depășit media națională aceasta fiind de respectiv -36,36% față de -43,92% la nivel național.

Grafic nr. 2.5.14.3
Evoluția numărului de cantine sociale la nivel regiunilor între anii 2011-2017-2021
finanțate de la bugetul local

Sursa: prelucrare date INS și Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

Odată cu scăderea numărului de cantine a scăzut și numărul de locuri și implicit numărul de beneficiari. Astfel, la nivelul anului 2021, Regiunea Sud Est înregistra un număr de 1.661 locuri pentru servirea mesei în fiecare zi pentru 1.337 de persoane într-un număr de 7 cantine sociale. Cei mai mulți beneficiari ai acestui serviciu social se găseau în județele Constanța, Buzău și Galați. În ceea ce privește variația numărului de cantine sociale se remarcă județul Brăila și județul

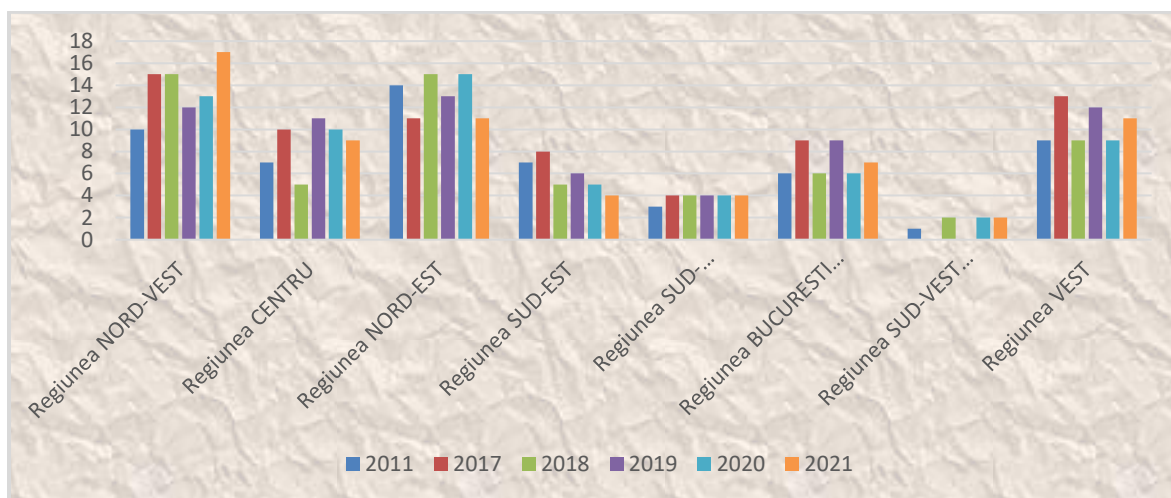
Tulcea care la nivelul anului 2021 nu mai înregistrau nicio cantină socială. Astfel anul 2008 a fost ultimul an pentru județul Brăila în care figurau 3 unități și anul 2020 pentru județul Tulcea cu 1 unitate.

Singura creștere a numărului de cantine sociale față de anul 2011, se înregistrează în județul Galați care în anul 2020 a ajuns la 2 la 3 unități pentru ca în anul 2021 să revină la un număr de 2 unități. De remarcat faptul că deși numărul de unități a crescut, capacitatea cantinelor din județul Galați s-a micșorat cu 67,11%.

În ceea ce privește **cantinele de ajutor social finanțate din surse private**, doar Regiunea Sud Est și Regiunea Nord Est au înregistrat o scădere a acestora. Astfel la nivelul anului 2021, în Regiunea Sud-Est 2021 mai existau doar 4 unități finanțate din surse private față de 7 unități în anul 2011, în timp ce în Regiunea Nord Est numărul acestora a scăzut de la 14 la 11 unități fiind cu toate acestea pe locul 2 față de nivelul național după Regiunea Nord-Vest. Scăderea înregistrată în Regiunea Sud-Est a fost de -57,14 %. Județele unde figurează cele 4 unități sunt Galați (3) și Tulcea (1).

Grafic nr. 2.5.14.4

Evoluția numărului de cantine sociale private la nivel regiunilor între anii 2011-2017-2021

Sursa: prelucrare date INS și Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

De existența celor 4 unități au beneficiat în anul 2021 în medie un număr de 162 de persoane pe zi, cu 20 de persoane mai puțin decât capacitatea maximă.

Se remarcă județele Brăila și Constanța care în anul 2021, nu mai înregistrau nicio cantină de ajutor social privată. Deși în anul 2017 județul Brăila dispunea de 2 cantine sociale, respectiv Constanța 3 unități, în anul 2021 cele două județe nu mai înregistrată nicio unitate.

Județul Galați înregistra în anul 2021 3 unități iar Tulcea 1 unitate, finanțate de ONG-uri sau alți reprezentanți ai societății civile, cantina socială din Galați funcționând aproape la capacitatea maximă de 120 de persoane.

Componenta de infrastructură pentru asistența și îngrijirea instituțională a persoanelor vârstnice se realizează în **cămine, unități de îngrijire la domiciliu, centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice dar și în centre de socializare și petrecere a timpului liber.**

În Regiunea Sud Est numărul de **cămine de bătrâni** finanțate de la bugetele locale (DGASPC + consilii locale) a rămas constant (21 unități), în timp ce la nivel național numărul acestora s-a majorat de la 108 la 114 unități. Cu toate acestea numărul de locuri, dar și numărul beneficiarilor serviciilor acestora a scăzut atât la nivel regional cât și la nivel național, rata de scădere a ambilor indicatori fiind mai mare în Regiunea Sud Est față de media națională (cu -11%, respectiv -25% nr. mediu lunar de beneficiari).

La nivelul Regiunii Sud Est se remarcă faptul că județele Brăila și Galați au pierdut câte o unitate, Buzău și Constanța au înregistrat creștere în timp ce județele Tulcea și Vrancea au păstrat același număr de unități .

Tabel nr. 2.5.14.5

Evoluția numărului de de cămine de bătrâni finanțate de la bugetele locale (DGASPC + consilii locale) între anii 2012-2021

	Anii analizați	Cămine de bătrâni având costuri suportate de la bugetele locale					
		UM număr	% variație 2012-2021	UM capacitate (locuri)	% variație 2012-2021	UM nr. mediu lunar de beneficiari	% variație 2012-2021
România	2012	108	5,56	7.854	-11,01	6.485	-25,54
	2021	114		6.989		4.829	
Regiunea Sud Est	2012	21	0,00	1.732	-13,22	1.510	-34,11
	2021	21		1.503		995	
Jud. Brăila	2012	4	-25,00	526	-19,39	469	-45,84
	2021	3		424		254	
Jud. Buzău	2012	4	25,00	327	-29,36	204	-14,22
	2021	5		231		175	
Jud. Constanța	2012	3	33,33	322	22,98	312	-16,35
	2021	4		396		261	
Jud. Galați	2012	6	-16,67	443	-34,09	365	-50,68
	2021	5		292		180	
Jud. Tulcea	2012	1	0,00	90	-31,11	47	-27,66
	2021	1		62		34	
Jud. Vrancea	2012	3	0,00	139	-29,50	113	-19,47
	2021	3		98		91	

Sursa: prelucrare date INS

Întrucât nevoile de îngrijire pentru persoanele vârstnice sunt mult mai mari decât capacitatea de finanțare a autorităților locale. Ca urmare o serie de **ONG-uri, reprezentanți ai societății civile și operatori economici în scop lucrativ** contribuie la finanțarea unor cămine pentru vârstnici suplimentare. La nivel național numărul acestora aproape s-a dublat (de la 95 la 407 unități).

Dintre acestea, 19 se înregistrau în Regiunea Sud Est. De remarcat faptul că deși în anul 2012 județele Buzău, Constanța, și Galați nu înregistrau nicio unitate, 10 ani mai târziu, în toate cele trei județe figurau cămine de bătrâni finanțate din bugete private.

Județul Vrancea este singurul județ unde nu se înregistrează nicio unitate de acest gen (**Tabelul 2.5.14.2**)

Tabel nr. 2.5.14.6

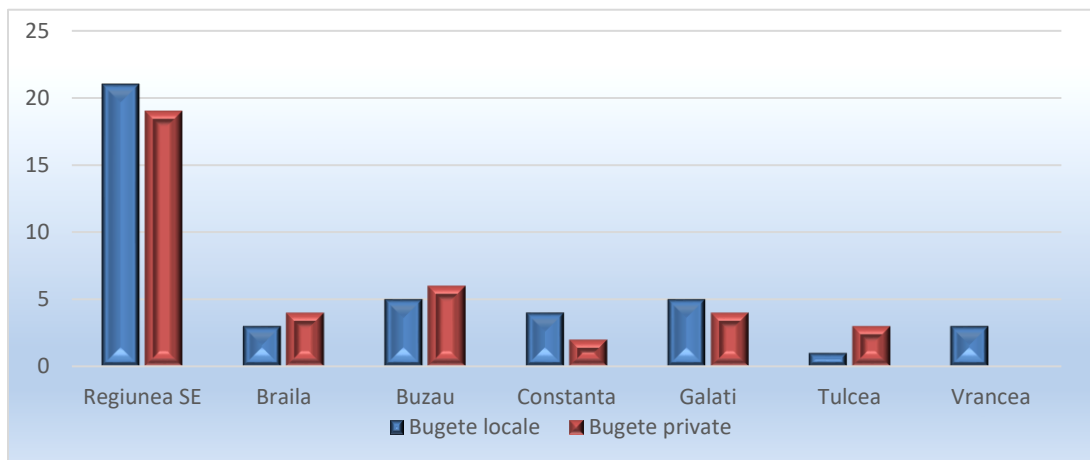
Evoluția numărului de cămine de bătrâni finanțate din bugete private (ONG + societatea civilă + operatori economici în scop lucrativ) între anii 2012-2021

	Anii analizați	Cămine de bătrâni având costuri suportate din bugete private					
		UM număr	% variație 2012-2021	UM capacitate (locuri)	% variație 2012-2021	UM nr. mediu lunar de beneficiari	% variație 2012-2021
România	2012	95	328,42	3.730	339,20	3.057	278,74
	2021	407		16.382		11.578	
Regiunea Sud Est	2012	10	90,00	318	149,69	235	140,85
	2021	19		794		566	
Județul Brăila	2012	4	0,00	163	8,59	137	-6,57
	2021	4		177		128	
Județul Buzău	2012	6	0,00	155	49,03	98	75,51
	2021	6		231		172	
Județul Constanța	2012	0	↑	0	↑	0	↑
	2021	2		55		56	
Județul Galați	2012	0	↑	0	↑	0	↑
	2021	4		226		169	
Județul Tulcea	2012	0	↑	0	↑	0	↑
	2021	2		105		41	
Județul Vrancea	2012	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2021	0		0		0	

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.5.14.7

Evoluția numărului de cămine de bătrâni pe surse de finanțare la nivel județean între anii 2012 - 2021

Sursa: prelucrare date INS și Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

În anul 2021 **unitățile de îngrijire la domiciliu** pentru persoane vârstnice sunt reprezentate de un număr de 18 la nivelul Regiunii Sud-Est. Acest număr a crescut în perioada 2018⁷⁴-2021, pentru care există date ce monitorizează acest indicator. Chiar dacă numărul acestora a crescut de la 15 în anul 2018 la 18 în anul 2021, la nivel de județe au fost închise 3 astfel de instituții, (Buzău, Constanța și Vrancea). De cealaltă parte, județul Brăila, a avut cu un cămin funcțional mai mult în 2021 față de 2018, județul Galați 2 iar în județul Tulcea au apărut patru în plus, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 2.5.14.8

Unități de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, pe surse de finanțare în anul 2021

	Total unități în anul 2021	Costuri suportate de la bugetele locale		Costuri suportate din bugete private	
		Număr	Capacitate	Număr	Capacitate
România	194	69	1535	125	4830
Regiunea Sud Est	18	11	375	7	99
Județul Brăila	3	1	12	2	51
Județul Buzău	2	0	0	2	19
Județul Constanța	4	4	84	0	0
Județul Galați	4	2	90	2	18
Județul Tulcea	5	4	89	1	11
Județul Vrancea	0	0	0	0	0

Sursa: Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, 2021

În ceea ce privește **centrele de zi de asistență pentru vârstnici**, la nivelul anului 2021, doar județul Galați preste servicii de îngrijire și asistență socială pentru 47 de persoane într-un număr de 2 unități.

⁷⁴ Date disponibile incepand cu anul 2018

Pe lângă unitățile de îngrijire la domiciliu, persoanele vârstnice din Regiunea Sud-Est beneficiază și de **Centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber (tip club)** administrate de autorități locale și ONG-uri sau de alți reprezentanți ai societății civile.

În anul 2021 au existat la nivel național 80 de centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber pentru vârstnici cu o capacitate de 2.306 locuri pentru un număr mediu lunar de 3.083 beneficiari, din care, în Regiunea Sud Est, au fost 8 unități. Numărul acestora a fost în continuă creștere față de anul 2011 când în regiune se înregistrau 3 unități cu o capacitate de 170 locuri ce deserveau 73 beneficiari în județele Brăila, Galați și Vrancea.

În anul 2021 județele Tulcea și Vrancea nu înregistrau nicio unitate de acest gen, cele mai multe fiind în județul Galați.

Tabel nr. 2.5.14.9

Centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber pentru persoane vârstnice pe surse de finanțare în anul 2021

	Total unități în anul 2021	Costuri suportate de la bugetele locale		Costuri suportate din bugete private	
		Număr	Capacitate	Număr	Capacitate
România	80	58	1.851	22	455
Regiunea Sud Est	8	6	124	2	48
Județul Brăila	2	1	10	1	16
Județul Buzău	1	0	0	1	1
Județul Constanța	2	2	22	0	0
Județul Galați	3	3	92	0	0
Județul Tulcea	0	0	0	0	0
Județul Vrancea	0	0	0	0	0

Sursa: Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

În anul 2021, la nivel național figurau 35 **Centre rezidențiale de asistentă și integrarea/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost** (în creștere față de anul 2011 când erau doar 7 centre), cu o capacitate de 1.383 locuri de care au beneficiat 1.941 persoane.

Infrastructura pentru persoanele fără adăpost și adăposturi de noapte în Regiunea Sud-Est ocupa în anul 2021 locul 4 la nivel național cu un număr de 4 unități. În Regiunea Sud Est erau 3 Centre rezidențiale de asistentă și integrarea/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost în subordinea consiliilor locale (Buzău, Galați și Tulcea) cu o capacitate de 135 locuri și un singur centru cu 16 locuri administrat de ONG -uri sau alți reprezentanți ai societății civile în județul Galați.

Adăposturile de noapte reprezintă o altă componentă a infrastructurii de asistență socială în Romania. Astfel, la nivel național, în anul 2021 se înregistrau 36 de centre cu o capacitate de 1.626 de locuri, de care au beneficiat 3.319 persoane. În Regiunea Sud-Est existau 3 unități în județele Brăila, Constanța și Vrancea.

Tabel nr. 2.5.14.10

Adăposturile de noapte, pe surse de finanțare în anul 2021

	Total unități în anul 2021	Costuri suportate de la bugetele locale		Costuri suportate din bugete private	
		Număr	Capacitate	Număr	Capacitate
România	36	30	1.471	6	155
Regiunea Sud Est	3	2	169	1	19
Județul Brăila	1	1	150	0	0
Județul Buzău	0	0	0	0	0
Județul Constanța	1	1	50	0	0
Județul Galați	0	0	0	0	0
Județul Tulcea	0	0	0	0	0
Județul Vrancea	1	0	0	1	19

Sursa: Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

Însumând numărul de **furnizori de servicii sociale** pentru persoane vârstnice, victime ale violenței în familie, persoane toxico-dependente, victime ale traficului de persoane, persoane migrante, persoane fără adăpost, tinerii care au părăsit sistemul de protecție a copilului și alte persoane aflate în dificultate, rezultă că în anul 2021, în România au fost 3.721 de furnizori de servicii sociale din care 1.259 publici și 2.462 privați, în creștere față de anul 2011 când în România au se înregistrau 1.861 de furnizori de servicii sociale din care 1.063 publici și 798 privați.

În Regiunea Sud Est în județele Constanța, Galați au fost în anul 2021 mai mulți furnizori publici decât privați. În județele Brăila și Buzău numărul furnizorilor privați a fost mai mare decât al celor publici.

Județul Constanța, avea cei mai mulți furnizori de servicii sociale, urmat de județele Brăila, Galați, Vrancea, Tulcea și Buzău. Cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nu specializate.

Tabel nr. 2.5.14.11

Furnizori de servicii de asistență socială în Regiunea Sud Est, pe județe, 2021

	Număr total	Furnizori publici			Furnizori privați
		În Subordinea consiliilor locale	În subordinea DGASPC	Total furnizori publici	
România	3.721	1.219	40	1.259	2.462
Regiunea Sud Est	346	145	6	151	147
Județul Brăila	61	29	2	31	30
Județul Buzău	43	23	0	23	20
Județul Constanța	94	21	1	22	72
Județul Galați	56	15	1	16	40
Județul Tulcea	45	26	1	27	18
Județul Vrancea	47	31	1	32	15

Sursa: Rapoarte Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

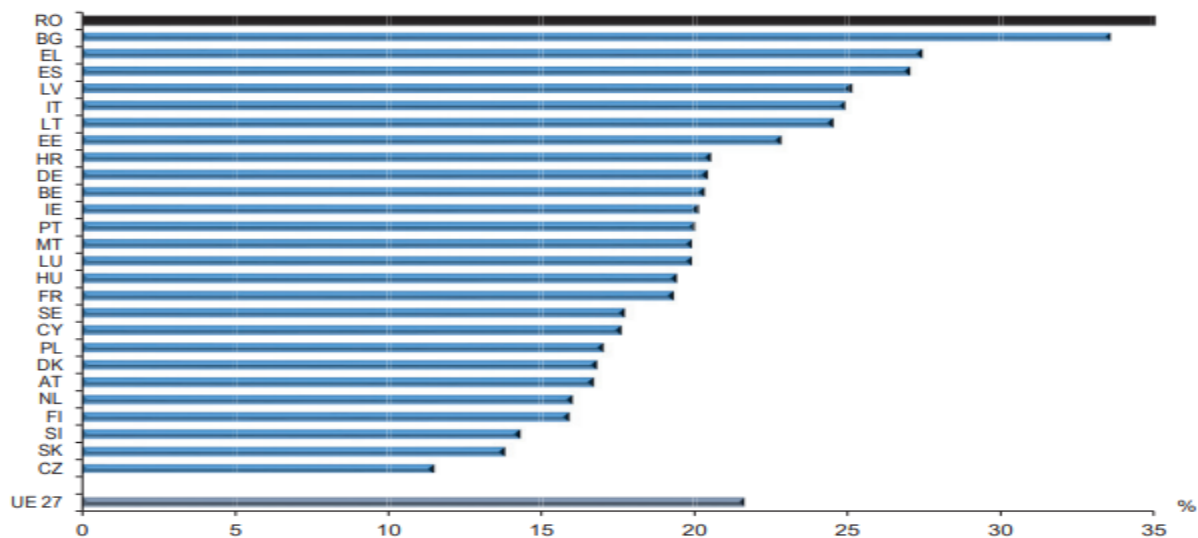
Fenomenul sărăciei și excluziunii sociale

Conform *Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027* analiza evoluției indicatorului AROPE (**Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială**) arată că în perioada 2007-2018 ponderea populației aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din România a scăzut considerabil și într-un ritm mai ridicat decât media UE28. Cu toate acestea, România continuă să se numere printre țările cu ponderi mari ale populației aflate în situație de risc, departe de media UE28 și cu grupuri specifice aflate în situație de vulnerabilitate ridicată precum: copiii și tinerii; locuitorii din mediul rural; persoanele cu dizabilități; persoanele cu un nivel scăzut de școlaritate (maximum gimnaziu), familiile monoparentale care au copil/copii în întreținere, familiile cu copii – în special cele cu trei copii sau mai mult; persoanele vârstnice singure sau dependente, cu nevoi de îngrijire de lungă durată.

Pe ansamblul Uniunii Europene, persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială (indicatorul AROPE) au reprezentat 21,6% în anul 2020. Dintre cele 8 state care au rate superioare mediei europene se detașează România (35,6%) și Bulgaria (33,6%).

Grafic nr. 2.5.14.12

Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială, în statele membre ale Uniunii Europene, în anul 2020

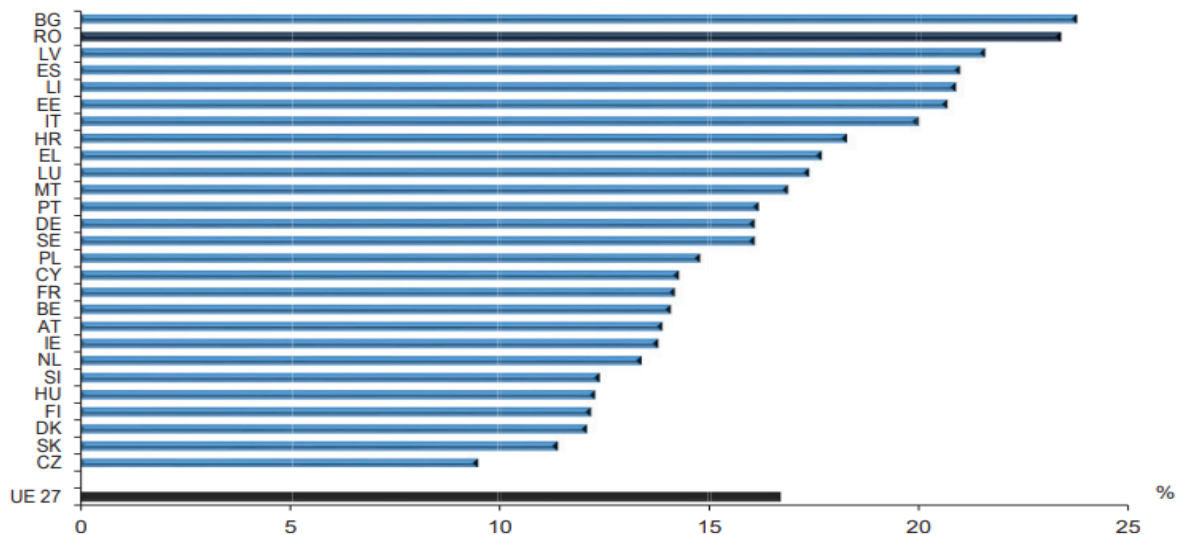

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

Ultimele date EUROSTAT disponibile cu privire la rata sărăciei la nivelul populației din statele membre UE scot în evidență gravitatea acestei problemei în rândul populației din România. Astfel, în anul 2020, rata sărăciei relative, clasează România pe penultimul loc din acest clasament (23,4%), cu valori peste media Uniunii Europene (17,1%).

Grafic nr. 2.5.14.13

Rata sărăciei în statele membre ale Uniunii Europene, în anul 2020

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

La nivel național, principala problemă socială menționată de către reprezentanții UAT, în 52,3% dintre localități, este lipsa locurilor de muncă. Următoarea problemă semnalată este sărăcia. Aceasta acoperă 17,5% din totalul UAT. Aceste două probleme sociale ocupă locurile 1 și 2 ca importanță atât la nivel național, cât și în fiecare regiune în parte. Pentru 4 din cele 8 regiuni de dezvoltare grupul vulnerabil cu ponderea cea mai ridicată este reprezentat de persoanele în sărăcie. Aceste regiuni sunt București Ilfov, Nord Est, Centru și Nord Vest.

În studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale" (2018) principala problemă semnalată de UAT urile din regiunea Sud-Est este lipsa locurilor de muncă. Aceasta se regăsește în 56,6% dintre răspunsurile oferite. Pe locul 2, așa cum vedem și la nivel național, se află problema sărăciei cu un procent de 15,4% dintre răspunsuri. Problema persoanelor vârstnice singure ocupă locul 3 cu o pondere de 3,8%, aceasta fiind urmată de problema lipsei serviciilor de îngrijire pentru bolnavi cronici, cu dizabilități și vârstnici, de problema lipsei serviciilor sociale și de îmbătrânirea populației. Acestea din urmă ocupă ponderi între 2,7% și 3,8%.

Indicatorii de incluziune socială sunt utilizați în fundamentarea elaborării propunerilor de politică publică în domeniul incluziunii sociale, în strategia națională de incluziune socială, în strategiile sectoriale care prevăd măsuri de incluziune socială, în fundamentarea strategiilor locale, județene de dezvoltare economică și de dezvoltare a serviciilor sociale, precum și în monitorizarea și evaluarea acestora.⁷⁵

După cum am precizat la început, cel mai comun indicator care oferă o imagine generală despre **populația care se află în risc de sărăcie sau excluziune socială este AROPE** (at-risk of poverty or social exclusion). Acest indicator ia în considerare trei dimensiuni ale sărăciei: sărăcia monetară, intensitatea foarte scăzută a muncii la nivel de gospodărie și deprivarea materială severă (sau persoanelor expuse lipsurilor materiale grave). Prin noua definiție, o persoană este în risc de sărăcie sau excluziune socială dacă se află în cel puțin una din următoarele situații:

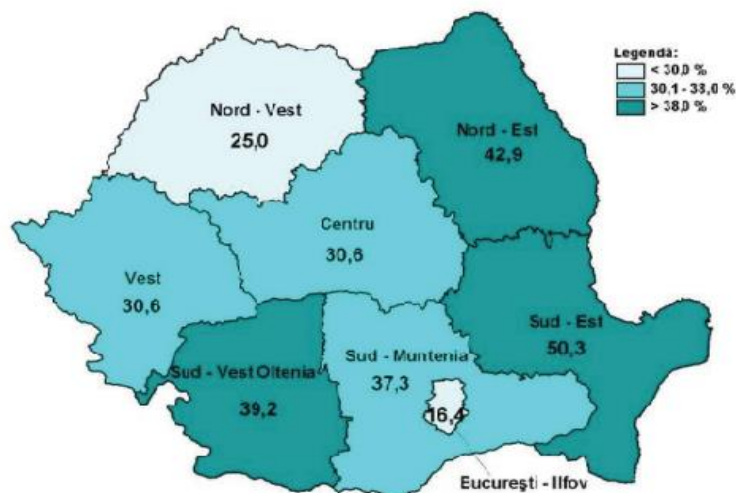
- se află sub pragul sărăciei (de 60% din venitul median disponibil pe adult-echivalent);
- se află în stare de deprivare materială și socială severă;
- trăiește într-o gospodărie cu intensitate foarte redusă a muncii.

Riscul de sărăcie sau excluziune socială este inegal distribuit în profil regional. Astfel, cea mai mare rată a riscului de sărăcie sau excluziune socială se înregistrează în **Regiunea Sud-Est (50,3%)**, urmată de Regiunea Nord-Est (42,9%). De remarcat faptul că în perioada 2011-2021 Regiunea Sud-Est s-a clasat în primele trei locuri din punct de vedere al indicatorului AROPE, în anii 2020 și 2021 ocupând locul 1 în raport cu celelalte regiuni urmată de Regiunea Nord-Est și Sud Vest Oltenia. În anul 2021 rata riscului de sărăcie sau excluziune socială în Regiunea Sud-Est se afla aproximativ la nivelul anului 2011.

⁷⁵ HOTĂRÂRE nr. 731 din 8 iulie 2021 pentru aprobarea indicatorilor de incluziune socială

Harta nr. 2.5.14.1

Ponderea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2021 (%)

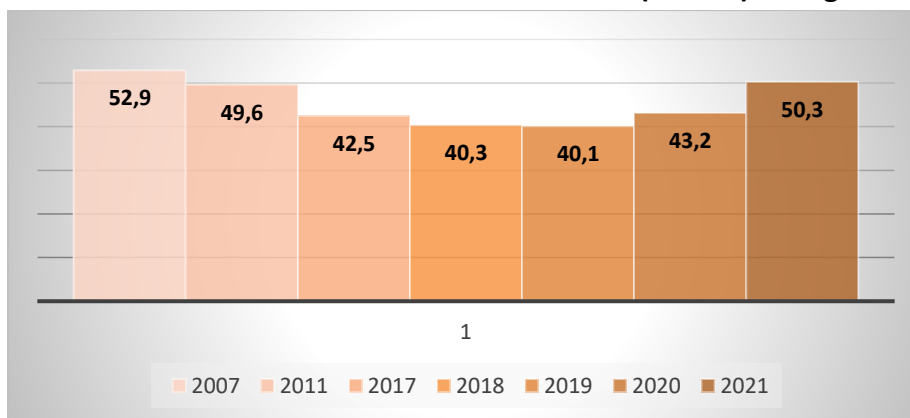

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

În anul 2021, față de anul precedent, rata sărăciei sau excluziunii sociale a crescut în toate regiunile, în mod special în Regiunea Sud-Est cu 7,1 puncte procentuale și Regiunea Nord-Vest cu 6,5 puncte procentuale.

Grafic nr. 2.5.14.14

Evoluția ratei riscului de sărăcie sau excluziune socială (ARPE) în Regiunea Sud-Est

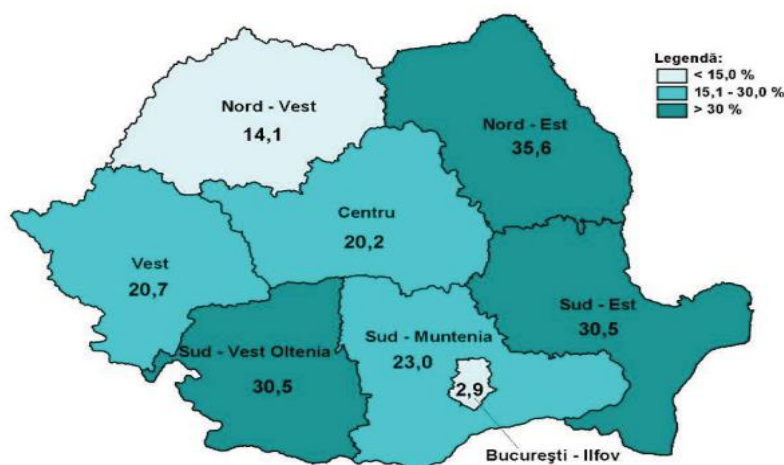
Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

Estimată pe baza veniturilor totale disponibile, exclusiv contravaloarea consumului din resurse proprii ale gospodăriei, **rata sărăciei relative** a fost în anul 2021 la nivel național de 22,6%. Si sărăcia relativă este inegal distribuită în profil regional. În anul 2021, rata sărăciei a fost de peste 12 ori mai mare în regiunile Nord-Est și de aproape 11 ori mai mare în Sud-Vest Oltenia și Sud-Est, decât în regiunea București-Ilfov. În anul 2021, cele mai mari rate ale sărăciei s-au

înregistrat în regiunile Nord-Est (35,6%), Sud-Vest Oltenia (30,5%) și Sud-Est (30,5%), iar cea mai mică în București-Ilfov (2,9%).

Harta nr. 2.5.14.2

Rata sărăciei relative pe regiuni de dezvoltare, în anul 2021

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

Din analiza evoluției ratei sărăciei în anul 2021 față de 2017, se observă că cele mai mari **scăderi** s-au întâlnit în regiunile Nord-Vest (-34,8%) și București-Ilfov (-110,3%). **Creșteri** ale ratei sărăciei în perioada analizată s-au înregistrat în regiunile Centru (14,4%) puncte procentuale), Nord-Est (6,2%) și Sud-Est (3%)⁷⁶

Tabel nr. 2.5.14.15

Evoluția ratei sărăciei pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2017-2021 (%)

Regiunea de dezvoltare	2017	2018	2019	2020	2021
Nord-Est	33,4	35,6	41,1	35,6	35,6
Sud-Est	29,6	32,2	31,1	32,6	30,5
Sud-Muntenia	24,9	25,7	26	23,4	23,0
Sud-Vest Oltenia	33,4	34,3	31,6	32,7	30,5
Vest	21,4	14,9	14,7	20,0	20,7
Nord-Vest	19,0	17,5	14,7	15,5	14,1
Centru	17,3	19,4	21,2	21,9	20,2
București-ILfov	6,1	4,1	2,9	2,4	2,9

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

Dintre elementele necesare în definirea unei stări de **deprivare materială sau socială**, starea de deprivare materială din punct de vedere economic ar putea fi considerată forma cea mai greu de suportat, deoarece aduce atingere mai multor aspecte importante ale vieții în gospodărie. Lipsa

⁷⁶ Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

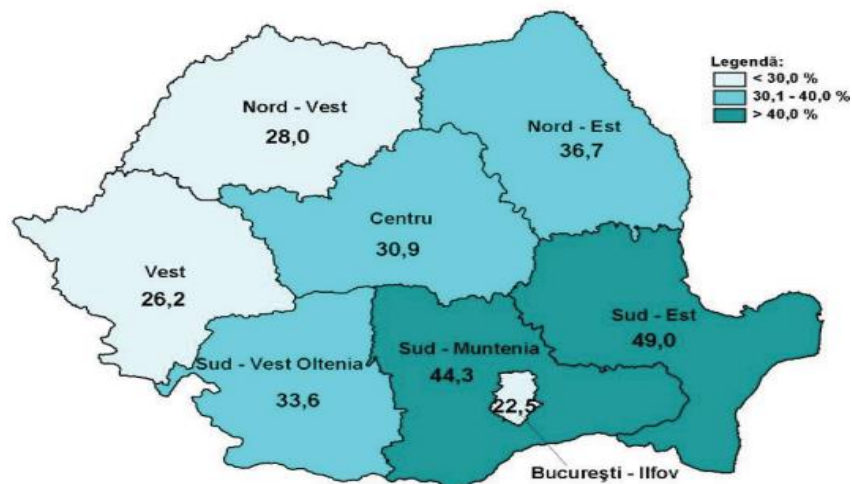
posibilităților financiare face ca unele persoane să nu poată susține cheltuielile impuse de consumul unor produse alimentare de bază, de întreținerea corespunzătoare a locuinței, de achitarea unor obligații și plăți curente, de asigurarea unor condiții de odihnă și refacere în afara cadrului gospodăriei, dar și de acoperirea unor necesități financiare apărute în mod neașteptat și care grevează suplimentar bugetul propriu.

În anul 2021, în condiții de deprivare materială și socială în România s-au aflat 34,5% din populație, aproximativ 6,6 milioane persoane, fenomen aflat în descreștere în perioada analizată 2018-2021.

Deprivarea materială și socială este inegal distribuită și în profil regional. În anul 2021 incidența cea mai ridicată s-a înregistrat în **Regiunile Sud-Est (49,0%)**, Sud-Muntenia (44,3%), Nord-Est (36,7%) și Sud-Vest Oltenia (33,6%), iar cea mai scăzută o întâlnim în regiunile București-Ilfov (22,5%) și Vest (26,2%). Față de anul 2018 s-au evidențiat descreșteri ale deprivării materiale și sociale în majoritatea regiunilor, cele mai mari fiind înregistrate în regiunea București-Ilfov (cu 15,6 puncte procentuale), regiunile Nord-Est și Sud-Est (cu 14,2 puncte procentuale fiecare), regiunile Sud-Est (cu 10,6 puncte procentuale) și Sud-Muntenia cu (9,1 puncte procentuale). Regiunea Centru a fost singura care a marcat o creștere a indicatorului de 3,2 puncte procentuale).

Harta nr. 2.5.14.3

Ponderea persoanelor aflate în stare de deprivare materială și socială, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2021 (%)

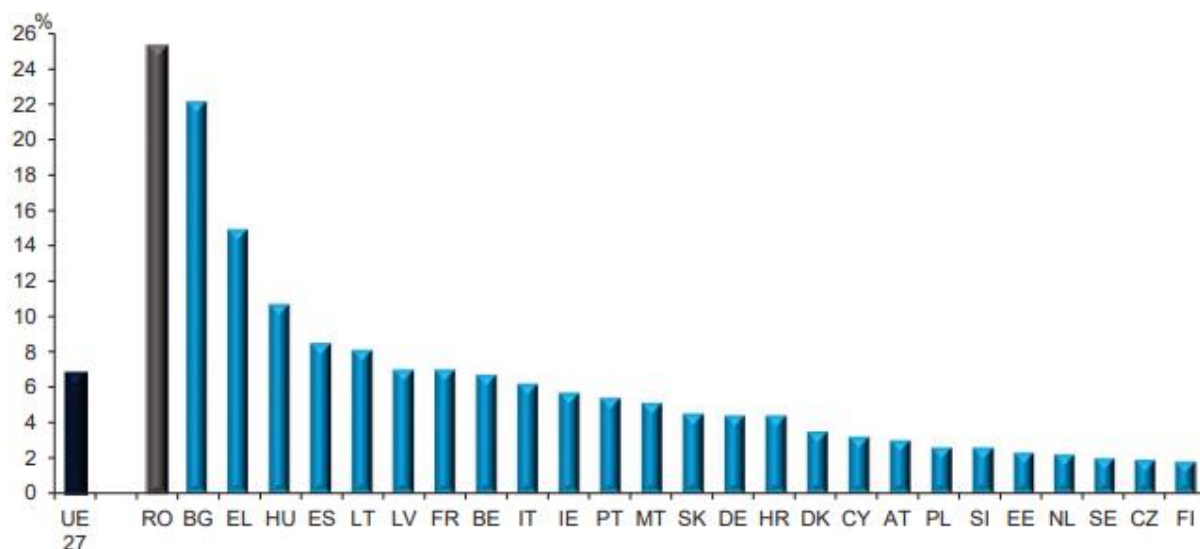
Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

În Uniunea Europeană **deprivarea materială și socială severă** caracterizează viața a 6,8% din totalul persoanelor, diferențierile între statele membre având însă o amplitudine considerabilă.

România (25,3%), Bulgaria (22,1%), Grecia (14,9%), Ungaria (10,7%), Spania (8,5%), Lituania (8,1%), Letonia și Franța (7,0% fiecare) au rate superioare mediei UE.

Grafic nr. 2.5.14.16

Ponderea persoanelor aflate în stare de deprivare materială și socială severă, în statele membre ale Uniunii Europene, în anul 2020

Sursa: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021

Lipsa acută a resurselor financiare face ca unele persoane să nu își poată permite deținerea unor bunuri, efectuarea unor plăți sau consumul unor produse care, în stadiul actual de dezvoltare economico-socială, reprezintă un minimum de elemente necesare unui trai decent. Față de anul 2018, rata de **deprivare materială și socială severă** a scăzut cu 5,2 puncte procentuale, ajungând la 23,1% din populație în anul 2021. Numărul total al persoanelor afectate de deprivarea materială și socială severă a fost în anul 2021 de 4.410 mii persoane, din care 46,0% bărbați și 54,0% femei, proporții apropiate de cele din anul precedent.⁷⁷

Tabel nr. 2.5.14.17

Evoluția ratei deprivării materiale și sociale severe pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2021 (%)

Regiunea de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România	34	35,9	32,4	28,3	24,5	25,3	23,1
Regiunea NORD-VEST	29,2	33,3	25,9	20,4	15,4	17,7	15,7

⁷⁷ *Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, în anul 2021*

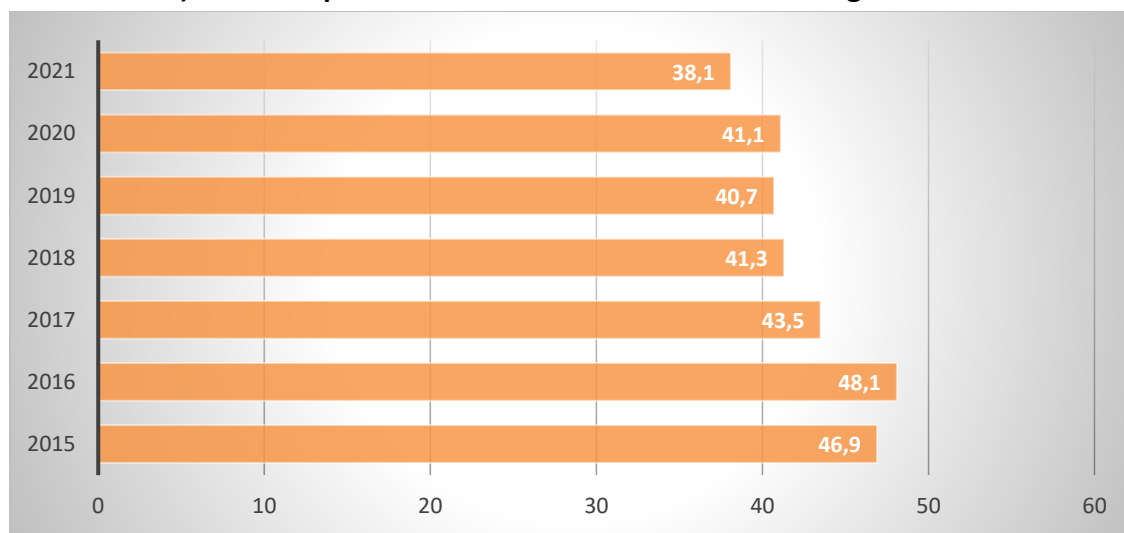
Regiunea CENTRU	33,1	27	22,5	18,5	16,3	21,1	23,1
Regiunea NORD-EST	36,9	39,2	32	30,4	26,1	25,6	23,6
Regiunea SUD-EST	46,9	48,1	43,5	41,3	40,7	41,1	38,1
Regiunea SUD-MUNTENIA	39,6	43,2	43,6	38,5	35,3	35,2	28,4
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	24	29,7	29	26,9	19,6	14,4	14,4
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	32	36,5	39,2	33	24,1	24,5	21,8
Regiunea VEST	19,8	23,6	18,5	11,3	12,9	19,2	17,2

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est rata deprivării materiale si sociale severe, este în scădere față de anul de referință. Cu toate acestea Regiunea Sud-Est ocupă locul 1 și la acest indicator față de nivelul național.

Grafic nr. 2.5.14.18

Evoluția ratei deprivării materiale si sociale severe în Regiunea Sud-Est

Sursa: prelucrare date INS

Infrastructura serviciilor sociale a fost finanțată la nivel regional și în perioada de programare 2014-2020, din fonduri europene. Programul Operațional Regional 2014-2020 este unul dintre programele care au finanțat investițiile în infrastructurile sanitare și sociale în Regiunea Sud-Est. Dată fiind complexitatea nevoilor cu care se confruntă comunitățile afectate, în contextul unui acces limitat la serviciile sociale, de sănătate și educație de calitate și participării reduse pe piața muncii, este necesară o abordare integrată pentru asigurarea eficacității și sustenabilității intervențiilor implementate.

Prin Axa prioritară 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale și Axa prioritară 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, POR 2014-2020 realizează investiții în infrastructura sanitară și socială care vor contribui la

dezvoltarea serviciilor de specialitate la nivel regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate și promovând incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la serviciile sociale, culturale și de recreare, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale.

Obiectivul Specific 8.1 vizează "Creșterea accesibilității serviciilor de sănătate, comunitare și a celor de nivel secundar, în special pentru zonele sărace și izolate"

Obiectivul Specific 8.3 vizează "Creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale"

Obiectivul Specific 9.1 vizează "Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, prin măsuri integrate.

Până în prezent, au fost finalizate 31 de proiecte, după cum urmează:

- **în județul Brăila 2** proiecte finalizate : comuna Frecăței și comuna Râmnicelu – 2 centre integrate comunitare.
- **în județul Buzău 8** proiecte finalizate: comuna Smeeni – 1 Centru Social pentru persoane vârstnice; comuna Vadu Pașii – 1 unitate de îngrijire la domiciliu; municipiul Buzău crearea a 2 case duplex tip familial, înființarea unui Centru de zi de recuperare pentru copii cu dizabilități; municipiul Râmnicu Sărat – 1 centru comunitar integrat, amenajare 3 terenuri sintetice pentru activități sportive, 3 locuri de joacă în zona urbană marginalizată, amenajare zone verzi în zona urbană marginalizată, renovare clădire ghetou Focșani 7A.
- **în județul Constanța 2** proiecte finalizate: închidere două centre de plasament și îmbunătățirea calității infrastructurii serviciilor sociale oferite beneficiarilor.
- **în județul Galați 9** proiecte finalizate: comuna Priponești – 1 centru comunitar integrat; comuna Vlădești – 1 centru comunitar integrat; comuna Munteni - 1 centru social multifuncțional integrat pentru persoane vârstnice, Parohia Romano-Catolică - 1 unitate de servicii sociale pentru persoane vârstnice (fără componentă rezidențială), municipiul Galați – reabilitare Școala Gimnazială nr.16 – Corp C, Școala Gimnazială nr.18, 3 locuri de joacă, reabilitare imobil în vederea înființării unei creșe, modernizare parc Carol, reabilitare bloc PEXCO.
- **în județul Tulcea 1** proiect finalizat în Comuna Dăeni – un centru integrat comunitar.
- **în județul Vrancea 9** proiecte finalizate: comuna Năruja – 1 centru comunitar integrat, comuna Ciorăști – 1 centru de zi, cantină socială și îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, oraș Panciu – 1 unitate socială comunitară pentru persoane adulte cu dizabilități, comuna Dumbrăveni - 1 unitate socială comunitară pentru persoane adulte cu dizabilități, oraș Odobești - 1 unitate socială comunitară pentru persoane adulte cu dizabilități, municipiul Focșani – reabilitare și modernizare Grădinița nr.1, reabilitare și modernizare Grădinița nr.10, reabilitare și modernizare Creșa nr.1, 1 Centru multifuncțional pentru activități educative, culturale, recreative și sociale.

Concluzii:

In studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale" elaborat în anul 2018, principala problemă semnalată de UAT urile din Regiunea Sud-Est este lipsa locurilor de muncă. Pe locul 2, așa cum vedem și la nivel național, se află problema sărăciei. Problema persoanelor vârstnice singure ocupă locul 3 cu o pondere de 3,8%, aceasta fiind urmată de problema lipsei serviciilor de îngrijire pentru bolnavi cronici, cu dizabilități și vârstnici, de problema lipsei serviciilor sociale și de îmbătrânirea populației. Acestea din urmă ocupă ponderi între 2,7% și 3,8%. Cu o pondere cumulată de 15,4% se regăsesc alte probleme sociale care nu depășesc, fiecare, 2%.

La nivelul anului 2021, Regiunea Sud Est înregistra un număr de 1.661 locuri pentru servirea mesei la cantinele de ajutor social, și un număr de 1.337 beneficiari în 7 cantine sociale în scădere față de anul 2011 când în regiune existau 12 unități și 2.870 beneficiari. Cei mai mulți beneficiari ai acestui serviciu social se găseau în județele Constanța, Buzău și Galați. În ceea ce privește variația numărului de cantine sociale se remarcă județul Brăila și județul Tulcea care la nivelul anului 2021 nu mai înregistrau nicio cantină socială. Astfel anul 2008 a fost ultimul an pentru județul Brăila în care figurau 3 unități și anul 2020 pentru județul Tulcea cu 1 unitate.

*Componenta de infrastructură pentru asistența și îngrijirea instituțională a persoanelor vârstnice se realizează în **cămine, unități de îngrijire la domiciliu, centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice dar și în centre de socializare și petrecere a timpului liber.***

*În Regiunea Sud Est numărul de **cămine de bătrâni finanțate de la bugetele locale** (DGASPC + consilii locale) a rămas constant (21 unități). Cu toate acestea numărul de locuri, dar și numărul beneficiarilor serviciilor acestora a scăzut atât la nivel regional cât și la nivel național, rata de scădere a ambilor indicatori fiind mai mare în Regiunea Sud Est față de media națională (cu -11%, respectiv -25% nr. mediu lunar de beneficiari).*

La nivelul Regiunii Sud Est se remarcă faptul că județele Brăila și Galați au pierdut câte o unitate, Buzău și Constanța au înregistrat creștere în timp ce județele Tulcea și Vrancea au păstrat același număr de unități.

Întrucât nevoile de îngrijire în centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice sunt mult mai mari decât capacitatea de finanțare a autorităților locale, o serie de ONG-uri (organizații non-guvernamentale) contribuie la finanțarea unor cămine pentru vârstnici suplimentare. Din cele 407 unități la nivel național 19 dintre acestea, se înregistrează în Regiunea Sud Est. De remarcat faptul că deși în anul 2012 județele Buzău, Constanța, și Galați nu înregistrau nicio unitate, 10 ani mai târziu, în toate cele trei județe figurau cămine de bătrâni finanțate din bugete private.

Județul Vrancea este singurul județ unde nu se înregistrează nicio unitate de acest gen.

*In anul 2021 **unitățile de îngrijire la domiciliu** pentru persoane vârstnice sunt reprezentate de un număr de 18 la nivelul Regiunii Sud-Est. Acest număr a crescut în perioada 2018⁷⁸-2021, pentru*

⁷⁸ Date disponibile începând cu anul 2018

care există date ce monitorizează acest indicator. Chiar dacă numărul acestora a crescut de la 15 în anul 2018 la 18 în anul 2021, la nivel de județe au fost închise 3 astfel de instituții, (Buzău, Constanța și Vrancea). De cealaltă parte, județul Brăila, a avut cu un cămin funcțional mai mult în 2021 față de 2018, Județul Galați 2 iar în județul Tulcea au apărut patru în plus, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos.

În ceea ce privește **centrele de zi de asistență pentru vârstnici**, la nivelul anului 2021, doar județul Galați presta servicii de îngrijire și asistență socială pentru 47 de persoane într-un număr de 2 unități.

Pe lângă unitățile de îngrijire la domiciliu, persoanele vârstnice din Regiunea Sud-Est beneficiază și de **Centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber (tip club)** administrate de autorități locale și ONG-uri sau de alți reprezentanți ai societății civile. În anul 2021 au existat la nivel regional 8 unități. Numărul acestora a fost în continuă creștere față de anul 2011 când în regiune se înregistrau 3 unități cu o capacitate de 170 locuri ce deserveau 73 beneficiari în județele Brăila, Galați și Vrancea.

În anul 2021 județele Tulcea și Vrancea nu înregistrau nicio unitate de acest gen, cele mai multe fiind în județul Galați.

Infrastructura pentru persoanele fără adăpost și adăposturi de noapte în Regiunea Sud-Est ocupa în anul 2021 locul 4 la nivel național cu un număr de 4 unități. În Regiunea Sud Est erau 3 Centre rezidențiale de asistență și integrarea/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost în subordinea consiliilor locale (Buzău, Galați și Tulcea) cu o capacitate de 135 locuri și un singur centru cu 16 locuri administrat de ONG -uri sau alți reprezentanți ai societății civile în județul Galați.

Adăposturile de noapte reprezintă o altă componentă a infrastructurii de asistență socială în România. În Regiunea Sud-Est existau 3 unități în județele Brăila, Constanța și Vrancea.

Însumând numărul de **furnizori de servicii sociale** pentru persoane vârstnice, victime ale violenței în familie, persoane toxico-dependente, victime ale traficului de persoane, persoane migrante, persoane fără adăpost, tinerii care au părăsit sistemul de protecție a copilului și alte persoane aflate în dificultate, rezultă că în Regiunea Sud Est în județele Constanța, Galați au fost în anul 2021 mai mulți furnizori publici decât privați. În județele Brăila și Buzău numărul furnizorilor privați a fost mai mare decât al celor publici.

Județul Brăila, avea cei mai mulți furnizori de servicii sociale, urmat de județele Constanța, Galați, Vrancea, Tulcea și Buzău. Cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nu specializate.

Fenomenul sărăciei și excluziunii sociale

Riscul de sărăcie sau excluziune socială (AROPE) este inegal distribuit în profil regional. Astfel, cea mai mare rată a riscului de sărăcie sau excluziune socială se înregistrează în **Regiunea Sud-Est (50,3%)**, urmată de Regiunea Nord-Est (42,9%). De remarcat faptul că în perioada 2011-2021

Regiunea Sud-Est s-a clasat în primele trei locuri din punct de vedere al indicatorului AROPE, în anii 2020 și 2021 ocupând locul 1 în raport cu celelalte regiuni urmată de Regiunea Nord-Est și Sud Vest Oltenia. În anul 2021 rata riscului de sărăcie sau excluziune socială în Regiunea Sud-Est se afla aproximativ la nivelul anului 2011.

Estimată pe baza veniturilor totale disponibile, exclusiv contravaloarea consumului din resurse proprii ale gospodăriei, **rata sărăciei relative** a fost în anul 2021 la nivel național de 22,6%.

Si sărăcia relativă este inegal distribuită în profil regional. În anul 2021, rata sărăciei a fost de peste 12 ori mai mare în regiunile Nord-Est și de aproape 11 ori mai mare în Sud-Vest Oltenia și Sud-Est, decât în regiunea București-Ilfov. În anul 2021, cele mai mari rate ale sărăciei s-au înregistrat în regiunile Nord-Est (35,6%), Sud-Vest Oltenia (30,5%) și Sud-Est (30,5%), iar cea mai mică în București-Ilfov (2,9%).

Deprivarea materială și socială este inegal distribuită și în profil regional. În anul 2021 incidența cea mai ridicată s-a înregistrat în **Regiunile Sud-Est (49,0%)**, Sud-Muntenia (44,3%), Nord-Est (36,7%) și Sud-Vest Oltenia (33,6%), iar cea mai scăzută o întâlnim în regiunile București-Ilfov (22,5%) și Vest (26,2%).

In Regiunea Sud-Est **rata deprivării materiale și sociale severe**, este în scădere față de anul de referință. Cu toate acestea Regiunea Sud-Est ocupă locul 1 și la acest indicator față de nivelul național.

2.5.15 Infrastructura de educație

Infrastructura de educație și formare reprezintă un factor esențial al procesului educațional, care are efect direct asupra elevilor. În procesul decizional privind investițiile în infrastructura educațională, decidenții se confruntă în contextul planificării și organizării rețelei școlare cu două categorii de provocări: amplasarea infrastructurii și calitatea proiectării mediilor de predare și învățare eficiente. Amplasarea infrastructurii educaționale influențează rezultatele elevilor printr-o serie de factori, precum distanța față de școală și timpul de navetă, segregarea școlară, numărul de elevi înscriși și modul de funcționare în două schimburi, dar și legăturile dintre unitățile de învățământ și actorii de pe piața forței de muncă.⁷⁹ Unul dintre cele 6 mesaje cheie ale Comisiei Europene în Memorandumul asupra învățării permanente din octombrie 2000 a fost *”Să apropiem mai mult învățarea de domiciliu”*. Dacă în mediul urban distanța școlii față de casă nu este o problemă foarte stringentă, existând posibilitatea găsirii unei școli la o distanță rezonabilă pe care copilul să o poată parcurge fără să ajungă la școală deja obosit, în mediul rural distanțele pot fi considerabile și reprezintă în unele cazuri motivul abandonului școlar.

Prin urmare, mobilizarea resurselor autorităților locale și regionale în sprijinirea învățării permanente este esențială.

Investițiile în infrastructura de educație sunt costisitoare oriunde în lume, dar provocările de natură financiară sunt mai mari în România deoarece nivelul cheltuielilor pentru educație este printre cele mai mici din Europa. Cheltuielile publice pentru educație de 3,1% din PIB, sunt cele mai scăzute din UE, comparativ cu media UE de 5,3%.⁸⁰

În România problemele învățământului nu sunt noi. Dimpotrivă, ele s-au cronicizat în ultimii ani ca urmare a reformelor multiple și fragmentate din domeniul educației, modificărilor structurale din peisajul economic și investițional. Schimbările permanente care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România, însoțite de noile reglementări impuse începând din anul 2011 prin Legea Educației, au condus la reorganizarea rețelei unităților școlare. Prin intermediul acestui document, se urmărește reformarea sistemului de învățământ prin dezvoltarea învățământului bazat pe formarea de competențe. Astfel, în România se poate face transferul către un sistem educațional competitiv adaptat la dinamica accelerată a pieței forței de muncă. Cea mai importantă modificare s-a produs la nivelul învățământului preșcolar (grădinițe), unde grupa pregătitoare s-a transformat în clasa 0 și a fost inclusă în ciclul învățământului primar. Grădinițele au fost arondate la școlile generale cu personalitate juridică, determinând o organizare pe verticală a sistemului de educație cu o conducere unică și un număr mai mare de preșcolari și elevi. Clasa pregătitoare a fost organizată doar în școlile în care există învățământ primar acreditat sau autorizat.

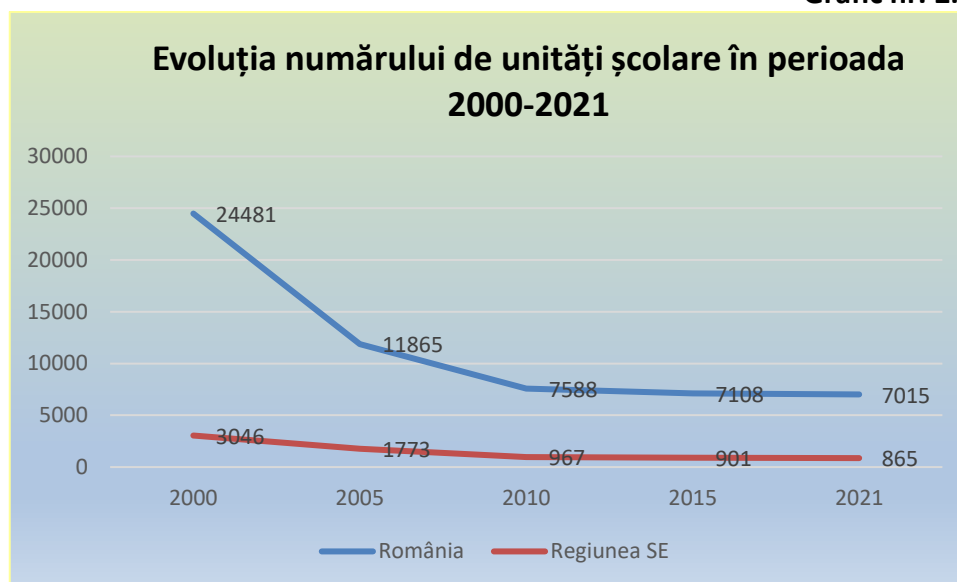
⁷⁹ Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023

⁸⁰ Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023

În contextul reformelor impuse prin legea educației naționale s-au definit și clasificat universitățile și s-a demarat procesul de descentralizare din învățământul preuniversitar. De asemenea s-a introdus principiul "Finanțarea urmează elevul" încurajând competiția la nivelul unităților de învățământ, precum și programul "Școală după școală", ce oferă oportunități de învățare formală și nonformală pentru consolidarea competențelor. Totodată a fost regândit sistemul de evaluare al elevilor și a fost instituit portofoliul organizațional ce încurajează stimularea învățării pe tot parcursul vieții.

Urmare a modificărilor legislative, în perioada 2011-2020, atât la nivel național cât și la nivel regional, se constată un trend descendent al unităților de învățământ, având în vedere faptul că multe din școli au fost comasate dar și schimbările permanente care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România.

Grafic nr. 2.5.15.1

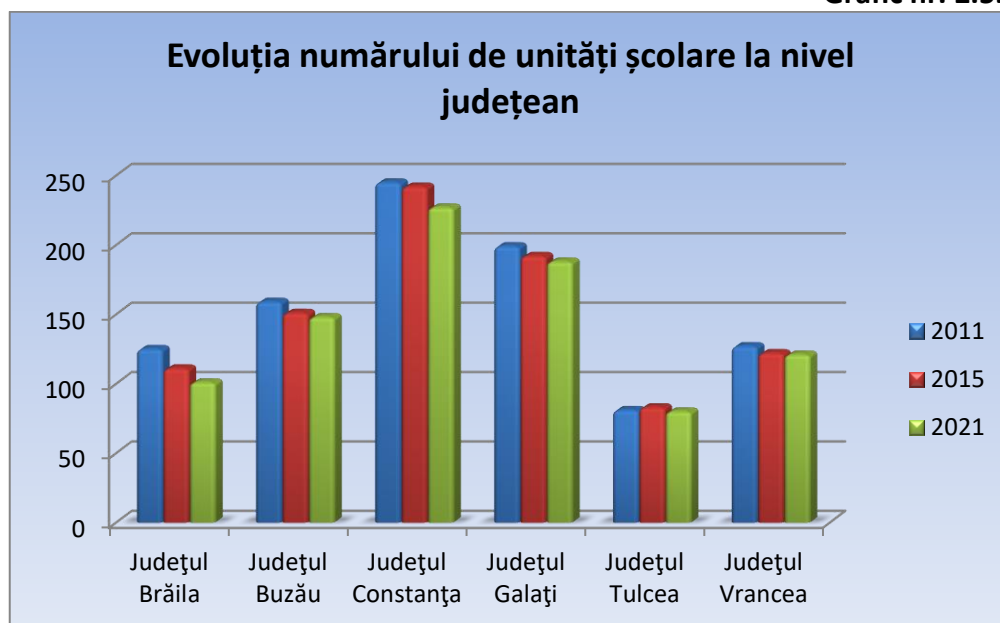

Sursa: prelucrare date INS, 2023

În ceea ce privește numărul de unități școlare din cadrul Regiunii Sud Est, față de anul 2000, tendința generală de scădere se menține și la nivelul anului 2021 aceasta înregistrând 12,33% din unitățile de învățământ din România.

Analizând numărul de unități școlare, în Regiunea Sud-Est Regiunii cele mai multe unități de învățământ se regăsesc în județele Constanța și Galați. Numărul mic de unități școlare răspândite pe toată suprafața regiunii poate genera un acces dificil al elevilor la școli, dar pe de alta parte numărul în scădere al acestora nu permite din punct de vedere economic înființarea a noi unități.

Grafic nr. 2.5.15.2

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul anului 2021, funcționau 865 unități școlare de învățământ preuniversitar și universitar, regiunea noastră situându-se pe locul 5 în comparație cu celelalte regiuni. Cel mai mare număr de unități școlare se înregistrează în cadrul Regiunii Nord-Est, (1.093 de unități).

Tabel nr. 2.5.15.3

Analiza comparativă a numărului de unități școlare pe regiuni de dezvoltare și județe pentru anul 2021

Regiunea/ Județul	TOTAL	% din total național/regional	Antepr eșcolar (0-3 ani)	Preșcol ar (3-6 ani)	Primar și gimnaz ial	Primar și gimnaz ial special	Liceal	Profesi onal	Invățăm ânt postlicea l și de maștri	Instituții de învățăm ânt superior
România (total)	7015	100%	21	1200	3904	98	1459	85	160	88
Regiunea Nord Vest	1021	14,6	7	186	519	16	232	23	25	13
Regiunea Centru	902	12,9	3	157	496	12	197	7	21	9
Regiunea Nord Est	1093	15,6	2	116	683	12	215	27	26	11
Regiunea Sud- Muntenia	1017	14,5	1	137	659	13	180	11	24	4

Regiunea București-Ilfov	759	10,8	3	296	245	15	141	1	9	31
Regiunea Sud Vest Oltenia	729	10,4	0*	74	467	6	152	4	20	3
Regiunea Vest	629	9,0	4	95	342	14	158	5	6	10
Regiunea Sud Est	865	12,3	1	137	493	7	184	7	29	7
Județul Brăila	101	11,7	0	15	61	1	21	1	2	0
Județul Buzău	148	17,1	0	16	95	0	28	3	6	0
Județul Constanța	227	26,2	0	54	97	2	61	0	8	5
Județul Galați	188	21,7	1	32	107	3	34	1	8	2
Județul Tulcea	80	9,2	0	5	53	1	18	2	1	0
Județul Vrancea	121	14,0	0	15	80	0	22	0	4	0

Sursa: Prelucrare date INS

*Date lipsa

** INS - TEMPO Online publică numărul unităților independente, nu și al sectiilor din cadrul grupurilor școlare

Analizând numărul de unități școlare la 100.000 de locuitori, se constată faptul că Regiunea Sud Est are aproximativ același număr de unități școlare la 100.000 de locuitori față de media națională, situându-se pe locul 5 în România din acest punct de vedere. Astfel, în anul 2021 Regiunea Sud Est înregistra un număr de 30,4 unități școlare la 100.000 de locuitori, valoare apropiată de media națională care era de 31,6 unități școlare la 100.000 de locuitori.

Tabel nr. 2.5.15.4
Numărul de unități școlare la 100.000 de locuitori pe regiuni de dezvoltare și județe în anul 2021

Regiunea/Județul	Nr. unități școlare	Nr. unități școlare/100.000 locuitori
România (total)	7.015	31,6
Regiunea Nord Vest	1.021	36,0
Regiunea Centru	902	34,3
Regiunea Nord Est	1.093	27,6
Regiunea Sud-Muntenia	1.017	31,6
Regiunea București-Ilfov	759	29,9

Regiunea Sud Vest Oltenia	729	33,5
Regiunea Vest	629	31,3
Regiunea Sud Est	865	30,4
Județul Brăila	101	28,9
Județul Buzău	148	31,4
Județul Constanța	227	29,6
Județul Galați	188	29,9
Județul Tulcea	80	33,3
Județul Vrancea	121	31,2

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește evoluția numărului de unități școlare din Regiunea Sud Est comparativ cu evoluția națională, în perioada 2011-2021, se constată o scădere accentuată a numărului de unități școlare. Astfel, la nivel regional numărul acestora a scăzut în perioada studiată cu 102 de unități de învățământ, iar la nivel național cu 573. Cu toate acestea, nivelurile de instruire care au înregistrat creșteri în Regiunea Sud-Est au fost nivelul profesional (+4 unități) și postliceal și de maiștri, (+17 unități) față de anul 2011, respectiv 17 unități.

Important este și faptul că în anul 2011, numărul de unități școlare aferente învățământului liceal la nivel național a fost de 1.615, iar în anul 2021, numărul acestora a scăzut la 1.459.

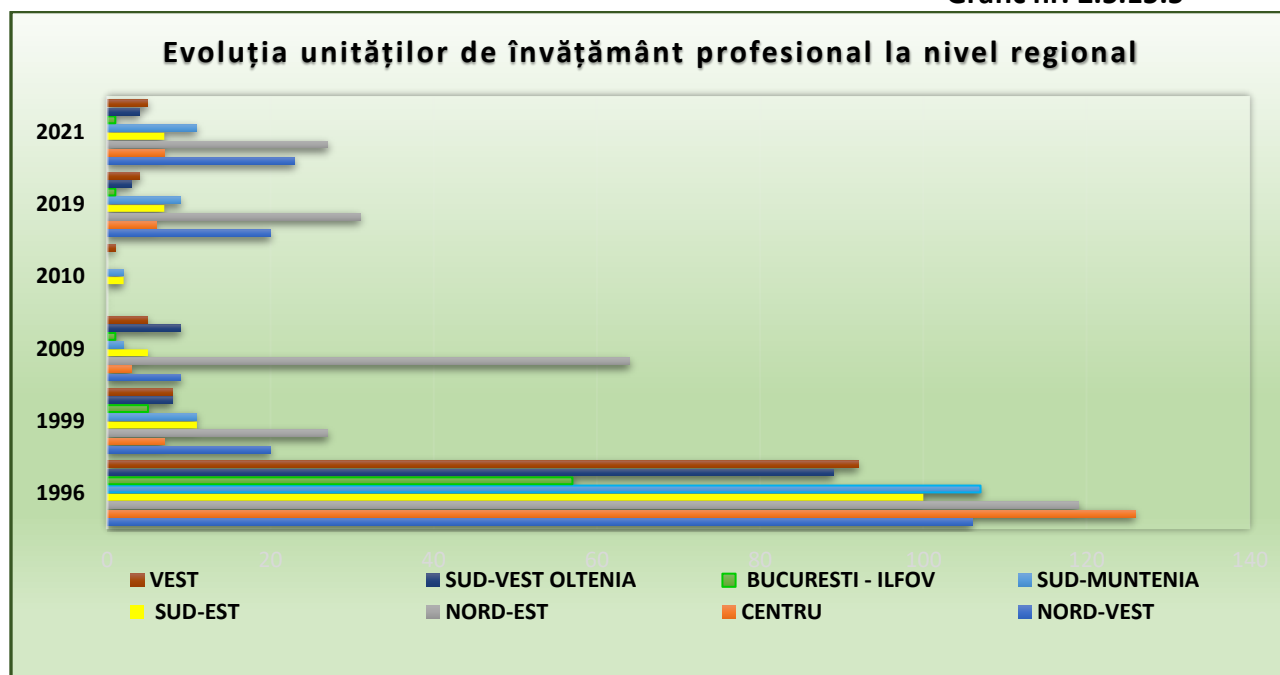
Învățământul profesional și tehnic

Deși în anul 1996 (primul an pentru care există date disponibile) în Regiunea Sud-Est erau înregistrate un număr de 100 de unități școlare de învățământ profesional, în 2009 școlile profesionale au fost desființate pentru 3 ani, în regiune rămânând 2 unități de la un număr de 9. O primă cauză o reprezintă problemele existente în designul și implementarea sistemului de ÎPT din ultimele două decenii din România: nivelul ridicat de inadecvare al ÎPT la cerințele pieței muncii, învechirea echipamentelor și a bazelor de practică etc. O explicație ar putea fi și faptul că universitățile private aveau nevoie de studenți și atunci s-au desființat toate școlile profesionale făcându-se trecerea la acea rută progresivă, prin care toți elevii ajungeau la liceu. Totodată acest fapt se datorează și modificărilor impuse prin legea învățământului, formarea tehnică și profesională realizându-se prin liceele tehnologice. În România forța de muncă calificată ieșită din școlile de profil a fost în ultimii ani în scădere. Nu există o concordanță între ceea ce elevii învață la clasă, cu cerințele agenților economici. Cele mai mare probleme în învățământul profesional și tehnic sunt stagiile de practică, pe care elevii nu au cum să le acopere nici la nivelul școlii și nici la angajator, pentru că nu sunt angajatori suficienți care să primească elevii pentru efectuarea stagiilor.

Deși în ultimul timp a scăzut numărul de unități de învățământ, la nivelul de instruire profesional începând cu anul 2019 se remarcă totuși o îmbunătățire a numărului de unități școlare de învățământ profesional. Rapoartele Ministerului Educației arată că la nivel național, în anul școlar

2020-2021, 2 din 10 elevi au optat pentru învățământul profesional: din 89.983 de elevi înscriși în licee, 10.086 au ales educația profesională.

Grafic nr. 2.5.15.5

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est în anul 2021 s-au înregistrat un număr de 7 unități de învățământ profesional fără a atinge însă nivelul anului 2009.

Demn de semnalat este faptul că județul Tulcea, deși are cele mai puține unități de învățământ raportat la nivelul regional, în anul 2021 înregistra 2 unități de învățământ profesional iar județul Buzău 3 din cele 7 la nivel regional.

Tabel nr. 2.5.15.6

Distribuția numărului de unități de învățământ profesional pe județe în perioada 2011-2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea SUD-EST	3	1	:	:	1	2	2	6	7	7	7
Brăila	2	:	:	:	:	1	1	1	2	1	1
Buzău	1	1	:	:	:	:	:	2	2	3	3
Galați	:*	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1
Tulcea	:	:	:	:	1	1	1	2	2	2	2

Sursa: prelucrare date INS

*:date lipsă

În aceste condiții, intervenția eficientă și strategică a statului în domeniul reformei învățământului profesional și tehnic este absolut necesară pentru a asigura un mediu inclusiv și sustenabil pentru dezvoltarea economico-socială. Așa cum s-a văzut din experiența țărilor cu ÎPT de calitate, investiția în această zonă a sistemului de educație poate aduce o contribuție majoră

la creșterea competitivității economice. De aceea noul document strategic lansat de Ministerul Economiei, România competitivă, plasează problematica ÎPT pe lista de priorități strategice prin reconectarea ÎPT la exigențele pieței muncii.⁸¹

Deși în anul 2011 erau înregistrate 936 **unități de învățământ antepreșcolar independente (creșe)** la nivel național, iar în anul 2021 numărul acestora a scăzut la 865, numărul acestora rămâne foarte mic (0,1 creșe la 100.000 de locuitori). În Regiunea Sud-Est era înregistrată doar o unitate independentă de acest tip în județul Galați și 32 de alte structuri din învățământul antepreșcolar (secții din cadrul unităților educaționale. Conform Institutului Național de Statistică la nivelul anului 2021 în regiunea Sud-Est era înregistrată 1 (una) unitate independentă și 32 secții din cadrul altor unități de învățământ care școlarizează acest nivel de educație (grupuri școlare), precum și creșele aflate în subordinea Consiliilor locale comunale/orășenesti/municipale, Direcțiilor de asistență socială și sănătate.

Analizând **populația școlară** din Regiunea Sud Est, în perioada 2011-2021, putem remarca același trend descendent al numărului de elevi și studenți ca și al numărului de unități școlare. La nivel regional în perioada studiată, populația școlară a scăzut cu 13,5% în ultimii 10 ani. Niveluri de instruire care au înregistrat creșteri ale numărului de elevi, au fost nivelul primar și gimnazial special, profesional și învățământul postliceal și de maiștri.

Pentru învățământul primar și gimnazial special de remarcat este faptul că numărul elevilor a crescut cu 0,5% în perioada 2011-2021 fără a atinge însă nivelul anului 2016 când s-a înregistrat cel mai mare număr de elevi din ultimii 10 ani. Deși numărul unităților școlare de specialitate s-a diminuat se remarcă o nevoie evidentă de instituții dedicate. Pentru învățământul profesional creșterea populației școlare este remarcabilă păstrând trendul ascendent în raport cu unitățile școlare. Învățământul postliceal și de maiștri înregistrează de asemenea un trend ascendent ceea ce denotă un interes în creștere al populației școlare pentru ÎPT în vederea reconectării la exigențele pieței muncii.

Conform datelor analizate, cea mai mare scădere a populației școlare din regiune o înregistrează numărul studenților deși numărul de instituțiilor de învățământ superior a ramas neschimbat în perioada de referință.

Tabel nr. 2.5.15.7

**Analiza variației populației școlare în Regiunea Sud Est, în perioada
2011-2021 și 2016-2021**

Anul	Țara/Regiunea	Nivel de instruire (număr de elevi/studenți)									
		TOTAL	Antepreșcolar	Preșcolar	Primar și gimnazial	Primar și	Liceal	Profesional	Învățământ	Învățământ	universitar

⁸¹ ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC, Provocări și perspective de Dezvoltare, RAPORT DE POLITICĂ PUBLICĂ

2011	România	3.823.515	0*	673.641	1.613.241	16.165	888.768	12.382	79.466	539.852
	Regiunea Sud Est	466.122	0*	85.430	208.733	1.692	111.455	1.772	11.052	45.988
2016	România	3.597.280	20.099	521.196	1.678.153	17.308	650.832	84.390	93.716	405.638
	Regiunea Sud Est	428.506	1.869	63.809	216.284	1.835	83.069	9.417	13.468	31.325
2021	România	3.495.791	21.690	517.898	1.593.626	16.315	597.789	84.390	89.480	415.839
	Regiunea Sud Est	403.172	1.724	60.660	197.018	1.701	76.129	13.534	13.302	30.201
Variația în procente (%) la nivel regional 2016-2021		-5,9	-7,8	-4,9	-8,9	-7,3	-8,4	+43,7	-1,2	-3,6
Variația în procente (%) la nivel regional 2011-2021		-13,5	0*	-29	-5,6	+0,5	-31,7	+663,8	+20,4	-34,3

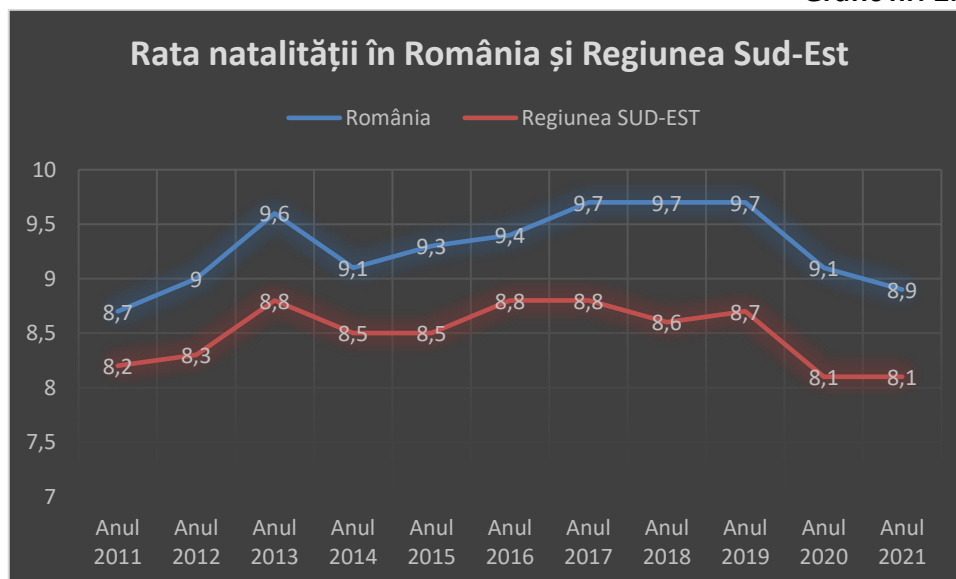
Sursa: prelucrare date INS

* Date lipsa

Analizând **natalitatea** în ultimii zece ani se constată un trend descendent la toate nivelurile: național, regional și județean. Conform datelor disponibile, anul 2012 a însemnat un minim istoric de copii născuți vii în România. Cu toate acestea, între anii 2013-2019 numărul de copii născuți vii a înregistrat un trend ascendent, după care în anul 2021 acesta să scadă cu 8,5% față de anul 2019.

Exodul tinerilor și instabilitatea politică și economică sunt doar câteva dintre motivele pentru care s-a ajuns aici. Concluzia alarmantă aparține Institutului Național de Statistică ai cărui specialiști atrag atenția că natalitatea a scăzut aproape continuu, cu ușoare reveniri, ceea ce a influențat și scăderea populației școlare.

Grafic nr. 2.5.15.8

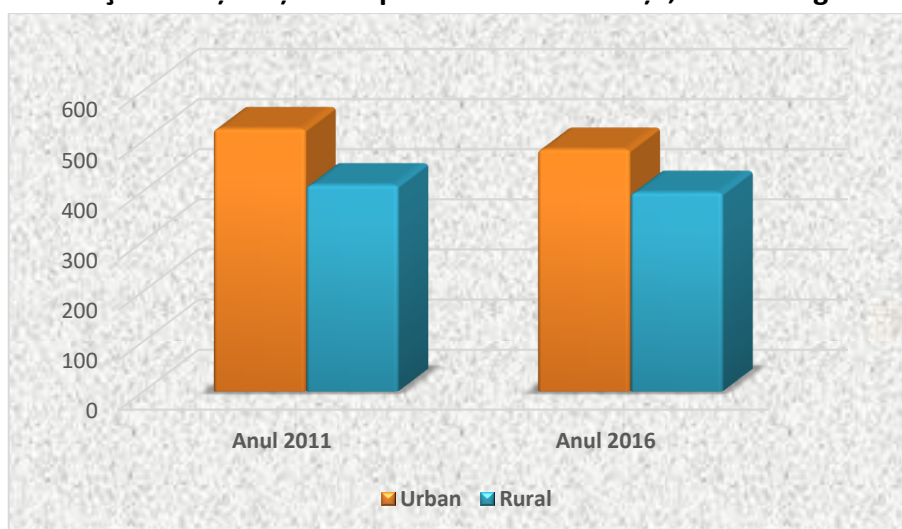

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește repartizarea unităților de învățământ pe medii de rezidență în Regiunea Sud-Est, se remarcă o scădere a unităților de învățământ situate atât în mediul urban cu 8,3%, cât și în mediul rural, cu 6,4% în anul 2021 față de anul de referință 2011. Această situație se datorează și faptului că în mediul rural s-a realizat comasarea unităților școlare din cauza scăderii numărului de elevi.

Grafic nr. 2.5.15.9

Evoluția unităților școlare pe medii de rezidență, la nivel regional

Sursa: prelucrare date INS

În anul 2021, numărul de unități școlare situate în mediul rural a fost de 384 din cele 865 la nivel regional, reprezentând 44,4% din totalul unităților școlare.

Tabel nr. 2.5.15.10

Numărul de unități școlare în Regiunea Sud Est în anul 2021
pe medii de rezidență

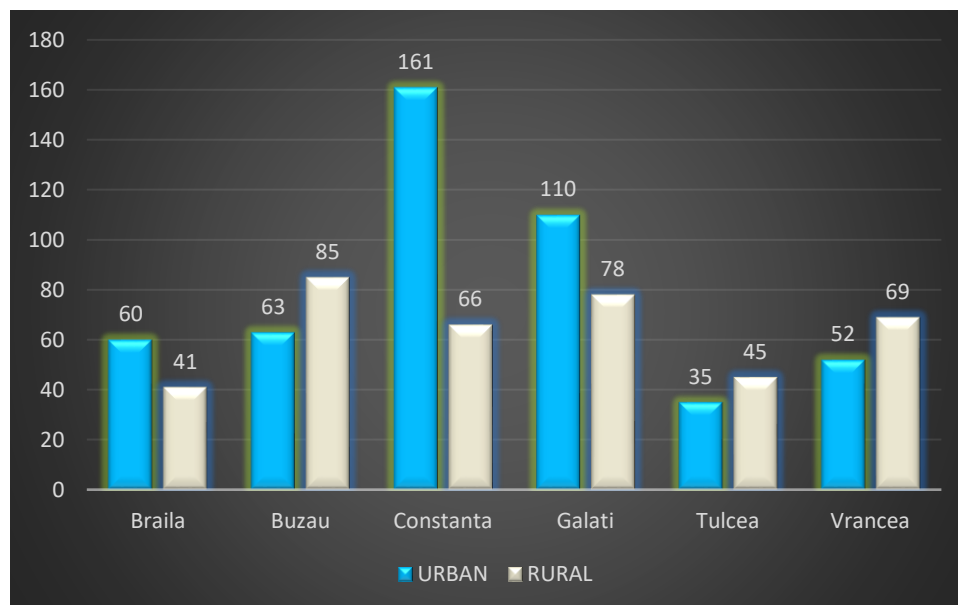
REGIUNEA/ JUDEȚUL	TOTAL	URBAN	RURAL
Regiunea Sud- Est	865	481	384
Brăila	101	60	41
Buzău	148	63	85
Constanța	227	161	66
Galați	188	110	78
Tulcea	80	35	45
Vrancea	121	52	69

Sursa: prelucrare date INS

Demn de semnalat este faptul că județul Constanța are cea mică pondere de unități școlare în mediul rural (41%), față de numărul total de unități școlare ale județului, în timp ce în județele Buzău, Tulcea și Vrancea numărul unităților școlare din mediul rural îl depășește pe cel din mediul urban.

Grafic nr. 2.5.15.11

Numărul de unități școlare pe județe și pe medii de rezidență
în anul 2021

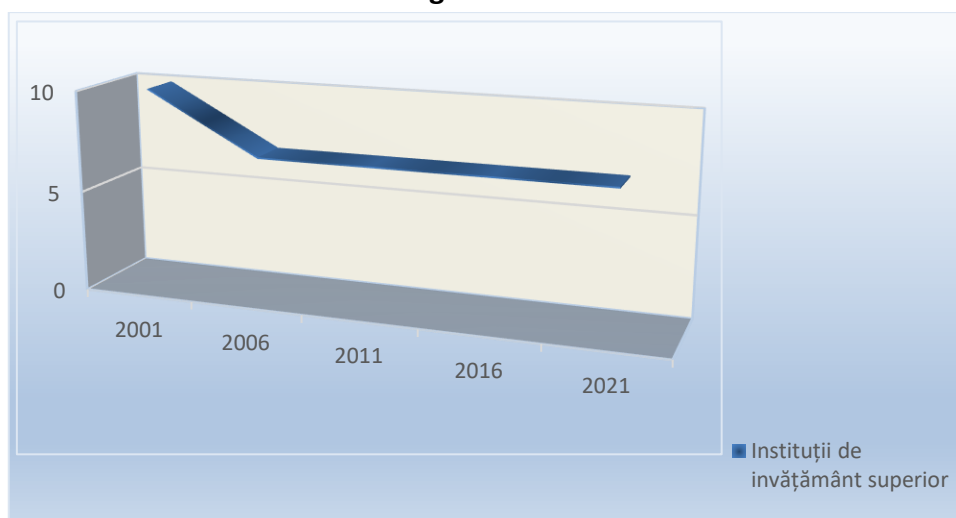
Sursa: prelucrare date INS

Numărul instituțiilor de învățământ superior a cunoscut o evoluție neuniformă între anii 2001 și 2021 (graficul 2.5.15.12). În anul 2021, în România funcționau 88 instituții de învățământ

superior, dintre care 7 în Regiunea Sud-Est. Învățământul superior de stat și privat este reprezentat de 2 centre universitare principale localizate în Constanța și Galați. În centrul universitar din Constanța funcționează următoarele universități: Universitatea "Ovidius", Universitatea Maritimă, Academia Navală Militară "Mircea cel Bătrân", Universitatea Andrei Șaguna și Universitatea "Tomis", iar în centrul universitar Galați funcționează Universitatea "Dunărea de Jos" și Universitatea "Danubius" cu numeroase facultăți.

Grafic nr. 2.5.15.12

**Evoluția numărului de instituții de învățământ superior de stat și privat
în Regiunea Sud-Est**

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul regiunii repartizarea facultăților din cadrul universităților de stat sau private este următoarea:

- **Brăila** - Universitatea "Constantin Brâncoveanu" cu Facultatea de Management Marketing în Afaceri Economice și Facultatea de Inginerie din cadrul Universității "Dunărea de Jos" Galați.
- **Buzău** - ASE București - Centrul Teritorial ID, Universitatea București cu Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea "Bioterra" cu facultăți în domeniul alimentației publice și agroturismului și Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu Boboc” subordonată Statului Major al Forțelor Aeriene (studii postuniversitare).
- **Tulcea** - ASE București cu Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului, Centrul Teritorial ID - Economie Agroalimentară și a Mediului.
- **Vrancea** - Universitatea „Danubius” Galați cu Facultatea de Științe Economice, Facultatea de Drept și Facultatea de Comunicare și Relații Publice, Universitatea Ecologică din București cu Facultatea de Drept și Științe Administrative, Facultatea de Științe Economice, Facultatea de Ecologie și Protecția Mediului, Facultatea de Inginerie Managerială și a Mediului, Facultatea de Științele Comunicării, Facultatea de Educație

Fizică și Sport, Facultatea de Psihologie, dar există și un Departament pentru Pregătirea Personalului Didactic și Universitatea din București cu Facultatea de Psihologie și Științele Educației Departamentul de Formare a Profesorilor și Universitatea "Bioterra" București cu Facultatea de Management Agroturistic.

Tabel nr. 2.5.15.13

Numărul de instituții de învățământ superior în Regiunea Sud-Est comparativ cu alte regiuni din România, în perioada 2011-2021

Țara/Regiunea	2011	2016	2021
România	108	97	88
Nord-Vest	16	15	13
Centru	13	11	9
Nord-Est	15	12	11
Sud-Est	7	7	7
Sud-Muntenia	4	4	4
Bucuresti - Ilfov	35	34	31
Sud-Vest Oltenia	4	3	3

Sursa: prelucrare date INS

Așa cum se poate observa în tabelul de mai sus, în Regiunea Sud-Est numărul unităților de învățământ superior este relativ mic (7) comparativ cu alte regiuni. Cu toate acestea s-a înregistrat o scădere a numărului acestora în toate celelate regiuni, excepție făcând Regiune Sud-Est și Regiunea Sud-Muntenia.

Grafic nr. 2.5.15.14

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește numărul facultăților din cadrul instituțiilor de învățământ superior, s-a observat o creștere, susținută până în anul 2000, urmată de o creștere mai moderată până în anul 2005, după care numărul acestora a început să scadă. În anul 2021, în Regiunea Sud-Est erau acreditate 52 dintre cele 543 de facultăți din România.

La nivelul regiunii cele mai multe facultăți se găsesc în Constanța (24 de facultăți reprezentând 52% din totalul regiunii) și în Galați (18 facultăți reprezentând 34%).

Ca urmare a evoluției domeniului învățământului superior, pe piața educațională românească au apărut o serie de *facultăți private* care, în anul 2021 reprezentau 134 dintre cele 543 de facultăți la nivel național și 14 dintre cele 52 la nivelul Regiunii Sud-Est. Aceste cifre demonstrează succesul de care se bucură și eficiența economică de care dă dovadă învățământul superior privat în România și în Regiunea Sud Est, având în vedere contribuția importantă pe care universitățile o au în specializarea forței de muncă și în dezvoltarea economică.

Tabel nr. 2.5.15.15
Instituții de învățământ superior și studenți pe localități și forme de proprietate
în anul 2021

	Învățământ superior public				Învățământ superior privat			
	Universități	Facultăți	Studenți și cursanți*	Studenți înscriși (licență)	Universități	Facultăți	Studenți și cursanți*	Studenți înscriși (licență)
România	53	409	486.520	359.744	35	134	67.487	56.095
Regiunea Sud Est	4	38	33.322	25.322	3	14	5.782	4.879
Brăila	-	1	543	410	-	1	278	196
Buzău	-	1	201	144	-	3	441	441
Constanța	3	20	19.681	15.427	2	4	2.007	1.727
Galați	1	13	12.547	9.075	1	5	3.043	2.505
Tulcea	-	1	-	109	-	-	-	-
Focșani	-	2	241	157	-	1	13	13

Sursa: prelucrare date INS

* *Studenți și cursanți înscriși în învățământul superior (licența, master, cursuri postuniversitare, doctorat și programe postdoctorale)*

Deși fondurile alocate de Uniunea Europeană în ultimii ani au contribuit la îmbunătățirea infrastructurii educaționale și formării profesionale într-un număr semnificativ de unități școlare din Regiunea Sud-Est, aceasta rămâne insuficient modernizată și de o calitate necorespunzătoare în multe unități școlare atât în mediul urban cât și în mediul rural. Infrastructura educațională preuniversitară, universitară și infrastructura pentru formare profesională este finanțată la nivel regional și în perioada de programare 2014-2020 prin Programul Operațional Regional 2014-2020 astfel:

- **Axa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile**

OS 4.4 - Creșterea calității infrastructurii în vederea asigurării accesului sporit la educație timpurie și sprijinirea participării părinților pe piața forței de muncă

OS 4.5 - Creșterea calității infrastructurii educaționale relevante pentru piața forței de muncă.

• **Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale**

OS 10.1 - Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu, în special pentru copii cu risc crescut de părăsire timpurie a sistemului

OS 10.1 - Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu, în special pentru copii cu risc crescut de părăsire timpurie a sistemului, apel dedicat Ministerului Educației

OS 10.2 - Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic și învățare pe tot parcursul vieții

OS 10.3 - Creșterea relevanței învățământului terțiar universitar în relație cu piața forței de muncă și sectoarele economice competitive.

Investițiile care vizează construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ dezvoltarea/ extinderea și echiparea infrastructurii educaționale la toate nivelurile au o alocare financiară de 44,1 mil euro (buget alocat FEDR + buget stat) (35,5 mil. euro – A.P. 10 + 8,6 mil. euro A.P. 4).

La data de 31.0.2023, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, au fost contractate 58 proiecte în cadrul POR (valoare solicitată totală de 461,64 mii lei) și 23 proiecte în cadrul mecanismului ITI Delta Dunării (valoare solicitată totală de 113,8 mii lei).

Cele 81 proiectele finanțate până în prezent (POR+ITI) vizează modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale, pentru un număr semnificativ de beneficiari pe mai multe niveluri de învățământ. Numărul de proiecte finanțate în perioada de programare 2014-2020 este aproape dublu față de numărul de proiecte finanțate prin POR în perioada 2007-2013 și anume 46.

Tabel nr. 2.5.15.16

Repartizarea pe județe a proiectelor contractate privind structura educațională finanțate din POR 2014/2020 și ITI - Martie 2023

Sursa de finanțare	AXA 10		AXA 4		TOTAL pe județe
	10.1 Educație timpurie și	10.2 Învățământ	4.4 Învățământ	4.5	

	învățământ obligatoriu		profesional și tehnic	10.3 Învățământ superior	ante-preșcolar și preșcolar	Învățământ profesional și tehnic	
	Creșe și Grădinițe*	Școli					
Brăila	0	2	0	0	2	1	5
Buzău	2	6	0	0	2	0	10
Constanța	2	10	0	3	2	2	19
Galați	0	10	0	0	1	1	12
Tulcea POR	1	2	0	0	0	0	3
Tulcea ITI	3	17	3	0	N/A		23
Vrancea	2	1	2	0	3	0	8
Total*	11*	48	5	3	10	4	81*

*Inclusiv apel MEN (1proiect)

Concluzii:

Analiza evoluției învățământului din Regiunea Sud-Est, arată că în România problemele învățământului nu sunt noi. Dimpotrivă, ele s-au cronicizat în ultimii ani ca urmare a reformelor multiple și fragmentate din domeniul educației, modificărilor structurale din peisajul economic și investițional. Urmare a modificărilor legislative, în perioada 2011-2020, atât la nivel național cât și la nivel regional, se constată un trend descendent al unităților de învățământ, având în vedere faptul că multe din școli au fost comasate dar și schimbările permanente care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România.

În ceea ce privește numărul de unități școlare din cadrul Regiunii Sud Est, față de anul 1996,⁸² tendința generală de scădere se menține și la nivelul anului 2021 aceasta înregistrând 14,5% din unitățile de învățământ din România.

La nivelul anului 2021, funcționau 865 unități școlare de învățământ preuniversitar și universitar, regiunea noastră situându-se pe locul 5 în comparație cu celelalte regiuni.

Analizând numărul de unități școlare, în Regiunea Sud-Est Regiunii cele mai multe unități de învățământ se regăsesc în județele Constanța și Galați. Numărul mic de unități școlare răspândite pe toată suprafața regiunii poate genera un acces dificil al elevilor la școli, dar pe de alta parte numărul în scădere al acestora nu permite din punct de vedere economic înființarea a noi unități. Cea mai drastică scădere a numărului de unități de învățământ, se înregistrează la nivelul de instruire profesional și preșcolar.

⁸² 1996 este anul de referință în TEMPO Online

Învățământul profesional în ultimii ani școlari, a scăzut atât la nivel național (de la 147 în anul 2008, la 85 în anul 2021), cât și la nivel regional, unde de la 21 de unități au rămas doar 7. Cu toate acestea, nivelurile de instruire care au înregistrat creșteri în Regiunea Sud-Est au fost nivelul profesional (+4 unități) și postliceal și de maiștri, (+17 unități) față de anul 2011, respectiv 17 unități.

Important este și faptul că în anul 2011, numărul de unități școlare aferente învățământului liceal la nivel național a fost de 1.615, iar în anul 2021, numărul acestora a scăzut la 1.459.

În ceea ce privește populația școlară în perioada 2011-2021 din Regiunea Sud Est, putem remarca același trend descendent al numărului de elevi și studenți ca și al numărului de unități școlare. La nivel regional în perioada studiată, populația școlară a scăzut cu 13,5% în ultimii 10 ani. Singurele nivelele de instruire care au înregistrat creșteri ale numărului de elevi, au fost nivelul primar și gimnazial special și învățământul postliceal și de maiștri.

Conform datelor analizate, cea mai mare scădere a populației școlare din regiune o înregistrează numărul studenților deși numărul de instituțiilor de învățământ superior a rămas neschimbat în perioada de referință.

Pentru învățământul primar și gimnazial special de remarcat este faptul că numărul elevilor a crescut cu 0,5% în perioada 2011-2021 fără a atinge însă nivelul anului 2016 când s-a înregistrat cel mai mare număr de elevi din ultimii 10 ani. Deși numărul unităților școlare de specialitate s-a diminuat se remarcă o nevoie evidentă de instituții dedicate. Pentru învățământul profesional creșterea populației școlare este remarcabilă păstrând trendul ascendent în raport cu unitățile școlare. Învățământul postliceal și de maiștri înregistrează de asemenea un trend ascendent ceea ce denotă un interes în creștere al populației școlare pentru IPT în vederea reconectării la exigențele pieței muncii.

Având în vedere indicatorii analizați, se remarcă necesitatea unor investiții care trebuie orientate către creșterea atractivității educației primare și secundare, sporirea accesului și sprijinirea participării la educația terțiară, sporirea accesului la oportunitățile pentru învățare a adulților, inclusiv dezvoltarea abilităților TIC. Toate acestea vor trebui susținute prin îmbunătățirea infrastructurii educaționale la toate nivelele, astfel:

- promovarea accesului egal la o educație de calitate și reducerea ratei de abandon timpuriu;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale preuniversitare și a infrastructurii care vizează cursuri de formare, laboratoare, ateliere, la nivel local/regional;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale universitare, inclusiv resurse TIC, laboratoare, ateliere, la nivel regional;
- corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii.

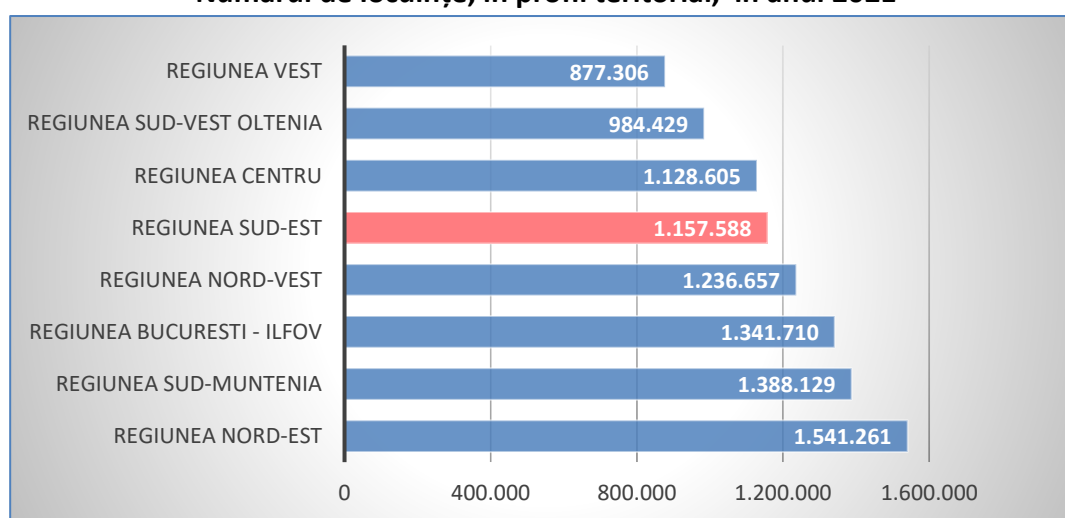
2.5.16 Infrastructura de locuințe

Analiza infrastructurii de locuințe ocupă un rol cheie în evaluarea nivelului calității vieții populației și în aprecierea gradului de atractivitate, dezvoltare și incluziune pe care spațiile urbane și rurale le oferă locuitorilor.

La nivel național, în anul 2021, se înregistrau 9,655 mil. locuințe la nivel național. Din perspectivă teritorială, Regiunea Nord-Est ocupă prima poziție în ierarhia națională (1,541 mil.), urmată îndeaproape de Regiunea Sud-Muntenia (1,388 mil.), cel mai redus număr de locuințe regăsindu-se în Regiunile Sud-Vest Oltenia (984.429 mii) și Vest (877.306). Cu un număr total de 1,157 mil. locuințe, Regiunea Sud-Est se află la jumătatea clasamentului așa cum se poate vedea în graficul de mai jos.

Grafic nr. 2.5.16.1

Numărul de locuințe, în profil teritorial, în anul 2021

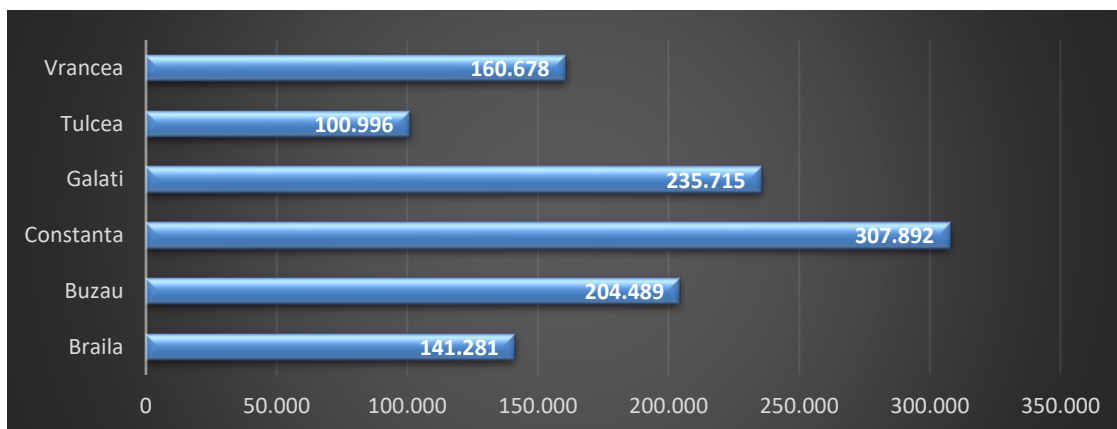

Sursa: prelucrare date INS

Variația fondului de locuințe în Regiunea Sud-Est a fost una pozitivă în perioada 2011-2021, majorându-se cu 5,6%, de la 1,096 mil, în anul 2011, la 1,157 mil, în anul 2021. În termeni relativi, evoluția este una cvasi-similară cu cea înregistrată la nivelul României, care raporta o creștere cu 10,7 %, în același interval de referință. Dintre regiunile care prezintă creșteri mai semnificative ale numărului de locuințe se evidențiază Regiunea București – Ilfov, cu 35%, prima clasată la nivel național, și Regiunea Centru, care ocupă un loc secund, cu o evoluție de 11,7%. Evident, numărul de locuințe are o legătură directă cu numărul populației din aceste regiuni. La nivel județean numărul de locuințe este proporțional cu numărul populației județelor. Astfel, județele Constanța și Galați au cel mai mare fond de locuințe, Tulcea situându-se pe ultimul loc valoare explicată de numărul mai redus al populației din acest județ.

Grafic nr. 2.5.16.2

Fondul de locuințe, pe județe, în anul 2021

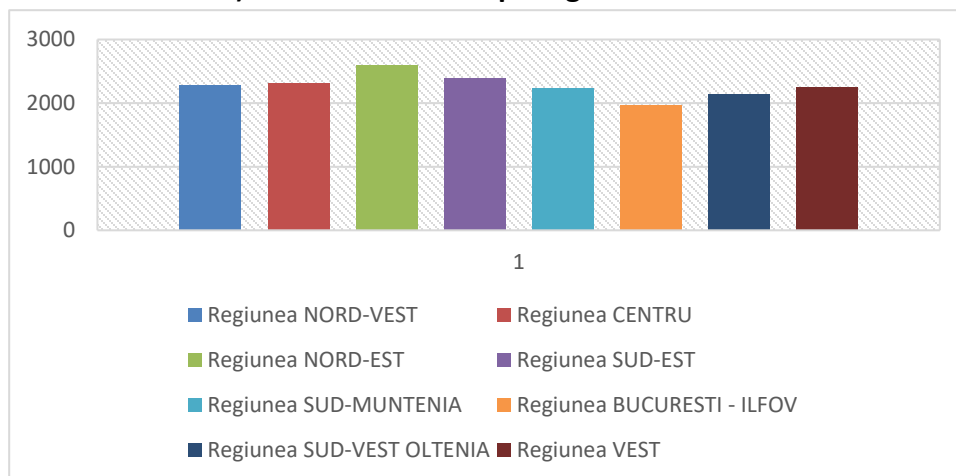

Sursa: prelucrare date INS

Un indicator mult mai relevant este numărul de locuințe la 1000 de locuitori. Astfel, Regiunea Sud-Est se clasează pe locul doi la acest capitol fiind depășită doar de Regiunea Nord Est.

Grafic nr. 2.5.16.3

Numărul de locuințe la 1.000 locuitori pe regiuni de dezvoltare în anul 2021

Sursa: prelucrare date INS

Numărul de locuințe la 1000 locuitori este un indicator în creștere. Regiunea Sud-Est se situa în anul 2011 cu 14 locuințe sub nivelul înregistrat de nivelul național (383 locuințe). În anul 2021 numărul de locuințe la 1.000 locuitori la nivel regional a depășit numărul de locuințe la nivel național (421 locuințe).

În anul 2021, suprafața locuibilă într-o locuință terminată, în Regiunea Sud-Est, era în medie 44,56 mp, valoare aproape similară celei la nivel național de 46 mp. Cel mai ridicat nivel se înregistra în județul Constanța (209 mp) iar cel mai scăzut în județul Tulcea (11,03 mp).

Locuințele cu două camere rămân tipul de locuință cel mai răspândit, în anul 2019⁸³ numărul mediu de camere aferente unei locuințe în Regiunea Sud-Est fiind 2,9 depășind nivelul

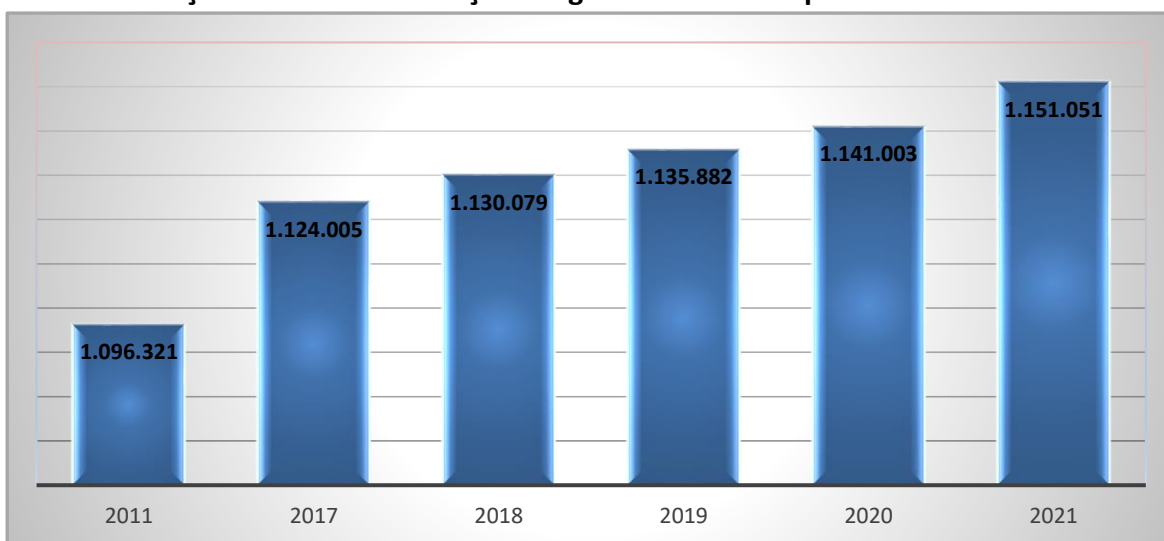
⁸³ Date indisponibile

înregistrat la nivel național de 2,73. Dincolo de valorile acestui indicator, evaluarea nivelului de confort dintr-o locuință este influențată și de alți factori precum vechimea locuinței, gradul de modernizare și accesibilitatea la rețelele de utilități publice (apă potabilă, canalizare, gaze, rețea termică etc.).

Evoluția fondului de locuințe în ultimii ani a fost una pozitivă, în trend cu evoluția fondului de locuințe la nivel național. După cum se observă din graficul de mai jos, în perioada 2011-2021 numărul de locuințe a crescut constant în regiune de la 1.096.321 în anul 2011, la 1.151.051 în anul 2021.

Grafic nr. 2.5.16.4

Evoluția fondului de locuințe în Regiunea Sud-Est în perioada 2011-2021

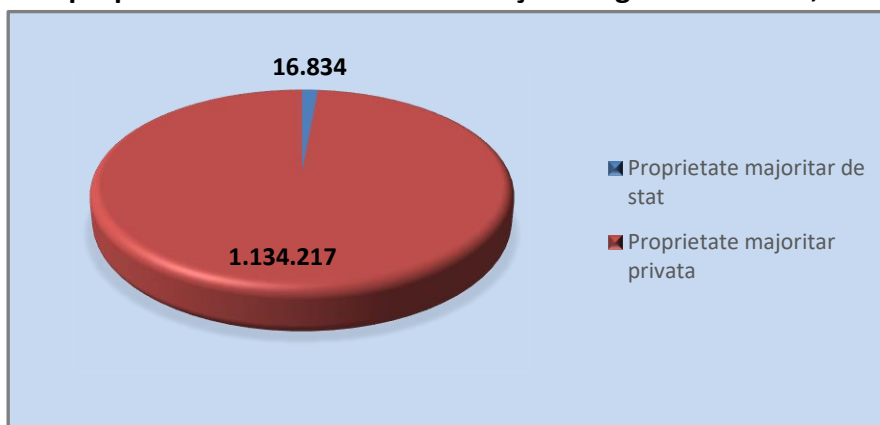

Sursa: prelucrare date INS

Majoritatea locuințelor sunt în proprietate privată. În anul 2021, doar cca 1,48% din numărul total de locuințe mai era în proprietate de stat așa cum se poate vede ași în graficul de mai jos.

Grafic nr. 2.5.16.5

Formele de proprietate ale fondului de locuințe in Regiunea Sud-Est, în anul 2021

Sursa: prelucrare date INS

Construcții

În perioada 2011-2021 construcția de locuințe în Regiunea Sud-Est a avut aceeași evoluție fluctuantă. Numărul de locuințe terminate a fost în creștere până în anul 2018, dar ca urmare a pandemiei COVID 19 care a urmat, numărul locuințelor construite a scăzut.

Grafic nr. 2.5.16.6

Numar de locuințe terminate în perioada 2011-2021 în regiunea Sud-Est

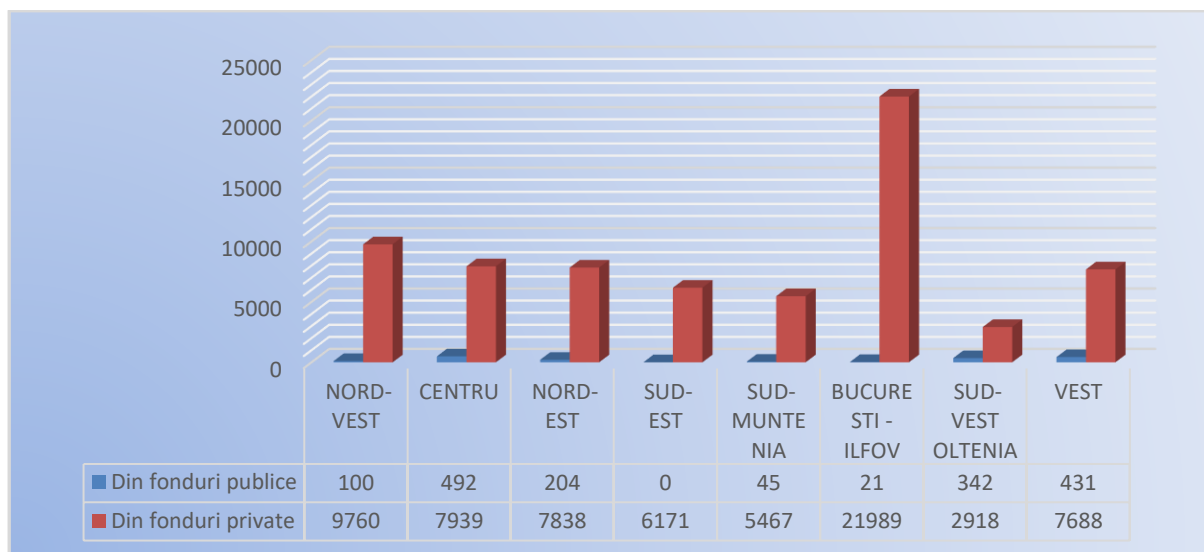

Sursa: prelucrare date INS

Din totalul locuințelor construite la nivel național, Regiunea Sud-Est a avut un număr de 6.171 locuințe finalizate în anul 2021, ceea ce reprezintă circa 8,6% față de nivelul național ocupând astfel locul 6 la numărul de locuințe terminate. Regiunea Sud-Est a fost depășită la acest indicator de Regiunile Nord- Vest, Centru și Vest pe primul loc fiind Regiunea București Ilfov, regiune în care au fost construite cca 30% din numărul total de locuințe la nivel național. Marea majoritate au fost construite în anul 2021 din fonduri private. De remarcat faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est în anul 2021, toate locuințele terminate au fost finanțate din fonduri private.

Grafic nr. 2.5.16.7

Locuințe terminate, pe regiuni de dezvoltare și surse de finanțare, în anul 2021

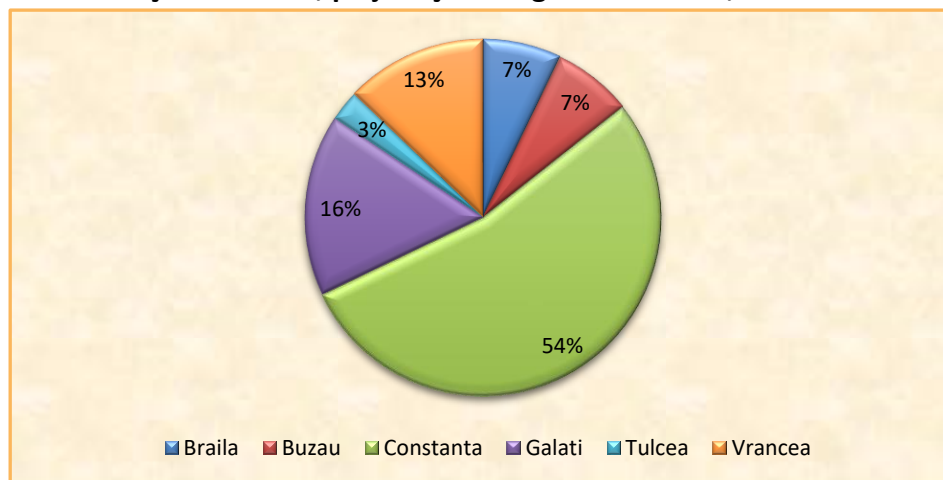

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește situația pe județe, se remarcă județul Constanța. În acest județ au fost construite cca 53% din numărul total de locuințe din regiune în anul 2021, fapt ce denotă puterea economică a acestui județ și probabil tendința mai puțin pronunțată a migrării populației în afara județului.

Grafic nr. 2.5.16.8

Locuințe terminate, pe județe în Regiunea Sud-Est, în anul 2021

Sursa: prelucrare date INS

Concluzii:

Regiunea Sud-Est se situează la mijlocul clasamentului pe regiuni la numărul de locuințe cu un număr de 1.151.051 locuințe. Un alt indicator important este numărul de locuințe la 1.000 de locuitori. Astfel, Regiunea Sud-Est se clasează pe locul doi fiind depășită doar de Regiunea Nord-Est, un indicator în creștere față de anul 2011 când ocupa penultimul loc.

În ceea ce privește, suprafața locuibilă într-o locuință terminată, în Regiunea Sud-Est, aceasta era în medie 44,56 mp, valoare aproape similară celei la nivel național de 46 mp. Cel mai ridicat nivel se înregistra în județul Constanța (209 mp) iar cel mai scăzut în județul Tulcea (11,03 mp).

Locuințele cu două camere rămân tipul de locuință cel mai răspândit.

Evoluția fondului de locuințe în ultimii ani a fost una pozitivă, în trend cu evoluția fondului de locuințe la nivel național. În perioada 2011-2021 numărul de locuințe a crescut constant în regiune de la 1.071.126 în anul 2011, la 1.151.051 în anul 2021. La nivel regiunilor majoritatea locuințelor sunt în proprietate privată. De remarcat faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est toate locuințele terminate în anul 2021 au fost finanțate din fonduri private.

2.6 Mediu

Importanța aspectelor ce țin de mediul înconjurător în studiile de specialitate a crescut considerabil în ultimii ani, reflectând atât interesul din ce în ce mai mare al opiniei publice cu privire la modalitatea sustenabilă pentru dezvoltarea socio-economică, cât și deschiderea factorilor decizionali față de problematicile de mediu⁸⁴. În luna mai 2019, în urma ultimelor alegeri pentru Parlamentul European, 74 dintre membrii acestuia fac parte din partide dedicate luptei împotriva schimbărilor climatice, cel mai mare număr de reprezentanți avuți până acum, fapt care dovedește o aplecare solidă asupra aspectelor de mediu în general. Cu toate acestea, progresele înregistrate de-a lungul anilor sunt încă prea mici, iar lupta pentru schimbarea direcției de dezvoltare se duce atât prin intermediul mișcărilor sociale, cât și prin cercetări științifice, proiecte pilot și schimbări în comportamentele individuale. Fiind un domeniu care prezintă un interes ridicat pentru diferiți actori cheie locali, județeni, naționali și chiar europeni, domeniul mediului prezintă rapoarte de interdependență directă cu toate celelalte domenii socio-economice, iar situația evolutivă din acest domeniu trebuie abordată coroborat cu rezultatele celorlalte domenii.

Analiza efectuată în subcapitolele următoare pentru domeniul mediului la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est are rolul de a prezenta situația actuală din perspectiva infrastructurii de mediu, a calității factorilor de mediu, amenajării agriculturii, managementului siturilor contaminate, riscurilor naturale și gestionării deșeurilor menajere și industriale, pentru a prezenta o imagine de ansamblu asupra celor mai relevante aspecte de mediu și pentru a identifica elementele care pot fi valorificate în continuare în vederea asigurării unei dezvoltări sustenabile pe termen mediu și lung.

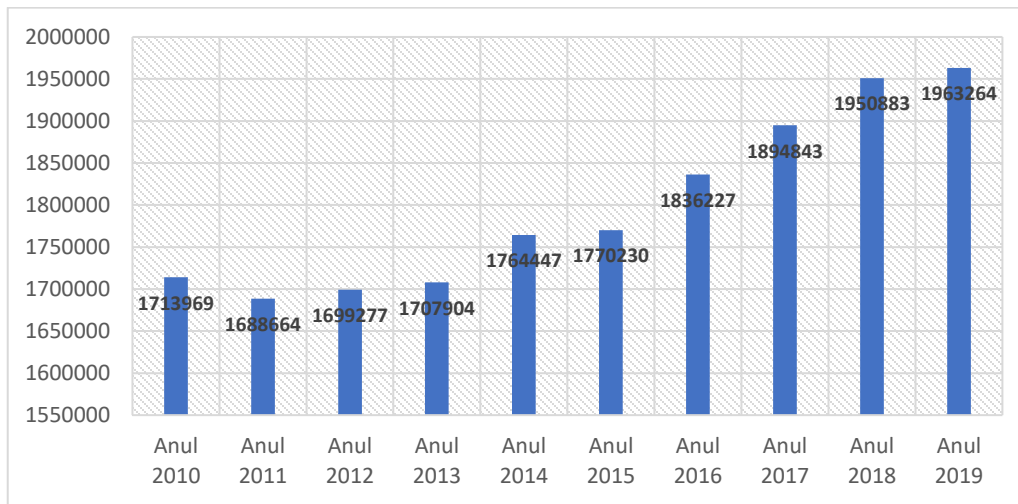
2.6.1 Infrastructura de mediu

Regiunea Sud-Est dispune de o bogată rețea de ape, ce asigură necesitățile de alimentare cu apă potabilă și industrială. Alimentarea populației cu apă în Regiunea Sud-Est este în continuă creștere începând cu anul 2012, în anii anteriori remarcându-se o scădere a valorilor acestui indicator. În perioada 2010 - 2019, numărul persoanelor deservite de sistemul public de alimentare cu apă a crescut cu 14%.

⁸⁴ Conform rezultatelor Eurobarometrului, disponibile on-line: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2273>; ultima dată a accesării: iulie 2021

Grafic nr. 2.6.1.1

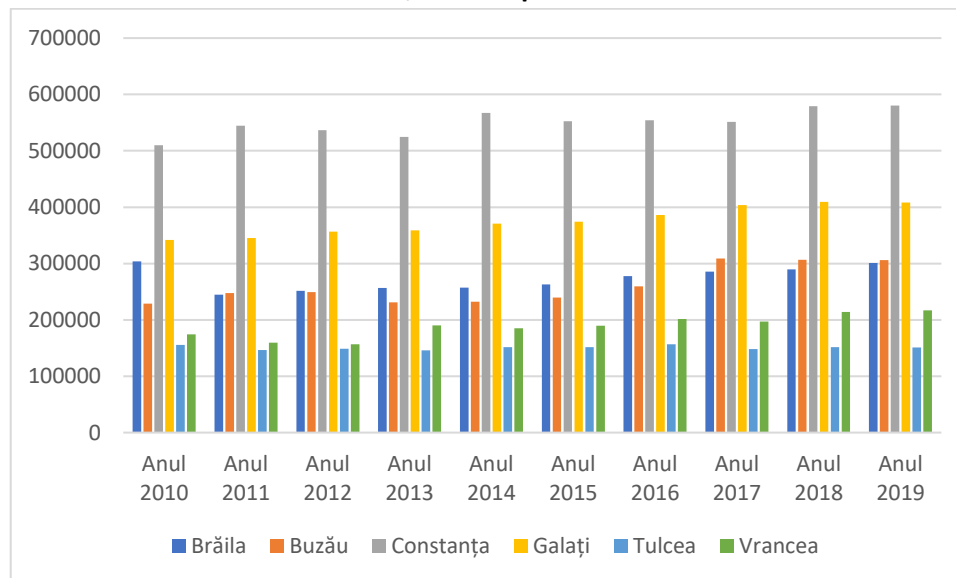
Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă, Regiunea Sud-Est, 2010-2019, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.6.1.2

Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă, pe județe ale Regiunii Sud-Est, 2010-2019, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Conform datelor prezentate în graficul anterior, se poate observa că ponderea populației cu acces la apă potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani, fapt care se datorează inclusiv creșterii lungimii rețelelor de distribuție a apei potabile în aceeași perioadă. Totodată, analiza efectuată la nivel județean evidențiază județul Constanța ca fiind județul din regiune cu cea mai

mare pondere a populației deservită de sistemul public de alimentare cu apă, în timp ce la polul opus se află județul Tulcea, aspect care este pe deplin justificat de structura populației din fiecare județ.

În conformitate cu cerințele Directivei 91/271/EEC, apele uzate sunt colectate de către sistemele de colectare/canalizare, conduse la stația de epurare și apoi evacuate în resursele de apă, având în vedere respectarea concentrațiilor maxime admise de legislația în vigoare. Frecvența de monitorizare și indicatorii fizico-chimici analizați, în funcție de tipul și specificul folosinței de apă, sunt stabilite în conformitate cu HG 188/2002, modificată și completată cu HG 352/2005, respectiv HG 351/2005. În Regiunea Sud-Est se efectuează supravegherea calitativă și cantitativă atât a apelor uzate epurate cât și a celor neepurate, evacuate în sursele naturale de apă cu sau fără o prealabilă epurare.

2.6.1.1 Calitatea factorilor de mediu

Cadrul legislativ privind gestionarea resurselor de apă în România se axează pe cerințele următoarelor directive europene:

- Directiva Cadru Apa 60/2000/CEE;
- Directiva 75/440/EEC – apa de suprafață destinată potabilizării;
- Directiva 76/464/EEC – eliminarea treptată a substanțelor prioritare/prioritar periculoase;
- Directiva 91/676/EEC – poluarea cu azotați din surse agricole;
- Directiva 78/659/EEC – calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățire pentru a susține viața peștilor;
- Directiva 91/271/EEC – epurarea apelor uzate urbane.

Calitatea aerului

Calitatea aerului în Regiunea Sud-Est a fost monitorizată atât prin intermediul analizelor efectuate cu ajutorul aparaturii din dotarea laboratorului de analize fizico-chimice din cadrul agențiilor județene pentru protecția mediului, cât și prin intermediul rețelei automate de monitorizare a calității aerului, constituită din stații fixe de măsurare a concentrațiilor de poluanți în aerul înconjurător. În Regiunea Sud-Est, rețeaua automată de monitorizare a calității aerului este formată din stații automate, care fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului. În cadrul rețelei manuale de monitorizare constituită la nivelul fiecărui județ se realizează monitorizarea permanentă a următoarelor categorii de poluanți: pulberi în suspensie (PM10), pulberi sedimentabile, precipitații atmosferice.

La nivel local, calitatea aerului este dependentă de topografia așezărilor umane și condițiile climatice specifice zonei. Fenomenele locale, cum sunt cele de calm atmosferic sau inversiunea

termică, pot împiedica dispersia poluanților atmosferici, ducând uneori la acumularea acestora pe acel areal, pe perioade scurte de timp. Lipsa precipitațiilor pe perioade lungi de timp împiedică autopurificarea aerului, ducând, alături de celelalte condiții favorizante, la acumularea poluanților în aerul înconjurător.

La nivelul anului 2020, calitatea aerului în **județul Brăila** a fost monitorizată prin intermediul stațiilor automate de monitorizare a calității aerului care fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului⁸⁵.

Rețeaua automată este formată din 5 puncte de prelevare a probelor, amplasate după cum urmează:

- Stația Brăila 1 - Stație de monitorizare a calității aerului de tip – trafic, care este amplasată pe Calea Galați, nr. 53. Poluanții monitorizați NOx, SO2, CO, PM10, benzen.
- Stația Brăila 2 - Stație de monitorizare a calității aerului de tip – urban, care este amplasată în Piața Independenței nr. 1. Poluanții monitorizați NOx, SO2, CO, O3, PM10, PM2,5, benzen, parametri meteo.
- Stația Brăila 3 – Stație de monitorizare a calității aerului de tip – suburban, care este situată în Comuna Cazasu, jud. Brăila. Poluanții monitorizați NOx, SO2, CO, O3, PM10, benzen, parametri meteo.
- Stația Brăila 4 – Stație de monitorizare a calității aerului de tip – industrial, care este amplasată pe Șoseaua Baldovinești (Stația Nord). Poluanții monitorizați NOx, SO2, CO, O3, PM10, parametri meteo.
- Stația Brăila 5 – Stație de monitorizare a calității aerului de tip – industrial, care este amplasată în Comuna Chiscani, în vecinătatea SC. CET S.A. Poluanții monitorizați NOx, SO2, CO, O3, PM10, benzen, parametri meteo.

Potrivit informațiilor din Raportul anual privind starea mediului din anul 2020, calitatea aerului ambiental în **județul Buzău** este monitorizată în rețeaua automată de monitorizare a calității aerului gestionate de Laboratorul APM Buzău, prin efectuarea continuu a măsurărilor pentru poluanții specifici reglementați în legislația națională privind calitatea aerului ambiental. Măsurările sunt realizate în **două** stații automate de monitorizare a calității aerului din municipiile Buzău și Râmnicu Sărat, amplasate, conform criteriilor indicate în legislație, în zone reprezentative pentru fiecare tip de stație:

- Stația Buzău 1 (BZ1) este o stație de tip urban, amplasată în municipiul Buzău. Această stație are următoarele caracteristici: poluanții monitorizați sunt dioxid de sulf (SO2), oxizi de azot (NOx/NO/NO2), monoxid de carbon (CO), ozon (O3), benzen, toluen, etilbenzen, o-, m-, p-xilen, pulberi în suspensie (PM 10 și PM 2,5) și parametrii meteo (direcția și viteza vântului, presiune, temperatură, radiația solară, umiditate relativă, precipitații);
- Stația Buzău 2 (BZ2) este o stație de tip trafic amplasată în municipiul Râmnicu Sărat.

⁸⁵ Raportul anual privind starea mediului în județul Brăila, 2020

Această stație evaluează influența traficului de pe DN E85 asupra calității aerului, având următoarele caracteristici: poluanții monitorizați sunt dioxid de sulf (SO₂), oxizi de azot (NO_x/NO/NO₂), monoxid de carbon (CO), benzen, toluen, etilbenzen, o-, m-, p-xilen, pulberi în suspensie (PM 10 și PM 2,5).

La nivelul **județului Constanța**, supravegherea calității aerului s-a realizat prin intermediul rețelei automate de monitorizare, componența a rețelei naționale de monitorizare. Aceasta este formată din 7 stații automate, care au fost amplasate conform criteriilor prevăzute în Ord.592/2002: Casa de Cultură, Fantazio, Tabăra Năvodari, Mangalia, Prelungirea Liliacului, Liceul de Chimie, Medgidia.

Raportul anual privind starea mediului în județul Galați 2020 precizează că evaluarea calității aerului la nivelul **județului Galați** se realizează prin rețeaua automată de monitorizare a calității aerului care cuprinde 5 stații automate, amplasate astfel încât să fie reprezentative pentru protecția sănătății umane și a mediului la nivelul județului, după cum urmează:

- 1 stație de trafic GL1 - amplasată în str. Brăilei nr. 181, astfel încât nivelul de poluare măsurat să fie influențat în special de emisiile provenite de la o stradă apropiată, cu trafic intens. Poluanți monitorizați: NO_x, SO₂, CO, PM₁₀, COV, Pb, Cd, Ni, As.
- 1 stație de fond urban GL 2 - amplasată în Galați, str. Domnească nr. 7, bloc P3 – P5, pentru evaluarea expunerii populației la poluanți cu acțiune sinergică. Poluanți monitorizați: NO_x, SO₂, CO, O₃, PM_{2.5}, PM₁₀, COV, parametri meteo.
- 1 stație de fond suburban GL 3 - amplasată în Galați, str. Traian nr. 431, pentru evaluarea expunerii populației și vegetației de la marginea aglomerării. Poluanți monitorizați: NO_x, SO₂, CO, O₃, PM₁₀, COV, Pb, Cd, Ni, As, parametri meteo.
- 2 stații de tip industrial: GL4 - amplasată în Galați, b-dul Dunărea nr. 8, respectiv GL 5 – amplasată în Tecuci, str. 1 Decembrie nr. 146 B, pentru determinarea nivelului de poluare influențat în special de surse industriale. Poluanți monitorizați: NO_x, SO₂, CO, O₃, PM₁₀, COV, parametri meteo.

La nivelul **județului Tulcea**⁸⁶ funcționează trei stații automate de monitorizare a calității aerului ce fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA), amplasate în concordanță cu criteriile stabilite de directivele europene privind calitatea aerului, în vederea protecției sănătății umane, a vegetației și ecosistemelor pentru a evalua influența diferitelor tipuri de surse de emisii poluante.

- Stație automată de monitorizare aer - tip industrial, amplasată la cca. 1,5 km față de platforma industrială Tulcea Vest;
- Stație automată monitorizare aer - tip trafic, situată în municipiul Tulcea, în zona Parcului Ciuperca;

⁸⁶ Raportul anual privind starea mediului în județul Tulcea 2020

- Stație automată monitorizare aer - tip suburban/trafic, amplasată pe DN 22 la ieșirea din orașul Isaccea.

Acestora li se adaugă echipamente de laborator utilizate pentru măsurarea concentrațiilor de metale grele: plumb (Pb), cadmiu (Cd), arsen (As), nichel (Ni), din depuneri (PM10).

Conform informațiilor din Raportul anual privind starea mediului 2020, în județul Vrancea funcționează o stație automată de monitorizare a calității aerului, de fond rural (redenumită conform Ordinului 657/03.07.2018), amplasată, în incinta Uzinei de apă CUP, pe drumul județean Focșani-Suraia. Pentru că în ultimii ani, zona a intrat în intravilanul orașului Focșani, stația a fost înconjurată de construcții civile, precum și de activități economice. Stația automată face parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului, poluanții monitorizați în cadrul stației automate fiind: SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, C₆H₆, PM₁₀.

Calitatea apei

Resursele de apă ale Regiunii Sud-Est sunt constituite din:

- apele de suprafață, reprezentate de râuri (ape curgătoare) și lacuri (ape stătătoare);
- apele subterane, asigurate de apele freatice în apele de adâncime.

Buna gospodărire a apei prezintă o importanță deosebită în condițiile în care resursele de apă ale României sunt relativ reduse, aproximativ 1.700 m³ de apă timp de un an pentru un locuitor, în timp ce în alte țări din Europa aceste rezerve sunt, în medie, de 2,5 ori mai mari.

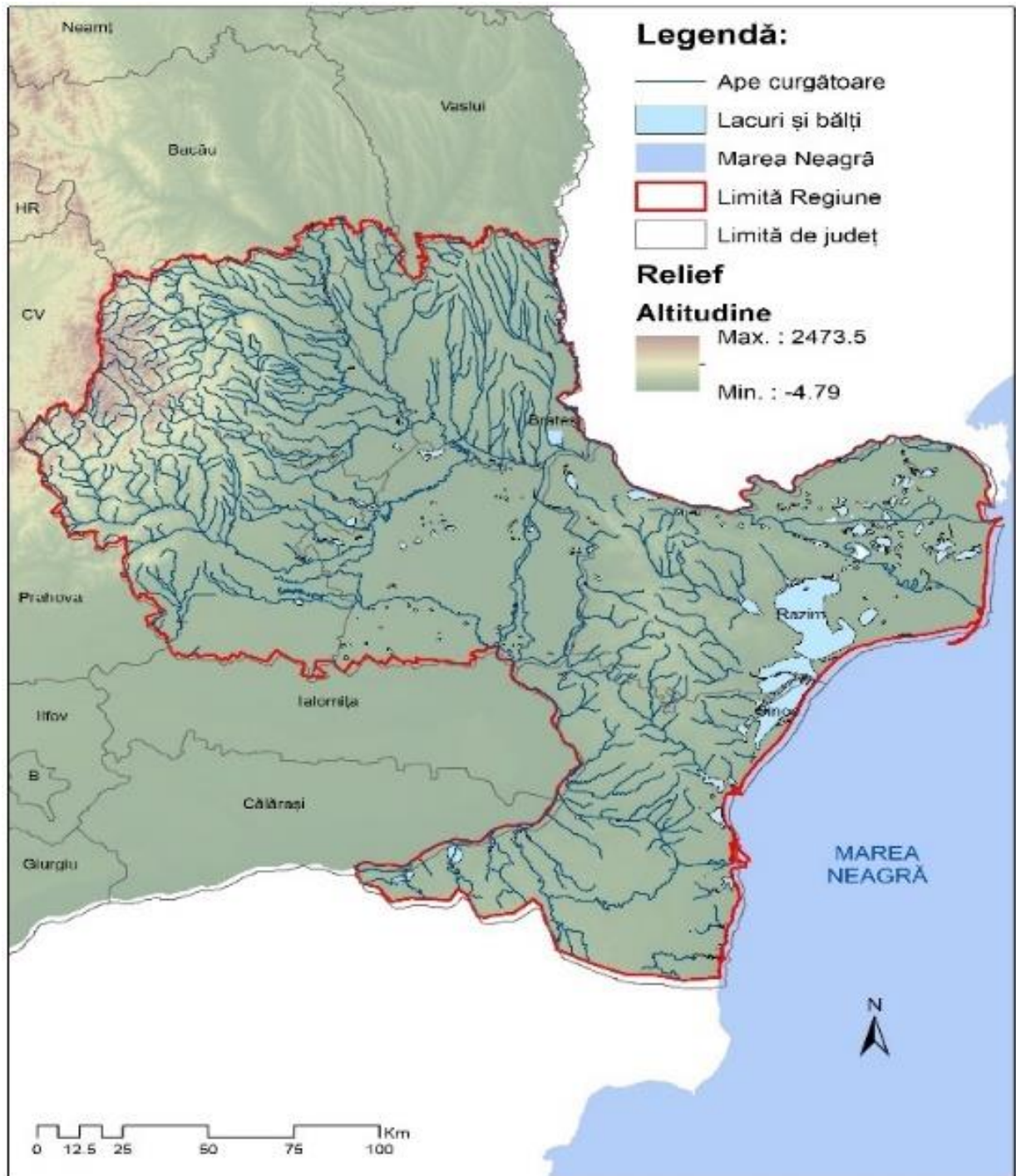
Tabel nr. 2.6.1.3

Resursele de apă în Regiunea Sud-Est (UM: mii m³)

Surse de apă	Cantități
Apă de suprafață	<ul style="list-style-type: none"> • teoretice: 4.919.357,1 mii m³ • utilizabile: 1.259.326,8 mii m³
Apă subterană	<ul style="list-style-type: none"> • teoretice: 2.964.105,3 mii m³ • utilizabile: 1.198.631,1 mii m³

Sursa: date INS

Harta resurselor de apă din Regiunea Sud-Est

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Tabel nr. 2.6.1.4
Distribuția resurselor de suprafață și subterane în Regiunea Sud-Est (UM: mii m³)

Județul	An	Resursa de suprafață		Resursa din subteran	
		Teoretică	Utilizabilă	Teoretică	Utilizabilă
Brăila	2010	2.387.000	1.502.000	687.000	202.000
	2011	2.799.514	650.910	1.919.200	329.550
	2012	195.118.597	55.188.000	1.919.200	497.550
	2013	195.118.597	55.287.030	1.919.200	497.550
	2014	197.914.694	55.616.580	1.919.200	329.550
Buzău	2010	2.786.397	533.950	1.053.300	605.000
	2011	2.786.397	533.950	1.053.300	605.000
	2012	2.786.397	533.950	1.053.300	605.000
	2013	2.786.397	533.950	1.053.300	605.000
	2014	2.786.397	533.950	1.053.300	605.000
Constanța	2014* ⁸⁷	196.432.170	51.380.800	1.920.667	95.197
Galați	2015	-	183.000	-	22900
	2016	-	183.000	-	22900
	2017 - 2019	-	-	-	-
Tulcea	2014	207.704.230	51.380.800 ⁸⁸	170.152	95.197
Vrancea	2010	840.000	210.000	345.000	156.000
	2011	840.000	210.000	345.000	156.000
	2012	840.000	210.000	345.000	156.000
	2013	840.000	210.000	345.000	156.000
	2014	840.000	210.000	345.000	156.000

*Sursa: date INS, *pentru intervalul de timp 2015-2020, nu sunt disponibile date actualizate*

Tabel nr. 2.6.1.5

Bazinele hidrografice din Regiunea Sud-Est

Județ	Bazinul Hidrografic
Brăila	Buzău, Călmățui, Dunăre
Buzău	Buzău, Ialomița, Călmățui, Siret
Constanța	Dobrogea-litoral
Galați	Prut, Siret, Dunăre
Tulcea	Dunăre, Dobrogea-litoral
Vrancea	Siret

Sursa: prelucrare date INS

Resursele de apă de suprafață ale Regiunii Sud-Est provin din două categorii de surse, respectiv:

⁸⁷ Valorile resursei de apă utilizabile cuprind și volumele pentru județul Tulcea.

⁸⁸ Valorile resursei de apă utilizabile înregistrate cuprind și volumele pentru județul Constanța.

- râurile interioare;
- fluviul Dunărea.

Fluviul Dunărea, deși deține întâietatea în ceea ce privește volumul total al resursei, este mai puțin folosit ca sursă de apă utilizabilă. Până în prezent singura utilizare a resursei de apă oferită de Dunăre a fost în domeniul agricol (pentru irigații).

Principalele cursuri de apă care străbat regiunea sunt: Dunărea, Siretul, Prutul, Bârladul, Buzăul, Călmățuiul, Troțușul, Putna, Râmnicu Sărat.

În baza informațiilor din rapoartele privind starea mediului, cea mai importantă arteră hidrografică a *județului Brăila* este Dunărea cu cele două brațe principale: Brațul Măcin (Dunărea Veche) spre Dobrogea și Brațul Cremenea, spre Câmpia Brăilei, închizând la mijloc fosta Baltă a Brăilei. Dunărea are o mare importanță economică, atât din punct de vedere al alimentării cu apă a municipiului Brăila, cât și a sistemelor de irigații. Râul Siret delimitează partea de nord a județului Brăila de județul Galați, pe o lungime de 50 kilometri. Pe partea dreaptă, la Voinești, primește ca afluent râul Buzău, care udă teritoriul județului Brăila pe o lungime de 126 kilometri. Între Jugureanu și Gura Călmățui, pe o distanță de 84 kilometri, curge râul Călmățui, care în cea mai mare parte este amenajat pentru irigații.

Râul Buzău este cel mai important curs de apă care străbate *județul Buzău*. Din totalul de 325 km cât măsoară de la izvoare la vărsarea în Siret, râul Buzău curge pe circa 140 km în limitele administrative ale județului. Al doilea râu important ca mărime este Râmnicul, al cărui curs pornit din coastele Furului Mare străbate, fără afluenți importanți, o mică regiune din estul județului.

Rețeaua hidrografică a *județului Constanța* este formată de următoarele cursuri de apă: Dunărea, pe o lungime de 137 km, Valea Carasu, Valea Baci și Valea Casimcea. Rețeaua hidrografică s-a îmbogățit prin darea în exploatare a Canalului Dunăre-Marea Neagră, Canalul Poarta Albă - Midia Năvodari și alte canale de irigație din Valea Carasu.

Județul Galați cuprinde o rețea hidrografică constituită din bazinul hidrografic al fluviului Dunărea, precum și din cursul inferior al râurilor Siret (cu afluenții principali: Bârlad, Geru și Suhu), Prut (cu principalii afluenți: Elan-bazinul inferior, Liscov și Chineja). Aceste cursuri de apă, împreună cu afluenții lor, au generat o lungime de rețea hidrografică de 1.524 km (din care 110 km frontieră de stat - râu Prut), cu o suprafață de 4.465 km², în cele trei bazine hidrografice: Dunăre, Siret și Prut.

Rețeaua hidrografică a *județului Tulcea*, exceptând fluviul Dunărea, este relativ săracă. Principalele râuri din județ au lungimi sub 60 km și debite medii multianuale sub 0,4 mc/s. Cele mai importante cursuri de apă sunt cele patru brațe de vărsare ale Dunării în mare: Chilia, Tulcea, Sulina și Sfântul Gheorghe.

Principalele cursuri de apă din *județul Vrancea* sunt: râul Siret, Troțuș, râul Putna, pârâul Milcov, pârâul Râmna, râul Sușița, râul Râmnicu Sărat, râul Zabrauți.

Surse de poluare

Poluarea cu substanțe organice

Având în vedere natura substanțelor poluante din apele uzate, cât și sursele de poluare aferente, gospodărirea apelor uzate se realizează în acord cu prevederile europene în domeniul apelor, în special cu cele ale Directivei Cadru a Apei (Directiva 2000/60/CE), care stabilește cadrul politic de gestionare a apelor în Uniunea Europeană, bazat pe principiile dezvoltării durabile și care integrează toate problemele apei.

Au fost identificate o serie de problematice importante privind gospodărirea apelor care afectează în mod direct sau indirect starea apelor de suprafață și apelor subterane, cu impact major în gestiunea resurselor de apă, precum: poluarea cu substanțe organice, poluarea cu nutrienți, poluarea cu substanțe periculoase și alterările hidromorfologice.

Poluarea cu substanțe organice se datorează emisiilor/evacuărilor de ape uzate provenite de la sursele punctiforme și difuze, în special aglomerările umane, sursele industriale și agricole. Lipsa sau insuficiența epurării apelor uzate conduce la poluarea apelor de suprafață cu substanțe organice, care odată ajunse în apele de suprafață încep să se degradeze și să consume oxigen. Poluarea cu substanțe organice produce un impact semnificativ asupra ecosistemelor acvatice prin *schimbarea compoziției speciilor, scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea populației piscicole sau chiar mortalitate piscicolă în contextul reducerii drastice a concentrației de oxigen*⁸⁹.

Tabel nr. 2.6.1.6

Principalele surse majore de poluare a apelor în Regiunea Sud-Est

Județul	Sursele majore de poluare
Galați	S.C. Apă Canal S.A., LIBERTY Galați S.C. Zahărul S.A. Liești.
Buzău	SC Compania de Apă SA Buzău – Centrele operaționale nr. 4 și 7 și Stațiile de epurare Buzău, Chiojdu, Lera, Păltineni, Nehoiașu, Pogoanele, SC Gospodărire Comunală S.A. Întorsura Buzăului, Igoserv SA Berca, Consiliile Locale Sita Buzăului, Beceni, Merei, Spitalele Nifon, Ojasca, Săpoca, Smeeni, S.C. ROMCARBON S.A. Buzău, S.C. DUCTIL STEEL S.A. Buzău, S.C. AGRANA ROMÂNIA S.A. – Sucursala Buzău, SC BUNGE ROMÂNIA S.A. Buzău, S.C. MARTELLI EUROPE S.R.L. Buzău, S.C. SOUFFLET MALT ROMANIA S.A. Buzău, S.C. AVIS LIPIA S.A. Lipia, S.C. AVICOLA S.A. Buzău – Fermele Verguleasa și Săhăteni etc.
Vrancea	S.C. Vrancart S.A. Adjud, cu evacuare în râul Siret; S.C. Vincon S.A. Odobești, S.C. CrameleOdobești S.A., SNTFM CFR S.A. Depoul Adjud.

Sursa: APM, Rapoarte de mediu elaborate la nivel județean

Poluarea cu nutrienți

⁸⁹ Planul de management al fluviului Dunărea, Deltei Dunării, spațiului hidrografic Dobrogea și apelor costiere

O altă problemă importantă de gospodărire a apelor este poluarea cu nutrienți (azot și fosfor). Ca și în cazul substanțelor organice, emisiile de nutrienți se datorează atât surselor punctiforme (ape uzate urbane, industriale și agricole neepurate sau insuficient epurate), cât și surselor difuze (în special, cele agricole: creșterea animalelor, utilizarea fertilizanților), cât și funcționării necorespunzătoare a stațiilor de epurare.

Nutrienții conduc la eutrofizarea apelor (îmbogățirea cu nutrienți și creșterea excesivă a algelor), în special a corpurilor de apă stagnante sau semi-stagnante (lacuri de acumulare), ceea ce determină schimbarea compoziției speciilor, scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea utilizării resurselor de apă (apă potabilă, recreere).

Dunărea contribuie substanțial cu nutrienți, deoarece acoperă parțial sau total teritoriul a 19 țări cu sursele de poluare aferente, fiind colectorul a 801.463 km².

Concentrația ridicată de nutrienți, provenită din întregul bazin al fluviului Dunărea, a contribuit în timp la modificarea semnificativă a valorilor concentrației de azot și fosfor dizolvat în apele de suprafață din Delta Dunării. Impactul acestor modificări ale concentrațiilor de nutrienți a determinat amplificarea fenomenului de eutrofizare, chiar dacă o parte din cantitatea de nutrienți este reținută de stuf. Dinamica procesului de eutrofizare analizat prin prisma variabilității fosforului scoate în evidență faptul că procesul de eutrofizare este mai accentuat și mai vizibil în cazul lacurilor decât în cel al canalelor sau a brațelor Dunării.

Presiunile difuze datorate activităților agricole sunt greu de cuantificat. Presiunile agricole difuze afectează atât calitatea apelor de suprafață, cât mai ales calitatea apelor subterane.

Poluarea cu substanțe periculoase

Poluarea cu substanțe prioritare/prioritare periculoase se datorează evacuărilor de ape uzate din surse punctiforme sau emisiilor din surse difuze ce conțin poluanți nesintetici (metale grele) și/sau poluanți sintetici (micro poluanți organici). Dunărea conține substanțe periculoase, ceea ce a condus la evaluarea acestor corpuri ca fiind la risc din punct de vedere al atingerii stării chimice bune. Substanțele periculoase produc toxicitate, persistență și bioacumulare în mediul acvatic.

Tabel nr. 2.6.1.7

Poluarea cu substanțe periculoase în Regiunea Sud-Est

Județ	Sursa de poluare industrială	Activități desfășurate
Tulcea	S.C. ALUM S.A. TULCEA	- profil de activitate procesarea bauxitei și obținerea aluminei calcinate.
	SC CARNIPROD SRL	- fabrica de preparate din carne, abator și ferma porci.
Constanța	S.C. LEGMAS S.A., NĂVODARI	- producerea mașinilor agricole și pieselor de schimb pentru mașini agricole și tractoare. Apele uzate menajere se stochează în 6 fose septice. Vidanajarea foselor se realizează de către RAJA Constanța. Evacuarea apelor uzate industriale epurate de la decantor se realizează în Valea V3.

Județ	Sursa de poluare industrială	Activități desfășurate
	S.C. OSTROVIT S.A., OSTROV	- profilul de activitate este preponderent viticol. Apele uzate se evacuează în Dunăre – braț Ostrov.
	S.C. SÂRMĂ ȘI CABLURI S.A., Hârșova	- fabricarea sârmei, produselor din sârma, și a cablurilor.
	Rompetrol Rafinare S.A. - Platforma Petromidia	- prelucrarea țițeiului din import, cu conținut ridicat de sulf.
	S.C. Oil Terminal S.A. Constanța	- încărcarea - manipularea, depozitarea și tratarea produselor petroliere.
Brăila	SC PROMEX SA	- construcții mașini și echipamente industriale.
Vrancea	SC VRANCART Adjud, județul Vrancea	- producători de hârtii și cartoane.

Sursa: APM, Rapoarte de mediu elaborate la nivel județean

2.6.1.2 Calitatea apelor de suprafață

În Regiunea Sud-Est s-au înregistrat depășiri ale valorilor de prag la cloruri și sulfatți în *bazinele hidrografice: Siret, Ialomița-Buzău*, depășiri cauzate de prezența cutelor diapire sau a apelor de tip clorosulfuroase, a litologiei straturilor, etc.

Astfel de cazuri au fost identificate și în exemplele următoare:

- **poluarea cu produse petroliere** a apelor subterane din zonele rafinăriilor, precum și a conductelor de transport produse petroliere din toată țara (degradări, spargerii, etc.), a depozitelor de hidrocarburi de la diferite obiective industriale;
- **poluarea cu produse rezultate din procesele industriale** - apare în zonele din jurul marilor platforme industriale din Galați și Constanța;
- **poluarea cu produse utilizate pentru fertilizare și combatere a bolilor și dăunătorilor în agricultură** (azotați și compuși azotici, fosfați, etc.) - se regăsește în zonele agricole, unde se produce și fenomenul de concentrare (poluare suplimentară) din cauza administrării incorecte a acestor fertilizatori. Poluarea difuză a acviferelor freatice produsă în acest fel a afectat în special fântânile individuale din zonele rurale, dar și alte captări de ape subterană.

Managementul necorespunzător al deșeurilor menajere la nivelul localităților constituie o sursă de poluare difuză locală. De asemenea, modul de colectare/eliminare al nămolului provenit de la stațiile de epurare poate conduce la poluarea resurselor de apă. Dezvoltarea zonelor urbane reprezintă un aspect care are nevoie de mai multă atenție în contextul colectării deșeurilor menajere și prin eliminarea depozitării necontrolate a deșeurilor, întâlnită deseori pe malurile râurilor și a lacurilor.

Calitatea resurselor de apă este influențată într-o anumită măsură și de poluările accidentale, care reprezintă alterări bruște de natură fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, peste

limitele admise. În funcție de tipul poluărilor accidentale, acestea pot avea magnitudini și efecte diferite (locale, bazinale, transfrontaliere) asupra resurselor de apă.

Producerea de poluări accidentale se explică atât prin neglijența manifestată de unii operatori economici în timpul desfășurării proceselor tehnologice, cât și prin lipsa modernizării proceselor tehnologice la unele unități industriale, spargeri de conducte de transport produse petroliere datorită furturilor de combustibil sau uzurii acestora.

Pentru a preîntâmpina degradarea calității apelor de suprafață și subterane și de a acționa în caz de poluări accidentale, de a îndepărta cauzele și a diminua efectele poluărilor, se are în vedere identificarea la timp a potențialelor surse de poluare precum și monitorizarea lunară, semestrială sau trimestrială a acestora, cu o frecvență care depinde de impactul sursei de poluare asupra receptorului.

Calitatea apelor de suprafață a fost în mare măsură influențată de evacuările de ape uzate ale principalelor localități.

Activitățile agricole pot conduce la poluarea difuză a resurselor de apă prin nutrienții și pesticide dar și alți poluanți.

Sursele de poluare difuză sunt reprezentate de:

- Stocarea și utilizarea îngrășămintelor organice și chimice;
- Creșterea animalelor domestice;
- Utilizarea pesticidelor pentru combaterea dăunătorilor.

Cauzele contaminării acviferului freatic cu azotați sunt multiple: prin spălarea permanentă a solului impregnat cu compuși cu azot proveniți din aplicarea îngrășămintelor chimice pe unele categorii de terenuri arabile, de către precipitațiile atmosferice și apa de la irigații, dar și din evacuarea de ape uzate încărcate cu azotați în apele de suprafață.

2.6.1.3 Indicatori pentru evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă de suprafață

Nitrații și fosfații în râuri și lacuri

Nitrații și fosfații sunt evaluați din punct de vedere calitativ în cadrul grupei „**Nutrienți**”. Nutrienții sunt elemente chimice și compuși ai acestora care se găsesc în mediul înconjurător, de care plantele și animalele au nevoie pentru a crește sau supraviețui. Prezența nutrienților în apă, sol și subsol este normală, poluarea reprezentând încărcarea cu substanțe nutritive a factorilor de mediu peste concentrațiile determinate de mecanismele de funcționare a ecosistemelor.

Nutrienții includ următoarele elemente fizico-chimice: N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃, P-PO₄, P total. Starea ecologică dată de „nutrienți” se obține aplicând principiul „cel mai defavorabil caz”.

Pentru a reduce potențialul de poluare cu nitrați în zonele vulnerabile se impun următoarele măsuri:

- utilizarea metodelor specifice sistemelor de agricultură durabilă și biologică: rotația culturilor. Culturile de leguminoase perene (dar și anuale) sunt preferate pentru

îmbunătățirea bilanțului azotului în sol, utilizarea de materiale organice reziduale provenite de regulă din sectorul zootehnic (de preferință a celor solide compostate), în combinație cu îngrășămintele minerale pentru asigurarea cu nutrienți a culturilor, dar și pentru conservarea stării de fertilitate a solului. Evitarea supradozării în cazul aplicării de îngrășămintele în sol atât pentru reducerea cheltuielilor de producție, cât și a poluării mediului;

- respectarea regulilor în privința depozitării reziduurilor zootehnice: depozitarea acestora în afara zonelor sensibile și departe de sursele de apă pentru a minimiza impactul poluării;
- utilizarea de tehnici de irigare care să nu ducă la infiltrarea fertilizanților în subsol;
- protecția solului împotriva eroziunii.

Oxigenul dizolvat, materiile organice și amoniu în apele râurilor

Oxigenul din apă provine din dizolvarea din aerul atmosferic și prin procesul de fotosinteză. Cantitatea de oxigen care se dizolvă într-un volum de apă depinde de temperatură, presiunea atmosferică, salinitatea și numărul de plante acvatice din sistem. Pe măsură ce temperatura, salinitatea sau presiunea atmosferică cresc, nivelul oxigenului dizolvat scade.

Oxigenul dizolvat este indispensabil faunei și florei acvatice, dar și proceselor aerobe de autoepurare, respectiv bacteriilor aerobe care oxidează substanțele organice și care, în final, determină autoepurarea apei. Concentrația de oxigen dizolvat variază în funcție de categoria de folosință, coborârea sub o anumită limită având ca efect oprirea proceselor aerobe, cu consecințe foarte grave. De asemenea, scăderea cantității de oxigen din apă duce la pierderea caracterului de prospețime al acestuia, dându-i un gust fad și făcând-o nepotabilă și reduce capacitatea de autopurificare a apelor naturale, favorizând persistența poluării, cu consecințe nedorite.

Starea ecologică dată de „nutrienți” în Regiunea Sud-Est este predominant moderată, excepție făcând bazinul hidrografic Siret în județul Vrancea, pentru care calitatea apei este bună și foarte bună (conform datelor oferite de Administrația Națională Apele Române). Concentrațiile de oxigen dizolvat și azot amoniacal se mențin în jurul categoriilor I și II, dar există și o ușoară tendință de scădere a concentrației de materii organice (în lacuri, în special). Ținând cont de măsurile introduse prin legislația națională se remarcă o tendință de scădere a concentrațiilor de nitrați și fosfați din apele râurilor și lacurilor.

2.6.1.4 Apele subterane⁹⁰

Apele subterane constituie o resursă importantă datorită calității lor fizico-chimice și biologice, dar fiind o resursă mai puțin văzută, evaluarea acesteia este dificilă. Acestea reprezintă o importantă resursă pentru industrie (ape de răcire) și agricultură (irigații).

Impactul activităților umane este mai puternic pentru apele subterane, având un efect pe o perioadă mai îndelungată.

⁹⁰ http://www-old.anpm.ro/upload/181393_RSM%202019_final.pdf

Calitatea apelor subterane depinde de sursele difuze de poluare provenite din agricultură și practicile ei neconforme (pesticide, dejecții de la porcine și păsări), nămoluri de la stațiile de epurare, reziduurile menajere și industriale și de slaba epurare sau lipsa de epurare a apelor uzate.

În *Regiunea Sud-Est*, analiza calității apelor subterane din straturile acvifere în cele 9 bazine hidrografice (Prut, Bârlad, Dunărea, Litoral, Siret, Putna, Milcov, Râmna, Râmnicu Sărat) s-a realizat prin foraje de observație de adâncime sau de mare adâncime, monitorizate trimestrial sau semestrial. Indicatorii analizați (conform Ordinului MM nr.137/2009) sunt: NH₄, Cl, SO₄, NO₂, PO₄, Cd și Pb și valori standard de calitate conform H.G. nr.53/2009: NO₃, pesticide.

Pe baza datelor analizate, se observă faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est s-au înregistrat depășiri ale valorilor de prag la **indicatorii Cl, NH₄, PO₄, SO₄, NO₂**, iar starea calitativă (chimică) a corpurilor de apă subterană este slabă și bună.

În ceea ce privește *contaminarea apelor subterane freatice cu fosfați*, numărul forajelor care înregistrează depășiri ale valorii de prag este destul de redus.

Poluarea apelor freatice are consecințe importante asupra folosirii rezervei subterane la alimentarea cu apă potabilă, depoluarea surselor de apă din pânza freatică fiind un proces foarte anevoios.

2.6.1.5 Epurarea apelor uzate

Conform datelor furnizate în cadrul Raportului privind starea mediului în România pentru anul 2019, din perspectiva provenienței lor, apele uzate se clasifică astfel: ape uzate menajere, sunt cele care se evacuează după ce au fost folosite pentru nevoi gospodărești în locuințe și unități de folosință publică; ape uzate urbane, definite ca ape uzate menajere sau amestec de ape menajere cu ape uzate industriale și/sau ape meteorice și ape uzate industriale, cele care sunt evacuate ca urmare a folosirii lor în procese tehnologice de obținere a unor produse finite industriale sau agro-industriale. Apele uzate urbane sunt definite ca ape uzate menajere sau amestec de ape uzate menajere cu ape uzate industriale (în general provenite din industria agroalimentară) care sunt colectate prin sisteme de canalizare și preluate și epurate în stații de epurare. Apele uzate neepurate din aglomerările umane (orașe și sate – zonele locuite cele mai concentrate) contribuie la poluarea apelor de suprafață și subterane.

Poluarea apelor este un proces de alterare a calității fizice, chimice sau biologice a acesteia, produsă de o activitate umană, în urma căreia apele devin improprie pentru folosință. Se poate spune că o apă poate fi poluată nu numai atunci când ea prezintă modificări vizibile (schimbări de culoare, irizații de produse petroliere, mirosuri neplăcute), ci și atunci când, deși aparent bună, conține, fie și într-o cantitate redusă, substanțe toxice. Poluarea chimică rezultă din deversarea în ape a unor compuși chimici de tipul: nitrați, fosfați și alte substanțe folosite în agricultură; unor

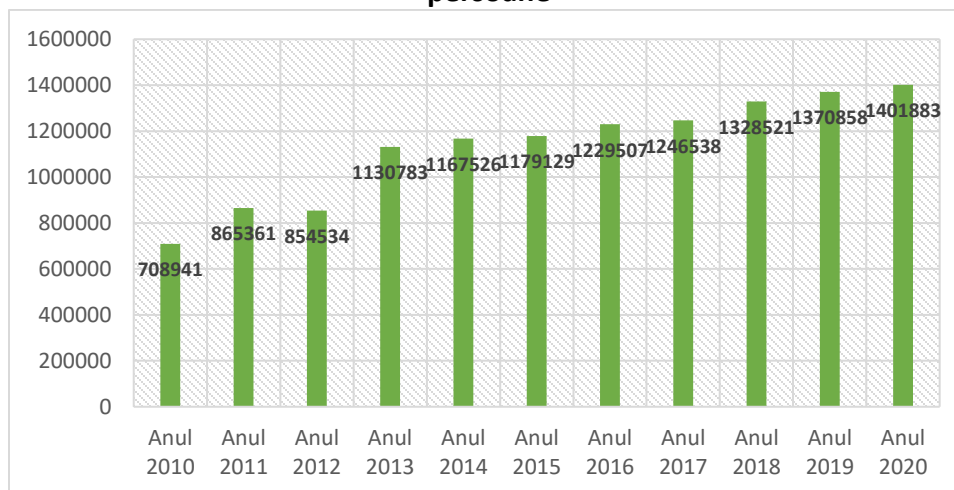
reziduuri provenite din industria metalurgică, chimică, a lemnului, celulozei, din topitorii sau a unor substanțe organice (solvenți, coloranți, substanțe biodegradabile provenite din industria alimentară) etc.

Apele uzate epurate evacuate depășesc, în general, limitele la indicatorii de calitate impuși prin legislație. Principalii indicatori de calitate la care s-au înregistrat depășiri ale limitelor autorizate au fost următorii: suspensii totale, CBO₅, CCOCr, substanțe extractibile, reziduu fix, azot total, fosfor total. Aceste depășiri se datorează exploatării necorespunzătoare a echipamentelor existente, dar și necesității de re tehnologizare a acestora. Majoritatea stațiilor de epurare sunt dotate doar cu treaptă mecanică, nu și biologică, calitatea apelor evacuate fiind necorespunzătoare.

În ceea ce privește gradul de conectare a populației la stațiile de epurare orășenești din Regiunea Sud-Est, acesta a înregistrat o creștere continuă în toată perioada analizată, 2010-2020, în ultimul an înregistrându-se o creștere de 98% față de anul de referință 2010.

Grafic nr. 2.6.1.8

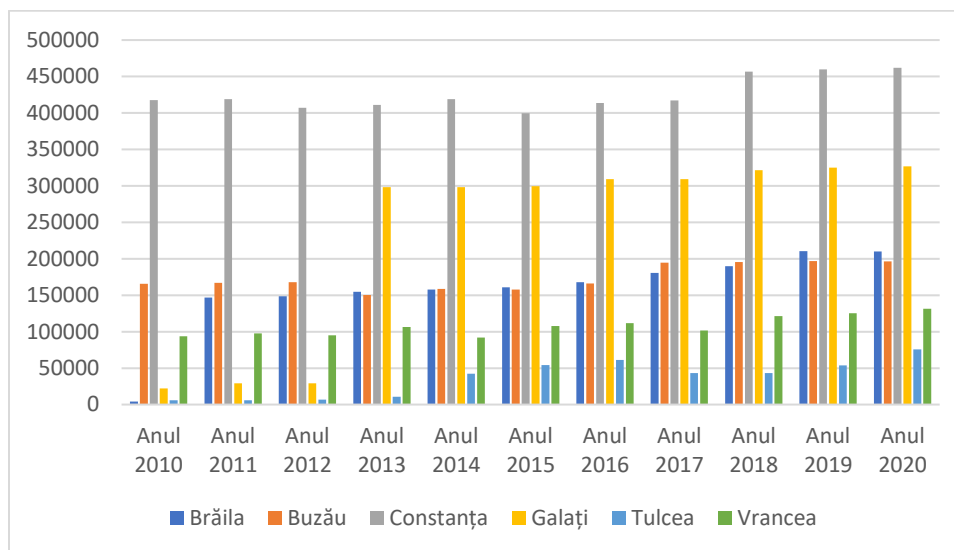
Populația conectată la stațiile de epurare orășenești, Regiunea Sud-Est, 2010-2020, UM: nr. persoane

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.6.1.9

Populația conectată la stațiile de epurare orășenești, la nivel de județe din Regiunea Sud-Est, 2010-2020, UM: nr. persoane

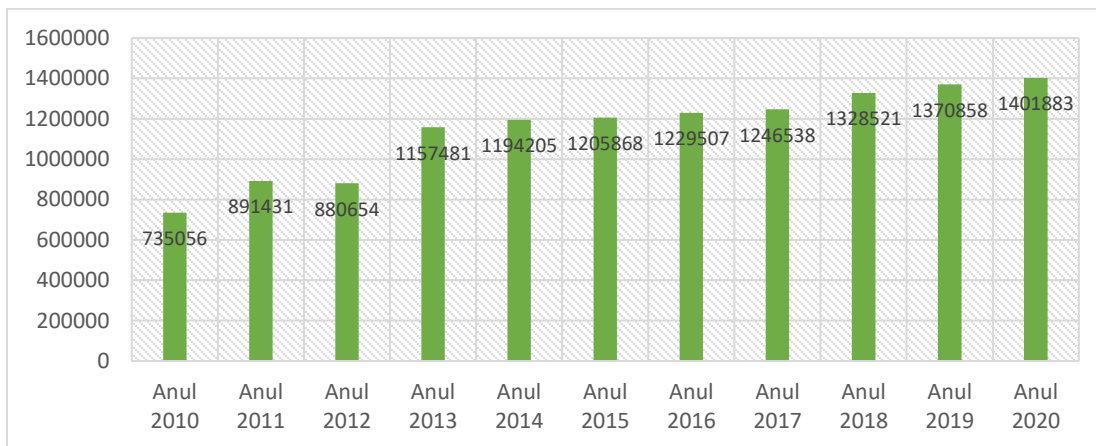
Sursa: prelucrare date INS

La nivel județean, se menține aceeași evoluție ascendentă pentru populația conectată la stațiile de epurare orășenești în tot intervalul analizat, cu județul Constanța înregistrând cel mai mare număr de populație conectată la stațiile de epurare (aspect justificat și prin faptul că în acest județ se află cele mai multe localități racordate la rețeaua de canalizare publică din regiune) și județul Tulcea aflându-se la finalul clasamentului. O evoluție considerabilă a fost înregistrată în județul Brăila, la nivelul căruia populația conectată la stațiile de epurare orășenești a crescut de aproximativ 50 de ori în intervalul analizat, ca urmare a proiectelor implementate la nivel județean care au vizat apele uzate și rețelele de canalizare. Această creștere a avut la bază și situația județului Brăila la începutul orizontului de timp analizat (2010-2011), când s-a înregistrat cel mai scăzut număr de localități racordate la rețeaua de canalizare publică la nivelul regiunii.

Sistemul de canalizare (canale și conducte care adună apele uzate din mai multe surse pentru o evacuare comună) este unul indispensabil într-un proces de diminuare a cantității de poluanți din apele uzate, însă acest proces este complet doar dacă sistemul de canalizare este conectat la stații de epurare. Conform datelor disponibile de la Institutul Național de Statistică, în perioada analizată, 2010-2020, sistemele de canalizare din Regiunea Sud-Est care au fost conectate la stații de epurare au fost în continuă creștere, remarcându-se în anul 2020 o suprapunere a valorilor indicatorului anterior analizat (populația conectată la stațiile de epurare orășenești) cu cele ale indicatorului redat în următoarea figură. De asemenea, la fel ca în cazul indicatorului anterior, creșterea numărului de persoane conectate la un sistem de canalizare cu epurare, a fost foarte mare, respectiv 90% în 2020 față de anul de referință 2010.

Grafic nr. 2.6.1.10

**Persoane conectate la sisteme de canalizare cu epurare, Regiunea Sud-Est, 2010-2020, UM:
nr. persoane**

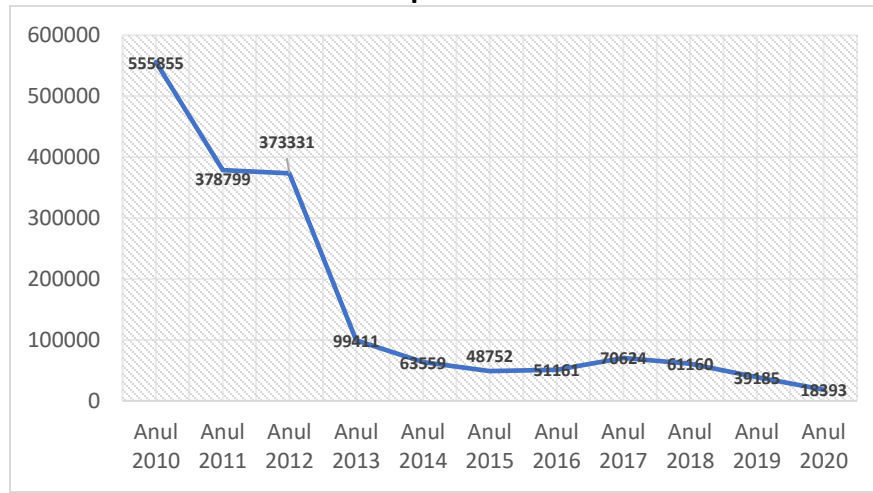

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește sistemele de canalizare care nu sunt conectate la o stație de epurare, acestea sunt în scădere, între 2010 și 2020, înregistrându-se o diferență de 90%.

Grafic nr. 2.6.1.11

**Populația conectată la sisteme de canalizare fără epurare, Regiunea Sud-Est, 2010-2020, UM:
nr. persoane**

Sursa: prelucrare date INS

Având în vedere rezultatele analizei privind gradul de conectare a populației la stațiile de epurare prezentate anterior, se remarcă faptul că situația a cunoscut o evoluție pozitivă în intervalul de timp analizat, atât la nivel regional, cât și județean, ca urmare a proiectelor dezvoltate de localitățile din Regiunea Sud-Est, însă există în continuare necesitatea, manifestată inclusiv la nivel național, de investiții suplimentare pentru extinderea sau re tehnologizarea stațiilor de epurare și a rețelei de canalizare.

România a adoptat o serie de Planuri și Programe de acțiune atât la nivel național, cât și local, toate în concordanță cu Documentul de Poziție al României din Tratatul de Aderare, capitolul 22, cele mai importante fiind: Programul Național de Reformă 2017, Strategia Națională a României 2013 – 2020 – 2030, Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, Cadrul Strategic Național de referință pentru perioada de programare 2007-2013, Planul Național de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate orășenești, modificată prin Directiva 98/15/CE, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 și 2014-2020, Programul Operațional Sectorial de Mediu 2007-2013, Programul Operațional Infrastructura Mare 2014-2020 (POIM). De asemenea, la nivel regional au fost elaborate Planuri pentru Protecția Mediului, iar la nivel local toți agenții economici au fost obligați să elaboreze și să implementeze planuri de conformare⁹¹.

Solul

Calitatea terenurilor agricole este dată atât de fertilitatea solului, cât și de modul de manifestare a celorlalți factori de mediu față de plante. Din acest punct de vedere, terenurile agricole se grupează în 5 clase de calitate, diferențiate după nota medie de bonitare (clasa I – 81-100 puncte,

⁹¹ Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019

clasa a V – 1-20 puncte). Clasele de calitate ale terenurilor dau preabilitatea acestora pentru folosințele agricole.

Potrivit informațiilor din Raportul anual privind Starea Mediului în România 2019, în Regiunea Sud-Est, solul reprezintă principalul suport al tuturor activităților socio-economice, o arhivă culturală ce joacă un rol esențial pentru habitat. Datorită faptului că se formează printr-un proces foarte lent, solul poate fi considerat o resursă neregenerabilă. Solul depozitează, filtrează și transformă multe substanțe, incluzând apa, nutrienții și carbonul și constituie factorul de mediu expus cel mai ușor la poluare. Calitatea solului este determinată de factori naturali cum sunt relieful, clima, vegetația, dar și de factori antropici. Astfel, practicile agricole neadaptate la condițiile de mediu, tratamentele și fertilizările făcute fără fundamentare agro-pedologică, agrotehnică, deversările de substanțe chimice periculoase, depozitățile de deșeuri de toate categoriile, reprezintă factori antropici care modifică sensibil și rapid calitatea solurilor.

În ceea ce privește solul, în cadrul Regiunii Sud-Est există foarte multe tipuri, iar în cadrul aceluiași tip se întâlnesc mari variații. Astfel, de la est la vest, odată cu creșterea în altitudine a reliefului și a gradului de fragmentare a acestuia, la care se adaugă marea varietate a rocilor de solidificare și a condițiilor climatice, se remarcă următoarele caracteristici zonale:

- treapta de relief joasă, corespondentă Câmpiei Siretului inferior și Câmpiei Râmnicului, se caracterizează prin prezența solurilor aluviale din lunci și din ariile joase, a cernoziomurilor pe interfluvii și a solurilor cenușii din zona de contact cu dealurile care au favorizat dezvoltarea culturilor agricole; local gleizate și pe alocuri salinizate, acestea se întâlnesc și în luncile largi ale Buzăului, Siretului și Dunării;
- în zona dealurilor subcarpatice, solurile brune podzolice, argiloaluviale și cele brune oferă condiții favorabile dezvoltării pășunilor, fânețelor și vegetației forestiere, culturile agricole găsind aici condiții mai puțin prielnice;
- solurile cenușii de pădure și brune cenușii se întâlnesc și în partea de est a zonei nisipoase Hanu Conachi - Tecuci și, pe alocuri, în comunele Bălăbănești și Nârtești, din nordul județului Galați, unde umiditatea este mai bogată.

2.6.2 Amenajări agricole

Situația amenajărilor de îmbunătățiri funciare/Agricole

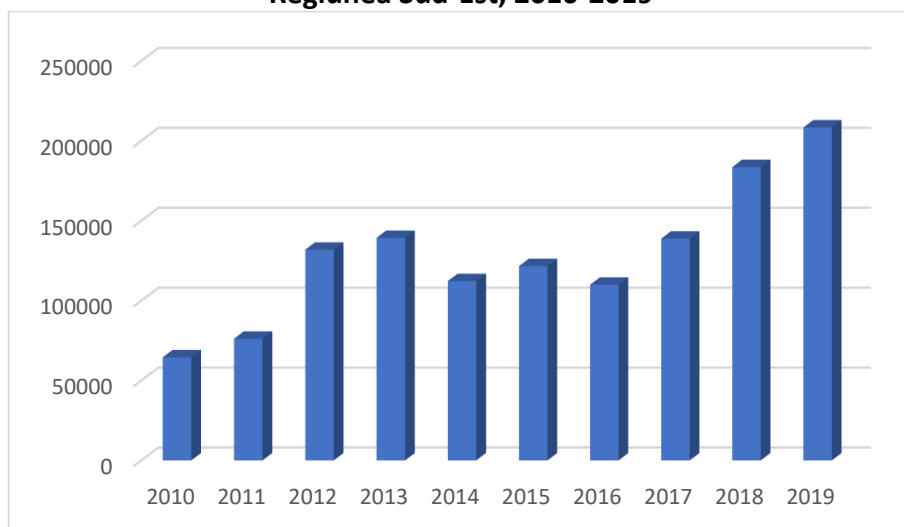
De-a lungul timpului, s-a dovedit faptul că îmbunătățirile funciare îndeplinesc multiple roluri, pe lângă aportul la producția agricolă, acestea putând contribui la creșterea siguranței obiectivelor sociale și economice, a calității vieții oamenilor și animalelor, la reconstrucția ecologică, precum și la protecția mediului înconjurător. Suprafața agricolă irigată reprezintă cea suprafață

amenajată pentru irigat, pe care resursele de apă au fost distribuite pe cale artificială, în decursul unui an calendaristic, în vederea dezvoltării culturilor agricole în condiții optime.

În cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, situația suprafețelor de terenuri amenajate cu lucrări de irigații este reprezentată grafic în figura de mai jos. În cadrul perioadei de analiză, se poate observa faptul că aceasta a fost în continuă creștere, în condițiile schimbărilor climatice, în sensul încălzirii acesteia și intensificării fenomenului de aridizare și deșertificare.

Grafic nr. 2.6.2.1

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații – suprafața agricolă efectivă irigată (ha.), Regiunea Sud-Est, 2010-2019

Sursa: prelucrare date INS

Zone critice sub aspectul deteriorării solurilor

Parametrii calitativi ai solului pot fi afectați pe de o parte de factorii naturali (climă, forme de relief, etc.), iar pe de altă parte de o serie de acțiuni antropice, cum ar fi cele agricole sau industriale. Acești factori pot acționa simultan, în sensul că acțiunea lor negativă poate avea efect cumulativ, cu efect în scăderea calității și anularea funcțiilor pe care solul le îndeplinește. De cele mai multe ori, activitățile antropice duc la dereglarea funcționării normale a solului, afectându-i fertilitatea și capacitatea sa productivă.

Fiind o resursă cu caracter limitat și cu o capacitate de regenerare în timp foarte îndelungat, degradarea solului influențează și o serie de alte sisteme, cum ar fi: apa, sănătatea populației, schimbările climatice, protecția naturii, supraviețuirea ecosistemelor, securitate alimentară. Inventarul terenurilor afectate de diferite procese, la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2019, este descris în continuare.

Județul Brăila

Din inventarierea efectuată de Oficiul Județean pentru Studii Pedologice și Agrochimice, calitatea solului este afectată de una sau mai multe restricții. Inventarul terenurilor afectate de diferite

procesele este redat în tabelul de mai jos, potrivit informațiilor furnizate de OSPA Brăila pentru anul 2019.

Tabel nr. 2.6.2.2

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese naturale, la nivelul județului Brăila, în anul 2019

Tip de proces	Suprafață ha	% din suprafața afectată	% din totalul suprafeței agricole
Gleizare	33.687,12	29,18	8,70
Salinizate	17.469,75	15,13	4,51
Sodizate	6.042,95	5,23	1,56
Salinizare + sodizare	35.939,99	31,13	9,28
Eroziune	770,00	0,67	0,20
Relief de dune	21.540,00	18,66	5,60
Total	115.451,81	100,00	29,82

Sursa: Oficiul Județean pentru Studii Pedologice și Agrochimice Brăila

Județul Buzău

Datele primite de la Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Buzău, privind inventarul terenurilor afectate de diferite procese pentru perioada 2014 - 2019 sunt prezentate în tabelul următor.

Tabel nr. 2.6.2.3

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese naturale/antropice de degradare, la nivelul județului Buzău, în perioada 2010-2019

Nr. Crt	Procese naturale/antropice	Suprafețe afectate de diferite procese (ha)					
		2010	2012	2014	2016	2018	2019
1	Secetă	:	:	:	:	:	:
2	Exces de umiditate	18.771	19.664	19.683	20.304	20.304	21.507
3	Eroziunea solului prin apă	45.929	38.551	38.551	38.537	38.537	38.537
4	Alunecări de teren din care:	6.135	5.974	5.974	5.974	5.974	5.974
	-alunecări în brazde	:	2.057	2.057	2.057	2.057	2.057
	- alunecări în valuri	:	3.405	3.405	3.405	3.405	3.405
	- alunecări în trepte	:	512	512	512	512	512
5	Risc eroziunea solului prin vânt (terenuri nisipoase)	4.205	4.641	4.721	4.721	4.721	5.212
6	Salinizarea solului	40.226	41.218	41.265	41.595	41.595	42.708
7	Compactarea primară a solului	:	:	:	:	:	:
8	Formarea crustei	:	:	:	:	:	:
9	Rezervă mică de humus	62.841	101.745	101.781	114.523	114.523	130.474

Nr. Crt	Procese naturale/antropice	Suprafețe afectate de diferite procese (ha)					
		2010	2012	2014	2016	2018	2019
10	Aciditate puternică și moderată	11.512	8.039	8.039	8.146	8.146	10.671
11	Asigurarea slabă cu fosfor mobil	46.600	84.972	89.372	95.379	95.379	112.485
12	Asigurarea slabă cu potasiu mobil	7.947	13.264	13.740	13.761	13.761	16.814
13	Asigurarea slabă cu azot	23.892	31.186	32.237	33.370	33.370	35.035
14	Carențe de microelemente(zinc)	:	:	:	:	:	:
15	Acoperirea terenurilor cu deșeuri și reziduuri solide	113	157	172	172	172	205
16	Poluarea chimică a solului, din care:	:	:	:	:	:	:
	- excesiv poluate	:	:	:	:	:	:
	- poluate cu petrol	:	:	:	:	:	:
	- poluare cu substanțe purtate de vânt	:	:	:	:	:	:

Sursa: Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Buzău; ":" – Lipsă date

Județul Constanța

Tabel nr. 2.6.2.4

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese naturale de degradare, la nivelul județului Constanța, în anul 2019

Tip de proces	Suprafață	
	ha	% din suprafața afectată
Gleizare	13.227	2,93
Salinizate	19.981	4,43
Eroziune	400.369	88,74
Alunecări de teren	17.596,4	3,90
Total	451.173,4	100,00

Sursa: Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Constanța

La nivelul județului Constanța, 88,74% din suprafața cartată are un conținut mic de humus. Conținutul scăzut de carbon organic din sol afectează fertilitatea solului, capacitatea de reținere a apei și rezistenței la compactarea solului. Compactarea reduce capacitatea de infiltrare a apei, solubilitatea nutrienților și productivitatea și astfel reduce capacitatea solului de sechestrare a carbonului. Creșterea debitului de ape de suprafață poate conduce la erodarea solului, în timp ce lipsa de coeziune din sol poate crește riscul de eroziune datorată vântului. Alte efecte ale

conținutului scăzut de carbon organic sunt reducerea biodiversității și o sensibilitate crescută la acidifiere sau alcalinizare.

Județul Galați

Degradarea solului constă în pierderea prin eroziune a stratului de humus. Poluarea solului constă în schimbarea compoziției sale, calitativă și cantitativă, schimbare ce afectează evoluția normală a biocenozelor aferente lui. La nivelul județului, principalele restricții ale calității solurilor sunt: alunecările de teren și prăbușirile, pseudogleizarea, gleizarea, eroziunea de suprafață și în adâncime, poluarea cu deșeuri organice și anorganice, sărăturarea secundară, acidifierea, carența de elemente nutritive, fertilizări neraționale, tehnici agricole necorespunzătoare, împăduriri pe terenuri de calitate superioară fără întocmirea de studii pedologice.

Tabel nr. 2.6.2.5

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese naturale de degradare, la nivelul județului Galați, în anul 2019

Suprafața cartată		Terenuri afectate de					
		Alunecări în brazde		Alunecări în brazde		Alunecări în trepte	
Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%
366.111,02	100	1.292,58	0,35	1.378,14	0,38	633,78	0,17

Sursa: Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Galați

Județul Tulcea

Studiile agrochimice și pedologice efectuate de OSPA Tulcea au arătat faptul că terenurile agricole ale județului sunt afectate de o serie de restricții, ce duc la deteriorarea caracteristicilor și funcțiilor solurilor, respectiv a capacității bioproductive. Lipsa precipitațiilor și îngrășamintele chimice care nu sunt folosite la potențialul optim afectează gradul de fertilitate al solurilor. Solurile sărăturate apar în zonele în care apa freatică este deasupra nivelului critic, unde are loc o ascensiune a apelor freactice cu conținut de săruri și în urma fenomenului de evaporare, apa depune sărurile la suprafața solului sau la nivelul de întrerupere a capilarelor. Acumularea sărurilor în sol împiedică înmulțirea bacteriilor fixatoare de azot și nitrificare prin acțiune negativă. Excesul de umiditate afectează calitatea solurilor începând cu arătura care pe un sol cu umiditate ridicată provoacă compactarea și tasarea acestuia. În acest sens, este necesară creșterea resurselor financiare pentru efectuarea lucrărilor de ameliorare – cerința majoră a promovării și dezvoltării agriculturii durabile.

Județul Vrancea

Factorii care afectează solurile din zona joasă a județului Vrancea sunt, în principal, conținutul scăzut de humus, texturile grosiere și fine și, pe suprafețele mai restrânse, excesul de umiditate freatică și/sau stagnantă.

De asemenea, un alt factor restrictiv al producției agricole îl constituie sărăturarea solului (prezentă sub formă de salinizare și/sau alcalinizare), fenomen ce afectează aproximativ 3% din terenul agricol.

În zona glaciurilor se constată limitări date în general de rezerva de humus mică, compactitate, panta terenului și fenomenele de eroziune. În arealul conurilor de dejecție apare ca factor restrictiv volumul edafic util mic dat de prezența scheletului uneori chiar de la suprafață. Solurile din zona de câmpie a județului sunt afectate, în principal, de procesele de eroziune, de alunecările și de neuniformitatea terenurilor.

Tabel nr. 2.6.2.6

Situația suprafețelor terenurilor agricole afectate de diverși factori limitativi ai capacității productive, la nivelul județului Vrancea, în anul 2019, exprimate în ha

<i>Factori limitativi</i>	<i>Gradul/Modul de afectare</i>			
Eroziunea solului de suprafață (datorită scurgerilor de pe versanți)	<i>Slab/moderat</i> 27578/20245	<i>Puternic</i> 18859	<i>Foarte puternic</i> 16700	<i>Excesiv</i> 2300
Eroziunea solului de adâncime (datorate neameliorării prin lucrări de îmbunătățiri funciare: garbioane, fascine)	<i>Ogașe mici</i> 18370	<i>Ogașe mijlocii</i> 20092	<i>Ogașe mari</i> 9497	<i>Ravene</i> 3788
Sărăturarea solului (acumularea de săruri)	<i>Slab</i> 65000		<i>Moderat</i> 19500	<i>Puternic</i> 1565
Acidifierea	65000		19500	1565
Alunecări de teren	<i>Valuri stabilizate</i> 33225	<i>Trepte stabilizate</i> 2617	<i>Valuri+Trepte semistabilizate</i> 27744	<i>Valuri+Trepte active</i> 9535

Sursa: Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Vrancea

Particularități generale privind elementele naturale, protecția naturii și biodiversitatea

Noțiunea de biodiversitate este complexă și se referă atât la varietatea organismelor vii, specii de plante (floră) și animale (faună), fie ele terestre sau acvatice care populează Pământul și formează biosfera, cât și la varietatea complexelor ecologice din care fac parte –ecosistemele, la varietatea peisajelor, dar și la diversitatea culturală umană. Deci, biodiversitatea este compusă din diversitatea ecosistemelor, a speciilor și cea genetică, dar și cea etnoculturală. Umanitatea este ea însăși o parte a biodiversității și existența noastră în lume ar fi imposibilă fără aceasta. Calitatea vieții, competitivitatea economică, forța de muncă și securitatea, toate se bazează pe acest capital natural⁹².

Ca o consecință a poziționării sale geografice, România se bucură de existența unei biodiversități unice, atât la nivelul ecosistemelor și speciilor, cât și la nivel genetic. Pe teritoriul țării noastre se

⁹² Raport anual privind starea mediului, Brăila, 2020

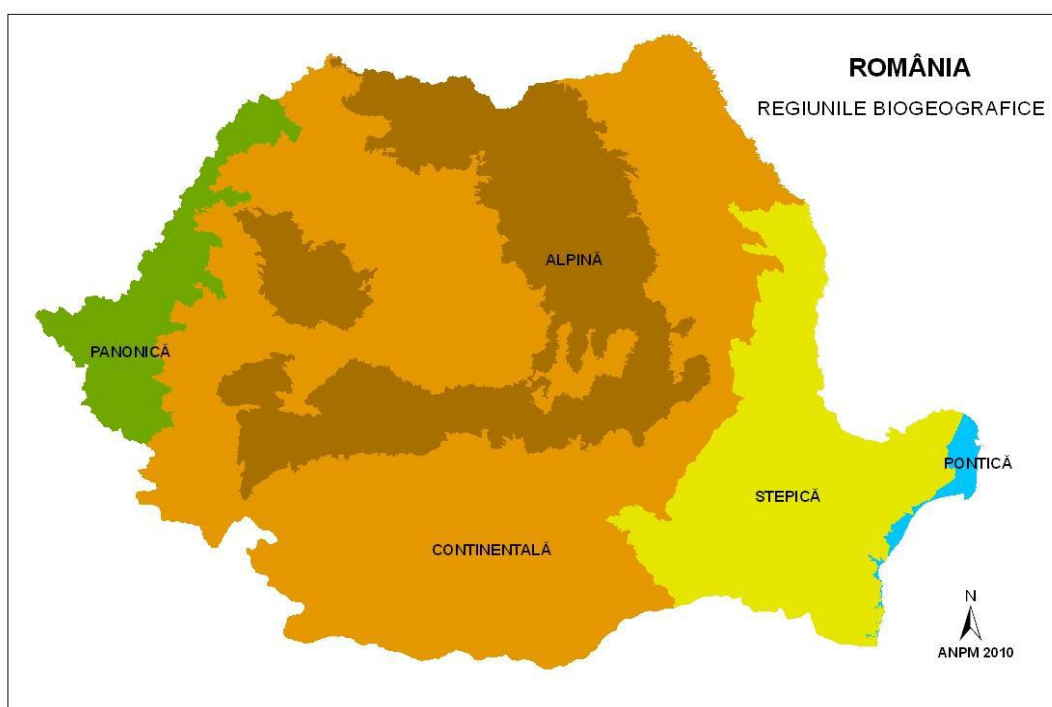
reunesc nu mai puțin de cinci regiuni biogeografice, dintre care două, cea stepică și cea pontică, reprezintă elemente naturale noi adăugate la zestrea Uniunii Europene, marcând introducerea a numeroase noi tipuri de habitate și specii.

Cele cinci regiuni biogeografice sunt:

- continentală (53%);
- alpină (23%);
- stepică (17%);
- panonică (6%);
- pontică (1%).

Harta nr. 2.6.2.1

Regiunile biogeografice ale României

Sursa: Raport anual privind starea mediului, Brăila, 2020

Ultimele desemnări de arii naturale protejate s-au realizat în anul 2016: 1 parc natural - Parcul Natural Văcărești, 23 de arii de protecție specială avifaunistică (SPA) și 54 de situri de importanță comunitară (SCI) și au fost extinse suprafețele mai multor SCI existente. La nivelul anului 2019 în România exista un număr de 945 arii naturale protejate de interes național⁹³.

La nivelul Regiunii Sud-Est în anul 2019 exista un parc național (Munții Măcinului, în județul Tulcea, cu o suprafață de 11.247,02 ha) și trei parcuri naturale (Putna-Vrancea, cu o suprafață de

⁹³ Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019

38.060,18 ha, Balta Mică a Brăilei cu o suprafață de 20.665,48 ha, precum și Lunca Joasă a Prutului Inferior cu o suprafață de 8.109,96 ha).

În România au fost declarate trei Rezervații ale Biosferei: Delta Dunării (1991) cu o suprafață de 576.421,07 ha, Pietrosul Rodnei (1979), Retezat (1979).

Din rețeaua națională de arii naturale protejate, Delta Dunării se distinge, atât ca suprafață, cât și ca nivel al diversității biologice, având triplu statut internațional: Rezervație a Biosferei, Sit Ramsar, Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.

Conceptul și denumirea de „Rezervație a Biosferei” au fost promovate cu peste 25 de ani în urmă (1971), prin Programul „Omul și Biosfera” (MAB), sub auspiciile UNESCO. Prin acest concept s-a avut în vedere conservarea unor zone naturale caracteristice, ecosisteme reprezentative capabile de menținere și extindere a unor specii de plante și animale pe cale de dispariție sau în pericol.

Delta Dunării propriu-zisă este cea mai mare componentă a rezervației și are o suprafață totală de circa 4.178 km², din care, cea mai mare parte se găsește pe teritoriul României (circa 82%), restul (circa 18%), fiind situată în Ucraina, pe partea stângă a brațului Chilia, inclusiv delta secundară a acestuia, Conform statutului de organizare a rezervației, se delimitează trei categorii de zone caracteristice:

- zone cu regim de protecție integrală (au fost delimitate 18 zone naturale, a căror suprafață totală este de circa 50.600 ha care reprezintă 8,7% din suprafața totală a rezervației);
- zone tampon (cu o suprafață totală de circa 223.000 ha care reprezintă 38,4% din suprafața totală a rezervației);
- zone economice sau zone de tranziție (cu o suprafață de circa 306.100 ha care reprezintă 52,9% din suprafața rezervației); în această categorie sunt incluse și zonele degradate de impactul antropic, destinate reconstrucției ecologice (circa 11.425 ha – 2%).

Pe teritoriul rezervației există o mare varietate de specii de floră și faună sălbatică, cu importanță economică și socială, fiind un adevărat muzeu al biodiversității, cu 30 tipuri de ecosisteme, 5.137 specii, dintre care, 1.689 specii de floră și 3.448 specii de faună. Din rândul acestora, unele specii sunt protejate prin Convenția de la Berna. Delta Dunării este un adevărat paradis pentru păsări, fiind un loc de popas natural pentru păsările migratoare, unele dintre ele fiind specii rare, amenințate cu dispariția în alte zone ale lumii: pelicanul creț, barza albă, egreta mare, egreta mică, gâsca cu gât roșu, cormoranul mic. Pelicanul comun este pasărea cea mai reprezentativă din zona Deltei Dunării, el fiind răsfățatul acestui paradis al păsărilor.

Județul Brăila deține o mare varietate de ecosisteme terestre și acvatice (păduri specifice de luncă, pajiști, bălți și lacuri, canale cu maluri aluviale), caracteristice regiunii biogeografice stepice. Vegetația naturală de stepă se mai găsește în prezent pe versanții depresiunilor de tasare, în spațiile dintre parcelele agricole, pe marginile drumurilor, în zonele necultivate temporar. În Balta Mică a Brăilei, zonă cu statut de protecție, în ciuda modificărilor survenite în

structura sistemelor ecologice, ecosistemele naturale sunt conservate în procent de cca 50%. Astfel, peste jumătate din păsările observate în țară se regăsesc în județul Brăila, acesta fiind situat pe cel mai important culoar de migrație al păsărilor din bazinul inferior al Dunării de Jos, la jumătatea rutelor de migrație între locurile de cuibărit din nordul Europei și refugiile de iernat din Africa.

Dintre habitatele protejate pe plan european pentru conservarea unor specii de floră și faună rare sau pe cale de dispariție, cele caracteristice zonelor umede sunt cel mai bine reprezentate, diversitatea cea mai mare existând în lunca inundabilă a Dunării.

Tabel nr. 2.6.2.7

Inventarul tipurilor de habitate de interes comunitar identificate în județul Brăila

Nr. crt.	Tip habitat conform OUG 57/2007	Cod Natura 2000	Zona în care a fost identificat
1.	Comunități cu Salicornia și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase	1310	Balta Albă, Lacul Jirlău, Lacul Sărat Căineni, Lacul Movila Miresii, Comăneasca, Lacul Sărat Brăila, Mihai Bravu
2.	Stepe și mlaștini sărăturate panonice	1530	Balta Albă, Lacul Jirlău, Lacul Sărat Căineni, Valea Călmățuiului, Lacul Movila Miresii, Comăneasca, Lacul Sărat Brăila, lunca Buzăului, Mihai Bravu
3.	Ape stătătoare, oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din Litorelletea uniflorae și/sau Isoeto-Nanojuncetea	3130	Parcul Natural Balta Mică a Brăilei (PNBMB), lunca Brațului Măcin, lunca Buzăului
4.	Ape puternic oligo-mezotrofice cu vegetație bentonică de Chara sp.	3140	Balta Albă, Lacul Jirlău, Lacul Sărat Căineni
5.	Lacuri eutrofe naturale cu vegetație de tip Magnopotamion sau Hydrocarition	3150	PNBMB: lacuri și bălți, mlaștini împădurite
6.	Cursuri de apă din zona de câmpie până în etajul montan, cu vegetație din Ranunculion fluitantis și Callitricho-Batrachion	3260	Lunca Siretului
7.	Râuri cu maluri nămolose cu vegetație de Chenopodion rubri si Bidention	3270	PNBMB-canale cu maluri aluviale, lunca Brațului Măcin, lunca Siretului
8.	Stepe ponto-sarmatice - <u>habitat prioritar</u>	62CO	lunca Brațului Măcin
9.	Pajiști cu Molinia pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (Molinion caeruleae)	6410	PNBMB - Mlaștini cu vegetație de Molinia pe soluri luto-argiloase
10.	Asociații de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin	6430	PNBMB, lunca Brațului Măcin
11.	Pajiști aluviale din Cnidion dubii	6440	PNBMB - mlaștini de-a lungul văii Dunării; lunca Brațului Măcin, lunca Siretului
12.	Pajiști de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	6510	PNBMB - pășuni umede, depresiuni mlăștinoase; lunca Brațului Măcin

Nr. crt.	Tip habitat conform OUG 57/2007	Cod Natura 2000	Zona în care a fost identificat
13.	Păduri aluviale cu <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	91EO	Lunca Siretului
14.	Păduri mixte cu <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> sau <i>Fraxinus angustifolia</i> , din lungul marilor râuri (<i>Ulmenion minoris</i>)	91FO	PNBMB, lunca Siretului
15.	Galerii cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	92AO	PNBMB, lunca Brațului Măcin, lunca Buzăului, lunca Siretului
16.	Galerii ripariene și tufărișuri (<i>Nerio-Tamaricetea</i> și <i>Securinegion tinctoriae</i>)	92DO	lunca Buzăului

Sursa: Raport anual privind starea mediului, Brăila, 2020

La nivelul anului 2020, în județul Buzău sunt desemnate 13 situri de importanță comunitară (SCI) și 7 arii de protecție specială avifaunistică (SPA)⁹⁴. Extinderea Rețelei Natura 2000 s-a realizat în județul Buzău în anul 2011 prin apariția de noi situri (ROSPA0112 Câmpia Gherghiței, ROSPA0141 Subcarpații Vrancei, ROSPA0145 Valea Călmățuiului, ROSCI0280 Buzăul Superior), dar și extinderea celor desemnate în 2007 (ROSCI0103 Lunca Buzăului, ROSCI0272 Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici) și în anul 2016 prin instituirea sitului de importanță comunitară ROSCI0404 Dealurile Racovițeni, a ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0160 Lunca Buzăului, respectiv prin extinderea sitului de importanță comunitară ROSCI0103 Lunca Buzăului (Ord. MMAP nr. 46/2016). Potrivit Formulelor Standard, actualizate în anul 2016, s-au înregistrat extinderi de suprafață la nivelul mai multor situri de interes comunitar din județ, extinderi reflectate în listele de mai jos.

Siturile de importanță comunitară în județul Buzău, cu o suprafață totală de 431,375 km², sunt:

- Balta Albă – Amara – Jirlău – Lacul Sărat Căineni (ROSCI0005);
- Bisoca (ROSCI0009);
- Dealul Istrița (ROSCI0057);
- Lunca Buzăului (ROSCI0103);
- Muntioru Ursoaia (ROSCI0127);
- Penteleu (ROSCI0190);
- Platoul Meledic (ROSCI0199);
- Siriu (ROSCI0229);
- Valea Călmățuiului (ROSCI0259);
- Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici (ROSCI0272);
- Buzăul Superior (ROSCI0280);

⁹⁴ Raport anual privind starea mediului, Buzău, 2020

- Putna Vrancea (ROSCI0208);
- Dealurile Racovițeni (ROSCI0404).

Ariile de protecție specială avifaunistică din județul Buzău, cu o suprafață totală de 320,757 km², sunt:

- Balta Albă – Amara – Jirlău (ROSPA0004);
- Câmpia Gherghiței (ROSPA0112);
- Subcarpații Vrancei (ROSPA0141);
- Valea Călmățuiului (ROSPA0145);
- Balta Tătaru (ROSPA0006);
- Munții Vrancei (ROSPA0088);
- Lunca Buzăului (ROSPA0160).

Suprafața județului Buzău acoperită de arii naturale protejate de interes național și comunitar este de 776,33 km², ceea ce reprezintă cca 12,7% din întreaga suprafață a județului.

În **județul Constanța** există un număr de 38 de arii naturale protejate de interes național, o arie naturală protejată de interes local și un monument al naturii, cu o suprafață totală de 194,5 km², ceea ce reprezintă 2,74% din suprafața județului (suprafața de referință de 7071,29 km² înregistrate în evidența statistică a terenurilor conform recensământului din anul 2010)⁹⁵.

Pe teritoriul județului se află o parte din aria naturală protejată din rețeaua națională, Rezervația Biosferei Delta Dunării, remarcabilă prin suprafață și biodiversitate. Aceasta este cea mai întinsă arie compactă de stufărișuri și una din cele mai întinse zone umede din lume, habitat al păsărilor acvatice reprezentate prin mai mult de 300 de specii, printre care colonii unice de pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) și creț (*P. crispus*).

Rezervația Biosferei Delta Dunării este cea mai mare arie naturală protejată din țară, cu o suprafață de 580.000 ha și care are triplu statut internațional: Rezervație a Biosferei, Sit Ramsar și Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.

Situri Ramsar

Lacul Techirghiol a devenit sit Ramsar în data de 23 martie 2006 și a fost încadrat în categoria zonelor umede de importanță internațională prin H.G. 1586/2006. Lacul Techirghiol are triplu statut de conservare: rezervație naturală de interes național, sit Natura 2000, sit Ramsar, de importanță internațională.

Situat lângă Litoralul Mării Negre, acest lac unic în țară este împărțit în trei zone prin două diguri construite în perioada anilor '80. Porțiunea estică a lacului a rămas puternic sărată, cea de mijloc este salmastră, iar cea vestică este cu apă dulce. În aceste condiții atât de diverse, populațiile de plante ca de exemplu *Sueda maritima*, *Puccinellia distans* ca și cele de faună, *Triturus dobrogicus*, *Bombina bombina*, câteva specii amenințate de lilieci (ca de exemplu, *Miniopterus schreibersii*)

⁹⁵ Raport anual privind starea mediului, Constanța, 2020

s-au dezvoltat continuu, habitatele caracteristice de coastă și cele de zonă umedă asigurând bune condiții de dezvoltare pentru o mare varietate de specii.

Situl asigură condiții bune de iernat pentru specii de păsări migratoare, în special gâște și rațe, unele amenințate la nivel mondial (ca de exemplu, gâsca cu gât roșu și rața cu cap alb). Vegetația palustră constituie un loc ideal de înmulțire pentru păsările acvatice. Salinitatea caracteristică lacului Techirghiol reprezintă suportul pentru dezvoltarea micului crustaceu *Artemia salina* care produce nămolul sapropelic de natura biogenă, utilizat în activitățile medical-terapeutice. Suprafața totală a ariei protejate Lacul Techirghiol este de 1,229 km².

Arii naturale protejate de interes comunitar

În cadrul miniseminarului biogeografic de la București din septembrie 2012 reprezentanții Comisiei Europene au analizat suficiența desemnărilor existente în rețeaua ecologică Natura 2000 în România, inclusiv măsurile luate prin Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2387/2011. Concluziile miniseminarului au indicat necesitatea desemnării de situri marine offshore, precum și a extinderii suprafețelor siturilor Natura 2000 pentru îndeplinirea obligațiilor României ca stat membru UE.

Drept urmare, preocuparea României în această direcție s-a concretizat prin emiterea și aplicarea Ordinului nr. 46/2016 privind instituirea regimului de arie naturală protejată și declararea siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.

Prin Ordinul 46/2016 în județul Constanța au fost extinse suprafețele siturilor existente și au fost declarate 3 noi situri de importanță comunitară:

- ROSCI0340 Cuiugiuc;
- ROSCI0412 Ivrinezu;
- ROSCI0311 Canionul Viteaz (se află în Marea Neagră la o distanță de aproximativ 117 km față de limita sitului ROSPA02076 Marea Neagră).

Prin H.G. 663/2016 privind instituirea regimului de arie naturală protejată și declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, în județul Constanța a fost declarate 2 situri noi avifaunistice.

- ROSPA0166 Plopeni – Chirnogeni;
- ROSPA 0151 Ciobănița-Osmancea.

În județul Constanța au fost declarate:

- 27 situri de importanță comunitară (SCI), cu suprafața totală de 1463,14 km² din care 826,12 km², situri marine;
- 24 situri de protecție avifaunistică (SPA), cu suprafața totală de 2665,72 km².

Ariile naturale protejate din **județul Galați** sunt⁹⁶:

- Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior;

⁹⁶ Raport anual privind starea mediului, Galați, 2020

- ROSCI0315 Lunca Chineja;
- ROSCI0334 Pădurea Buciumeni-Homocea;
- ROSCI0360 Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbovățului;
- ROSPA0071 Lunca Siretului Inferior;
- ROSCI0134 Pădurea Balta Munteni;
- ROSCI0178 Pădurea Torcești;
- ROSCI0163 Pădurea Mogoș Mâțele;
- ROSCI0334 Pădurea Buciumeni Homocea;
- ROSCI0175 Pădurea Tălășmani;
- Rezervația naturală Pădurea Fundeanu;
- ROSCI0165 Pădurea Pogănești;
- ROSCI0139 Pădurea Breana Roșcani;
- ROSCI0151 Pădurea Gârboavele;
- Rezervație naturală Locul fosilifer Rateș Tecuci;
- Rezervație naturală Locul fosilifer Berești;
- Locul fosilifer Tirighina Barboși.

Județul Tulcea reprezintă o zonă extrem de importantă din punct de vedere biogeografic prin marea varietate stațională și altitudinală a zonei, care a determinat concentrarea unui număr de specii de floră și faună de interes conservativ și totodată interferența speciilor floristice din arealele central european, mediteraneean și asiatic. În acest sens, Delta Dunării este cel mai cunoscut exemplu, dar nu poate fi exceptată zona Munților Măcinului, pentru că aici se găsește limita nordică a zonei submediteraneene a Peninsulei Balcanice, o unitate distinctă a provinciei floristice macedotracică. De asemenea, din punct de vedere faunistic, județul este bine cunoscut pentru numărul important de specii de păsări existente în Delta Dunării, dar și pentru faptul că prin Dobrogea trec mai multe căi importante de migrație a păsărilor, dintre care cel mai important culoar de migrație din sud-estul Europei format din Delta Dunării, zona lagunară și zona litorală românească⁹⁷.

Delta Dunării este importantă și cunoscută pentru diversitatea impresionantă a habitatelor și a formelor de viață pe care le găzduiește, constituind un adevărat muzeu al biodiversității, o bancă naturală de gene de o valoare inestimabilă pentru patrimoniul natural universal, recunoscută prin triplul statut de protecție pe care îl deține: Rezervație a Biosferei, Zonă umedă de importanță internațională în special ca habitat al păsărilor de apă - Sit Ramsar și parte a Patrimoniului Natural Mondial.

Pe de altă parte în zona continentală a județului există peisaje de stepă și silvo-stepă unice în Europa, lucru ce face ca această zonă să fie recunoscută drept una din cele mai frumoase regiuni ale țării.

⁹⁷ Raport anual privind starea mediului, Tulcea, 2019

Dobrogea și Delta Dunării, cu patrimoniul natural și peisagistic de importanță mondială, formează împreună o zonă unică în țară și în Europa, în care sunt întâlnite unele dintre cele mai vechi structuri geologice de pe continent limitrofe celor mai recente, reprezentate prin zonele aluvionare ale deltei. De asemenea, aici se întâlnește cea mai întinsă suprafață de arii protejate și situri Natura 2000 din țară și una dintre cele mai extinse din Uniunea Europeană, reprezentative pentru bioregiunile stepică și pontică.

Suprafața județului este acoperită în proporție de 60% de ecosisteme naturale și seminaturale, identificându-se un număr de 38 de tipuri de habitate naturale de interes comunitar care sunt incluse în Anexa I a Directivei Habitate, și pentru care s-au instituit cele 8 Situri de Importanță Comunitară. Delta Dunării adăpostește 18 dintre aceste habitate care nu se regăsesc în celelalte zone ale județului. De asemenea în zona marină a Deltei Dunării se regăsesc alte două tipuri de habitate specifice și există, de asemenea, habitatul 1180 "*Structuri submarine create de scurgeri de gaze*" unic la nivel de țară.

Rețeaua națională de arii naturale protejate și Rețeaua NATURA 2000 (Directiva 92/43/CEE asupra conservării habitatelor naturale și a speciilor sălbatice de floră și fauna și Directiva 79/409/CEE privind protejarea păsărilor salbatice modificată de Directiva 91/244/C, Directiva 94/24/CE, Directiva 97/49/CE) suprapuse parțial sau total teritoriului administrativ al **județului Vrancea**, sunt:

- 21 de rezervații naturale;
- 1 parc natural;
- 14 Situri de importanță comunitară – SCI;
- 4 Arii speciale de protecție avifaunistică – SPA.

Acestea se suprapun în totalitate sau parțial, teritoriului administrativ al județului, unele dintre areale cumulând cel puțin două statute de protecție⁹⁸.

Ariile protejate de interes național pe teritoriul județului Vrancea sunt: Pădurea Lepșa-Zboina, Tișița, Cascada Putnei, Groapa cu Pini, Strâmtura Coza, Râpa Roșie, Pârâul Bozu, Algheanu, Lacul Negru, Pădurea Verdele, Cascada Mișina, Muntele Goru, Căldările Zăbalei, Pădurea Cenaru, Focul Viu de la Andreiașu, Reghiu Scruntaru, Pădurea Dălhăuți, Lunca Siretului, Poiana Muntioru, Merișor-Cotul Zătuanului, Putna-Vrancea.

Ariile de protecție specială din județul Vrancea sunt: SPA Munții Vrancei (ROSPA0088), Măgura Odobești (ROSPA0075), Lunca Siretului Inferior (ROSPA0071), Subcarpații Vrancei (ROSPA0141).

2.6.3 Riscuri naturale

Zonele de risc natural sunt reprezentate de arealele delimitate geografic, în interiorul cărora există o posibilitate de producere a unor fenomene naturale distructive, ce pot afecta populația, activitățile umane, mediul natural și cel construit, și pot produce pagube și victime omenești.

Cutremurele de pământ

⁹⁸ Raport anual privind starea mediului, Vrancea, 2020

În Regiunea Sud-Est, din cele șase județe ale sale, patru dintre acestea sunt expuse unui risc seismic mai ridicat. Din punct de vedere tectonic, Dobrogea de Nord este străbătută de falia Focșani – Galați – Tulcea – Insula Șerpilor. La sud se află falia Peceneaga-Camena, care până în prezent, nu a generat cutremure de intensitate mai mare de 5MM.

Inundațiile

Fiind traversată de Fluviul Dunărea, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est este una din regiunile care prezintă un risc ridicat la inundații. Fenomenul despăduririlor masive, mai ales după 1990, au amplificat gravitatea fenomenului, inundațiile având deseori un caracter torențial, în multe zone ale țării. Din punct de vedere al frecvenței producerii acestora și pierderile masive cauzate, le fac să se situeze pe primul loc, în cadrul riscurilor naturale, cu impact major asupra populației și activităților economice.

Perioadele de inundație (de amplitudine și durată diferită) au favorizat întotdeauna dezvoltarea corespunzătoare a biocenozelor și îndepărtarea poluanților cu sursă de proveniență diversă. Inundațiile corespund, evident, fazelor de creștere a nivelului Dunării.

Cauzele naturale și cele antropice ale producerii inundațiilor sunt:

- relieful accidentat, cu posibilități de concentrare a scurgerilor;
- lipsa lucrărilor de regularizare (colectare și evacuare) a scurgerilor de pe versanții învecinați ai localităților;
- lipsa rețelei de canalizare a apelor pluviale și subdimensionarea celei existente;
- lipsa plantațiilor forestiere pe formațiunile torențiale nepermanente, în bazinele de recepție a acestora și lipsa zonelor de protecție împădurite pe cursurile de apă permanente;
- neamenajarea (regularizarea) și neîntreținerea cursurilor de apă.

Alunecările de teren

Mecanismul producerii acestora a fost studiat și descris de către geomorfologi, însă efectele acestor procese de versant se reflectă negativ pentru relief, vegetație și om. În situația existenței unei supraumectări (surplus de umiditate), provenită din creșterea nivelului apelor subterane sau din precipitații (mai bogate), se va produce îmbibarea cu apă a argilelor și marnelor, transformându-le într-o suprafață alunecoasă. Straturile de rocă de deasupra acestora, sub acțiunea gravitației, se vor deplasa lent spre baza versantului, declanșând astfel alunecarea de teren.

Profilul de risc privind alunecările de teren este ridicat pentru județele Vrancea și Buzău, mediu pentru județele Constanța și Tulcea, scăzut pentru județele Brăila și Galați, acest lucru fiind puternic influențat de tectonica zonală.

Seceta

Studiile de prognoză referitoare la frecvența și severitatea secetei, în strânsă legătură cu schimbările climatice, arată că acestea vor crește semnificativ în viitorul apropiat. În sudul și estul României s-a estimat o reducere a resurselor de apă, așteptându-se ca, regiunile care sunt

în prezent uscate, să fie afectate de deșertificare în viitor. Cea mai afectată este Câmpia Bărăganului (sudul județului Brăila, cu un deficit mare de apă). S-a dovedit faptul că, producțiile medii pentru diverse culturi, în anii secetoși, sunt de doar 35-60% din întreaga capacitate, cu impact direct asupra diminuării veniturilor fermierilor. Tot seceta este cea care afectează și debitul apelor și capacitatea de furnizare cu regularitate a apei publice.

Rezervația Biosferei Delta Dunării a fost afectată de secetă, înregistrându-se în trecut până la 56 km de canale colmatate, reducerea suprafeței de apă, scăderea adâncimii apelor din lacuri și bazine și un pericol sporit de eutrofizare a acestor lacuri⁹⁹.

Eroziunea malurilor¹⁰⁰

Consecința directă a evoluției acestui proces îl reprezintă apariția zonelor de teren instabile și nesigure, a căror soluție de remediere este proiectarea și executarea unor lucrări de stabilizare, consolidare și apărare a malurilor. Unul dintre cele mai grave efecte ale construcției barajelor transversale pe Fluviul Dunăre, cât și pe afluenții acesteia, îl reprezintă eroziunea albiei. Acest efect negativ al blocării sedimentelor în baraje este accentuat de exploatarea nisipului din patul albiei, pentru material de construcție. Chiar dacă amplificarea eroziunii albiei Dunării este dovedită, din cauza complexității regimului fluvial este foarte dificilă separarea clară a zonelor în care predomină eroziunea de cele în care predomină depunerea.

Eroziunea costieră

Eroziunea costieră a afectat foarte mult Litoralul Mării Negre în special în ultimele trei decenii. Cercetările efectuate de Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Marină "Grigore Antipa", arată că litoralul românesc se află într-o stare gravă. Eroziunea costieră s-a accentuat foarte mult și ca urmare a schimbărilor climatice, care determină creșterea nivelului mării. O altă cauză este dată de amenajările hidrotehnice de pe Dunăre și de pe afluenții săi principali, precum și de pe zona de coastă a mării, ceea ce duce la scăderea aportului de material nisipos transportat pe mal, de către ape. De asemenea, reducerea stocurilor de crustacee a condus la reducerea nisipului bio-organic, depus pe țărmul românesc. Eroziunea mării a provocat dispariția completă a unor întinse zone de plajă. Administrația Națională „Apele Române” (ANAR) este autoritatea responsabilă pentru administrarea zonei costiere a Mării Negre.

Riscul de eroziune

Sectorul nordic al litoralului românesc (între Sulina și Capul Midia) nu este considerat o prioritate din punct de vedere al riscului de eroziune, iar linia de coastă este în general naturală. Protecția mediului este asigurată de o bună parte a aliniamentului, care permite continuarea proceselor naturale. Există totuși o locație unde există o prioritate în privința lucrărilor de refacere a coastei, aceasta fiind zona centrală, dintre Sulina și Sf. Gheorghe. Aici eroziunea este determinată de impactul antropic asupra aportului de sedimente aduse de către Dunăre (îndiguiri, baraje, etc). Se poate aduce material dragat la o locație din apropierea țărmului, pentru a permite sistemului

⁹⁹ Acordul de Parteneriat pentru perioada de programare 2014-2020

¹⁰⁰ Starea mediului marin și a zonei costiere

să revină la o stare mai apropiată de cea naturală, prin refacerea unei conexiuni litorale peste gura Sulina.

Sectorul sudic (aflat între Portul Midia și Vama Veche) prezintă mai multe puncte critice, unde eroziunea este extrem de activă și unde majoritatea aliniamentului este în prezent apărută artificial. Multe din aceste elemente de apărare sunt în stare precară, iar plajele se erodează continuu și în prezent. Aceste puncte cheie sunt reprezentate de plajele Mamaia, Tomis Nord, Eforie, Costinești, Olimp - Venus, Balta Mangalia și Saturn.

Schimbările climatice asupra mediului marin și costier

Schimbările climatice globale cauzate de efectul de seră "greenhouse effect" se fac resimțite și la litoralul românesc. Variația nivelului mării la Constanța pe termen lung este similară cu variația globală, având același ritm de creștere de 1,9 mm/an. Media anuală pe 2019 de 21,55 cm este cu + 4,28 cm mai ridicată decât media multianuală 1933 – 2018 (de 17,27 cm).

În condițiile în care atât temperatura aerului, cât și a apei marine înregistrează o ușoară creștere, este de presupus că nivelul crescut s-ar datora expansiunii termale și a precipitațiilor.

Temperaturile medii ale apei de mare înregistrate în 2019 la Constanța au depășit aproape pe toată durata anului mediile multianuale, doar luna mai încadrându-se în limitele normale. Astfel, temperatura medie a apei de mare la Constanța în anul 2019 raportată la media ultimilor 60 de ani a perioadei analizate, a fost cu 2,84°C mai ridicată.

Pe baza datelor de nutrienți analizate, pe parcursul anului 2019 în apele costiere s-au evidențiat trei factori care au contribuit la dinamica nutrienților și parametrilor fizicochimici:

- Temperatura apei mării a înregistrat media anuală cea mai ridicată (14,9°C) din ultimii 60 de ani (1959-2019) cu abateri pozitive ale mediilor lunare cuprinse între 0,8°C (ianuarie) și 5,8°C (iunie). Se remarcă și abaterile pozitive foarte mari ale lunilor noiembrie (4,0°C) și decembrie (4,3°C).
- Debitul Dunării a înregistrat în luna iunie 2019 valoarea medie 12.028 m³/s care au depășit semnificativ media lunară multianuală. Perioada coincide cu gradul minim de agitație al mării și temperaturile cele mai ridicate ale apei mării, astfel încât impactul a fost observat până în apele costiere.
- Fenomenele de circulație ale maselor de apă sub influența regimului vântului și al curenților.

În apele costiere de la litoralul românesc s-au înregistrat valori extreme ale concentrațiilor de nutrienți. Ecosistemul (habitatul pelagic) a răspuns diferit – în timp și spațiu fiind supus efectelor sinergice sau succesive ale factorilor amintiți. Efectele s-au observat în special în scăderea conținutului de oxigen dizolvat care, pe tot parcursul anului, s-a situat sub mediile lunare multianuale (1959- 2018).

În cursul anului 2019 s-au înregistrat un număr de 154 fenomene meteorologice extreme din care:

- 140 evenimente extreme produse de inundații prin revărsarea râurilor sau din scurgeri de pe versanți;
- 12 evenimente provocate de topirea zăpezii sau datorită fenomenului îngheț-dezghet;
- 1 eveniment de eroziune costieră la țărmul Mării Negre;
- 1 eveniment extrem produs de secetă. Următoarele evenimente au însoțit fenomenele de inundații:
- 27 evenimente extreme produse de precipitații abundente și bălțiri;
- 14 evenimente extreme produse de precipitații abundente și grindină;
- 11 evenimente extreme produse de precipitații abundente și vânt.

Au fost afectate de inundații cel puțin o dată un număr de 1.243 de UAT-uri, respectiv un număr de 3.246 localități. Populația afectată de inundații: 6.945 locuitori.

Impactul schimbărilor climatice se reflectă în: sănătatea populației, creșterea temperaturii medii cu variații semnificative la nivel regional, diminuarea resurselor de apă pentru populație, reducerea volumului calotelor glaciare și creșterea nivelului oceanelor, modificarea ciclului hidrologic, sporirea suprafețelor aride, modificări în desfășurarea anotimpurilor, creșterea frecvenței și intensității fenomenelor climatice extreme, reducerea biodiversității etc.

Ținând cont că fenomenul schimbărilor climatice reprezintă un proces cu caracter global cu care se confruntă omenirea în acest secol din punct de vedere al protecției mediului înconjurător, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat *Strategia națională privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse de carbon și Planul național de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice al Strategiei naționale privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse de carbon, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 739/2016.*

Conform Raportului de indicatori 2019, publicat de Agenția Națională pentru Protecția Mediului, emisiile de gaze cu efect de seră reprezintă tendințele (totale și pe sectoare) emisiilor de gaze cu efect de seră în raport cu obligațiile statelor membre de a respecta obiectivele protocolului de la Kyoto. Emisiile sunt prezentate în funcție de tipul acestora și sunt analizate în funcție de potențiala lor contribuție la amplificarea fenomenului încălzirii globale.

În perioada 1989 – 2018, totalul emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel național au înregistrat o tendință descrescătoare. În perioada 2008-2018, emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial și comercial au crescut cu 5,94%. Ponderea emisiilor totale de GES ale categoriei "Alte sectoare (rezidențial) este de aproximativ 59,34% pentru anul de bază 1989 și 67,90% pentru anul 2018. Contribuția acestei categorii este de aproximativ 7.896,997 kt CO₂ echivalent în anul 2018. Se observă o contribuție principală a utilizării gazelor naturale drept combustibil în această categorie de activitate, pe toată durata perioadei de timp 1989-2018.

Pentru a minimiza efectul schimbărilor climatice, emisiile globale de gaze cu efect de seră trebuie să fie reduse în mod semnificativ, iar politicile necesare pentru a face acest lucru trebuie să fie puse în aplicare rapid și integral.

Principalele surse de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial sunt:

- arderea combustibililor fosili pentru producerea de energie electrică și termică, în domeniile transporturi, industrie și în gospodărie;
- depozitarea deșeurilor.

Gazele cu efect de seră prevăzute de Protocolul de la Kyoto sunt: CO₂, CH₄, N₂O, SF₆, HFC-uri și PFC-uri.

Pentru județele Brăila, Constanța, Galați și Tulcea, conform informațiilor din ultimele Rapoarte anuale privind starea mediului din județ, nu sunt date disponibile la acest moment din inventarul național.

În inventarul de emisii la nivelul județului Buzău sunt incluse numai emisiile de CO₂, CH₄ și N₂O, ceilalți compuși neputând fi estimați din cauza lipsei datelor de intrare necesare calculului.

Tabel nr. 2.6.3.1

Emisii totale de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial, în județul Buzău

Buzău	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Emisii totale (mil. tone CO₂ Eq)	6,09	7,234	5,781	5,767	5,803	-

Sursa: Raport anual privind starea mediului, Brăila, 2020

Conform datelor din Raportul anul privind starea mediului 2020, la nivelul județului Vrancea, emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial în perioada 2013-2018 este zero, la fiecare poluant.

Energii regenerabile și eficiență energetică

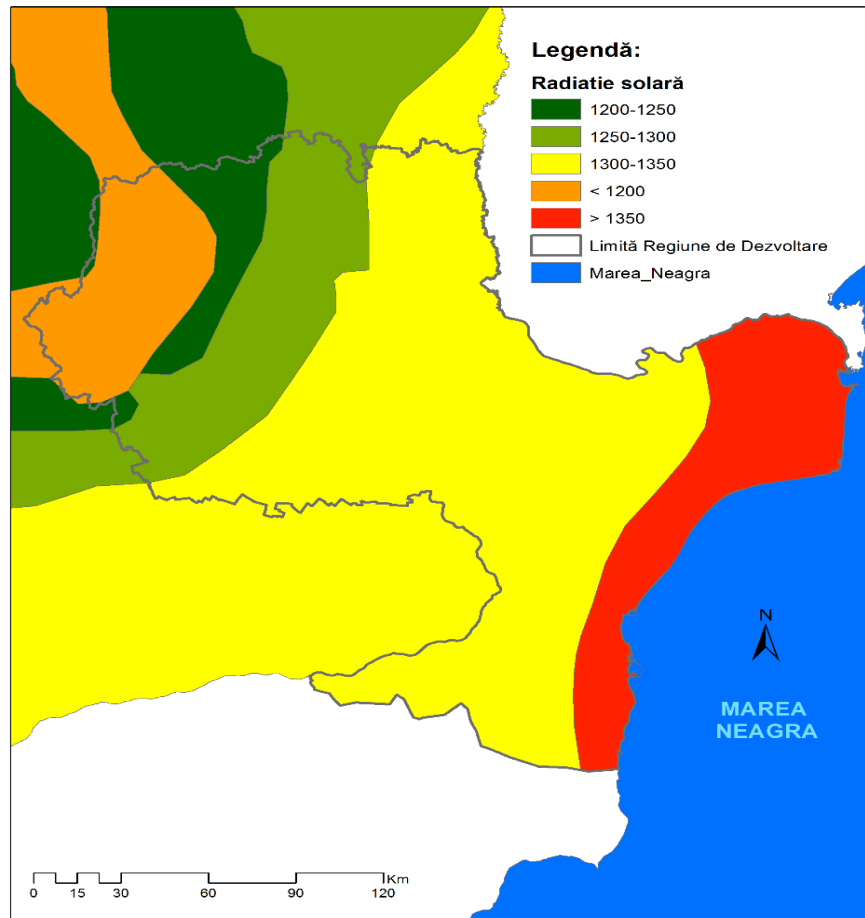
Sursele regenerabile de energie sunt definite ca surse de energie nefosile: eoliană, solară, geotermală, a valurilor, a mareelor, hidroelectrică, biomasă, gaz de fermentare a deșeurilor, gaz de fermentare a nămolurilor din instalațiile de epurare a apelor uzate și biogaz. Energia electrică produsă din surse regenerabile de energie include: energia electrică generată de hidrocentrale (excluzând pomparea), vânt, soare, geotermal și energia electrică obținută din biomasă/deșeuri. Energia electrică din biomasă/deșeuri include energia electrică produsă din arderea lemnului/deșeurilor din lemn și din alte deșeuri solide de natură regenerabilă (de exemplu paie), incinerarea deșeurilor municipale solide, biogaz (incluzând deșeurile îngropate, canalizarea și gazele de fermă) și biocombustibili lichizi.

Contextul politicilor relevante de mediu și ținte/obiective sunt: ponderea consumului de energie electrică din surse regenerabile de energie care oferă o indicație asupra progresului înregistrat în reducerea impactului asupra mediului al consumului de energie electrică. Creșterea ponderii surselor regenerabile în consumul de energie electrică va ajuta statele membre ale UE să-și reducă emisiile de GES rezultate în urma producerii de energie, dar impactul la nivel global va depinde de tipul surselor de generare care vor fi înlocuite în sistemul energetic. Emisiile de poluanți în aer sunt, în general, mai mici în cazul producerii de energie electrică din surse regenerabile decât în cazul producerii de energie electrică din combustibili fosili.

Conform informațiilor din Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019, producția de energie primară în anul 2018, de 24.979 mii tep, a scăzut cu 438 mii tep față de anul 2017, din cauza scăderii producțiilor de cărbuni, țiței și gaze naturale utilizabile, dar a continuat să-și păstreze ponderea semnificativă în totalul resurselor de energie, reprezentând 57,8% din acestea. Producția de energie electrică din resurse regenerabile (hidro, eoliană și solar fotovoltaică) a înregistrat o creștere de 8,6% (+178 mii tep) față de anul precedent.

Regiunea Sud-Est deține un potențial ridicat și diversificat al energiilor regenerabile (energie solară, energie eoliană). În zona de litoral și, mai ales, în județul Tulcea, condițiile sunt favorabile pentru producerea de energie eoliană, iar potențialul este ridicat pentru aplicațiile electroenergetice ale energiei solare, precum și pentru producția de energie din biomasă (în special în județele Brăila și Constanța).

Harta radiației solare în Regiunea Sud-Est, ca potențial de energie regenerabilă (energie solară)

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Datorită caracteristicilor vânturilor, zona litorală prezintă elemente favorabile pentru producerea de energie eoliană: în Dobrogea, numărul de ore pe an în care viteza vântului depășește 4 m/secundă este de 4000, putând atinge 5000 ore/an în nord-estul județului Tulcea, care este unul din siturile cu cel mai mare potențial din Europa. Parcurile eoliene operaționale din România sunt în principal situate în zona Dobrogea, pe coasta Mării Negre, unde viteza medie a vântului poate ajunge la 7 m/secundă la o altitudine de 100 m. Zona este de câmpie și puțin populată, ceea ce facilitează instalarea unui număr mare de turbine eoliene.

Infrastructura energetică regională este complexă, în regiune existând mari producători de energie electrică din diferite surse, care includ termocentralele și hidrocentralele localizate în diferite județe, precum și Centrala Nucleară de la Cernavodă. În ceea ce privește eficiența energetică, se remarcă faptul că Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un consum scăzut de energie în gospodărie.

Județul Tulcea are un potențial energetic eolian net superior altor județe ale țării, fiind situat în Podișul Dobrogei care reprezintă una din cele cinci zone cu potențial energetic eolian identificate la nivelul țării. Acest factor atrage atenția unor investitori cu potențial economic ridicat. Potențialul energetic eolian a început să fie valorificat prin derularea unor investiții de construire de parcuri eoliene în diferite zone ale județului, respectiv amplasarea centralelor eoliene în zona comunei Baia, comunei Valea Nucarilor, comunei Topolog, zona orașului Măcin.

Județul Constanța este județul în cadrul căruia se produce energie nucleară în cadrul Centralei Nucleare-Electrice Cernavodă (Unitățile 1 și 2). Activitatea de producere a energiei electrice din energie eoliană nu generează impact asupra calității aerului. Această activitate este benefică pentru mediu, având în vedere că utilizează ca materie primă energia regenerabilă, evită emisiile de gaze cu efect de seră și nu utilizează resurse naturale epuizabile.

De asemenea, prin valorificarea potențialului de hidrocarburi și off-shore al surselor regenerabile din Marea Neagră, România poate deveni un furnizor regional de securitate energetică. În același timp, întărirea și modernizarea rețelelor, digitalizarea, diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare, creșterea și modernizarea capacităților de stocare, compatibile cu utilizarea noilor gaze și a hidrogenului precum și creșterea capacităților de interconectare cu statele vecine, reprezintă factori care vor contribui în primul rând la asigurarea securității energetice naționale, dar și la obiectivul României de a avea statutul de furnizor regional de securitate energetică¹⁰¹.

Un studiu sistematic de inventariere a potențialului eolian teoretic pentru întreg teritoriul național s-a realizat de către ICEMENERG în anul 2006 și a oferit o valoare a potențialului de aproximativ 23 TWh/an prin instalarea unor capacități cu puterea totală de cca. 14.000 MW. Potențialul teoretic eolian, determinat în anul 2006, trebuie ajustat ținând cont de potențialul tehnico - economic și de instituirea ulterioară a ariilor protejate Natura 2000, precum și de culoarele de zbor pentru populațiile de păsări, elemente care diminuează opțiunile de dezvoltare a unor noi proiecte în regiunea Dobrogei.

Valorificarea potențialului solar în scopul producerii de energie electrică prin utilizarea panourilor fotovoltaice permite, conform aceluiași studiu, instalarea unei capacități totale de 4.000 MW și producerea unei energii anuale de 4,8 TWh. La sfârșitul anului 2016, erau instalate în România parcuri solare cu puterea totală de 1.360 MW care, conform energiilor de proiect, produc 1,91 TWh/an. În anul 2019, parcurile fotovoltaice din România au produs 1,40 TWh.

România are un mix energetic echilibrat și diversificat. Această realitate este ilustrată inclusiv de performanțele principalelor companii producătoare de energie, concentrate, fiecare, asupra exploatării câte unui tip de resursă energetică primară, precum și de operatorii de transport de energie electrică și gaze naturale. Marile companii în care statul este acționar majoritar reprezintă coloana vertebrală a Sistemului Energetic Național. Ținând cont de poziționarea geografică și strategică a României, precum și de viziunea de dezvoltare a sectorului energetic,

¹⁰¹ Strategia Energetică a României 2020

aceste companii au potențialul și condițiile de a deveni companii cu un rol important în asigurarea securității energetice și a serviciilor de sistem, la nivel regional.

Contribuția acestor companii energetice cu rol regional la securitatea energetică a regiunii s-a văzut limpede în ultimii ani în perioadele în care sistemele energetice ale țărilor din această parte a Europei au fost afectate de condiții meteorologice extreme. Dimensiunea acestor companii, energia produsă, livrată și, respectiv, transportată au asigurat buna funcționare a Sistemului Energetic Național, dar și a sistemelor energetice din țările vecine. Statutul României de furnizor de securitate energetică în regiune se susține în foarte mare măsură prin activitatea acestor societăți. Două din cele șase companii au o relevanță ridicată pentru Regiunea Sud-Est, respectiv: SPEEH HIDROELECTRICA SA și SN NUCLEARELECTRICA SA.

SPEEH HIDROELECTRICA SA

Hidroelectrica are în exploatare 187 centrale și 430 grupuri hidroenergetice cu o putere instalată totală de 6.330,672 MW. În anul 2019, compania a produs peste 15 TWh, înregistrând un profit net de 861 milioane lei. Hidroelectrica este lider în producția de energie electrică și principalul furnizor de servicii tehnologice de sistem din România.

SPEEH Hidroelectrica SA este deținută de statul român, prin Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (80,06% din acțiuni) și de Fondul Proprietatea (19,94% din acțiuni) și se pregătește pentru listarea la bursă. Conform Strategiei de investiții a Hidroelectrica pentru perioada 2020-2025, compania și-a propus finalizarea investițiilor aflate în execuție, realizarea de noi capacități atât pe râurile interioare, cât și pe fluviul Dunărea (estimând o putere instalată totală de 713,64 MW și o producție medie anuală de 3.396,79 GWh/an), retehnologizarea și modernizarea grupurilor în funcție de starea tehnică și de depășirea duratei de viață a acestora (estimând o putere instalată totală de 1.969,40 MW și o producție medie anuală de 4.651 GWh/an), precum și diversificarea portofoliului de producție prin dezvoltarea de noi capacități bazate pe alte surse regenerabile de energie: eolian onshore și offshore, fotovoltaic, biomasă, producție de energie bazată pe hidrogen (estimând o putere instalată totală de peste 655 MW și o producție medie anuală de 1.763,92 GWh/an).

SN NUCLEARELECTRICA SA

SN Nuclearelectrica SA produce energie electrică, termică și, de asemenea, combustibil nuclear. În anul 2019 producția totală de energie electrică a fost de 11,28 TWh, iar profitul net al companiei a fost de peste 535.667 mii milioane lei.

Compania este listată la bursă, iar structura acționariatului se prezintă astfel: statul român, prin Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri - 82,49% din acțiuni, Fondul Proprietatea - 7,053%, alți acționari - 10,45%.

Nuclearelectrica are două sucursale, fără personalitate juridică - Sucursala CNE Cernavoda, care exploatează Unitățile 1 și 2 de la CNE Cernavodă, precum și serviciile auxiliare, și Sucursala FCN Pitești, întreprindere calificată de combustibil nuclear. De asemenea, Nuclearelectrica este unicul

acționar al companiei de proiect EnergoNuclear, pentru realizarea reactoarelor 3 și 4 de la Cernavodă¹⁰².

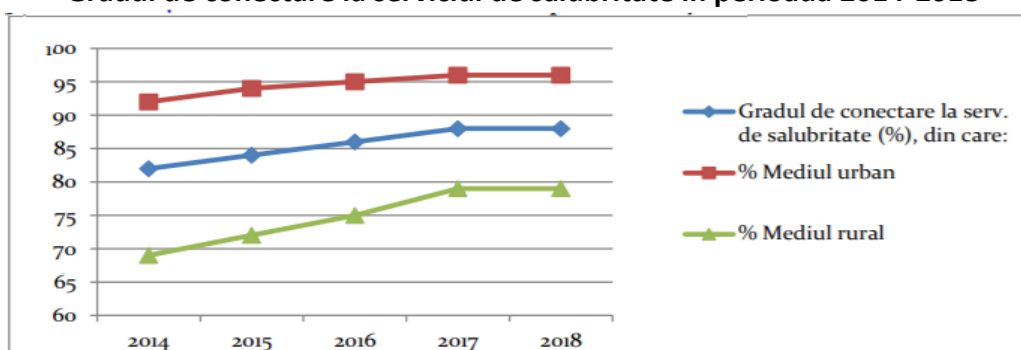
2.6.4 Gestionarea deșeurilor și Economia circulară

În conformitate cu prevederile Planului național de gestionare a deșeurilor, aprobat prin H.G. nr. 942/2017, „deșeurile municipale sunt deșeurile menajere și alte deșeuri, care, prin natură sau compoziție, sunt similare deșeurilor menajere”.

La nivel național, colectarea deșeurilor municipale nu este generalizată. În figura de mai jos se prezintă evoluția gradului de conectare la serviciul de salubritate în perioada 2014-2018.

Grafic nr. 2.6.4.1

Gradul de conectare la serviciul de salubritate în perioada 2014-2018

Sursa: Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019

Conform Legii 211/2011 privind regimul deșeurilor, deșeurile municipale sunt reprezentate de totalitatea deșeurilor generate în mediul urban și rural din gospodării și activități de salubritate, comerț, industrie, instituții grupate în două categorii:

- deșeuri amestecate și deșeuri colectate separat de la gospodării, inclusiv hârtia și cartonul, sticla, metalele, materialele plastice, biodeșeurile, lemnul, textilele, ambalajele, deșeurile de echipamente electrice și electronice, deșeurile de baterii și acumulatori și deșeurile voluminoase, inclusiv saltelele și mobila;
- deșeuri amestecate și deșeuri colectate separat din alte surse în cazul în care deșeurile respective sunt similare ca natură și compoziție cu deșeurile menajere.

Deșeurile municipale nu includ deșeurile de producție, agricultură, silvicultură, pescuit, fose septice și rețeaua de canalizare și tratare, inclusiv nămolul de epurare, vehiculele scoase din uz și deșeurile provenite din activități de construcție și desființări.

Din totalul cantității de deșeuri municipale generate cel mai mare procentaj îl dețin deșeurile menajere și asimilabile. Acestea au o varietate de surse de proveniență dintre care cele mai importante ar fi gospodăriile, unitățile economice și instituțiile.

Deșeurile municipale și asimilabile rezultate în județul Brăila sunt de tipul:

¹⁰² ¹⁰² Strategia Energetică a României 2020

- deșeuri menajere colectate în amestec și separat de la populație;
- deșeuri asimilabile celor menajere colectate din industrie, comerț și instituții;
- deșeuri stradale;
- deșeuri din piețe;
- deșeuri din grădini și parcuri
- deșeuri din construcții și demolări.

Tabel nr. 2.6.4.2

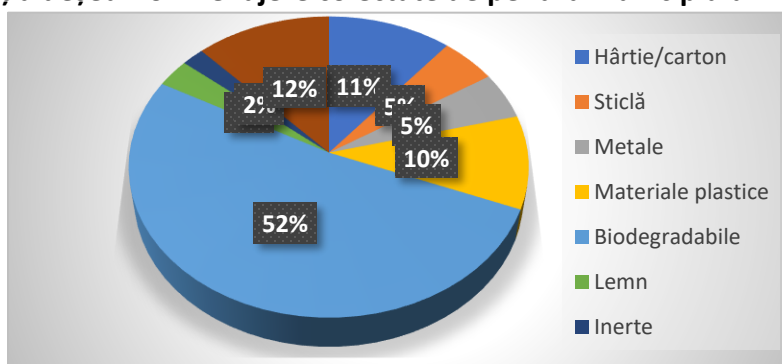
Cantități de deșeuri municipale generate în perioada 2012-2019 (mii tone), în județul Brăila

	Deșeuri municipale	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Deșeuri menajere colectate	49,3	53,8	46,9	53,03	56,82	58,32	60,02	60,57
1.1	• în amestec	49,2	53,7	46,8	52,9	56,8	57,43	59,51	60,20
1.2	• selectiv	0,1	0,1	0,1	0,1	0,02	0,89	0,52	0,38
2	Deșeuri din servicii municipale (stradale, piețe, grădini, parcuri și spații verzi)	16,7	18,8	18,6	19,6	22,01	18,01	16,63	17,82
3	Deșeuri din construcții și demolări	4,9	4,4	30,5	28,7	4,21	3,68	6,53	3,26
4=1+2+3	Total deșeuri municipale colectate	70,9	77	96	101,3	83,04	80,01	83,18	81,65
5	Deșeuri menajere generate și necolectate (estimat)	7,3	7,5	10,1	12,4	11,46	11,78	12,12	14,22
6= 4+5	Total deșeuri municipale generate	78,2	84,5	106,1	113,7	94,5	91,79	95,30	95,87

Sursa: Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Brăila

Grafic nr. 2.6.4.3

Compoziția deșeurilor menajere colectate de pe raza municipiului Brăila, 2019

Sursa: prelucrare date din Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Brăila

După proveniența lor, deșeurile municipale includ:

- deșeuri menajere de la populație și agenți economici;
- deșeuri din servicii publice (deșeuri stradale, din piețe, grădini, parcuri și spații verzi);
- deșeuri din construcții și demolări (inclusiv alte categorii de deșeuri neclasificate).

În anul 2019 au fost colectate în județul Brăila, prin intermediul operatorilor de salubritate autorizați sau al serviciilor de gospodărire din cadrul unor primării, o cantitate de 81.820 tone deșeurii. Cea mai mare parte a deșeurilor menajere colectate, aproximativ 88% provine de la populație.

Din cele 44 de unități administrativ teritoriale (UAT) ale județului Brăila, un număr de 5 (orașele Făurei, Ianca și Însurăței și comunele Cazasu și Jirlău) și-au înființat servicii proprii, iar restul, inclusiv municipiul Brăila au delegat activitatea către operatori de salubritate autorizați din punct de vedere al protecției mediului.

Majoritatea deșeurilor municipale colectate (de la 35 UAT) sunt stocate temporar înainte de a fi transportate către eliminare în opt puncte de colectare dotate cu containere de mare capacitate (32mc).

În conformitate cu prevederile Legii 211/2011 privind deșeurile, art. 17, alin. 1, autoritățile administrației publice locale au obligația să asigure colectarea separată pentru cel puțin următoarele tipuri de deșeurii: hârtie, metal, plastic și sticlă.

La nivelul județului Brăila, pentru a reduce cantitățile de deșeurii care trebuie eliminate prin depozitare, având în vedere și dificultățile practice create prin sistarea depozitării pe depozite neconforme (depozitul Ianca și spațiile neecologice de depozitare rurale), autoritățile publice locale au implementat diverse soluții pentru colectarea separată a deșeurilor reciclabile, recurgând, în unele cazuri și la sortarea manuală din deșeurii în amestec a acestora. Colectarea selectivă la sursă a deșeurilor menajere de la populație se realizează încă în mică măsură. Prin diverse proiecte implementate anterior anului 2014 în localitățile din județul Brăila s-au asigurat și unele dotări necesare pentru colectare selectivă, respectiv europubele sau containere, amplasate în special în cartierele de blocuri sau în unele spații publice din cartiere (piețe, parcuri), iar în cartierele de case s-a inițiat din iulie 2019 colectarea separată de deșeurii reciclabile în saci puși la dispoziție de operatorii de salubritate. Cu toate acestea, colectarea separată se realizează deficitar, în containerele pentru deșeurii reciclabile încă sunt depuse și deșeurii nesortate.

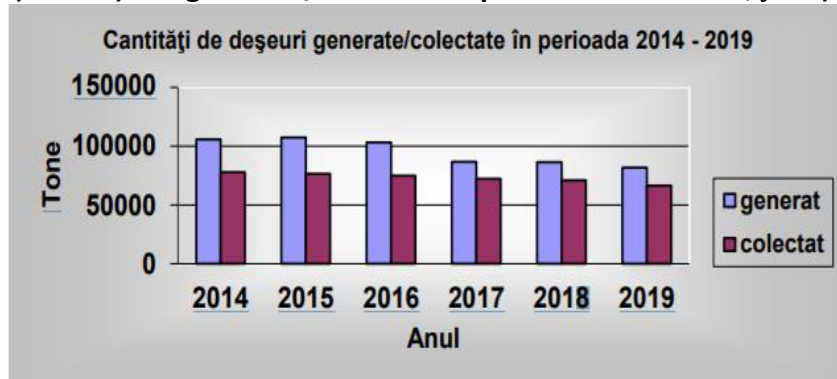
Pentru municipiul Brăila începând din semestrul II al anului 2018, Primăria Brăila a amplasat pe domeniul public, în cartierele cu blocuri 300 puncte gospodărești modulare dotate cu containere pentru colectarea separată a deșeurilor în două fracții, umedă (deșeurii amestecate nereciclabile) și uscată (deșeurii reciclabile) unde populația, prin aport propriu, poate depune separat deșeurii reciclabile și fracția umedă. Deșeurii reciclabile colectate din aceste puncte sunt predate operatorilor autorizați pentru valorificarea deșeurilor.

La nivelul **județului Buzău**, procentul populației urbane care a beneficiat de servicii de salubritate, a fost de 100% în anul 2019, față de 84,47% în 2018, iar cel al populației rurale de 76,11% în 2019 față de 67,27% în 2018. De asemenea, ținând cont de aceste procente și de faptul că încă mai există zonele rurale nu sunt servicii specializate pentru colectarea și transportul deșeurilor menajere, se poate estima cantitatea de deșeurii menajere necolectate și anume 6885,404 tone în anul 2019, față de 15607,45 tone în anul 2018. Se observă o scădere semnificativă a cantității

de deșeuri generate și necolectate, ca urmare a înființării serviciilor de salubritate în tot mai multe localități rurale și atingerii procentului de acoperire de 100% în mediul urban.

Grafic nr. 2.6.4.4

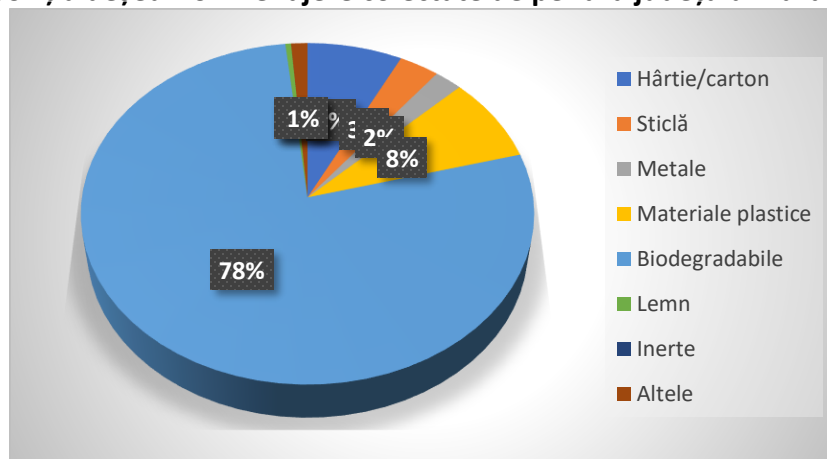
Cantități de deșeuri generate/colectate în perioada 2014-2019, județul Buzău

Sursa: Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Buzău

Grafic nr. 2.6.4.5

Compoziția deșeurilor menajere colectate de pe raza județului Buzău, 2019

Sursa: prelucrare date din Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Buzău

În județul Buzău nu există instalații de compostare a deșeurilor biodegradabile. Ca urmare, fracțiile biodegradabile din deșeurile municipale generate în zonele urbane sunt în totalitate eliminate prin depozitare. În multe localități din zona rurală se practică compostarea individuală a deșeurilor biodegradabile (în amestec cu gunoiul de grajd) însă aceste cantități nu pot fi estimate. În figura de mai jos este redată evoluția cantității de deșeuri biodegradabile din deșeurile municipale depozitate.

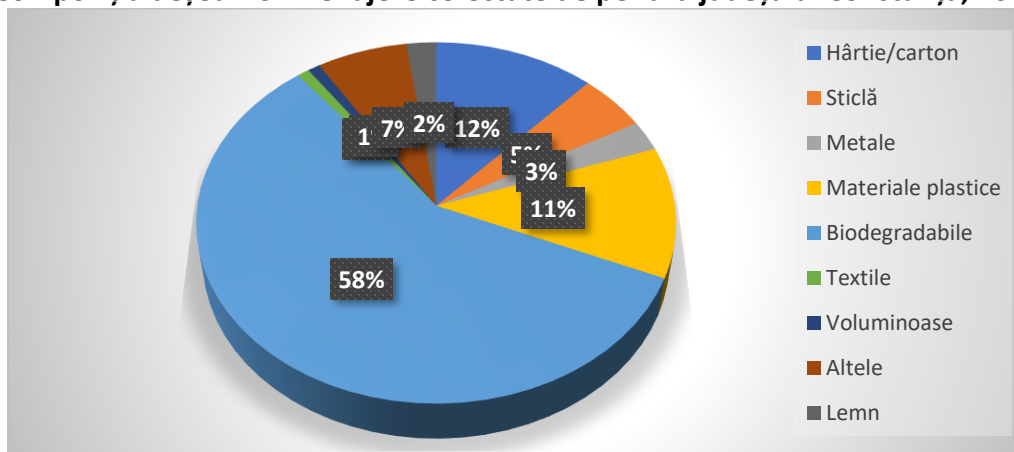
Până în anul 2014, în județul Buzău au funcționat 3 puncte de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice, administrate de operatorii cu care administrațiile publice locale au contracte: unul pentru județ, unul pentru municipiul Buzău și unul pentru municipiul

Râmnicu Sărat. Pentru anii 2017-2019 nu există date validate privind cantitățile de deșuri de echipamente electrice și electronice colectate.

În județul Constanța, în anul 2019 cantitatea de deșuri municipale colectată prin intermediul operatorilor de salubritate a fost de 406887 tone. Față de anul 2018 se observă o tendință de creștere a cantității de deșuri municipale colectate, de 8,42%.

Grafic nr. 2.6.4.6

Compoziția deșeurilor menajere colectate de pe raza județului Constanța, 2019

Sursa: prelucrare date din Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Constanța

Colectarea deșeurilor municipale nu este generalizată, zona rurală nefiind acoperită în totalitate cu servicii de salubritate. În tabelul de mai jos se prezintă evoluția gradului de conectare la serviciul de salubritate, în perioada 2015-2019. În județul Constanța, în mediul urban, colectarea deșeurilor municipale atinge gradul de 100%, iar în mediul rural gradul de colectare este de 91%. În anul 2019 au beneficiat de servicii de salubritate 11 localități urbane, iar în mediul rural, din cele 59 de comune au beneficiat de serviciu de salubritate 51. În anul 2019, din cantitatea de deșuri municipale colectată la nivelul județului Constanța, cca. 82% se elimină în depozite de deșuri autorizate, restul de cca 18% reprezintă acceptul de la tratarea mecano-biologică a deșeurilor colectate de operatorii de salubritate și valorificarea prin reciclare și valorificarea energetică. Eliminarea deșeurilor municipale colectate în amestec, la nivelul județului Constanța, se realizează exclusiv prin depozitare. Până în prezent, în România nu au fost puse în funcțiune instalații pentru incinerarea deșeurilor municipale.

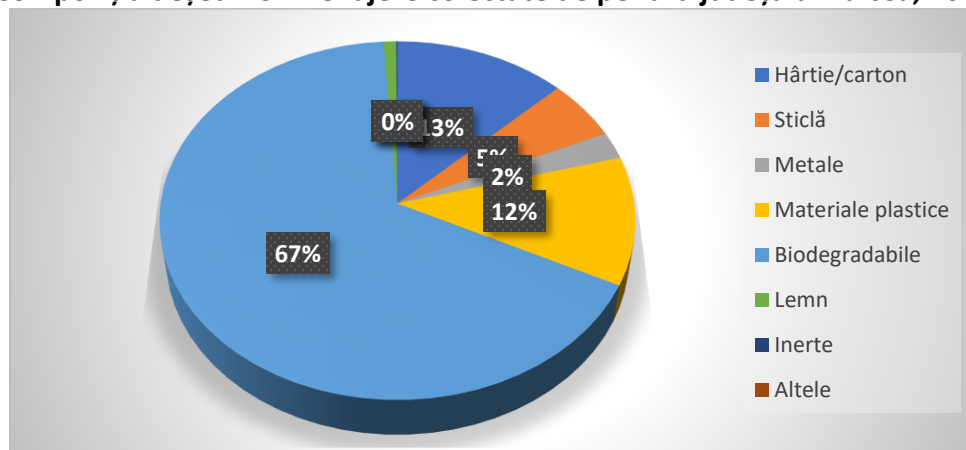
În județul Galați, în anul 2020, s-a înregistrat o cantitate de aproximativ 107.204 tone de deșuri ce au fost eliminate prin depozitare, după cum urmează: la depozitul Tirighina-Galați – o cantitate de aproximativ 84.032 tone de deșuri municipale și asimilabile, la depozitul Roșiești, județul Vaslui – 23.050 tone de deșuri municipale și asimilabile iar la depozitul Muchea, județul Brăila-123 tone. În anul 2020, a fost continuată monitorizarea factorilor de mediu în cadrul depozitului neconform Rateș - Tecuci, a cărui activitate de depozitare a fost sistată la 16 iulie 2017.

La sfârșitul anului 2020, erau înregistrați 114 agenți economici cu 147 de puncte de lucru autorizate pentru colectarea diferitelor tipuri de ambalaje și 5 agenți economici care dețin instalații de reciclare autorizate. În vederea monitorizării transporturilor de deșeuri periculoase efectuate pe teritoriul României și a modului de respectare a prevederilor legale specifice, au fost aprobate 81 de formulare de aprobare a transportului de deșeuri periculoase către operatori economici autorizați pentru colectarea/ stocarea temporară/valorificarea/eliminarea în județul Galați, în conformitate cu prevederile HG 1061/2008 privind transportul deșeurilor periculoase și nepericuloase pe teritoriul României.

La nivelul **județului Tulcea**, populația din mediul urban beneficiază în proporție de 99,94 % de servicii de salubritate, de colectare și transport a deșeurilor menajere, comparativ cu populația din zonele rurale unde în anul 2018 procentul de deservire cu servicii de salubritate era de 98,64 %. Cantitatea de deșeuri menajere generată și necolectată din zonele rurale se poate estima la 438,407 tone, iar în zona urbană la 16,158 tone. În anul 2018, la nivelul județului Tulcea, s-au colectat 59832,754 tone de deșeuri municipale din totalul de 60287,320 tone de deșeuri municipale generate. Aproximativ 0,753 % din cantitatea de deșeuri generate nu a fost colectată.

Grafic nr. 2.6.4.7

Compoziția deșeurilor menajere colectate de pe raza județului Tulcea, 2018

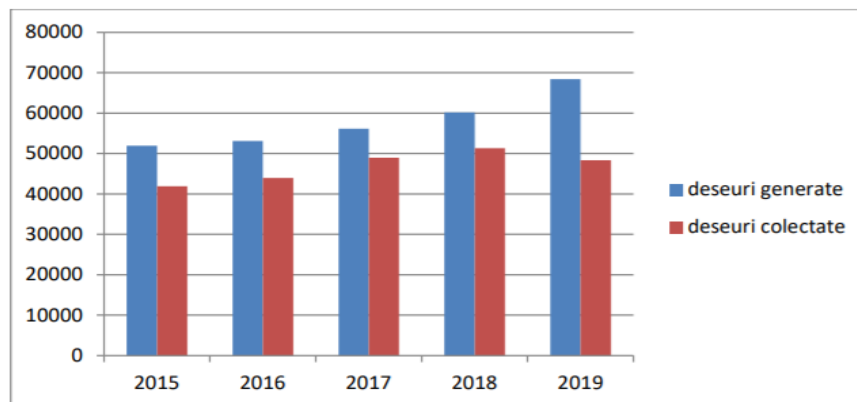
Sursa: prelucrare date din Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2019, Tulcea

Deșeurile municipale și asimilabile colectate în amestec de la populație și agenți economici în anul 2018, sunt distribuite față de cantitatea totală de 51282,011 tone deșeuri în procent de 78,72% deșeuri colectate de la populație și 21,28% deșeuri colectate de la agenții economici. În anul 2018, serviciile de salubritate au deservit în mediul urban 99,94 % din populație, iar în mediul rural 98,64 % din populație. Operatorii de salubritate realizează prestările de servicii privind colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor prin depozitare, pe bază de contracte încheiate cu agenții economici, iar cele pentru populație pe baza taxei de habitat aprobată prin hotărârea consiliilor locale și plătite de locuitori sau prin contracte individuale încheiate cu gospodăriile cetățenilor.

În anul 2019, cantitatea de deșuri municipale colectată în județul Vrancea, prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate a fost de 48336 tone. Începând cu anul 2009 (când au fost închise rampele de gunoi comunale) se observă o creștere a cantității de deșuri menajere colectate în detrimentul celor necolectate. Din cantitatea totală de deșuri municipale colectată de operatorii de salubritate, 87% este reprezentată de deșeurile menajere și asimilabile.

Grafic nr. 2.6.4.8

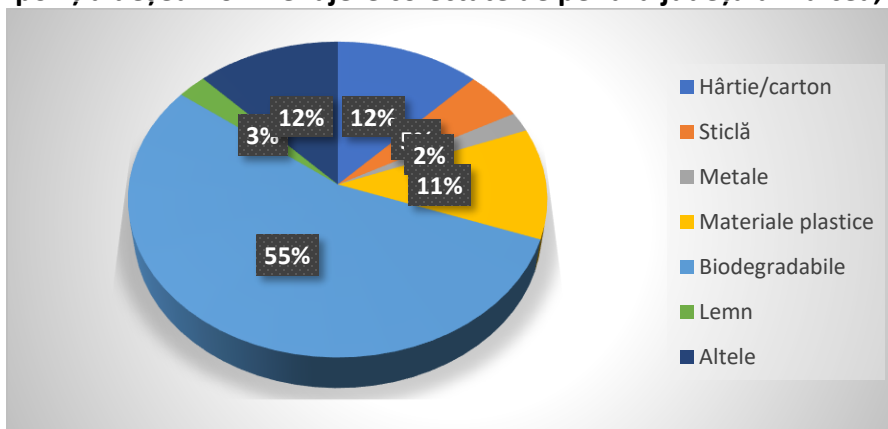
Cantitatea de deșuri municipale generate și colectate în perioada 2015- 2019, în județul Vrancea

Sursa: Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Vrancea

Grafic nr. 2.6.4.9

Compoziția deșeurilor menajere colectate de pe raza județului Tulcea, 2018

Sursa: prelucrare date din Raportul anual privind starea mediului pentru anul 2020, Vrancea

La nivelul anului 2019, cca 96,7% din cantitatea de deșuri municipale colectată de operatorii de salubritate a fost eliminată prin depozitare, numai 3,3% fiind valorificată prin reciclare materială sau valorificare energetică. Eliminarea deșeurilor municipale se realizează exclusiv prin depozitare. Până în prezent, în județ nu a fost pusă în funcțiune vreo instalație pentru incinerarea deșeurilor municipale. Ținând cont că la nivelul județului nu există încă în funcțiune un depozit de deșuri menajere conform (Centru de Management Integrat al Deșeurilor de la Haret care include și un astfel de depozit este finalizat, are Autorizație integrată de mediu dar încă nu a i s-

a atribuit încă un operator), în anul 2019 depozitarea deșeurilor municipale s-a realizat la Muchea (Brăila). La sfârșitul anului 2019 erau în funcțiune 2 instalații de sortare: Golești și EcoPanciu.

Politicile UE privind gestionarea deșeurilor își propun să reducă impactul deșeurilor asupra mediului și sănătății și să îmbunătățească eficiența energetică a UE. Pentru ca aceste acțiuni să fie eficiente, ele trebuie să vizeze fiecare stadiu din durata de exploatare a resursei. Aplicarea instrumentelor stabilite în legislația comunitară existentă, cum ar fi diseminarea celor mai bune tehnici disponibile sau a unui design ecologic al produselor, reprezintă, factori importanți pentru atingerea acestui scop.

În anul 2013, Guvernul României a adoptat Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor 2014-2020, prin care își propune următoarele direcții de acțiune principale:

- Prioritizarea eforturilor în domeniul gestionării deșeurilor în linie cu ierarhia deșeurilor;
- Dezvoltarea de măsuri care să încurajeze prevenirea generării de deșeuri și reutilizarea, promovând utilizarea durabilă a resurselor;
- Creșterea ratei de reciclare și îmbunătățirea calității materialelor reciclate, lucrând aproape cu sectorul de afaceri și cu unitățile și întreprinderile care valorifică deșeurile;
- Promovarea valorificării deșeurilor din ambalaje;
- Reducerea impactului produs de carbonul generat de deșeuri;
- Încurajarea producerii de energie din deșeuri pentru deșeurile care nu pot fi reciclate;
- Organizarea bazei de date la nivel național și eficientizarea procesului de monitorizare;
- Implementarea conceptului de "analiză a ciclului de viață" în politica/ de gestiune a deșeurilor.

De asemenea, se dorește îmbunătățirea serviciilor către populație și sectorul de afaceri prin:

- Încurajarea investițiilor verzi;
- Susținerea inițiativelor care premiază și recompensează populația care reduce, reutilizează și reciclează deșeurile din gospodărie;
- Colaborarea cu autoritățile administrației publice locale pentru creșterea eficienței și calității deșeurilor colectate, făcându-le mai ușor de reciclat;
- Colaborarea cu autoritățile administrației publice locale și sectorul de afaceri pentru îmbunătățirea sistemelor de colectare a deșeurilor.

În anul 2017, a fost elaborat Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) și Programul Național de Prevenire a Generării Deșeurilor, aprobate prin HG 942/2017, documente care au ca scop dezvoltarea unui cadru general propice gestionării deșeurilor la nivel național cu efecte negative minime asupra mediului. Principalele obiective ale PNGD sunt caracterizarea situației actuale în domeniu (cantități de deșeuri generate și gestionate, instalații existente), identificarea problemelor care cauzează un management ineficient al deșeurilor, stabilirea obiectivelor și țintelor pe baza prevederilor legale și a obiectelor strategice stabilite prin SNGD, precum și identificarea necesităților investiționale. Pentru caracterizarea situației existente au fost utilizate

datele privind cantitățile de deșeuri generate și gestionare aferente perioadei 2010 – 2014, precum și date și informații privind instalațiile de gestionare a deșeurilor aferente anului 2016. Proiecția cantităților de deșeuri a fost realizată pentru perioada 2015 – 2025, iar planul de măsuri acoperă perioada 2018 – 2025. Implementarea măsurilor prevăzute în documentele menționate va ține seama, de asemenea, și de modificările legislative la nivel european, introduse prin așa-numitul pachet economie circulară care prevede obiective mult mai ambițioase pentru reciclarea / valorificarea deșeurilor, respectiv reducerea cantităților de deșeuri depozitate¹⁰³.

Comisia Europeană s-a angajat să adopte un nou Plan de acțiune pentru economia circulară care va accelera tranziția către o economie circulară consolidând baza industrială a Uniunii Europene (UE), contribuind în același timp la combaterea schimbărilor climatice și la păstrarea mediului natural. Noul plan de acțiune va avea în vedere ciclul de viață al produselor și materialelor, asigurând utilizarea durabilă a resurselor și abordarea sectoarelor care consumă resurse, precum textile, construcții, electronice și materiale plastice. Planul de acțiune pentru economia circulară va intra în strategia industrială a Uniunii Europene și va fi adoptat împreună cu aceasta¹⁰⁴.

Economia circulară este un model de producție și consum care implică partajarea, reutilizarea, repararea, renovarea și reciclarea materialelor și produselor existente cât mai mult posibil. În acest fel, ciclul de viață al produselor este extins.

În practică, aceasta implică reducerea la minimum a deșeurilor. Când un produs ajunge la sfârșitul duratei sale de viață, materialele din care este făcut sunt păstrate în cadrul economiei de câte ori este posibil. Acestea pot fi folosite din nou și din nou, creând astfel o valoare suplimentară¹⁰⁵.

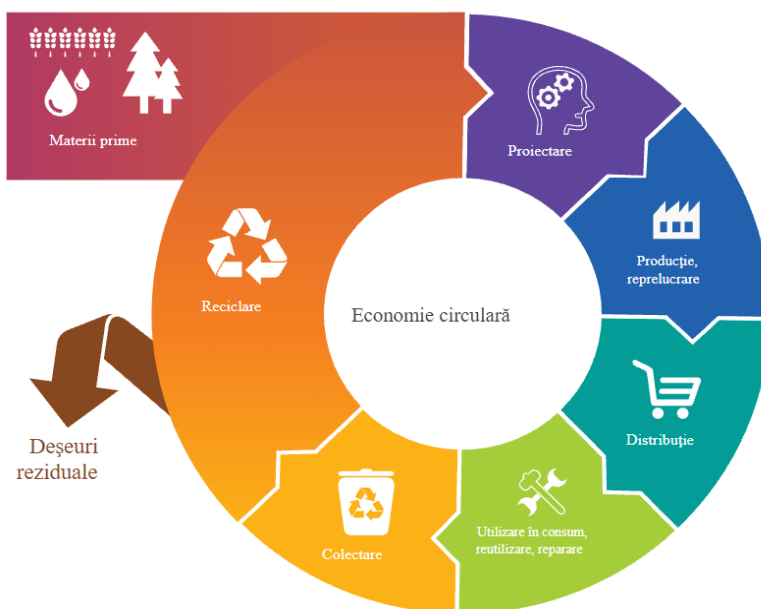
Figura nr. 2.6.4.1

Economia circulară

¹⁰³ Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019

¹⁰⁴ <http://www.mmediu.ro/articol/planul-de-actiune-pentru-economia-circulara/3141>

¹⁰⁵ <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/economy/20151201STO05603/economia-circulara-definitie-importanta-si-beneficii>

Sursa: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/economy/20151201STO05603/economia-circulara-definitie-importanta-si-beneficii>

Într-o economie circulară, valoarea produselor și a materialelor este menținută cât mai mult posibil; deșeurile și utilizarea resurselor sunt reduse la minimum, iar resursele nu părăsesc fluxul economic odată ajunse la sfârșitul duratei lor de viață, ci sunt reutilizate și creează valoare în continuare. Acest model poate genera locuri de muncă sigure în Europa, poate promova inovațiile care oferă un avantaj competitiv și asigură un nivel de protecție a oamenilor și a mediului cu care Europa să se poată mândri. De asemenea, le poate oferi consumatorilor produse mai durabile și mai inovatoare și, în consecință, economii monetare și o calitate mai bună a vieții. La 2 decembrie 2015, Comisia Europeană a adoptat un pachet ambițios de măsuri privind economia circulară. Pachetul constă într-un plan de acțiune al UE care cuprinde măsuri ce acoperă întregul ciclu de viață al produsului: de la concepere, achiziționarea materialelor, producție și consum până la gestionarea deșeurilor și piața materiilor prime secundare. Până în prezent, au fost adoptate măsuri în domenii cum ar fi gestionarea deșeurilor, proiectarea ecologică, deșeurile alimentare, îngrășămintele organice, garanțiile pentru bunurile de consum, inovarea și investițiile. Principiile economiei circulare au fost integrate treptat în cele mai bune practici industriale, în achizițiile publice verzi, în modul de utilizare a fondurilor politicii de coeziune, precum și în noi inițiative din domeniul construcțiilor și al apei. Prin directivele adoptate în anul 2018, în cadrul pachetului legislativ privind economia circulară, se urmărește îmbunătățirea gestionării deșeurilor și transformarea sa în gestionarea durabilă a materialelor, pentru a proteja, a conserva și a îmbunătăți calitatea mediului, pentru a proteja sănătatea umană, pentru a asigura utilizarea prudentă, eficientă și rațională a resurselor naturale, pentru a spori utilizarea energiei din surse regenerabile, pentru a crește eficiența energetică, pentru a crea noi oportunități economice și pentru a stimula competitivitatea pe termen lung. Prin adoptarea

unor măsuri suplimentare privind producția și consumul sustenabile, prin axarea pe întregul ciclu de viață al produselor, într-un mod care conservă resursele și închide bucla, se asigură, în același timp, reducerea emisiilor anuale totale de gaze cu efect de seră¹⁰⁶.

Prevenirea generării deșeurilor, prin utilizarea unor tehnologii moderne și inovative, precum și transformarea deșeurilor generate într-o resursă, sunt obiectivele principale ale politicii europene, stabilite și prin legislația în domeniu, care trebuie implementată în totalitate în întreaga Uniune. Aceasta include aplicarea ierarhiei deșeurilor și utilizarea eficace a instrumentelor economice pentru a se asigura eliminarea progresivă a depozitelor de deșeurii, limitarea valorificării energetice numai la materiale nereciclabile, utilizarea deșeurilor reciclate ca sursă majoră și fiabilă de materii prime pentru UE, gestionarea în condiții de siguranță a deșeurilor periculoase și reducerea generării acestora, eradicarea transporturilor ilegale de deșeurii și eliminarea

Capitolul VII. RESURSELE MATERIALE ȘI DEȘEURILE • VII.1.1. STARE ȘI TENDINȚE 377 Agenția Națională pentru Protecția Mediului obstacolelor de pe piața internă, astfel încât toate activitățile de reciclare să se desfășoare la cele mai înalte standarde de protecția mediului.

Concluzii

La acest moment și conform datelor statistice, a rapoartelor anuale întocmite și transmise de APM județene, starea de calitate a mediului în ansamblul său, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, este una bună. Datele de calitate a mediului se raportează la nivelele admise (concentrații, valori, indicatori, etc.) conform legislației specifice fiecărui domeniu. Nivelul de educație și conștientizare a populației necesită o atenție sporită și continuă și trebuie îmbunătățit. Principalele aspecte de interes pentru dezvoltarea Regiunii Sud-Est sunt: utilizarea /extinderea sistemelor de energie din surse regenerabile și accesul populației la acestea, eficiența energetică, managementul traficului în zonele urbane aglomerate, măsuri de combatere a efectelor schimbărilor climatice și de adaptare la acestea, extinderea rețelei de monitorizare a calității aerului, lucrări/măsuri de protecție a surselor și calității apelor de suprafață și subterane, conservarea și protejarea biodiversității, lucrări de ecorefacere a terenurilor degradate, îmbunătățirea sistemului de management integrat al deșeurilor, încurajarea cercetării investițiilor în tehnologii curate integrate conceptului de economie circulară.

¹⁰⁶ Raportul privind starea mediului în România pentru anul 2019

2.7 Economia regiunii

Acest subcapitol prezintă o analiză a situației existente la nivel regional și local și comparații la nivel european/național/regional/local a economiei din punctul de vedere al produsului intern brut, investițiilor străine directe, exportului, importului, dinamica întreprinderilor cu accent pe IMM-uri din sectoarele relevante ale regiunii (construcții, industrie, servicii), productivitatea muncii, activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare și structurile de sprijinire a afacerilor.

2.7.1 Structura economiei: PIB și conturi regionale

2.7.1.1 Produsul intern brut

Produsul Intern Brut (PIB) reflectă activitatea economică internă a unei țări, schimbarea acestuia de la o perioadă de timp la alta fiind o măsură a evoluției economice. Deși presupune o abordare cantitativă, PIB reflectă starea de sănătate economică a unei țări/regiuni.

Potrivit datelor Eurostat, Produsul Intern Brut al Uniunii Europene (27 de state începând cu anul 2020) a fost în anul 2021 de 14.524.808 milioane euro. România a avut un PIB de 241.268,31 milioane euro, reprezentând aproximativ 1,6% din PIB-ul european. Deși procentual, contribuția PIB-ului României la PIB-ul european a crescut ușor în ultimii 10 ani, nivelul este încă foarte redus. La nivelul Regiunii Sud-Est, valoarea PIB în 2021 a fost de 23.298,66 milioane euro, reprezentând doar 0,16% din valoarea PIB UE27, în ușoară creștere în ultimii 10 ani analizați.

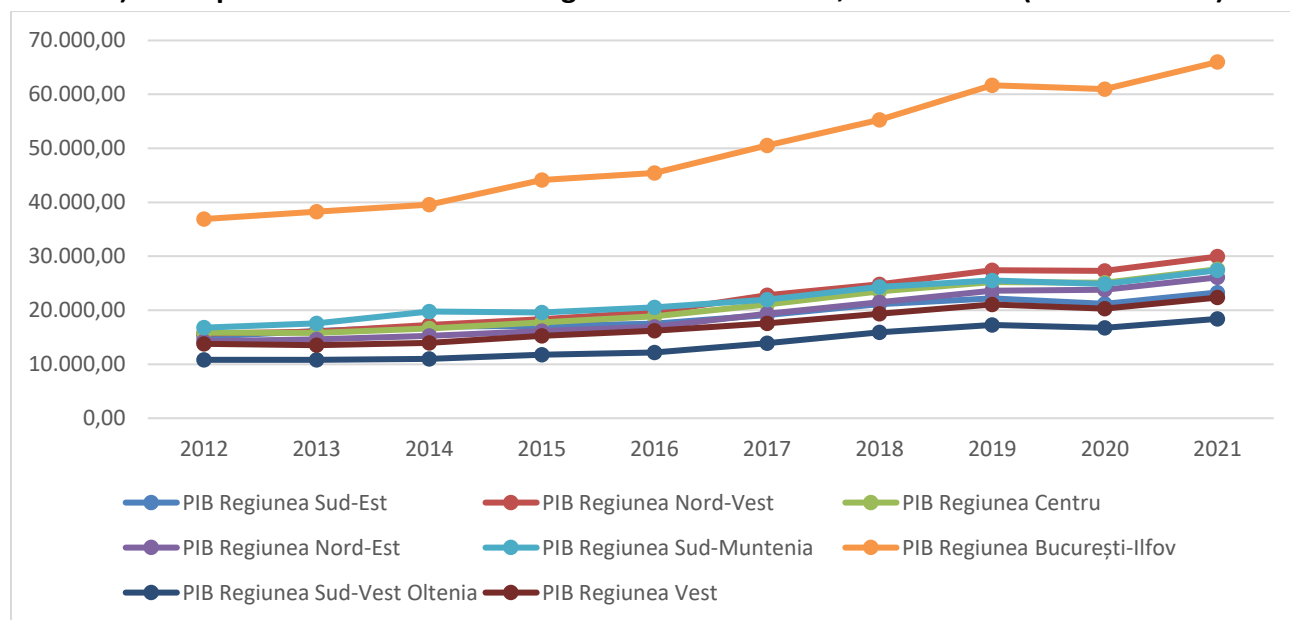
Tabel nr. 2.7.1.1
Evoluția PIB la nivelul UE 27, România și Regiunea Sud-Est, 2012 – 2021 (UM: milioane euro, %)

Ani	PIB Uniunea Europeană 27	PIB România	PIB RO/PIB UE27 %	PIB Regiunea Sud-Est	PIB Reg.SE/PIB UE27 %
2012	11.396.449	139.319,78	1,22%	15.109,37	0,13%
2013	11.516.211	142.928,92	1,24%	16.167,65	0,14%
2014	11.782.085	150.522,40	1,28%	16.997,05	0,14%
2015	12.215.146	160.287,85	1,31%	17.118,66	0,14%
2016	12.548.706	167.494,30	1,33%	17.523,59	0,14%
2017	13.074.833	186.398,99	1,43%	19.113,42	0,15%
2018	13.533.327	206.071,90	1,52%	21.161,05	0,16%
2019	14.018.686	224.178,66	1,60%	22.188,96	0,16%
2020	13.461.156	220.486,74	1,64%	21.210,59	0,16%
2021	14.524.808	241.268,31	1,66%	23.298,66	0,16%

Sursa: Eurostat

La nivel național, Produsul Intern Brut al regiunilor din România este similar, cu excepția Regiunii București – Ilfov al cărei PIB a cunoscut o creștere exponențială în ultimii ani, fapt justificat de prezența în regiune a capitalei unde se află localizat un important centru universitar și de cercetare, sediile sociale a numeroase firme și a unei infrastructuri superioare celorlalte regiuni de dezvoltare. În toate regiunile țării observăm un trend ușor pozitiv al PIB în perioada 2012 – 2021, evidențiind faptul că România se dezvoltă, dar într-un ritm mult mai scăzut decât o fac alte țări din Uniunea Europeană, menținând astfel un decalaj economic și social mare între regiunile europene.

Grafic nr. 2.7.1.1
Evoluția comparativă a PIB la nivelul regiunilor din România, 2012 – 2021 (UM: mil. euro)

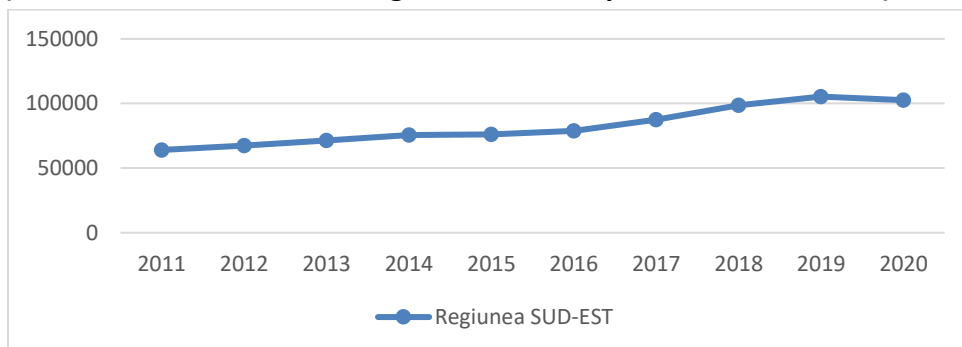

Sursa: Eurostat

Potrivit datelor INS, la nivelul Regiunii Sud-Est, valoarea Produsului Intern Brut (PIB), exprimată în milioane lei, era de 102.671,5 milioane lei în 2020, reprezentând 9,62% din PIB al României. Analiza datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică evidențiază faptul că în perioada 2011-2020, Produsul Intern Brut la nivelul Regiunii Sud-Est a cunoscut un trend ascendent, înregistrând o creștere de 60% pe parcursul acestei perioade. În perioada 2019-2020 s-a înregistrat o scădere a PIB-ului regional cu 2.674,10 mil. lei, în urma declanșării în anul 2020 a pandemiei de COVID și implicit a stabilirii restricțiilor de circulație, sanitare, sociale și economice. Cea mai mare creștere de la un an la altul a fost înregistrată în perioada 2017-2018, când produsul intern brut la nivelul Regiunii Sud Est a înregistrat o creștere de 11.160,1 mil.lei. Dinamica în general pozitivă coincide cu tendința înregistrată la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare și la nivel național, cât și la nivel european. Această creștere procentuală de 60% nu este suficientă pentru reducerea decalajelor economice care există între regiunile europene,

Regiunea Sud-Est situându-se în continuare printre regiunile din Uniunea Europeană cu un PIB redus.

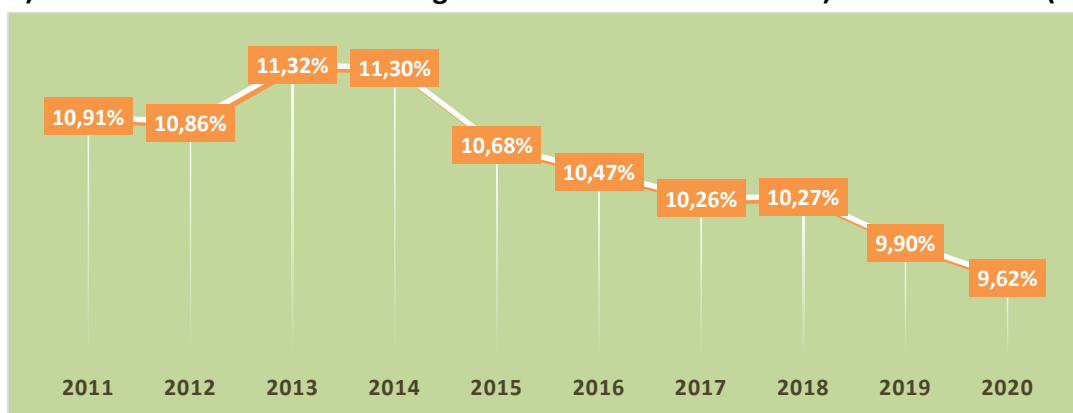
Grafic nr. 2.7.1.2
Evoluția Produsul Intern Brut al Regiunii Sud Est în perioada 2011-2020 (UM: mil. lei)

Sursa: prelucrare date INS

Deși PIB-ul regional se află pe această pantă ascendentă, în ultimii 6 ani supuși analizei, economia națională a crescut într-un ritm mai alert decât economia Regiunii Sud-Est. Aceasta tendință se poate observa urmărind dinamica evoluției PIB al Regiunii Sud-Est ca procent din PIB național. Dacă în perioada 2011-2014, economia Regiunii Sud-Est ca procent din economia națională se afla pe un trend pozitiv, cu un maxim de 11,32% din economia națională în 2013, această pondere a scăzut continuu în intervalul 2015 – 2020, până la valoarea de 9,62% la nivelul anului 2020. În consecință, deși Regiunea Sud-Est s-a bucurat de o creștere economică în perioada 2011-2020, creșterea altor regiuni ale țării este mai accelerată. Ponderea produsului intern brut al regiunii din PIB național a scăzut cu 1 punct procentual în această perioadă.

Grafic nr. 2.7.1.3
Evoluția Produsului Intern Brut al Regiunii Sud Est ca % din PIB Național 2011-2020(UM:%)

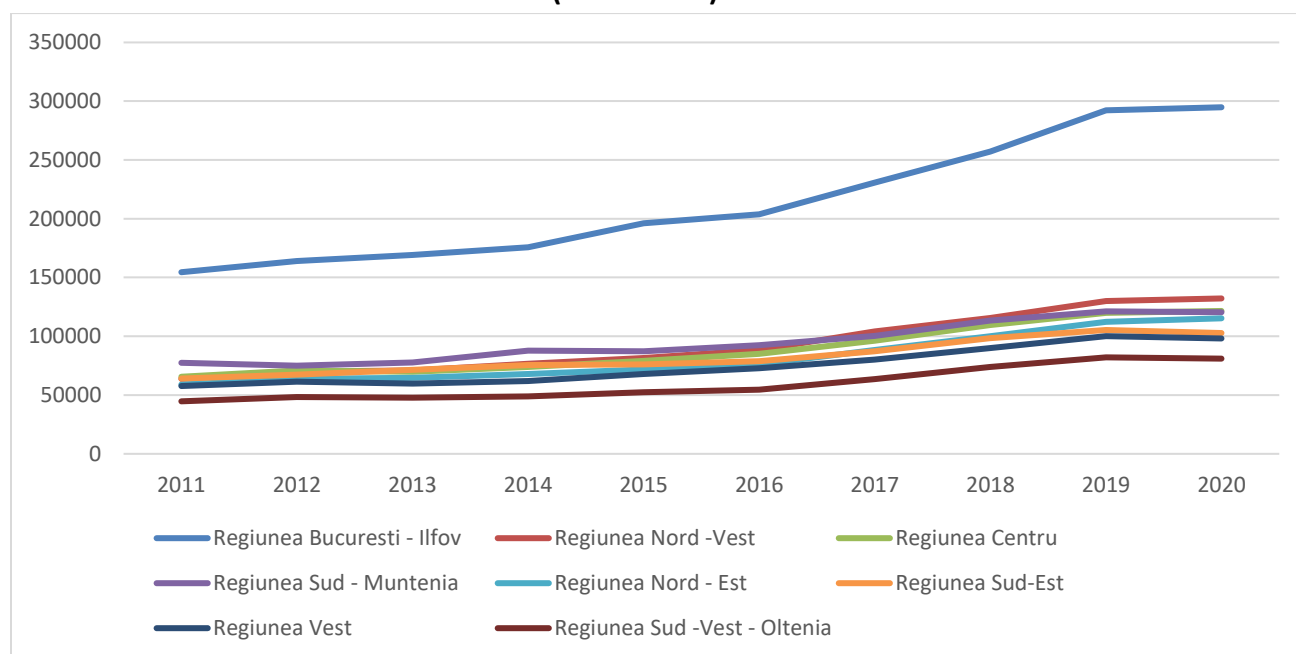
Sursa: prelucrare date INS

La nivelul regiunilor de dezvoltare, analiza comparativă a datelor indică existența unor disparități semnificative, cauzele fiind multiple. Astfel, putem observa faptul că Regiunea Sud-Est se

plasează pe poziția 6 din punct de vedere al PIB regional, nivelul înregistrat în anul 2020 fiind de 2,8 ori mai mic decât valoarea PIB-ului din Regiunea București-Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele opt regiuni ale țării. Astfel, se poate observa o încetinire a ritmului creșterii PIB-ului Regiunii Sud-Est față de Regiunile de Dezvoltare Centru și Nord-Est. Dacă în anul 2014, Regiunea Sud-Est se afla pe locul 4 la nivel național în materie de PIB, aceasta a fost surclasată de cele două regiuni de dezvoltare ante-menționate. Singurele două regiuni care au PIB-ul mai mic decât Regiunea Sud-Est sunt Regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia.

Grafic nr. 2.7.1.4

Evoluția Produsului Intern Brut la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, 2011-2020 (UM: mil. lei)

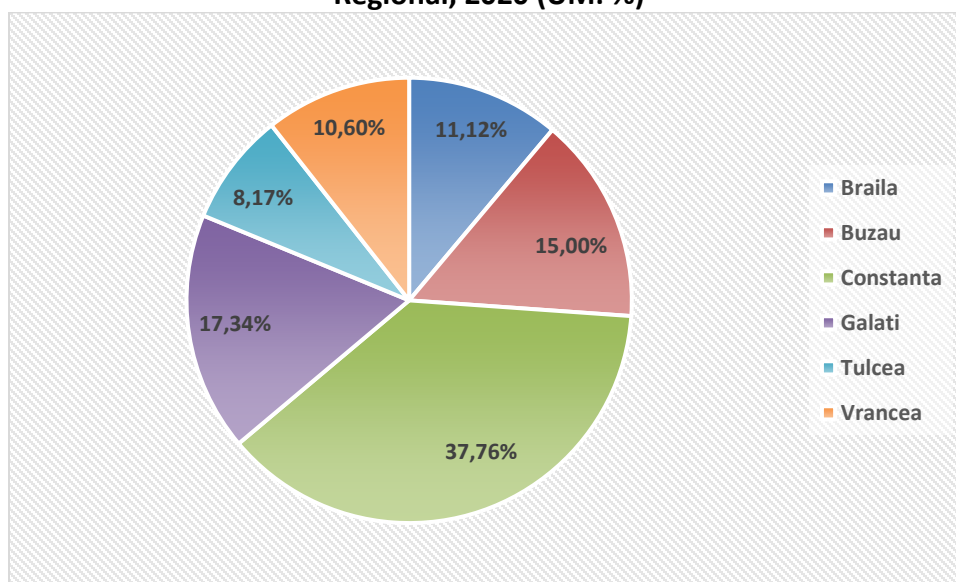
Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, analizând datele din perioada 2011–2020, se constată că cea mai mare valoare a PIB a fost înregistrată în județul Constanța (38.765,3 mil. lei), reprezentând 37,76% din PIB-ul regional și înregistrând un trend ascendent în perioada de analiză. Județul Constanța este avantajat din punct de vedere economic de ieșirea la Marea Neagră, Portul Constanța reprezentând un motor al dezvoltării economice din județ, care facilitează comerțul național și internațional. Industria proiectării și construcțiilor de nave s-a dezvoltat mult în ultimii ani, mari companii internaționale investind în șantierele navale din județ. În plus, litoralul românesc atrage un număr semnificativ mai mare de turiști decât alte județe din regiune și contribuie la creșterea PIB-ului județului. La o distanță semnificativă se află județele Galați (17,34%) și Buzău (15%), PIB-ul acestora crescând semnificativ în ultimii ani. Dezvoltarea județului Galați se bazează foarte mult pe industria metalurgică și construcțiile de nave. În ansamblul economiei naționale, județul Galați este principalul producător de fontă, de oțel brut și de laminate finite plate și al doilea

producător din țara la producția de nave. Galațiul este unul din cele mai mari noduri de trafic comercial din țară, conectat la principalele canale de comunicație europeană: prin căile ferate se asigura transferul de la ecartamentul european către cel folosit în tarile ex-sovietice; pe cale fluvială, prin canalul Rhin-Main-Dunăre care leagă Marea Nordului de Marea Neagră. În economia județului Galați, agricultura ocupă un loc important datorită suprafeței agricole și arabile exploatate, efectivelor de animale și păsări și potențialului tehnic în amenajări de îmbunătățiri funciare și dotări tractoare și mașini agricole.

Grafic nr. 2.7.1.5

Produsul Intern Brut al județelor aferente Regiunii de Dezvoltare Sud-Est ca pondere din PIB Regional, 2020 (UM: %)

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește PIB-ul județului Buzău, mai multe ramuri economice contribuie la formarea sa: agricultura, comerțul, furnizarea energiei electrice, construcțiile sau prelucrarea și conservarea cărnii de pasăre. Agricultura și industria alimentară joacă un rol important, cele mai mari companii fiind producătoare de uleiuri vegetale (Bunge România), morărit și panificație (Boromir Prod SA), producătoare de bere (SAB Miller).

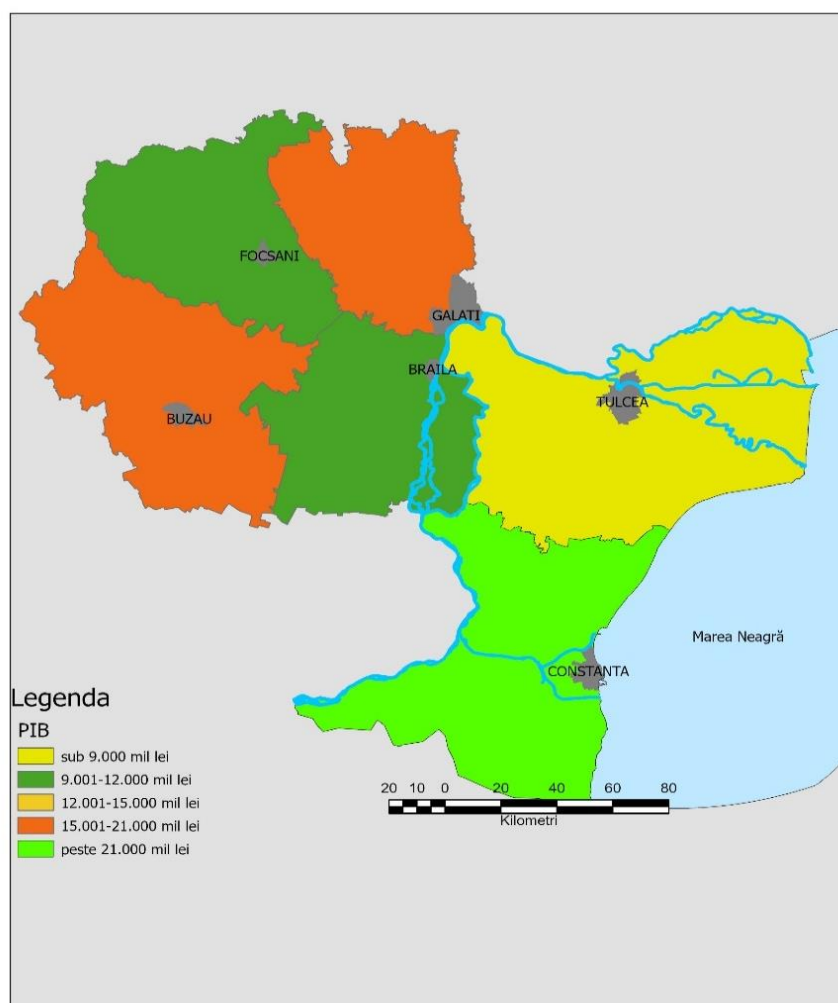
Județul Brăila contribuie cu 11,12% la PIB-ul regional, iar domeniile industriale principale sunt cel agricol, datorită suprafeței mari de teren agricol, alimentar și producția de îmbrăcăminte.

La polul opus se află județele Vrancea și Tulcea care contribuiau la PIB-ul regional în anul 2020 cu doar 10,6%, respectiv 8,17%. Cu toate acestea, și PIB-ul acestor județe a înregistrat creșteri în ultimii ani, contribuind la îmbunătățirea situației economice generale din Regiunea Sud-Est. La formarea PIB-ului județului Tulcea contribuie întreprinderile industriale tulcene, situate în centrele urbane (Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și în unele așezări rurale (Niculișel, Topolog, Mihail Kogălniceanu ș.a.). Acestea produc traulere pentru pescuit, vase-dormitor, aluminiă și feroaliaje, cărămizi refractare, mobilă, cherestea, confecții, conserve de pește,

preparate din carne și lapte, băuturi alcoolice, panificație, etc. În județul Tulcea sunt și cariere pentru exploatarea pietrei pentru construcții. Este vorba de exploatările miniere de la Măcin, Greci, Turcoaia, Cerna, Bididia, Somova, Isaccea, Luncavița, Denistepe și Bașchioi. Județul Vrancea are o industrie diversificată, bazată pe condițiile specifice și resursele naturale și de mediu existente în județ. Economia județului Vrancea este caracterizată de varietatea resurselor locale existente care pot fi atrase în activitățile economice și de tradiția în prelucrarea acestora. Economia județului Vrancea se bazează în special pe industria alimentară, industria textilă și cea de prelucrare a lemnului, iar viticultura constituie o activitate tradițională, de mare importanță economică, beneficiind de condiții naturale favorabile.

Harta nr. 2.7.1.1

PIB-ul județean din Regiunea Sud-Est la nivelul anului 2020

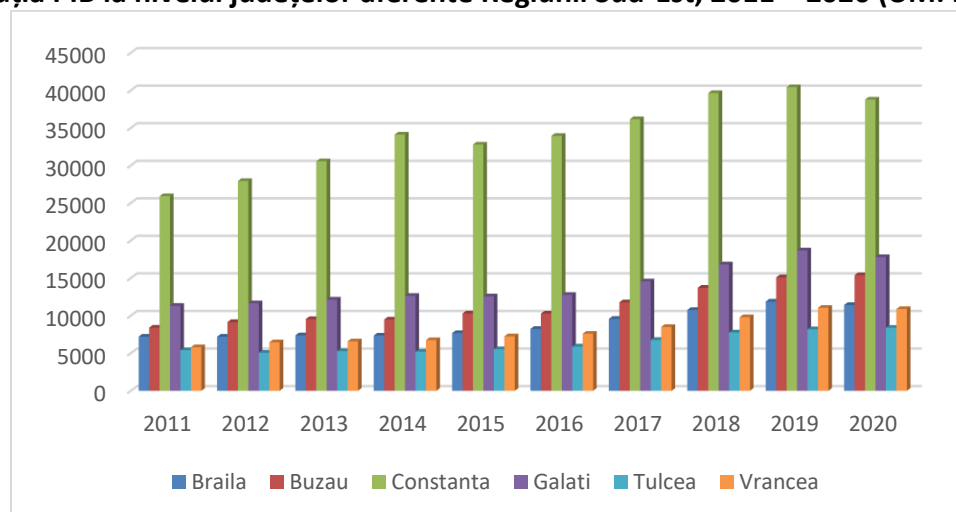

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Evoluția PIB la nivelul județelor aferente Regiunii Sud-Est este evidențiată în următorul grafic.

Grafic nr. 2.7.1.6

Evoluția PIB la nivelul județelor aferente Regiunii Sud-Est, 2011 – 2020 (UM: mil. lei)

Sursa: prelucrare date INS

Dacă analizăm evoluția indicatorului la nivel județean, putem de asemenea constata faptul că în perioada 2011–2020, județul Vrancea a înregistrat cea mai semnificativă creștere a PIB județean (cu 87,7%), urmat de județele Buzău (cu 83,2%), Brăila (cu 58,5%) și Galați (57,3). O creștere mai redusă a fost observată în județele Tulcea și Constanța, în care PIB-ul a crescut de cu 55,1%, respectiv cu 49,6%.

În ceea ce privește prognozele realizate de Comisia Națională de Strategie și Prognoză cu privire la evoluția PIB în perioada 2022–2025, constatăm că la nivel național se previzionează o creștere a PIB-ului până la 1.858,2mld. lei în anul 2025. Și prognozele referitoare la PIB-ul Regiunii Sud-Est sunt pozitive, între 2022 și 2025 prognozându-se o creștere de aproximativ 33%. De asemenea, contribuția PIB regional la PIB național este prognozată să se mențină în jurul valorii de 10%.

Tabel nr. 2.7.1.2

Proiecția PIB național și PIB Regiunea Sud-Est, 2022 – 2025 (UM: mld. lei)

	2022	2023	2024	2025
PIB național	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2
PIB Regiunea Sud-Est	139,8	155,6	171,5	185,7
PIB Regiunea Sud-Est/PIB național (%)	10,01%	10,03%	10,01%	9,99%

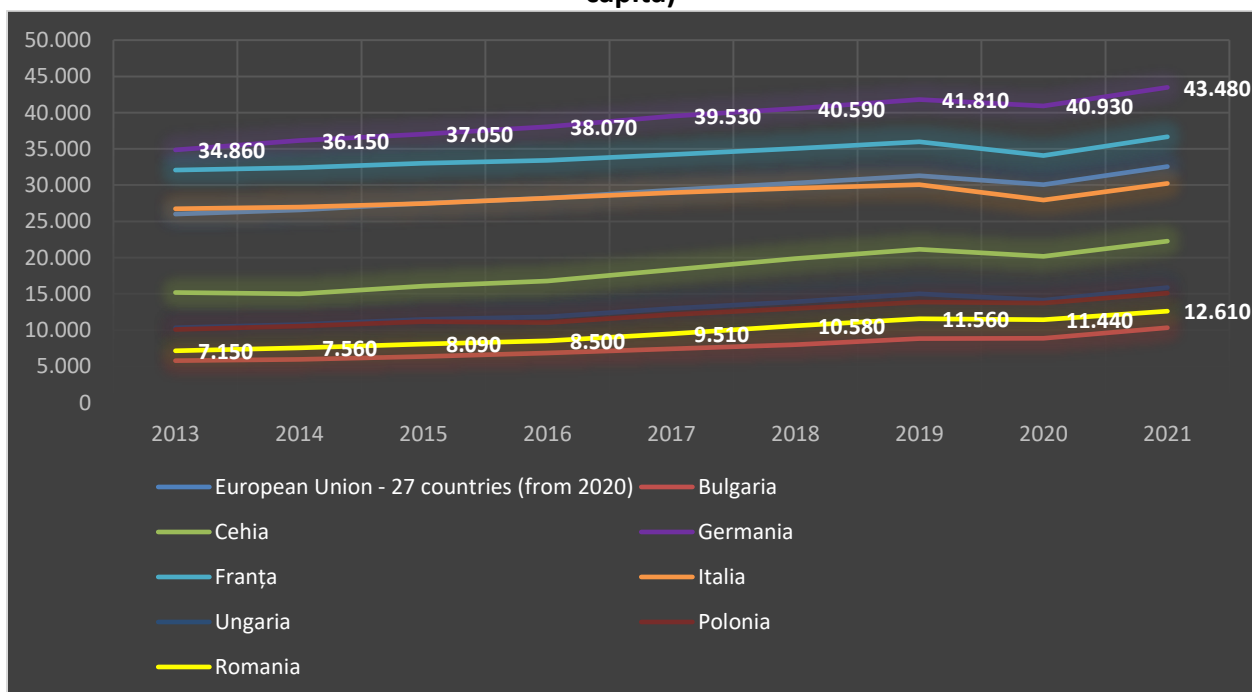
Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

2.7.1.2 Produsul Intern Brut/locuitor

Un indicator foarte relevant pentru nivelul de dezvoltare al unei regiuni este și Produsul Intern Brut pe cap de locuitor. Acest indicator permite comparații între diferite țări sau regiuni de dezvoltare, deoarece acesta reflectă performanța relativă a țărilor sau regiunilor. Creșterea PIB-ului pe cap de locuitor semnalează o creștere a economiei și tinde să reflecte o creștere a productivității.

La nivelul Uniunii Europene, încă există disparități între cele 27 de țări membre. În anul 2021, PIB/locuitor era de 32.560 euro per capita. Dacă media PIB/locuitor la nivelul UE 27 a cunoscut un trend ușor ascendent în ultimii ani, cu o ușoară descreștere în anul 2020 (din cauza contextului pandemic), la nivelul țărilor membre diferențele sunt semnificative. Astfel, deși a înregistrat creșteri semnificative în ceea ce privește PIB/locuitor, România încă se află pe penultimul loc, doar Bulgaria având un PIB/locuitor mai mic. Decalajele sunt și mai evidente atunci când analizăm acest indicator comparativ cu statele membre UE foarte dezvoltate precum Germania, Franța, Italia. Cele mai mari niveluri ale PIB/locuitor din UE 27 au fost înregistrate în Luxemburg (112.780 euro per capita), Irlanda (86.490 euro per capita) și Danemarca (58.590 euro/capita).

Grafic nr. 2.7.1.7
Evoluția PIB/locuitor la nivelul UE 27 și a unor țări membre UE, 2013 – 2021 (UM: euro per capita)

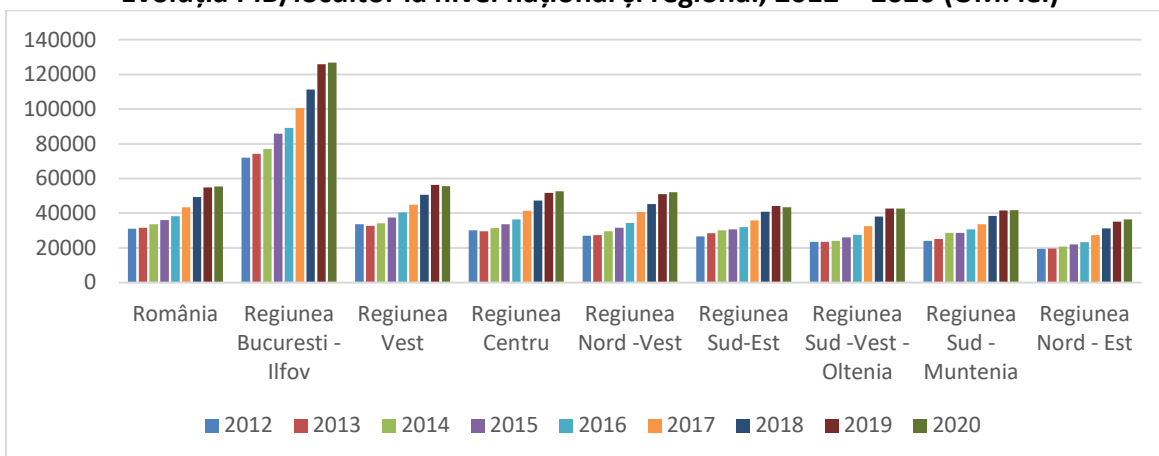
Sursa: Eurostat

La nivel național, Regiunea Sud-Est ocupa în anul 2020 locul 5 în ceea ce privește PIB/locuitor, fiind devansată de regiunile București – Ilfov, Vest, Centru și Nord-Vest. Valoarea PIB regional/locuitor înregistrată la nivelul Regiunii Sud-Est era de 57,7% din valoarea medie

națională a PIB/locuitor în anul 2020, înregistrându-se o scădere de 4,7% față de nivelul anului 2012 și observându-se o încetinire a creșterii economiei regionale în raport cu economia națională. Cu toate acestea, după cum se poate observa la nivelul figurii de mai jos, valoarea produsului intern brut/locuitor la nivel regional a înregistrat o dinamică pozitivă în perioada 2012-2020, fapt care coincide cu evoluțiile observate la nivel național și european. Un aspect îmbucurător în ceea ce privește acest indicator este și faptul că la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare ale României trendul este unul pozitiv.

Grafic nr. 2.7.1.8

Evoluția PIB/locuitor la nivel național și regional, 2012 – 2020 (UM: lei)

Sursa: prelucrare date INS

În concluzie, din perspectiva Produsului Intern Brut, Regiunea Sud-Est se află pe un trend pozitiv, ca de altfel întreaga economie națională. Cu toate acestea, decalajele față de alte state membre UE este încă foarte mare, țara noastră fiind nevoită să facă eforturi în continuare pentru a dezvolta economia și a crește Produsul Intern Brut pe cap de locuitor.

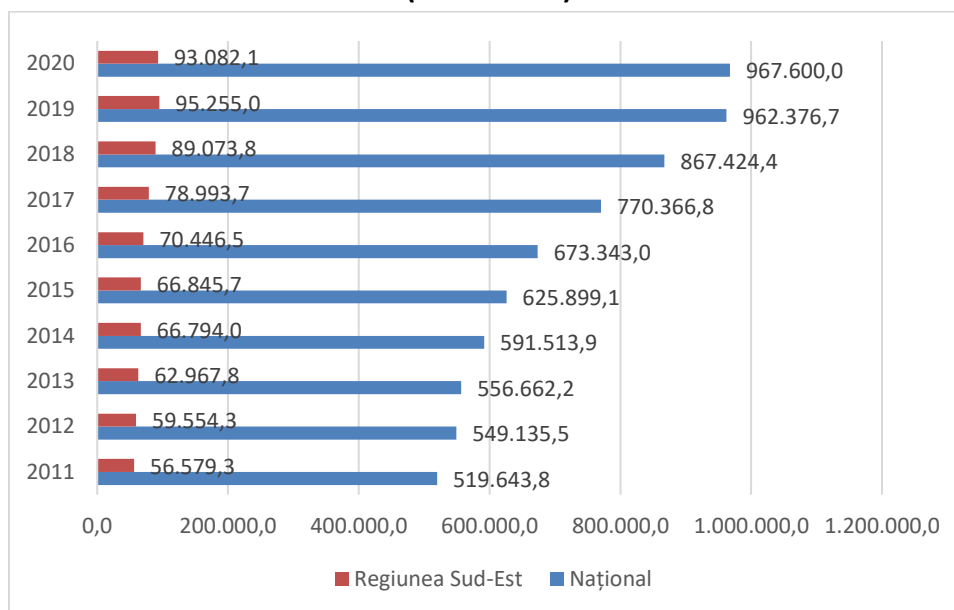
2.7.1.3 Valoarea Adăugată Brută (VAB)

Un alt indicator important pentru economia unei regiuni este Valoarea Adăugată Brută (VAB). Potrivit INS, VAB măsoară excedentul valorii bunurilor și serviciilor produse peste valoarea bunurilor și serviciilor consumate pentru producție, reprezentând deci valoarea nou creată în procesul de producție.

La nivel național, VAB a cunoscut o creștere constantă în perioada 2011 – 2020, VAB crescând de 1,8 ori. Cea mai mare contribuție la VAB național în anul 2020 a avut-o Regiunea București Ilfov (27,67%), urmată de Regiunea Nord-Vest (12,39%), Regiunea Centru (11,38%) și Regiunea Sud Muntenia (11,28%). Regiunea Sud-Est a contribuit în anul 2020 la VAB național cu 9,62%. Această pondere, deși a înregistrat o creștere în perioada 2011 – 2014, începând cu 2014 a tot scăzut.

Grafic nr. 2.7.1.9

Evoluția Valorii Adăugate Brute la nivel național și la nivelul Regiunii Sud-Est, 2011 – 2020
(UM: mil. lei)

Sursa: prelucrare date INS

La nivel regional, Valoarea Adăugată Brută a crescut în perioada 2016 – 2020 cu 32%. Din analiza datelor disponibile, se constată că la realizarea valorii adăugate brute a Regiunii Sud-Est, aportul cel mai mare în anul 2020 l-a avut județul Constanța (37,81%), înregistrând o scădere cu 0,6 puncte procentuale comparativ cu anul 2019 (38,42%). Cea mai mică contribuție la realizarea valorii adăugate brute a Regiunii Sud-Est a deținut-o județul Tulcea (8,17%), care a înregistrat în anul 2020 o creștere cu 0,3 puncte procentuale față de anul 2019 (7,78%).

2.7.1.4 Structura sectorială a PIB-ului Regional

Specificul Regiunii Sud-Est îl reprezintă disparitățile dintre centrele de concentrare a activităților industriale și terțiare (Brăila - Galați; Constanța - Năvodari), centrele industriale complexe, areale cu specific turistic (litoralul și Delta) și întinsele zone cu suprafețe de culturi agricole și viticole (Buzău, Focșani).

Tabel nr. 2.7.1.3

Participarea la constituirea PIB-ului pe domenii de activitate, 2020 (UM: mil. lei)

	România	Sud-Est	Contribuția PIB Reg SE la PIB RO (%)
Total	1.066.780,5	102.671,5	9,62%
Agricultura, silvicultura și pescuit	44.579,2	5.712,4	12,81%
Industrie	213.314,6	23.082,0	10,82%
Constructii	69.893,6	8.550,8	12,23%

Comert, transport si depozitare; hoteluri si restaurante	194.955,7	20.839,1	10,69%
Informatii si comunicatii	67.830,3	1.433,2	2,11%
Intermedieri financiare si asigurari	30.919,1	1.255,9	4,06%
Tranzactii imobiliare	82.473,7	8.241,0	9,99%
Activitati profesionale, de servicii administrative si servicii suport	78.006,1	4.815,0	6,17%
Administratie publica si aparare; asigurari sociale din sistemul public; invatamant; sanatate si asistenta sociala	158.119,4	16.502,0	10,44%
Activitati de spectacole, culturale si recreative; reparatii de produse de uz casnic si alte servicii	27.508,3	2.650,7	9,64%
Impozite pe produs	100100,1	9629,5	9,62%
Drepturi asupra importurilor (taxe vamale)	2059,6	198,1	9,62%
Subventii pe produs	-2979,2	-238,2	8,00%

Sursa: INS, Conturi naționale regionale

Regiunea Sud-Est contribuie cu 9,62% la formarea PIB-ului național în 2020. Analizând aportul regiunii pe fiecare ramură economică se constată o contribuție constantă și ridicată a agriculturii de 12,81% (datorită suprafeței mari agricole și viticole), a construcțiilor de 12,23%, a industriei de 10,82% și a comerțului, transport și depozitare; hoteluri și restaurante de 10,69%.

Tabel nr. 2.7.1.4

Contribuția ramurilor economice la formarea VAB națională, regională, județeană, 2020 (UM: %)

	România	Regiunea Sud-Est	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea
Agricultura, silvicultura și pescuit	4,18%	5,56%	10,97%	7,59%	2,44%	6,29%	10,50%	8,56%
Industria	20,00%	22,48%	20,18%	31,14%	26,32%	21,19%	24,98%	20,96%
Construcții	6,55%	8,33%	11,34%	4,80%	10,75%	9,71%	6,48%	8,76%
Servicii	69,27%	63,63%	57,51%	56,47%	60,48%	62,82%	58,04%	61,72%

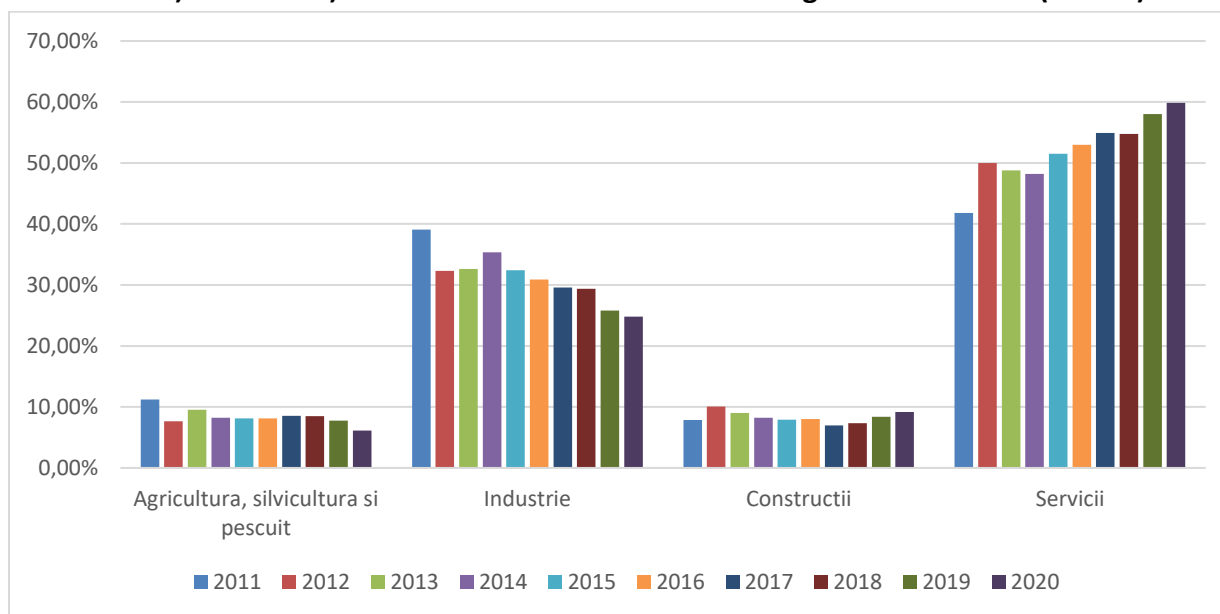
Sursa: INS, Conturi naționale regionale

La nivel regional, în anul 2020 cel mai mare aport la constituirea valorii adăugate brute l-a avut sectorul serviciilor cu o pondere de 63,63%. Urmează industria cu un aport de 22,48%, cu 2,48 de puncte procentuale peste valoarea înregistrată la nivel național. Deși la nivel regional există întinse suprafețe agricole și viticole, agricultura contribuie cu doar 5,56% la VAB-ul regional, valoare ușor mai mare decât cea înregistrată la nivel național. Acest fapt este influențat și de nivelul scăzut de productivitate, condițiile climatice și lipsa irigațiilor pe anumite suprafețe.

Analizând la nivel județean contribuția fiecărui sector la constituirea valorii adăugate brute se constată că doar în județul Constanța aportul agriculturii este mai mic decât valoarea regională, cele mai ridicate valori procentuale regăsindu-se în județele Brăila și Tulcea. Industria are cea mari ridicată contribuție la VAB-ul județean la nivelul județului Buzău, depășind valoarea înregistrată la nivel regional cu 8,66 procente. În schimb, în construcții, județul Brăila asigură contribuții la economia județeană mai mari decât aportul ramurii la economia regională. În domeniul serviciilor, toate județele înregistrează valori mai mici decât nivelul regional.

Grafic nr. 2.7.1.10

Evoluția contribuției sectoarelor economiei la VAB regional 2011-2020 (UM: %)

Sursa: INS, Conturi naționale regionale

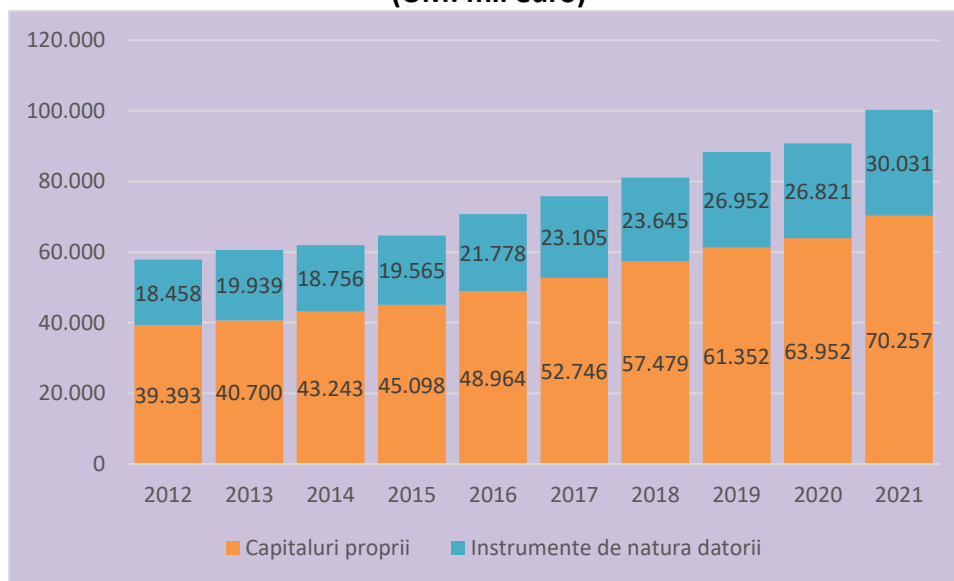
Urmărind evoluția în timp (2011-2020) a contribuției aduse de fiecare sector economic la constituirea valorii adăugate brute regionale se constată că:

- Aportul agriculturii se află în scădere cu 5,1% în 2020 față de 2011, evoluția fiind influențată în special de condițiile climatice, lipsa irigațiilor pe unele suprafețe agricole, lipsa forței de muncă;
- Aportul industriei se află în scădere cu 7,5% în 2020 față de 2011;
- Aportul construcțiilor a crescut de la 7,8% la 9,2%;
- Aportul serviciilor a înregistrat o creștere constantă de la 41,8% în 2011 la 63,63% în 2020.

2.7.2 Investițiile Străine Directe și comerțul exterior

Investițiile străine directe reprezintă o sursă de dezvoltare esențială a unei economii, stimulând atât dezvoltarea întreprinderilor în care se investește, cât și a celor din economia rezidentă (BNR, 2020). Componentele Investițiilor Străine Directe sunt participațiile la capital ce revin investitorilor nerezidenți care dețin cel puțin 10% din capitalul social subscris al unor întreprinderi rezidente, profitul reinvestit de către aceștia, precum și instrumentele de natură datoriei (ex. credite) dintre investitori sau grupul din care aceștia fac parte și întreprinderile în care au investit. Fluxul net de Investiții Străine Directe (ISD) a înregistrat la nivel național valoarea de 8.940 milioane euro în anul 2021, de aproximativ trei ori mai mare față de anul precedent, evoluția indicatorului fiind similară valorii înregistrate la nivelul economiilor dezvoltate, potrivit Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare¹ (UNCTAD). Această valoare reprezintă, de altfel, a doua cea mai mare valoare a fluxului net de ISD înregistrată în România, după cea din anul 2008 (9 210 milioane euro).

Grafic nr. 2.7.2.1
Evoluția componentelor soldului Investițiilor Străine Directe la nivel național, 2012 – 2021
(UM: mil euro)

Sursa: Raport pentru anul 2021, BNR

Din analiza graficului de mai sus se observă faptul că în perioada 2012 – 2021, investițiile străine directe au înregistrat o tendință de creștere. Dacă la nivelul anului 2012, ISD erau de 57.851 mil. euro, la finalul anului 2021 ajunseseră la nivelul de 100.288 mil. euro, reprezentând o creștere de aproximativ 73%.

În structură, soldul total al ISD la 31 decembrie 2021 se prezintă astfel:

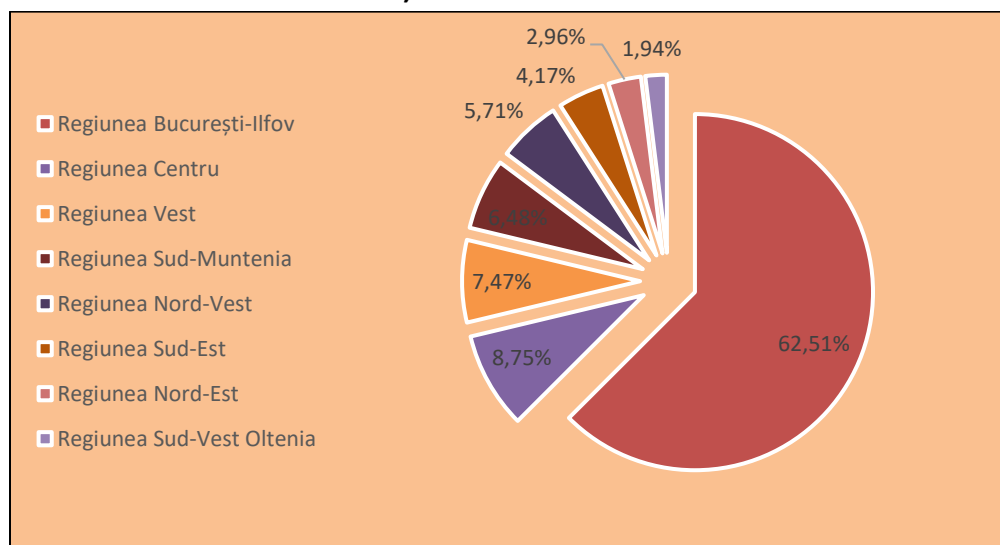
– capitaluri proprii (inclusiv profitul reinvestit acumulat) în valoare de 70.257 milioane euro, reprezentând 70,1% din soldul total al ISD;

– instrumente de natura datoriei în valoare de 30.031 milioane euro, reprezentând 29,9%. Din punct de vedere al orientării pe activități economice, 38,9% din soldul total al ISD este localizat în industrie, cu precădere în industria prelucrătoare (30,0% din soldul total ISD). Alte activități economice care au atras investiții străine directe semnificative sunt construcții și tranzacții imobiliare (reprezentând 17,4% din soldul total ISD), comerț (17,2%) și intermediari financiare și asigurări (13,5%).

Primele țări clasate în funcție de soldul total al ISD deținut la 31 decembrie 2021 în întreprinderile din România sunt: Țările de Jos (22,1% din soldul total ISD), (12,5%), Austria (12,2%), Italia (7,5%), Franța (6,5%) și Cipru (6,3%). Repartizarea a fost realizată în funcție de țara de rezidență a deținătorului direct a cel puțin 10 la sută din capitalul social al întreprinderilor ISD din România. La nivel teritorial se observă orientarea cu precădere a ISD spre Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov (62,51%), alte regiuni de dezvoltare beneficiare de ISD fiind Regiunea Centru (8,75%), Regiunea Vest (7,47%), Regiunea Sud-Muntenia (6,48%) și **Regiunea Sud-Est (4.181 milioane euro reprezentând 4,17%)**, situându-se pe locul 6 în topul regiunilor.

Grafic nr. 2.7.2.2

Structura Investițiilor Străine Directe în anul 2021

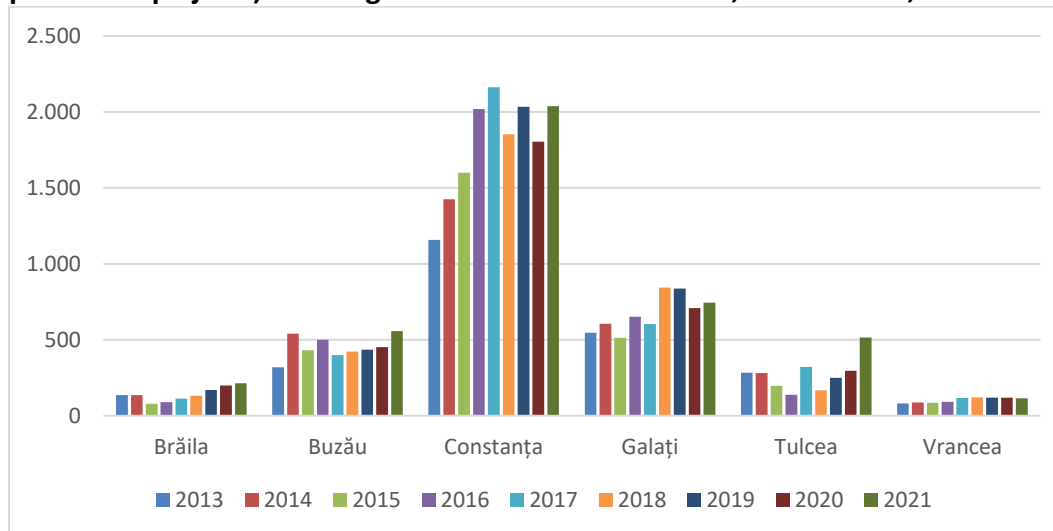

Sursa: Raport pentru anul 2021, BNR

În plan județean, în Regiunea Sud-Est, cele mai multe investiții străine directe în anul 2021 s-au înregistrat în județul Constanța (2.038 mil. euro), reprezentând aproximativ 49% din totalul soldului ISD regional. Acest aspect este justificat de existența multor companii multinaționale în județ, dar și de atractivitatea județului pentru investitori străini datorită conectivității ușoare cu Municipiul București prin autostradă, infrastructura portuară, dar și de existența unui aeroport internațional. Pe locul 2 se află județul Galați, cu 744 mil. euro ISD, urmat de județul Buzău cu doar 557 mil. euro. Județul cu cel mai scăzut grad de atractivitate în ceea ce privește investițiile

străine directe este județul Vrancea, care în 2021 a atras 114 milioane euro în investiții străine directe, în ușoară scădere față de anul 2020.

Grafic nr. 2.7.2.3
Repartizarea pe județe ale Regiunii Sud-Est a soldului ISD, 2013 – 2021, UM: mil. Euro

Sursa: prelucrare date INS

Investițiile noi într-o societate pot fi clasificate, în funcție de destinația investiției, în următoarele categorii:

- (i) investiții pentru înființarea unei întreprinderi noi, denumite investiții **greenfield**;
- (ii) investiții pentru achiziția sau fuziunea cu o întreprindere rezidentă existentă;
- (iii) investiții în dezvoltarea unei întreprinderi, prin aport nou de capital;
- (iv) investiții pentru restructurarea unei întreprinderi, ale cărei produse sau servicii nu mai sunt competitive, întreprinderea respectivă înregistrând pierderi.

Investițiile greenfield, deși reduse ca pondere în total, au înregistrat în 2021 la nivel național o valoare mai mare comparativ cu anii anteriori, respectiv 391 milioane euro, față de 23 de milioane euro în anul 2020.

Distribuția soldului ISD în întreprinderi greenfield în funcție de regiunea de dezvoltare în care au sediul întreprinderile relevă faptul că ponderea cea mai ridicată o dețin, urmând tendința în ansamblul ISD, investițiile străine directe din regiunea București-Ilfov (63,1% din soldul ISD în întreprinderi greenfield), urmată de regiunile Centru cu 10,7%, Vest cu 9,1% și Nord-Vest cu 6,3% din soldul total ISD în întreprinderi greenfield.

Comerțul exterior

Comerțul exterior reprezintă ansamblul exporturilor și importurilor de bunuri economice ale unei țări. Comerțul exterior este foarte important pentru dezvoltarea economică a unei țări/regiuni deoarece modifică ritmul de creștere a Produsului Intern Brut și volumul valoric al acestuia.

Evoluția comerțului exterior românesc, atât la componenta bunuri, cât și la servicii, a fost marcată de existența și pe teritoriul țării noastre a pandemiei de Covid-19, măsurile sanitare luate de toate statele lumii afectând serios schimburile comerciale internaționale.

Potrivit datelor Institutului Național de Statistică (INS), volumul total al schimburilor comerciale ale României în anul 2021 s-a ridicat la 173 milioane euro, din care 74,7 mil. euro export și 98,4 mil. euro import. Comparativ cu anul 2011 volumul schimburilor comerciale a înregistrat o creștere de 72,7% din care a exportului cu 64,9%, iar a importului cu 79%.

Bunurile exportate și importate sunt clasificate potrivit Nomenclatorului Combinat (N.C.), care stă la baza tarifului vamal comunitar. Astfel, grupele de produse conform nomenclatorului combinat sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 2.7.2.1

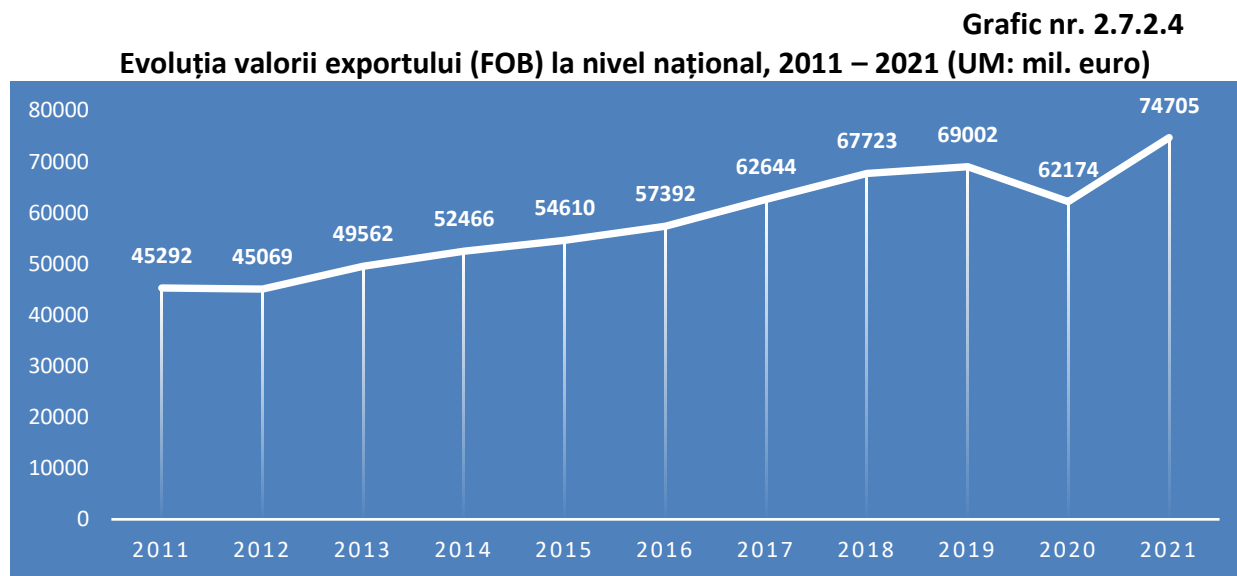
Grupe de produse conform nomenclatorului combinat

I. Animale vii și produse animale
II. Produse vegetale
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale
IV. Produse alimentare, băuturi și tutun
V. Produse minerale
VI. Produse chimice
VII. Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea
VIII. Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea
IX. Produse din lemn, exclusiv mobilier
X. Hârtie și articole din acestea
XI. Textile și articole din textile
XII. Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare
XIII. Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare
XV. Metale comune și articole din acestea
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile
XVII. Mijloace și materiale de transport
XVIII. Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale
XX. Mărfuri și produse diverse
XXII. Bunuri necuprinse în alte secțiuni din Nomenclatorul Combinat

Sursa: Tabel întocmit de autori în baza clasificării din Nomenclatorul Combinat

Pretul FOB (Free on Board - Liber la Bord) reprezintă pretul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea marfii, toate cheltuielile de transport până la punctul de imbarcare, precum și toate taxele suportate pentru ca marfa să fie încărcată la bord.

La nivel național **exporturile (FOB)**, au înregistrat în perioada 2011–2021 o creștere continuă, urmată de un declin semnificativ în anul 2020, fapt cauzat cu siguranță de restricțiile impuse de pandemia COVID-19, care și-au pus amprenta asupra tuturor activităților economice, la nivel internațional. Astfel, exporturile la nivelul anului 2020 au scăzut cu circa 10%, ajungând la 62.174 mil. euro, scădere destul de redusă dată fiind situația pandemică și faptul că foarte multe țări au avut activitățile economice și sociale închise. Chiar și în aceste condiții, raportat la anul 2011, valoarea exportului a crescut cu aproximativ 64,9%, evidențiind faptul că multe produse românești sunt competitive la nivel internațional.

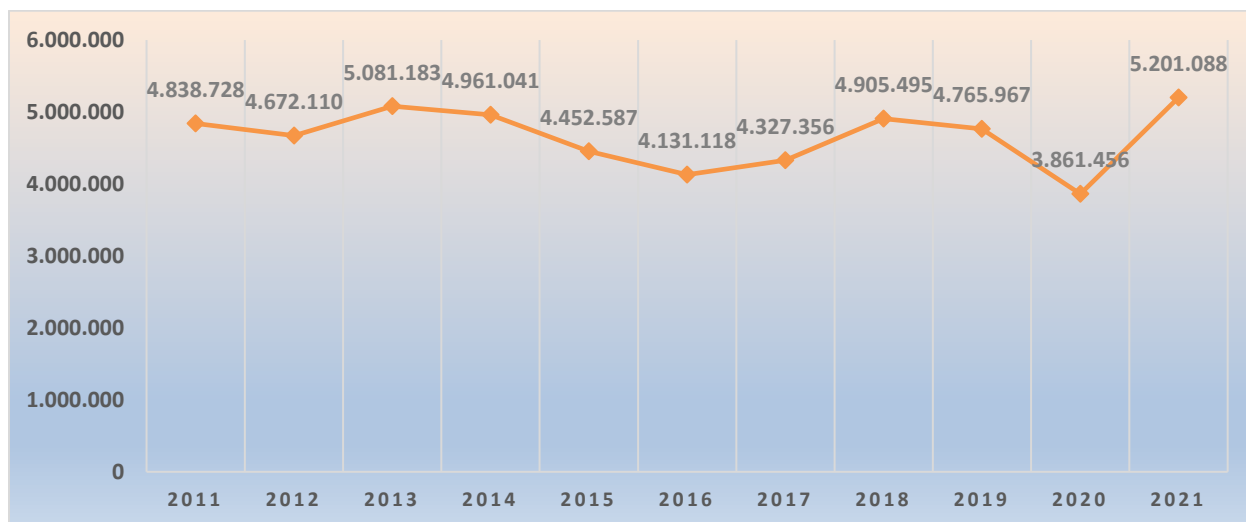

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul Regiunii Sud-Est, valoarea exporturilor a avut o evoluție fluctuantă în perioada 2011 – 2021. Cu toate acestea valoarea FOB a crescut de la 4.838.728 mii euro la 5.201.088 mii euro, aceasta reprezentând o creștere de 7,5%.

Grafic nr. 2.7.2.5

Evoluția valorii exportului (FOB) la nivelul Regiunii Sud-Est, 2011 – 2021 (UM: mii. euro)

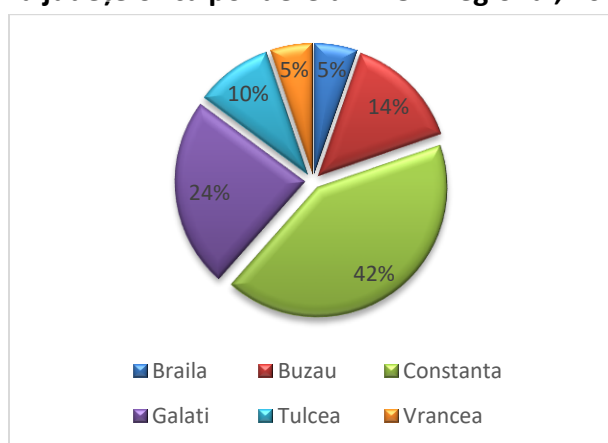

Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, județul Constanța a avut cea mai mare contribuție la valoarea regională a exporturilor în perioada 2021 (42%), urmat de județul Galați (24%), Buzău (14%), Tulcea (10%), Vrancea și Brăila (5%).

Grafic nr. 2.7.2.6

Contribuția FOB a județelor ca pondere din FOB Regional, 2011-2021 (UM: %)

Sursa: prelucrare date INS

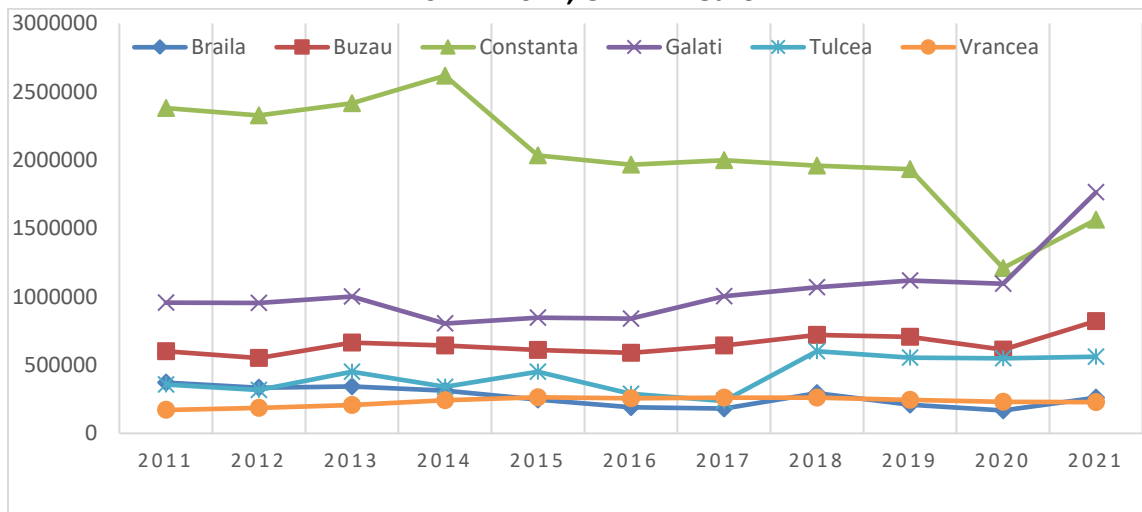
În figura de mai jos se poate observa că, în general, valoarea exportului la nivelul județelor din regiune a fost relativ constantă în ultimii 10 ani, cu excepția județului Constanța în care exporturile s-au aflat pe o pantă descendentă (-34,4%) cu o scădere abruptă între 2019 și 2020, fapt justificat de situația pandemică de la nivel mondial. Scăderea valorii FOB înregistrează și județul Brăila (-29,5%). Cu toate acestea s-a înregistrat creșteri remarcabile în județul Galați cu 84,5% și în județul Tulcea cu 57%.

Panta ușor descendentă a exporturilor este un indicator care semnalează posibilitatea ca produsele realizate în regiune să nu fie competitive pe plan internațional, fie ca urmare a

sușinerii reduse a producătorii locali de a intra pe piețele internaționale, fie că produsele românești din regiune nu sunt promovate suficient astfel încât să poată fi vândute la export.

Grafic nr. 2.7.2.7

Evoluția valorii exportului (FOB) la nivelul Regiunii Sud-Est și a județelor componente, 2011 – 2021, UM: mii euro

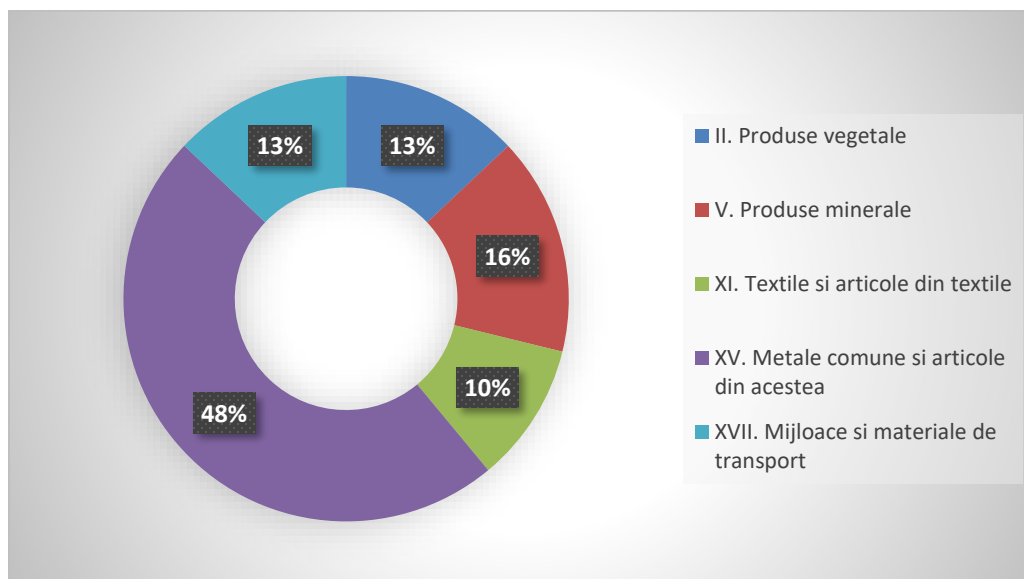
Sursa: prelucrare date INS

Diversificarea sectorului industrial nu se reflectă în activitățile de comerț exterior care sunt, conform analizei sectoriale, concentrate pe un număr redus de categorii de bunuri. În anul 2021, patru secțiuni ale nomenclatorului combinat dețineau împreună 90 % din totalul exporturilor, și anume: “Metale comune și articolele din acestea” sunt produsele din fontă, oțel, fier și produse din fontă, oțel, fier (48% din totalul exporturilor), “Produse minerale” (16%), “Mijloace de transport” (13%) și “produse vegetale” (13%).

Analizând datele referitoare la export, pe secțiunile Nomenclatorului Combinat (NC), se observă că la nivelul regiunii, în anul 2021, grupa de produse metale comune și articole din acestea înregistrează cea mai mare valoare a exporturilor (1.888.798 mii euro), urmată de produse minerale, produse vegetale și mijloace și materiale de transport, textile și articole din textile. Aceste informații scot în evidență faptul că cei mai mari exportatori din regiune sunt marile companii multinaționale care își desfășoară activitatea în principalele orașe din regiune. Grupele care înregistrează cea mai mică valoare a exporturilor sunt grupele de produse precum: Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale, dar și grupa: Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea.

Grafic nr. 2.7.2.8

Ponderea exporturilor FOB pentru principalele secțiuni din nomenclatorul combinat în Regiunea Sud-Est, 2021

Sursa: prelucrare date INS

Cele mai semnificative exporturi de metale comune se fac în județele Galați, Buzău și Tulcea. În ceea ce privește exportul de mijloace și materiale de transport, valorile cele mai mari se înregistrează în județele Tulcea și Galați. Produsele minerale se exportă aproape exclusiv din județul Constanța, iar produsele vegetale mai ales în județele Constanța, Brăila și Tulcea.

Tabel nr. 2.7.2.2

Exporturi (FOB) pe județe și secțiuni ale NC, anul 2021 (UM: mii euro)

Secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC)	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea	Regiunea Sud-Est
I. Animale vii și produse animale	21.534	54.913	205.944	2.936	37.647	1.849	324.823
II. Produse vegetale	55.692	32.262	384.415	11.856	22.774	2.723	509.722
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	54	111.042	10.945	49.594	13	15	171.663
IV. Produse alimentare, băuturi și tutun	1.397	146.122	35.624	18.295	816	4.889	207.143
V. Produse minerale	1.414	232	617.385	2.788	888	65	622.772
VI. Produse chimice	1.613	14.353	8.655	6.505	29.394	476	60.996
VII. Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	5.408	36.114	72.937	5.715	516	3.413	124.103
VIII. Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea	174	133	528	166	38	2.715	3.754
IX. Produse din lemn, exclusiv mobilier	949	9.673	36.913	2.792	359	6.456	57.142
X. Hârtie și articole din acestea	391	238	302	444	55	15.613	17.043

Secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC)	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea	Regiunea Sud-Est
XI. Textile și articole din textile	31.846	158.135	7.448	2.747	39.838	159.522	399.536
XII. Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	11.324	6.635	565	487	105	124	19.240
XIII. Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare	9.384	42.415	1.935	496	714	813	55.757
XV. Metale comune și articole din acestea	35.967	174.680	92.288	1.469.107	105.339	11.417	1.888.798
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile	12.090	20.696	43.721	49.780	38.817	9.084	174.188
XVII. Mijloace și materiale de transport	61.791	7.297	16.801	134.919	281.493	6.508	508.809
XVIII. Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale	867	672	1.426	1.110	142	1.381	5.598
XX. Mărfuri și produse diverse	9.767	6.369	2.173	3.534	2.139	2.434	26.416
XXII. Bunuri necuprinse în alte secțiuni din NC	330	75	22.608	493	48	25	23.579

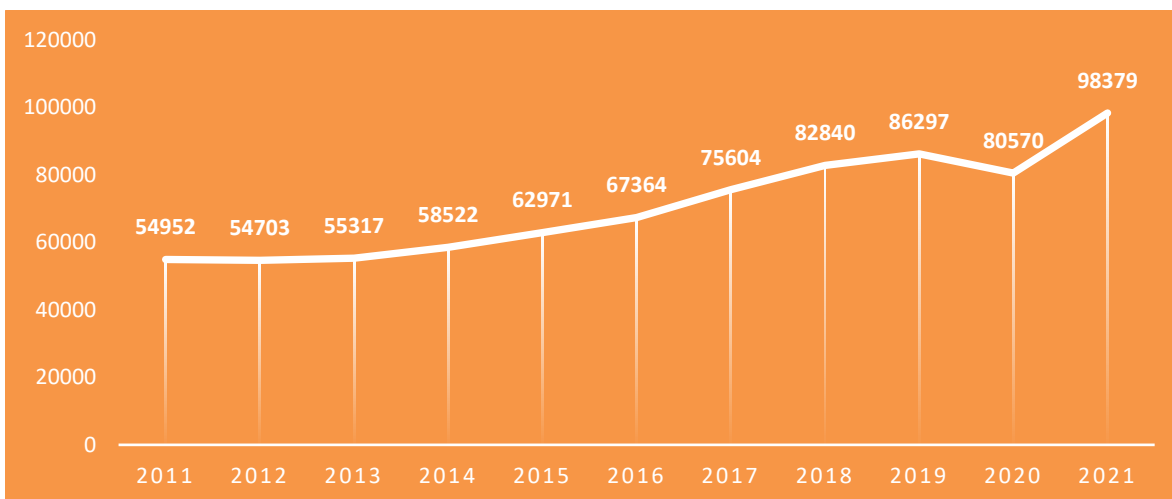
Sursa: prelucrare date INS

Pretul CIF (Cost, Insurance, Freight - Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera tarii importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costurile asigurării și transportului internațional

La nivel național, valoarea **importului CIF** a înregistrat un trend pozitiv în ultimii 10 ani, raportat la anul 2011, importurile crescând cu 79%. Creșterea importurilor este justificată atât de cererea internă de produse și servicii din ce în ce mai diversă, cât și de necesitatea de a acoperi consumul din ce în ce mai ridicat al populației, care nu poate fi satisfăcut în totalitate de producția internă.

Grafic nr. 2.7.2.9

Evoluția valorii importului (CIF) la nivel național, 2011 – 2021 (UM: mil. euro)

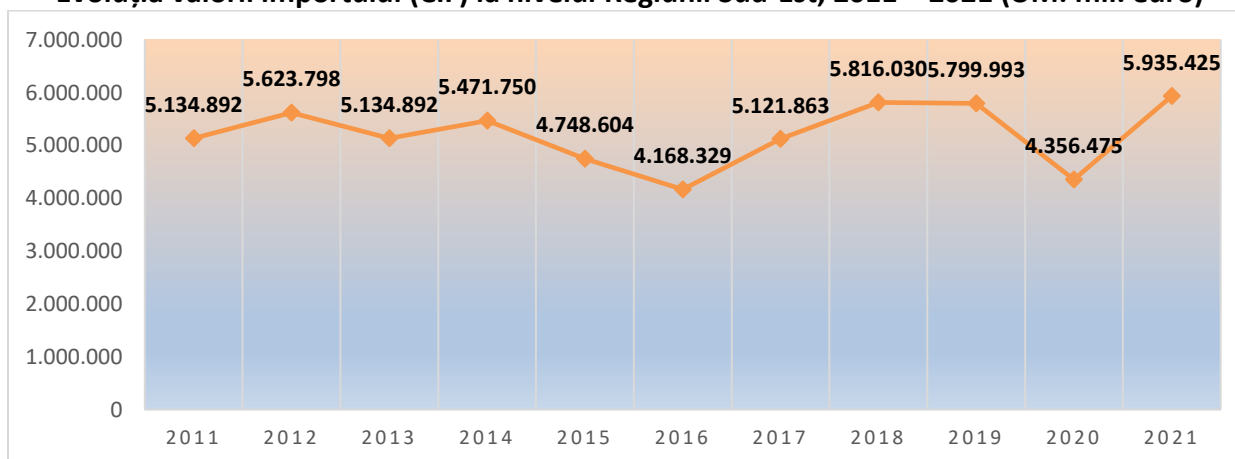

Sursa: prelucrare date INS

În plan regional, valoarea importurilor se menține relativ constantă în ultimii 10 ani, cu reduceri mai semnificative la nivelul anului 2016 și 2020. Cu toate acestea valoarea CIF a crescut de la 5.134.892 mii euro la 5.935.425 mii euro, aceasta reprezentând o creștere de 15,6%.

Grafic nr. 2.7.2.10

Evoluția valorii importului (CIF) la nivelul Regiunii Sud-Est, 2011 – 2021 (UM: mii. euro)

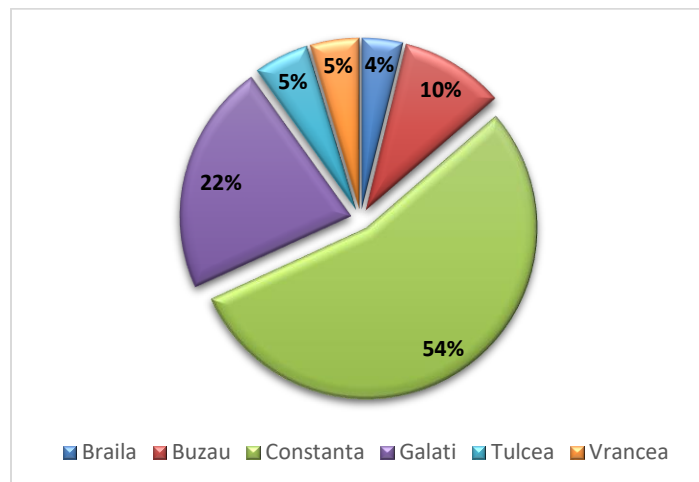

Sursa: prelucrare date INS

Așa cum putem observa și în figura de mai jos, cele mai multe importuri au fost realizate în județul Constanța (54% în anul 2021), urmat de județul Galați (22%). Cele mai mici importuri au fost realizate în județul Brăila, în scădere continuă din 2011 și până în 2020, când au înregistrat un minim de doar 168.725 mii euro. Începând cu anul 2021 județul Brăila înregistrează din nou creștere la acest indicator.

Grafic nr. 2.7.2.11

Contribuția FOB a județelor ca pondere din FOB Regional, 2011-2021 (UM: %)

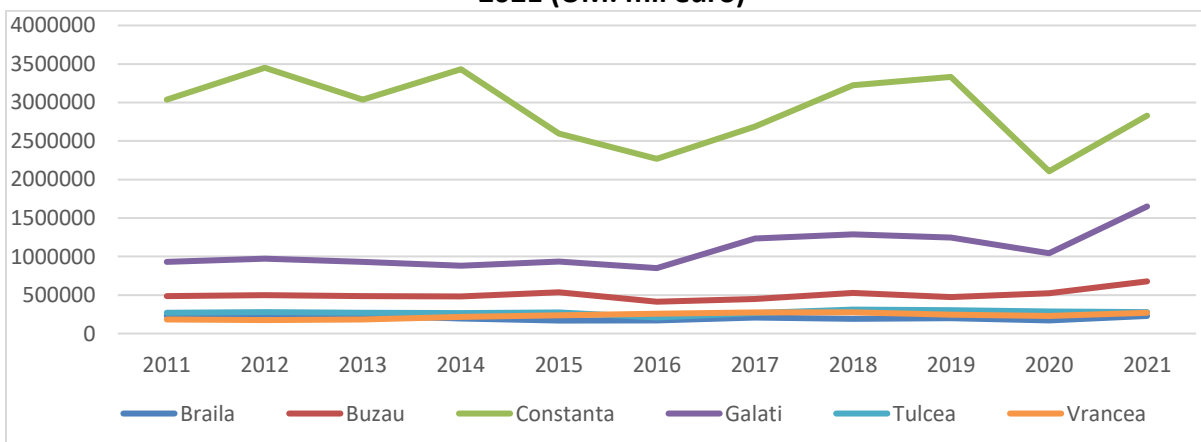
Sursa: prelucrare date INS

În figura de mai jos se poate observa că, în general, valoarea importului la nivelul județelor din regiune a fost relativ constantă în ultimii 10 ani, cu excepția județului Constanța în care importurile s-au aflat pe o pantă descendentă (-6,8%) cu o scădere abruptă în anul 2016 și între anii 2019 și 2020, fapt justificat de situația pandemică de la nivel mondial. Scăderea valorii CIF înregistrează și județul Brăila (-0,5%). Cu toate acestea s-a înregistrat creșteri remarcabile în județul Galați cu 77,5% și în județul Tulcea cu 47,6%.

Panta ușor ascendentă a importurilor este un indicator care semnaleză că activitatea de producție realizată în regiune a scăzut, iar prețurile mici ale produselor de import susțin nevoia de consum a regiunii.

Grafic nr. 2.7.2.12

Evoluția valorii importului (CIF) la nivelul Regiunii Sud-Est și a județelor componente, 2011 – 2021 (UM: mii euro)

Sursa: prelucrare date INS

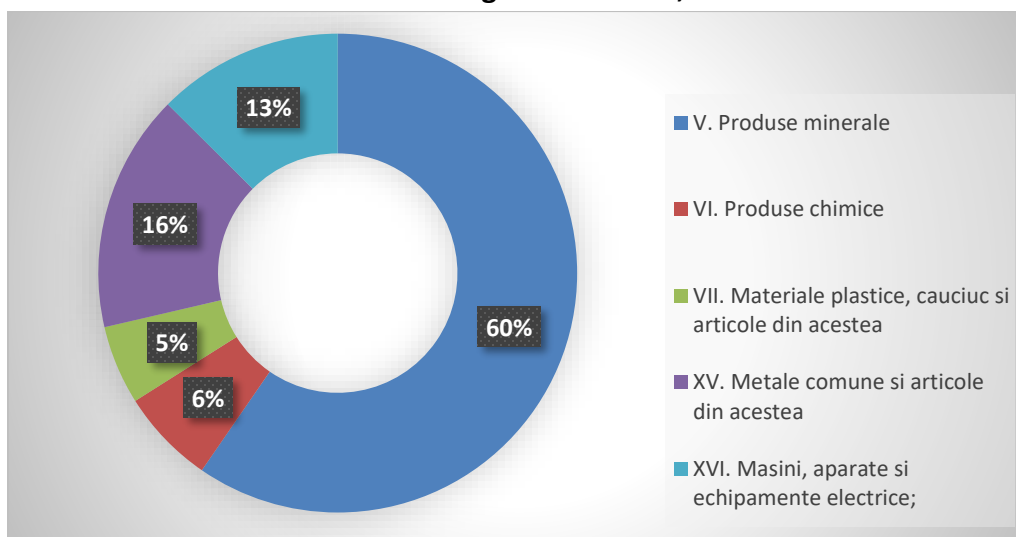
Analizând datele referitoare la import, pe secțiunile Nomenclatorului Combinat (NC), se observă că la nivelul regiunii, în anul 2021, grupa de produse cu cele mai mari importuri a fost Produse

minerale (2.814.025 mii euro), urmată de Metale comune si articole din acestea și mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile, mai ales în județele Constanța, Tulcea și Galați.

În regiune se importă și cantități importate de produse chimice și materiale plastice, cauciuc si articole din acestea, textile și articole din textile. Cele mai mici importuri au fost înregistrate la categoriile de produse Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea, Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare.

Grafic nr. 2.7.2.13

Ponderea importurilor CIF pentru principalele secțiuni din nomenclatorul combinat în Regiunea Sud-Est, 2021

Sursa: prelucrare date INS

Cele mai semnificative importuri de produse minerale se fac în județele Constanța și Galați. În ceea ce privește importul de metale comune și articole din acestea, valorile cele mai mari se înregistrează în județele Buzău, Constanța și Galați, dar importul la această categorie de mărfuri este prezent și în celelalte județe ale regiunii. De remarcat în județul Vrancea importul semnificativ de textile și articole textile. Produsele minerale se importă aproape exclusiv din județul Constanța, iar produsele vegetale mai ales în județele Buzău, Constanța, și Galați.

Tabel nr. 2.7.2.3

Importuri (CIF) pe județe și secțiuni ale NC, anul 2021 (UM: mii euro)

Secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC)	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea	Regiunea Sud-Est
I. Animale vii și produse animale	230.236	677.581	2.830.384	1.650.007	277.226	269.991	5.935.425
II. Produse vegetale	2.887	8.080	28.614	8.975	2.591	9.025	60.172
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	8.380	131.483	41.166	28.411	4.444	4.098	217.982
IV. Produse alimentare, băuturi și tutun	461	11.287	4.205	1.984	75	120	18.132
V. Produse minerale	3.520	81.562	45.646	9.664	4.428	15.692	160.512
VI. Produse chimice	1.554	8.312	1.889.713	853.390	58.402	2.654	2.814.025
VII. Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	11.193	27.640	147.638	94.470	9.682	12.972	303.595
VIII. Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea	13.668	98.871	50.559	60.651	4.772	23.301	251.822
IX. Produse din lemn, exclusiv mobilier	1.780	2.283	2.759	946	456	914	9.138
X. Hârtie și articole din acestea	884	8.726	5.996	15.427	701	2.114	33.848
XI. Textile și articole din textile	2.057	5.553	6.595	3.178	1.772	13.458	32.613
XII. Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	18.962	44.275	31.866	16.985	26.192	88.006	226.286
XIII. Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare	2.287	4.425	5.313	1.072	434	473	14.004
XV. Metale comune și articole din acestea	6.334	25.158	32.588	40.752	2.239	2.716	109.787
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduc sunetul și imaginile	24.785	120.742	188.198	347.166	45.844	32.022	758.757
XVII. Mijloace și materiale de transport	79.902	60.050	222.790	103.108	88.110	38.853	592.813
XVIII. Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale	36.385	22.381	78.242	36.273	17.457	15.086	205.824
XX. Mărfuri și produse diverse	6.023	6.489	16.514	7.216	2.282	1.437	39.961
XXII. Bunuri necuprinse în alte secțiuni din NC	7.550	9.102	24.387	19.729	6.516	5.906	73.190

Sursa: prelucrare date INS

Balanța comercială

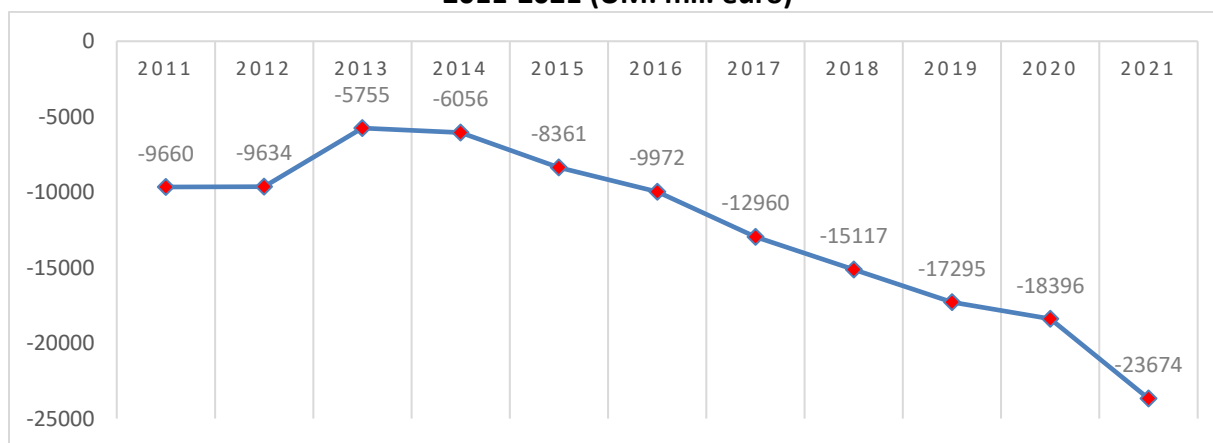
Pentru a înțelege economia unei regiuni, este necesară și prezentarea evoluției soldului balanței comerciale în înțelegerea situației exporturilor și importurilor. Soldul balanței comerciale FOB/CIF se calculează pe baza valorii exportului FOB și a importului CIF, ca diferență între acestea. Balanța comercială este **excedentara** (activă) în cazul când exportul depășește importul, **deficitară** (pasivă), când importul este mai mare decât exportul și **echilibrata** (netă) când exportul și importul sunt egale.

Soldul balanței comerciale FOB/CIF se calculează pe baza valorii exportului FOB și a importului CIF, ca diferență între acestea.

Evoluția indicatorului în perioada 2011 – 2021, la nivel național, se poate observa în graficul de mai jos. Balanța comercială a României a fost deficitară în ultimii 10 ani, cele mai mici valori ale soldului înregistrându-se în anul 2021.

Grafic nr. 2.7.2.14

Evoluția soldului Balanței Comerciale FOB/CIF la nivel național în perioada 2011-2021 (UM: mil. euro)

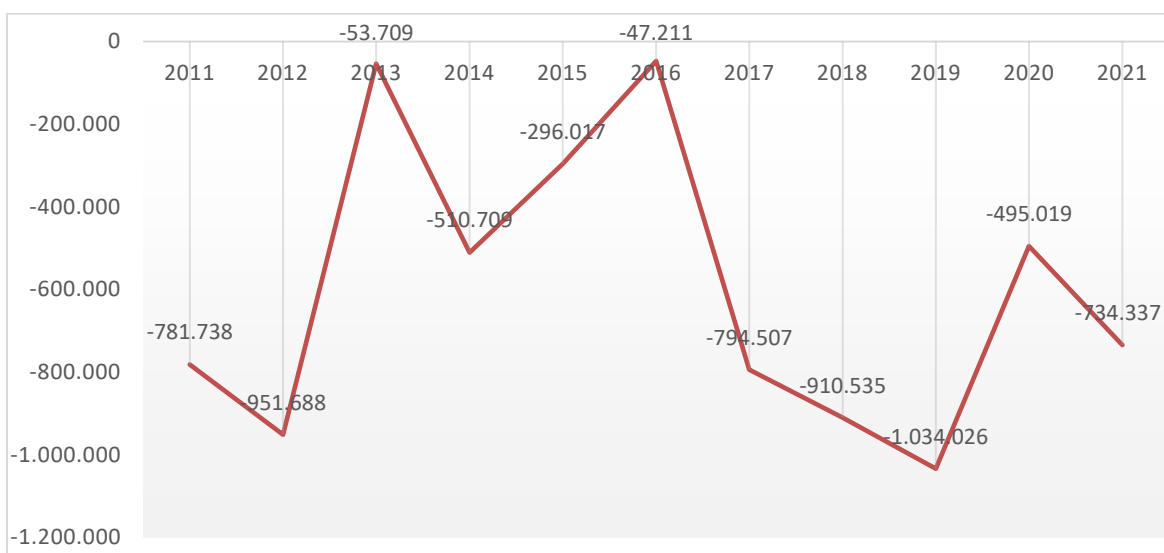

Sursa: prelucrare date INS

La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2011-2021, soldul balanței comerciale a fost unul negativ, influențat în special de valoarea mare a importurilor din județele Constanța și Galați. Deficitul a avut valori relativ mai mici între anii 2013 – 2016, înregistrând un maxim în anul 2019.

Grafic nr. 2.7.2.15

Evoluția soldului Balanței Comerciale FOB/CIF la nivel regional în perioada 2011-2021 (UM: mii euro)

Sursa: prelucrare date INS

Analizând balanța comercială la nivel județean, observăm că în anul 2021, aceasta a fost una excedentară în județele Brăila, Buzău, Galați, Tulcea și deficitară în Constanța și Vrancea. Cel mai mare sold pozitiv a fost înregistrat în județul Tulcea .

Tabel nr. 2.7.2.4
Soldul total al balanței comerciale FOB/CIF 2011-2021 (mii euro) – pe județe și grupe de mărfuri

Secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC)	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea	Regiunea Sud-Est
TOTAL	POZITIV	POZITIV	NEGATIV	POZITIV	POZITIV	NEGATIV	NEGATIV
I. Animale vii și produse animale	pozitiv	pozitiv	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
II. Produse vegetale	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	negativ	pozitiv	pozitiv	pozitiv	negativ	negativ	pozitiv
IV. Produse alimentare, băuturi și tutun	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ	negativ	pozitiv
V. Produse minerale	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ
VI. Produse chimice	negativ	negativ	negativ	negativ	pozitiv	negativ	negativ
VII. Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	negativ	negativ	pozitiv	negativ	negativ	negativ	negativ
VIII. Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	pozitiv	negativ
IX. Produse din lemn, exclusiv mobilier	pozitiv	pozitiv	pozitiv	negativ	negativ	pozitiv	pozitiv
X. Hârtie și articole din acestea	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	pozitiv	negativ

Secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC)	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea	Regiunea Sud-Est
XI. Textile și articole din textile	pozitiv	pozitiv	negativ	negativ	pozitiv	pozitiv	pozitiv
XII. Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	pozitiv	pozitiv	negativ	negativ	negativ	negativ	pozitiv
XIII. Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare	pozitiv	pozitiv	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ
XV. Metale comune și articole din acestea	pozitiv	pozitiv	negativ	pozitiv	pozitiv	negativ	pozitiv
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduc sunetul și imaginile	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ
XVII. Mijloace și materiale de transport	pozitiv	negativ	negativ	pozitiv	pozitiv	negativ	pozitiv
XVIII. Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ
XX. Mărfuri și produse diverse	pozitiv	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ	negativ
XXII. Bunuri necuprinse în alte secțiuni din NC	negativ	negativ	pozitiv	negativ	negativ	negativ	pozitiv

Sursa: prelucrare date INS

Concluzii

Potrivit datelor INS, la nivelul Regiunii Sud-Est, valoarea Produsului Intern Brut (PIB), exprimată în milioane lei, era de 102.671,5 milioane lei în 2020, reprezentând 9,62% din PIB al României. În perioada 2011-2020, Produsul Intern Brut la nivelul Regiunii Sud-Est a cunoscut un trend ascendent, înregistrând o creștere de 60% pe parcursul acestei perioade. În perioada 2019-2020 s-a înregistrat o scădere a PIB-ului regional cu 2.674,10 mil. lei, în urma declanșării în anul 2020 a pandemiei de COVID și implicit a stabilirii restricțiilor de circulație, sanitare, sociale și economice.

La nivelul regiunilor de dezvoltare, analiza comparativă a datelor indică existența unor disparități semnificative, cauzele fiind multiple. Astfel, putem observa faptul că Regiunea Sud-Est se plasează pe poziția 6 din punct de vedere al PIB regional, nivelul înregistrat în anul 2020 fiind de 2,8 ori mai mic decât valoarea PIB-ului din Regiunea București-Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele opt regiuni ale țării. Astfel, se poate observa o încetinire a ritmului creșterii PIB-ului Regiunii

Sud-Est față de Regiunile de Dezvoltare Centru și Nord-Est. Dacă în anul 2014, Regiunea Sud-Est se afla pe locul 4 la nivel național în materie de PIB, aceasta a fost surclasată de cele două regiuni de dezvoltare ante-menționate. Singurele două regiuni care au PIB-ul mai mic decât Regiunea Sud-Est sunt Regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia.

În plan județean, analizând datele din perioada 2011–2020, se constată că cea mai mare valoare a PIB a fost înregistrată în județul Constanța (38.765,3 mil. lei), reprezentând 37,76% din PIB-ul regional și înregistrând un trend ascendent în perioada de analiză. La o distanță semnificativă se află județele Galați (17,34%) și Buzău (15%), PIB-ul acestora crescând semnificativ în ultimii ani. În ceea ce privește PIB-ul județului Buzău, mai multe ramuri economice contribuie la formarea sa: agricultura, comerțul, furnizarea energiei electrice, construcțiile sau prelucrarea și conservarea cărnii de pasăre. Județul Brăila contribuie cu 11,12% la PIB-ul regional.

Județele Vrancea și Tulcea care contribuiau la PIB-ul regional în anul 2020 cu doar 10,6%, respectiv 8,17%. PIB-ul acestor județe a înregistrat creșteri în ultimii ani, contribuind la îmbunătățirea situației economice generale din Regiunea Sud-Est.

Din perspectiva Produsului Intern Brut, Regiunea Sud-Est se află pe un trend pozitiv, ca de altfel întreaga economie națională.

La nivel regional, Valoarea Adăugată Brută a crescut în perioada 2016 – 2020 cu 32%. Din analiza datelor disponibile, se constată că la realizarea valorii adăugate brute a Regiunii Sud-Est, aportul cel mai mare în anul 2020 l-a avut județul Constanța (37,81%). Cea mai mică contribuție a deținut-o județul Tulcea (8,17%).

La nivel regional, în anul 2020 cel mai mare aport la constituirea valorii adăugate brute l-a avut sectorul serviciilor cu o pondere de 63,63%. Urmează industria cu un aport de 22,48%, cu 2,48 de puncte procentuale peste valoarea înregistrată la nivel național. Deși la nivel regional există întinse suprafețe agricole și viticole, agricultura contribuie cu doar 5,56% la VAB-ul regional, valoare ușor mai mare decât cea înregistrată la nivel național. Acest fapt este influențat și de nivelul scăzut de productivitate, condițiile climatice și lipsa irigațiilor pe anumite suprafețe.

În plan județean, în Regiunea Sud-Est, cele mai multe investiții străine directe în anul 2021 s-au înregistrat în județul Constanța aproximativ 49% din totalul soldului ISD regional. Acest aspect este justificat de existența multor companii multinaționale în județ, dar și de atractivitatea județului pentru investitori străini datorită conectivității ușoare cu Municipiul București prin autostradă, infrastructura portuară, dar și de existența unui aeroport internațional. Pe locul 2 se află județul Galați, urmat de județul Buzău cu doar 557 mil. euro. Județul cu cel mai scăzut grad de atractivitate în ceea ce privește investițiile străine directe este județul Vrancea, care în 2021 a atras 114 milioane euro în investiții străine directe, în ușoară scădere față de anul 2020.

În Regiunea Sud-Est în perioada 2011-2021 exporturile au crescut cu 7,5%, atingând în anul 2021 o valoare totală de 5.201.088 mii euro față de nivelul anului 2011.

În perioada 2011-2021, importurile CIF au crescut într-un ritm mai susținut decât exporturile, înregistrând o creștere de 15,6%, creșterea înregistrată la nivelul României fiind de 79%.

Atât pentru exporturile FOB cât și pentru importurile CIF, la nivel regional, se observă un trend ascendent constant în perioada anilor 2011-2021, o scădere drastică în perioada 2019-2020 din cauza pandemiei Covid 19 și o creștere a valorilor începând cu anul 2021.

Trendul descris se reflectă în mod evident în balanța comercială care a înregistrat un deficit fluctuant, la nivel regional, în perioada 2011-2021.

Regiunea Sud-Est totalizează valoric 7% din bunurile exportate la nivelul țării, precum și 6% din importuri.

Se observă o tendință generală la nivelul județelor din regiune: exporturile și importurile urmează un trend ascendent, afectat de pandemia Covid 19 în perioada 2019-2020.

O analiză detaliată pe bază teritorială arată faptul că Galați și Constanța sunt atât județele care aduc o contribuție mai importantă la importurile și exporturile regionale, cât și județele care înregistrează ratele de creștere cele mai remarcabile. Trenduri de creștere mai modeste caracterizează celelalte 4 județe.

Județele Brăila, Galați, Tulcea, Buzău se pot bucura de un surplus comercial: nivelul importurilor nu depășește nivelul exporturilor în timp ce în județele Constanța și Vrancea soldul balanțe comerciale a fost unul negativ.

Diversificarea sectorului industrial nu se reflectă în activitățile de comerț exterior care sunt, conform analizei sectoriale, concentrate pe un număr redus de categorii de bunuri. În anul 2021, patru secțiuni ale nomenclatorului combinat dețineau împreună 90 % din totalul exporturilor, și anume: “Metale comune și articolele din acestea” sunt produsele din fontă, oțel, fier și produse din fontă, oțel, fier (48% din totalul exporturilor), “Produse minerale” (16%), “Mijloace de transport” (13%) și “produse vegetale” (13%).

Activitățile de import prezintă o concentrare asemănătoare: secțiunile “Produse minerale” (60%), “Metale comune și articolele din acestea” (16%), “Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile” (13%) și “Produse chimice” (6%) totalizează împreună 95% din totalul importurilor. Categoria “Textile și articole din acestea”, care deținea o cotă remarcabilă a importurilor în anul 2000 (peste 25%) și-a diminuat ponderea relativă, ajungând să totalizeze în anul 2011, aproximativ 0,5% din importuri.

2.7.3 Dinamica întreprinderilor

Structura și dinamica întreprinderilor

O activitate antreprenorială cu o creștere rapidă joacă un rol deosebit de important în echilibrarea economiilor din întreaga lume și de aceea, stimularea firmelor este mai necesară ca niciodată. Un ritm rapid de creștere ar contura un potențial tot mai mare de creare de locuri de muncă într-o perioadă în care multe țări se confruntă cu șomaj ridicat.

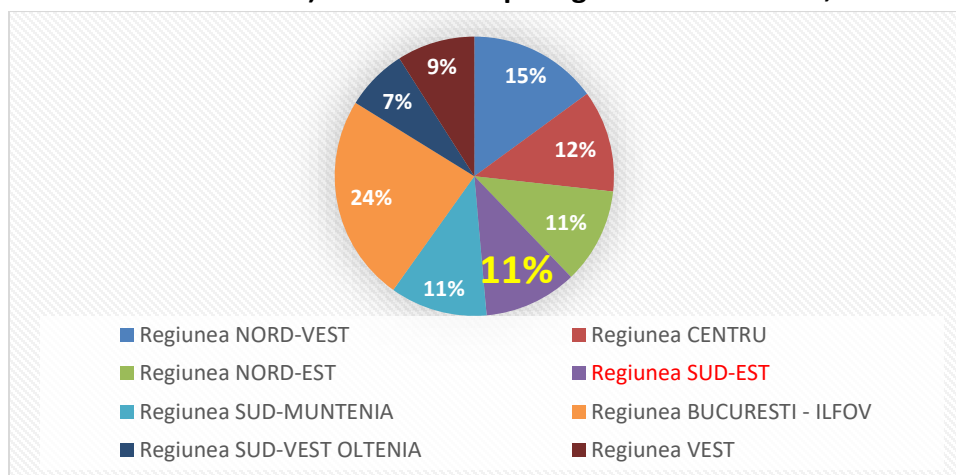
Acest subcapitol analizează dinamica și structura întreprinderilor din Regiunea Sud-Est, prin evidențierea tendințelor economice înregistrate și a rezultatelor activității acestora, reflectat în gradul de dezvoltare și nivelul de competitivitate al regiunii.

Numărul de unități locale active, inclusiv pe ramuri economice și clase de mărime

La nivel național, în anul 2021, erau înregistrate 653.744 unități locale active. Analizând datele prelucrate de la nivel regional, se observă o concentrare mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea București – Ilfov (24%) și Regiunea Nord – Vest (15%). La polul opus se află Regiunea Sud-Vest Oltenia, cu o pondere de doar 7%. Regiunea Sud-Est avea în anul 2021 un număr de 70.437 unități locale active, reprezentând circa 11% din totalul național.

Grafic nr. 2.7.3.1

Numărul de unități locale active pe regiuni de dezvoltare, 2021

Sursa: prelucrare date INS

Cu 70.437 **unități locale active**, Regiunea Sud-Est se situează în anul 2021, pe locul VI la nivel național, după Regiunile București-Ilfov, Nord-Vest Centru, Sud Muntenia și Nord-Est în scădere față de anul 2011 când ocupa locul IV.

Analiza numărului de unități locale active, la nivel județean, menține ierarhia observată anterior. Doar județul Constanța se află în topul județelor cu un număr semnificativ de unități locale active (25.411 unități) urmat de Galați și Buzău, care au 13.609, respectiv 10.760 unități. Județul Tulcea se numără printre județele cu cele mai puține unități locale active din țară, înregistrând doar 5.530 unități.

În perioada 2011-2021, numărul de unități active crește la nivel regional, dinamica acestei creșteri fiind pozitivă și la nivel național așa cum se poate observa și în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 2.7.3.1

Numărul unităților active la nivel regional și național (2011-2021)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Variația % 2011/ 2021
Nivel regional	53.221	55.156	56.292	57.888	58.027	59.009	61.289	63.232	64.518	67.787	70.437	32,35
Nivel național	452.010	472.187	485.082	507.440	513.850	527.792	553.796	576.545	591.259	624.206	653.744	44,63
%regional față de național	11,77	11,68	11,60	11,41	11,29	11,18	11,07	10,97	10,91	10,86	10,77	

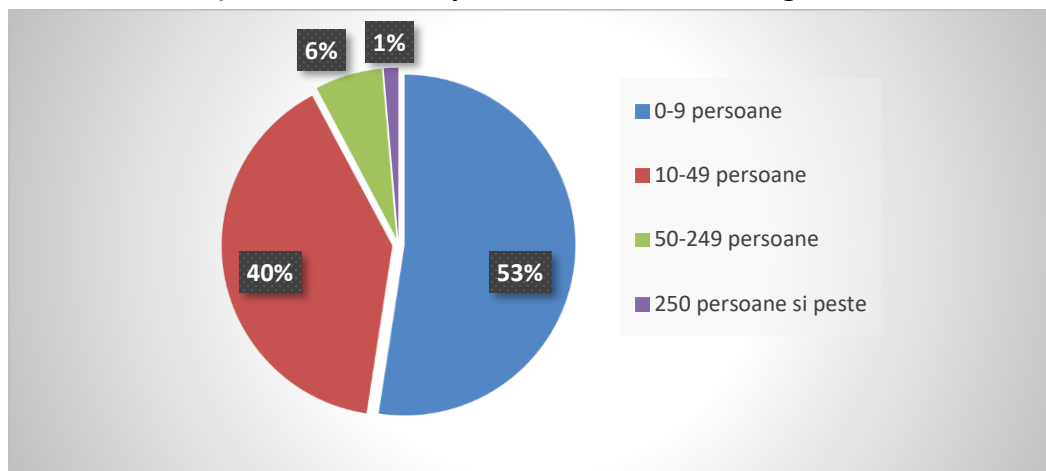
Sursa: prelucrare date INS

Ierarhia județelor și regiunilor de dezvoltare, din perspectiva numărului de unități locale active, confirmă faptul că nivelul general de dezvoltare al unui oraș reprezintă un factor determinant al inițiativelor antreprenoriale desfășurate pe teritoriul acestuia. După cum era de așteptat, se constată concentrarea unui număr semnificativ din unitățile locale în marile municipii ale țării și zonele metropolitane, caracterizate și de o concentrare mare a forței de muncă și de o infrastructură de transport corespunzătoare dezvoltării activităților economice.

Din punctul de vedere al repartiției **unităților active pe clase de mărime**, în anul 2021, cea mai mare pondere o dețineau la nivel regional, microîntreprinderile (53%), care au în medie, o durată de viață mai scurtă decât a celorlalte clase de mărime. Întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezentau 40% din totalul unităților active, pe când întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezentau 6% iar întreprinderile mari (peste 250 angajați) doar 1% din totalul unităților active.

Grafic nr. 2.7.3.2

Ponderea unităților locale active pe clase de mărime în Regiunea Sud-Est, 2021

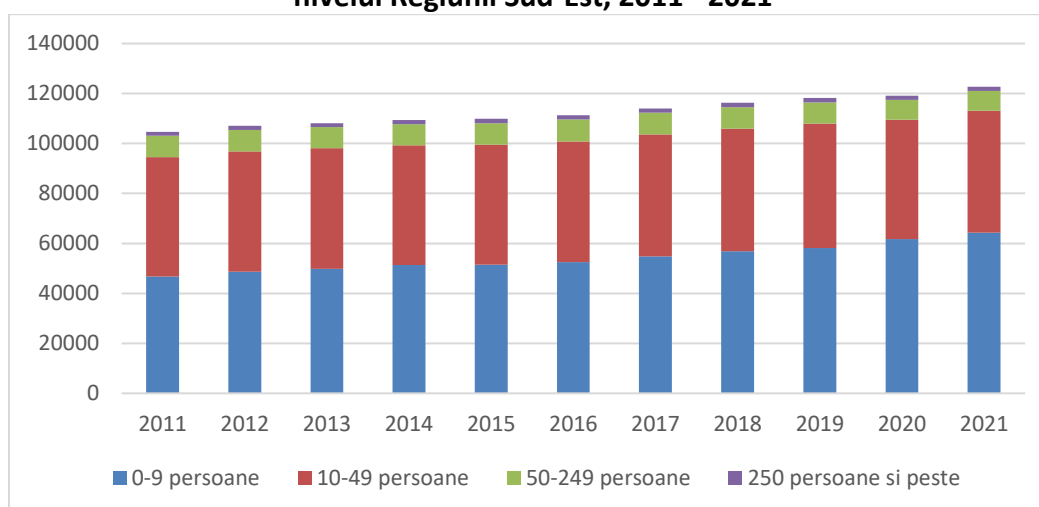

Sursa: prelucrare date INS

Pe clase de mărime, analiza evoluției unităților locale active din Regiunea Sud-Est relevă o ușoară creștere a unităților locale active din categoria microîntreprinderi și întreprinderi mici, cu un număr de angajați de până la 49 de persoane. O descreștere ușoară a numărului unităților locale active se observă în categoria întreprinderilor cu peste 50 de angajați. Dacă în anul 2011 erau 924 de unități cu 50 – 249 de angajați, în anul 2021 mai erau înregistrate doar 766 de unități. În ceea ce privește întreprinderile mari, cu peste 250 de angajați, dacă în anul 2011 erau 135 de astfel de unități, la nivelul anului 2021 mai figurau doar 125 de unități.

Grafic nr. 2.7.3.3

Structura numărului de unități locale active, pe clase de mărime, după numărul de salariați, la nivelul Regiunii Sud-Est, 2011 - 2021

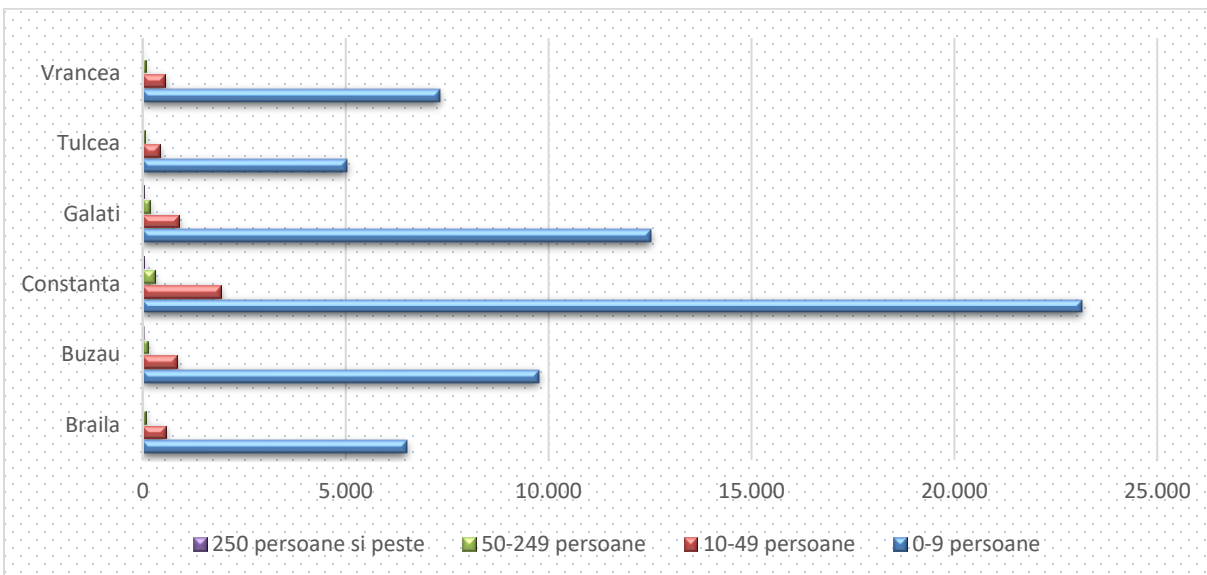

Sursa: prelucrare date INS

La nivel județean, cele mai multe unități locale active cu 0-9 salariați se aflau în județul Constanța, cu o ușoară tendință crescătoare (numărul unităților a crescut cu 6.092). Aceeași tendință se observă și în celelalte județe, în special în județul Galați unde, raportat la anul 2011, numărul unităților a crescut cu 3.498. O posibilă explicație pentru această caracteristică regională poate fi prezența centrelor universitare în Constanța și Galați, care facilitează și susțin antreprenoriatul. De remarcat este faptul că la această clasa de mărime, toate județele au înregistrat creștere. În ceea ce privește unitățile locale active de mari dimensiuni, cu peste 250 de angajați, observăm că un număr semnificativ de unități se află în județele Constanța, Galați și Buzău. Este interesant de precizat faptul că, deși acest număr nu variază foarte mult, față de anul 2011, în anul 2021, numărul unităților cu peste 250 de angajați a scăzut în 4 județe din regiune. Creșteri înregistrează județul Galați și județul Vrancea.

Grafic nr. 2.7.3.4

Numărul unităților active pe clasa de mărime, pe județe (2011– 2021)

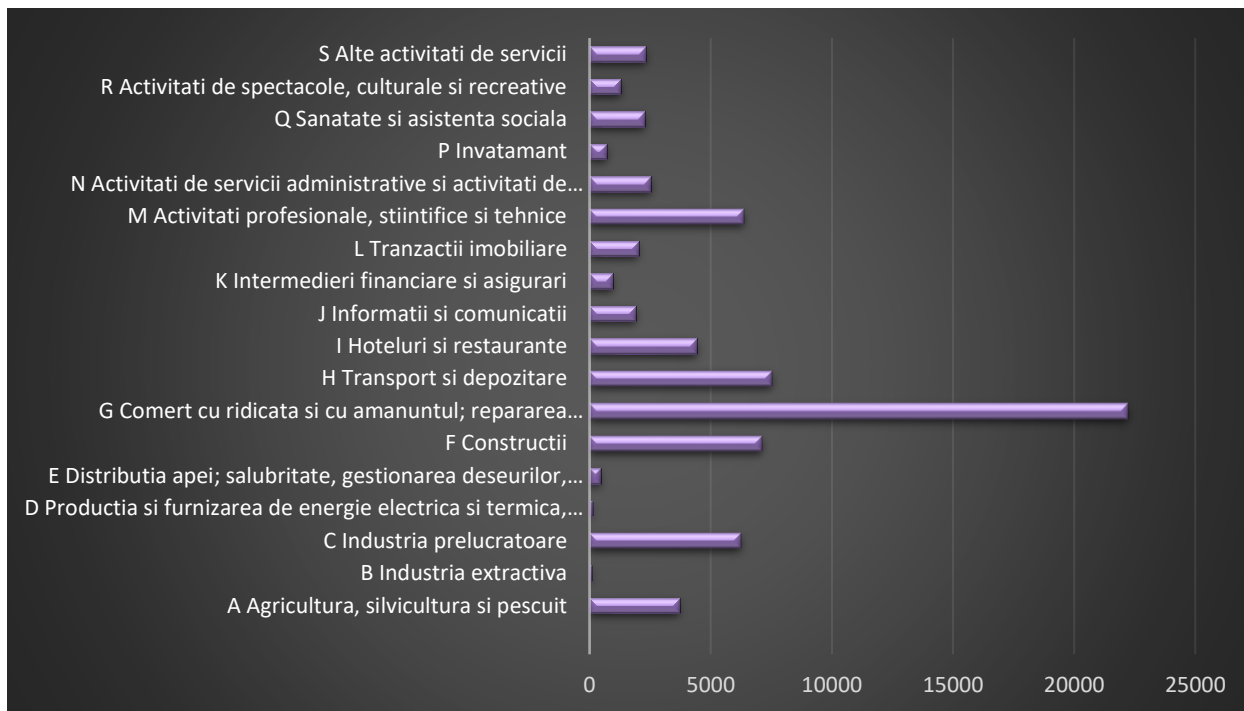
Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește structura **unităților locale active pe activități economice**, se constată că atât la nivel național cât și la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2021, industria comerțului cu ridicata și amănuntul a rămas cea mai importantă industrie din punctul de vedere al numărului efectiv de unități locale active. Acest fapt se datorează numărului mare al firmelor din zona de servicii și activitate de producție redusă.

În Regiunea Sud-Est acesta este urmată de domeniul transportului și depozitării și activitățile profesionale, științifice și tehnice așa cum se poate observa în graficul de mai jos.

Grafic nr. 2.7.3.5

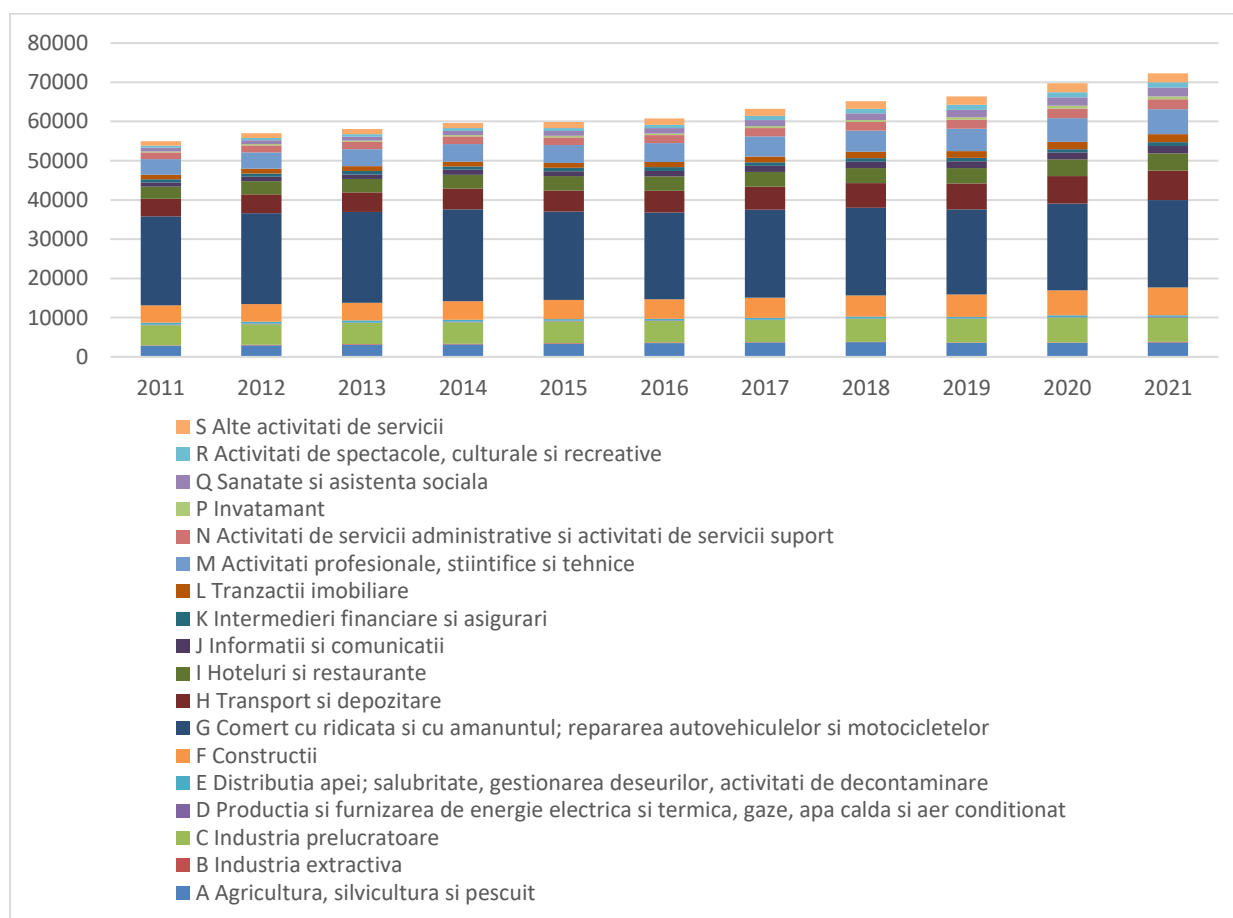
Numărul unităților locale active, pe activități ale economiei naționale, în Regiunea SE, 2021

Sursa: prelucrare date INS

De asemenea, analizând datele în dinamică, se constată că raportat la anul 2011, numărul unităților locale active a crescut cu 164% în domeniul activităților de spectacole, culturale și recreative, cu 154% în învățământ, cu 143% în sănătate și asistență socială și a înregistrat creșteri semnificative în majoritatea activităților economiei naționale, cu excepția industriei extractive, producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat dar și distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și comerț. Industrii cu valoare adăugată mare precum industria informațiilor și comunicațiilor a înregistrat, de asemenea, o creștere de 78% în aceeași perioadă. Din graficul de mai jos se poate observa faptul că evoluția structurii este relativ stabilă de-a lungul orizontului analizat, raportat la anul 2011 cele mai mari creșteri înregistrate fiind în domeniul transporturilor și depozitării (+3.048 unități), construcții (+2.696 unități) și activități profesionale, științifice și tehnice (+2.372 unități).

Grafic nr. 2.7.3.6
Evoluția structurii pe ramuri a unităților locale active Regiunea SE, 2011-2021 (UM: nr.)

Sursa: prelucrare date INS

Densitatea unităților locale active

Densitatea unităților locale active a fost calculată luându-se în calcul suprafața județelor componente ale Regiunii Sud Est, prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 2.7.3.2

Suprafața județelor componente ale Regiunii Sud Est

Județe	Suprafața (km ²)
Brăila	4.776
Buzău	6.103
Constanța	7.071
Galați	4.466
Tulcea	8.499
Vrancea	4.857

Sursa: prelucrare date INS

Densitatea unităților active a fost determinată ca raport între numărul de unități active și suprafața la nivel județean, valorile rezultate fiind prezentate în tabelul următor:

Tabel nr. 2.7.3.3

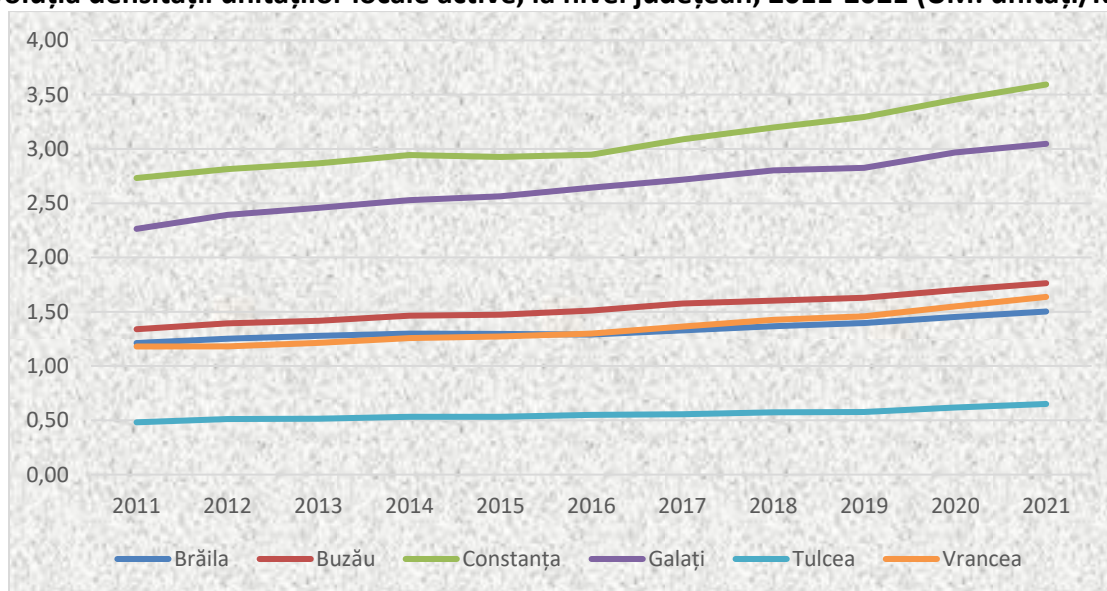
Densitatea unităților locale active, la nivel județean, 2011-2021 (UM: unități/km pătrat)

Județe	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brăila	1,21	1,25	1,28	1,30	1,30	1,29	1,33	1,37	1,40	1,45	1,50
Buzău	1,34	1,39	1,42	1,47	1,47	1,51	1,58	1,60	1,63	1,70	1,76
Constanța	2,73	2,81	2,87	2,94	2,93	2,95	3,09	3,20	3,29	3,45	3,59
Galați	2,26	2,39	2,46	2,53	2,57	2,64	2,72	2,80	2,83	2,97	3,05
Tulcea	0,48	0,51	0,52	0,53	0,53	0,55	0,56	0,57	0,58	0,62	0,65
Vrancea	1,18	1,18	1,21	1,26	1,27	1,30	1,36	1,43	1,46	1,55	1,64

Sursa: prelucrare date INS

Din graficul de mai jos se observă o dinamică pozitivă în toate județele regiunii au înregistrat la acest indicator. Cele mai dezvoltate județe sunt Constanța și Galați, iar pe ultimul loc se află județul Tulcea. În Constanța, densitatea unităților locale active a înregistrat o creștere semnificativă, pe fondul sporirii numărului de unități locale active, astfel că la nivelul anului 2021 existau 3,59 unități locale active/km pătrat, în creștere de la 2,73 unități active/ km pătrat, în anul 2011. Tot o tendință de creștere a densității unităților active se observă în județul Galați, care a ajuns în anul 2021 la o densitate de 3,05 unități locale active/km².

Grafic nr. 2.7.3.7

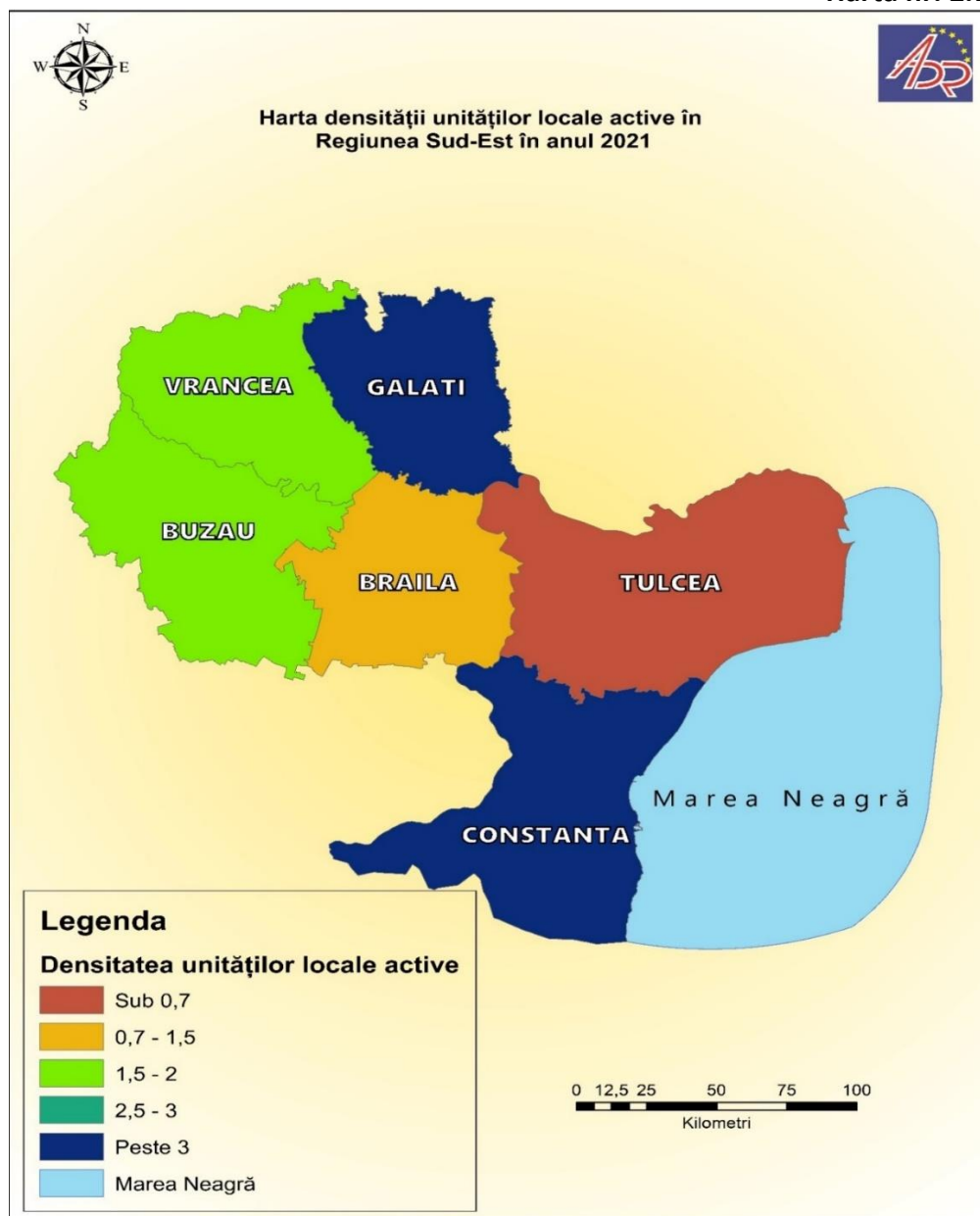
Evoluția densității unităților locale active, la nivel județean, 2011-2021 (UM: unități/Km²)

Sursa: prelucrare date INS

Cu 29,9 unități active la 1000 de locuitori (în anul 2021), Regiunea Sud-Est se află pe locul IV, după regiunile București-Ilfov, Nord Vest, Vest și Centru, **densitatea întreprinderilor** în regiunea noastră fiind sub media națională de 34 unități/1000 locuitori. Județul mai dens populat și

singurul care se situează peste media națională este Constanța cu 38 întreprinderi/1000 locuitori, pe când Vrancea a înregistrat densitatea cea mai mică dintre județele regiunii, cu 25,3 întreprinderi/1000 locuitori (2021).

Harta nr. 2.7.3.1

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Dinamica activității IMM-urilor

Întreprinderile mici și mijlocii pot fi împărțite pe trei categorii: microîntreprinderi, întreprinderi mici și întreprinderi mijlocii, în funcție de numărul personalului angajat și cifra de afaceri.

Potrivit definiției Comisiei Europene, referitoare la IMM-uri, sunt trei categorii de întreprinderi mici și mijlocii:

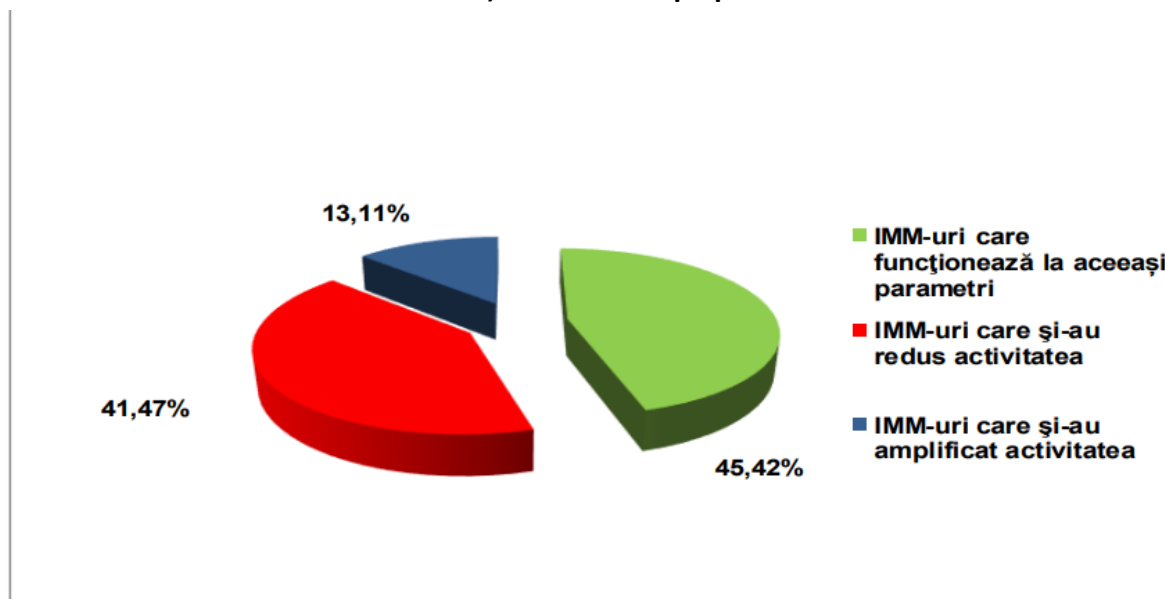
- Microîntreprinderile: întreprinderi cu mai puțin de 10 angajați și o cifră de afaceri anuală sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 2 milioane Euro;
- Întreprinderile mici: întreprinderi cu un număr de angajați între 10 și 49, precum și o cifră de afaceri anuală sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 10 milioane de Euro;
- Întreprinderile mijlocii: întreprinderi cu un număr de angajați între 50 și 249 și cu o cifră de afaceri anuală nu mai mare de 50 milioane Euro (sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 43 milioane de Euro).

Analiza IMM-urilor la nivel național în anul 2021 în funcție de parametri de funcționare, relevă următoarele aspecte mai importante:

- 45,42 % din companii companiile din România și-au menținut afacerile la același nivel
- 41,47 % din companii din România au avut o evoluție descendentă
- Doar 13,11% s-au dezvoltat în anul 2021

Grafic nr. 2.7.3.8

Dinamica activității IMM-urilor pe parcursul anului 2021

Sursa: <https://cniipmmr.ro/wp-content/uploads/2021/09/Prezentare-FJ.pdf>

În perioada 2011-2021, întreprinderile mici și mijlocii s-au confruntat cu mari probleme, datorită crizei provocată de pandemia COVID 19. Ca și în alte țări din lume și UE, acestea au făcut greu față crizei pandemice, situație ce se explică prin faptul că IMM-urile sunt în general mai vulnerabile la turbulențele contextuale decât firmele mari.

La nivel național, în perioada 2011–2021, cele mai multe IMM-uri au fost de tip microîntreprindere, cu mai puțin de 10 angajați, în anul 2021, acestea reprezentând peste 90% din totalul IMM-urilor. O explicație ar putea fi condițiile fiscale favorabile microîntreprinderilor, modernizarea tehnologică și digitalizare care fac sa nu mai fie necesar un număr mai mare de salariați. În ceea ce privește întreprinderile mici, cu până la 49 de angajați, ponderea acestora a scăzut în perioada 2011–2021, de la 11,2% la doar 8%. Întreprinderile mijlocii prezintă cea mai mică pondere din totalul IMM-urilor la nivel național, cu o pondere de doar 1,34% în anul 2021.

Tabel nr. 2.7.3.4
Repartizarea IMM-urilor la nivel național în funcție de numărul de salariați, 2011 – 2021
(UM: %)

Număr de salariați	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0-9 persoane	86,3	86,8	87,1	87,7	87,8	88,1	88,5	88,9	89,1	90,1	90,4
10-49 persoane	11,2	10,9	10,6	10,1	10,0	9,8	9,4	9,1	9,1	8,2	8,0
50-249 persoane	2,07	1,99	1,90	1,80	1,82	1,82	1,71	1,64	1,57	1,41	1,34
250 persoane și peste	0,37	0,36	0,35	0,34	0,35	0,34	0,33	0,32	0,31	0,28	0,27

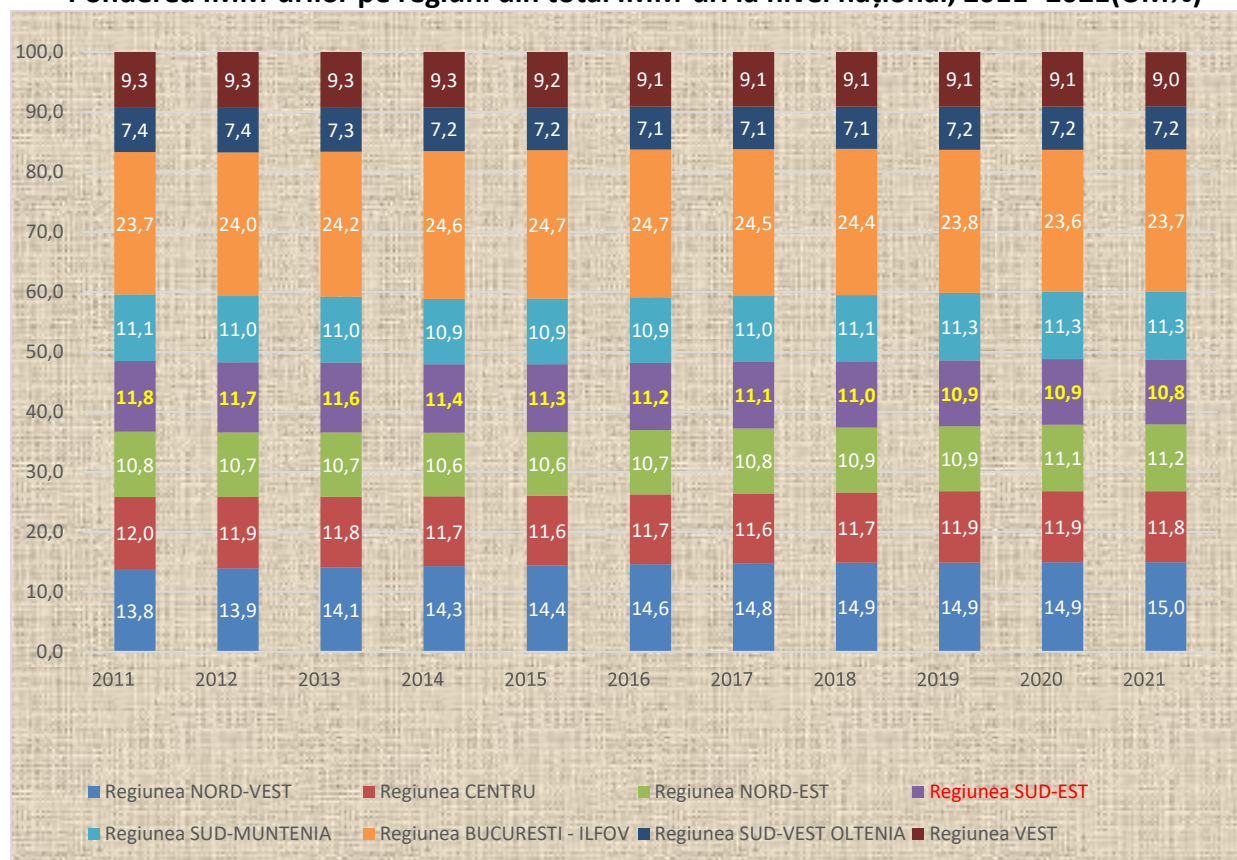
Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește repartizarea IMM-urilor pe regiuni de dezvoltare, se observă în figura de mai jos faptul că cele mai multe întreprinderi se aflau în Regiunea București-Ilfov, cu o pondere de 23,7% în anul 2021, urmată de Regiunea Nord-Vest (15%). La polul opus se poziționează Regiunea Sud-Vest Oltenia, cu o pondere a IMM-urilor de doar 7,2% în anul 2021, în scădere comparativ cu anul 2010, când ponderea era de 7,4%. În cazul Regiunii Sud-Est, ponderea IMM-urilor în totalul național a scăzut constant în perioada 2011 – 2021, înregistrând un minim de 10,8%. Astfel, în anul 2021 în regiune erau 72.300 întreprinderi mici și mijlocii, din care 70.437 aveau sub 9 salariați, 5.223 aveau între 10 și 49 de salariați și doar 785 erau întreprinderi cu 50 – 249 de angajați.

În plan județean, trendul este unul ascendent pentru fiecare județ la categoria 0-9 angajați. La celelalte categorii aproape toate județele regiunii au înregistrat scăderi, județul Buzau și Vrancea fiind cele 2 județe care au avut un trend pozitiv la numărul de IMM-uri cu 10-49 persoane. Cele mai multe întreprinderi se înregistrează la nivelul județului Constanța, deoarece este județul care atrage cele mai multe oportunități de afaceri prin prezența autostrăzii, portului, aeroportului, litoralului Mării Negre, universităților și forței de muncă înalt calificate.

Grafic nr. 2.7.3.9

Ponderea IMM-urilor pe regiuni din total IMM-uri la nivel național, 2011 -2021(UM%)

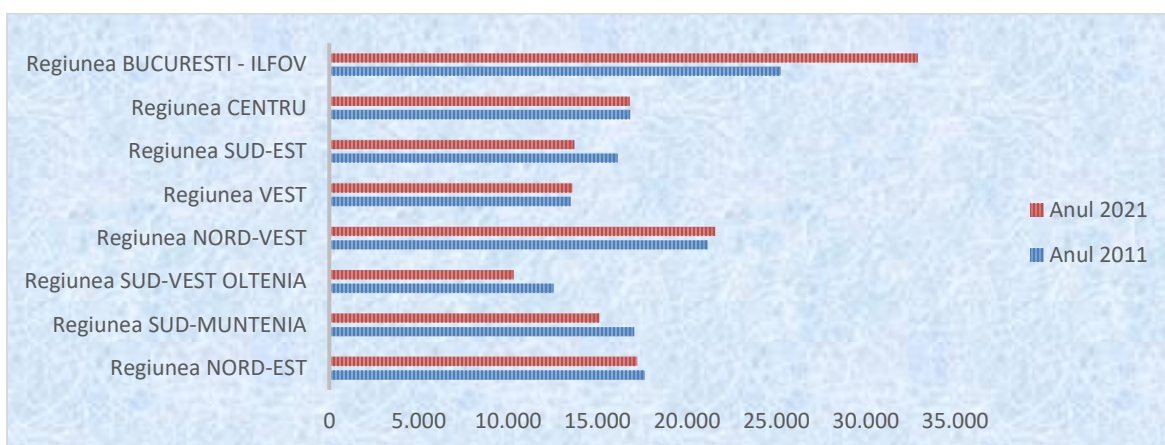
Sursa: prelucrare date INS

Întreprinderile nou create cuprind societățile comerciale și întreprinzătorii individuali (persoane fizice, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, profesii liberale) ce desfășoară activități neagricole, create într-o anumită perioadă de timp. Noțiunea "creare nouă" se referă la includerea unei întreprinderi în registrul statistic al întreprinderii, care este actualizat lunar, pe baza registrului fiscal.

Analizând evoluția numărului întreprinderilor active nou create la nivelul regiunilor de dezvoltare se constată că din cele 8 regiuni, 5 au înregistrat scăderea numărului întreprinderilor nou create (N-E, Sud-Muntenia, S-V Oltenia, S-E și Centru) cea mai mare scădere fiind înregistrată în Regiunea Sud-Vest Oltenia (17,9%) urmată de Sud-Est (15%). Cea mai mare creștere a fost înregistrată în perioada studiată în Regiunea București Ilfov.

Grafic nr. 2.7.3.10

Evoluția numărului întreprinderilor active nou create la nivelul regional, 2011 -2021

Sursa: prelucrare date INS

Referitor la tipul întreprinderilor nou active create în Regiunea Sud-Est, se observă că, dacă în anul 2011, cele mai multe erau reprezentate de societăți comerciale (50,6%), în anul 2021 predomină întreprinzătorii locali, cu un procent de 51,7%, societățile comerciale având un procent de 48,3%.

Tabel nr. 2.7.3.5

Distribuția întreprinderilor active nou create, după tipul unității, în Regiunea Sud-Est, 2011-2021 (UM: %)

Tipul de întreprindere	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Societăți comerciale	50,6	64,7	49,1	56,8	49,5	54,5	48,4	49,1	50,7	51,1	48,3
Întreprinzători individuali	49,4	35,3	50,8	43,2	50,5	45,5	51,6	50,9	49,3	48,9	51,7

Sursa: prelucrare date INS

Numărul firmelor radiate la nivel regional

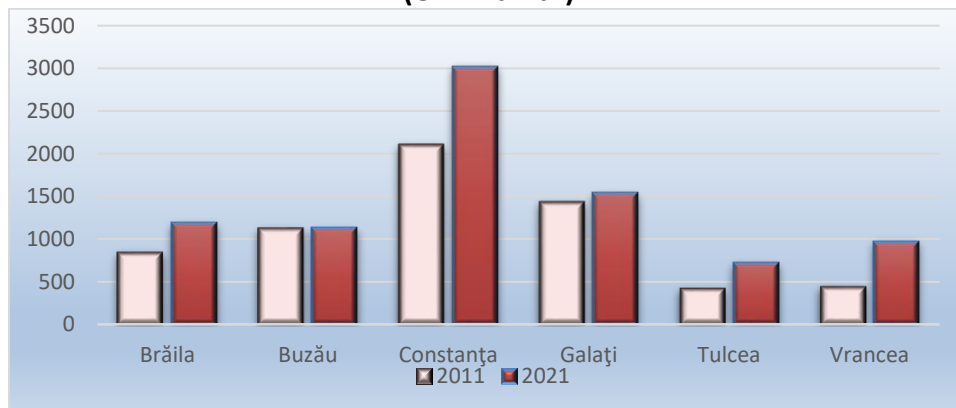
Numărul firmelor radiate într-o regiune evidențiază măsura în care afacerile regionale rezistă presiunilor economice și mediului concurențial. Potrivit datelor Institutului Național de Statistică, la nivel național, în anul 2021, au fost desființate 81.640 de întreprinderi, majoritatea fiind întreprinderi care aveau la momentul desființării 0 salariați (61,1%), un procent de 36,9% erau întreprinderi cu 1-4 salariați, 1,4 % erau întreprinderi cu 5-9 salariați și doar 514 (0,6%) de întreprinderi desființate aveau 10 salariați și peste.

Pentru conturarea unei imagini adecvate cu privire la situația radierii firmelor la nivelul Regiunii Sud-Est, au fost colectate date de la Oficiul Național al Registrului Comerțului, pentru perioada 2011-2021. Analiza dinamicii radierii firmelor la nivel de regiune, respectiv de județ relevă o scădere a firmelor radiate cu 36,68% între anii 2011 și 2021. În această perioadă numărul firmelor radiate a variat anual, cu un maxim în anul 2013 (11.141 firme radiate). În anul 2020, an

caracterizat de pandemia globală COVID -19, numărul firmelor radiate a scăzut pe fondul incertitudinilor economice, ajungând la doar 6.353.

Grafic nr. 2.7.3.11

**Dinamica radierii firmelor la nivelul Regiunii Sud-Est în perioada 2011-2021
(UM: număr)**

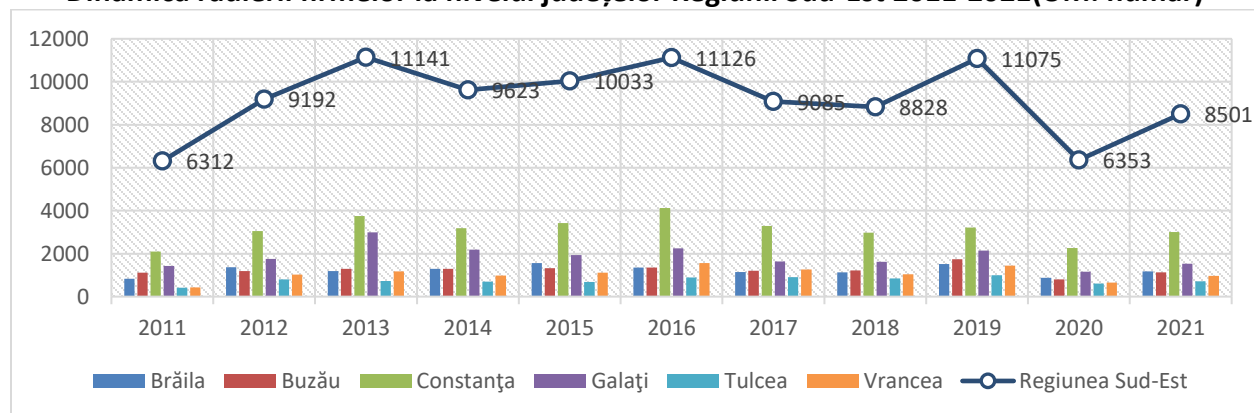
Sursa: Prelucrare date - Oficiul Național al Registrului Comerțului

În plan județean, în anul 2021, cele mai multe firme radiate au fost în județul Constanța, urmat de județele Vrancea și Brăila. Numărul firmelor radiate este mai mare în aceste județe deoarece și numărul firmelor care se înregistrează și funcționează aici este mare.

Analiza evoluției în timp relevă și la nivelul județelor aceeași tendință de creștere a numărului de firme radiate în 2021 față de 2011, în toate județele regiunii. Cel mai mare număr de firme radiate față de anul 2011 s-a înregistrat în județul Vrancea (123%) și județul Tulcea (71,19%). După anul 2011, în județul Constanța și Galați au mai existat creșteri ale numărului de firme radiate în anii 2013, 2016 și 2019.

Grafic nr. 2.7.3.12

Dinamica radierii firmelor la nivelul județelor Regiunii Sud-Est 2011-2021(UM: număr)

Sursa: Prelucrare date - Oficiul Național al Registrului Comerțului

Numărul mediu de salariați

Acest indicator reprezintă numărul mediu de salariați pe ramuri economice¹⁰⁷, al cărui impact se poate observa atât la nivelul dinamicii pieței forței de muncă, cât și la nivelul antreprenorialului din regiune.

La nivel național, numărul mediu de salariați a fost în creștere, de la 4.348.739 persoane în anul 2011, la 5.094.288 persoane în ultimul an analizat (reprezentând o creștere de 17,14%). Acest indicator a fost influențat atât de creșterea numărului de unități locale active la nivel național, remarcându-se și dinamica descendentă a ratei șomajului la nivel național înregistrată în aceeași perioadă. De altfel, această dinamică a numărului de salariați justifică și lipsa acută de forță de muncă calificată pe care o reclamă angajatorii, cererea de forță de muncă fiind mai mare decât oferta pentru multe ramuri de activitate.

Grafic nr. 2.7.3.13

Numărul mediu de salariați la nivel național, 2011 – 2021 (UM: mii persoane)

Sursa: prelucrare date INS

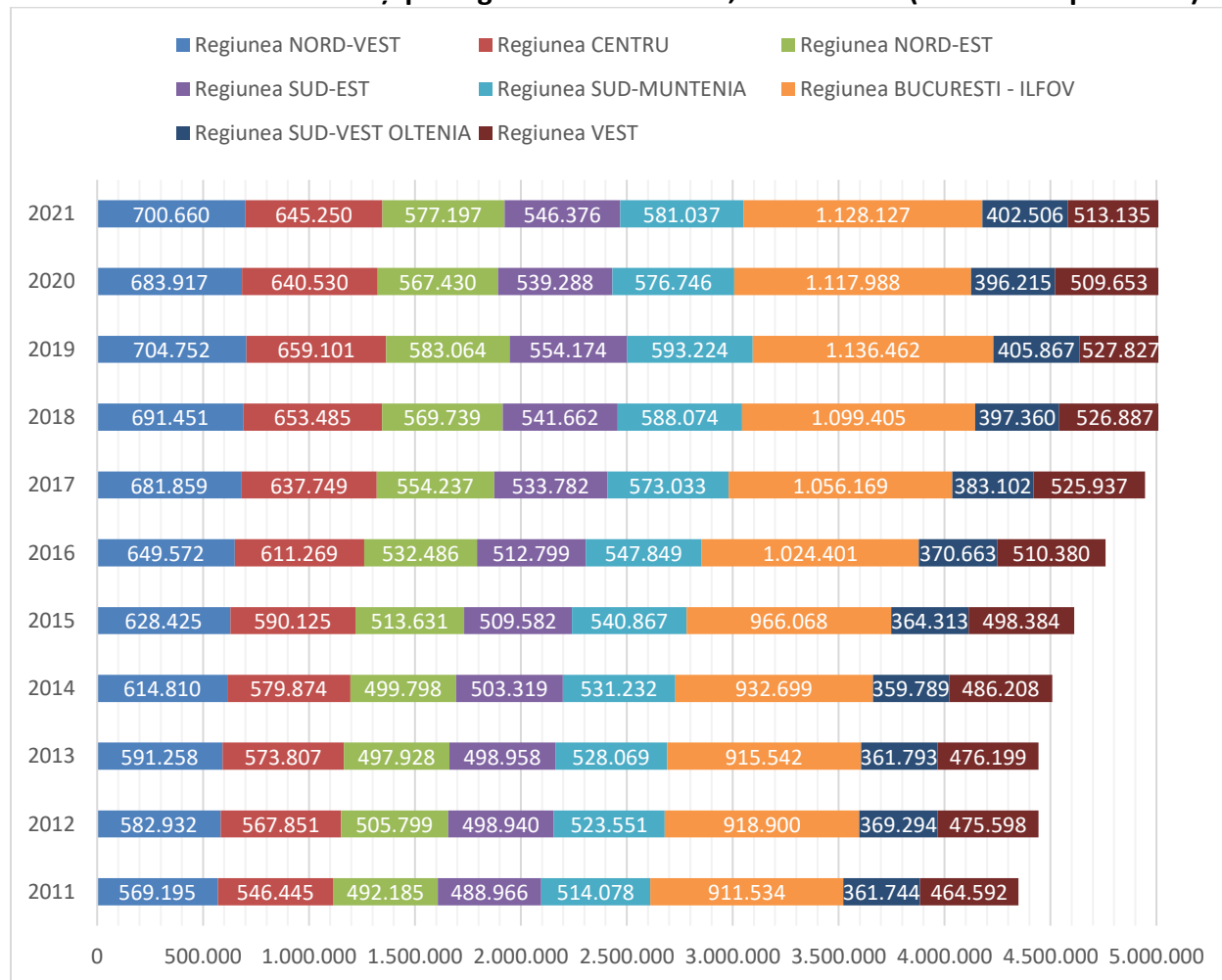
La nivel regional, observăm faptul că, în perioada analizată, regiunea cu cel mai mare număr mediu de salariați a fost Regiunea București – Ilfov, atingând un maxim de 1.136.462 persoane, în anul 2019. Cu toate acestea creșterea înregistrată în perioada de referință a fost de 23,76%. Urmează în clasament Regiunea Nord-Vest, cu un număr de 700.660 salariați, în anul 2021, și Regiunea Centru, cu 644.250 salariați, în același an. Regiunea poziționată pe ultimul loc din acest punct de vedere este Regiunea Sud-Vest Oltenia (402.506 salariați), urmată de Regiunea Vest (513.135 persoane).

¹⁰⁷ Conform INS, numărul mediu al salariaților cuprinde persoanele angajate cu contract de muncă/raport de serviciu pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul), al căror contract de muncă/raport de serviciu nu a fost suspendat în perioada de referință. Numărul mediu se determină ca medie aritmetică simplă, rezultată din suma efectivelor zilnice de salariați, împărțită la numărul total al zilelor calendaristice. În efectivul de salariați luat în calculul numărului mediu se includ numai persoanele care au fost plătite.

În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, din perspectiva numărului mediu de salariați, se situează pe a șasea poziție la nivel național, cu 574.410 salariați, reprezentând 10,7% din efectivul mediu existent în România. Analizând datele în dinamică, observăm că, începând cu anul 2013, numărul de salariați a crescut constant. De altfel, această tendință de creștere a acestui indicator se poate observa la nivelul tuturor regiunilor țării, sugerând o creștere economică susținută.

Grafic nr. 2.7.3.14

Numărul mediu de salariați pe Regiuni de Dezvoltare, 2011 – 2021 (UM: mii de persoane)

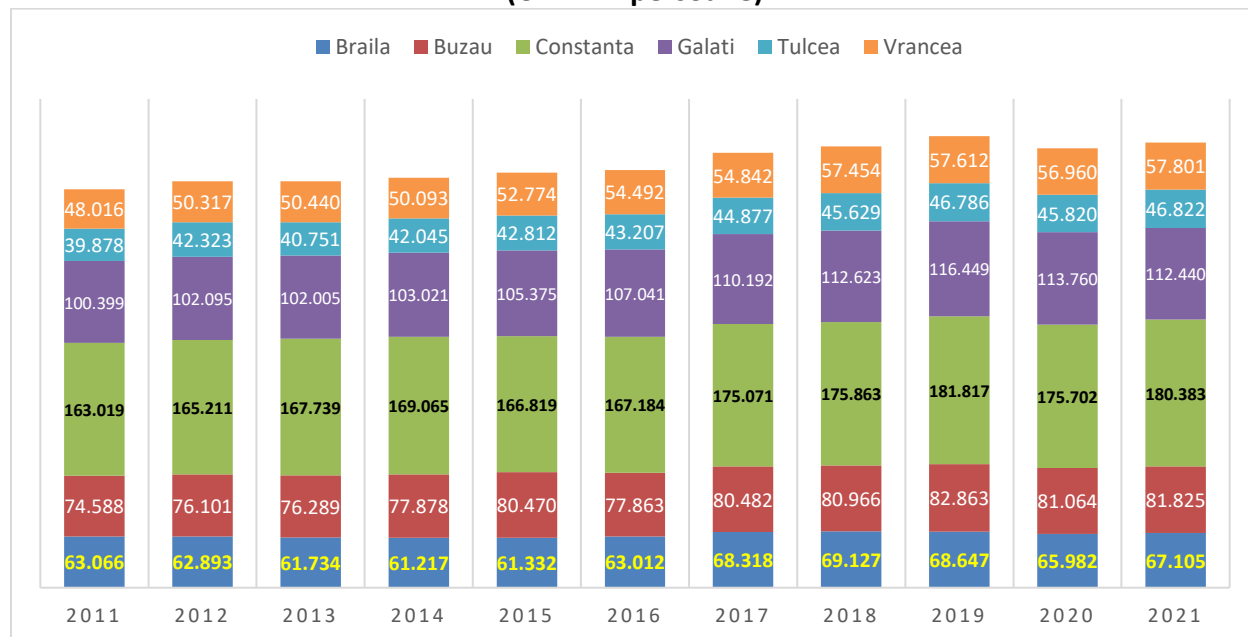
Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, județul cu valoarea cea mai mare a numărului mediu de salariați, în intervalul 2011 - 2021, este reprezentat de Constanța (180.383 persoane), urmat de județul Galați (112.440 persoane) și Buzău (81.825 persoane). Acest fapt este justificat de numărul semnificativ de unități locale active de la nivelul acestor județe, dar și de existența unor mari angajatori. Județele situate pe ultimele locuri, ca număr de salariați, în anul 2021, sunt Tulcea (46.822) și Vrancea (57.801), județe care, de altfel, au și o populație mari redusă. Numărul mediu de salariați

a crescut constant în toate județele regiunii în intervalul de timp analizat, cu excepția județului Brăila unde în perioada 2018 - 2020, numărul de salariați a scăzut de la 69.127, în anul 2018, la 65.982 în anul 2020. Cu toate acestea în anul 2021 numărul de salariați a înregistrat din nou creștere ajungând la 67.105 în anul 2021.

Grafic nr. 2.7.3.15

**Numărul mediu de salariați la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2011– 2021
(UM: mii persoane)**

Sursa: prelucrare date INS

Numărul mediu de salariați pe ramuri economice

Din perspectiva **analizei pe sectoare ale economiei**, se poate observa că în Regiunea Sud-Est cel mai mare număr mediu de salariați se regăsește în sectorul Industria prelucrătoare cu un număr total de 109.084 persoane urmat de Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor cu un număr de 101.181 persoane.

De asemenea, în anul 2021, activitatea de agricultură, silvicultură și pescuit a totalizat 20.024 salariați în Regiunea Sud-Est, poziționând-o pe locul al doilea la nivel național, după Regiunea Sud Muntenia.

Ramura serviciilor hoteliere și a restaurantelor poziționează Regiunea Sud-Est pe locul opt ca număr mediu de salariați la sfârșitul anului 2021, dintre care un aport de 47,4% la numărul total este adus de județul Constanța.

Județele care înregistrează cei mai mulți salariați din activitatea de agricultură, silvicultură și pescuit, în Regiunea Sud-Est, sunt Brăila (4.302), Buzău (4.044) și Constanța (3.126). Alte sectoare de activitate în care Regiunea Sud-Est a înregistrat o valoare ridicată a numărului mediu de

salariați sunt sectorul construcții și sănătate și asistența socială ocupând locurile al treilea și al patrulea cu un număr de 48.263 respectiv 46.729 de salariați.

Tabel nr. 2.7.3.6

Ierarhia numărului de salariați în Regiunea Sud-Est după diviziuni CAEN Rev.2, 2021 (UM: persoane)

Diviziunea pe ramuri economice	Nr . persoane
C INDUSTRIA PRELUCRATOARE	109.084
G COMERT CU RIDICATA SI CU AMANUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR SI MOTOCICLETELOR	101.181
F CONSTRUCTII	48.263
Q SANATATE SI ASISTENTA SOCIALA	46.729
P INVATAMANT	38.467
H TRANSPORT SI DEPOZITARE	37.367
N ACTIVITATI DE SERVICII ADMINISTRATIVE SI ACTIVITATI DE SERVICII SUPORT	27.938
I HOTELURI SI RESTAURANTE	25.030
O ADMINISTRATIE PUBLICA SI APARARE; ASIGURARI SOCIALE DIN SISTEMUL PUBLIC	23.497
A AGRICULTURA, SILVICULTURA SI PESCUIT	20.024
E DISTRIBUTIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DESEURILOR, ACTIVITATI DE DECONTAMINARE	16.133
M ACTIVITATI PROFESIONALE, STIINTIFICE SI TEHNICE	13.131
J INFORMATII SI COMUNICATII	8.202
D PRODUCTIA SI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICA SI TERMICA, GAZE, APA CALDA SI AER CONDITIONAT	6.464
R ACTIVITATI DE SPECTACOLE, CULTURALE SI RECREATIVE	6.355
K INTERMEDIERI FINANCIARE SI ASIGURARI	5.611
S ALTE ACTIVITATI DE SERVICII	5.572
B INDUSTRIA EXTRACTIVA	4.140
L TRANZACTII IMOBILIARE	3.188

Sursa: INS, Tempo Online

Împărțirea **numărului mediu de salariați pe sexe**, la nivel regional, se prezintă astfel:

- Populația de sex masculin (52,1%) ocupă o pondere relativ egală cu populația de sex feminin (47,8) în anul 2021.

În ceea ce privește distribuția numărului mediu de salariați la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, cea mai mare pondere a salariaților atât de sex feminin, cât și de sex masculin s-a înregistrat în județul Constanța (reunind, la nivelul anului 2021, 96.211 de salariați de sex masculin și 84.182 de salariați de sex feminin). În aproape toate județele, numărul salariaților de sex masculin este mai ridicat decât numărul salariaților de sex feminin, cu excepția județului Vrancea unde salariații de sex feminin (30.648) sunt mai numeroși decât cei de sex masculin (27.153).

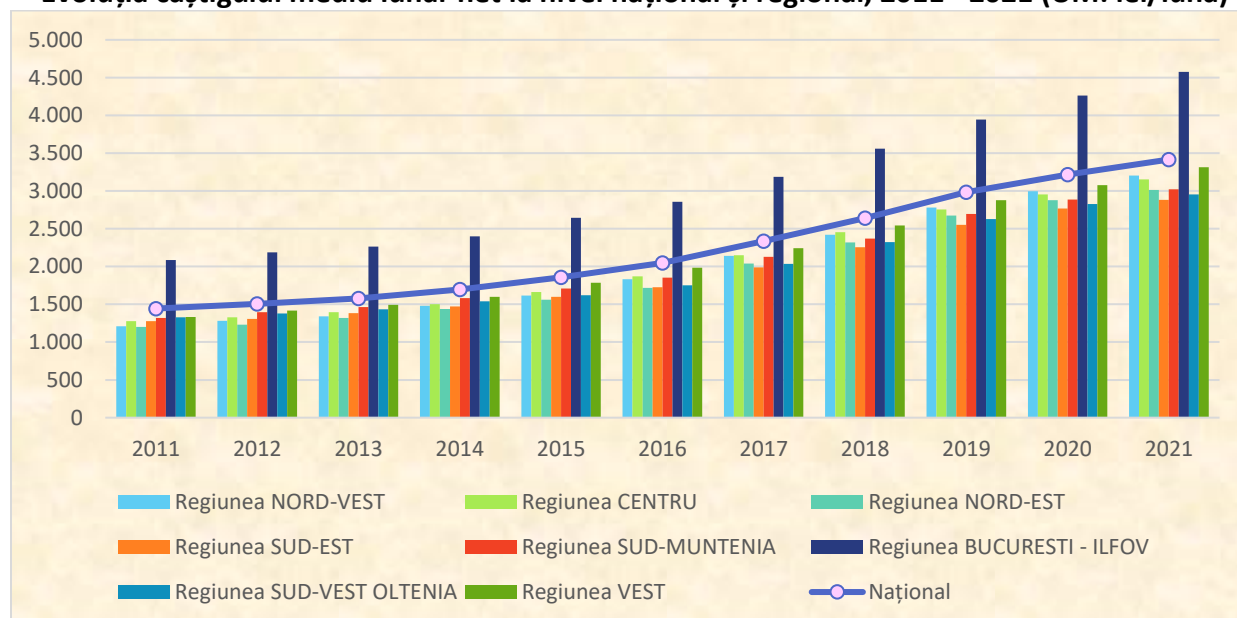
Câștigul salarial mediu lunar net

Pentru a evidenția evoluția contextului economic al unei țări sau regiuni și dinamica întreprinderilor este necesar să analizăm și evoluția câștigurilor salariale nominale nete. Potrivit INS, câștigul salarial mediu lunar net reprezintă raportul dintre sumele nete plătite salariaților de către agenții economici în luna de referință, indiferent pentru ce perioadă se cuvin, și numărul mediu de salariați.

La nivel național, se poate observa un trend ascendent al câștigului salarial lunar net, de la 1.444 de lei în anul 2011, la 3.416 de lei în 2021, salariul crescând cu circa 136,6% în perioada analizată. Analizând datele din graficul de mai jos, se remarcă faptul că cele mai mari câștiguri salariale se înregistrează în Regiunea București – Ilfov (4.576 lei în 2021), acestea fiind cu 1.160 de lei mai mari decât media națională. Pe al 2-lea loc în ceea ce privește câștigul salarial lunar net se află Regiunea Vest (2.879 lei), urmată de Regiunea Nord – Vest (3.313 lei) și Regiunea Nord-Vest (3.203 lei). Regiunea Sud-Est se află pe ultimul loc la nivel național în ceea ce privește acest indicator, în 2021 înregistrând un câștig salarial net de doar 2.883 lei. Raportat însă la anul 2011, câștigurile salariale s-au dublat, fiind pe un trend pozitiv. Pentru Regiunea Sud-Est, în anul 2021, valoarea câștigului mediu lunar net se situează la 84,4% din câștigul mediu lunar net înregistrat la nivel național, fapt ce clasează Regiunea Sud-Est sub media națională.

Grafic nr. 2.7.3.16

Evoluția câștigului mediu lunar net la nivel național și regional, 2011– 2021 (UM: lei/lună)

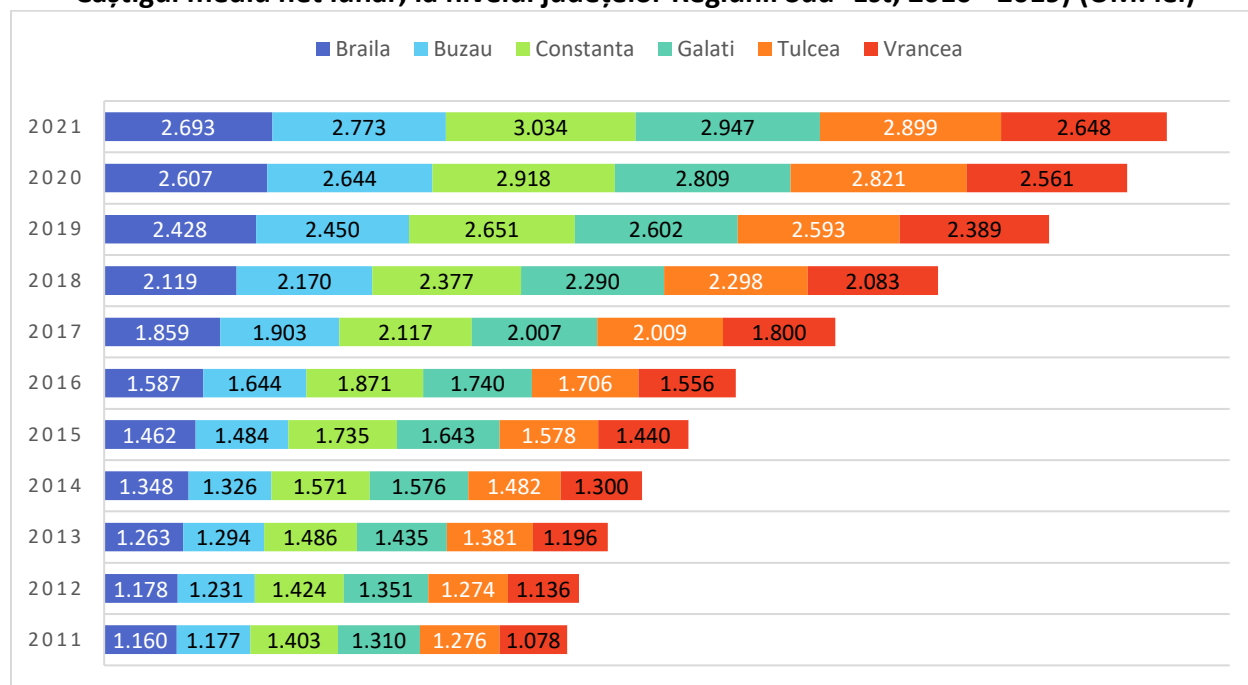
Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, analizând evoluția câștigului mediu lunar net la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, în perioada 2011–2021, se poate observa o ascensiune a acestor valori la nivelul fiecărui județ. Conform graficelor de mai jos, județele cu cel mai înalt nivel al câștigului salarial în anul 2021 au fost Constanța, Galați și Tulcea. Județul cu cel mai scăzut nivel al salariului mediu lunar

la sfârșitul anului 2019 este Vrancea, cu 2.648 lei net, urmat de județele Brăila și Buzău, cu 2.693 lei net, respectiv 2.773 lei net.

Grafic nr. 2.7.3.17

Câștigul mediu net lunar, la nivelul județelor Regiunii Sud- Est, 2010 - 2019) (UM: lei)

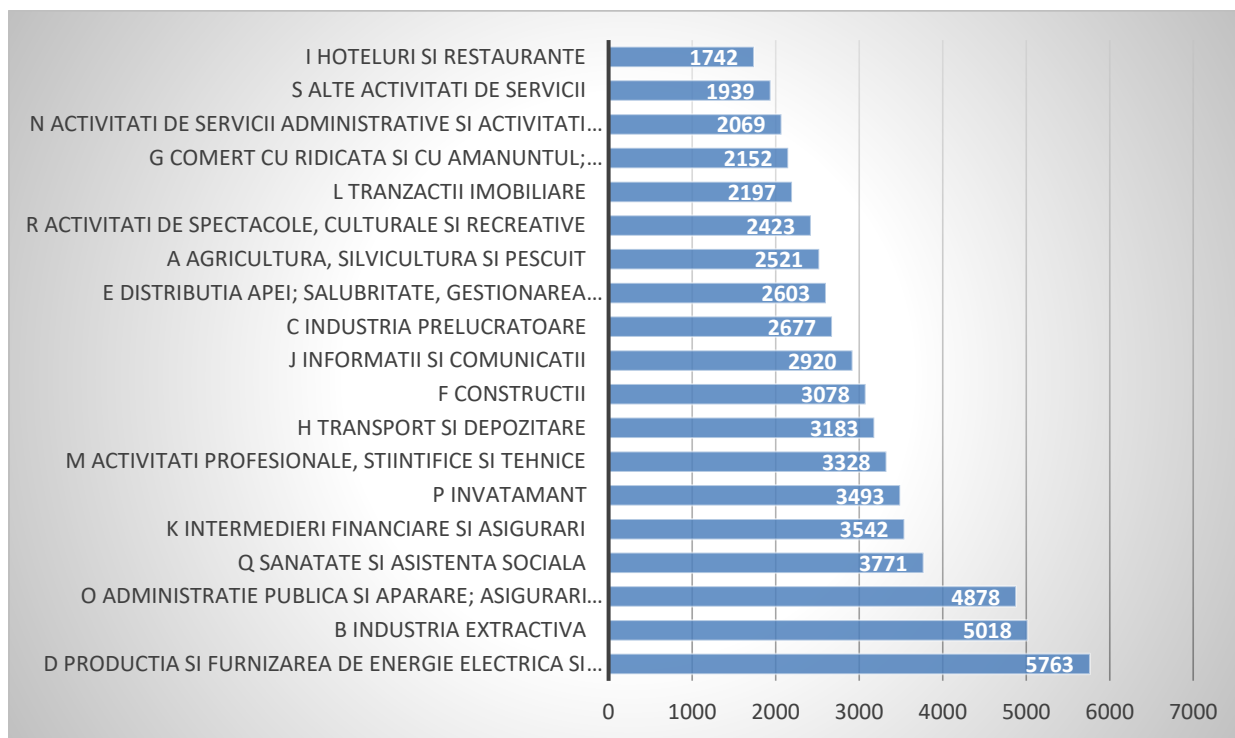

Sursa: prelucrare date INS

Analizând câștigul salarial pe activități ale economiei naționale, la nivelul Regiunii Sud-Est, putem observa că activitatea cu cea mai ridicată valoare a salariului mediu lunar, în anul 2021, a fost producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (5.763 lei), urmată de industria extractivă (5.018 lei) și administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public (4.878 lei). Alte domenii care înregistrează un câștig salarial mediu net superior la nivel regional se află în sectoarele sănătate și asistența socială (3.771 lei), administrației publice de apărare și asigurări sociale (cu un salariu mediu lunar de 3.542 lei) și învățământ (3.493 lei). La polul opus, cele mai mici valori ale câștigului salarial s-au înregistrat în activitatea hotelurilor și restaurantelor (cu 1.742 lei net) Așa cum observăm, diferențele câștigurilor salariale între activitățile economice desfășurate la nivelul regiunii sunt semnificative, fiind influențate de nivelurile de calificare solicitate, dar și de cererea și oferta de muncă în domeniu.

Grafic nr. 2.7.3.18

Câștigul salarial mediu lunar net pe activități ale economiei naționale, la nivelul Regiunii Sud- Est 2021 (UM: lei/lună)

Sursa: prelucrare date INS

2.7.4 Productivitatea muncii

Eficiența utilizării forței de muncă este relevant evidențiată de indicatorul productivității muncii. Productivitatea muncii se poate calcula la nivel de agent economic, ramură, economie națională. În funcție de utilitatea urmărită, există numeroase formule de calcul al productivității muncii.

Pentru a avea o valoare unitară a productivității muncii, aceasta a fost calculată conform definiției Institutului Național de Statistică (INS), prin raportarea valorii adăugate brute la numărul de persoane ocupate, respectiv la numărul de ore lucrate. Populația ocupată cuprinde toate persoanele – atât salariați, cât și lucrători pe cont propriu – angajate în activități de producție care se înscriu în limitele producției din conturile naționale.

Productivitatea muncii este influențată de numeroși factori naturali precum: disponibilitatea resurselor, condițiile de climă, fenomene naturale ieșite din comun, etc., factori tehnico-economici, cum sunt: gradul de înzestrare tehnică, managementul organizațional, caracteristicile economiei, sau factori sociali, precum: nivelul de pregătire profesională a angajaților, nivelul de trai etc.

În România, în perioada 2011 – 2021, productivitatea muncii pe persoană ocupată a crescut în mod constant, de la 60.971,8 lei/persoană în anul 2011, la 125.910,7 lei/persoană în 2021. În anul 2021, se poate observa că cea mai mare productivitate a muncii a fost înregistrată în activitățile tranzacții imobiliare (3.357.984,5 lei/persoană), informații și comunicații (392.701,6

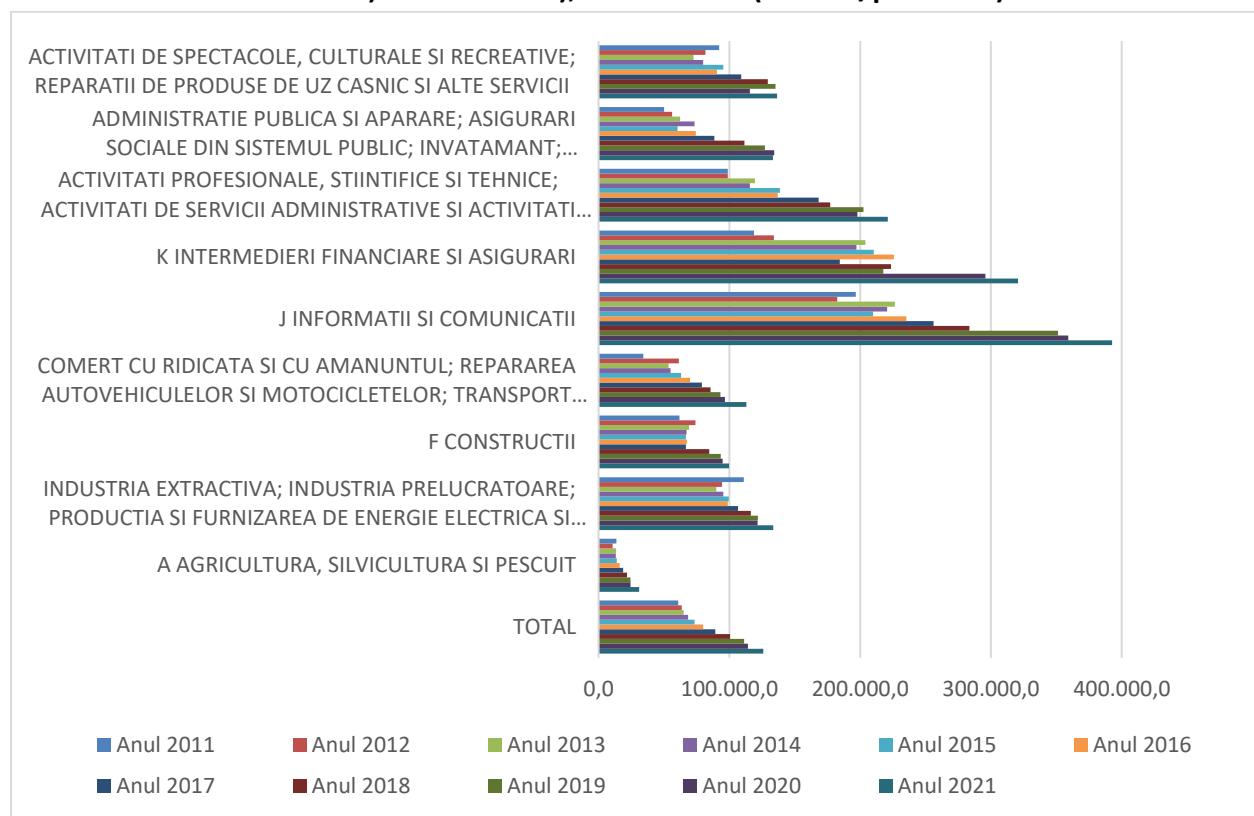
lei/persoană) și intermediari financiare și asigurări (320.772,9 lei/persoană). Aceste activități au o valoare adăugată brută foarte mare raportată la persoanele ocupate.

Analizând productivitatea muncii la nivel național, observăm faptul că există o disparitate foarte mare între productivitatea muncii în domeniul tranzacțiilor imobiliare și restul activităților din economie, justificată de valoarea adăugată brută foarte mare din acest domeniu.

Cea mai redusă productivitate a muncii se înregistrează în activitățile de agricultură, silvicultură și pescuit, unde lipsa de tehnologizare (30.974,9 lei/persoană în anul 2021), condițiile climatice, lipsa calificării forței de muncă își pun amprenta asupra acestui indicator. De asemenea, valoarea adăugată brută în activitățile agricole este mai mică decât în alte activități ale economiei naționale, iar forța de muncă ocupată este semnificativ mai mare. Analizând productivitatea muncii în dinamică, observăm că în perioada 2011-2021, productivitatea muncii a crescut în toate domeniile de activitate, cu mici fluctuații negative în anumiți ani.

Grafic nr. 2.7.4.1

Evoluția productivității muncii totale și pe activități ale economiei naționale (exceptând Tranzacțiile imobiliare), 2011 – 2021 (UM: lei/persoană)

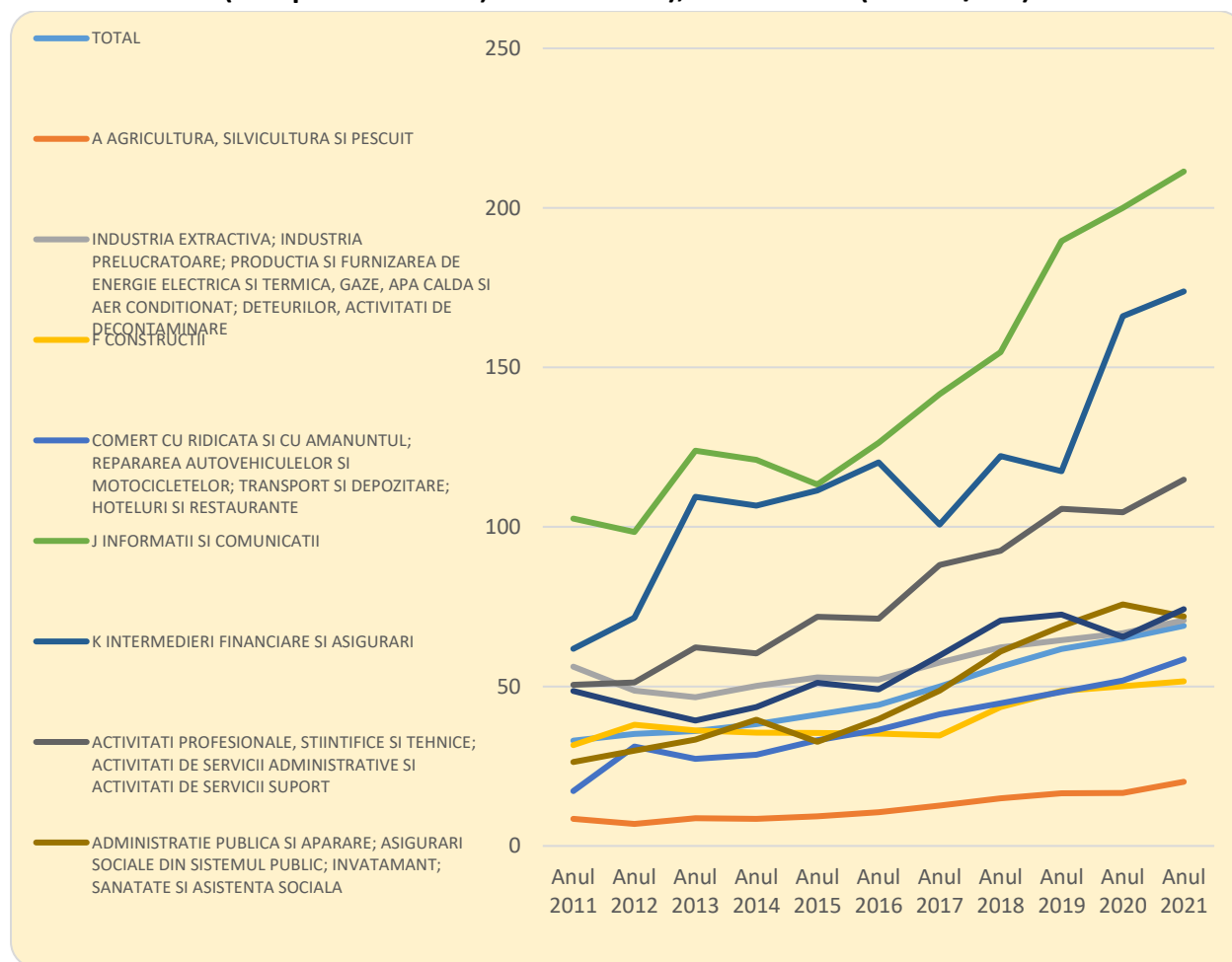
Sursa: prelucrare date INS

Productivitatea orară a muncii la nivel național, calculată ca raport între valoarea adăugată brută și numărul de ore lucrate, a crescut constant în perioada 2011 – 2021, în toate activitățile economiei naționale, cu excepția productivității în activitățile de spectacole, culturale și

recreative, care a suferit o reducere între 2019 – 2020, probabil și pe fondul crizei sanitare impuse de pandemia COVID-19. La nivel național, productivitatea orară a muncii a crescut de la 33 lei/oră, la 69 lei/ oră, reprezentând o creștere de 109%. Pe activități ale economiei naționale, cea mai semnificativă creștere a productivității muncii față de anul 2011, a fost înregistrată în comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante, de la 8,5 lei/oră la 20,1 lei/ oră. Cu toate acestea, acest domeniu rămâne cu cea mai scăzută productivitate orară a muncii la nivel național.

Grafic nr. 2.7.4.2

Evoluția productivității orare a muncii la nivel național, pe activități ale economiei naționale (exceptând Tranzacțiile imobiliare), 2011 – 2021 (UM: lei/oră)

Sursa: prelucrare date INS

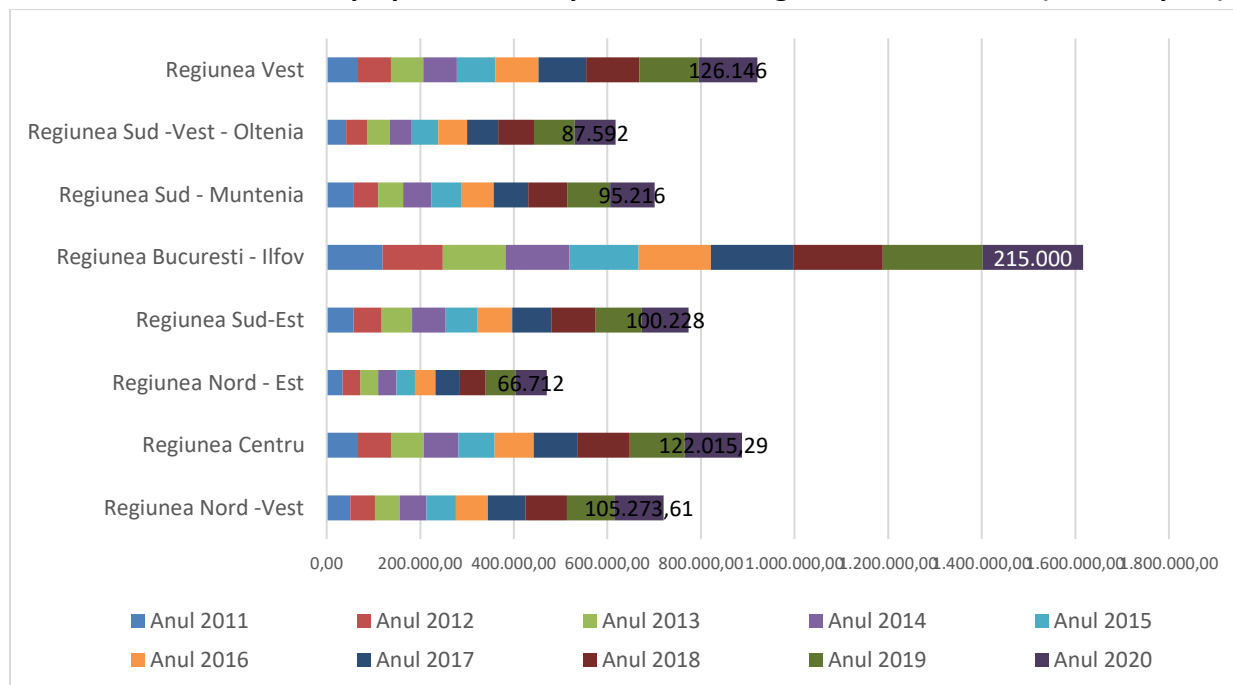
În plan regional, datele disponibile ne permit calcularea productivității muncii pe persoană ocupată, ca raport dintre valoarea adăugată brută și populația ocupată. Astfel, în perioada de analiză 2011 – 2020, toate regiunile au cunoscut o creștere accentuată a productivității muncii pe persoană ocupată, generată atât de creșterea valorii adăugate brute regionale, cât și de o scădere a populației ocupate, în special în Regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est sau Vest. Raportat

la anul 2011, cele mai mari creșteri ale productivității muncii pe persoană ocupată au avut loc în Regiunea Sud-Vest Oltenia (110%), Regiunea Nord-Vest (110%) și Regiunea Nord-Est (94%). Din perspectiva acestui indicator, Regiunea Sud-Est se află pe locul 7, cu o creștere a productivității de 76%. Cea mai mică creștere a productivității muncii a fost înregistrată în Regiunea Sud-Muntenia (64%). Cu toate acestea, Regiunea București – Ilfov conduce detașat în ceea ce privește productivitatea muncii la nivel național.

În ceea ce privește valoarea productivității muncii la nivelul anului 2020, Regiunea Sud-Est se află pe locul 5 la nivel național.

Grafic nr. 2.7.4.3

Productivitatea muncii, pe persoană ocupată, la nivel regional, 2011 – 2021 (UM: lei/pers)

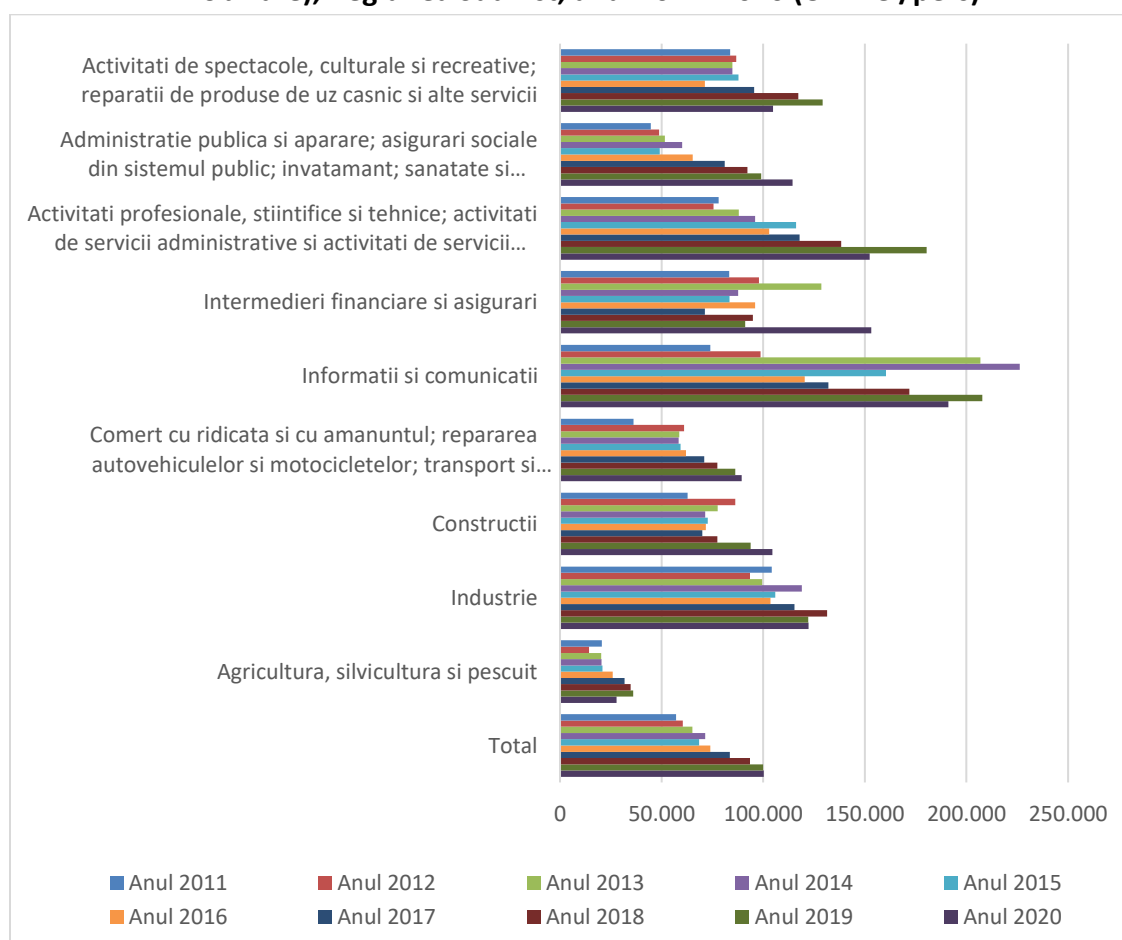
Sursa: Prelucrare date INS, Conturi naționale regionale

În ceea ce privește productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivelul Regiunii Sud-Est, pe activități ale economiei naționale, se poate observa din graficul de mai jos faptul că domeniul tranzacțiilor imobiliare înregistrează în perioada 2011 – 2020 cele mai mari valori, ajungând la 2.841.724 lei/persoană în 2020. De altfel, este o tendință la nivel național, valoarea adăugată brută fiind semnificativ mai mare decât în alte domenii. Cea mai scăzută productivitate a muncii se înregistrează în domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului, activitate care, de altfel, este foarte bine reprezentată în Regiunea Sud-Est. Deși în această activitate productivitatea muncii a crescut semnificativ în ultimii ani, aceasta a înregistrat un maxim de doar 27.798 lei/persoană în 2020. Productivitatea scăzută a muncii în sectorul agricol poate fi justificată de modul în care acest sector utilizează resursele umane (la nivel național). Cu excepția întreprinderilor agricole care sunt foarte bine dotate din punct de vedere tehnologic și care reușesc să automatizeze

muncile agricole și să obțină și o productivitate a muncii crescute, agricultura încă utilizează forța de muncă brută. Condițiile de climă din ce în ce mai schimbătoare, cu fenomene extreme, lipsa unor utilaje performante, a unor sisteme de irigații corespunzătoare, conduc către o valoare adăugată încă scăzută în agricultura regiunii.

Grafic nr. 2.7.4.4

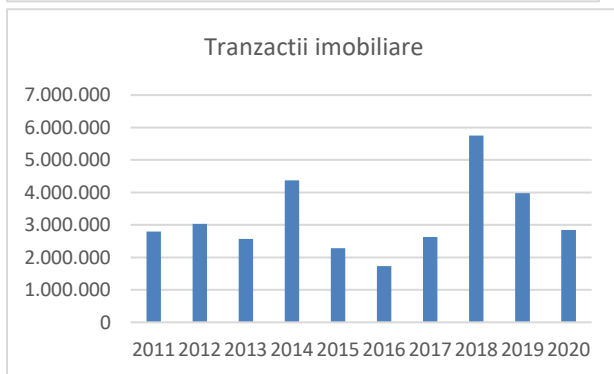
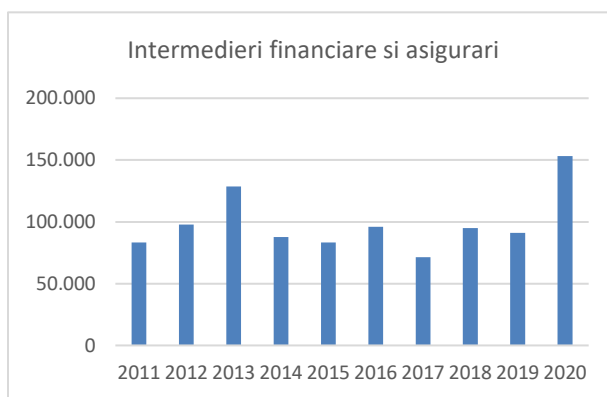
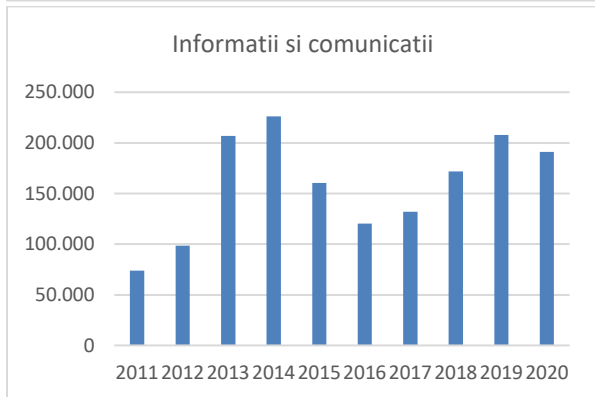
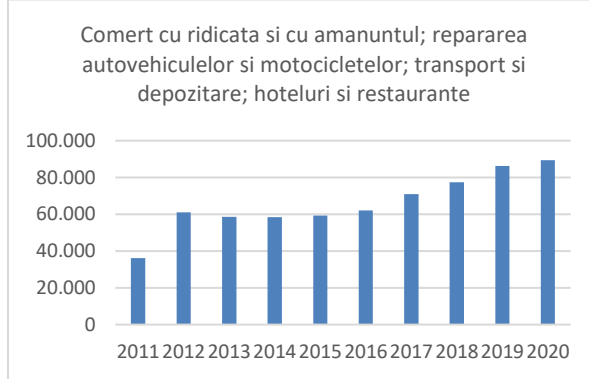
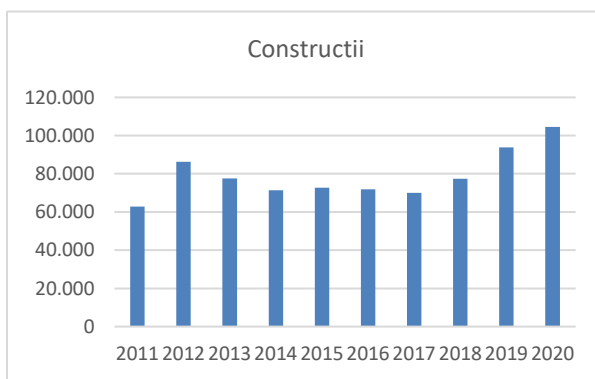
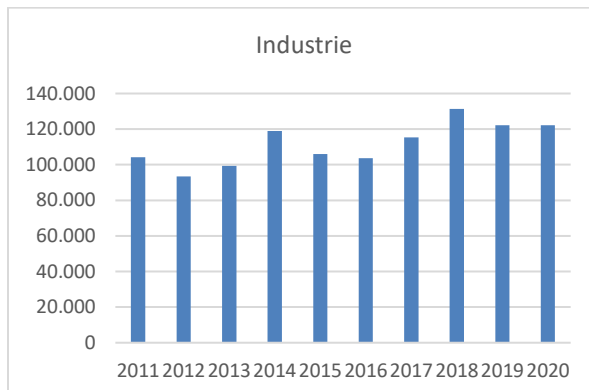
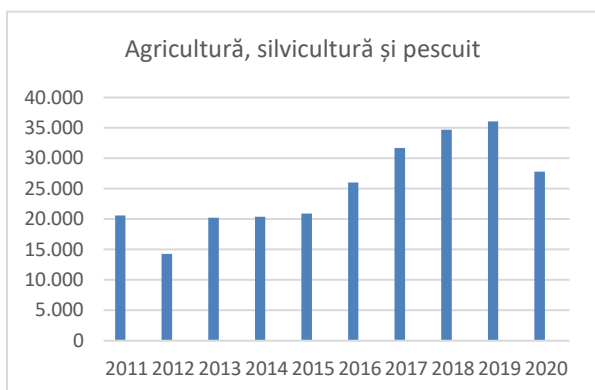
Productivitatea muncii, pe persoană ocupată, pe activități CAEN Rev.2 (exceptând Tranzacțiile imobiliare), Regiunea Sud-Est, anul 2011 -2020 (UM: lei/pers)

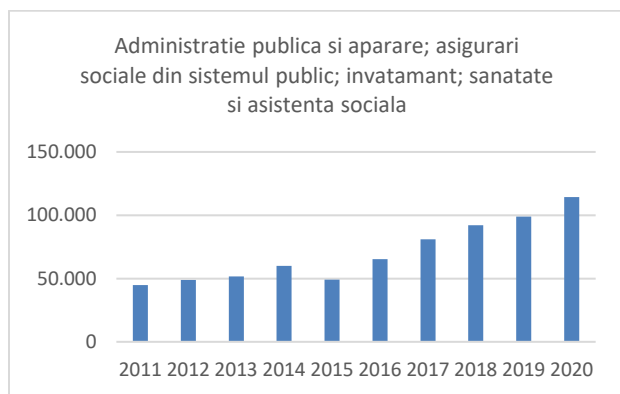

Prelucrare date INS, Conturi naționale regionale

În graficele de mai jos a fost analizată evoluția în timp a productivității muncii înregistrată în Regiunea Sud-Est, pe fiecare activitate economică. Observăm faptul că între anii 2011 – 2020, acest indicator s-a aflat pe un trend pozitiv, pentru toate activitățile economice. Domeniile cu cele mai mari creșteri de productivitate a muncii între anii 2011 și 2020 au fost: informații și comunicații (158%), Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistența socială (156%); comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante (147%).

Grafic nr. 2.7.4.5
Productivitatea muncii, pe persoană ocupată, pe activități CAEN Rev.2, Regiunea Sud-Est,
2011 – 2020 (UM: lei/pers.)

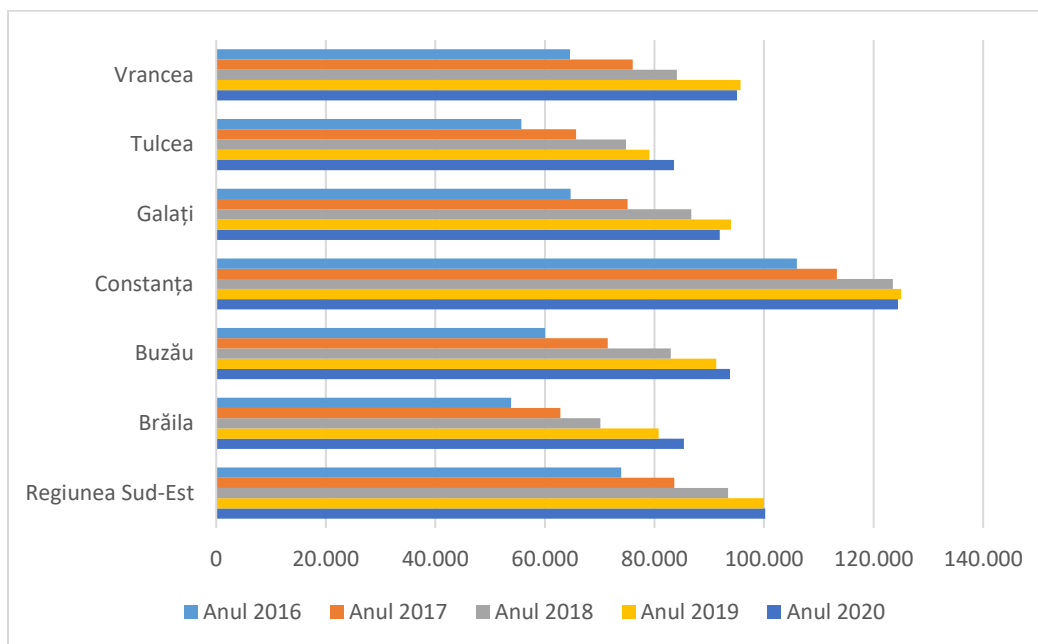

Sursa: Prelucrare date INS, Conturi naționale regionale

În ceea ce privește productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, se observă că cele mai mari valori au fost înregistrate în anul 2020 în județul Constanța, pornind de la 105.985 lei/persoană în 2016 și ajungând la 124.482 lei/persoană, reprezentând o creștere cu 17%. Cu toate acestea, cea mai mare creștere a productivității muncii în perioada analizată a fost înregistrată în județul Brăila (59%). Județul Tulcea este pe ultimul loc în ceea ce privește valoarea productivității muncii pe persoană. O creștere semnificativă a productivității muncii a avut loc și în județul Buzău, care dacă în 2016 pornea de la o valoare de doar 53.851 lei/persoană, ajungea în 2020 la 85.395 lei/persoană. Ca și în plan regional, și la nivel județean, creșterea indicatorului de productivitate a muncii se datorează atât creșterii valorii adăugate brute, cât și scăderii populației ocupate în toate județele analizate.

Grafic nr. 2.7.4.6
Productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivelul Regiunii Sud-Est și a județelor componente, 2016 – 2020 (UM: lei/persoană)

Sursa: Prelucrare date INS, Conturi naționale regionale

Analizând productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, pe activități ale economiei naționale (CAEN Rev.2), observăm că în anul 2020, cele mai mari valori ale productivității muncii au fost obținute în domeniul tranzacțiilor imobiliare, tendință observată și la nivel național.

În activitățile de agricultură, silvicultură și pescuit, județul Constanța înregistrează cea mai mare productivitate (46.916,67 lei/persoană), mult mai mare decât media națională de 24.396,2 lei/persoană, fiind un județ cu o agricultură destul de tehnologizată, cu o valoare adăugată mai mare. O productivitate a muncii ridicată în activitățile agricole se înregistrează și în județele Vrancea, Brăila și Tulcea.

În industria extractivă, industria prelucrătoare, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, județul Constanța înregistrează o productivitate a muncii foarte crescută în comparație cu celelalte județe din regiune (198.776,82 lei/persoană în 2020). La polul opus se află județele Brăila și Vrancea.

În domeniul construcțiilor, productivitatea muncii în 2020 este ridicată în județele Brăila (141.397,59 lei/ persoană), Constanța (135.171,43 lei/ persoană) și Vrancea (125.318,84 lei/persoană), peste media națională de 94.822,4 lei/persoană.

În ceea ce privește activitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante, productivitatea muncii diferă de la un județ la altul. Cele mai mari valori se înregistrează în județele Vrancea (104.262,89 lei/persoană), Constanța (97.227,04 lei/persoană) și Brăila (90.794,24 lei/persoană), județul

Tulcea înregistrând o productivitate scăzută în comparație cu media națională, dar și cu celelalte județe din regiune.

În activitățile de informații și comunicații, județul Tulcea avea la nivelul anului 2020 cea mai ridicată productivitate a muncii (331.500 lei/persoană), urmat de județul Brăila. La polul opus se află județul Galați (147.750 lei /persoană).

În intermedierea financiară și asigurări, așa cum observăm în graficul de mai jos, județele Buzău și Constanța au cea mai mare productivitate a muncii din regiune, urmate de Tulcea, Vrancea, Brăila și Galați, județul cu cea mai scăzută productivitate. Comparând însă productivitatea acestor județe cu cea la nivel național, observăm un nivel foarte scăzut în Regiunea Sud-Est.

În ceea ce privește productivitatea muncii în tranzacțiile imobiliare, județele Buzău, Tulcea și Vrancea au o productivitate foarte mare a muncii, mult peste productivitatea națională de 2.776.892,3 lei/persoană la nivelul anului 2020. Acest lucru se datorează în special numărului mic de persoane ocupate în domeniu, dar și valorii adăugate brute ridicate.

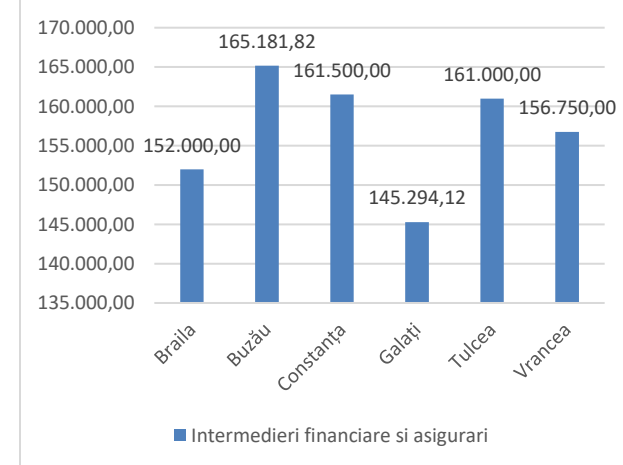
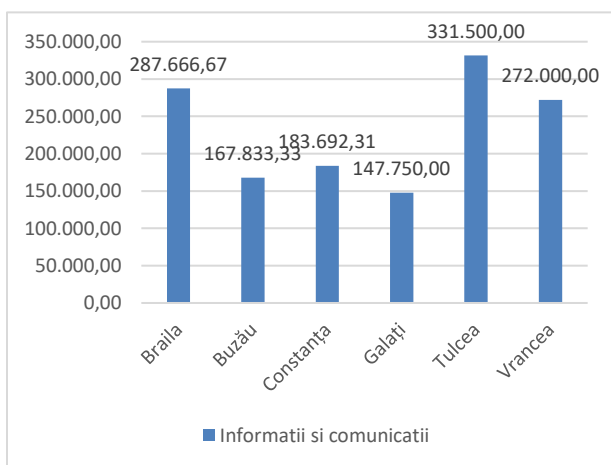
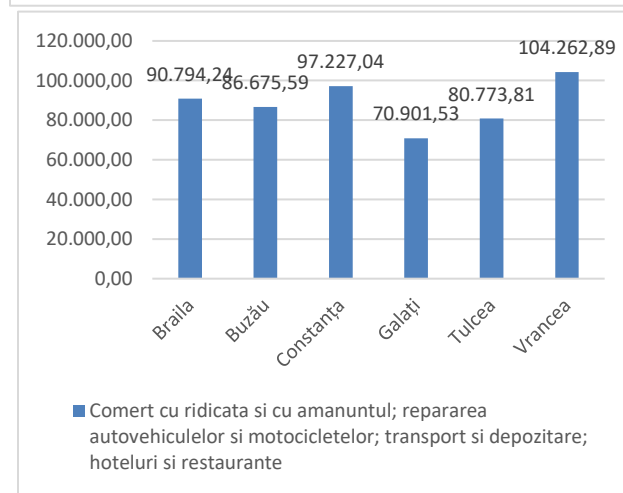
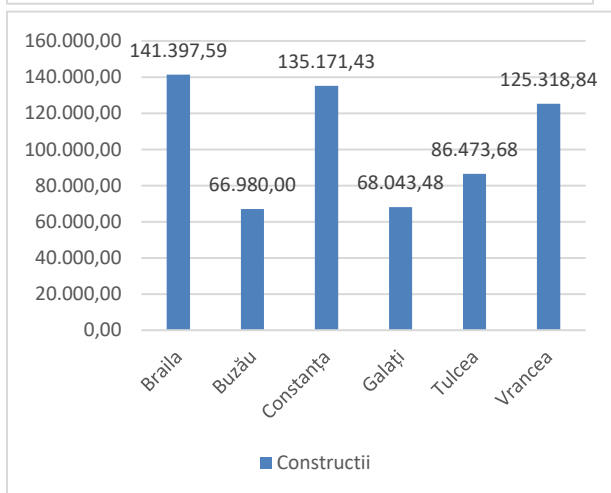
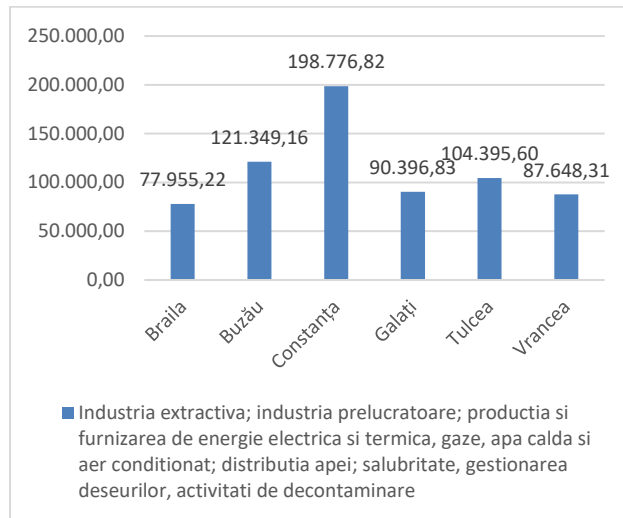
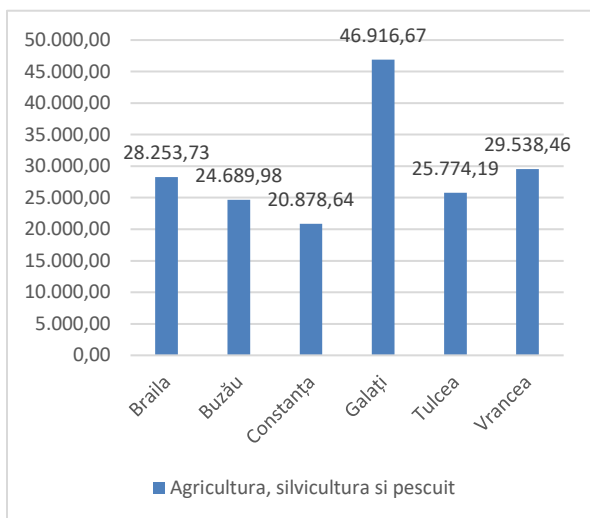
În ceea ce privește activitățile profesionale, științifice și tehnice; activitățile de servicii administrative și activitățile de servicii suport, productivitatea muncii nu diferă mult între județele din Regiunea Sud-Est (media la nivelul regiunii este de 152.373 lei/persoană în anul 2020), dar este mai mică decât cea înregistrată la nivel național, unde în anul 2020 era de 197.834,4 lei/persoană.

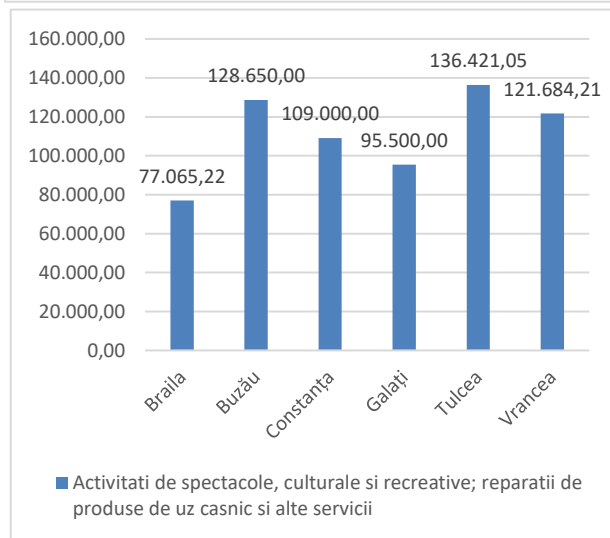
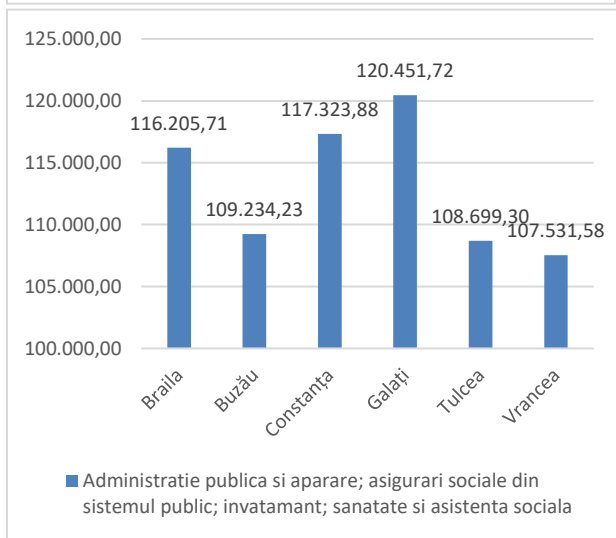
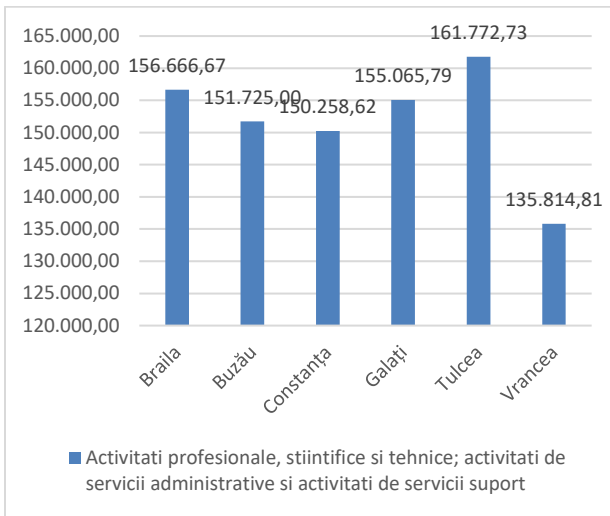
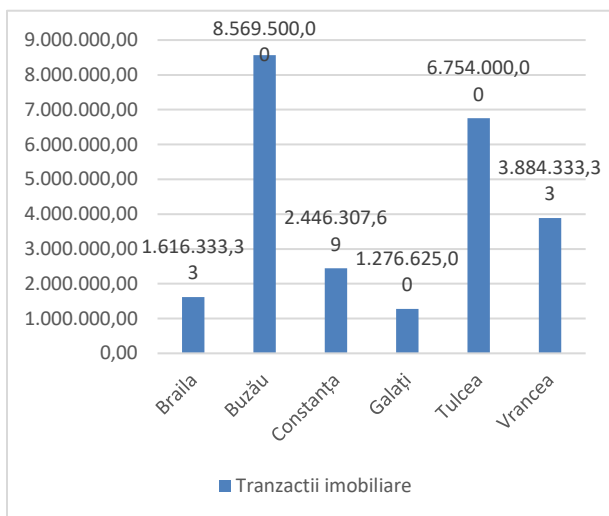
Dacă analizăm productivitatea muncii în județele Regiunii Sud-Est pentru activitățile de Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială, putem observa diferențe mari de productivitate a muncii de la un județ la altul. Astfel, cele mai ridicate valori se înregistrează în județele Galați și Constanța, iar cele mai reduse în județele Tulcea (108.699,3 lei/persoană) și Vrancea (107.531,58 lei/persoană). Totuși, toate județele au valori ale productivității muncii sub media națională de 134.249,8 lei/persoană.

În concluzie, analizând productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivel regional și județean, observăm o tendință de creștere față de anii anteriori, la nivelul tuturor activităților economice derulate.

Grafic nr. 2.7.4.7

Productivitatea muncii pe persoană ocupată la nivel județean, pe activități ale economiei naționale, 2020 (UM: lei/persoană)

Sursa: prelucrare date INS

2.7.5 Cercetare, Dezvoltare, Inovare

2.7.5.1 Activități de cercetare, dezvoltare, inovare

Inovarea și dezvoltarea economică reprezintă un efort social colectiv în care capacitatea de colaborare și în special abilitatea de identificare a unor soluții comune la probleme comune este cel mai important avantaj. Echilibrul între măsurile pentru crearea locurilor de muncă și măsurile orientate spre inovare este necesar, deoarece regiunile mai puțin favorizate au nevoie în egală măsură să promoveze coeziunea socială și dezvoltarea economică.

Inovarea reprezintă introducerea în procesul muncii a unui produs (bun sau serviciu) nou sau semnificativ îmbunătățit sau a unui proces (procedeu) nou sau semnificativ îmbunătățit, unei metode noi de organizare sau de marketing. Inovația este bazată pe rezultatele unor tehnologii noi, a unor dezvoltări tehnologice, a noi combinații ale tehnologiei existente sau pe utilizarea altor cunoștințe obținute de întreprindere.

La nivelul Uniunii Europene¹⁰⁸, conform Tabloului de bord european privind inovarea 2023, România ocupă ultima poziție (ca și în 2022) și este inclusă în grupa privind cel mai scăzut grad al inovării, în categoria inovatorilor emergenți, ultima dintre cele patru categorii ale clasamentului împreună cu Bulgaria, Letonia, Polonia, Slovacia și Croația. Cele mai inovative țări din Europa sunt Olanda, Suedia, Finlanda, Danemarca și Belgia. Există riscul să se accentueze discrepanțele de inovare dintre statele membre având în vedere lipsa culturii de inovare în țările rămase în urmă, lipsa culturii antreprenoriale în mediul de cercetare și a interesului pentru colaborarea cu mediul de afaceri.

În medie, performanța de inovare a UE a crescut cu 12,5% din 2014, în special datorită creșterii performanțelor în următorii indicatori: extinderea în bandă largă, cheltuieli de capital de risc și copublicații științifice internaționale.

Inobarometrul analizează starea inovării la nivel regional, fiind un raport care furnizează repere, evaluări și ierarhizări ale capacității regiunilor de a crea și menține un mediu care susține inovarea. De asemenea, poate fi considerat un punct de referință național pentru statistici care evidențiază performanța în inovare la nivelul regiunilor de dezvoltare.

Conform Inobarometrului din 2021 elaborat de MCID Regiunea Sud-Est înregistrează un scor de 3 ori mai mic față de regiunea București-Ilfov în ce privește “Cheltuielile pentru inovare și disponibilitatea către activități de inovare în cooperare”. La factorii „Întreprinderile inovatoare, efectele economice ale introducerii inovațiilor pe piață în CA și ocuparea forței de muncă” și “Proprietatea intelectuală” ocupă ultimul loc.

Indicele Dezvoltării Regionale elaborat de CE este un indice care identifică regiunile campioane în domeniul inovării și se bazează pe patru tipuri principale de activități - Condiții-cadru, investiții, activități de inovare și impact, are 12 dimensiuni de inovație, captând în total 32 de indicatori. La nivel regional, cea mai mare valoare a acestui index este înregistrată în Regiunea București – Ilfov, urmată la distanță semnificativă de Regiunea Nord-Vest și Regiunea Vest. Conform **Regional Innovation Scorebord 2023**¹⁰⁹ Regiunea Sud-Est este un inovator emergent, iar performanța inovației a scăzut în timp, ajungând la -7,2%, fiind astfel pe ultimul loc. Primele locuri fiind ocupate de regiunile Nord-Vest (4,0%), Sud-Vest Oltenia (3,5%), Nord-Est (2,2%), București-Ilfov (1,9%). Printre punctele tari se enumeră de exemplu gradul de angajare în activități intense de cunoaștere, iar printre punctele slabe este previzată valoarea mică a cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare ale mediului de afaceri. De asemenea, ocuparea forței de muncă în agricultură și minerit este peste media UE, iar PIB-ul pe cap de locuitor este sub media UE.

Un raport privind factorii care obstrucționează inovarea în țara noastră, realizat în cadrul proiectului SIPOCA 592 (Beneficiar: Ministerul Cercetării și Inovării, Partener: Unitatea Executivă

¹⁰⁸ Comisia Europeană, Direcția Generală pentru Cercetare și Inovare, Hollanders, H., European Innovation Scoreboard 2023, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/119961>; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>;

¹⁰⁹ [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-romania.pdf](https://ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-romania.pdf), pag.8;

pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI)), relevă faptul că în România există bariere severe în calea procesului de inovare, sistemice, prezente la nivelul întregii societăți: subfinanțarea cronică a activităților CDI, lipsa unor resurse umane înalt calificate, volatilitatea și impredictibilitatea cadrului legal.

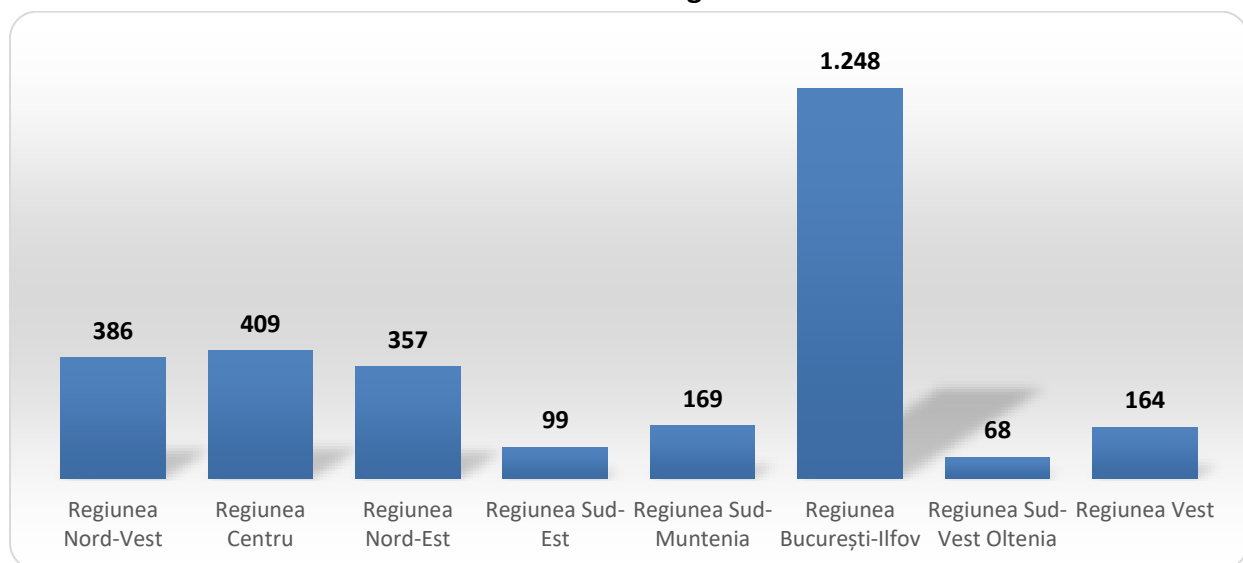
În continuare va fi realizată o analiză a principalilor indicatori referitori la activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare la nivel național și regional, cu accent pe evoluția lor la nivelul Regiunii Sud-Est.

La nivel național în 2020 doar 11% (2.900 de firme) din totalul întreprinderilor erau inovatoare, cea mai mare pondere dintre acestea fiind reprezentată de firmele mici. Numărul de întreprinderi inovatoare a avut o evoluție negativă în ultimii ani la nivelul Regiunii Sud-Est, înregistrând o diminuare de 4,9% (de la 2856 de firme inovatoare în 2010 la 2.716 în 2020), în timp ce la nivel național s-a înregistrat o creștere de 3,3% .

Conform graficului de mai jos, cele mai multe firme inovatoare se regăsesc în Regiunea București Ilfov, urmată de Regiunea Centru, în timp ce Regiunea Sud-Est ocupă penultima poziție.

Grafic nr. 2.7.5.1

Firme inovatoare la nivel regional în anul 2020

Sursa: prelucrare date INS

Indicatorul analizat mai jos indică rezultatele activităților întreprinderilor care sunt exprimate prin măsurarea ratei IMM-urilor care au introdus inovații de produs, proces sau produs și proces).

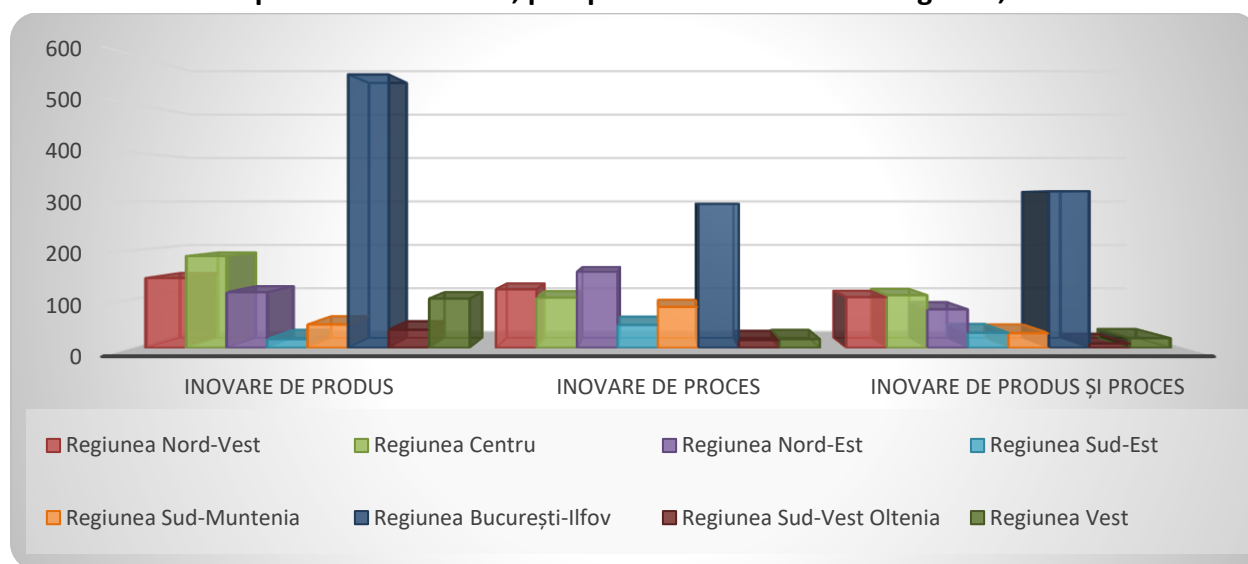
La nivel național din totalul firmelor inovatoare, 42% aveau inovare de produs, 29% inovare de proces și 24% inovare de produs și proces. La nivel regional, cele mai multe firme cu inovare de produs se regăseau în Regiunea București-Ilfov, urmată de Regiunea Centru, în timp ce Regiunea Sud-Est se clasează pe ultimul loc. În ceea ce privește inovare de proces, pe primul loc se clasează Regiunea București-Ilfov, urmată de Regiunea Nord-Est, iar Regiunea Sud-Est se află pe locul șase.

Regiunea cu cele mai multe firme cu inovare de produs și proces este București-Ilfov, urmată de Regiunea Centru, în timp ce Regiunea Sud-Est se află pe locul cinci.

În ceea ce privește tipologia de inovare în Regiunea Sud-Est, în anul 2020, un procent de 31% din întreprinderi au fost inovatori de produs și de proces, 47% au fost inovatori numai de proces, în timp ce 18% au introdus inovări numai de produs.

Grafic nr. 2.7.5.2

Întreprinderi inovatoare, pe tipuri de inovări la nivel regional, 2020

Sursa: prelucrare date INS

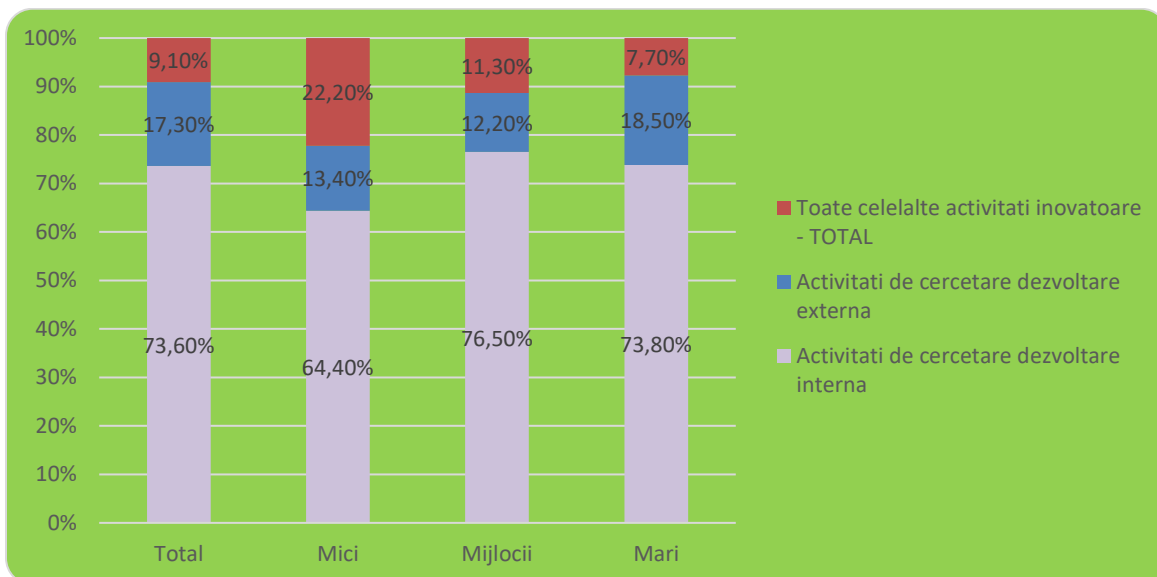
La nivelul Regiunii Sud-Est, întreprinderilor inovatoare de dimensiuni mici dețin ponderea cea mai mare: inovarea privește 19% din firmele mari, 28% din întreprinderile mijlocii și urcă până la 53% în cazul întreprinderilor mici.

Analiza din punct de vedere sectorial arată că în anul 2020, la nivelul Regiunii Sud-Est, din totalul firmelor inovatoare, 73% sunt din industrie, iar 27% din sectorul serviciilor, numărul firmelor inovatoare din industrie fiind de 72, iar cele din servicii de 27, din totalul de 99 de firme inovatoare existente la nivel regional.

Activitatea de cercetare și dezvoltare reprezintă principala sursă de inovare în întreprinderile inovatoare la nivel național: 73,6% din cheltuielile de inovare din anul 2020 au privit activitatea de cercetare dezvoltare internă, pe când activitatea de cercetare dezvoltare externă a reprezentat 17,3%. Ponderea cheltuielilor de C&D, din totalul cheltuielilor pentru inovatie ale întreprinderilor inovatoare, a crescut în perioada 2010-2020 în cadrul tuturor categoriilor de întreprinderi, ceea ce a dus la o scădere drastică a cheltuielilor în achiziții de mașini, echipamente și software din totalul cheltuielilor pentru inovație. Astfel, principalele cheltuieli au vizat activitatea de cercetare, dezvoltare și nu simpla achiziție de echipament și software.

Grafic nr. 2.7.5.3

Cheltuieli pentru inovație ale întreprinderilor inovatoare, % (2020)

Sursa: prelucrare date INS

La nivel regional datele reflectă capacitatea redusă și interesul scăzut al agenților economici pentru activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare - atât pentru cele proprii, cât și pentru cele desfășurate în parteneriat cu instituțiile de profil, precum și capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor cercetării și de transfer tehnologic.

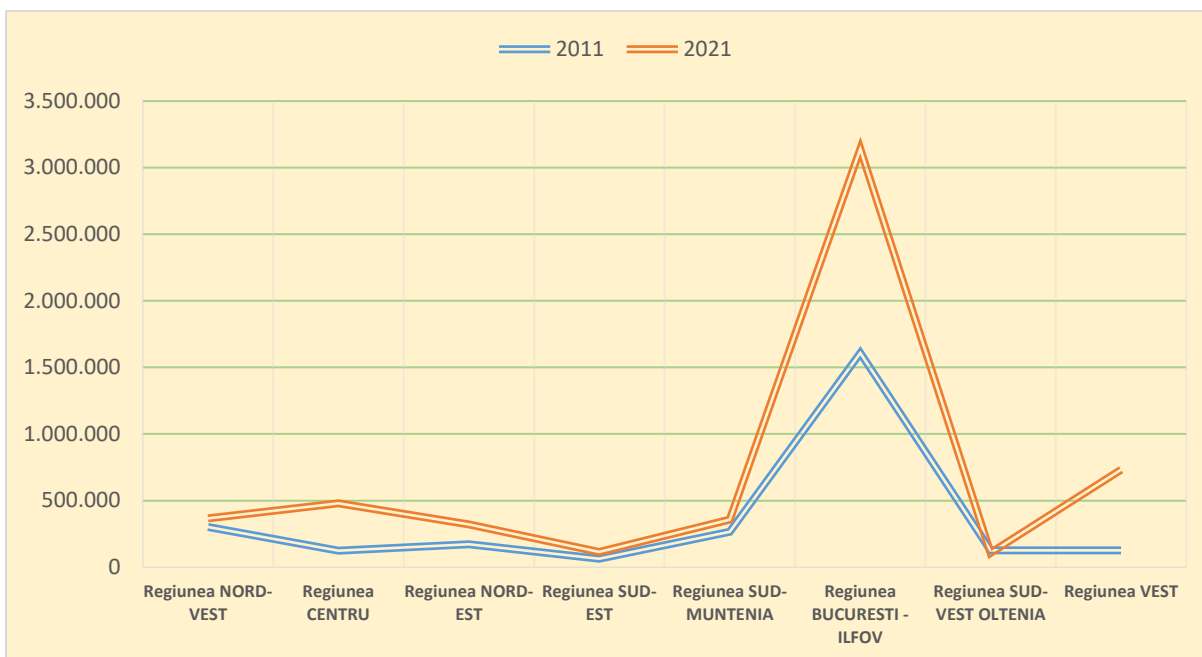
Costurile scăzute rămân principala sursă de competitivitate și nu inovarea produselor și a tehnologiilor. În mare parte, tehnologiile noi provin din import sau din investiții străine directe și nu prin efort local: o mare parte din întreprinderi desfășoară activități de asamblare, în regim de subcontractare și este în general puțin orientată spre producerea unor mărci proprii.

În perioada 2011-2021, cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare au înregistrat un trend crescător, de la 63.413 mii lei la prețuri curente în anul 2011, până la 114.981 mii lei în anul 2021 (+81%): creșterea a fost mai mică decât cea înregistrată la nivel național (+102%), ponderea cheltuielilor de CDI efectuate în regiune din totalul național menținându-se la 2% în perioada 2011-2021.

În ultimii ani cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au crescut ușor în toate regiunile, pe primul loc în 2021 situându-se Regiunea București-Ilfov (3.139.926 mii lei), urmată de Regiunea Vest (731.879 mii lei), în timp ce Regiunea Sud-Est se află pe penultimul loc. Județele Constanța și Tulcea ocupă primele locuri în regiune, deoarece sunt multe centre de cercetare în cadrul institutelor de cercetare sau în cadrul Universității Dunărea de Jos din Galați, precum și în domeniul naval. Institutele și centrele de cercetare au activitatea strâns legată de diversitatea și specificul universităților.

Grafic nr. 2.7.5.4

Cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, în perioada 2011-2021

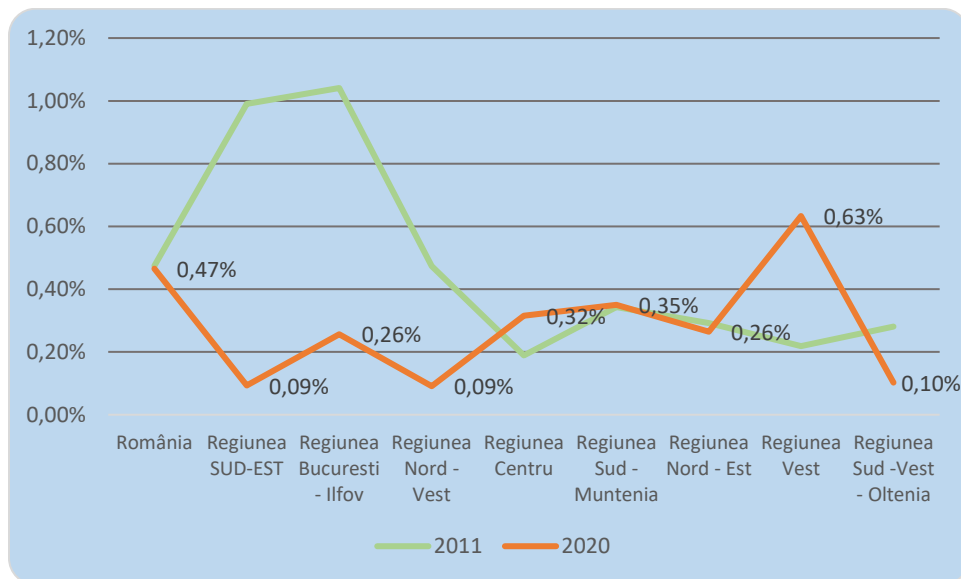
Sursa: prelucrare date INS

La nivel european, în cea mai mare parte a perioadei 2011 – 2021, ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în PIB a rămas destul de stabilă, înregistrând un tren ascendent, între 2,02% și 2,27, România menținând procentul de 0,47%. Pe de altă parte, „cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare” au crescut, deoarece anumite țări au crescut cheltuielile, în tentativa de a sprijini relansarea economică și creșterea pe termen mai lung. Este evident că, pentru a putea avea o activitate de cercetare comparabilă cu țările dezvoltate din Europa, țara noastră ar trebui să aloce fonduri consistente acestei activități.

În anul 2020, regiunile României au o valoare a ponderii cheltuielilor cu cercetarea dezvoltarea din PIB, sub media națională de 0,47%, cu excepția Regiunii Vest care înregistrează o valoare peste media națională (0,63%).

La nivelul Regiunii Sud-Est, în pofida creșterii valorii absolute, trendul cheltuielilor CDI exprimate ca procent al PIB, nu este pozitiv: reprezentând în anul 2011, 0,99% din PIB-ul regional, iar cheltuielile de CDI au scăzut până la 0,09% din PIB în anul 2020. În aceasta privință, regiunea se situează sub media națională de 0,47% din PIB și mult sub media UE27 de 2,27% din PIB, fapt ce conduce, contrar aspirațiilor, la accentuarea decalajelor.

Grafic nr. 2.7.5.5
Ponderea cheltuielilor totale cu cercetarea - dezvoltarea în PIB la nivel regional

Sursa: prelucrare date INS, Tempo Online și date EUROSTAT

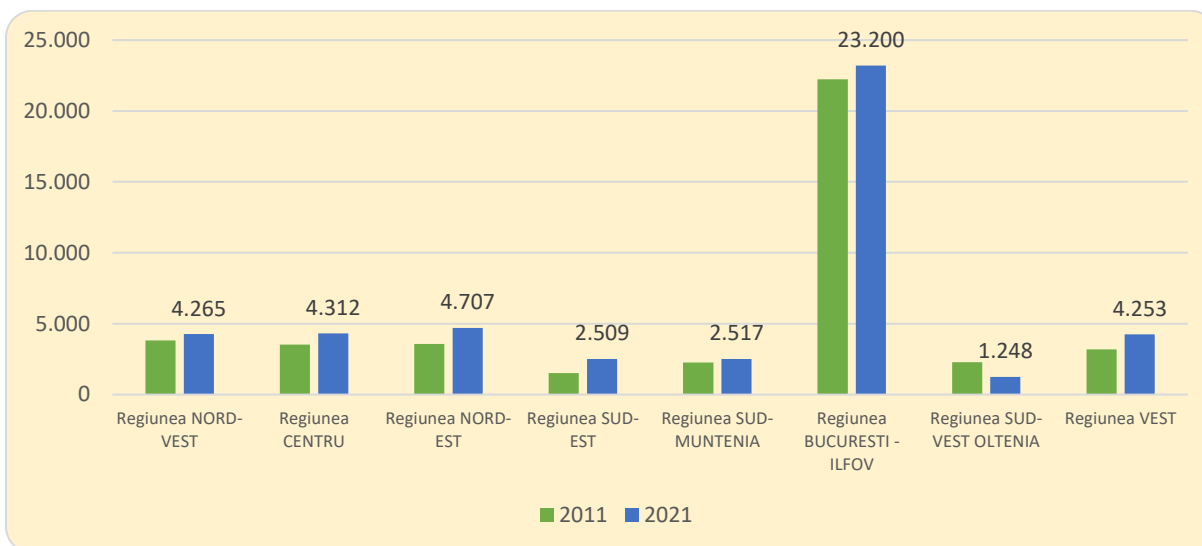
Comparativ cu anul 2011, când din structura acestor cheltuieli, în anul 2011, la nivel național, doar 36,6% din acestea erau realizate de către sectorul mediului de afaceri, în anul 2021 acest procent a urcat la 60,44%, astfel încât în mediu privat se realizează cele mai mari cheltuieli cu cercetarea dezvoltarea, această creștere datorându-se însă și subfinanțării cercetării din mediul de cercetare public.

La nivel național, în anul 2021, din cei 47.011 salariați existenți în activitatea de cercetare-dezvoltare, 19.034 lucrau în sectorul învățământ superior, 14.954 lucrau în sectorul mediului de afaceri, 12.635 în sectorul guvernamental și doar 388 în sectorul privat non-profit, toate categoriile înregistrând însă creșteri față de anul 2011. Din totalul de 21.517 femei salariate în activitatea de cercetare-dezvoltare, 4.940 lucrau în sectorul mediului de afaceri, 6.219 în sectorul guvernamental, 10.281 în sectorul învățământ superior și 177 în sectorul privat non-profit.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2021, își desfășurau activitatea în sectorul cercetare-dezvoltare 2.509 salariați, cu 994 de salariați mai mulți față de anul 2011, regiunea situându-se pe penultimul loc în România, cu 30 de salariați din CDI la 10.000 persoane ocupate, fiind sub media națională de 61,9.

Grafic nr. 2.7.5.6

Salariați în cercetare și dezvoltare la nivel regional, în perioada 2011-2021

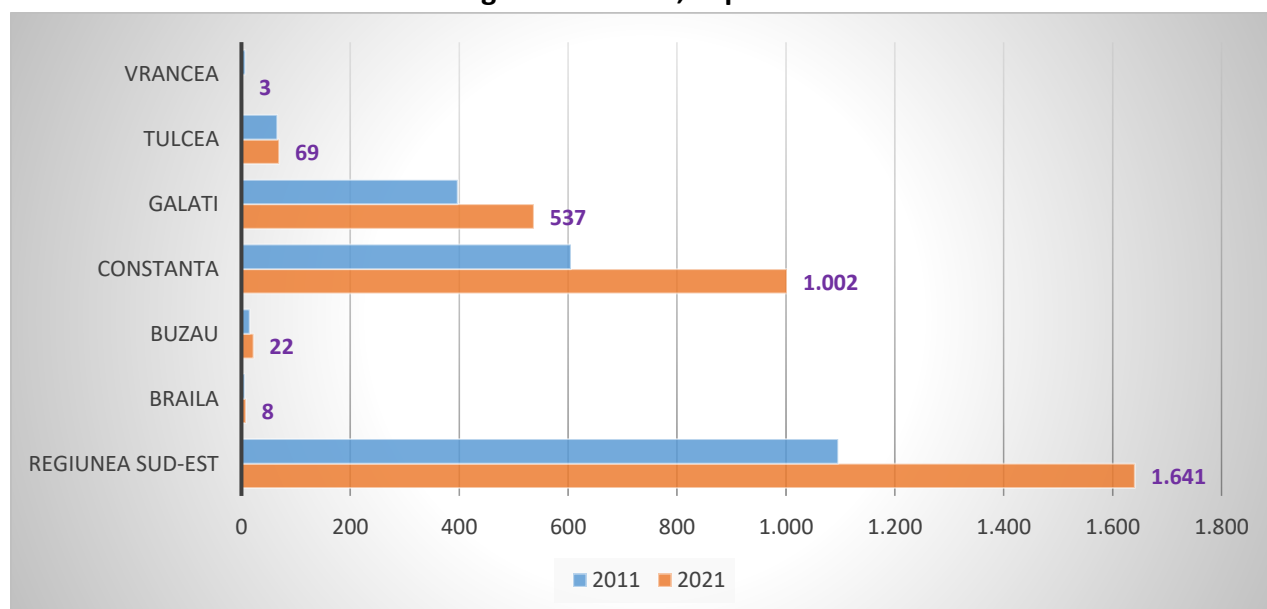

Sursa: prelucrare date INS, Tempo Online

Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare sunt concentrați mai ales în județele Constanța (50,0/10.000 persoane ocupate civile), Galați (53,0/10.000 persoane ocupate civile) și Tulcea (28,3/10.000 persoane ocupate civile), având în vedere că primele două orașe sunt importante centre universitare, iar în Tulcea mai funcționează centre de cercetare.

Grafic nr. 2.7.5.7

Cercetători în Regiunea Sud-Est, în perioada 2011 – 2021

Sursa: prelucrare date INS

După nivelul de pregătire profesională, din numărul salariaților existenți la nivel național la sfârșitul anului 2021, în activitatea de cercetare-dezvoltare au avut pregătire superioară 40.320 persoane și alt nivel de pregătire (exclusiv superioară) 6.691 persoane.

Schimbarea legislației privind salariile cercetărilor, resursele materiale adecvate achiziționate prin intermediul proiectelor europene pentru realizarea de performanțe, ca și oportunitățile oferite de acestea, au condus treptat la scăderea mediei de vârstă a personalului înalt calificat din activitatea de CDI, astfel principala categorie este reprezentată de cei cu vârste de 35-44 ani, care reprezintă în 2021, aproximativ 23% din totalul cercetătorilor la nivel național.

Ponderea dominantă a cercetătorilor din domeniul științelor ingineresti și tehnologice reprezintă o premisă favorabilă pentru adaptarea la cererea din mediul economic. Următorul domeniu este cel al științelor medicale, iar cei mai puțini activează în domeniul științelor umaniste.

La nivel național, în anul 2021, pe activități economice, ponderea cercetătorilor în totalul salariilor din cercetare-dezvoltare în sectorul mediului de afaceri este de peste 40% în următoarele sectoare de activitate: industria alimentară, industria prelucrătoare, fabricarea substanțelor și a produselor chimice, fabricarea produselor farmaceutice de baza și a preparatelor farmaceutice, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, fabricarea de mobila, distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, construcții, cercetare-dezvoltare.

Măsura în care o țară inovează este evidențiată și de numărul de brevete de invenție, cereri de înregistrare a desenelor/ modelelor, precum și numărul cererilor de înregistrare a mărcilor.

Brevete de invenție, desene și modele, mărci

Brevetul de invenție reprezintă un contract prin care dreptul de folosire sau tranzacționare a unei invenții revine exclusiv autorului ei. Conform OSIM, brevetul de invenție oferă titularului dreptul de a interzice părților terțe să întreprindă, fără acordul său, următoarele:

- în cazul produselor, fabricarea, comercializarea, oferirea spre vânzare, folosirea, importul sau stocarea, în vederea comercializării, oferirii spre vânzare sau folosirii;
- în cazul procedeelelor sau metodelor, folosirea acestora.

Activitatea de invenție, care prezintă variații sensibile de la an la an, are în general o tendință pozitivă atât la nivel național, cât și regional. În perioada 2011-2021, numărul de cereri de brevete de invenție depuse către OSIM în regiune a scăzut cu 53%: în anul 2011, la nivelul regiunii, s-au depus 50 de brevete, iar în anul 2021 s-au depus doar 38 de brevete. Nu toate cererile de brevete sunt și acordate, o parte neîndeplinind condițiile necesare. În 2021 au fost acordate doar 9 brevete la nivelul regiunii.

Prelucrarea datelor la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est relevă o repartizare teritorială polarizată a cererilor de brevete în 2021, cele mai multe cereri înregistrându-se în Galați (24 cereri în 2011 și doar 17 în 2021), urmat de Constanța (31 de cereri în 2011 și 13 cereri în 2021). Cele mai puține cereri de brevete au fost înregistrate în județele Brăila, Tulcea și Vrancea.

Numărul de cereri de înregistrări de marcă au înregistrat o tendință de creștere în perioada 2011 – 2021, Regiunea Sud-Est situându-se în anul 2021, pe locul V (cu 677 cereri de marcă), locul I fiind ocupat de Regiunea București-Ilfov (cu 4.256 cereri de marcă), iar ultimul loc ocupându-l regiunea Sud-Vest Oltenia (cu 336 cereri de marcă).

Numărul cererilor de înregistrare desene/modele, la nivelul fiecărui județ a fost analizat, observându-se că cea mai mare valoare pentru anul 2021 este regăsită la nivelul județului Constanța (27 de cereri), unde s-a înregistrat o creștere în perioada 2011 – 2020. Județul Buzău a înregistrat 3 cereri, Galați, Tulcea și Vrancea au mai înregistrat câte o cerere, iar județul Brăila nu a înregistrat nici o cerere. În perioada analizată se observă o reducere semnificativă a cererilor de înregistrare desene/modele în județele Galați și Constanța.

2.7.5.2 Rețeaua de cercetare-dezvoltare

La nivelul Regiunii Sud-Est, activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare este susținută de organisme de cercetare publice (universități, institute de cercetare-dezvoltare, stațiuni de cercetare, entități de inovare și transfer tehnologic) și organisme de cercetare private.

Principale entități publice de cercetare-dezvoltare inovare și transfer tehnologic sunt următoarele:

❖ Universități publice

- **Universitatea "Ovidius" din Constanța** joacă un rol important în domeniul cercetării și dezvoltării, implementând proiecte alături de diferiți parteneri în domenii relevante pentru regiune și pentru potențialul său de specializare inteligentă.
- **Universitatea Maritimă din Constanța** dispune de 7 centre de cercetare, în domenii precum: inginerie navală, fizică nucleară, inginerie electrică și mecanică, securitate cibernetică, robotică, etc.
- **Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați** este un nucleu pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din regiune. Prin intermediul proiectelor pe care le desfășoară alături de parteneri diverși, Universitatea reușește să obțină rezultate importante, participând astfel la activități de elaborare de studii, la crearea de produse noi de calitate superioară, la evaluarea efectelor produse de schimbările climatice și la producerea de metode și de produse informatice.
- **Academia Navală "Mircea cel Bătrân" din Constanța** are ca direcții prioritare de cercetare dezvoltare durabilă în industria navală; aplicații ale managementului în transportul naval și operarea portuară; tehnici și tehnologii de dezvoltare a transportului maritim și fluvial; științe fundamentale aplicate în industria navală.

❖ Institute de cercetare-dezvoltare

- **Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INCDDD Tulcea** - activitatea de cercetare este concentrată asupra realizării obiectivelor de gestionare a celei mai mari arii protejate din România. Având în vedere statutul de arie protejată pe care îl are zona Deltei

Dunării, institutul dezvoltă parteneriate care iau în considerare sustenabilizarea proceselor și a tehnologiilor aferente activităților umane și are parteneriate internaționale de evaluare a resurselor și a soluțiilor cu scopul de a facilita dezvoltarea sustenabilă a zonei.

- **Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Cercetări Marine "Grigore Antipa" - INCDM** Constanța - activitatea de cercetare vizează zona marină; printre domeniile în care institutul realizează activități pot fi amintite agricultura, piscicultura, istoria și arheologia. Pe lângă activități de cercetare-dezvoltare, institutul pregătește resursa umană pentru a atinge un nivel ridicat de eficiență în gestionarea integrată a zonei costiere .
 - **Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marină – GeoEcoMar**, cu sedii în București și în Constanța, a cărui activitate de cercetare este concentrată pe mediul marin. Infrastructura de cercetare modernă, bazată în special pe nave de cercetare, permite abordarea de studii complexe, cu caracter multidisciplinar, atât în cadrul programelor naționale, cât și internaționale.
 - **Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Ecologie Acvatică, Pescuit și Acvacultură Galați (ICDEAPA Galați)** este un actor cheie în cercetarea din Regiunea Sud-Est, iar activitățile institutului sunt legate de cercetarea în acvacultură, microproducțiile, cercetarea fundamentală și cercetarea aplicată, transferul tehnologic al cercetărilor, precum și piscicultura și serviciile anexe;
 - **Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Creșterea Ovinelor și Caprinelor Palas Constanța (ICDCOC - Palas)** coordonează la nivel național activitatea de cercetare din domeniul creșterii ovinelor și caprinelor;
 - **Institutul de cercetări eco-muzeale "Gavrilă Simion"** Tulcea este o instituție publică cu profil științific și cultural, ce are ca scop cercetarea fundamentală și aplicativă în vederea protejării și valorificării științifice, educative, culturale și turistice a patrimoniului natural și cultural, cu precădere a celui nord-dobrogean.
- ❖ Entități de inovare și transfer tehnologic acreditate

La nivelul Regiunii Sud Est există 3 entități de inovare și transfer tehnologic, la nivelul a trei județe: Galați, Constanța și Tulcea. În continuare, se detaliază activitatea și specificul entităților de inovare și transfer tehnologic acreditate.

Centrul de Informare Tehnologică Delta Dunării (CITDD)

Centrul de Informare Tehnologică Delta Dunării (CITDD) a fost creat și dotat prin programul național INFRATECH în anul 2005. În prezent, CITDD este membru în diverse asociații naționale de inovare, precum Rețeaua Națională de Inovare și Transfer Tehnologic (RENITT), respectiv Asociația Română de Transfer Tehnologic (AROTT).

Obiectul de activitate al CITDD îl reprezintă absorbția și difuzia rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în mediul socio-economic, în vederea creșterii calității și competitivității produselor, proceselor și serviciilor, creării de noi locuri de muncă și la dezvoltarea economică durabilă într-un mediu concurențial (conf. HG 406/2003).

CITDD organizează și susține diverse activități, printre care se numără cursuri de informare științifică, respectiv cursuri de formare profesională și specializare de nivel mediu în domeniul protecției mediului și de gestionare a resurselor naturale biologice. Printre altele, centrul facilitează efectuarea practicii studentești, colaborează cu ONG-uri, licee și școli în cadrul programelor de educație ecologică, facilitează colaborarea cu organismele internaționale implicate în activitățile de conservare și protecție a mediului, respectiv asigură transferul și valorificarea rezultatelor publicațiilor științifice către autoritățile centrale și locale, comunitatea științifică, ONG-uri și agenții economici.

CITDD oferă diverse servicii, precum:

- Informare tehnologică;
- Transfer tehnologic;
- Organizare de manifestări științifice;
- Organizare sesiuni de formare, practică pentru studenți;
- Organizare activități de mentorat/ vizite de informare;
- Editare și multiplicare material;
- Suport tehnic pentru participarea la simpozioane, conferințe sau congrese.

Centrul de Transfer Tehnologic – Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați (CTT-UGAL)

La nivelul Universității „Dunărea de Jos” din Galați își desfășoară activitatea CTT-UGAL, acesta fiind înființat pentru valorificarea rezultatelor cercetării din Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, contribuind astfel la intensificarea și stimularea activității de cercetare din cadrul universității și la atragerea de colaboratori externi în cadrul activităților de transfer tehnologic. Sunt vizate activități specifice transferului tehnologic, în direcția valorificării rezultatelor cercetării și a proprietății intelectuale a instituției, respectiv a expertizei instituționale în domeniile didactic, cercetare, dezvoltare și inovare.

Activitatea CTT – UGAL se fundamentează pe politica programului de cercetare și inovare „Orizont 2020 – asigurarea excelenței științifice pentru Europa”, vizând atragerea de finanțări europene și crearea unui mediu de cooperare multidisciplinară responsabilă și dinamică în materie de transfer tehnologic în cadrul universității.

Rolul CTT – UGAL este de a crește nivelul de competitivitate al mediului de afaceri național, prin furnizarea de servicii specializate de consultanță în domeniul transferului de cunoștințe științifice și tehnice de înalt nivel dinspre mediul academic către partenerii universității. Principalele obiective ale CTT – UGAL sunt:

- Dezvoltarea procesului de transfer tehnologic din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați;
- Stimularea dezvoltării profesionale a personalului implicat în programe de transfer tehnologic;
- Consilierea multidisciplinară a colaboratorilor interni și externi ai CTT –UGAL în materie de proprietate intelectuală, vânzare de tehnologie, colaborare cercetători – mediu de afaceri;

- Susținerea Universității „Dunărea de Jos” din Galați pentru realizarea indicatorilor de performanță instituțională în procesul de creștere internă a calității;
- Mobilizarea personalului Universității „Dunărea de Jos” din Galați în activitatea de inovare, prin promovarea unei culturi antreprenoriale în scopul deprinderii aptitudinilor și atitudinilor necesare pentru o instituție creativă;
- Analiza orizontului propice transferului tehnologic în vederea orientării cercetării din Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați spre domeniile de interes;
- Crearea unui sistem de management eficient pentru transferul tehnologic, asociat activității de cercetare – dezvoltare – inovare din Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați;
- Dezvoltarea unor programe de formare continuă pentru partenerii Universității „Dunărea de Jos”, flexibile cerințelor de pe piața muncii.

Printre serviciile oferite de către CTT-UGAL se numără:

- Recrutare și plasare forță de muncă specializată;
- Identificarea potențialilor parteneri din mediul universitar și de cercetare;
- Proiectare și design pentru prezentări;
- Servicii de cercetare – dezvoltare – inovare;
- Servicii de informare tehnologică, audit tehnologic, prognoză tehnologică ș.a.;
- Servicii de asistență și consultanță pentru realizarea de modele experimentale și prototipuri;
- Servicii de asistență și consultanță pentru exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- Servicii de asistență și consultanță în domeniul legislativ;
- Informare cu privire la prioritățile naționale, regionale și locale.

Centrul pentru Antreprenoriat și Transfer Tehnologic (CATT) – Universitatea Ovidius din Constanța

Centrul pentru Antreprenoriat și Transfer Tehnologic (CATT) este o structură organizatorică și operațională a Universității „Ovidius” din Constanța, ce face parte din Departamentul de Cercetare și Inovare.

Misiunea Centrului de Antreprenoriat și Transfer Tehnologic este dublă. Pe de o parte, CATT are misiunea de a elabora, implementa, monitoriza și evalua politicile universității de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în rândul cadrelor didactice, studenților și absolvenților. Pe de altă parte, rolul CATT este de a transfera cunoștințele generate prin cercetare-dezvoltare-inovare, în institutele și centrele de cercetare ale Universității „Ovidius” și ale instituțiilor partenere, către companiile din Dobrogea și Regiunea Sud Est, pentru a le sprijini să devină mai competitive prin utilizarea de noi tehnologii. Sprijinul este atât științific și tehnic, cu precădere adresat start-up-urilor inovatoare, ce vor fi motoarele de dezvoltare la nivelul Regiunii, dar și firmelor ce nu folosesc suficient facilitățile oferite de informatizarea largă a activităților.

❖ Stațiuni de cercetare

- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Constanța** este o unitate de cercetare ce se concentrează pe direcțiile de dezvoltare a pomiculturii în Dobrogea;
- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Valu lui Traian** – produce și comercializează semințe de cereale și plante tehnice;
- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Brăila** – își desfășoară activitatea în două sectoare – sectorul de cercetare care deține o suprafață de 402 ha și sectorul de dezvoltare cu o suprafață de 2.255 de ha în care se produc semințe și furaje pentru animale;
- **Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Tulcea** - cercetarea aplicativă și dezvoltarea tehnologică, producerea, multiplicarea și comercializarea de semințe, material săditor, transfer tehnologic al rezultatelor cercetării, instruirea profesională, servicii de expertiza și consultanță;
- **Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Bujoru**, Jud. Galați - nucleu de știință și cercetare pentru dezvoltarea mediului viticol;
- **Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Murfatlar**, Jud. Constanța - cercetare și dezvoltare viti-vinicolă (tehnologii de prelucrare a strugurilor și chimia vinului, tehnologii de ameliorare și viticultură);
- **Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Odobești**, Jud. Vrancea
- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Legumicultură Buzău** - unitate strategică de cercetare și dezvoltare pentru zona bazinului legumicol Buzău și a județelor limitrofe;
- **Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare pentru Creșterea Bovinelor Dulbanu**, județul Buzău - unitatea coordonatoare a cercetărilor naționale privind creșterea și exploatarea raselor de taurine din România și a efectivelor de bubaline din zona de creștere a acestei specii.

❖ Centrul de inovare digitală (DIH – Digital Innovation Hub)

Centrul de inovare digitală (DIH) este o entitate juridică creată în vederea îndeplinirii sarcinilor privind oferirea accesului la expertiza tehnologică și la facilități de experimentare, cum ar fi echipamente și instrumente informatice care să permită transformarea digitală a întreprinderilor.

DIH-urile contribuie la difuzarea capacităților digitale în economia regională, permițând inovația digitală, cu accent pe prioritățile strategiei de specializare inteligentă regională. Rolul lor este acela de a sprijini firmele în transformarea lor digitală prin oferirea de facilități de testare (experimentare cu noi tehnologii digitale), abilități și instruire, sprijin pentru investiții și crearea de rețele în cadrul unui ecosistem de inovație digitală.

Astfel, serviciile oferite de un DIH pot include:

- instruire și sprijin în dobândirea competențelor digitale: centrele de inovare digitală promovează, găzduiesc sau oferă cursuri și stagii de pregătire;

- testarea înainte de investiție (test before invest): centrele de inovare digitală promovează, furnizează sau asigură accesul la expertiză în domeniul transformării digitale, know-how și servicii, inclusiv facilități de testare și experimentare. Având în vedere tehnologiile cheie promovate prin Programul Europa Digitală (HPC, inteligența artificială și securitate cibernetică), DIH-urile ar trebui să ofere sprijin în special în ceea ce privește testarea și implementarea acestui tip de tehnologii;
- sprijin pentru identificarea investițiilor: centrele europene de inovare digitală oferă suport companiilor, organizațiilor și instituțiilor din administrația publică pentru a deveni mai competitive și pentru îmbunătățirea modelelor de afaceri cu ajutorul noilor tehnologii. Serviciile furnizate pot include: înțelegerea oportunităților de afaceri, suport în pregătirea modelelor de afaceri și a montajelor financiare, facilitarea relațiilor cu instituțiile financiare și cu investitorii, suport în utilizarea diferitelor mecanisme de finanțare, etc.
- modernizarea administrațiilor și serviciilor publice prin mijloace digitale, interoperabilitatea serviciilor publice; conformarea cu Principiile declarației de la Tallinn privind guvernarea electronică; suport oferit administrației publice să își îmbunătățească securitatea cibernetică
- aplicarea standardelor agreeate și soluții open source, acces la platforme guvernamentale sau infrastructuri partajate;
- utilizarea Inteligenței Artificiale și Blockchain pentru elaborarea de politici în timp real;

La nivelul Regiunii Sud-Est funcționează un centru de inovare digitală - **CiTyInnoHub în Constanța**. Această entitate sprijină firmele în transformarea digitală, oferind facilități de testare, abilități, instruire etc. Astfel, transformarea digitală a companiilor va fi sprijinită, DIH-urile putând să dezvolte atât infrastructura, cât și resursa umană necesară sprijinirii activităților companiilor.

Concluzii

Activitatea de cercetare și dezvoltare este slabă în regiune. Toți indicatorii observați (numărul de cercetători, de angajați în sectorul CDI, cheltuieli în CDI) pun în evidență fie un mediu de cercetare relativ puțin dezvoltat, fie o performanță scăzută a actorilor din domeniu: regiunea este sub media națională și se clasifică pe ultimele poziții din Uniunea Europeană. Disparitățile intra-regionale sunt importante, județele mai active în cercetare și dezvoltare fiind Constanța, Galați și Tulcea. Numărul de întreprinderi inovative a înregistrat o scădere abruptă în perioada 2010-2020, de la 663 a doar 99 de firme. În contextul inovării, activitățile de dezvoltare sunt totuși mai importante decât achiziționarea de mașini, echipamente și software.

Există în regiune un număr important de centre de cercetare, care se remarcă prin specializări tehnice specifice, astfel încât condițiile realizării unor cercetări bazate pe nevoile pieței concretizate prin transferul rezultatului cercetării către mediul privat sunt create.

2.7.6 Structuri de sprijin pentru afaceri

În România, funcționează structuri de sprijinire a afacerilor care sunt monitorizate de către anumite instituții, cum ar fi: parcurile industriale cu titlu, parcurile științifice și tehnologice și incubatoarele de afaceri.

Parcul industrial reprezintă o zonă delimitată în care se desfășoară activități economice, de cercetare științifică, de producție industrială și servicii, de valorificare a cercetării științifice și/sau de dezvoltare tehnologică, într-un regim de facilități specifice, în vederea valorificării potențialului uman și material al zonei.

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA), prin Direcția Generală Administrație Publică, este organul de specialitate al administrației publice centrale care are atribuții în domeniul parcurilor industriale.

Finanțarea parcurilor industriale este justificată de necesitatea consolidării lanțurilor de valoare, atragerea și menținerea investitorilor privați

În România există 105 parcuri industriale constituite conform legii. Dintre aceste structuri 4 parcuri industriale care au obținut titlul sunt localizate pe teritoriul Regiunii Sud-Est.

Dacă ne raportăm la anul de referință 2012 când în România erau 55 de parcuri industriale, se constată o creștere cu 91%. Regiunea cu cele mai multe parcuri industriale este Regiunea Sud Muntenia (27), urmată de Regiunea Nord-Vest (23), Regiunea Sud-Est clasându-se pe ultimul loc.

Parcul Industrial Mangalia este operațional și este situat în orașul Mangalia pe o suprafață de 13,1 ha din care 0,785 ha suprafață construită, în care există 28 clădiri, dispune de o rețea de căi de acces asfaltate sau betonate și de platforme amenajate pentru desfășurarea în bune condiții a procesului de muncă. Parcul este amplasat la 5 km de portul comercial Mangalia, la 1,5 km de drumul național DN39, la 3 km de calea ferată precum și la o distanță de mai puțin de 70 km de aeroportul din Constanța "Mihai Kogălniceanu". Parcul urmărește dezvoltarea industriei prelucrătoare, a construcțiilor metalice, a șantierelor navale, a industriei ușoare și textile, dar și a sectorului terțiar – dezvoltatori de afaceri, consultanță, servicii bancare și de intermediere financiară. Clădirile sunt amenajate cu toate utilitățile și în mod adițional cu alimentare cu aer industrial și oxigen industrial, distribuția de acetilenă-butan. Parcul industrial este public, fondatorul fiind Consiliul Local din Mangalia.

Amplasat în apropierea Municipiului Galați a cărei denumire o preia, **Parcul Industrial Galați** este o investiție de tip greenfield și se întinde pe o suprafață de 21,8 ha.

La nivelul județului Vrancea au fost obținute 2 titluri pentru înființarea a două parcuri industriale.

Incubatoarele de afaceri sunt o componentă importantă a infrastructurii de afaceri, cu rol major în impulsionarea micilor întreprinzători. Ele sunt slab reprezentate, îndeosebi în anumite Regiuni. Incubatorul de afaceri este un program de susținere, care oferă micilor afaceri posibilitatea de dezvoltare prin acordarea de asistență tehnică, administrativă și consultativă în domeniul

afacerilor. Incubatorul este constituit în vederea încurajării IMM-urilor nou înființate și cu un istoric de funcționare de maxim doi ani, să se dezvolte și să devină profitabile pe piața din România.

La nivelul Regiunii Sud-Est funcționează o serie de incubatoare cum ar fi incubatorul de afaceri al Asociației Tehnopol Galați și incubatorul de afaceri Mangalia. Prin intermediul Programului Operațional Regional 2014-2020 au fost finanțate la nivelul Regiunii Sud-Est 10 incubatoare, aflate în diferite stadii de finalizare a proiectului, urmând să devină funcționale în perioada imediat următoare.

- **Clustere**

O altă categorie de structuri de sprijinire a afacerilor sunt clusterelor. Susținerea clusterelor va stimula inovarea bazată pe cerere (business driven innovation) și va canaliza investițiile către sectoare cu intensitate tehnologică ridicată.

Potrivit legislației naționale, respectiv HG 918/2006, clusterul este definit ca o grupare de producători, utilizatori și/sau beneficiari, în scopul punerii în aplicare a bunelor practici din UE în vederea creșterii competitivității operatorilor economici. Astfel, în general, clusterelor cuprind întreprinderi, universități și/sau institute de cercetare și autorități publice.

În continuare, este realizată o prezentare a celor mai importante clusterelor din Regiunea Sud-Est:

(a) Asociația Tradiții Manufactură Viitor (Cluster Traditions Manufacture Future TMV Sud-Est)
Înființată în anul 2010, în Focșani, are drept scop să promoveze și să protejeze interesele companiilor comerciale care sunt membre producătoare de confecții textile, tricotaje, pielărie, furnizori de materiale și servicii prin acțiuni care să contribuie la întărirea și dezvoltarea pe termen mediu și lung a membrilor săi.

(b) Clusterul Regional „Green Solutions Lower Danube”

Clusterul Regional „Green Solutions Lower Danube” are ca scop planificarea și derularea de activități care vizează promovarea și elaborarea mecanismelor de susținere a întregii zone geografice „Dunărea de Jos”, pe termen lung, ca lider în sectoarele energiilor regenerabile, eficienței energetice și noilor energii sustenabile și participarea în rețelele internaționale ca partener sau coordonator de proiecte pentru creșterea competitivității organizațiilor din Asociație, prin cooperare națională și internațională.

Clusterul își propune să consolideze colaborarea, în domeniul cercetării, între mediul universitar, institute de cercetare și companii dar și să găsească strategii de dezvoltare a clusterului la nivel național și european. Dezvoltarea clusterului va fi asigurată prin identificarea surselor de finanțare nerambursabilă și dezvoltarea unor proiecte pentru obținerea de fonduri cu finanțare nerambursabilă, precum și atragerea de alte resurse (investiții, scheme de ajutor de stat, etc).

(c) Clusterul BIO DANUBIUS

Clusterul Bio Danubius are scopul de a armoniza și reprezenta interesele întreprinderilor, cercetării, administrației și entităților catalizator în vederea creșterii competitivității economice

și creării de locuri de muncă, dezvoltării durabile și sustenabile a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, internaționalizării membrilor, perfecționării profesionale a managerilor și a angajaților, administrării unei baze de date comune, participarea în rețele naționale și europene, creșterea potențialului de inovare a întreprinderilor în sectoarele: Bio-economie și Agricultură bio; Piscicultură; Turism; Logistică și transport; Protecția și conservarea mediului; Energii regenerabile; Sectoarele creative și culturale; Inovarea socială.

Astfel, clusterul oferă servicii precum: accesul pe piețele externe, identificarea unor oportunități de afaceri, participarea la evenimente promoționale internaționale, branding și marketing, transfer tehnologic, redactare proiecte europene, crearea de consorții și participarea la proiecte de cercetare, training-ul, consultanța și calificarea forței de muncă.

(d) Clusterul INOMAR

Misiunea clusterului INOMAR din Constanța este de a deveni mediul de interacțiune și comunicare preferat de operatorii lanțului de valoare al turismului în scopul inovării și reinventării valorilor Dobrogei.

Clusterul are un număr impresionant de membri, majoritatea fiind societăți comerciale.

Principalele obiective ale acestui cluster sunt:

- Consolidarea acțiunilor de transfer tehnologic pentru turism.
- Valorificarea potențialului local de resurse.
- Extinderea la 6 luni a perioadei de vizitare a litoralului.
- Atragerea unui număr cât mai mare de membri activi în cluster.
- Promovarea calității și excelenței operaționale în managementul destinației.

Principalele acțiuni ale clusterului sunt:

- Inventarierea problemelor, provocărilor și oportunităților;
- Adoptarea unui standard de calitate al experiențelor turistice;
- Sincronizarea raporturilor cerere-ofertă pe piața de resurse pentru turism;
- Finanțarea și dezvoltarea unui centru de pregătire vocațională pentru turism.

(e) Asociația CLUSTER MEDGreen

Scopul Asociației "Cluster" pentru Promovarea Afacerilor Specializate în Ecotehnologii și Surse Alternative de Energie (Cluster MEDGreen) îl reprezintă facilitarea și promovarea cooperării dintre întreprinderi, oameni de afaceri, instituții de cercetare și învățământ, precum și alte organizații care să contribuie sau să sprijine activitățile inovative pentru realizarea de produse și servicii competitive pe plan național și internațional, cu valoare adăugată ridicată și pentru a genera locuri de muncă și oportunități de dezvoltare durabilă a orașului Medgidia și a zonelor limitrofe.

Serviciile oferite de către asociația Cluster MEDGreen sunt:

- Consultanță juridică
- Consultanță accesare fonduri
- Consultanță pentru accesare servicii financiare

- Servicii de inovare
- Cooperare internațională
- Studii de impact
- Servicii mentenanță stații de biogaz
- Servicii IT
- Servicii de management al riscurilor tehnologice.

Printre domeniile de acțiune ale clusterului se numără:

- Stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între firme membre ale clusterului într-un climat de afaceri propice, respectând regulile concurenței loiale, prin mijloace proprii cât și prin efortul membrilor;
- Colaborarea cu instituțiile guvernamentale naționale și internaționale pentru a facilita misiunile economice și vizitele de afaceri în domeniul de activitate al clusterului, în vederea dezvoltării colaborării economice reciproc avantajoase;
- Susținerea și promovarea activităților de cercetare și inovare ale agenților economici în zonă, facilitând transferul de politici, management, tehnologie avansată;
- Organizarea de evenimente tehnico-economice cu impact major în mediul de afaceri și socio-cultural;
- Promovarea surselor noi și regenerabile de energie pe piața națională și regională;
- Promovarea și armonizarea activităților comune în domeniul de protecție a mediului;

(f) Clusterul pentru Sănătate Dunărea de Jos

Clusterul Regional "Pentru Sănătate Dunărea de Jos" a luat ființă din dorința de dezvoltare de proiecte comune în vederea dezvoltării de produse și servicii destinate menținerii sănătății. Principalele obiective sunt: promovarea informației și educarea pentru sănătate; dezvoltarea de noi tehnici și sisteme și promovarea lor cu scopul menținerii stării de sănătate; îmbunătățirea accesului la piața medicală; sprijinul și promovarea unui cadru unitar al sănătății în rândul beneficiarilor a unui standard decent de viață și implicit de sănătate.

(g) IT&C Cluster Dunărea de Jos

Cluster pentru industria TIC, "Clusterul IT&C Dunărea de Jos" Galați a fost înființat în anul 2015 și are drept obiective dezvoltarea durabilă a membrilor săi, creșterea capacității de cercetare – dezvoltare și stimularea cooperării între instituții de cercetare – dezvoltare și inovare (CDI) și întreprinderi, precum și creșterea accesului întreprinderilor la CDI. În prezent, potrivit site-ului clusterului, are 37 de membri, atât instituții publice cât și societăți comerciale cu activități în domeniul IT&C.

Alte obiective ale clusterului sunt:

- Valorificarea potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor și aplicarea acestuia în sectorul public (administrație, educație, sănătate) și cel privat (întreprinderi, cetățeni);

- Crearea premiselor pentru creșterea competitivității întreprinderilor din sectorul TIC, bazată pe utilizarea intensivă a cunoașterii;
- Creșterea competitivității regionale a învățământului IT;
- Reprezentarea intereselor din mediul ITC în fața organismelor statului;
- Crearea mecanismelor pentru abordarea colaborativă de proiecte internaționale de anvergură;
- Sprijinirea antreprenorialului și a IMM-urilor din domeniul ITC din regiune;
- Să identifice și să promoveze o serie de proiecte de investiții, atât publice cât și private, precum și propuneri de modernizare/îmbunătățire a strategiilor, politicilor și planurilor de acțiune în domeniul TIC;
- Să consolideze cooperarea între diverșii actori din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor, a schimbului de informații și de idei, precum și prin desfășurarea de activități comune.

(h) Romanian River Transport

Clusterul Romanian River Transport s-a constituit cu scopul de a crea un cadru unitar de cooperare și conlucrare între membrii săi, realizarea de misiuni/obiective de interes comun referitoare la înființarea clusterului pentru transportul intermodal ecologic de mărfuri interioare românești.

(i) Clusterul "Open Hub"

OpenHub este un cluster pornit din pasiune pentru domeniul IT și tot ce înseamnă aplicații ale tehnologiei comunicației în domeniul de business. Este, în același timp, un proiect dedicat comunicării și dezvoltării în principal prin interacțiune și schimb de experiență. Rolul principal în dezvoltarea acestei viziuni va fi reprezentat de cluster, prin asocierea entitatilor din domeniul industriilor creative, fiind un cadru adecvat dialogului și cooperării prin dezvoltarea de parteneriate strategice și sustenabile la nivel regional.

(j) Clusterul Inovativ InnoSTARTs (ISTA)

Prin înființarea Clusterului Inovativ InnoSTARTs (ISTA) s-a dorit crearea unei alianțe strategice care să-și asume, pentru Regiunea Sud-Est, rolul de organizator și promotor al sectoarele culturale și creative, alăturând organizații precum universități și centre de dezvoltare, reprezentanți ai industriei și autoritățile publice.

(k) Clusterul Inovativ Agroindustrial „Dunărea de Jos”

Constituirea Clusterului Inovativ Agroindustrial „Dunărea de Jos” are la bază viziunea potrivit căreia dezvoltarea armonioasă și echilibrată a întregii Regiuni Sud - Est, cu eliminarea decalajelor de dezvoltare dintre diferitele zone ale regiunii și, mai ales, dintre mediul urban și cel rural, reprezintă o prioritate absolută.

În acest sens, din dorința de a asigura dezvoltarea durabilă a Regiunii Sud-Est, în general, și a mediului rural în special, este mai mult decât necesară susținerea revitalizării sectorului agro-

industrial regional. Pentru aceasta, un prim pas l-a constituit înființarea Clusterului Inovativ Agroindustrial "Dunărea de Jos".

(I) Asociației Agrosmart Cluster

Clusterul a fost înființat la inițiativa Stațiunii de Cercetare Dezvoltare Agricolă Brăila și vizează domeniul agroalimentar.

2.7.7 Domenii de specializare inteligentă

Conceptul de **specializare inteligentă la nivel regional (RIS3)** reprezintă o abordare integrată și strategică în domeniul inovării și reprezintă un factor esențial care maximizează potențialul de cercetare și inovare la nivel regional. RIS3 concentrează eforturile de dezvoltare economică și investițiile asupra avantajelor relative ale fiecărei regiuni, exploatând oportunitățile economice și tendințele care apar, acționând în vederea stimulării creșterii economice.

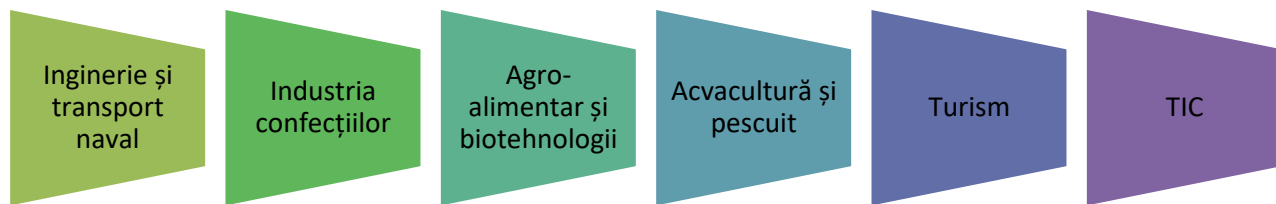
Strategia Regională de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est 2021-2027 are drept scop identificarea acelor domenii în care regiunea se poate dezvolta, prin valorificarea rezultatelor cercetării, inovării și științei, astfel încât aceasta să contribuie în mod semnificativ la creșterea competitivității regiunii și la reducerea decalajului acesteia față de alte regiuni de dezvoltare.

Pentru a selecta domeniile de specializare inteligentă au fost analizate caracteristicile Regiunii Sud-Est, din punct de vedere economic, social, politic, demografic și istoric, realizându-se de asemenea și o cartografiere a actorilor relevanți pentru dezvoltare și inovare.

Metodologia de selecție a domeniilor de specializare inteligentă a cuprins patru etape distincte:

- Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă, în funcție de informațiile cantitative și calitative desprinse din analiza contextului regional și a potențialului de inovare al regiunii;
- Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă în urma analizei rezultatelor cercetării de teren efectuate prin intermediul sondajelor efectuate în rândul actorilor regionali relevanți pentru specializarea inteligentă;
- Consultarea actorilor cheie, relevanți în domeniul specializării inteligente, în cadrul întâlnirilor de descoperire antreprenorială (EDP) efectuate;
- Analiza multicriterială utilizată pentru a descrie domeniile menționate a avut în vedere 4 criterii relevante pentru evaluarea potențialului domeniului incluzând: importanța domeniului în economia regională, piața, intensitatea de inovare în domeniu, disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu.

Astfel, la nivelul Regiunii Sud-Est au fost identificate următoarele domenii de specializare inteligentă regionale:

2.8 Turism

Din punct de vedere al potențialului turistic natural, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est include aproape toate formele de relief, începând cu litoralul românesc al Mării Negre, Delta și Lunca joasă a Dunării, Câmpia Bărăganului, Podișul Dobrogei, Munții vechi ai Măcinului, Carpații și Subcarpații de Curbură. Resursele turistice naturale mai sunt completate de lacurile naturale, care au o serie de proprietăți terapeutice, Vulcanii Noroioși, Rezervația Biosferei Delta Dunării, Insula Mică a Brăilei, precum și litoralul românesc al Mării Negre. O zonă cu aer curat (ozonificat) și peisaje pitorești, propice pentru odihnă și relaxare, mai este și Lepșa-Soveja, din județul Vrancea. Regiunea prezintă un cadru propice pentru dezvoltarea agroturismului, înființarea tipurilor de structuri de primire specifice, luând amploare în județele Buzău, Tulcea și Vrancea. Litoralul românesc al Mării Negre cuprinde 13 stațiuni turistice, care se desfășoară de la Nord la Sud, pe o lungime de aproximativ 70 km, între stațiunile Năvodari și Mangalia.

2.8.1 Turismul în context mondial, european, național și regional

Turismul **mondial**, după criza pandemică care a marcat ultima perioadă, dă semne de revenire, dar totuși se menține departe de nivelul pe care l-a atins în anul 2019, acest lucru datorându-se pe de o parte progreselor pe care le-au înregistrat campaniile de vaccinare și relaxării condițiilor de călătorie, lucru anunțat de către Organizația Mondială a Turismului (WTTC). Anul 2021, continuă totuși să rămână un an dificil pentru turismul internațional.

Turismul reprezintă activitatea economică cu largi implicații social-culturale, politice și economice, care contribuie la crearea și creșterea bunăstării într-un areal. O serie de țări dezvoltate, precum Elveția, Austria Franța au reușit să realizeze prin intermediul dezvoltării activităților turistice o creștere a bunăstării naționale.

La nivel mondial, în luna iulie 2021, conform celor mai recente date statistice, au fost înregistrați 54 milioane de turiști. Este însă cea mai ridicată cifră, înregistrată de la debutul crizei sanitare, dar cu 67% mai puțin decât valoarea din iulie 2019, conform Organizației Mondiale a Turismului. La nivel mondial, în cifre, criza sanitară a însemnat cu 1 miliard mai puține sosiri turistice internaționale, pierderea a 1,3 miliarde de dolari americani din veniturile totale din exporturi din turismul internațional, între 100-120 milioane locuri de muncă directe din turism expuse riscului de a se închide.

Cele mai recente cercetări anuale ale Organizației Mondiale a Turismului (WTTC) arată că sectorul Călătoriei și Turism a suferit o pierdere de aproape 4,5 trilioane USD pentru a ajunge la 4,7 trilioane USD în 2020, contribuția la PIB scăzând cu 49,1% în comparație cu 2019; comparativ cu o scădere de 3,7% a PIB-ului economiei globale în 2020.

În 2019, sectorul Călătoriei și Turism a contribuit cu 10,4% la PIB-ul global; o pondere care a scăzut la 5,5% în 2020 din cauza restricțiilor permanente ale mobilității.

În 2020, s-au pierdut 62 de milioane de locuri de muncă, reprezentând o scădere de 18,5%, lăsând doar 272 de milioane de angajați în sector la nivel global, față de 334 de milioane în 2019. Amenințarea cu pierderea locurilor de muncă persistă, deoarece multe locuri de muncă sunt susținute în prezent de schemele guvernamentale de menținere și ore reduse, care fără o recuperare completă a Travel & Tourism ar putea fi pierdute. Cheltuielile vizitatorilor interni au scăzut cu 45%, în timp ce cheltuielile vizitatorilor internaționali au scăzut cu 69,4% fără precedent.¹¹⁰

În anul 2022, sectorul Călătorii și Turism a contribuit cu 7,6% la PIB-ul global ; o creștere de 22% față de 2021 și doar 23% sub nivelurile din 2019.

În 2022, au existat 22 milioane de noi locuri de muncă , reprezentând o creștere de 7,9% față de 2021 și cu doar 11,4% sub 2019.

Cheltuielile vizitatorilor internaționali au crescut cu 81,9% în 2022, dar încă cu 40,4% în urma cifrelor din 2019.¹¹¹

Printre motivațiile cele mai importante, care stau la baza alegerii unei destinații de către turiști, patrimoniul natural sau cel antropoc (material sau imaterial) îndeplinește rolul cel mai important, acesta contribuind la susținerea atractivității destinației turistice respective.

În **Uniunea Europeană**, în primăvara anului 2020, în primele luni ale pandemiei de COVID-19, aproape toate statele membre au implementat măsuri de izolare și restricții privind călătoriile neesențiale pe plan intern și/sau internațional. Unele granițe parțial sau complet închise. Aceste restricții legate de călătorie au avut un impact imediat și masiv asupra turismului. Pe lângă restricțiile legate de călătorii, guvernele au impus restricții asupra modului în care multe întreprinderi legate de turism ar putea funcționa, în unele cazuri, închizându-le complet. În cursul primăverii anului 2020, turismul s-a oprit în multe state membre, deoarece atât cererea, cât și oferta au fost afectate de pandemie și de acțiunile implementate pentru a încetini răspândirea acesteia. Cele mai multe restricții au fost ridicate înainte sau în timpul sezonului de vară de vârf. Redresarea parțială a numărului de sosiri de cazare turistică în UE în timpul verii anului 2020 a fost în mare măsură determinată de cererea internă, mulți oameni rămânând în țara lor de origine pentru o „ședere”, mai degrabă decât să treacă granițele pentru o vacanță în străinătate.

Europa este cea mai căutată destinație turistică din lume. Sectorul turismului este o parte esențială a economiei UE și generează 10% din PIB. Turismul ocupă un loc important în economia statelor membre, activitățile turistice reprezentând o mare sursă potențială de locuri de muncă. Conturile satelit ale turismului arată că valoarea adăugată brută anuală a turismului în UE este estimată la 787 de miliarde EUR.

OECD a estimat că în anul 2020, declinul activității din turism s-a situat între 45% până la 70%, în funcție de durata crizei sanitare și de ritmul redresării.

¹¹⁰ www.wttc.org/economic-impact, Global Economic Impact & Trends 2021, June 2021;

¹¹¹ <https://wttc.org/research/economic-impact>;

Locurile de muncă sunt, de asemenea, amenințate. Turismul se bazează în mare măsură pe lucrătorii sezonieri și temporari (23%¹¹²), mulți dintre aceștia tineri (37% dintre lucrătorii din turism au sub 35 de ani), femei (59%) și din alte țări (15% din UE sau din afara UE)¹¹³. Aceste locuri de muncă sunt adesea concentrate în regiuni care nu dispun de surse alternative de ocupare a forței de muncă și implică lucrători cu nivel scăzut de calificare, turismul reprezentând între 10% și 50% din totalul locurilor de muncă din multe dintre aceste regiuni, inclusiv din regiunile insulare, îndepărtate și ultraperiferice. Turismul include, de asemenea, o secțiune importantă de actori din economia socială, care contribuie la incluziunea socială. O serie de state membre au luat deja măsuri, în temeiul cadrului temporar privind ajutoarele de stat adoptat în martie 2020, pentru a acorda granturi directe de până la 800 000 de EUR sau împrumuturi sau garanții în condiții foarte avantajoase pentru sume mai mari; sau, în unele cazuri, pentru a acorda compensații întreprinderilor pentru daunele suferite din cauza pandemiei. UE a deblocat 1 miliard de EUR ca o garanție pentru Fondul European de Investiții, care a mobilizat o garanție pentru împrumut în valoare de 8 miliarde de EUR pentru a ajuta 100 000 de IMM-uri din întreaga UE, inclusiv în domeniul turismului.

Dincolo de măsurile imediate luate, trebuie să facem ca turismul să devină mai rezilient și mai durabil. Un **turism durabil** contribuie atât la Pactul verde european, cât și la menținerea unei comunități puternice, având la bază obiective ca: de a stimula gestionarea inteligentă a fluxurilor turistice pe baza unor măsurători și instrumente solide, de a diversifica oferta turistică și de a extinde oportunitățile legate de extrasezonul turistic, de a dezvolta competențele în materie de durabilitate pentru profesioniștii din domeniul turismului și de a valorifica varietatea peisajelor și diversitatea culturală pe teritoriul Europei - protejând în același timp și reconstituind patrimoniul natural terestru și marin european. De asemenea, turismul poate avea de câștigat de pe urma **tranziției digitale**, oferind noi modalități de gestionare a fluxurilor de călătorie și de turiști. Instrumentele digitale pot fi, de asemenea, măsuri de consolidare a încrederii pentru a asigura cetățenii că turismul și călătoriile pot fi sigure. Aceasta înseamnă investiții în competențe digitale, inclusiv securitatea cibernetică și încurajarea inovării digitale, precum și conectarea întreprinderilor și actorilor din domeniul turismului cu spațiile de date existente la nivel local și regional.¹¹⁴

În România, anul 2020 a adus o scădere a numărului de turiști față de anul anterior, din cauza contextului pandemic internațional, care s-a reflectat și în sfera turismului. Au fost înregistrați 6,8 mil turiști în anul 2020, față de 13,3 mil. turiști în anul 2019, o scădere cu 52,3% față de anul 2019. Dintre aceștia, aproximativ 93% au fost turiști români, doar 7% fiind turiști străini. Creșterile

¹¹² Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

¹¹³ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries

¹¹⁴ Turism și transport în anul 2020 și ulterior, Comisia Europeană, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Bruxelles, 13.05.2020;

cele mai mari privind turiștii sosiți în structurile de primire turistică s-au înregistrat în județe în care structura bazei hoteliere nu mai corespunde preferințelor consumatorilor și aceștia au preferat alte structuri de cazare (ex. pensiuni, apartamente în regim hotelier, vile turistice, etc) care sunt mai noi și oferă mai multe servicii.

În anul 2021 se redresează sectorul turism, numărul turiștilor sosiți fiind de 11 mil, cu o creștere de 61,76% față de anul 2020. Numărul de turiști români cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au reprezentat 90,9% din total sosiri. Comparativ cu anul 2020, numărul sosirilor a crescut cu 46,4% pe total, numărul de sosiri ale turiștilor români înregistrând o creștere cu 43,4%, iar cel al turiștilor străini o creștere cu 85,4%. Numărul de înnoptări ale turiștilor români cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare au reprezentat 91,1% din total înnoptări. Comparativ cu anul 2020, numărul total de înnoptări a crescut cu 43,0%, numărul de înnoptări ale

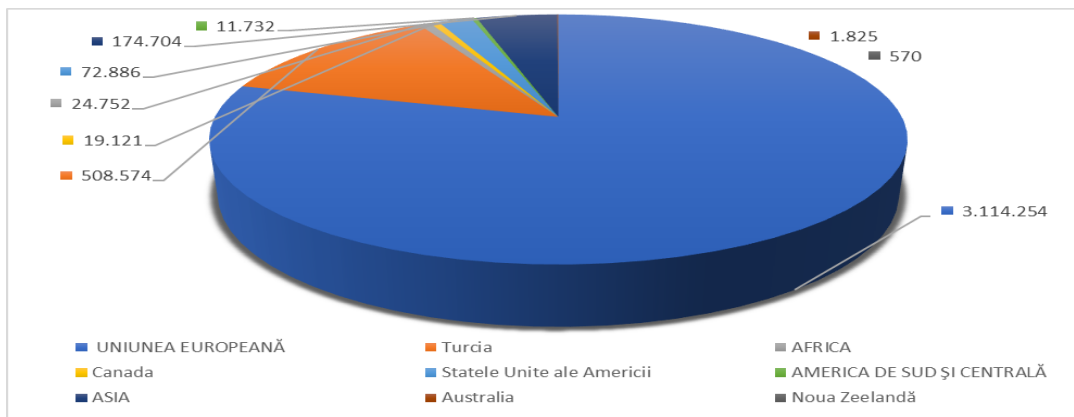
turiștilor români înregistrând o creștere cu 40,0%, iar cel al turiștilor străini o creștere cu 83,6%. Capacitatea de cazare turistică în funcțiune a structurilor de primire turistică, în anul 2021, a fost cu 23,5% mai mare față de anul 2020. În anul 2021, hotelurile au deținut cea mai mare pondere în totalul capacității de cazare turistică în funcțiune (59,6%), fiind urmate de pensiuni agroturistice (14,5%), pensiuni turistice (11,0%), vile turistice (4,4%), hosteluri (3,3%), moteluri (2,8%). Restul tipurilor de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică au reprezentat 4,4% în totalul capacității de cazare turistică în funcțiune. Sosirile vizitatorilor străini în România în anul 2021 au fost de 6788,8 mii, în creștere cu 35,2% față de anul 2020. Mijloacele de transport rutier au fost cele mai utilizate de vizitatorii străini pentru călătoriile către România (79,1% din numărul total de sosiri); restul călătoriilor au fost efectuate cu mijloace de transport aerian (17,0%), naval (3,2%) și feroviar (0,7%).

Plecările vizitatorilor români în străinătate în anul 2021 au fost de 11642,6 mii, în creștere cu 22,4% față de anul 2020. Cea mai mare parte a călătoriilor vizitatorilor români în străinătate a fost realizată cu mijloace de transport rutier (66,5%); restul călătoriilor au fost efectuate cu mijloace de transport aerian (33,0%), feroviar (0,3%), și naval (0,2%).¹¹⁵

Grafic nr. 2.8.1.1

Sosiri vizitatori străini în România, în anul 2021

¹¹⁵ Informații statistice, Activitatea de turism, în anul 2021, nr.4-2021, INS, https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/seria_turism_in_anul_2021.pdf;

Sursa: prelucrare date INS

Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un potențial turistic ridicat. Interesul mai mare pentru patrimoniul turistic din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est delimitează clar anumite paliere taxonomice, care decurg din importanța sa la nivel european, național, regional și local. Astfel, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est dispune de un obiectiv turistic de interes mondial (Delta Dunării, inclus în Patrimoniul UNESCO, din anul 1991), Vulcanii Noroioși, definindu-se astfel, ca o destinație turistică complexă, ce atrage deopotrivă turiști interni, dar și externi (de la nivel european, național, regional, zonal și local).

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se situează, la nivel european și chiar internațional, ca o destinație turistică importantă, prin valoarea patrimoniului său turistic natural (peisaje unice în Europa și în lume) și antropic (istorie, cultură, tradiții și identitate locală). Se poate menționa, în acest sens, prezența tuturor formelor de relief, aici aflându-se și cele mai vechi forme de relief (caledoniene și hercinice) și totodată și cele mai noi (relieful într-o continuă formare și transformare din Delta Dunării). Din punct de vedere al patrimoniului construit, se poate vorbi aici de prezența unor vechi civilizații ale Antichității grecești și romane, care au întemeiat o serie de cetăți, unele dintre acestea cunoscând o perioadă de evoluție, ce le-a făcut să dăinuie până în prezent (cetățile de pe litoralul Mării Negre – Histria, Tomis, Callatis).

Un rol important în cadrul regiunii l-a avut și multiculturalismul, având în vedere că alături de populația majoritar română, aici mai conviețuiesc minorități etnice (ruși lipoveni, greci, ucraineni, turci, tătari, maghiari, italieni, germani), care și-au pus amprenta asupra dezvoltării regiunii de-a lungul timpului. Diversitatea culturală se poate observa și în ceea ce privește melanjul confesional al acestora, cu reflexii importante în cadrul patrimoniului construit, care atrage astăzi turiști din toată lumea.

Potențialul turistic, natural și antropic al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este unul ridicat, începând cu diversitatea formelor de relief și terminând cu varietatea vestigiilor istorice, culturale și religioase, dar și cu arta, tradițiile populare și gastronomia locală. Toate aceste elemente au

condus treptat, la dezvoltarea unei palete largi de tipuri și forme de turism (turism balnear, litoral, montan, rural, ecoturism, turism cultural și religios).

Și în Regiunea Sud-Est, anul 2020 a adus o scădere a numărului de turiști față de anul anterior, din cauza contextului pandemic internațional, care s-a reflectat și în sfera turismului. În cifre absolute, la nivel regional, numărului cel mai mare de turiști, în anul 2020 (locul 1) l-a avut Regiunea Centru cu 1,53 mil, regiunea păstrându-și locul I, avut și în 2019. Acest rezultat poate fi explicat datorita concentratiei de atractii turistice, numărul mare de structuri de cazare noi, moderne din această regiune și prezenta lor în toate cataloagele agențiilor de turism specializate în incoming. Pe locul 2 s-a situat Regiunea Sud-Est cu 1,27 mil de turiști, regiunea urcând de pe locul trei din anul 2019. Pe locul 3 se situează Regiunea Nord-Vest cu 791 mii de turiști în anul 2020. În anul 2021, numărul de turiști au fost de 1,83 mil, ceea ce înseamnă că se revine la nivelul anului 2019.

Comparativ cu anul 2019, **regiunile au înregistrat un număr foarte scăzut de turiști în anul 2020**, clasamentul acestora schimbându-se de la un an la altul, **având în vedere impactul COVID-19** asupra acestui domeniu. Astfel, Regiunea Centru a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -51,64% (anul 2020 comparativ cu 2019), păstrând locul I ca număr total de turiști, Regiunea Sud-Est a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -33,04%, urcând pe locul 2, Regiunea Nord-Vest a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -55,21%, urcând pe locul 3, Regiunea Nord-Est a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -48,84%, urcând pe locul 4, Regiunea București-Ilfov a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -72,45%, coborând de pe locul 2 pe locul 5, Regiunea Sud-Muntenia a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -49,90%, menținându-se pe locul 6, Regiunea Vest a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -55,27%, menținându-se pe locul 7, Regiunea Sud-Vest Oltenia a înregistrat o scădere a numărului de turiști de -40,53%, menținându-se pe locul 8.

În Regiunea Sud-Est, în anul 2021, cel mai mare număr de turiști s-au înregistrat în județul Constanța (1.451.326 turiști, reprezentând 40% din numărul total de turiști sosiți în regiune), urmat de județul Tulcea cu 145.549 turiști.

Înnoptările în structurile de primire turistică în anul 2021 au însumat 5,955 mil., în creștere față de anul 2020 (4,079 mil.). Durata medie a șederii pentru turiștii români în anul 2020 a fost de 3,24 zile, iar pentru cei străini de 2,2 zile.

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est dispune de un potențial turistic valoros și bine recunoscut atât la nivel național cât și internațional, însă contribuția activităților turistice la PIB-ul regional (20,3% - peste media națională de 18,28%) se situează mult sub potențialul de care regiunea dispune.

Patrimoniul cultural, alcătuit din totalitatea monumentelor și vestigiilor istorice sau elemente arhitectonice, reprezintă un important factor de atractivitate turistică, cu 2.887 monumente istorice (10% din totalul național).

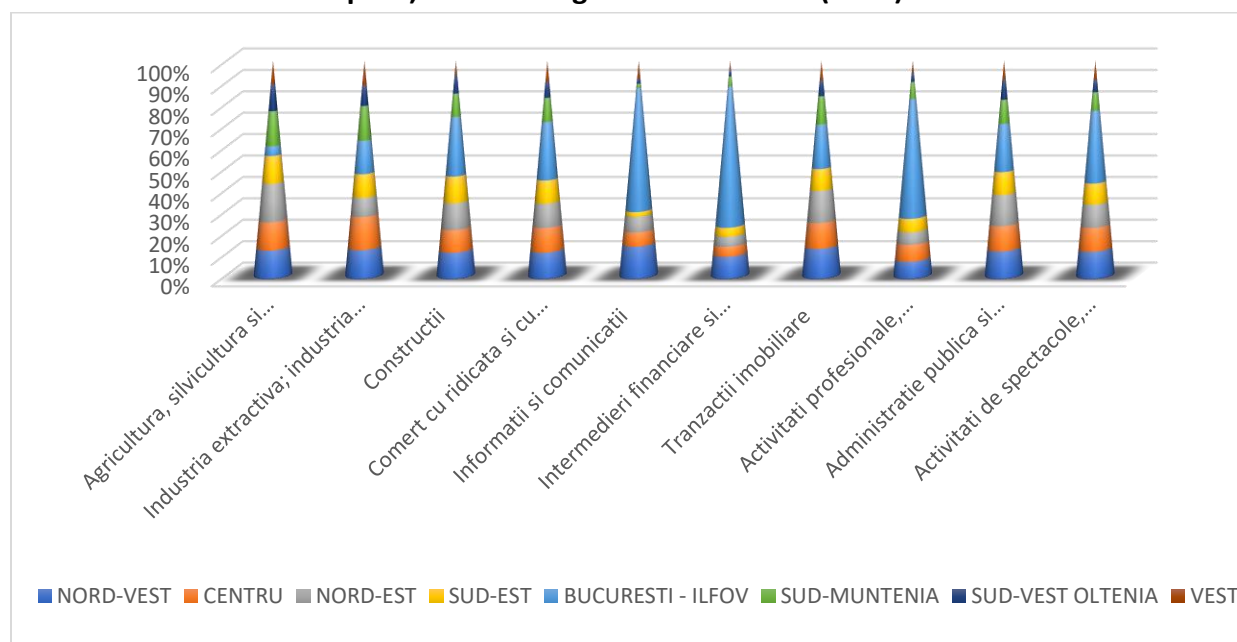
Turismul de nișă ecologic, itinerant, de croazieră și cel de afaceri (de ex: viticol, ecumenic, birdwatching), este unul secundar sau subsidiar ofertei principale, dar și un element pe care Regiunea Sud-Est se poate baza în viitor, prin valorificarea bazei de cazare existente, de cca. 1/3 din numărul total de locuri din unitățile de primire turistică de la nivel național.

Sectorul turistic din Regiunea Sud-Est generează, în prezent, peste 50.000 locuri de muncă, un element relevant în favoarea turismului de aici constituindu-l gradul ridicat de calificare a resurselor umane, datorită tradiției locale, dar și oferta educațională și de formare profesională ridicată, care vizează sectorul turistic.

În Regiunea Sud-Est, contribuția turismului în ultimii cinci ani a crescut constant, alături de alte categorii de activități conform CAEN Rev.2 la PIB-ul regional. În anul 2020, aceasta era de 20,30% (culoare galbenă în graficul de mai jos), Regiunea Sud-Est situându-se în topul regiunilor (locul 1) dar și peste valoarea nivelului național de 18,28% (conform Tabel nr.... din Anexe). Această performanță se datorează turismului de litoral sezonier, existența Rezervației Delta Dunării dar și a investițiilor finanțate din fonduri europene în acest sector, toate acestea reprezentând un factor semnificativ pentru obținerea procentului de 20,30% din PIB-ul regional.

Grafic nr. 2.8.1.2

**Structura PIB-ului pe activități, în Regiunea Sud-Est
comparație cu alte regiuni din România (2020)**

Sursa: INS, TEMPO on-line, Produsul Intern Brut (PIB) regional – prețuri curente, CAEN Rev.2, CON103G

2.8.2 Patrimoniul natural al regiunii (biodiversitate, habitate naturale, specii sălbatice de floră și faună, arii naturale protejate)

Din punct de vedere al patrimoniului natural, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se numără printre cele mai bogate din țară, deoarece în cadrul acesteia se regăsește singura zonă de litoral din

România, lacuri naturale cu rol terapeutic, zone montane și destinații turistice unice (vulcanii noroioși, Delta Dunării).

Biodiversitate

Din punct de vedere al gradului de conservare a biodiversității, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se află pe primul loc din România, fiind regiunea cu cea mai mare suprafață (43,8% din totalul suprafețelor protejate din România).

Habitat naturale, specii sălbatice de floră și faună

Habitatele caracteristice regiunii sunt:

- habitatele de pădure: forestiere, foioase, pajiști stepice și tufărișuri, habitate de silvostepa, mlaștini și turbării;
- habitate subterane: habitate cavernicole sau de peșteră;
- habitatele acvatice: lacuri sărate și dulci, bălți, mlaștini și zone mlăștinoase, canale, habitate acvatice dulcicole, salmastre, marine și costiere;
- flora sălbatică se caracterizează printr-un grad ridicat de complexitate, datorat interferențelor climatului temperat continental cu cel temperat -oceanic și sub – mediteranean.

Numai în flora Dobrogei se regăsesc 1770 specii, ceea ce reprezintă 52% din flora României și aproape 19% din flora europeană;

- fauna se caracterizează printr-o deosebită bogăție, consecință a varietății habitatelor (specii de vertebrate, inclusiv carnivorele mari din speciile *Ursus arctos*, *Canis lupus* și *Lynx lynx*, (Vrancea fiind al doilea areal din țară ca densitate a exemplarelor de lup, râs, urs), specii de păsări, reptile, amfibieni, pești, insecte și un număr considerabil de nevertebrate).

Din decembrie 1990, valoarea de patrimoniu natural universal a Rezervației Biosferei Delta Dunării a fost recunoscută prin includerea acesteia în Lista Patrimoniului Mondial Cultural și Natural iar din septembrie 1991 a fost recunoscută ca Zonă umedă de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor de apă – Convenția RAMSAR, cu o suprafață de 580.000 ha (2,5% din suprafața României). De asemenea, Insula Mică a Brăilei și Lacul Techirghiol sunt declarate din 2001 și respectiv din 2006, zone umede de importanță internațională – Convenția RAMSAR.

Arii naturale protejate

România adaposteste cele mai valoroase ecosisteme din Europa pe aproximativ 12 milioane de hectare (rezervatii stiintifice, monumente ale naturii, parcuri nationale, parcuri naturale, zone umede de importanță internațională, arii de protecție specială avifaunistică, situri de importanță comunitară, situri naturale ale Patrimoniului Natural Universal), la care se adauga Rezervatia Biosferei Delta Dunarii, cu cele 580.000 de hectare.

În scopul asigurării măsurilor speciale de protecție și conservare in situ a bunurilor patrimoniului natural, în România au fost desemnate: arii naturale protejate de interes internațional, național, comunitar (situri Natura 2000), județean sau local.

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est are cea mai mare suprafață a ariilor protejate (32% din suprafața regiunii). Pe întreaga suprafață a regiunii sunt incluse arii naturale protejate de interes național, o rezervație a Biosferei, un parc național și trei parcuri naturale, precum și 108 Situri Natura 2000. Ariile protejate din Regiunea Sud-Est au o distribuție spațială în toate județele regiunii, dar varietatea condițiilor naturale, diferite de la un județ la altul, a imprimat caracteristici aparte, din punctul de vedere al habitatelor și a speciilor de floră și faună. Cele mai importante **arii protejate** din regiune sunt Rezervația Biosferei din Delta Dunării, un parc național (Munții Măcinului) și 3 parcuri naturale (Balta Mică a Brăilei, Lunca Joasă a Prutului Inferior, Putna), unele dintre acestea fiind situate doar parțial pe teritoriul regiunii.

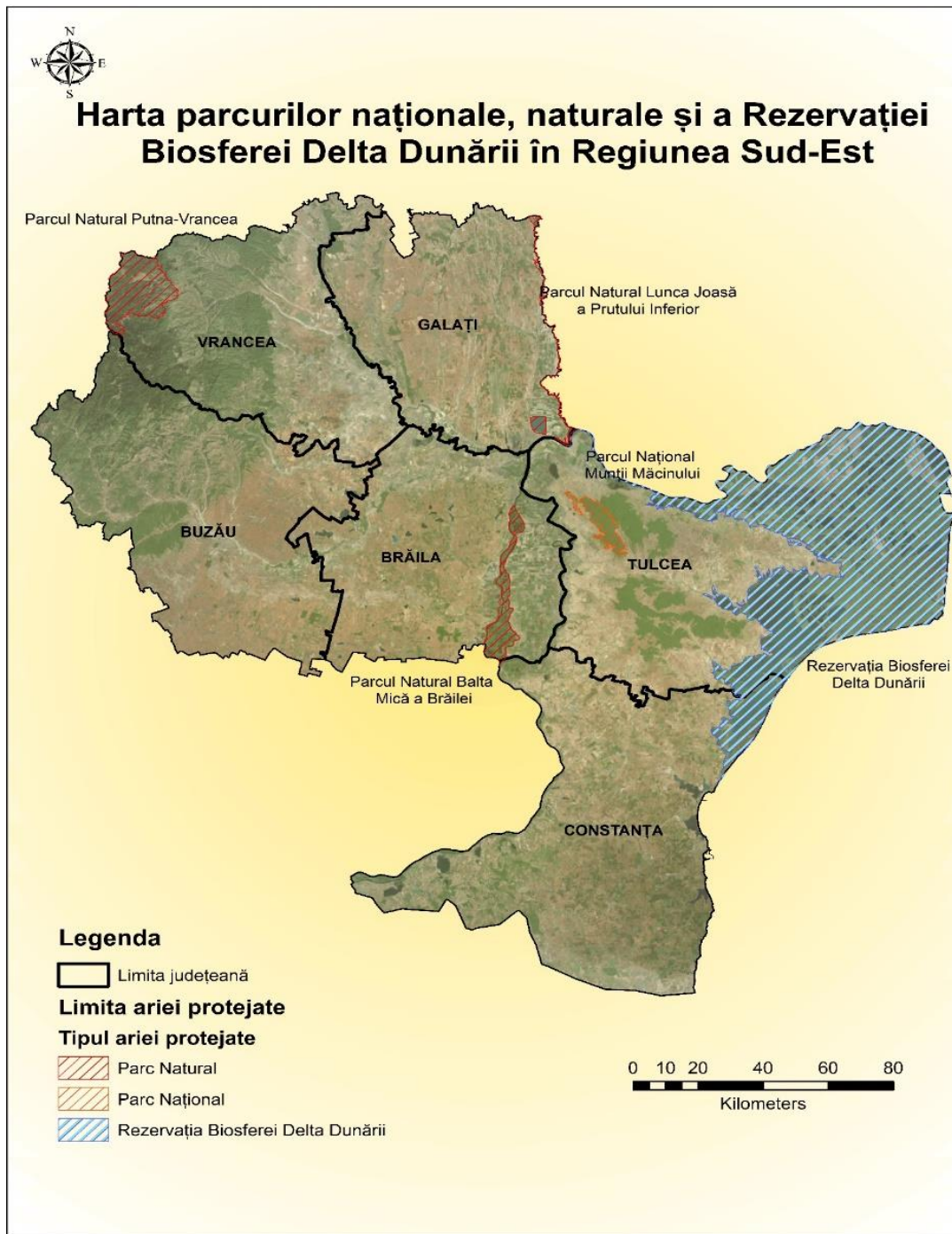
La nivelul județului Brăila s-a ajuns la un total de 26 arii naturale protejate, suprafața ocupată de acestea reprezentând aproximativ 13% din suprafața județului fiind desemnate astfel: 3 de interes național, 2 de interes județean și local, 2 de interes internațional: cele două situri Ramsar și 19 de interes comunitar (10 arii de protecție specială avifaunistică-SPA și 9 situri de importanță comunitară -SCI).

În județul Buzău există doar rezervații naturale și monumente ale naturii. Suprafața județului Buzău acoperită de arii naturale protejate de interes național și comunitar este de 787,75 km², ceea ce reprezintă cca 12,90% din întreaga suprafață a județului, împărțite în arii de interes județean, interes național și interes comunitar.

În județul Galați au fost declarate 18 arii protejate de interes național iar suprafața acestora, luând în considerare suprapunerea celor patru rezervații cu teritoriul Parcului Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior, era de 96,28 km², ceea ce reprezintă aproximativ 2,16 % din suprafața totală a județului, 13,61% din suprafața județului reprezintă situri Natura 2000.

În județul Tulcea în prezent sunt legiferate un număr de 34 de arii naturale protejate de interes național (Parcul Național Munții Măcinului și 33 de rezervații naturale); aria protejată de interes internațional Delta Dunării, una dintre cele mai întinse delte de pe continentul european și totodată cea mai bine conservată zonă umedă din Europa; 17 situri Natura 2000 (dintre care 9 sunt Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) și 7 sunt Situri de Importanță Comunitară).

În județul Vrancea, au fost declarate 21 arii naturale protejate de interes național, cu o suprafață de 44.128,5 ha și 18 arii naturale protejate de interes comunitar.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

Rezervația Biosferei Delta Dunării¹¹⁶

Din rețeaua națională de arii naturale protejate Delta Dunării se distinge, atât ca suprafață (580.000 ha - 2,5% din suprafața României), cât și ca nivel al diversității biologice, având triplu statut internațional: Rezervația Biosferei Delta Dunării; Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională) și Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural. Parcul se extinde pe suprafața județelor

Parcul Natural Balta Mică a Brăilei¹¹⁷

Parcul se întinde pe o suprafață de 20.665 ha. Teritoriul este alcătuit, pe lângă fluviul Dunărea și brațele acestuia, din 7 insule și ostroave mari și 52 de lacuri/iezere temporare sau permanente. Pe teritoriul parcului au fost identificate 19 tipuri de habitate. Din acestea 9 sunt pe Lista Directivei Habitate Fauna și Flora. Dintre ecosistemele identificate aici, 50% sunt naturale, 30% sunt seminaturale și 20% sunt antropizate. Parcul este situat integral în județul Brăila, în lunca inundabilă a Dunării, între Câmpia Brăilei și Insula Mare a Brăilei.

Parcul Național Munții Măcinului - Tulcea¹¹⁸

Situat în nord-vestul Dobrogei, în județul Tulcea, parcul are o suprafață de 11.247 ha și este împărțit în două zone: Culmea Pricopanului și Munții Măcinului, cei mai vechi munți din România rezultat ai orogenezei Hercinice. Climatul deosebit care caracterizează zona parcului face posibil ca pe mai puțin de 1% din teritoriul țării, să se întâlnească peste 50% din speciile de floră și faună ale României.

Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior – Galați¹¹⁹

Se află situat în partea de est a județului Galați, are o suprafață de 8.110 ha și a fost constituit pentru protecția și conservarea biodiversității din lunca inundabilă a râului Prut. Cuprinde pe teritoriul său 4 rezervații naturale și zone de protejare specială.

Parcul Natural Putna – Vrancea¹²⁰

Situat în întregime în județul Vrancea, pe raza comunelor Tulnici, Păulești și Nistorești, parcul cuprinde 41,32% din suprafața montană a județului și are o suprafață este de 38.060 ha. Parcul se suprapune sectorului central-nord-vestic al Munților Vrancei. Acest parc se înscrie în grupa externă a Carpaților de Curbură, acoperind în totalitate bazinul hidrografic montan al râului Putna și se caracterizează prin prezența unor habitate forestiere extrem de compacte, inaccesibile, habitate ideale pentru carnivorele mari, fiind al doilea areal din țară ca densitate a carnivorelor mari (lup, râs, urs).

În regiune există numeroase rezervații naturale, localizate în toate județele, dintre care se remarcă rezervația Vulcanii noroioși (30 ha), una dintre cele mai interesante rezervații mixte (geologică și botanică) din România, situată în județul Buzău.

România este "dăruită" cu unele dintre cele mai frumoase **lacuri naturale** din lume (41 lacuri naturale) cu o suprafață totală de 92.892,30 ha. 93,68% din această suprafață este localizată în Regiunea Sud-Est,¹²¹ ceea ce subliniază încă o dată potențialul turistic ridicat al regiunii. Având în vedere ponderea atât de mare a numărului de lacuri și a suprafeței, acestea sunt de diferite tipuri în funcție de modul de formare și forma de relief: 1 lac de depresiune carstică (Vintileasca – Vrancea), toate cele 3 lacuri în crovuri situate în județul Brăila (Ianca, Movila Miresii, Lacul Sărat), 5 lacuri fluviatile (Oltina și Hazarlâc în Constanța, Balta Albă și Amara în Buzău, Jirlău la Brăila), toate cele 4 lacuri fluvio-maritime (Tașaul, Techiorghiol, Mangalia, Tatlageac la Constanța), toate cele 4 lagune marine (Sinoe și Siutghiol la Constanța, Razim și Zmeica la Tulcea), 2 lacuri de luncă (Brateș la Galați și Lacul Rotund la Tulcea) și 7 lacuri din Delta Dunării (Dranov, Lacul Roșu, Gorgova, Lumina, Merhei, Furtuna și Matîța). Până în prezent, nu toate aceste peisaje naturale deosebite au fost amenajate și promovate.

¹²⁰ Idem 5;

¹²¹ https://insse.ro/cms/files/Publicatii_2022/74.Turismul_romaniei_breviar_statistic/turismul_romaniei_2019-2021_breviar_statistic.pdf

Singura porțiune de coastă maritimă existentă în țară, **litoralul românesc** al Mării Negre, se întinde pe 245 de kilometri, din nord de la granița cu Ucraina (între brațul Musura) până în sud, la granița cu Bulgaria (localitatea vama Veche), delimitând estul Dobrogei de apele Mării Negre. Litoralul este împărțit în două mari sectoare: cel de **nord** (163 km lungime), cu relief caracteristic de deltă, țărm acumulativ jos, cu plaje nisipoase întinse de origine fluvio-marină, cordoane litorale și lagune, cuprins între brațul Musura și capul Midia și cel de **sud**, cu țărm ridicat (2 – 40 m), dominat de faleze, golfuri și promontorii (între capul Midia și localitatea Vama Veche). Plajele se întind pe mai bine de 82 de km și au o lățime de 120 m la Mangalia, 100 m la Techirghiol și 50-200 de m în celelalte zone.

Litoralul românesc cuprinde 14 stațiuni, cu unități de cazare turistică, tratament și agrement și atrage fluxuri remarcabile de turiști. În perioada 2015-2018, numărul de turiști străini și români sosiți pe litoralul românesc era pe un trendul crescător. Anul 2020 a fost catastrofal, deoarece scăderea a fost de -21,54% (905.266 turiști) comparativ cu anul precedent. În anul 2021 (a recuperat pierderea pricinuită în 2019), turismul începe să își revină, deoarece numărul de turiști a crescut cu 26,18%¹²² (1.142.271 turiști) comparativ cu anul 2020.

În Delta Dunării, situația este similară cu cea de pe litoral. În anul 2020, scăderea numărului de numărului de turiști români și străini sosiți în Regiunea Sud-Est a fost de -28,90%, mai mare decât pe litoral. Dar anul 2021 a recuperat, înregistrând o creștere (comparativ cu anul 2020) de 15,94%, astfel turiștii români și străini preferând Delta Dunării.

Numărului de turiști români și străini sosiți în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est a fost în anul 2021 de 1.637.524, reprezentând 17,48% din totalul sosirilor în țară¹²³. Anul 2021 a înregistrat o creștere și totodată o revenire a turismului (cu peste 360.000 turiști) comparativ cu anul 2020, care din cauza pandemiei, a înregistrat un total de 1.271.233 turiști (în anul 2020), fiind cel mai scăzut din ultimii cinci ani.

2.8.3 Patrimoniul cultural material și imaterial

2.8.3.1 Patrimoniul cultural material

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, din punct de vedere al patrimoniului cultural material, este alcătuită din totalitatea vestigiilor istorice a edificiilor culturale și religioase, precum și din totalitatea monumentelor și muzeelor. Obiectivele turistice cu caracter religios au o largă răspândire în cadrul regiunii și sunt alcătuite din mănăstiri cu valoare însemnată atât religioasă cât și arhitecturală.

La nivel național, elemente de patrimoniu cultural beneficiază de o serie de reglementări, prin actele normative naționale¹²⁴, în conformitate cu normele europene, care reunește:

¹²² TEMPO on-line, Turism, TUR104C

¹²³ TEMPO on-line, Turism, TUR104B

¹²⁴ În România sunt de menționat: O.G. nr. 27/1992, O.G. nr. 68/1994, H.G. nr.28/2001,

- monumente istorice (Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
- patrimoniul cultural mobil (Legea 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil);
- muzee și colecții (Legea 311/2003 a muzeelor și colecțiilor publice);
- arheologie (Legea 150/1997 privind ratificarea Convenției pentru protecția patrimoniului arheologic de la La Valetta 1992).

România are la nivel național șapte obiective turistice incluse în patrimoniul mondial UNESCO. Unele din acestea sunt deosebite prin faptul că reprezintă grupuri de puncte de atracție într-o anumită zonă și nu un singur centru de interes:

- ♣ Delta Dunării (desemnată în 1991)
- ♣ Mănăstirile din Moldova (1993) – 7 puncte de interes
- ♣ Mănăstirea Horezu (1993)
- ♣ Satele cu biserici fortificate din Transilvania (1993, 1999) – 7 puncte de interes
- ♣ Cetățile Dacice din Munții Orăștie (1999) – 6 puncte de interes
- ♣ Centrul istoric din Sighișoara (1999)
- ♣ Bisericile de Lemn din Maramureș (1999) – 8 puncte de interes

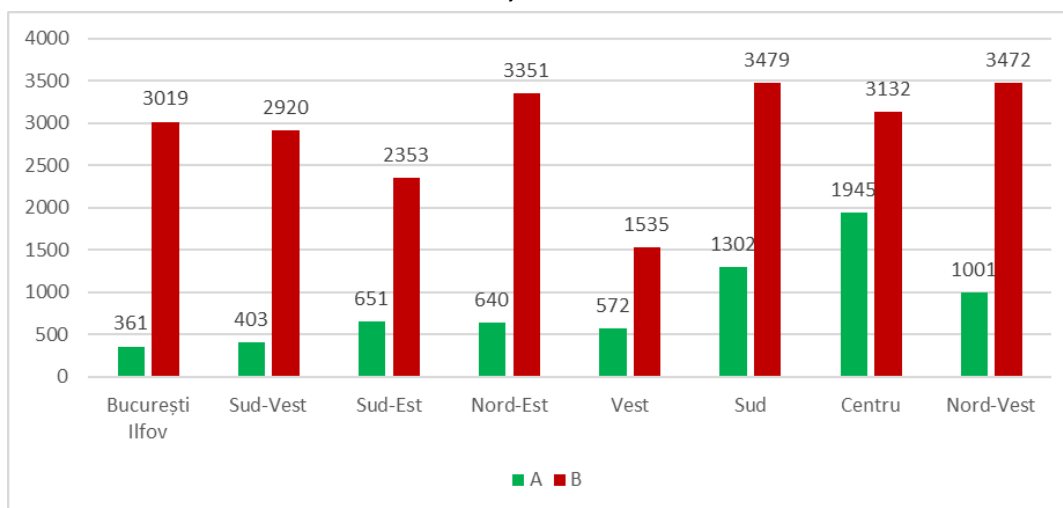
Județele cu cea mai mare concentrație de monumente istorice sunt – Argeș, Mureș, Sibiu, Cluj, Brașov, Prahova, Covasna, Dâmbovița, București, Constanta și Hunedoara. Acest lucru indică faptul că regiunile centrale și litoralul Mării Negre sunt cele mai importante din perspectiva patrimoniului cultural.

Monumente istorice

Distribuția monumentelor istorice pe grupe valorice (A și B) situează Regiunea Sud-Est pe o poziție medie, între celelalte regiuni de dezvoltare ale țării. Monumentele istorice din grupa valorică A sunt în număr de 651, după Regiunea Centru (1.945 monumente de tip A), Regiunea Sud-Muntenia (1.302 monumente istorice de tip A) și Regiunea Nord-Vest (1.001 monumente istorice de tip A) și înaintea Regiunilor de Dezvoltare Nord-Est, Vest, Sud-Vest și București-Ilfov. Din punct de vedere al numărului de monumente istorice de tip B, regiunea se situează pe penultima poziție (7/8 regiuni de dezvoltare, cu 2.353 monumente istorice de tip B).

Grafic nr. 2.8.3.1

Distribuția monumentelor istorice pe grupe valorice (A și B), în cadrul regiunilor de dezvoltare, în anul 2015¹²⁵

Sursa: www.cultura.ro, calcule UPP pe baza datelor INP

În cadrul Regiunii Sud-Est, distribuția numerică a monumentelor istorice pe județe, conform Listei Monumentelor istorice a Ministerului Culturii, este următoarea:

- Județul Brăila¹²⁶ - 172 monumente istorice,
- Județul Buzău¹²⁷ - 869 monumente istorice,
- Județul Constanța¹²⁸ - 694 monumente istorice,
- Județul Galați¹²⁹ - 263 monumente istorice,
- Județul Tulcea¹³⁰ - 574 monumente istorice
- Județul Vrancea¹³¹ - 427 monumente istorice

Bunurile culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural Național situează Regiunea de Dezvoltare Sud-Est pe poziția a patra între cele opt regiuni de dezvoltare, pe primele poziții situându-se Regiunile București-Ilfov, Nord-Est și Centru. Totuși, regiunea devansează Regiunile Nord-Vest, Sud-Muntenia, Sud-Vest și Vest.

Patrimoniul cultural mobil

Bunurile Culturale aparținând patrimoniului cultural național mobil fac parte, în funcție de importanța sau de semnificația lor istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică,

¹²⁵ www.cultura.ro, Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022 (ultimile date disponibile sunt pentru anul 2015); Strategia Sectorială în Domeniul Culturii 2023-2030 este în curs de elaborare, iar proiectul finanțat din POCA 2014-2020, în baza căruia se va elabora documentul, se va finaliza în anul 2023.

¹²⁶ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-BR.pdf> (ultimile date disponibile sunt pentru anul 2015);

¹²⁷ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-BZ.pdf>

¹²⁸ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-CT.pdf>

¹²⁹ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-GL.pdf>

¹³⁰ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-TL.pdf>

¹³¹ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-VN.pdf>

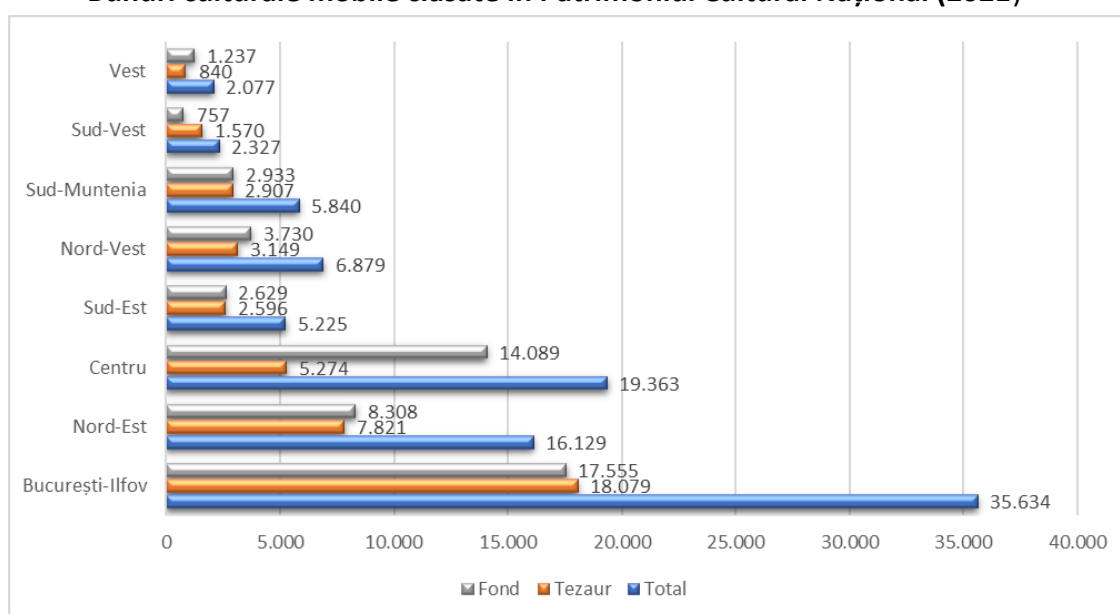
științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, de vechimea, unicitatea sau raritatea lor, din:

- **tezaurul** patrimoniului cultural național mobil alcătuit din bunuri culturale de valoare excepțională pentru umanitate;
- **fondul** patrimoniului cultural național mobil alcătuit din bunuri culturale cu valoare deosebită pentru România.

Distribuția bunurilor culturale aparținând patrimoniului cultural național mobil situează Regiunea de Dezvoltare Sud-Est pe o poziție medie, între celelalte regiuni de dezvoltare ale țării.

Grafic nr. 2.8.3.2

Bunuri culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural Național (2021)¹³²

Sursa: www.cultura.ro, calcule UPP pe baza datelor INP

Muzee și colecții publice

Muzeele reprezintă o componentă semnificativă a punctelor de atracție frecventate de către vizitatori. În funcție de forma de proprietate, de constituire și de modul de administrare a patrimoniului muzeal, muzeele și colecțiile se pot afla în proprietate publică sau proprietate privată. În funcție de aria de acoperire teritorială, de mărimea și de importanța patrimoniului, muzeele și colecțiile publice se clasifică în muzeee și colecții publice de importanța națională, regională, județeană și locală.

În anul 2021, la nivel național existau 756 muzee și colecții publice (în scădere în ultimii 4 ani) care au atras un număr de peste 11,4 milioane de vizitatori, în creștere față de anul 2020 când s-au înregistrat un număr de 7,9 milioane vizitatori, scăderea drastică fiind cauzată de pandemia

¹³² <http://clasate.cimec.ro/>;

Covid, dar în scădere față de anii 2019 (1,7 mil vizitatori) și 2018 (1,8 mil vizitatori). Nu există date disponibile cu privire la procentul de vizitatori în muzee în comparație cu rezidenții locali.

În Regiunea Sud-Est, evoluția muzeelor și a colecțiilor publice este în scădere, în ultimii 10 ani, numărul acestora ajungând la 71 în anul 2021, regiunea situându-se astfel pe locul șase.

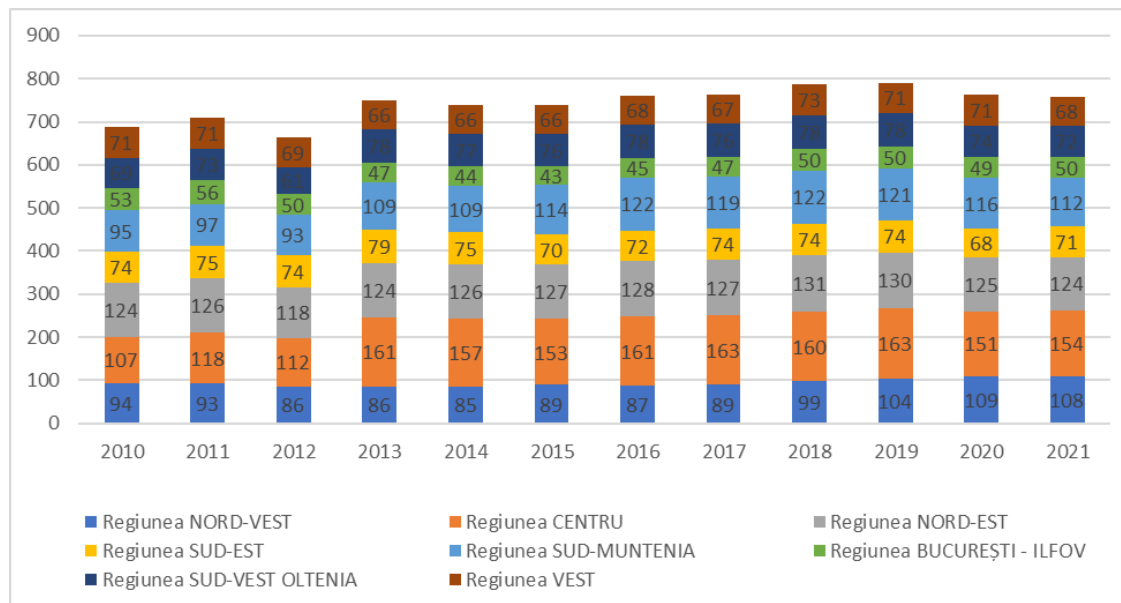
În cadrul celorlalte regiuni, șase din cele opt regiuni au înregistrat scăderi în ultimii trei ani, diferențele fiind semnificative (Regiunea Centru-de la 163 muzee și colecții publice în anul 2019 la 154 în anul 2021, Regiunea Nord-Est – 130 în anul 2019 la 124 în anul 2021, Regiunea Sud-Muntenia – 121 în anul 2019 la 112 în anul 2021 iar Regiunea Sud-Vest Oltenia - 78 în anul 2019 la 72 în anul 2021).

Există mai multe posibile cauze pentru scăderea numărului de muzee și colecții publice în Regiunea Sud-Est în ultimii 10 ani, dar și în celelalte regiuni, cum ar fi:

- resurse financiare limitate (bugetele reduse ale instituțiilor culturale având în vedere austeritatea fiscală care duc chiar la închiderea sau restrângerea activităților muzeelor și colecțiilor publice sau la deteriorarea clădirilor istorice);
- lipsa interesului publicului și a vizitatorilor (schimbările în preferințele culturale ale publicului, creșterea ofertei alternative de divertisment și competiția cu alte forme de divertisment);
- digitalizarea și accesul la informații online (odată cu dezvoltarea tehnologiei și a accesului la informații online, mulți oameni pot avea acces la conținut cultural și istoric prin intermediul internetului. Acest lucru poate reduce dorința de a vizita muzeele fizice și de a explora colecțiile publice în persoană. De asemenea, digitalizarea patrimoniului cultural poate reduce nevoia de a înființa noi muzee și colecții, deoarece informațiile pot fi accesate și distribuite online);
- schimbări demografice și sociale care pot influența interesul și nevoile publicului în ceea ce privește instituțiile culturale. Modificările în comportamentul consumatorilor și în preferințele culturale ale noilor generații pot afecta cererea și relevanța muzeelor și colecțiilor publice în regiunea noastră.

Grafic nr. 2.8.3.3

Număr muzee și colecții publice, pe regiuni, în perioada 2010-2021

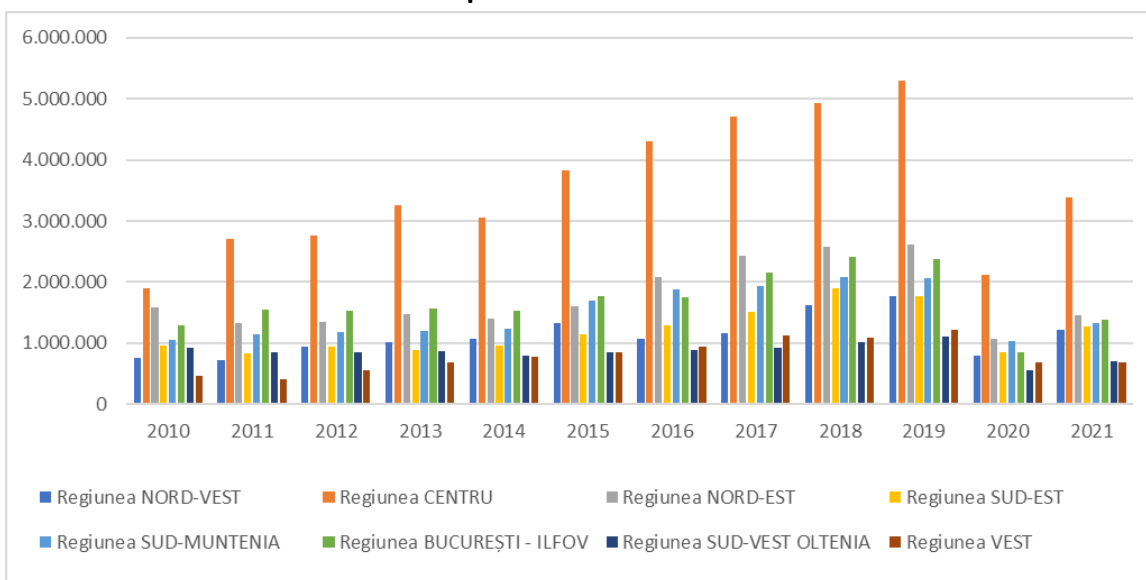

Sursa: INS, TEMPO on-line, ART104D

În regiune, numărul de vizitatori în muzee a înregistrat un regres în ultimii șase ani. Scăderea cea mai drastică s-a înregistrat în 2020 (anul pandemiei) când aceasta a fost de 48,06% comparativ cu anul 2019. Dar în anul 2021 populația a fost dornică să revină în muzee și astfel s-a înregistrat o creștere a numărului vizitatorilor, de 49,86%. Comparând Regiunea Sud-Est cu celelalte regiuni, se observă că aceasta se situează pe la mijlocul clasamentului, cu peste 1,2 milioane de vizitatori, în anul 2021.

Fiecare regiune a înregistrat o scădere cu 50% a numărului de vizitatori, în anul 2020 (anul pandemiei, cu restricții impuse), dar în anul 2021, trendul este crescător influențat de relaxarea restricțiilor, vaccinarea populației și creșterea încrederii publicului în siguranța și protecția împotriva COVID-19, nevoia de experiențe culturale, multitudinea de evenimente și expoziții organizate de muzee în anul 2021, muzeele și-au intensificat eforturile de promovare și marketing pentru a atrage publicul dar și dorința de reconectare socială.

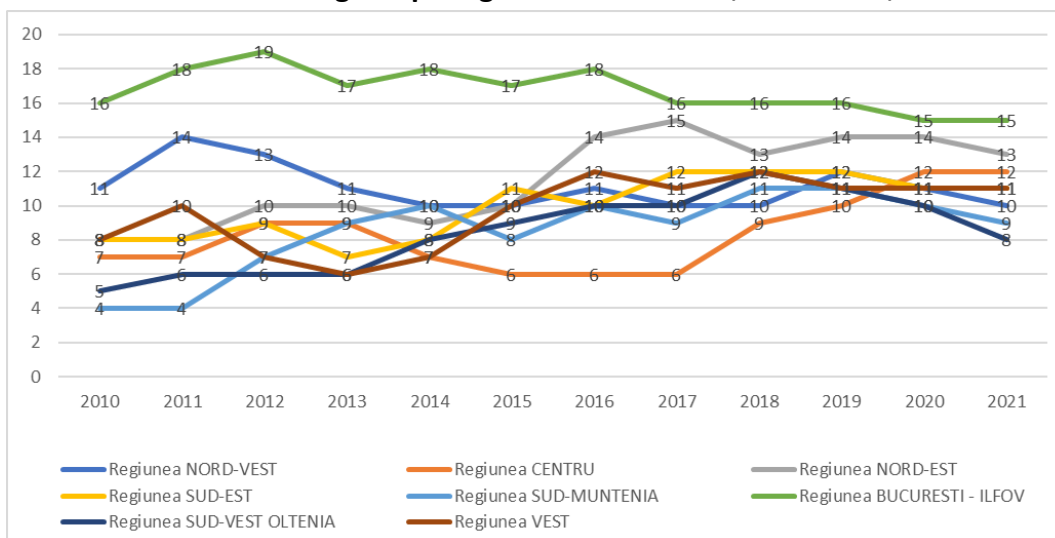
Grafic nr. 2.8.3.4
Număr vizitatori în muzee și colecții publice, pe regiuni de dezvoltare,
în perioada 2010-2021

Sursa: INS, TEMPO on-line, ART113B

Distribuția cinematografelor la nivelul Regiunii Sud-Est a cunoscut o tendință de creștere de la 8 astfel de unități în anii 2010 și 2011, la 12 cinematografe începând cu anul 2017 și până în 2019, iar în perioada 2020-2021 acestea au scăzut la 11. În anul 2021, Regiunea Sud-Est era clasată a patra între celelalte regiuni, la egalitate cu Regiunea Vest.

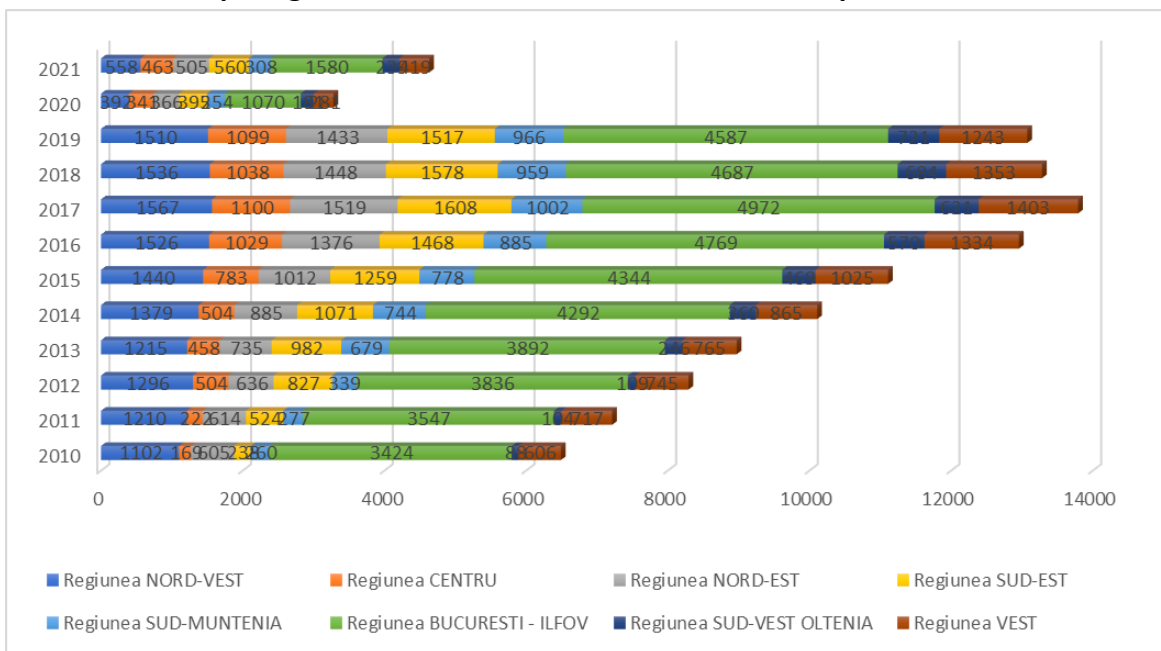
Grafic nr. 2.8.3.5
Număr de cinematografe pe regiuni de dezvoltare, 2010-2021, UM: nr.

Sursa: INS, TEMPO on-line, ART102B

Numărul de spectatori în cinematografe a înregistrat, de asemenea, o evoluție spectaculoasă în perioada 2010-2019. Dacă la nivelul anului 2010 în regiune erau 238 spectatori, la finalul perioadei, numărul acestora crește de peste 5 ori (1.517 spectatori), situând regiunea pe poziția a doua, după Regiunea București-Ilfov, cu 4.587 spectatori. În cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a fost înregistrată cea mai spectaculoasă creștere dintre toate cele opt regiuni, diferența fiind de 1.279 spectatori în intervalul analizat. Însă, pandemia de COVID-19 din anul 2020 a fost una din principalele motive pentru scăderea numărului de spectatori în sălile de cinema. Pandemia a avut un impact semnificativ asupra industriei cinematografice, în special în perioada 2020-2021. În timpul pandemiei, multe săli de cinema au fost închise temporar sau au funcționat cu capacitatea redusă din cauza restricțiilor impuse de autorități pentru a preveni răspândirea virusului. Acest lucru a redus numărul de spectatori în săli. Astfel, scăderea numărului de spectatori în sălile de cinema (2020/2019) a fost în medie de 74% în toate regiunile, Regiunea Sud-Est ajungând la 395 spectatori înregistrați în anul 2020. Anul 2021 comparativ cu anul 2020 a înregistrat creșteri în medie cu 38% în toate regiunile, în regiune fiind înregistrați 560 spectatori.

Grafic nr. 2.8.3.6
Dinamica numărului de spectatori în sălile de cinema,
pe regiuni de dezvoltare, 2010-2021, UM: mii spectatori

Sursa: INS, TEMPO on-line, ART110B

În anul 2018 (27 instituții), instituțiile și companiile de spectacole sau concerte au înregistrat o ușoară creștere față de 2010 (15 instituții), ceea ce face ca Regiunea Sud-Est să se situeze la mijlocul clasamentului comparativ cu celelalte regiuni, cele mai multe instituții și companii de spectacole sau concerte regăsindu-se în Regiunea București-Ilfov (48), iar cele mai puține în Regiunea Vest (17). În anul 2021, acestea au scăzut la 24 instituții, scăderi înregistrând și Regiunile

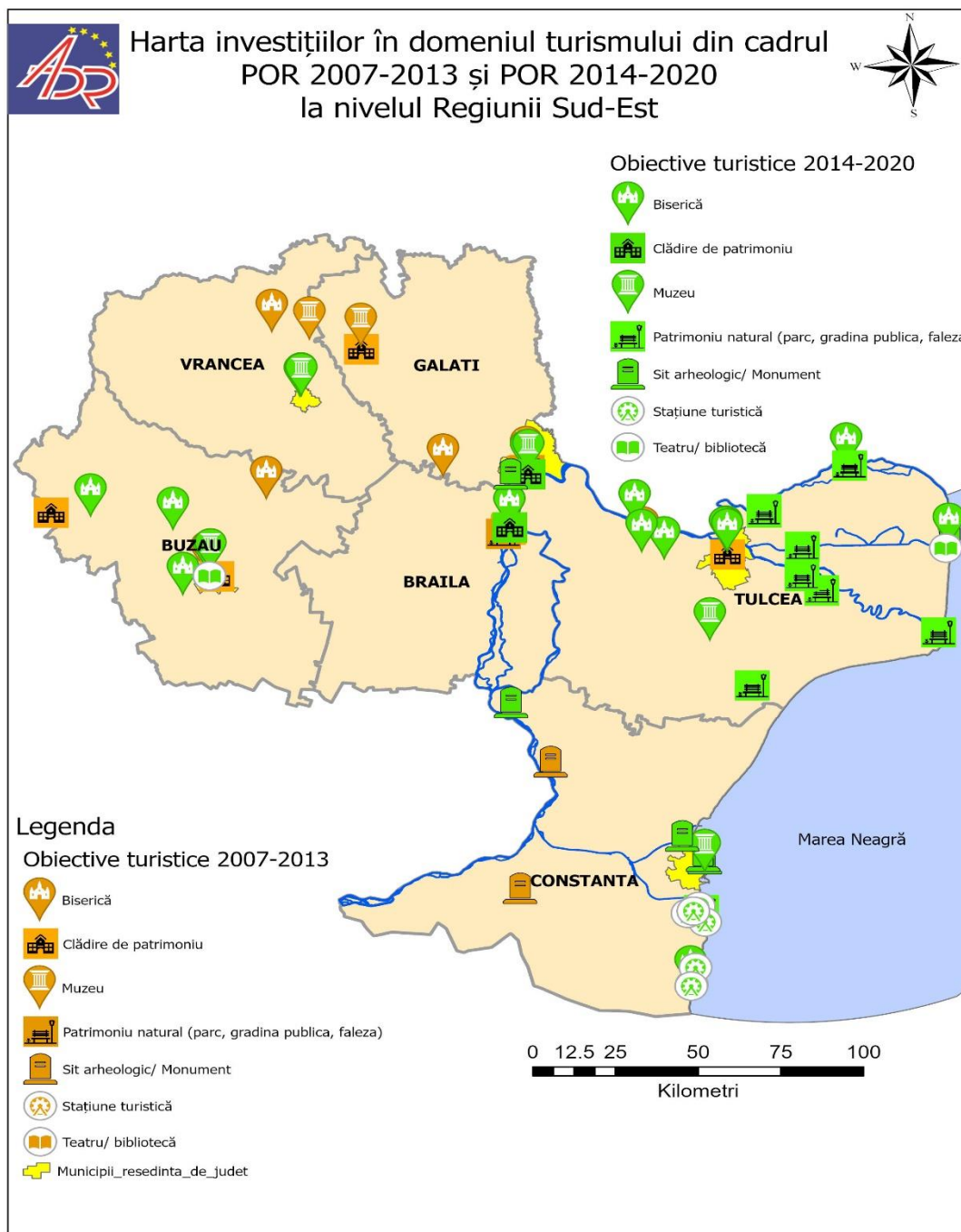
Nord-Est (la 38 în 2021 față de 40 în 2018), Centru (la 43 în 2021 față de 53 în 2018), București-Ilfov (la 43 în 2021 față de 48 în 2018).

Ca posibile motive fiind impactul pandemiei de COVID-19, care a influențat negativ industria spectacolelor și concertelor în întreaga lume, inclusiv în Regiunea Sud-Est. În anul 2020 și în prima parte a anului 2021, multe evenimente și spectacole au fost anulate sau amânate din cauza restricțiilor impuse de autorități pentru a controla răspândirea virusului, acest lucru ducând la o scădere a numărului de instituții și companii care organizează astfel de evenimente în regiune.

Numărul locurilor în sălile de spectacole și concerte, în ultimii 11 ani, au crescut în Regiunea Sud-Est, ajungând în anul 2021 la 6.041 locuri (creșterea fiind de 52%), cu excepția Regiunii de Dezvoltare Vest, care înregistrează o scădere a acestora (de la 5207 în anul 2010, la 3992 în anul 2021, scăderea fiind în fiecare an).

În perioada de programare 2007-2013, Regiunea Sud-Est a avut o absorbție de 103,54 mil. euro (FEDR+BS) pentru Axa prioritară 5 Dezvoltarea durabilă a turismului regional și local, cu cele două domenii majore de intervenție DMI 5.1. Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe și DMI 5.2. Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterea calității serviciilor turistice, unde s-au implementat 47 proiecte (17 proiecte pentru DMI 5.1 și 30 proiecte pentru DMI 5.2), în valoare de 107,97 mil. euro, marcate pe harta de mai jos.

În perioada de programare 2014-2020, în Regiunea Sud-Est s-au semnat contracte pentru 49 proiecte, aflate în această perioadă (2023) în diverse stadii de implementare. S-au semnat 32 contracte în cadrul Axei Prioritare 5. Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (regiune, ITI, SUERD), Prioritatea de Investiții 5.1. Patrimoniu și 17 contracte în cadrul Axei Prioritare 7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului cu Prioritatea de Investiții 7.1. Infrastructura de turism – stațiuni turistice. În cadrul AP 5, PI 5.1. s-au semnat 19 proiecte în valoare de 251,52 mil. lei (FEDR+BS) (peste 56 mil. euro), 11 proiecte pentru teritoriul ITI (jud. Tulcea), în valoare de 183,59 mil lei (41 mil. euro) și 2 proiecte în cadrul apelului SUERD (Strategia UE pentru Regiunea Dunării), în valoare de 26,76 mil. lei (6 mil. euro), în județele Constanța și Galați. În cadrul AP 7, PI 7.1. s-au semnat 5 proiecte în valoare de 88,16 mil. lei (FEDR+BS) (peste 20 mil. euro), 8 proiecte pentru teritoriul ITI (jud. Tulcea), în valoare de 120,88 mil lei (27 mil.euro) și 4 proiecte în cadrul apelului SUERD (Strategia UE pentru Regiunea Dunării), în valoare de 84,44 mil. lei (19 mil.euro), în județul Constanța. Majoritatea proiectelor sunt în implementare, având în vedere că termenul de finalizare a proiectelor poate fi 31.12.2023, marcate pe harta de mai jos.

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

2.8.3.2 Patrimoniul cultural imaterial

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est are un patrimoniu cultural imaterial bogat și divers, care cuprinde tradiții, practici, cunoștințe și expresii transmise de-a lungul generațiilor. Iată câteva exemple de patrimoniu cultural imaterial din această regiune:

Județul	Evenimentul
Brăila ¹³³	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul și Concursul Internațional de Canto "Hariclea Darclée" • Festivalul și Concursul Internațional de Muzică Ușoară "George Grigoriu" • Festivalul și Concursul Internațional de Jazz "Johnny Răducanu" • Festivalul și Concursul Internațional de Folclor "Cântecul de dragostea de-a lungul Dunării" • Festivalul Internațional de Folclor "Lină Chiralină" • Festivalul Internațional de Teatru "Zile și Noți de Teatru European" • Festivalul Internațional al Muzicilor Militare • Salonul Internațional de Caricatură • Festivalul Național de Muzică Folk "Omul cu o Chitară" • Festivalul Peștelui de la Brăila • Concursul național de pantomimă și teatru mimat "Gest și imagine"
Buzău ¹³⁴	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul Internațional de dansuri folclorice "Plaiurile Mioriței" • Festivalul Internațional de Film "BUZZ" • Festivalul Concurs "Benone Sinulescu" • Festivalul tradițional de Sf. Maria, Valea Salciei • Festivalul Slănicului de la Medelic • Festivalul Câmpenesc "Pe Plaiurile Șoimului", Berca • Festivalul Crizantemelor, Brădeanu • Festivalul de tradiții "Buzău Fest", Sărata Monteoru • Drăgaica IarmaFest • Festivitatea Floarea de salcâm, Râmnicu Sărat
Constanța ¹³⁵	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul NEVERSEA de la Constanța • Festivalul Internațional de dans "Romania Salsa Week"

¹³³ <https://cjbaila.ro/dm/portal.nsf/AllByUNID/ANUNT-PUBLIC-STRATEGIA-DE-DEZVOLTARE-A-JUDETULUI-BRAILA-2021--2027-00029846?OpenDocument>, Strategia de Dezvoltare a Județului Brăila 2021-2027, pag.423-425, 467;

¹³⁴ <https://cjbuzau.ro/programe-si-strategii/>, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Buzău 2021-2027, pag.38; primariabuzau.ro/wp-content/uploads/2021/07/ANEXAStrategiaIntegratadeDezvoltareUrbanaaMunicipiuluiBuzau.pdf, pag. 268, 270;

¹³⁵ <http://www.cjc.ro/sectiune.php?s=247>, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Constanța pentru perioada 2021-2027, pag.82;

Județul	Evenimentul
	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul Național de Muzică Ușoară "Mamaia" • Festivalul – concurs de interpretare al cântului, dansului și portului popular "Dan Moiescu" de la Topalu, Jud. Constanța • Festivalul "Vinul Nou" • Festivalul Peștelui • Sărbătoarea Recoltei și a Vinului Dobrogean
Galați¹³⁶	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul Internațional "Leonard" (spectacole de operetă, operă, revistă, concerte simfonice) • Festivalul Internațional de Animație "Gulliver" • Festivalul Internațional de Fanfare "Iosif Ivanovici" • Festivalul Internațional de Folclor "Doina Covurluiului" • Festivalul Național de Comedie "Fani Tardini" (teatru) • Festivalul de Film "Modern Movie" • Dabube Rock Festival • Festivalul de datini și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou "Tudor Pamfile" • Festivalul Folcloric local "Fluierașul fermecat" • Festivalul Scrumbiei • Sărbătoarea Bujorului (luna mai, Târgu Bujor (bujorul sălbatic – monument al naturii)
Tulcea¹³⁷	<ul style="list-style-type: none"> • Festivalul Internațional al Dunării (organizat în anii pari la Ulm-Germania și în anii impari la Tulcea) • Festivalul Internațional "Dobrojazz" • Festivalul Internațional al Bărcilor cu Vâsle "ROWMANIA" • Festivalul Internațional al Filmului de Mediu "PELICAM" • Festivalul și Concurs Internațional de Folclor pentru Copii și Tineret "Peștișorul de Aur" • Festivalul Internațional de Film Independent "ANONIMUL", Sf. Gheorghe • Festival și Concurs Național de Folclor de interpretare a muzicii populare • Festival Concurs Județean de Folclor "Florile Dobrogei" • Concurs Internațional de Interpretare "George Georgescu"

¹³⁶ <https://www.cjgalati.ro/index.php/ro/despre-institutie/programe-si-strategii>, Strategia de Dezvoltare a Județului Galați 2021-2028, pag. 389, 391;

¹³⁷ <https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/Informatii/Pages/programe.aspx>, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea 2021-2027, pag.314, 315;

Județul	Evenimentul
	<ul style="list-style-type: none"> • Competiția nautică pescărească "Ivan Patzaichin" (Tulcea, Crișan, Sulina) • Festivalul "Serbările Deltei" (Sulina) • Festivalul Diversității Mahmudia – Delta Dunării
Vrancea ¹³⁸	<ul style="list-style-type: none"> • Concertele Orchestrei de Cameră Unirea, la Focșani • Conferințele publice "Athenaeum", la Focșani • Concert Tradițional de Florii, la Focșani • Galele Teatrale Focșănene • Festivalul – concurs interjudețean de interpretare vocal instrumentală "Comoara Vrancei", Năruja • Festivalul – concurs interjudețean al Ansamblurilor Folclorice "Pe Plaiul Tojanului", Paltin • Festivalul Folcloric "Focul Viu", Andreiașu • Festivalul Internațional al Viei și Vinului – "Bachus" – Focșani, include și "Târgul Național al Meșterilor Populari" • "Festivalul Datinilor și Obiceiurilor de Iarnă din Vrancea", Focșani, București, Panciu, Odobești, Dumitrești, Nereju, Adjud, Mărășești • Concert extraordinar cu formația corală tradițională "Pastorală", la Patriarhia României – București.

2.8.4 Structuri de primire turistică și fluxuri turistice

2.8.4.1 Infrastructura de turism – raportul nivel regional / național

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, din punct de vedere al evoluției structurilor de primire turistică cu funcție de cazare a cunoscut o creștere continuă din anul 2000 până în anul 2021. Dacă până în anul 2010, regiunea s-a situat pe primul loc în ierarhia regiunilor la acest indicator, începând cu anul 2011 a început să piardă o poziție în clasament, fiind depășită de Regiunea Centru care devine lider, iar în anul 2020, diferența este apreciabilă. Totuși, Regiunea Sud-Est se situează cu mult peste celelalte regiuni ale țării ca număr de unități de cazare (Regiunea Vest, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia sau București-Ilfov).

Putem concluziona că investițiile în structurile de primire turistică românești din perioada de după criza economică din 2008/2009 nu s-au cramponat de condițiile economice dificile din acea perioadă. Pe măsură ce sectorul cazărilor și-a revenit, oamenii de afaceri (hotelierii) au început

¹³⁸ <https://cjrancea.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetului-2021-2027/>, Strategia de Dezvoltare a Județului Vrancea 2021-2027.

din nou să investească. Ca drept dovadă, începând cu anul 2012, numărul structurilor de primire turistică începe să crească, modest, constant, în toate regiunile, dar neajungând din urmă regiunea lider (Centru) cu 2.327 structuri de primire turistică în anul 2021, reprezentând 26% din totalul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare, așa cum se vede și în tabelul de mai jos. Cu toate că întreaga planetă a fost afectată de criza Covid, numărul structurilor de primire turistică au avut în ultimii doi ani o creștere modestă și constantă.

Tabel nr. 2.8.4.1

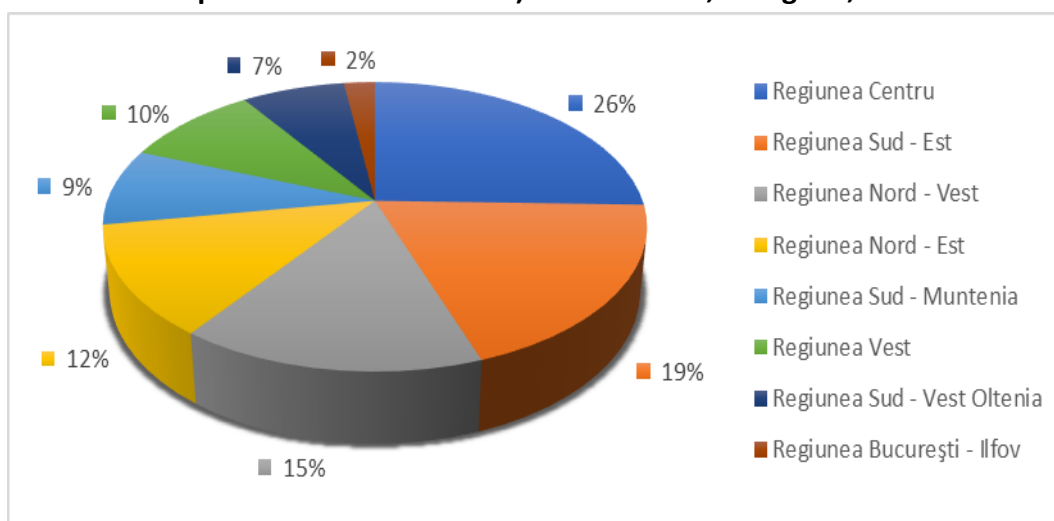
Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare, în regiuni, UM: nr. unități

Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare	2000	2010	2020	2021
Regiunea NORD-VEST	292	658	1225	1405
Regiunea CENTRU	742	1188	2333	2327
Regiunea NORD-EST	250	554	1103	1130
Regiunea SUD-EST	1.028	1.385	1.459	1755
Regiunea SUD-MUNTENIA	321	472	773	789
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	67	163	194	200
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	162	305	635	666
Regiunea VEST	259	497	888	874

Sursa: INS, TEMPO on-line, Turism, TUR 101D

Grafic nr. 2.8.4.2

Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare, în regiuni, în anul 2021%

Sursa: Sursa: INS, TEMPO on-line, Turism, TUR101D

În ceea ce privește capacitatea de cazare turistică, exprimată prin numărul de locuri de cazare (cu funcțiuni de cazare), chiar dacă în perioada 2000-2010 s-a remarcat o dinamică ușor ascendentă a indicatorului (de la 134.081 locuri în anul 2000, la 136.875 locuri în anul 2010), urmată de o scădere până la nivelul de 108.047 locuri, în anul 2020 și o ușoară creștere în anul

2021, Regiunea Sud-Est își menține prima poziție în clasament, la distanță foarte mare față de celelalte regiuni de dezvoltare (108.888 locuri, în anul 2021).

Tabel nr. 2.8.4.3

Capacitatea de cazare turistică existentă, în regiuni, UM: nr. locuri

Capacitatea de cazare turistică existentă (nr. locuri)	2000	2010	2020	2021
Regiunea NORD-VEST	25.547	26.103	42.451	44.007
Regiunea CENTRU	35.235	42.029	70.176	71.654
Regiunea NORD-EST	17.745	21.279	32.585	33.242
Regiunea SUD-EST	134.08 1	136.87 5	108.04 7	108.88 8
Regiunea SUD-MUNTENIA	22.433	22.625	28.760	28.788
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	7.929	23.120	23.449	24.888
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	15.295	16.410	21.722	22.867
Regiunea VEST	21.740	23.257	30.929	30.173

Sursa: INS, TEMPO on-line, Turism, TUR102D

Un indicator important pentru Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, este numărul de sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, care a cunoscut o creștere continuă, de la 980.776 sosiri în anul 2000, la 1.044.043 sosiri în anul 2010, la 1.271.233 sosiri în anul 2020 și la 1.836.829 sosiri în anul 2021. Dacă în anul 2010, la nivel regional numărul de sosiri ale turiștilor străini era de 78.552, în anul 2020 numărul acestora a scăzut la 20.768, din cauza pandemiei de COVID-19. O diminuare drastică pentru anul 2020, s-a resimțit în cazul turiștilor străini, care din cauza restricțiilor de circulație impuse de pandemia de COVID-19, au evitat să mai viziteze, atât Regiunea Sud-Est, cât și țara. Dar, în anul 2021, numărul turiștilor străini s-a triplat față de 2020, chiar dacă restricțiile (din cauza pandemiei), privind circulația persoanelor în Europa și în țară au continuat să existe. La numărul de sosiri ale turiștilor străini, Regiunea Sud-Est nu se situează printre pozițiile superioare ale clasamentului (locul cinci), ceea ce face ca oferta turistică să nu fie atât de atractivă pentru turiștii străini.

Tabel nr. 2.8.4.4

Sosiri ale turiștilor (pe tipuri de turiști), în regiuni, UM: nr. persoane

Sosiri ale turiștilor (pe tipuri de turiști)	2000	2010		2020		2021	
Naționalitate	Total	Total	din care străini	Total	din care străini	Total	din care străini

Regiunea NORD-VEST	559.644	702.838	124.683	791.158	44.944	1.363.239	91.466
Regiunea CENTRU	868.033	1.126.887	228.067	1.534.573	68.887	2.451.804	166.552
Regiunea NORD-EST	543.035	620.961	68.879	691.913	27.754	1.171.639	47.625
Regiunea SUD-EST	980.776	1.044.043	78.552	1.271.233	20.768	1.836.829	58.579
Regiunea SUD-MUNTENIA	552.574	572.912	82.329	543.261	25.066	847.184	44.386
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	520.046	1.125.213	630.860	616.208	206.854	1.123.398	378.518
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	327.108	337.102	16.614	470.935	11.258	709.521	19.206
Regiunea VEST	568.913	542.801	116.359	479.361	48.336	701.708	72.642

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR104B

În privința numărului de înnopțări în structurile de primire turistică (având în vedere toate tipurile de structuri turistice) în regiune, pentru nr. total de turiști (români/străini) se constată o scădere a valorilor înregistrate în perioada 2000-2010, de la 5.088.691 nopti (2000) și 3.734.288 nopti în 2010, se ajunge la 4.079.010 nopti, iar în 2021 se înregistrează o redresare după scăderea din 2020, ajung la 5.955.155 nopti, creșterea fiind de 44%, chiar dacă au existat restricții impuse de pandemia de COVID-19. Numărului de înnopțări din anul 2021 comparativ cu anul 2020, aproape s-a dublat în toate regiunile, domeniul turism redresându-se rapid.

Tabel nr. 2.8.4.5

Înnopțări în structurile de primire turistică, tipuri de turiști, pe regiuni, UM: nr. persoane

Înnopțări turistice (pe tipuri de turiști)	2000	2010		2020		2021	
	<i>Români</i>	<i>Români</i>	<i>Străini</i>	<i>Români</i>	<i>Străini</i>	<i>Români</i>	<i>Străini</i>
Naționalitate							
Regiunea NORD-VEST	1.726.481	1.627.132	257.411	1.565.523	91.469	2.625.333	188.301
Regiunea CENTRU	2.175.063	2.235.704	483.677	2.950.538	155.601	4.561.012	345.046
Regiunea NORD-EST	1.326.545	1.227.386	145.237	1.256.991	60.927	2.108.923	97.673
Regiunea SUD-EST	5.088.691	3.483.171	251.117	4.010.917	68.093	5.788.478	166.667
Regiunea SUD-MUNTENIA	1.527.485	1.293.202	271.495	1.042.420	64.029	1.569.050	102.170
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	457.118	912.972	1.067.425	628.905	423.666	1.172.702	835.635
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1.544.962	1.250.282	39.981	1.133.129	27.195	1.619.282	39.264
Regiunea VEST	1.650.972	1.254.705	250.238	993.352	106.385	1.378.249	149.767

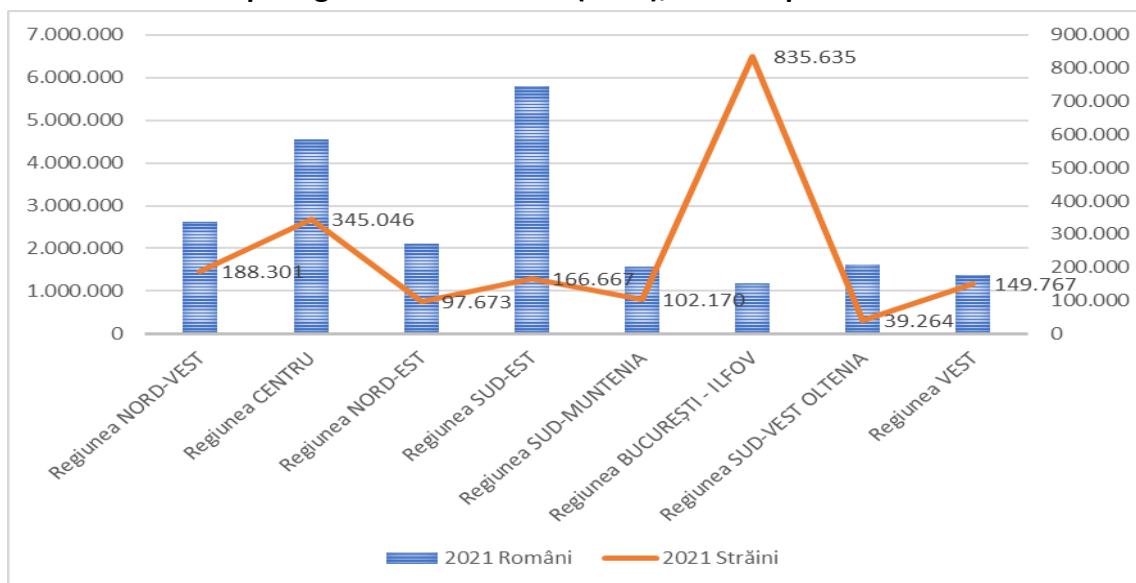
Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR105D

Anul 2021 este un an de redresare a turismului românesc, în Regiunea Sud-Est înnopțările în structurile de primire turistică (având în vedere toate tipurile de structuri turistice) comparativ cu anul 2020, au crescut cu 44% pentru turiștii români și cu 245% pentru turiștii străini.

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est este prima în clasament în privința numărului de înnopțări, în anul 2021 pentru turiștii autohtoni, în timp ce la înnopțările turiștilor străini, aceasta este pe locul patru, fiind depășită de Regiunile București-Ilfov (835.635 nopți), Centru (345.046 nopți) și Nord-Vest (188.301 nopți).

Grafic nr. 2.8.4.6

**Înnopțări în structurile de primire turistică, tipuri de turiști,
pe regiuni de dezvoltare (2021), UM: nr. persoane**

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR105D

2.8.4.2 Infrastructura turistică în Regiunea Sud-Est

În perioada 2005-2010, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est a deținut primul loc la numărul structurilor de cazare comparativ cu celelalte regiuni.

În anul 2021 regiunea are 19,19% din structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică ale țării și se clasează pe locul doi după Regiunea Centru, constatându-se faptul că numărul total al acestora a crescut de la 1.385 unități în anul 2010, la 1.755 unități în anul 2021, o creștere cu 27%.

Fiind o regiune cu un potențial turistic ridicat, numărul de unități este unul ridicat, predominante fiind și unitățile de cazare de mari dimensiuni (hoteluri, moteluri), cât și cele de dimensiuni mai reduse.

Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri (în funcție de nr. de structuri) în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est în anul 2021 este diversă. Cele mai numeroase structuri sunt pensiunile agroturistice (26,27%), cu o reprezentativitate de 461 unități, acestea fiind urmate de 419 hoteluri (24%), 284 vile și cabane turistice (16%), 273 bungalouri (15,53%), 130 pensiuni turistice (7,41%), 63 hosteluri (3,59%), 38 popasuri și căsuțe turistice (2%), 33 moteluri (1,88%). La polul opus, cu cel mai mic număr de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare se situează cabanele turistice și taberele de elevi și preșcolari (câte 4 unități fiecare). În regiunea funcționează și un sat de vacanță, care și-a continuat activitatea pe tot parcursul perioadei de analiză.

Grafic nr. 2.8.4.7

Evoluția structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, în regiune, UM: nr.

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR101D

La nivel de județ, repartitia structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică se prezintă după cum urmează: cele mai multe sunt localizate în județele cu resursele turistice cele mai numeroase și mai atractive. Se remarcă astfel că la nivel regional se detașează cele patru județe, care la nivelul anului 2021 numărau cele mai multe unități de cazare: Constanța (853 structuri), la distanță apreciabilă județul Tulcea (587 structuri) Buzău (124 structuri) și Vrancea (100 structuri). Pentru celelalte două județe Galați și Brăila, valorile sunt mai mici (48 pentru Galați și 43 pentru Brăila).

Dacă se urmărește evoluția, se poate observa faptul că, spre deosebire de județul Constanța, unde numărul unităților a scăzut cu 22,24% (de la 1.097 unități în anul 2010 la 853 unități în anul 2021), toate celelalte cinci județe au înregistrat creșteri semnificative în toată perioada menționată. Județele Tulcea și Vrancea au înregistrat cele mai mari creșteri ale structurilor de primire turistică, cu 362% în Tulcea și 122% în Vrancea. În Brăila, Buzău și Galați numărul acestora s-a dublat în perioada menționată în tabelul de mai jos. Ca și factori pentru justificarea acestor creșteri ale structurilor de primire turistică se pot menționa:

- dezvoltarea turismului rural: În aceste județe, turismul rural s-a dezvoltat considerabil în ultimul deceniu. Turiștii sunt tot mai interesați să experimenteze viața autentică în satele tradiționale, ceea ce a determinat creșterea numărului de pensiuni agroturistice și cabane turistice în zonele rurale ale acestor județe;
- biodiversitatea și ecosistemele unice: județele Tulcea, Vrancea, Brăila și Buzău au fost recunoscute pentru bogăția lor de biodiversitate și ecosistemele unice. De exemplu, Delta Dunării este unul dintre cele mai mari și mai bine conservate habitate umede din Europa. Există și alte arii protejate și rezervații naturale în aceste județe care au atras turiști dornici să exploreze natura sălbatică și să observe specii de plante și animale rare;
- îmbunătățirea infrastructurii rutiere: în ultimul deceniu s-au realizat investiții semnificative în infrastructura rutieră, inclusiv în extinderea și modernizarea drumurilor. Acest lucru a dus la accesul facil către obiective, făcându-le mai ușor accesibile pentru turiști;
- diversitatea atracțiilor turistice: aceste județe oferă o diversitate bogată de atracții turistice, de la zonele rurale autentice și peisaje naturale spectaculoase, până la situri istorice, monumente culturale și tradiții locale. Această diversitate atrage diferite tipuri de turiști ce a determinat dezvoltarea structuri de primire turistică potrivite pentru fiecare segment de piață.

Tabel nr. 2.8.4.8

**Evoluția structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică,
în fiecare județ, UM: nr.**

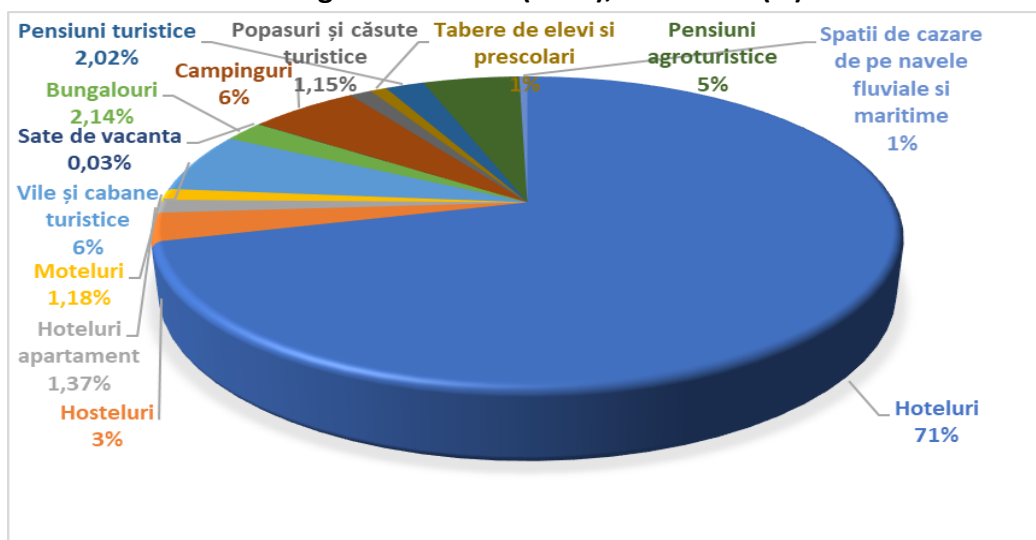
Județ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brăila	24	31	38	40	40	42	42	43	43	43	43	43
Buzău	71	71	85	88	90	89	91	103	109	109	117	124
Constanța	1.097	679	738	745	746	755	761	838	838	934	850	853
Galați	21	35	30	30	32	40	40	42	43	43	51	48
Tulcea	127	111	136	138	141	140	138	127	328	298	316	587
Vrancea	45	47	52	49	52	44	57	55	73	77	82	100

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR104D

Un indicator important este capacitatea de cazare turistică în funcțiune (nr. de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor) unde la nivelul Regiunii de Dezvoltare de Sud-Est, pentru anul 2021, cele mai multe locuri de cazare erau repartizate (conform celor două grafice de mai jos) în unitățile de tip hotelier (77.281 locuri), acestea fiind urmate la mare distanță de unități de cazare de tip vile și cabane turistice, campinguri, pensiuni agroturistice, bungalouri, pensiuni turistice și alte tipuri de unități de cazare, înregistrau un număr mai redus de locuri. Satele de vacanță

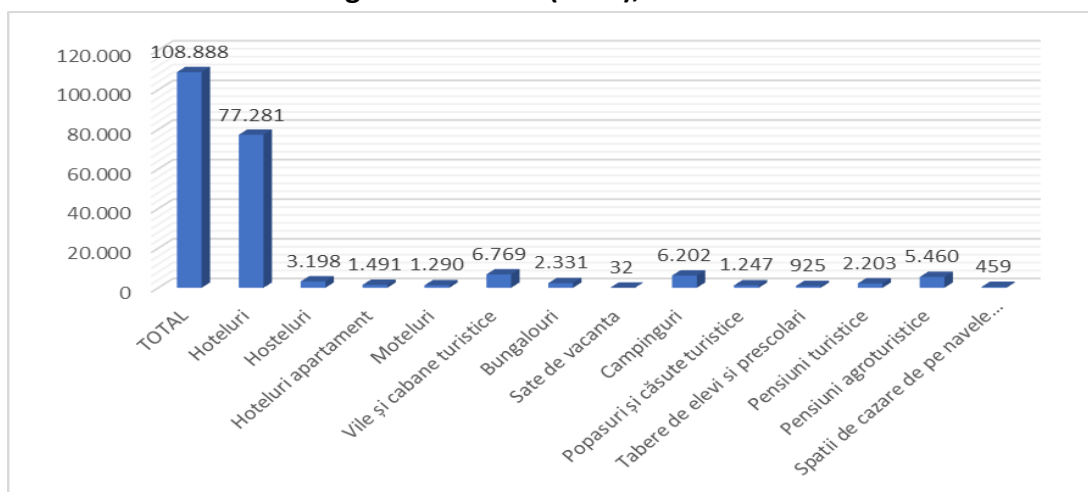
înregistrează cel mai redus număr de locuri, doar 32, fiind totuși explicabil, deoarece în această categorie se află doar o singură structură de primire turistică cu funcțiune de cazare.

Grafic nr. 2.8.4.9
Capacitatea de cazare turistică existentă, pe tipuri de structuri de primire turistică
în Regiunea Sud-Est (2021), UM: locuri(%)

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR102D

Grafic nr. 2.8.4.10
Capacitatea de cazare turistică existentă, pe tipuri de structuri de primire turistică
în Regiunea Sud-Est (2021), UM: nr. locuri

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR102D

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune (nr. de locuri-zile de cazare puse la dispoziția turiștilor) în Regiunea Sud-Est, în anul 2021 era de 15.159.591 locuri-zile, reprezentând 17,38% din nr. total de locuri-zile existente în toate regiunile, clasându-se pe locul doi după Regiunea Centru. Detalierea numărului de locuri-zile pe fiecare tip de structură de primire turistică este

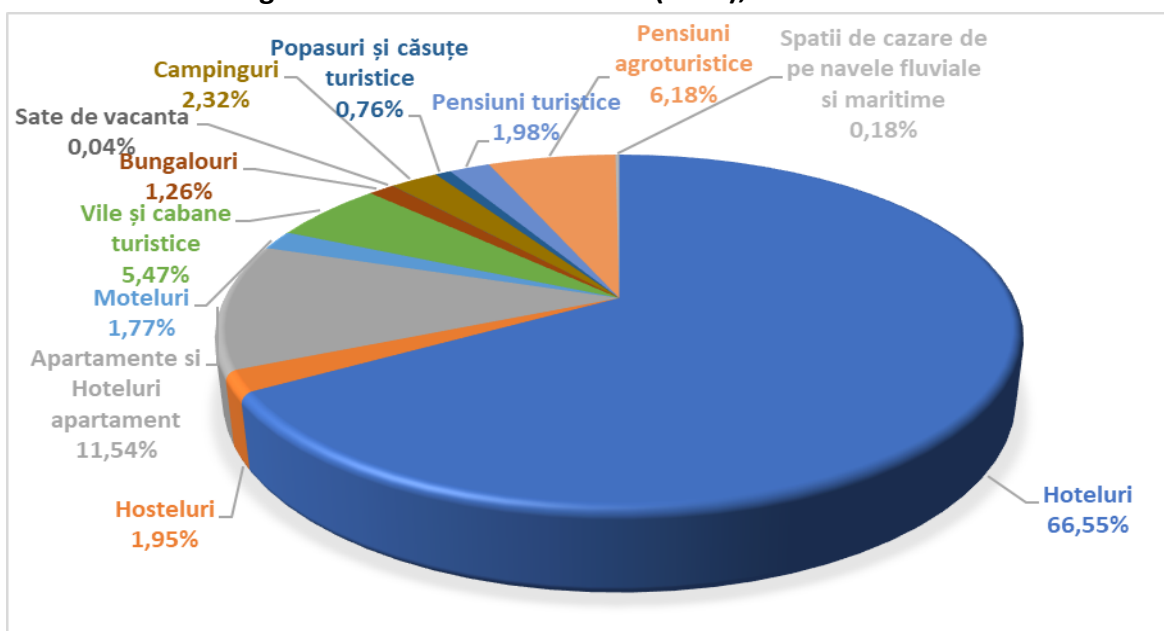
detaliată în graficul de mai jos, unde observăm că cele mai multe locuri sunt în hoteluri (66,55%), urmat de apartamente și camere de închiriat, pensiuni agroturistice, vile turistice, sate de vacanță, campinguri.

Chiar dacă pensiunile agroturistice dețin ponderea cea mai mare ca număr, hotelurile înregistrează numărul cel mai mare de locuri pe care turiștii le ocupă (66,55%), deoarece pe litoral sunt hoteluri cu un număr mare de camere, chiar dacă turismul de pe litoral este sezonier. Pensiunile agroturistice sunt pe locul trei privind nr. de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor, deoarece regiunea are o istorie și o cultură rurală bogată, ceea ce poate atrage turiști interesați de experiență. autentice în mediul rural. Pensiunile agroturistice oferă această oportunitate de a trăi și experimenta stilul de viață rural, tradiții și gastronomie specifice.

Impactul pandemiei de Coronavirus asupra sectorului turismului a determinat o scădere drastică a valorii acestor indicatori, ca urmare a restricțiilor de călătorie impuse în întreaga lume începând cu luna aprilie 2020, în scopul diminuării răspândirii acestuia, dar turismul în regiune și-a revenit spectaculos, atât pentru turiștii români cât și pentru cei străini.

Grafic nr. 2.8.4.11

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune, pe tipuri de structuri turistice în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (2021), UM: nr. locuri-zile

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR103B

Analizând indicatorul privind capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică (exprimată în număr de locuri), la nivel județean, pe prima poziție în ierarhie se situează județul Constanța, principala zonă pentru turismul de litoral din țară. Aici, au fost construite cele mai multe unități de cazare cu cel mai mare număr de locuri din întreaga regiune.

Chiar dacă se prezintă județul cu cel mai mare număr de locuri, numărul acestora începe să scadă în perioada 2010-2018, de la 124.643 în anul 2010, la 85.418 locuri în anul 2018. În perioada 2019-2020 numărul locurilor de cazare turistică înregistrează o ușoară creștere de 5%, iar în 2021, numărul acestora ajunge la 88.992. Ca și cauze pentru scăderea acestui indicator este criza economică globală/națională ce a determinat scăderea investițiilor în infrastructura turistică sau cerințe stricte privind calitatea și siguranța unităților de cazare.

Județul Tulcea înregistrează o dublare a numărului de locuri de cazare turistică în perioada analizată. Această creștere spectaculoasă se datorează investițiilor care s-au realizat în Delta Dunării inclusiv cu ajutorul fondurilor europene (fonduri alocate prin instrumentul teritorial ITI Delta Dunării). Și celelalte județe din regiune sunt pe un trend ascendent, în privința numărului de locuri de cazare turistică. Și județul Buzău înregistrează o creștere a acestora cu 53%, Vrancea o creștere cu 57% deoarece și în aceste județe s-au realizat investiții în infrastructură turistică (inclusiv fonduri europene din programele destinate finanțării zonelor turistice).

Grafic nr. 2.8.4.12

Evoluția capacității de cazare turistică existentă la nivelul fiecărui județ, UM: nr. locuri

Județ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brăila	2.082	2.364	2.589	2.659	2.544	2.551	2.551	2.453	2.498	2.501	2.532	2.458
Buzău	2.574	2.748	3.097	3.158	3.186	3.164	3.112	3.518	3.610	3.610	3.741	3.942
Constanța	124.643	83.751	84.690	85.756	87.496	87.848	85.285	84.157	85.418	89.902	89.304	88.992
Galați	1.452	1.386	1.324	1.308	1.541	1.994	2.074	2.053	2.067	2.095	2.196	1.981
Tulcea	4.288	3.656	4.767	4.365	4.361	3.973	3.754	3.946	7.919	7.522	7.912	8.633
Vrancea	1.836	1.682	2.066	1.556	1.760	1.348	1.993	1.943	2.241	2.278	2.362	2.882

Sursa: INS, TEMPO on-line, Turism, TUR102D

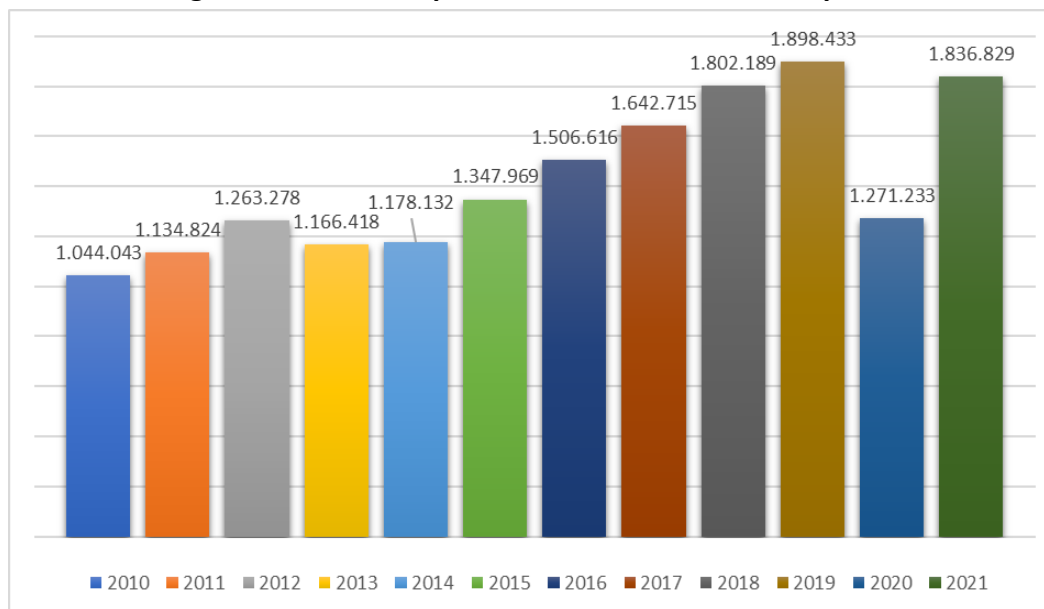
În Regiunea Sud-Est, activitățile turistice reprezintă o ramură economică importantă, sectorul turistic reușind să se impună printre celelalte activități economice ale regiunii, astfel că numărul turiștilor sosiți, a crescut de la 1.044.043 persoane în anul 2010, la 1.836.829 persoane în anul 2021, fiind o creștere de 75,93%.

Anul 2020 a înregistrat o scădere drastică a numărului de turiști sosiți în regiune din cauza restricțiilor de Covid, aceasta fiind de 49,34% comparativ cu anul 2019, când a fost înregistrat un număr record de turiști din ultimii 10 ani (1.898.433 turiști), regiunea clasându-se astfel pe locul trei după Regiunea Centru și București-Ilfov. În anul 2021 numărul de turiști a revenit la valoarea din 2019, ceea ce înseamnă că turismul regional și național a fost influențat pozitiv de mai mulți factori cum ar fi: vaccinarea în masă a populației și controlul pandemiei care au dus la reducerea riscului de infectare, implementarea măsurilor de siguranță adoptate de hotelieri și autorități

publice (igienizare riguroasă a spațiilor de cazare, restaurant, mijloace de transport, obiective turistice etc.).

Grafic nr. 2.8.4.13

**Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică,
în Regiunea Sud-Est, în perioada 2010-2021, UM: nr. persoane**

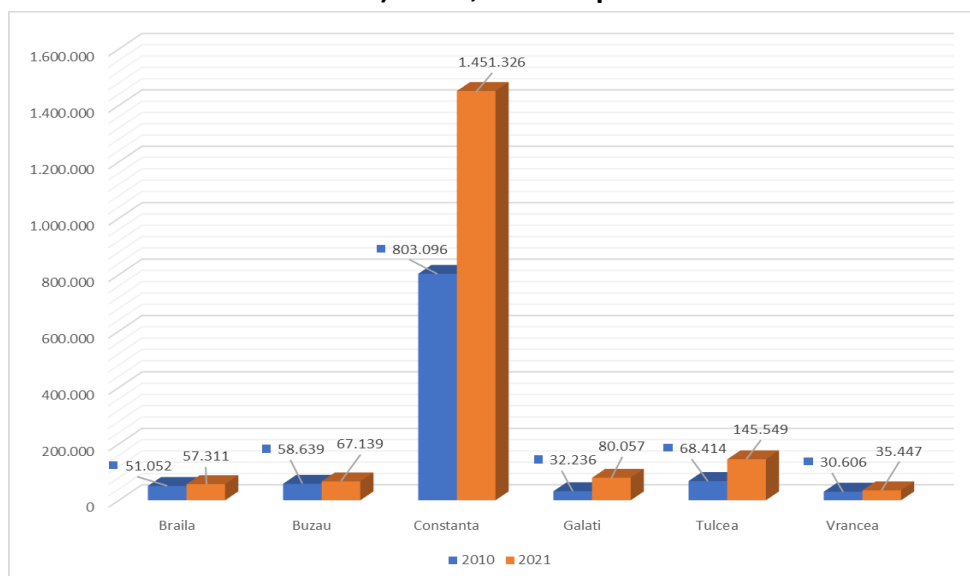

Sursa: INS, TEMPO Online, TUR104B

Sosirile turistice reprezintă de asemenea un indicator important pentru activitatea turistică a unei zone. În privința acestui indicator, pe locul fruntaș se situează județul Constanța, care a înregistrat o creștere de la 803.096 turiști în anul 2010, la 1.451.326 turiști în anul 2021. Cu excepția anului 2013, când după creșterea continuă din perioada precedentă s-a înregistrat o scădere, dar în tot restul perioadei, se înregistrează o creștere continuă și destul de accelerată. La mare distanță de județul Constanța se află județul Tulcea, ca o altă destinație importantă în cadrul regiunii. Este înregistrată o dublare a numărului de turiști în cadrul acestui județ, într-o perioadă de aproape un deceniu. Celelalte județe, înregistrează valori moderate ale numărului de sosiri, chiar dacă gradul de sezonabilitate nu este atât de accentuat, ca în cazul celor două. Vrancea fiind pe ultimul loc, cu 35.447 sosiri, fiind totuși în creștere comparativ cu ultimii 10 ani.

Grafic nr. 2.8.4.14

**Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică în județele regiunii,
în 2010 și 2021, UM: nr. persoane**

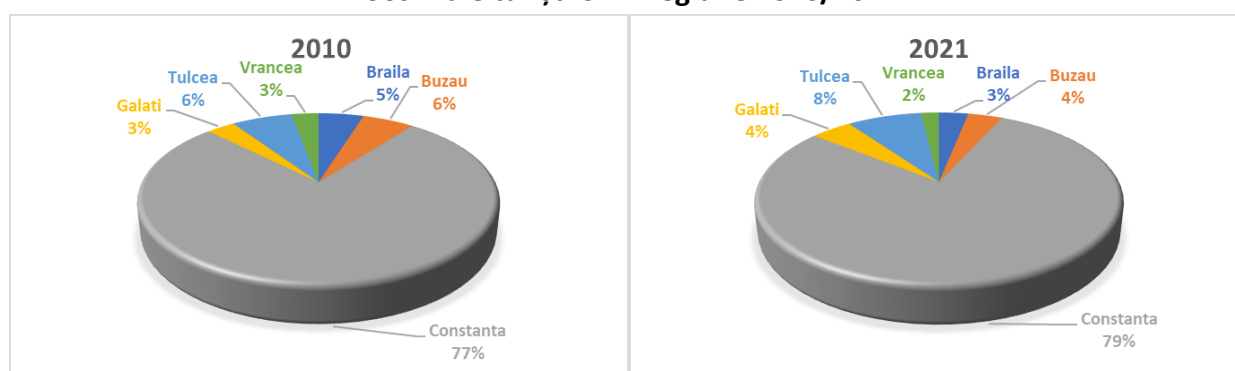

Sursa: INS, TEMPO Online, TUR104B

În privința structurii sosirilor turistice pe județe, județul Constanța conduce detașat, cu o pondere de 77% în anul 2010 (din totalul de 1.044.043 turiștilor sosiți) și 79% în anul 2021 (din totalul de 1.836.829 turiștilor sosiți). La mare distanță urmează celelalte județe, Tulcea și Buzău (cu câte 6% fiecare), Brăila (5%) și Galați și Vrancea cu câte 3%, pentru perioada 2010. Pentru perioada 2021, județul Tulcea înregistrează o creștere de 8%, județul Galați ajunge la 4%, în timp ce județul Buzău înregistrează 4%, iar Brăila 3% din numărul turiștilor sosiți în regiune.

Grafic nr. 2.8.4.15

Sosiri ale turiștilor în regiune 2010/2021

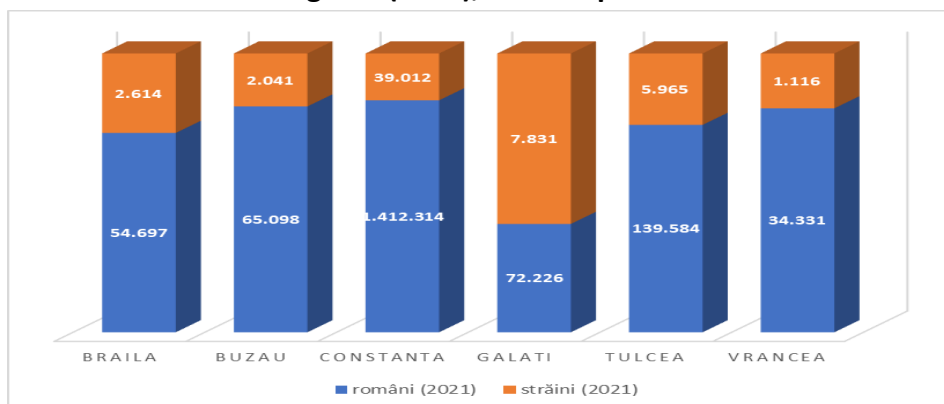

Sursa: INS, TEMPO Online, TUR104B

Numărul turiștilor sosiți în Regiunea Sud-Est, în anul 2021 a fost mai mare cu 30% comparativ cu anul 2020, ceea ce înseamnă o revigorare a acestui domeniu. Acest lucru a fost posibil datorită relaxării restricțiilor de călătorie, avansul campaniilor de vaccinare, multe țări au relaxat

restricțiile de călătorie în 2021, ceea ce a permis turiștilor români și străini să călătorească în regiune.

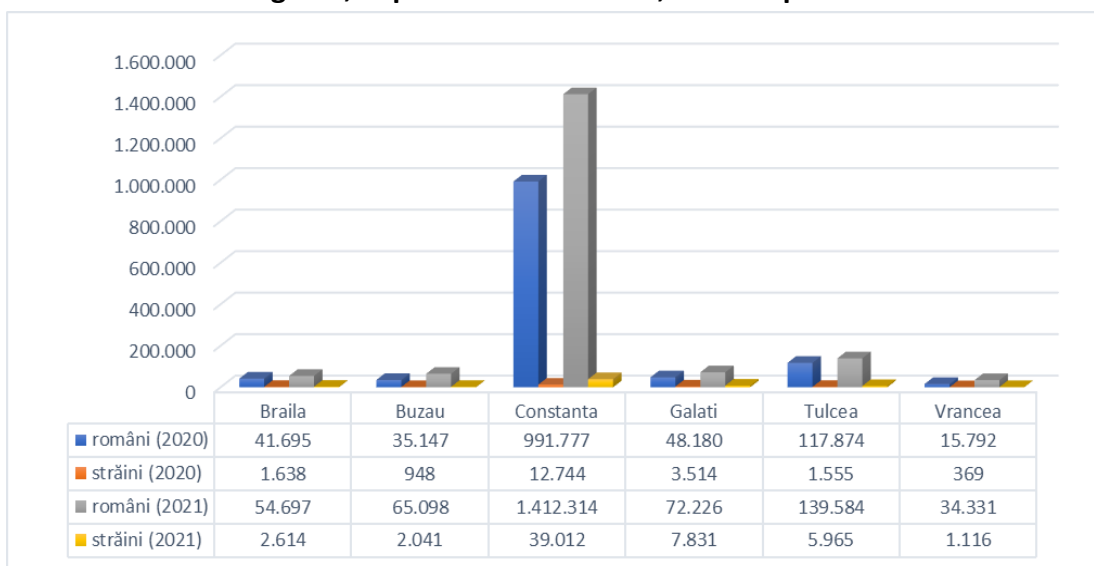
Grafic nr. 2.8.4.16
Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică, tipuri de turiști,
în regiune (2021), UM: nr. persoane

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR104B

În graficul de mai jos se observă o creștere semnificativă a turiștilor români în anul 2021 comparativ cu anul 2020, chiar o dublare a acestora, în județele Buzău, Galați și Vrancea. De asemenea, numărul turiștilor străini a înregistrat o creștere semnificativă în anul 2021, o dublare a numărului acestora în județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați și chiar o triplare în județele Tulcea și Vrancea.

Grafic nr. 2.8.4.17
Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică, tipuri de turiști,
în regiune, în perioada 2020-2021, UM: nr. persoane

Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR104B

Și în privința numărului de înnoptări turistice, în anul 2021, tot județul Constanța este pe poziția fruntașă, cu 5.199.463 înnoptări turistice, înregistrând o creștere accentuată (de la 3.166.706 nopti în anul 2010) în perioada 2010-2019. În anul 2020 acest indicator a scăzut cu 49% comparativ cu anul 2019, dar în anul 2021 acest indicator s-a redresat, nr. înnoptărilor revenind la valoarea înainte de pandemie.

În anul 2021, județul Tulcea a înregistrat 299.301 înnoptări. Observăm o evoluție interesantă a numărului de înnoptări de-a lungul anilor. Până în 2019, numărul înnoptărilor s-a triplat, semnalând o creștere semnificativă a atracției turistice. Totuși, în 2020, s-a înregistrat o scădere bruscă, numărul înnoptărilor înregistrând un declin de 67% față de 2019. Aceasta poate fi atribuită unor posibile cauze, cum ar fi crize sau situații speciale care au redus interesul turistic pentru această destinație. În ciuda scăderii din 2020, în 2021 s-a înregistrat o ușoară revenire, a numărului de înnoptări. Acest lucru poate sugera sau recuperare parțială a interesului turistic în județul Tulcea sau stabilizarea a situației după declinul din anul precedent. În concluzie, numărul de înnoptări în județul Tulcea a avut o evoluție tumultuoasă: creștere semnificativă până în 2019, scădere puternică în 2020, urmată de o stabilizare sau o ușoară revenire în 2021.

Toate celelalte județe au cunoscut o creștere a numărului de înnoptări până în 2019, dar în anul 2021, valorile acestora s-au situat sub pragul de 150.000 înnoptări. În clasamentul acestor județe după numărul de înnoptări, ocupă ultimele poziții: Brăila cu 144.096 înnoptări, Buzău cu 136.194 înnoptări și Galați cu 124.291 înnoptări. Județul Vrancea este plasat pe ultimul loc în clasament, cu cel mai scăzut nivel al activității turistice. Brăila, Buzău și Galați au suferit scăderi semnificative, de peste 50% în ceea ce privește numărul de înnoptări 2021, în comparație cu nivelul lor din 2019, factorul cel mai important care a influențat acest indicator fiind pandemia din 2020. În ceea ce privește județul Vrancea, acesta a înregistrat o scădere a numărului de înnoptări de aproximativ 44,81% în 2021, comparativ cu nivelul din 2019. O preocupare pentru autoritățile locale este aceea că trebuie să îmbunătățească atractivitatea turistică și să revigoreze industria în zonă.

Grafic nr. 2.8.4.18

Numărul de înnoptări turistice, la nivel de județ, în perioada 2010-2021, UM: nr. înnoptări

Județ	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brăila	183.821	204.760	195.944	217.813	225.182	237.562	246.516	240.531	101.581	144.096
Buzău	148.591	182.934	173.460	168.975	175.740	197.583	201.258	205.580	68.064	136.194
Constanța	3.166.706	3.418.997	3.616.980	4.181.306	4.541.851	4.729.186	5.010.766	5.196.530	3.497.428	5.199.463
Galați	75.001	132.334	118.382	137.076	146.693	163.223	160.210	195.005	84.828	124.291
Tulcea	108.705	191.700	126.750	138.177	149.798	210.348	378.758	384.033	302.285	299.301
Vrancea	51.464	55.898	63.206	75.061	74.517	58.179	74.779	75.024	24.824	51.810
Regiunea SE	3.734.288	4.186.623	4.294.722	4.918.408	5.313.781	5.596.081	6.072.287	6.296.703	4.079.010	5.955.155

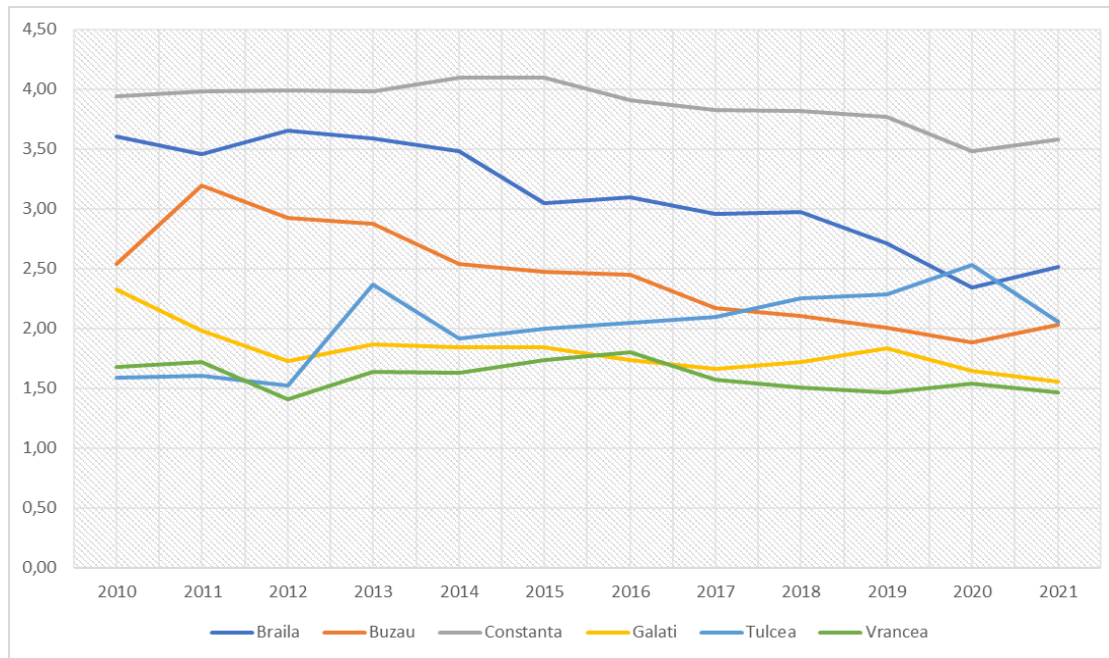
Sursa: INS, TEMPO on-line, TUR105D

Doi indicatori sintetici și de corelație importanți, pentru măsurarea activității turistice dintr-un teritoriu, sunt reprezentați de *Durata medie a șederii* (calculată prin raportarea numărului de înnopțări în structurile de primire turistică la numărul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare) și de *Rata de ocupare* (calculată procentual prin raportarea numărului de înnopțări în structurile de primire turistică la capacitatea de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri – număr locuri/zile).

Pentru durata medie a șederii, valorile sunt relativ mici, ceea ce arată că în majoritatea județelor predomină un turism preponderent de weekend. Chiar dacă gradul de sezonalitate este accentuat, județul Constanța prezintă cele mai ridicate valori (3,58 zile în 2021, în scădere față de perioada 2010-2019). În celelalte județe, valorile sunt peste 2 zile (2,51 – județul Brăila, 2,03 - Buzău și 2,06 Tulcea, iar valori peste 1 zi sunt județele Vrancea – 1,46 zile și Galați – 1,55).

Grafic nr. 2.8.4.19

Durata medie a șederii, la nivel județean, în perioada 2010-2021, UM: nr. zile

Sursa: calcule realizate de ADR SE conform indicatorilor din TEMPO on-line, TUR105D și TUR104B

Durata medie a șederii turistice este scăzută în județele din Regiunea Sud-Est poate fi influențată de mai mulți factori. Acești factori pot varia în funcție de condițiile specifice ale fiecărui județ, cum ar fi: infrastructură turistică insuficient dezvoltată (dacă oferta de cazare, restaurante, facilități de agrement și alte servicii turistice nu oferă calitatea dorită, turiștii pot alege să își limiteze șederea sau să se mute către alte destinații); promovare turistică deficitară (dacă regiunea nu este promovată corespunzător ca destinație turistică, turiștii pot să nu fie conștienți de oportunitățile și atracțiile pe care le oferă. O campanie de promovare eficientă poate atrage mai mulți turiști și îi poate determina să rămână mai mult timp); ofertă culturală și de

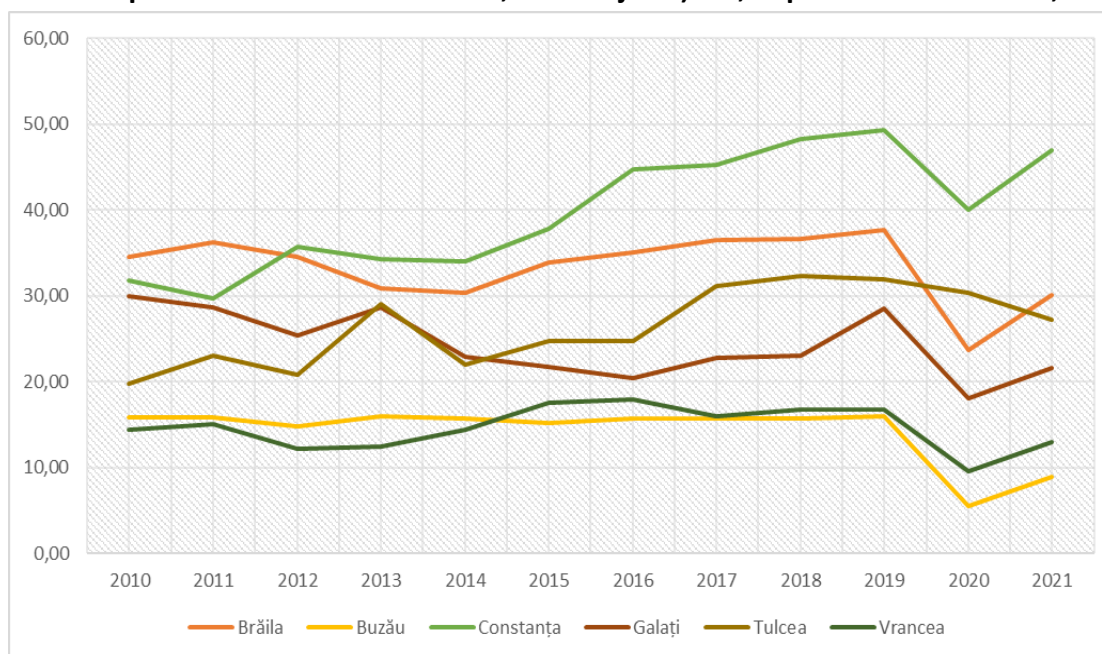
divertisment limitată; lipsa pachetelor turistice atractive; competiția cu alte destinații.

Pentru a îmbunătăți durata medie a șederii turistice în județele din regiune, este important să se dezvolte strategii de dezvoltare turistică. Promovarea atracțiilor, îmbunătățirea infrastructurii, diversificarea ofertelor și crearea unor experiențe memorabile pentru turiști contribuie la creșterea duratei medii a șederii.

În anul 2021, rata de ocupare a structurilor de cazare prezintă valori ridicate, de aproape 50% (46,98%) în județul Constanța, pe poziție secundă fiind județul Brăila (30,06%), urmat de Tulcea cu 27,19%, Galați cu 21,53%, Vrancea cu 12,95% iar Buzău cu doar 8,88%. Cea mai mare parte a județelor din Regiunea Sud-Est prezintă evoluții ascendente până în anul 2019. În anul 2020, din cauza pandemiei Covid, acest indicator a înregistrat scăderi drastice cum ar fi în Buzău de 286%, în Vrancea scădere de 176%, iar în celelalte județe scăderile fiind foarte mici. Anul 2021 își revine dpdv al acestui indicator, în toate județele.

Grafic nr. 2.8.4.20

Rata de ocupare a structurilor de cazare, la nivel județean, în perioada 2010-2021, UM: %

Sursa: calcule realizate de ADR SE conform indicatorilor din TEMPO on-line, TUR105D și TUR103B

Am analizat acest indicator important deoarece ne arată:

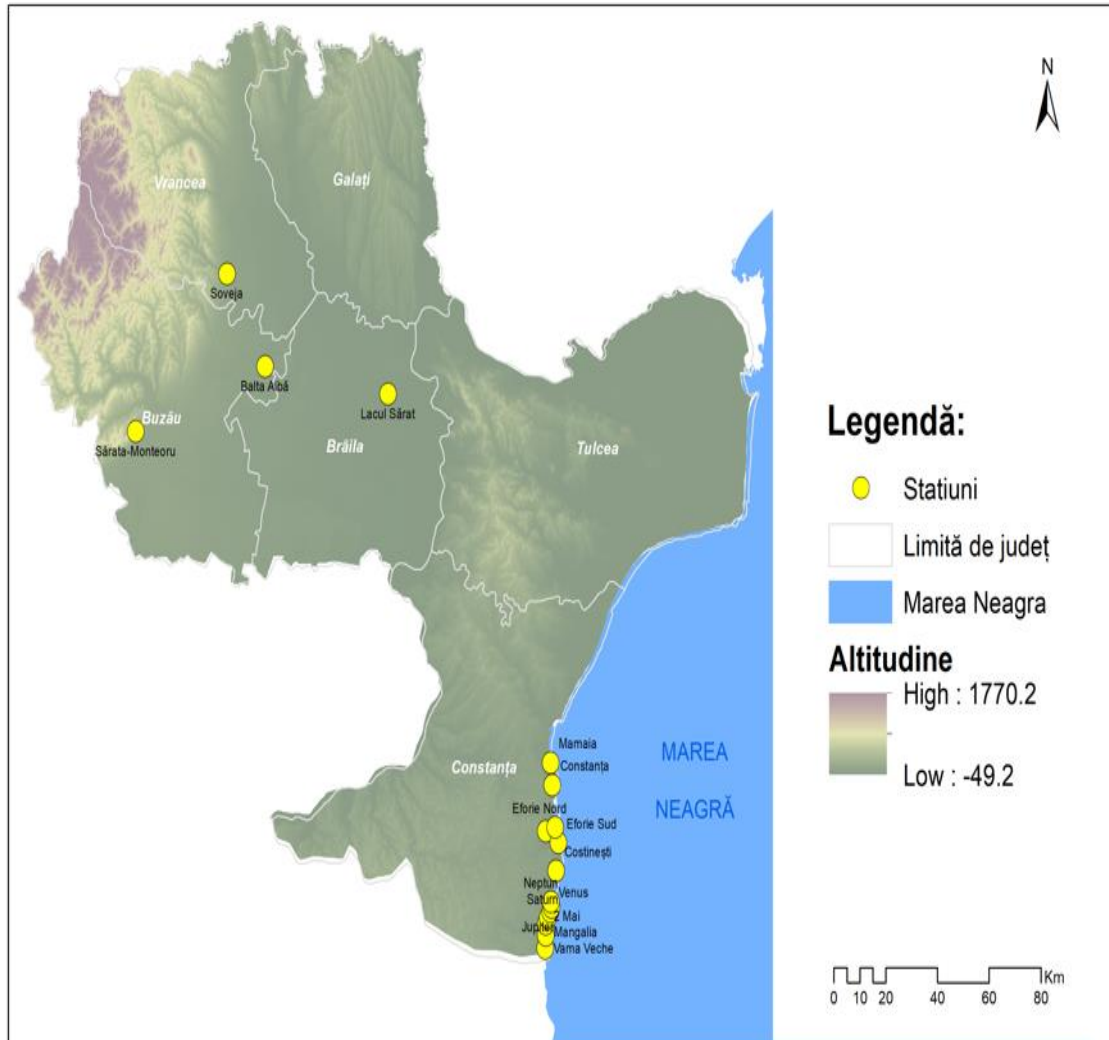
- Diversificarea economiei: O rată mai mare de ocupare turistică în structurile de primire turistică înseamnă că acestea generează mai multe venituri. Aceste venituri sprijină economia locală, contribuind la crearea de locuri de muncă în industria ospitalității, la dezvoltarea de afaceri locale și la creșterea veniturilor din taxele și impozitele aferente. În locuri unde alte sectoare economice pot fi limitate, turismul poate aduce o sursă alternativă de venit și dezvoltare;

- Dezvoltare regională: O industrie turistică sănătoasă și o rată mai mare de ocupare stimulează dezvoltarea regională. Mai multe venituri din turism sunt investite în dezvoltarea infrastructurii, a serviciilor publice și în îmbunătățirea calității vieții pentru comunitatea locală;
- Promovarea culturii și tradițiilor: Turismul promovează cultura, tradițiile și patrimoniul unei regiuni. O rată crescută de ocupare turistică duce la o mai mare vizibilitate și apreciere a obiectivelor culturale și istorice din Regiunea Sud-Est;
- Investiții și îmbunătățiri: O industrie turistică dezvoltată atrage investiții în infrastructură și facilități turistice, ceea ce duce la îmbunătățiri în calitatea serviciilor și în atractivitatea destinației;
- Sustenabilitate: O industrie turistică sustenabilă promovează conservarea mediului înconjurător și a resurselor culturale și naturale. Cu o rată mai mare de ocupare turistică, poate exista un interes crescut pentru dezvoltarea unor practici ecoturistice și responsabile;
- Colaborare intersectorială: Pentru a crește rata de ocupare turistică, diferite sectoare trebuie să colaboreze, cum ar fi turismul, transportul, serviciile alimentare, cultura și divertismentul; Această colaborare contribuie la sinergii și dezvoltare mai amplă;
- Monitorizarea performanței: Rata de ocupare turistică este un indicator important pentru a evalua performanța industriei turistice. Aceasta oferă informații despre cât de bine se descurcă o destinație în atragerea și menținerea turiștilor.

2.8.5 Turismul balnear

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est oferă o varietate de opțiuni pentru turismul balnear, datorită prezenței unor lacuri, izvoare terapeutice și a unor stațiuni cu tradiție în acest domeniu. Acestea sunt localizate în județele Brăila, Buzău și mai ales în județul Constanța, care concentrează stațiuni balneoclimaterice amenajate cu baze de tratament și servicii de agrement, de care turiștii pot beneficia în perioada sejurului. Aceste amenajări pot fi întâlnite în cadrul unor stațiuni cu tradiție, cum ar fi, cele din figurile de mai jos:

Stațiuni turistice din Regiunea Sud-Est

Sursa: Studiu privind Dezvoltarea socio-economică a Regiunii Sud-Est

În Regiunea Sud-Est există 15 stațiuni turistice din care 13 stațiuni turistice de interes național (Cap Aurora, Costinești, Eforie Nord, Eforie Sud, Jupiter, Lacu Sărat, Mamaia, Mangalia, Neptun-Olimp, Saturn, Venus, Techirghiol, zona Mamaia Nord-oraș Năvodari) și 2 stațiuni turistice de interes local (Sărata Monteoru, Soveja). 12 stațiuni sunt balneare cu importante baze de tratament, factorii de cură fiind foarte diverși.

- Stațiunea Cap Aurora – stațiune balneară este cea mai tânără stațiune de pe litoralul românesc. Când a fost inaugurată, stațiunea era considerată „Regina Litoralului” datorită arhitecturii moderne și a condițiilor deosebite pe care le oferea și era frecventată în special de turiști străini. O stațiune retrasă dar modernă, cu un aspect aparte, în contrast cu celelalte stațiuni de pe litoral. Se remarcă în primul rând prin stilul său unic, atât în ce privește hotelurile, cât și spațiile verzi înconjurătoare sau plaja aferentă. Hotelurile au un aspect

piramidal, inspirat parcă de piramidele civilizației Maya din America Centrală. Văzute de pe plajă, hotelurile îți dau impresia că ești în fața unor amfiteatre grandioase - cu atât mai mult cu cât ele sunt situate pe o faleză de câțiva metri înălțime. Văzute de sus, hotelurile au un aspect de caracatiță. Spațiile verzi din jurul hotelurilor, cu vegetație abundentă și alei geometrice îți dau senzația că te afli într-un labirint. Plaja are și ea un aspect unic pe litoral. Împărțită în mai multe golfuri mărginite de stabilopozi și vegetație, plaja are un aspect dantelat impresionant, în special văzută de sus. Aceste mici golfuri transformă plaja într-un loc exotic și intim - în contrast cu plaja întinsă din alte stațiuni. Stațiunea are o tentă de „small resort”. Toate hotelurile sunt situate pe malul mării, au o înfățișare asemănătoare și sunt concepute în așa fel încât foarte multe camere au vedere la mare. Hotelurile dispun de restaurante cu terase, piscină exterioară, shops. În împrejurimile hotelurilor, vă puteți bucura de spații verzi, parcuri cu flori, locuri de joacă pentru copii. În stațiune nu există vile, pensiuni, moteluri sau camping. Nu există cluburi, magazine sau tarabe. Acest lucru face ca stațiunea să fie una liniștită, lipsită de aglomerație și curată - o stațiune perfectă pentru odihnă și relaxare.¹³⁹

- Stațiunea Costinești – este o stațiune balneoclimaterică estivală, localizată în județul Constanța, pe litoral și este folosită îndeosebi în perioada estivală pentru thalaso terapie și cure heliomarine. Este amenajată în prelungirea satului cu același nume, la aproximativ 30 de km de municipiul Constanta, între localitatea Tuzla (nord) și Stațiunea Olimp (sud). Cunoscută ca fiind stațiunea tineretului, Costinești îți primește oaspeții într-o atmosfera veselă și foarte animată. Plaja stațiunii este vegheată de cele două simboluri ale Costineștiului – Obeliscul și epava navei Evanghelia, eșuată în anul 1960. Stațiunea s-a extins foarte mult în ultimii ani, lărgindu-și considerabil capacitatea de cazare. Zona pe care este amplasată stațiunea Costinești este un loc încărcat de istorie, primele dovezi de locuire datând din epoca fierului. Plaja stațiunii Costinești are o lungime de 1 kilometru, iar lățimea sa diferă pe anumite sectoare. În zona de nord, spre Epava, plaja este mai îngustă, acoperită cu nisip fin și mărginită de o faleză joasă.¹⁴⁰
- Stațiunea Eforie Nord – stațiune *balneoclimaterică* permanentă situată pe litoralul românesc al Mării Negre, în județul Constanța, datează încă din anul 1894, punând la dispoziția turiștilor baze de tratament, care folosesc ca factori terapeutici apa sărată și nămolul sapropelic. Dotările bazelor de tratament sunt la cel mai înalt nivel, de la instalații pentru bai calde (apa sărată concentrată provine din lacul Techirghiol), aparatura pentru împachetări calde cu nămol, pentru tratamente ginecologice, aerosoli, kinetoterapie, sauna până la săli de gimnastică medicală, toate ajută la tratarea mai multor tipuri de afecțiuni precum cele locomotorii, reumatice, dermatologice, respiratorii, ginecologice. Plaja stațiunii are o

¹³⁹ <https://capaurora.ro/statiunea>

¹⁴⁰ https://www.litoralulromanesc.ro/descriere_costinesti.htm

lungime de 4 km lungime si lățime cuprinsa intre de 50-100 m, fiind limitata in partea de nord de o faleza înaltă, loc de promenada binecunoscut in aceasta stațiune.¹⁴¹

- Stațiunea Eforie Sud – stațiune estivală, poziționată în sudul litoralului, la aproximativ 18 kilometri de municipiul Constanța, între Eforie Nord si Tuzla. Încadrată de Marea Neagră și Lacul Techirghiol, Eforie Sud este o stațiune linistită, cu mult spațiu verde, unde factorii naturali din zona, nămolul și apa sărată sunt "exploatați" în beneficiul sănătății. Stațiunea este ideală pentru aerohelioterapie și talasoterapie. Pe malul Lacului Techirghiol funcționează o bază de tratament în aer liber unde se pot face împachetări cu nămol rece și băi în lac. Aceste cure naturale sunt indicate în cazul unor afecțiuni, precum: dureri reumatismale, dermatoze, hipotiroidie, limfatism, anemie secundara, rahitism, decalcifiere, oboseală cronică, slăbiciune fizică, stări de după fracturi ale oaselor membrilor. Tratament balnear se mai poate face la Complexul de recuperare medicală "Vraja Mării" și la Secția de Recuperare Medicală Fizică și Balneologie (afecțiuni reumatologice, postraumatice, neurologice, neurochirurgicale).
- Stațiunea Jupiter - statiune de dimensiuni reduse, situata la aproximativ 40 de kilometri de Constanta si la doar 5 kilometri de orasul Mangalia, de care aparține din punct de vedere administrativ. În tratarea afecțiunilor se folosesc factorii naturali de cură: apa mării, nămolul sapropelic, ape sulfuroase. Proceduri: hidroterapie, kinetoterapie, electroterapie, termoterapie, băi sulfuroase, băi de nămol, băi de plante, băi galvanice, gimnastica medicală, duș subacval, împachetări cu nămol sau cu parafină, masajele uscate sau cu nămol, cură geriatrică.
- Stațiunea Lacul Sărat – este o stațiune *balneoclimaterică* permanentă, situată la 5 km de Brăila, ce folosește ca factori de cură nămolul sapropelic cu un grad ridicat de mineralizare al lacului cu același nume. Lacul Sărat este cunoscut pentru conținutul său ridicat de sare, ceea ce îl face potrivit pentru tratamente balneare și terapeutice. Stațiunea este renumită pentru proprietățile sale terapeutice, în special pentru tratamentele balneare bazate pe apa sărată a lacului. Aceste tratamente pot fi benefice pentru o serie de afecțiuni, inclusiv probleme de piele, boli reumatice și afecțiuni ale aparatului locomotor. Printre factorii naturali de cură ai acestei stațiuni, se numără apa minerală (clorurosodică, sulfată, magneziană), nămolul sapropelic și bioclimatul de stepă.¹⁴²
- Stațiunea Mamaia – Povestea stațiunii începe în anul 1905, cand pe fâșia de pământ dintre mare și lacul Siutghiol începe construcția primelor amplasamente turistice de pe litoral. Statiunea a fost inaugurată un an mai târziu, pe data de 28 august 1906. Mica statiune, denumita popular "băi de mare", a devenit în scurt timp oaza de liniște și relaxare a elitelor vremii, dar și a familiei regale, fiind vizitată de un număr record de turiști. Stațiunea cunoaște o "înflorire" accelerată în perioada interbelică, atunci când renumele său trece granițele țării.

¹⁴¹ https://www.infoghidromania.com/eforie_nord.html

¹⁴² <http://www.portal-braila.ro>

Este momentul în care apar primele construcții importante ale stațiunii, amintind aici Castelul Cara-Dalga, reședința de vară a regalității, Cazinoul, vila Albatros (prima unitate de cazare de la malul mării) și Hotel Rex. Spre sfârșitul anilor '50 apare al doilea hotel de pe litoral, denumit București (actual Iaki). Stațiunea are peste 70 de hoteluri și vile turistice de până la 5 stele și oferă aproximativ 30 de mii de locuri de cazare.

Apa de mare are o salinitate relativ redusă și o mineralizare (clorurată, sulfată, sodică, magneziană) de 15,5 g/l, fiind benefică organismului uman pentru curele de talasoterapie și aerohelioterapie. În timpul verii, apa mării atinge temperaturi de 25-26° C. Mareele sunt ne semnificative (10-20 de centimetri), fiind propice pentru băi și diferite sporturi nautice. Aerosolii salini, radiația solară și apa mării sunt factori terapeutici importanți pentru tratarea multor afecțiuni: hipotiroidism, limfatism, anemii secundare, rahitism, decalcifieri și afecțiuni reumatismale.

- Stațiunea Mamaia Nord-oraș Năvodari - este o zona turistică aflată în plină expansiune, cuprinsă între stațiunea Mamaia și orașul Năvodari. Are aceeași factori terapeutici ca și stațiunea Mamaia.
- Stațiunea Mangalia – stațiune *balneoclimaterică*, situată pe litoral, la 45 km de Municipiul Constanța și 11 km nord de punctul de frontieră cu Bulgaria. Este singura stațiune care dispune de prezența izvoarelor minerale (sulfuroase, mezotermale și radioactive), cunoscute și valorificate încă din Antichitatea romană. Izvoarele mezotermale sulfuroase din Mangalia se regăsesc în partea de nord a orașului și sunt valorificate în bazele de tratament cu rezultate recunoscute în ameliorarea și tratarea bolilor degenerative, inflamatorii, și reumatice, al bolilor sistemului nervos central și periferic, al bolilor ginecologice și al anumitor boli dermatologice, respiratorii, cardiovasculare, endocrinologice, ORL.¹⁴³
- Stațiunea Neptun-Olimp – este situată la aproximativ 38 de kilometri de municipiul Constanța și la circa 8 kilometri de orașul Mangalia. Aceasta se află într-o poziție convenabilă, ușor accesibilă de pe litoralul românesc al Mării Negre. Stațiunile Neptun și Olimp sunt renumite pentru beneficiile terapeutice pe care le oferă. Aici, plajele sunt potrivite pentru diverse tipuri de tratamente, cum ar fi: *Aerohelioterapie*, tratament care implică expunerea la aerul și lumina soarelui, benefică pentru sănătatea generală și starea de bine; *Talasoterapie*, terapie bazată pe utilizarea apei de mare și a substanțelor din ea (cum ar fi sărurile minerale) pentru a trata diferite afecțiuni; *Împachetări cu nămol rece*, utilizarea nămolului rece în terapii, cunoscut pentru proprietățile sale de reducere a inflamației și de relaxare a mușchilor. Baza de tratament la Hotelul Doina dispune de o bază de tratament care oferă posibilitatea de a trata o serie de afecțiuni medicale. Aceste afecțiuni includ: boli reumatismale degenerative (afecțiuni ale articulațiilor și ale țesuturilor conjunctive, cum ar fi artroza), boli reumatismale inflamatorii (afecțiuni autoimune cum ar fi artrita reumatoidă), boli diartritice (diferite forme de artrită și alte afecțiuni ale articulațiilor), stări

¹⁴³ https://www.litoralulromanesc.ro/descriere_mangalia.htm

posttraumatismale (tratamentul pentru persoanele care au suferit traume fizice sau leziuni), boli ale sistemului nervos periferic (afecțiuni care implică sistemul nervos din afara creierului și a măduvei spinării), boli ginecologice, dereglări endocrine (probleme legate de glandele endocrine, cum ar fi tiroida sau glandele suprarenale), boli dermatologice (afecțiuni ale pielii), tulburări respiratorii și de altă natură (tratament pentru afecțiuni respiratorii și alte probleme de sănătate).

- Stațiunea Saturn - aflată la o distanță de aproximativ 43 de km de Constanța, stațiunea atrage prin câteva avantaje pe care le oferă turiștilor săi. Cele două baze de tratament ale stațiunii sunt amenajate în incinta hotelurilor Hora și Balada. În cadrul acestor baze de tratament apa mării, nămol sapropelic și apele mezotermale sulfuroase sunt folosite în tratarea mai multor afecțiuni, cum ar fi: afecțiuni reumatismale degenerative (spondiloză cervicală, lombară și dorsală), afecțiuni ortopedice posttraumatice (fracturi, luxații), anemii, manifestări articulare ale bolilor de nutriție (rahitism), boli ale aparatului respirator (emfizem pulmonar, bronșite cronice, alergii respiratorii), boli dermatologice (psoriazis, eczeme cronice, neurodermite), boli metabolice (obezitate, diabet, gută), boli ginecologice. Dintre terapiile folosite pentru tratarea afecțiunilor menționate mai sus amintim: hidroterapie, kinetoterapie, electroterapie, termoterapie (băi sulfuroase, băi de nămol, băi de plante, băi galvanice, gimnastică medicală, dus subacval, împachetări cu nămol sau cu parafina, masajе uscate sau cu nămol, cură geriatrică.¹⁴⁴
- Stațiunea Venus - se află în partea sudică a litoralului românesc, la o distanță de doar 3 kilometri de orașul Mangalia și aproximativ 42 de kilometri de orașul Constanța. Aceasta se află într-o locație privilegiată pe malul Mării Negre. Caracter *balneoclimateric* al stațiunii este renumită, indicând faptul că oferă un mediu propice pentru tratamentele balneare și climaterice. Acest lucru sugerează că această stațiune este bine potrivită pentru cei care doresc să se refacă și să se trateze într-un mediu natural. Stațiunea dispune de ape minerale sulfuroase hipotermale care izvorăsc din solul său. Aceste ape sunt cunoscute pentru proprietățile lor terapeutice și pot fi folosite în tratarea unei game variate de afecțiuni, cum ar fi spondiloza cervicală, dorsală și lombară, stări posttraumatismale, anemie secundară, rahitism, boli ale pielii și boli ginecologice. Pe lângă apele minerale, stațiunea oferă și alte beneficii terapeutice. Acestea includ efectele benefice ale razelor soarelui, care pot ajuta la tratarea afecțiunilor pielii și a problemelor respiratorii, precum și efectele vindecătoare ale apei mării și ale brizei asupra aparatului locomotor.
- Stațiunea Techirghiol – situată pe malul lacului omonim, aceasta este o stațiune balneoclimaterică permanentă, ce are ca principali factori de cură apa sărată și nămolul lacului. În cadrul stațiunii funcționează cinci baze moderne de tratament pentru băi calde cu apă (cu diferite stadii de concentrare a sărurilor) provenită din lac, băi calde cu nămol sau

¹⁴⁴ https://www.litoralulromanesc.ro/descriere_saturn.htm

împachetări cu nămol, aerosoli și hidroterapie.¹⁴⁵ Unul din centrele de tratament deschise tot anul, Sanatoriul Balnear Efosan, este printre cele mai vechi centre pentru tratarea diferitelor afecțiuni prin metode naturale precum bai, aerosoli, namol de Techirghiol.

- Stațiunea Sărata Monteoru – este o stațiune *balneoclimaterică* situată la 18 km de Buzău, înconjurată de dealuri împădurite și terase cu viță de vie, dispusă la o altitudine de 86 m, cu factori terapeutici naturali diverși, legați de izvoarele minerale bogate în săruri de iod, brom, calciu, magneziu, sulf. Stațiunea dispune de baze de tratament pentru hidroterapie, electroterapie, magnetoterapie, ultrasunete, aerohelioterapie și de cure interne cu apă minerală, gimnastică medicală, masaj și activități sportive¹⁴⁶
- Stațiunea Soveja – este o stațiune turistică și *climaterică* situată în județul Vrancea, în Depresiunea cu același nume, la poalele Munților Vrancei, la 82 km de Focșani, cunoscută drept stațiunea cu cel mai ozonat aer din România. Factorii naturali de cură sunt constituiți din izvoarele cu ape minerale, cu ape minerale sulfuroase, clorurate, hipertone și sodice care sunt utilizate pentru tratarea nevrozelor astenice și a stărilor de surmenaj. Instalațiile și aparatură medicală asigură tratamente și proceduri ca: hidroterapia, masoterapia, electroterapia, terapia respiratorie, gimnastică medicală.

2.8.6 Turismul ecumenic

Obiectivele cu caracter religios cuprind un număr însemnat de mănăstiri, localizate în toate județele Regiunii Sud-Est. Înființate în cea mai mare parte în secolele trecute, o parte din mănăstirile regiunii sunt adesea foarte valoroase din punct de vedere istoric și/sau artistic: punct de atracție pentru turiști și pelerini, oferind uneori și facilități de cazare.

Principalele Mănăstiri din Regiunea Sud-Est

<i>Județul</i>	<i>Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)</i>
Brăila	Mănăstirea Măxineni (localitatea Măxineni, 1637)

¹⁴⁵ <http://www.primariatechirghiol.ro>

¹⁴⁶ <http://www.cjbuzau.ro>

Județul	Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)
	 <p data-bbox="410 758 1255 787">https://www.edj.ro/manastirea-nasterea-sfantului-ioan-botezatorul-maxineni</p> <p data-bbox="410 795 1421 863">Mănăstirea Sfântul Pantelimon (Stațiunea Lacu Sărat, localitatea Chiscani, sfârșitul secolului XX)</p> <p data-bbox="423 1398 1403 1423">https://locuridinromania.ro/wp-content/uploads/2016/07/Manastirea-Lacu-Sarat-din-comuna-Chiscani-flickr.jpg</p>
Buzău	<p data-bbox="410 1476 873 1503">Mănăstirea Barbu (localitatea Berca, 1668)</p> <p data-bbox="410 1514 873 1541">Mănăstirea Berca (localitatea Berca, 1672)</p> <p data-bbox="410 1551 824 1579">Mănăstirea Carnu (localitatea Teghea)</p> <p data-bbox="410 1589 1089 1617">Mănăstirea Cetatea Bradu (localitate Hales, secolul al XVIII-lea)</p> <p data-bbox="410 1627 885 1654">Mănăstirea Ciolanu (localitatea Tisău, 1570)</p>

Județul	Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)
	 <p data-bbox="581 800 1247 827">https://arhiepiscopiabzvn.ro/wp-content/uploads/2015/12/epbz_0235.jpg</p> <p data-bbox="410 982 946 1010">Mănăstirea Găvanu (localitatea Mânzălești, 1707)</p> <p data-bbox="570 1587 1260 1614">https://str.crestin-ortodox.ro/foto/1176/117518_manastirea-gavanu_w220.jpg</p> <p data-bbox="410 1633 980 1661">Mănăstirea Poiana Mărului (localitatea Bisoca, 1730)</p> <p data-bbox="410 1671 898 1698">Mănăstirea Rătești (localitatea Rătești, 1634)</p> <p data-bbox="410 1709 1214 1736">Mănăstirea Sfânta Treime – Podul (sat Cotatcu, localitatea Podgoria, 1946)</p>
Constanța	<p data-bbox="410 1787 954 1814">Mănăstirea Adamclisi (localitatea Adamclisi, 2005)</p> <p data-bbox="410 1824 932 1852">Mănăstirea Basarabi (localitatea Basarabi, 1957)</p> <p data-bbox="410 1862 1045 1890">Mănăstirea Colilia (localitatea Colelia, începutul secolul XX)</p>

<i>Județul</i>	<i>Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)</i>
	<p>Mănăstirea Dervent (localitatea Galița, începutul secolului XX)</p> <p><i>Manastirea Dervent</i></p> <p>Mănăstirea Peștera Sfântului Andrei (localitatea Ioan Corvin, înființată în cursul dominației otomane)</p> <p><i>Manastirea Pestera Sfântului Apostol Andrei</i></p> <p>Mănăstirea Sfânta Elena de la Mare (localitatea Olimp) Mănăstirea Sfânta Maria (localitatea Techirghiol, 1928)</p>
Galați	<p>Mănăstirea Adam (localitatea Adam, secolul XVI) Mănăstirea Buciumeni (localitatea Buciumeni, (sec.XV - 1430)</p>

Județul	Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)
	 <p data-bbox="553 758 1273 783">https://str.crestin-ortodox.ro/foto/1176/117543_manastirea-buciumeni_w220.jpg</p> <p data-bbox="410 789 1024 926">Mănăstirea Cârломănești (sec.XVII) Mănăstirea Nașterea Maicii Domnului Cudalbi (1938) Mănăstirea Vladimirești (Comuna udor Vladimirescu) Catedrala Arhiepiscopală „Dunărea de Jos” (Galați, 1917)</p>
Tulcea	<p data-bbox="410 940 963 1005">Mănăstirea Cocoș (localitatea Niculițel, 1832-1835) Mănăstirea Saon (localitatea Niculițel, 1846)</p> <p data-bbox="841 1619 987 1644">Manastirea Saon</p> <p data-bbox="410 1667 1195 1879">Mănăstirea Uspenia (localitatea Slava Cercheza, 1840) Mănăstirea Voivodenia (localitatea Slava Cercheza, secolul XVII) Mănăstirea Celic Dere (localitatea Frecăței, începutul secolului al XIX-lea) Mănăstirea Halmyris (localitatea Murighiol, 2002) Mănăstirea Dinogetia (sat Garvan, localitatea Jijila, 2004) Mănăstirea Letea (Sat Letea, localitatea C.A. Rosetti, 2004)</p>

<i>Județul</i>	<i>Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)</i>
	Mănăstirea Izvorul Tămăduirii Măcin (2005)
Vrancea	<p>Mănăstirea Brazi (localitatea Panciu, 1650)</p> <p>Mănăstirea Buluc (localitatea Jariștea, 1679)</p> <p>Mănăstirea Cotești (localitatea Corești, 1720)</p> <p>Mănăstirea Dălhăuți (sat Dălhăuți, localitatea Cârligele, 1464-1469)</p> <p>Mănăstirea Lepșa (localitatea Tulnici, secolul XX)</p> <p>https://str.crestin-ortodox.ro/foto/1176/117529_manastirea-lepsa_w220.jpg</p> <p>Mănăstirea Mera (localitatea Mera)</p> <p>Mănăstirea Mușunoaiele (localitatea Fitionești, sec.XVII)</p> <p>Mănăstirea Recea (localitatea Dumbrăveni, secolul XXI)</p> <p>https://str.crestin-ortodox.ro/foto/1176/117530_manastirea-recea_w220.jpg</p> <p>Mănăstirea Rogozu (localitatea Slobozia Bradului, 1647)</p> <p>Mănăstirea Valea Neagră (localitatea Nistorești, 1755)</p>

Județul	Denumire (localitate și data de înființare sau a primei atestări documentare)
	Mănăstirea Vărzărești (localitatea Urechești, 1645)
	Mănăstirea Vizantei (localitatea Vizantei, secolul XVI)
	Mănăstirea Sihastru (localitatea Homocea, secolul XVII)
	Mănăstirea Soveja (comuna Soveja, 1645)
	Mănăstirea Sfântul Ioan – Brazi (localitatea Panciu, 1826-1828)

Surse: <http://www.crestinortodox.ro>; <http://www.resurse-ortodoxe.ro>; <http://www.obiective-turistice.ro>; <http://www.qhiduluristic.ro>; <http://www.romanianmonasteries.org>

Principalele Biserici din Regiunea Sud-Est

Biserica Sf. Nicolae din Sulina (județul Tulcea), construită între 1863-1868 și refăcută în 1923.¹⁴⁷
 Biserica Greacă din Brăila (1863-1872) având hramul „Buna Vestire”, un interior caracterizat prin combinația de stiluri bizantin, neogrecesc, gotic, de influență renașcentistă, prevăzută cu vitralii valoroase și fresce realizate de Gheorghe Tătărescu.

<https://obiectivbr.ro/content/biserica-greac%C4%83-perla-br%C4%83ilei>

Biserica „Sfinții Mihail și Gavril” din Brăila, fostă moschee (sec. XVII), transformată în 1831 în biserică ortodoxă.

Biserica Episcopiei Buzău, de mari dimensiuni construită în 1507, în timpul domniei lui Radu cel Mare și reconstruită de Matei Basarab în 1649.

”Biserica dintr-o piatră”, din satul Vârf, comuna Năieni, județul Buzău.

¹⁴⁷ Sursa: <https://www.citulcea.ro>

<https://locuridinromania.ro/wp-content/uploads/2016/12/Biserica-Dintr-o-Piatra-din-comuna-Naeni-panoramio.jpg>

Pictura bisericii este realizată în manieră bizantină, respectând erminia lui Dionisie din Furna, călugăr grec. Catapeteasma este sculptată în piatra de Năeni, lucru foarte rar la lăcașele de cult ortodox din Europa. Strana este de asemenea dantelată în piatră, în aceeași manieră, emanând un aer de puritate și durabilitate peste veacuri.

Biserica Mănăstirea Râmnicu Sărat, ridicată în timpul lui Constantin Brâncoveanu (1691-1697).
Catedrala Ortodoxă din Constanța, construită între 1883 și 1895 în stil vechi arhitectural din Țara Românească

https://str.crestin-ortodox.ro/foto/678/67797_catedrala-petru-pavel-constanta.jpg

Biserica elenă Metamorfosis din Constanța (1865 - 1867).

Biserica-fortăreață „Precista” de la Galați, construită în 1647 în timpul domniei lui Vasile Lupu, valoros monument de arhitectură

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Biserica_Fortificata_Precista_Galati.jpg

Biserica „Movromol” la Galați, zidită în 1669 de Gheorghe Duca și refăcută de fiul său între 1700 - 1703.

Basilica Niculițel (la 15 km de Isaccea, în județul Tulcea), cea mai veche construcție de acest gen cunoscută până în prezent în țara noastră. Este un unicat arhitectonic în Europa. Basilica și cripta au fost construite în timpul împăratului Valens (după 370 d.Hr.).

Deosebite din punct de vedere istoric și artistic sunt edificiile religioase musulmane din județele **Constanța și Tulcea**: Moscheea lui Ali Gaza Pașa din Babadag, Tulcea, cel mai vechi monument de arhitectură musulmană din România (sec. XVII).

2.8.7 Principalele puncte de atracție turistică (din fiecare județ al regiunii)

Punctele de atracție turistică din județul Brăila

Potențialul turistic natural

Printre cele mai importante elemente naturale care atrag turiștii, în cadrul județului Brăila se pot enumera: Dunărea și Insula Mare a Brăilei, prin brațele Cremenea, Măcin și Vâlcium, ce pot fi folosite pentru mici croaziere cu vaporul. Se adaugă ostroavele de pe brațul Cremenea, dominate de un frumos peisaj natural - păduri de sălcii, canale, mici lacuri. Zonele din jurul lacurilor Blasova și Japsa Plopilor, și privalul Filipoiu pot reprezenta de asemenea atracții turistice, iar lacurile sărate și cele cu apa dulce reprezintă obiective turistice importante. Plajele naturale reprezintă, de asemenea atracții turistice care, pot fi amenajate pentru turiști. Se înscriu în această categorie plajele de la Brăila (pe malul stâng al Dunării - "Plaja Lipovenească"), Corotisca, Blasova, Ianca, Căineni etc.

Fluviu Dunărea - al doilea cel mai mare fluviu din Europa, formată din confluența a două râuri (Breg și Brigach) ce izvorăsc din Munții Pădurea Neagră (Germania), de sub Vârful Kandel (1241 m), constituie o adevărată oportunitate de dezvoltare a transporturilor turistice pe apă, până în Delta Dunării. Pe teritoriul țării noastre, dar și în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, Fluviul Dunărea formează mai multe brațe:

Brațele Borcea și Ostrov – sunt formate în dreptul localității Siliștea, între Brațele Borcea și Dunărea Veche se formează Balta Ialomiței.

Brațul Dunărea Veche – un braț mai puțin navigat, ce separă Balta Brăilei de zona Dobrogei, este format după Giurgeni.

Brațul Vâlcium – este considerat cel mai important braț din partea vestică, ce mărginește Balta Brăilei, iar în partea sa de sud, cuprinde și Rezervația Naturală Balta Mică a Brăilei.

Brațul Calia – mărginește la V Rezervația Naturală Balta Mică a Brăilei și se formează în zona localității Zona Gârluței.

"Parcul Natural Balta Mică a Brăilei" – este o zonă umedă de importanță internațională situată în partea de Sud-Est a României, ce ocupă 62 km din cursul Dunării, între podul rutier Giurgeni-Vadu Oii și Brăila. A fost declarată în luna iunie 2001 (poziția 1074 pe lista Convenției Ramsar), iar din anul 2008 a primit statutul de sit Natura 2000, ca sit de importanță comunitară și Zonă pentru protecția păsărilor. Pe o suprafață de 241 km², și o grupare de 7 insule mari, aria protejată conservă o serie de ecosisteme acvatice și terestre, în regim de inundații libere, lăsate după terasamentul văilor Brăila și Ialomița. Suprafețele acestor insule sunt cuprinse între 242 ha (Insula Harapu) și 9727 ha (Insula Mică a Brăilei) separate, la rândul lor de 7 ramuri dunărene, cu o lungime de curs de apă de aproape 150 km (149 km). Aceste insule sunt formate din 4466 ha de habitate acvatice, care sunt grupate în 52 de lacuri interioare (cu suprafețe ce variază între 11 ha

și 322 ha) și 10709 ha de habitate terestre. Accesul turiștilor în cadrul zonei se realizează prin următoarele puncte de intrare:

Satul Giurgeni – poarta principală de acces, de pe Drumul European 60, care facilitează și accesul către zona de protecție integrală, denumită *Egreta*. Accesul este permis cu bărci ușoare, bărci rapide sau bărci cu aburi.

Municipiul Brăila – reprezintă cea de-a doua poartă de acces, până în Zona de protecție integrală, *Fundu Mare*. Accesul se realizează cu bărci rapide sau lente.

Satul Gropeni – este ce-a de-a treia poartă de acces, care se realizează pe o șosea asfaltată până la feribot și apoi cu bărci ușoare, către amonte pe Dunăre și ramura Vâlcu până în Insula Mică a Brăilei și în aval ramura Calia și Dunăre, până la Insula Calia.¹⁴⁸

Potențialul turistic antropic

Resurselor turistice antropice au o răspândire mai redusă pe teritoriul județului, cele mai importante fiind localizate în Municipiul Brăila. Se remarcă astfel: Teatrul “Maria Filotti”, Teatrul de păpuși, Muzeul de istorie cu numeroasele sale obiecte și documente privind evoluția orașului și a împrejurimilor. Muzeul de Artă adăpostește colecții de pictură, sculptură și grafică, ale unor maeștri români. Printre monumentele de arhitectura ale municipiului, putem aminti: Biserica “Buna Vestire” sau “Biserica Greacă” cu fresce ale pictorului Gh. Tătăărăscu, Biserica “Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” fostă geamie, transformată în 1831 în biserică ortodoxă. Tot în cadrul Municipiului se află Filiala Comunității Rușilor Lipoveni de la Brăila” și Centrul Mondial al bisericilor episcopale ale creștinilor ortodocși de rit vechi. Alte obiective turistice, cu valoare istorica sunt reprezentate de rețeaua de hrube și fragmente din zidul cetății Brăilei. În sud-vestul orașului se afla Parcul Monument (cel mai mare din oraș), Muzeul de Științe ale Naturii. De Municipiul Brăila se leagă nume de seamă ale țării, cum ar fi scriitorii, Ștefan Petica, Panait Cerna, Anton Bacalbașa, Mihail Sebastian, Miha Dragomir, Perpessicius - Dumitru S. Panaitescu, cântăreții de opera George Niculescu-Basu, Hariclea Darclée, oamenii de știință Gheorghe Munteanu Murgoci, Gheorghe Vâlsan.

Punctele de atracție turistică din județul. Buzău¹⁴⁹

Potențialul turistic natural

Potențialul turistic natural al județului Buzău este dat de bogăția resurselor morfo-peisagistice superioare, datorită prezenței, pe de o parte a unui relief montan în partea de N (Munții Buzăului cu Munții Siriu, Masivul Penteleu, Munții Podu Calului, Munții Monteoru și Culmea Ivănețu, precum și o mică parte din Munții Vrancei), pe de alta a prezenței Subcarpaților de Curbură, care pe teritoriul județului Buzău dețin areale importante și nu în ultimul rând, a prezenței Câmpiei

¹⁴⁸ <https://bmb.ro/index.php/en/home/>

¹⁴⁹ <http://cjbuzau.ro/wp-content/uploads/2017/07/Strategia-Turism.pdf>

Buzăului și Râmnicului ca și componente ale Câmpiei Române, a Bărăganului românesc, în sudul județului.

Platoul Meledic reprezintă o arie naturală mixtă de interes național, situată la aproximativ 60 km de Municipiul Buzău, în zona Subcarpaților de Curbură, în bazinul râului Slănic, de categoria a IV-a IUCN (rezervație geologică, speologică, botanică și zoologică), care se întinde pe teritoriul administrativ al localităților Lopătari și Mânzălești. Altitudinal, Platoul se găsește la o altitudine cuprinsă între 424 m și 607 m, încadrat de Râurile Meledic (la nord), Jgheab (la est), Slănic (la sud) și Pârâul Sărat (la vest). Particularitățile acestui Platou sunt reprezentate de Peștera „6S Meledic” din partea de nord a platoului și Peștera cu 3 intrări. Prima peșteră, este a doua din lume, ca lungime și se remarcă prin varietatea și frumusețea concrețiunilor de sare. Celelalte peșteri sunt de dimensiuni mai reduse, însă sunt de asemenea valoroase prin ansamblurile concrețiunilor de sare. În zonă se mai găsesc și Lacul Mare (cu apă dulce și o adâncime de 20 m, desfășurat pe o suprafață de 0,72 ha) și Lacul Castelului (0,38 ha). În apropiere se află o tabără de sculptură, din 2001, la inițiativa prof Dumitru Cristea și Cornelia Ionescu Ciurumelea.

Vulcanii Noroioși – puși în evidență, pentru prima dată, cu ocazia unor prospecțiuni petroliere la Berca, Județul Buzău, în anul 1924 au fost declarați Rezervație naturală (categoria IV-IUCN). Aceștia se prezintă sub forma unor movile conice, formați prin erupția gazelor naturale, ce vin de la aproximativ 3000 m. spre suprafața pământului. Gazele care ies spre suprafață, împing spre suprafață apă amestecată cu argilă, într-un amestec aproape lichid (fapt ce explică și altitudinea redusă a acestora) și formează un nămol, care se usucă în contact cu aerul, formând niște structuri conice asemănătoare unor vulcani. Nămolul de la suprafață este rece, provenind din stratele de argilă. Rezervația se întinde pe o suprafață de 30 ha, între Berca și Scorțoasa și este formată din patru areale: La Fierbători, Pâclele Mari, Pâclele Mici și Beciu.

Rezervația naturală ”Chihlimbarul de Buzău” – reprezintă, de asemenea o arie naturală protejată, de interes național (categoria III-IUCN, o rezervație naturală geologică și paleontologică), situată pe teritoriul comunei Colți, care se desfășoară pe aproximativ 2,5 ha. În stratele dezvelite sau în sol, au fost descoperite roci de chihlimbar sau ambră galbenă, care se remarcă prin valoarea deosebită, din punct de vedere calitativ și prin paleta de peste 160 de culori și nuanțe ale acestora (de la roșu la negru). Unele dintre acestea dispun de un conținut de resturi fosile. În cadrul ariei protejate se găsește și fosta mină ambriferă *Strâmba* (una dintre cele mai productive). La Colți se mai află un muzeu al chihlimbarului, într-o casă construită în stil popular, iar în apropiere a fost săpată și o mină, folosită în scopuri turistice. În cadrul acesteia funcționează și un atelier de prelucrare a chihlimbarului.

Focurile vii – reprezintă un fenomen natural în apropierea satului Terca, la o distanță de aprox. 60 km de Municipiul Buzău. Rezervația este situată la o altitudine de 840 metri, pe dealul de pe malul stâng al Râului Slanic. Accesul, către Focurile vii, se face pe drumul E85 dinspre Mărăcineni spre Săpoca.

Lacul Vulturilor (Lacul fără fund) – un lac periglaciatic, în Munții Siriu (pe versantul estic al Mălâia), aflat la peste 1400 m (1420 m), cu o adâncime maximă de 2,5 m, și a cărui denumire a stârnit o serie de legende.

„Babele” (Trovanții) de la Bozioru – sunt situați pe Valea Bălăneșei sub forma unor stânci bizare, denumite și *pietre vii*, deoarece s-ar crede că ar crește din nisip. Trovanții de aici au forme spectaculoase (sfere sau ovoide, alungite sau îngemănate), care deseori sunt asemănate cu forme zoomorfe sau antropomorfe. Aceștia se regăsesc în ansamblul Geoparcului „Ținutul Buzăului”.

Potențialul turistic antropic

Resursele turistice antropice din județul Buzău se leagă de evoluția civilizației umane, precum și de interferențele între specificul celor trei provincii istorice românești. Județul posedă un bogat și complex patrimoniu cultural, cu tradiție istorică, reprezentat prin vestigiile arheologice, monumentele istorice, de arhitectură și de artă din mai multe perioade istorice: vestigii arheologice din paleolitic, neolitic, epoca bronzului și fierului, romană și până în Evul Mediu timpuriu (ceramică, unelte, monede, podoabe, morminte, așezări, etc.) și obiective din perioada medievală, incluse siturilor urbane sau rurale (în majoritatea localităților rurale); edificii religioase (declarate monument istoric) ce se leagă organic de specificul și religia populației care a trăit sau trăiește în județ; edificii culturale: muzee și colecții muzeale, case memoriale, biblioteci; monumente și statui; complexe arhitectonice urbane.

Vestigii arheologice - cele mai cunoscute și cercetate situri arheologice sunt cele de la Pietroasele, Năeni, Cârlo-mănești (comuna Vernești), Pârscov, Gherăseni etc.

Edificiile religioase - obiective turistice antropice reprezentative prin realizările tehnice și artistice remarcabile, prin valoarea simbolică, prin dimensiuni, iconografie, colecții de obiecte religioase etc., dar și printr-un stil arhitectonic aparte, propriu etapei istorice în care au fost ridicate. Se pot menționa Chilia lui Ambrozie și Crucea Manafului de la Breaza.

Ansamblul Vestigiilor Rupestre de la Aluniș – Colți – Bozioru - considerat leagăn al creștinătății din România, un complex de vestigii ale unor construcții rupestre cu funcții dominante cultice și de refugiu, a căror origine coboară uneori până în preistorie.

Potențialul turistic dat de bisericile de lemn (peste 60 de astfel de monumente, unele cu valoare istorică), importanța acestora derivând din vechime (majoritatea din perioada secolelor XVIII și XX); arhitectură, conservarea unor picturi cu valoare, icoanele cu mare încărcătură spirituală, etc.

Muzeele - adăpostesc și conservă, vestigii și obiecte de patrimoniu material și spiritual, reprezentative pentru istoria și cultura regiunii:

- Muzeul Județean Buzău
- Muzeul Municipal Râmnicu-Sărat

- Muzeul „Timpul Omului” din Mânzălești din apropierea Pietrei Albe de la Grunj
- Casa Memorială “Vasile Voiculescu” de la Pârscov, comuna Pârscov
- Casa Memorială „Irineu Mihălcescu” de la Valea Viei – Pătârlagele

Geoparcul „Ținutul Buzăului” – program din anul 2007 inițiat de către Universitatea din București în parteneriat cu CJ Buzău. Acesta este implementat și coordonat de către un grup de lucru profesional, intitulat Geo-Team, și reprezintă un teritoriu rural de dezvoltare sustenabilă (format din 18 comune), candidat la titlul de Geoparc UNESCO, pentru conservarea și valorificarea elementelor naturale și de patrimoniu istoric și cultural din zonă. Localitățile incluse sunt: Beceni, Berca, Bisoca, Bozioru, Brăești, Cănești, Chiliile, Colți, Cozieni, Lopătari, Mânzălești, Odăile, Pânăta, Pârscov, Sărulești, Scorțoasa, Valea Salciei și Vintilă Vodă.

Barajul Siriu – este un baraj din rocă, steril și un miez de argilă, construit între 1972-1994, pe Râul Buzău, în comuna Siriu, între cele două masive montane (Siriu și Podu Calului). Barajul a fost construit cu scopul de a alimenta cu apă potabilă și industrială, localitățile aflate în aval, dar și de producere a energiei electrice, prin intermediul Hidrocentralei Nehoiașu (42 MW). Barajul mai îndeplinește și rolul de regularizare a cursului râului. În urma construcției acestuia, Drumului Național 10 (DN10) i-a fost modificat traseul, acesta din urmă ocolind lacul Siriu, prin intermediul unor viaducte.

Drumul Cramelor – este un drum turistic, recent refăcut și asfaltat, ce se desfășoară pe o distanță de 50 km și cu o diferență de nivel de peste 400 m, ce șerpuiește peste Dealul Mare, ce traversează întinse teritorii ocupate cu vii și păduri. Sinonim cu Drumul Vinului, acesta pornește din dreptul localității Pietroasele și se termină la Fântâna lui Mihai. De-a lungul acestui drum, se pot vizita o serie de obiective turistice valoroase, cum ar fi cramele de vinuri, Tabăra de sculptură Măgura (un muzeu în aer liber, ce datează din perioada comunistă), cetăți foarte vechi (satul dacic de la Năeni), schituri și mănăstiri, locul unde a fost descoperit tezaurul Cloșca cu puii de aur. Tot în zonă mai sunt și câteva amenajări pentru agrement, cum ar fi un circuit de motocros, un teren de paint-ball, o tiroliană, echitație cu ponei.

Așezările Rupestre de la Bozioru – sunt întinse pe 80 de kilometri, și se găsesc în număr de 30 de așezări rupestre, un izvor de povești cu portaluri energetice, dispariții umane și comori ascunse de către boieri. Asemenea așezări se găsesc pe raza localităților Bozioru, Colți, Cozieni și Brăești. Atestate prin secolul XVI, când au fost locuite de sihaștrii sau transformate în bisericii, așezările rupestre datează din epoca bronzului. Acestea erau folosite cu rol de adăpost și lăcaș de cult. Pe unele dintre stânci se pot observa simboluri precreștine, inscripții în chirilică și cruci ce vin să confirme locuirea zonei de-a lungul timpului.

Punctele de atracție turistică din județul Constanța¹⁵⁰

¹⁵⁰ <https://www.scribtub.com/geografie/turism/JUDETUL-CONSTANTA-POTENTIAL-TU93548.php>

Potențialul turistic natural

Relieful județului Constanța se prezintă ca un podiș suspendat, cu aspect tabular, cu o ușoară înclinare spre nord-vest și cu o pantă mai înclinată în apropierea litoralului. Pe valea Carasu acesta coboară până la 50 m altitudine, pe aripa nordică, iar în sud se ridică până la 200 metri. Principalele unități naturale de relief sunt: podișul (Podișul Dobrogei), Litoralul românesc al Mării Negre (Dobrogea maritimă) și Valea Dunării.

Marea Neagră este a treia mare europeană ca suprafață și a doua ca adâncime, cu salinitate redusă (17-18 la mie la țărâm) și o temperatură a apei în anotimpul de vară de 20-25 grade. Litoralul românesc al Mării Negre se întinde pe o lungime de aproximativ 100 kilometri (din totalul de 244 km), între brațul Chilia și Vama Veche și cuprinde țărmul și platforma continentală.

Potențialul turistic antropic

Este dat de prezența localităților, unele dintre acestea cu vechime remarcabilă, Constanța fiind un important port maritim și centru turistic. Orașul adăpostește clădiri cu un farmec pitoresc, ce poartă amprenta stilului Art Nouveau sau a celui modern românesc, cu influențe (arabe și turcești). Astfel, pot fi admirate casele de pe Bd. Elisabeta, de pe faleză, cum ar fi Consulatul Republicii Chineze, clădirea Teatrului Elpis (Teatrul de Păpuși), clădirea vechii prefecturi și clădirea fostei reședințe regale- fostul sediul al Tribunalului Județean. În zona veche a portului pot fi admirate clădirea Bursei Marine (construită în perioada 1910-1915), silozurile de cereale (a căror construcție a durat din 1899 până în 1909), sau gara maritimă. Farul din incinta portului, impunător și montat într-un turn de piatră, cu o înălțime de 12,75 m deasupra nivelului mării, a fost decorat cu basorelieful regelui Carol I, cel care, la 27 septembrie 1909, a inaugurat deschiderea portului.. Termele romane au fost ridicate în același timp cu Edificiul Roman, fiind aduse la lumina zilei doar 300 metri pătrați din băile publice ale orașului antic Tomis.

Resursele turistice mai sunt completate și de: Zidul cetății Tomis, Cele cinci Bazilici antice, Catedrala ortodoxă Sfinții Apostoli Petru și Pavel, Moscheea Mare, Geamia Hunchair, Bustul lui Mihai Eminescu, Farul genovez, Vila Suțu, Biserica Apostolică Ortodoxă Armeană, Muzeul de artă populară, Muzeul Ion Jalea, Expoziția „Din bogățiile și frumusețile Oceanului planetar, Casa cu lei, Sinagoga Comunității Evreilor, Teatrul Ovidiu, Cazinoul, Muzeul Marinei Române, Muzeu de Artă Constanța, Muzeul de arheologie, Delfinariul, Planetariu, Acvariul.

Callatis (actualul Municipiu Mangalia) are o vechime de peste 2000 de ani și are, în prezent, o populație de 45.000 locuitori. Localitatea este astăzi și o stațiune balneoclimaterică permanentă, aflând-se pe aceeași latitudine cu renumitele localități Nisa, Monaco, San Remo. Numele de Mangalia derivă din bizantinul „Pangalia” ce înseamnă cea mai frumoasă, iar orașul s-a dezvoltat după cel de-al doilea război mondial.

Localitatea Limanu, la 9 km. sud de Mangalia, se remarcă prin Peștera Limanu, declarată rezervație speologică (nu este inclusă în circuitul turistic).

Municipiul Medgidia, cunoscut ca important târg al negustorilor de cereale de la mijlocul secolului al XIX-lea, a cunoscut o dezvoltare mai amplă după cel de-al II-lea război mondial. În localitate se află Muzeul de Artă, care expune lucrările renumitului artist Lucian Grigorescu, născut în acest oraș. Nu departe de oraș, la Mircea Vodă (10 km.) se află urmele unui castru roman, iar la Castelu (8 km), a fost descoperită o necropolă feudală.

Cernavodă, întemeiat de geto-daci, este menționat pentru prima dată sub numele de Axiopolis de către geograful Ptolemeu. Aici au fost făcute primele descoperiri privind comuna primitivă, și anume celebrele statuete de lut din epoca neolitică „Gânditorul de la Cernavodă” și „Femeia Șezând”, ale culturii Hamangia. Dezvoltarea orașului a fost influențată de construcția podului peste Dunăre, între 1890-1895, de către inginerul Anghel Saligny.

Orașul Hârșova este cunoscut din antichitate sub numele de Carsium; cetate întemeiată în timpul împăratului Traian, în anul 103 d.Hr. Nu departe de oraș se află rezervația geologică „Canaralele de la Hârșova”, un complex de calcare sub forma unor stânci impunătoare.

Stațiunea Techirghiol s-a dezvoltat pe seama condițiilor curative ale apei lacului (bogată în cloruri de sodiu și magneziu) și ale nămolului sapropelic.

La nivelul Jud. Constanța, avem următoarele rezervații naturale:

Canaralele de la Hârșova – o arie protejată, monument al naturii de interes național, categoria a III-a IUCN (rezervație naturală geologică și geomorfologică);

Dunele marine de la Agigea – o arie protejată de interes național (categoria a IV-a IUCN (rezervație botanică);

Dealul Alah Bair – este o arie protejată de interes național, de categoria a IV-a IUCN (rezervație floristică și geologică);

Fântânița-Murfatlar – reprezintă o arie protejată de interes național, de categorie a IV-a IUCN (rezervație floristică și faunistică);

Grindul Chituc – un grind maritim, ce separă apele complexului lagunar Razim-Sinoe de cele ale Mării Negre. La nivelul acestuia s-a constituit o arie protejată de categorie a IV-a IUCN;

Grindul Lupilor – un grind maritim care separă apele Lacului Sinoe de cele ale Lacului Zmeica (la jumătatea Complexului Lagunar);

Insula Ceaplace – este situată în partea de nord a Lacului Sinoe, cu o suprafață de 0,6 ha și o lungime de 4.514m. Insula are forma unui atol și delimitează în nord-vestul lacului un mic golf;

Insulele Prundu cu Păsări;

Lacul Agigea – este un important liman fluviatil, ce adăpostește între 5000-10.000 păsări, situat în NE Canalului Dunăre-Marea Neagră și la SV Comunei Agigea, cu o suprafață de 35 ha. Lacul este o rezervație naturală de tip zoologic;

Lacul Bugeac – cel mai sudic liman fluviatil, cu maluri înalte și abrupte. Lacul are legătură cu Dunărea, prin intermediul unui stâvilar care realizează schimbul de ape. În V lacului sălășluiește o fâșie de pământ înaltă și stâncoasă (calcaroasă).

Lacul Dunăreni – o arie protejată de interes național, de categorie a IV-a IUCN (rezervație naturală mixtă, avifaunistică și botanică);

Lacul Oltina – o zonă protejată (arie de protecție specială avifaunistică - SPA), în sud-vestul Dobrogei;

Lacul Vederoasa – o zonă protejată (arie de protecție specială avifaunistică - SPA) situată în nord-vestul Dobrogei;

Locurile fosilifere Aliman, Credința, Cernavodă, Movila Banului, Seimenii Mari – reprezintă monumente ale naturii, arii protejate de interes național, de categorie a III-a IUCN (rezervații naturale paleontologice);

Lacul Techirghiol – situat pe țărmul Mării, la marginea stațiunii balneare Eforie Nord, la 12 km distanță de portul Constanța. Este un liman fluvio-marin, ce se întinde pe o suprafață de 10,68 km², separat de mare printr-un perisip și cu o adâncime maximă de 9 m. Aportul mic de apă dulce, a dus la creșterea concentrației de săruri, (95 g/l), ceea ce a dus la formarea unui strat de nămol cu calități terapeutice;

Mlaștina Hergheliei – este o arie protejată de interes național, de categorie a IV-a IUCN (rezervație naturală mixtă;

Masivul geologic Cheia – o rezervație naturală mixtă (geologică și botanică), reprezentantă de o serie de stânci mezozoice în formă de turnuri alcătuite din calcare de origine coraligenă;

Obanu Mare și Peștera Mobile – este o rezervație mixtă speologică și morfogeologică, ce se desfășoară pe 12 ha;

Pădurile Canaraua Fetei, Dumbrăveni, Esehioi, Hagieni, Calea Mare-Valea lui Ene, Cetate, Bratca – arii de protecție specială avifaunistice;

Pereții calcaroși de la Petroșani – constituie un monument al naturii, de tip geologic, cu o suprafață de 8 ha, ce impresionează prin aspectul rezultat în urma acțiunii agenților externi;

Peștera La Adam – monument al naturii de unde au fost evidențiate cinci pietre cioplite, aflate în componența unui altar al Zeului Mitras, sau Zeul Luminii. Pe langa numeroasele fosile descoperite aici, cel mai important este un molar care aparține lui homo sapiens fossilis, cu o vechime de 100.000 de ani;

Peștera Gura Dobrogei – o atracție turistică situată lângă o pădure de foioase, cu plante submediteraneene, reprezintă o arie protejată pitorească;

Peștera Limanu – **numită și Peștera Caracicola sau Peștera La Icoane, cu o lungime de cca 4.000 metri**, este cea mai lungă peșteră dobrogeană. O altă particularitate este dată de ramificarea galeriilor, unde, spre deosebire de majoritatea peșterilor unde apele și-au croit galerii principale, aici sunt multe galerii secundare;

Valu lui Traian – este un complex de fortificații, de tip vallum, aflate pe teritoriul țării noastre, al Republicii Moldova și Ucrainei;

Recifii jurasici Cheia și Reciful neurojuristic de la Topalu – reprezintă două rezervații mixte geologice și paleontologice;

Vama Veche-2Mai (Acvatoriul Litoral Marin) – reprezintă o rezervație naturală cu o suprafață de cca 5.000 ha, de-a lungul a 7 km de coastă. Pe suprafața sa, adăpostește o mare varietate de habitate și biocenoze, specifice zonei marine românești, specii rare sau aflate în pericol, habitate de importanță europeană.

Punctele de atracție turistică din județul Galați¹⁵¹

Potențialul turistic natural

Județul Galați dispune de un potențial turistic reprezentat prin cadrul natural pitoresc, prin monumente de artă și arhitectură de valoare artistică.

Podișul Covurlui se desfășoară în cea mai mare parte a sa în limitele administrative ale județului Galați. Din punct de vedere geologic, acesta este alcătuit din roci sedimentare friabile, cum ar fi pietrișurile și nisipurile cu intercalații de argile. Caracteristica principală a reliefului este dată de paralelismul dealurilor și văilor, care se desfășoară pe direcția Nord-Sud. Văile care fragmentează podișul au patul de curgere plat, larg și de multe ori mlăștinos. Se remarcă, în cadrul podișului și văile care prezintă versanții abrupti.

Câmpia Tecuciului este o câmpie tabulară, parte componentă a Podișului Moldovei. Din punct de vedere al reliefului este alcătuită din pietrișuri și nisipuri, alături de care apar intercalații de lentile de argilă.

Ariile naturale protejate:

Principala rezervație naturală de aici este localizată în sudul Localității Liești, pe nisipurile din Câmpia Tecuciului, în jurul satului Hanu Conachi, pe o fâșie de aproximativ 4 km lungime și 0,5 - 1 km lățime, în suprafață de circa 84 ha și care se continuă până în lunca Siretului. Nu departe de Municipiul Galați se află Rezervația de la Barboși (Tirighina), rezervație paleontologică (aproximativ 1 ha). Aceasta conține fosile de moluște din faza Euxinului vechi (cu aproximativ 400.000 ani în urmă). Pe Valea Prutului, la nord de Municipiul Galați, pe teritoriul administrativ al comunei Tulucești, la Râpa Bălaia, se află cea de-a doua rezervație paleontologică. Cea de-a treia astfel de rezervație este în apropiere de Tecuci, pe șoseaua Tecuci-Valea Mărului-Pechea-Galați, în suprafață de 1,5 ha. Aceasta este situată pe terasa inferioară a Municipiului Bârlad, în punctul numit "La Rateș", cândva acolo a existat și un han. În estul județului, pe teritoriul administrativ al comunei Băneasa, se află Pădurea Băneasa, o arie protejată, alături de care mai este ocrotit și bujorul sălbatic. Și în pădurea de la Hanu Conachi, în fiecare an, are loc sărbătoarea salcâmului. Aceste două rezervații, din urmă, constituie pe lângă obiective științifice, în sine și atracții pentru turiștii care frecventează zona.

¹⁵¹ <https://www.cjgalati.ro/images/stories/formulare/potential-turistic.pdf>

Județul Galați dispune de un Parc Natural și 16 arii protejate de interes național în suprafață totală de 9431,5 ha. Acestea li se alătură 6 rezervații de tip dendrologic-peisagistic, care au fost declarate în anul 1994 ca arii naturale protejate de interes județean.

Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior – reprezintă o valoroasă zonă naturală de importanță atât științifică, dar și turistică, având rolul de conservare a biodiversității, ce include 4925 ha zone umede, 2627 ha păduri și pajiști umede, alături de alte habitate naturale. Totodată aici sunt ocrotite 228 specii de păsări, 24 specii de mamifere, 13 specii de reptile, 14 specii de amfibieni și 50 de specii de pești, multe dintre acestea având statutul de specii ocrotite, endemice, rare și foarte rare, vulnerabile sau aflate pe cale de dispariție. Multe dintre aceste specii sunt incluse, din 2005, în Cartea Roșie a vertebratelor din România.¹⁵²

Ariile de interes avifaunistic:

Faleza Dunării¹⁵³ – a fost amenajată la jumătatea secolului trecut, cu scop turistic și de a ameliora circulația motorizată. Astăzi, reprezintă cel mai important obiectiv turistic din municipiul Galați. Faleza are două trepte (Superioară și Inferioară), care au fost construite în urma consolidării unui relief instabil (formațiuni loessoide). Acestea se desfășoară pe o lungime de 4 km, paralel cu Dunărea, iar caracteristica ei principală este dată de faptul că reprezintă cea mai lungă faleză din Europa.

Parcul Municipal „Mihai Eminescu”²² – a fost creat între 1888-1890, amenajat după model englezesc, în anul 1913, la insistențele avocatului Ion I. Vasiliu. Cu doi ani mai devreme (16 octombrie 1911), în parc a fost dezvelită prima statuie a poetului Mihai Eminescu, din România, în semn de respect pentru marele poet și a legăturilor sale cu urbea, în ultima parte a vieții. La acest eveniment au participat Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, Emil Gârleanu și Ion Minulescu.

Grădina Publică²² – cu o suprafață de 100.000 mp, a fost înființată în anul 1846, prin grija pârcălabului Iorga Ghica, bun prieten al domnitorului Mihail Sturdza, prin plantarea a 3500 de pomi. La intrare se află statuia domnitorului Alexandru Ioan Cuza, realizată de sculptorul român Ion Jalea, care, începând cu data de 9 mai 1972, a înlocuit bustul aceluiși domnitor, operă în bronz a sculptorului Ioan Dimitriu-Bârlad. În centrul se mai află fântâna arteziană construită în anul 1964, după proiectul sculptorului Nae Constantinescu. Tot în Grădină se mai află și busturile lui George Enescu și Ion Luca Caragiale.

Grădina Botanică²² – cu peste 260.000 exemplare de arbori, arbuști și flori, aceasta a luat ființă în anul 1990, ca secție a Complexului Muzeal de Științele Naturii „Răsvan Angheluță”. Suprafața acesteia este de 18 ha, fiind structurată pe șase sectoare: ornamental, sere, plante utile, rosarium, flora și vegetația României (5,3 ha), flora Globului. În 2014 a fost inaugurată o zonă destinată publicului vizitator - Grădina Senzorială, unică în țară. Pe 750 mp s-au construit cinci grădini verticale, cinci alveole cu plante aromatice și utile, precum și o alee terapeutică. Aceasta

¹⁵² https://www.adrse.ro/Regiunea/Arii_protejate

¹⁵³ <https://galaticityapp.ro/places/faleza-dunarii-5v3aavcoy-yozg>

are mai multe suprafețe formate din pietriș, piatră spartă, piatră de râu, fân, conuri, cărămidă, nisip, scoarță de copac și bușteni de lemn.

Pădurea Gârboavele²² – având o suprafață de 219 ha și fiind situată în sud-estul județului Galați, pe teritoriul administrativ al comunei Tulucești, în anul 2007, a fost declarată sit de importanță comunitară. Aceasta găzduiește Grădina Zoologică, Muzeul Satului și Muzeul Pescăresc, fiind o importantă zonă de agrement pentru gălățeni. Pădurea conservă habitate naturale de tip: tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, vegetație de silvostepă eurosiberiană și vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos. De asemenea, mai protejează o gamă variată de floră (stejar, stejar brumăriu, stejar pufos, păducel, porumbar, alun turcesc, măceș, scumpie) și faună rară.

Lacul Vânători²² – întins pe o suprafață de 11 ha, în zona de nord a orașului Galați, Lacul Vânători sau Lacul Partidului (denumire menținută înainte de 1990), este amenajat parțial pentru agrement. Pe lângă plaja tradițională, vizitatorii pot practica pescuitul sportiv, lacul fiind populat cu câteva specii, precum: caras, crap și biban.

Plajele Brateș²² – vara se poate merge, cu familia sau cu prietenii, la plajele Brateș sau Dunărea ori la piscinele din municipiul Galați: Piscina exterioară Side by Side - singura din județ, care dispune de dispozitive pentru procesarea sării marine, cu sisteme ultraviolete pentru împiedicarea dezvoltării microorganismelor și filtre cu nisip cuarțos pentru filtrarea apei.

Piscina semiolimpică Viva Club, inaugurată în anul 2011, cu 25 m lungime și 5 culoare, oferă lecții de inițiere și perfecționare, activități acvatice și aquagim pentru copii cu vârste între 2 și 16 ani.

Rezervatia Științifică Paleontologică Punctul Fosilifer Rateș-Tecuci¹⁵⁴ – cu o suprafață de 1,50 ha, aceasta se afla în estul orașului Tecuci, pe versantul stâng al râului Barlad, în punctul numit "La Rateș". Aici au fost descoperite moluște și fosile de mamifere din epoca cuaternară (elefantul sudic, mamutul, rinocerul lănos, cerbul gigant și zimbrul). Muzeul Mixt din Tecuci detine o colecție de paleontologie cu 814 piese provenite de la Rateș, înregistrată la Academia Română. Printre piesele mai valoroase sunt: o masea de mamut, molari de *Dinotherium Gigantisimum* și un craniu de bour.

Parcul Central Pazvante din Tecuci¹⁵⁵ – este situat în spatele Catedralei Sf. Gheorghe, aflată în centrul orașului. Parcul adăpostește un amestec de flori multicolore, păsări exotice și o serie de lucrări de artă.

Potențialul turistic antropic

Fondul turistic antropic în județul Galați este reprezentat de cele 263 de monumente istorice cuprinzând: obiective istorice (ansambluri urbane, clădiri cu valoare arhitecturală, cetăți, incinte fortificate și turnuri de apărare, palate, castele, conace); vestigiile arheologice - pentru practicarea unui turism științific; obiective religioase (ansambluri cu funcție ecleziastică, biserici

¹⁵⁴ <https://protecuci.ro/arhiva/rezervatia-stiintifica-paleontologica-punctul-fosilifer-rates-tecuci/>

¹⁵⁵ <https://locuridinromania.ro/judetul-galati/orasul-tecuci/parcul-lui-pazvante.html>

și alte construcții cu funcție ecleziastică, necropole, edificii funerare); obiective economice și culturale (clădiri cu destinație culturală (muzee, case memoriale și galeriile de artă) sau pentru învățământ, clădiri cu destinație economică sau administrativă, hoteluri, restaurante și hanuri; monumente, statui, busturi, troițe, cruci, porți, cu valoare arhitecturală.

Grădina publică de la Galați a fost înființată în anul 1846, când, prin grija pârcălabului Iorga Ghica, bun prieten al domnitorului Mihail Sturdza, s-au plantat 3500 pomi. Situată în apropierea Complexului Studențesc, Grădina Publică reprezintă o zonă pentru odihnă și recreere, oferind o priveliște deosebită spre Lacul Brateș, Prut și gara principală a Galațiului.

George Enescu a concertat în mai multe rânduri în Galați, cinstindu-i memoria, gălățenii i-au ridicat în anul 1956, bustul, aflat astăzi în Grădina Publică.

Resursele turistice mai sunt completate și de:

- Parcul municipal "Mihai Eminescu"
- Situl arheologic Barboși-Tirighina este înscris ca monument istoric de categorie A, în Lista monumentelor istorice, și este considerat cu valoare națională și internațională. Complexul este important nu doar pentru cei aproape 500 de ani de existență dacică și apoi daco-romană, ori pentru faptul că aici se afla un avanpost al apărării Imperiului Roman după cucerirea Daciei, ci și pentru faptul că în zona s-a descoperit, primul mormânt al unui daco-roman creștinizat (mormântul lui Innocens, așa cum erau numiți creștinii în Roma zorilor creștinătății).
- Catedrala episcopală de la Galați.
- Biserica Mavromol din Galați
- Muzeul de Istorie și Etnografie din Târgu Bujor

Punctele de atracție turistică din județul Tulcea¹⁵⁶

Potențialul turistic natural

Genetic, este caracterizat de două unități fizico-geografice distincte: una mai înaltă, în partea central-vestică, unde se întâlnesc cele mai vechi forme de relief de pe teritoriul țării și una mai joasă în Nord, Nord-Est și Est, respectiv Lunca și Delta Dunării, precum și Nordul Complexului Lagunar Razim-Sinoe. Unitățile de relief mai vechi sunt: Munții Măcinului (467 m – Vf. Țuțuiatu sau Vf. Greci), Podișul Niculițel și Dealurile Tulcei. Subunitatea de relief, dintre Dunăre la Vest și Lacul Razim la Est este reprezentată de Podișul Babadag, iar subunitatea de la Sud corespunde Podișului Casimcei. Regiunile joase (62% din suprafața județului) includ Delta Dunării, o rezervație a biosferei, o bogată zonă de interes turistic.

Cele trei brațe de la gurile de vărsare ale Dunării, de la Nord la Sud:

¹⁵⁶ <https://edd-deltadunarii.weebly.com/poten355ial-turistic-antropic-al-deltei-dun259rii.html>

- **Chilia** – începe din zona Cetății Chilia, punctul din care Fluviul se desparte în cele 2 brațe: Chilia și Tulcea. Cel dintâi, având și lungimea cea mai mare (120 km) și 60% din debitul total, se îndreaptă către N. Lățimea acestuia este cuprinsă între 300-700 m. La vărsarea în mare a acestui braț, se formează o deltă secundară, ce aparține vecinilor ucraineni.
- **Sulina** – este cel mai scurt braț, măsoară doar 64 km lungime, suferind lucrări de regularizare și canalizare, în urmă cu aproape un secol, ce au dus la scurtarea distanței către mare (de la 93 la 64 km) și la dublarea volumului de apă. Pentru a menține navigația navelor de mare tonaj, acest braț este dragat continuu.
- **Sfantul Gheorghe** – este mai sinuos și se desfășoară pe o lungime de 112 km, spre sud-est. Este cel mai vechi braț, ce transportă 22% din volumul de apă. Ca și Brațul Sulina, și acesta a suferit transformări prin tăierea unor meandre, lungimea pentru navigație, scurtându-se la 70 km.

Județul Tulcea îmbie la vizitarea integrală sau parțială a unui amplu traseu turistic constituit din următoarele rezervații naturale:

- **Parcul Național Munții Măcinului**¹⁵⁷ – întins pe o suprafață de peste 11.000 ha, acesta cuprinde cea mai veche formațiune geologică din România, rezultată în urma orogenezei hercinice. Aici sunt catalogate 24 de habitate prioritare (pădurea de fag dobrogeană – unică în lume). Biodiversitatea zonei este una, de asemenea, remarcabilă, unde pe o suprafață de 0,05% din cea a țării, regăsim 50% din speciile de floră ale acesteia (1900 specii de plante, din care 72 sunt protejate ca specii rare sau vulnerabile și 27 sunt endemice). Originalitatea peisagistică este dată de speciile de arbori și arbuști, cum ar fi: gorunul, stejarul brumăriu, stejarul pufos, frasinul, fagul, ulmul, cornul, alunul, păducelul, teiul argintiu, lemnul cânesc, sâmbovina dobrogeană sau părul sălbatic. Dintre florile rare sau endemice amintim: clopoțelul dobrogean, capul-șarpelui, garofița pitică, ferigă mediteraneană, aliorul dobrogean și diverse specii de bujor.

Cele peste 180 de păsări de aici, reprezintă 50% din avifauna țării. Dintre acestea 37 de specii sunt protejate, prin Convenția de la Berna. Printre speciile rare de aici se află: șoimul dunărean, șorecarul mare, pietrarul răsăritean, mierla de piatră și pițigoiul de livadă. Alte păsări prezente în număr mare sunt specii de ciocnitoare, barză, erete și acvilă. Mamiferele cuprinde 47 de specii, cum ar fi: mistrețul, cerbul, căpriorul, vulpea, șacalul auriu, pisica sălbatică și iepurele de câmp. Speciile rare sunt: dihorul pătat, dihorul de stepă, jderul de piatră și chițcanul de grădină. Herpetofauna este de asemenea reprezentată de cele 7 specii de amfibieni și cele 11 de reptile. Printre reptilele importante din Parc putem enumera: țestoasa dobrogeană, balaurul dobrogean (cel mai mare șarpe din țară), șarpele lui Esculap și vipera cu corn.

Parcul Național Munții Măcinului cuprinde două zone strict protejate:

¹⁵⁷ <https://romaniasalbatice.ro/ro/parc-national/muntii-macinului>

- Rezervația științifică Valea Fagilor – situată într-o vale îngustă și umedă, la 350-400 m altitudine, are o suprafață peste 150 ha. În această vale se găsesc păduri de fag cu trunchi gros de aproape 1m și înălțimi de până la 30 m. Această rezervație are o protecție strictă și în cadrul ei se desfășoară numai activități de conservare a biodiversității și de cercetare;
- Rezervația științifică Moroianu – are o suprafață de aproape 300 ha și se află pe teritoriul administrativ al comunei Greci. Este o regiune biogeografică stepică și are o protecție strictă a habitatelor amenințate, rare sau vulnerabile.

- **Rezervația Naturală "Dealul Bujorului" din Cuciurova** – întinsă pe 50.000 ha și protejată din anul 2000, aceasta arie protejată mixtă se află pe lista celor mai frumoase arii floristice din țară. Bogăția sa este reprezentată de bujorii sălbatici. Această specie de bujor dobrogean a devenit din ce în ce mai firavă și rară, motiv pentru care a fost inclusă pe „Lista Roșie a plantelor superioare” din România. În această rezervație se află și o pădure submediteraneană, care este conservată și rar întâlnită pe teritoriul țării.

- **Rezervația de liliac "Valea Oilor și Rezervația de liliac "Fântâna Mare"¹⁵⁸** – sunt două arii protejate botanic, de interes național, ce corespund categoriei a IV-a, situate pe teritoriul administrativ al comunei Ciucurova., pe versantul inferior al Văii Oilor.

- **Rezervația botanică "Körum Tarla"²⁷** - arie protejată botanic, situată pe un platou ce aparține Pod. Babadag.

- **Rezervația naturală "Vârful Secaru"** - arie protejată mixtă, ce reprezintă una dintre puținele zone granitice din Pod. Babadag. Este un martor de eroziune reprezentativ și reprezintă punctul cu cea mai mare altitudine din întreg podișul (401 m).

În Rezervația Biosferei Delta Dunării¹⁵⁹:

Trasee de vizitare pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării (Figura) – turismul din Delta Dunării se desfășoară conform reglementărilor legale în vigoare, acelea specifice unei rezervații a biosferei. Regulile sunt stabilite de către Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, iar în acest scop, au fost stabilite 24 trasee turistice în rezervație, din care 15 trasee care se pot efectua numai cu mijloace de transport naval (navale) și 9 trasee care se pot efectua prin drumeții sau cu mijloace de transport rutier (terestre).

Trasee de vizitare pe căi navigabile:

Traseul 1: Tulcea – Gârla Șontea – Mila 23 – Crișan – Tulcea; acest traseu poate fi făcut și pe varianta: Tulcea – Gorgova – Mila 23 – Crișan – Tulcea

Traseul 2: Tulcea – Canalul Litcov – Crișan – Tulcea

Traseul 3: Tulcea – Canalul Stipoc – Chilia Veche – Tulcea

Traseul 4: Tulcea (Lacul Câșla) – Gârla Somova – Mănăstirea Saon (Iacul Telincea) – Tulcea

Traseul 5: Murighiol – Canalul Dranov – Gura Portiței – Canalul Dunavăț – Murighiol

¹⁵⁸<https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/PrezentareaJudetului/Obiective%20Turistice/Lists/RezervatiiNaturale/Display.aspx?ID=4&ContentTypeId=0x0100AF4074100CBCC4EB85B763E16B1303F>

¹⁵⁹ <https://ddbra.ro/trasee-turistice/>

Traseul 6: *Murighiol – Canalul Dunăvăț – Canalul Cocoș – Canalul Mustaca – Canalul de Centură – Canalul Dranov – Murighiol* (prelungire pe Canalul de Centură spre Canalul Lipovenișpe Canalul Mustaca până în Lacul Razim, de unde se poate continua pe traseul 5 spre Gura Portiței)

Traseul 7: *Murighiol – Uzlina – Lacul Uzlina – Lacul Isac – Gârla Perivolovca – Murighiol*

Traseul 8: *Murighiol – Uzlina – Canalul Litcov – Canalul Crișan – Lacul Puiu – Lacul Erenciuc – Murighiol*

Traseul 9: *Crișan – Lacul Roșu – Sulina – Crișan*

Traseul 10: *Crișan – Mila 23 – Lacul Trei Iezere – Crișan*

Traseul 11: *Crișan – Canalul Magearu – Sulina – Crișan*

Traseul 12: *Chilia Veche – Canalul Sulimanca – Lacul Matița – Canalul Rădăcinoasele – Chilia Veche*

Traseul 13: *Sulina – Canalul Cardon – Periprava – Golful Musura – Sulina*

Traseul 14: *Sulina – Canalul Busurca – Lacul Roșu – Lacul Erenciuc – Sf. Gheorghe – Canalul Cordon Litoral – Sulina*

Traseul 15: *Sf. Gheorghe – Gârla Turcească, până la intrarea în Meleaua Sf. Gheorghe – Sf. Gheorghe*

Trasee terestre (drumeții)

Traseul D1: *Letea (Sfiștofca) – Lacul Nebunu – Letea*

Traseul D2: *Caraorman – Pădurea Caraorman*

Traseul D3: *Murighiol – Lacul Sărături – Murighiol*

Traseul D4: *Tulcea (Tudor Vladimirescu) – Canalul Sireasa – Canalul Mila 35 – Tulcea*

Traseul D5: *Nunțași – Cetatea Histria – Nunțași*

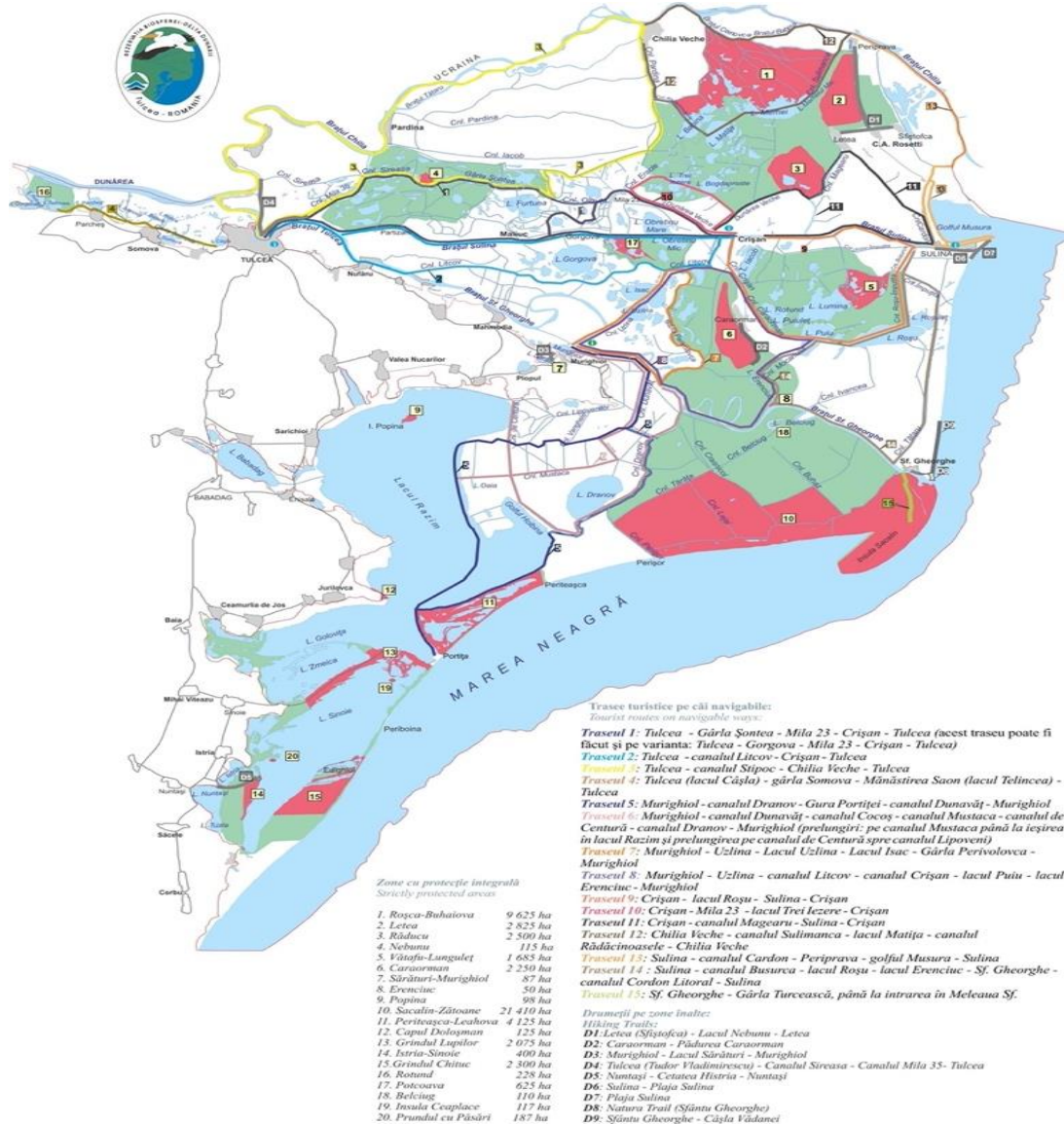
Traseul D6: *Sulina – Plaja Sulina*

Traseul D7: *Plaja Sulina*

Traseul D8: *Natura Trail (Sf. Gheorghe)*

Traseul D9: *Sfântu Gheorghe- Câșla Vădanei*

Harta traseelor turistice din județul Tulcea

Sursa: <https://ddbra.ro/wp-content/uploads/2021/06/Harta-15-traseeturistice-si-9-drumetii-scaled.jpg>

Pădurea Letea¹⁶⁰ – este considerat cel mai exotic loc din România și a fost pusă sub ocrotire în anul 1938, fiind declarată rezervație naturală, prin insistența unor naturaliști români. Pădurea este o zonă strict protejată și se întinde pe o suprafață de 2.825 ha, se dezvoltă în spațiul interdunelor și cuprinde numeroase elemente floristice și faunistice speciale: balcanice, mediteraneene, subtropicale, stepice, cu o deosebită valoare peisagistică ridicată. Caracteristica principală o constituie abundența plantelor cățărătoare, care conferă pădurii un aspect luxuriant,

¹⁶⁰ <https://ddbra.ro/padurea-letea-loc-unic-in-europa/>

subtropical. Zona adăpostește circa 500 de specii de plante superioare. Fauna este reprezentată de cele peste 500 specii de insecte, 120 specii de păsări din care 70 sunt potențial cuibăritoare, reprezentativ fiind vulturul codalb, declarat specie fanion de-a lungul Dunării.

Cramele din județul Tulcea¹⁶¹ – fac parte din cel mai vechi areal viticol cunoscut pe pământul Dobrogei – podgoria Sarica Niculițel. Măcin, Niculițel și Tulcea sunt centrele viticole ce formează această podgorie, fiecare cu specificul lui, ceea ce oferă vinurilor trăsături distincte. Crama Dobrogeană și Crama lui Terente sunt incluse în circuitul turistic, oferind degustări de vinuri și meniuri tradiționale, însoțite de vinuri obținute din viile de la Carcaliu și Cerna. Între vinurile albe, specific podgoriei Sarica Niculițel e Aligoté-ul (soi de origine franțuzească). Sortimentul de vinuri albe e completat de Fetească Albă și Fetească Regală (soiuri românești), dar și Riesling Italian, Sauvignon Blanc și Muscat Ottonel, soiuri internaționale cu foarte bune rezultate în podgoriile românești. Vinurile roșii ale podgoriei se obțin, în prezent, din Merlot, Cabernet Sauvignon, Pinot Noir, Burgund Mare și Băbească Neagră. Soi românesc, prefiloxeric, cultivat în principal în centrul viticol Tulcea, Băbeasca dă un vin roșu rubiniu, nu foarte intens, însă viu și strălucitor, lejer și plăcut, numai bun de consumat în primul an de viață și care merită să fie ținut minte de orice iubitor de vinuri. O altă podgorie este podgoria Istria-Babadag, situată în două județe Tulcea și Constanța, în proximitatea lacului Razelm. Acesta cuprinde viile din Babadag, Jurilovca, Sarichioi, Valea Nucarilor și Mahmudia. Centrul viticol Istria se învecinează cu lacul Sinoe, cuprinde viile de la Cogea, Istria și Mihai Viteazu și își leagă numele de una dintre cele trei colonii înființate de greci pe malul Mării Negre, acum aproximativ 2500 de ani. Ca și Istria, Babadagul s-a axat multă vreme pe producerea vinurilor roșii, din Cabernet Sauvignon, Merlot, Pinot Noir și Burgund Mare.

Potențialul turistic antropic

Cetatea Aegysus, așezare getică, cucerită de romani, menționată de Ovidiu ca "veche cetate", apărată de ziduri puternice, situată pe malul Dunării, într-un loc înalt, la care cu greu se putea ajunge.

Cetatea Enisala este situată la 17 km de Jurilovca, cea mai mare necropolă geto-dacică din Dobrogea (sec. IV-III î.Hr.) și un castru roman.

Fortificația Troesmis - aflată la 3 km de comuna Turcoaia, este o cetate traco-getică menționată în sec. III î.Hr., cu ocazia conflictului militar dintre Lysimach - Dromichete. În perioada romană a devenit un puternic centru militar, ridicată mai apoi la rangul de "municipium". Între sec I - sec. VII d.Hr. a fost unul dintre cele mai mari orașe în Dobrogea. Cetatea antică, Chilia Veche se află în arealul localității cu același nume.

¹⁶¹ <https://www.cnipttulcea.ro/drumul-vinului/>

Cetatea bizantină Saslovia, Mahmudia (sec. III d.Hr.), rezervație arheologică, așezare civilă și militară din epoca romano-bizantină. Cetatea a fost distrusă de goți în sec. al IV-lea, refăcută de bizantini și a continuat să existe până în sec. al IX-lea.

Fortăreața Noviodunum, Isaccea - construită în 369 d.Hr., cetate romano-bizantină cu nume celtic a avut un important rol strategic - comercial fiind ridicată la rangul de "municipium"; cunoaște o mare înflorire după cum indică edificiile și monumentele publice, băile.

Fortăreața Arrubium, Măcin, castrul roman Arrubium ale cărui ruine se situează pe teritoriul orașului Măcin, este atestat documentar pentru prima dată în jurul anului 100 e.n. în două diplome militare.

Cetatea Dinogetia, Gârvan - Inițial așezare geto-dacă și apoi romană, cetatea a fost distrusă în 559 d.Hr. de un trib huno-bulgar, a fost apoi reconsolidată și amplificată în sec. X-XII. A fost descoperită în 1939 cu prilejul cercetărilor arheologice, care au fost reluate după cel de-al doilea război mondial. A îndeplinit funcția de fortificație romană, fiind cantonate formațiuni militare. Cea mai importantă construcție este bazilica din mijlocul cetății, cea mai veche de pe teritoriul țării noastre.

Resursele turistice mai sunt completate și de:

Mănăstirea Celic-Dere;

Muzeul "Delta Dunării";

Muzeul De Artă, în apropierea falezii Dunării, muzeul adăpostește colecții de artă, gravură și sculptură contemporană și o excepțională colecție de avangardă interbelică semnate de către artiști români ca: Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, Theodor Pallady, Nicolae Grigorescu, Frederic Storck, Ion Jalea, Oscar Han, Victor Brauner - cea mai importantă colecție de pictură din țară;

Muzeul de Istorie;

Muzeul de Etnografie și Artă Populară adăpostește numeroase expoziții de creație și obiceiuri populare tradiționale specifice Dobrogei cu aproximativ 6.400 de piese;

Farul Comisiei Europene a Dunării de Jos;

Turnul de Apă din Sulina;

Palatul Fostei Comisiuni Europene a Dunării;

Farul Observator;

Cimitirul Maritim de la Sulina;

Geamia Azzizie (din Tulcea) - monument istoric și de arhitectură religioasă, construit în anul 1924 după forma și stilul geamiei de la 1863. Este una dintre cele mai înalte construcții din oraș.

Punctele de atracție turistică din județul Vrancea¹⁶²

¹⁶² https://cjrancea.ro/descopera_vrancea/turism/

Potențialul turistic natural

Județul Vrancea dispune de un peisaj pitoresc, cu monumente ale naturii de o frumusețe aparte: Parcul Natural Putna Vrancea, Cascada Putnei, Rezervația Naturală Cheile Tișiței, Focul Viu de la Andreiașu de Jos, Căldările Zăbalei, Cascada Mișina de la Nistorești, Lacul Negru din Cheile Nărujei, Groapa cu Pini de la Tulnici, Muntele Goru. Relieful este unul variat, cu o reprezentare echilibrată a tuturor formelor și cu o specificitate județeană dată de existența unei depresiuni intra-deluroase înalte, bine irigate de bazinul Putnei cu afluenții săi.

Caracteristica principală a reliefului, este dată de altimetria, care coboară în trepte de la vest către est. Astfel, treapta vestică este cea mai înaltă, alcătuită din culmi și masive montane, cu aspectul în peisaj, de măguri, care variază între 960-1783 m. Acestea formează Munții Vrancei, care domină peisajul format de ulucul depresionar din exterior, printr-o amplitudine de nivel de 300-600 m. Aceste depresiuni sunt fragmentate de văi transversale și sunt străjuite de culmi deluroase, cu altitudini de 500-850 m și de 600-1000 m. Apoi se desfășoară un al doilea șir de depresiuni, cu altitudini mai joase decât precedentul (350-650 m), care sunt succedate de al doilea șir de dealuri, fragmentate de văi precum Sușița, Putna și Milcov. Spre est, județul este mărginit de zona de câmpie (Câmpia Siretului Inferior), caracterizată de o subsidență activă, ceea ce amplifică și mai tare energia de relief și modifică în permanență profilul de echilibru.

Județul dispune și de un important potențial balnear, prin cele peste 30 de izvoare minerale situate la Vizantea Livezi, în NV județului, la o distanță de 42 km depărtare de Focșani. Pe baza acestor resurse s-a dezvoltat o stațiune balneară, care a cunoscut perioade de înflorire între cele două războaie mondiale și în perioada comunistă. Astăzi, această stațiune necesită o serie de acțiuni, care să ducă la revitalizarea turismului balnear în zonă.

Podgoriile vrâncene – Județul Vrancea mai este cunoscut „Țara viei și vinului”, având cea mai mare suprafață cultivată cu viță de vie, un vast patrimoniu viticol. Vrancea este liderul național de necontestat ca și suprafață dar și sub aspectul producției de struguri. Condițiile naturale favorabile, și-au pus amprenta asupra potențialului de producție, făcând din viticultură o importantă ramură economică, ce implică o mare parte a populației locale. Astfel, printre cele mai mari și renumite podgorii din țară, se pot enumera: Panciu, Cotești și Odobești.

Panciu este cea mai mare podgorie din județ (9.500 ha), cu trei centre viticole de importanță națională: Panciu, Țifești și Păunești. Vinurile de aici sunt obținute din soiuri de struguri autohtoni (Plăvaie, Galbenă, Băbească Neagră, Fetească Albă și Fetească Neagră) sau din alte soiuri de struguri de vin (Feteasca Regală, Rieslingul Italian, Aligoté, Sauvignon, Muscat Otonel, Pinot Noir și Merlot). În prezent, se produc vinuri albe-seci, folosite și pentru obținerea de vin spumant.

Odobești, are o suprafață de aprox. 7000 ha, fiind cea mai veche podgorie din țară. În componența sa intră centrele Odobești, Jariștea și Bolotești. Se plantează șase soiuri de struguri

românești: Galbenă de Odobești, Plăvaie, Fetească albă și Fetească regală, pentru vinuri albe și Băbească neagră și Fetească neagră, pentru vinuri roșii. Calitatea vinurilor, pe primele locuri se situează vinurile de masă obținute din soiuri de mare producție: Galbenă de Odobești, Plăvaie, Fetească regală și Aligote (vinuri albe) și Băbească neagră (vinuri roșii).

Tot aici se obțin vinuri albe de calitate superioară din soiurile Fetească albă, Riesling italian, Sauvignon și Muscat Ottonel, precum și vinuri roșii superioare din soiurile Fetească neagră și Merlot. Recent, a început producerea de vinuri obținute din soiuri create la Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Odobești (Șarba și Băbească gri, pentru vinurile albe și Codană, pentru vinuri roșii). La Odobești se obțin distilate învechite de vin („vinarsuri”) din soiuri precum: Plăvaie, Fetească regală și Galbenă, de o calitate foarte bună. Cotești, care se întinde pe o suprafață de 6589 ha, constituie o continuare a plantațiilor din podgoria Odobești, cu resurse heliotermice ridicate și cuprinde centrele viticole: Cotești, Vîrteșcoiu, Cîrligele, Urechești, Tîmboiești și Dumbrăveni. Este o podgorie în totalitate valahă, cu o istorie de peste 600 ani. Din soiuri precum Fetească Neagră, Merlot, Fetească Albă, Muscat Ottonel, Sauvignon Blanc se obțin vinuri de bună calitate¹⁶³.

Potențialul turistic antropoc

Mausoleele de la Mărăști, Mărășești și Soveja, sau Casa memorială ”Moș Ion Roată” din Cîmpuri, Casa Tudorei Vrâncioaia de la Bîrsești, vorbesc despre istoria și legendele acestui ținut.

Județul Vrancea este totodată renumit pentru meșteșugul vinului cu excelente soiuri autohtone, reunite într-o salbă de podgorii și crame renumite: Gârboiu (Dumbrăveni), Cotești, Jariștea, Odobești și Panciu, cu al său vestit vin spumant, aflate pe ”Drumul Podgoriilor Vrâncene”. În luna octombrie a fiecărui an, vrâncenii organizează Festivalul Internațional al Viei și Vinului ”Bachus”, cel mai important eveniment de profil din România.

În municipiul Focșani, funcționează Teatrul Municipal ”Mr. Gh. Pastia”, Ateneul Popular ”Mr. Gh. Pastia” și Ansamblul folcloric ”Țara Vrancei”.

Județul Vrancea se remarcă printr-o serie de clădiri de patrimoniu, monumente, muzee și vestigii. Aici se află și Casa memorială Alexandru Vlahuță din satul Dragosloveni, comuna Dumbrăveni.

Un element distinctiv pentru județ îl reprezintă și bisericile din lemn (40 de astfel de biserici), dintre care 18 au fost trecute pe lista Monumentelor Istorice, iar 21 dintre ele sunt înregistrate la Institutul Român de Istorie Culturală. Toate acestea fac din județul Vrancea, un loc demn de vizitat atât în sezonul turistic, cât și în afara acestuia.

Concluzii

¹⁶³ <https://www.enocrama.ro/despre-noi/regiunea-viticola-vrancea-498>

Din punct de vedere al potențialului turistic natural, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est include aproape toate formele de relief, începând cu litoralul românesc al Mării Negre, Delta Dunării, câmpii și podișuri, Carpații și Subcarpații de Curbură. Astfel, regiunea Sud-Est se identifică printr-o zonă cu aer curat (ozonificat) și peisaje pitorești, propice pentru odihnă și relaxare, fiind considerată o destinație turistică importantă la nivel european și chiar internațional.

De asemenea, regiunea dispune de numeroase monumente cu caracter istoric (patrimoniul cultural material) și oferă, în același timp, posibilități de relaxare prin participarea la concerte, festivaluri, concursuri internaționale (patrimoniul cultural imaterial), ceea ce îi conferă un plus de atractivitate.

Regiunea Sud-Est înregistrează 19,19% din capacitatea de cazare turistică existentă a țării, situându-se pe locul doi și o capacitate de cazare de peste 100.000 locuri - numai litoralul românesc al Mării Negre cuprinde 13 stațiuni turistice și numeroase structuri de cazare, la care se adaugă stațiunile din zonele montane și din arealul lacurilor și izvoarelor terapeutice. Totodată, se constată o evoluție pozitivă a numărului de sosiri turistice în regiune, iar în ciuda diminuării duratei medii de ședere (nr. zile), rata de ocupare în anul 2021 se situează în creștere (comparativ cu anul 2020), valoarea din anul 2019 fiind cea mai ridicată din ultimii zece ani.

Deși Regiunea de Dezvoltare Sud-Est dispune de un potențial turistic valoros și recunoscut internațional, contribuția activităților turistice la PIB-ul regional (cca. 20,3%) se situează mult sub potențialul de care dispune regiunea. Acest aspect este justificat de slaba promovare (la nivel național) a destinațiilor turistice din România, sezonalitatea și concentrarea turiștilor într-un singur județ și de insuficiența modalităților de transport și acces rapid în regiune.

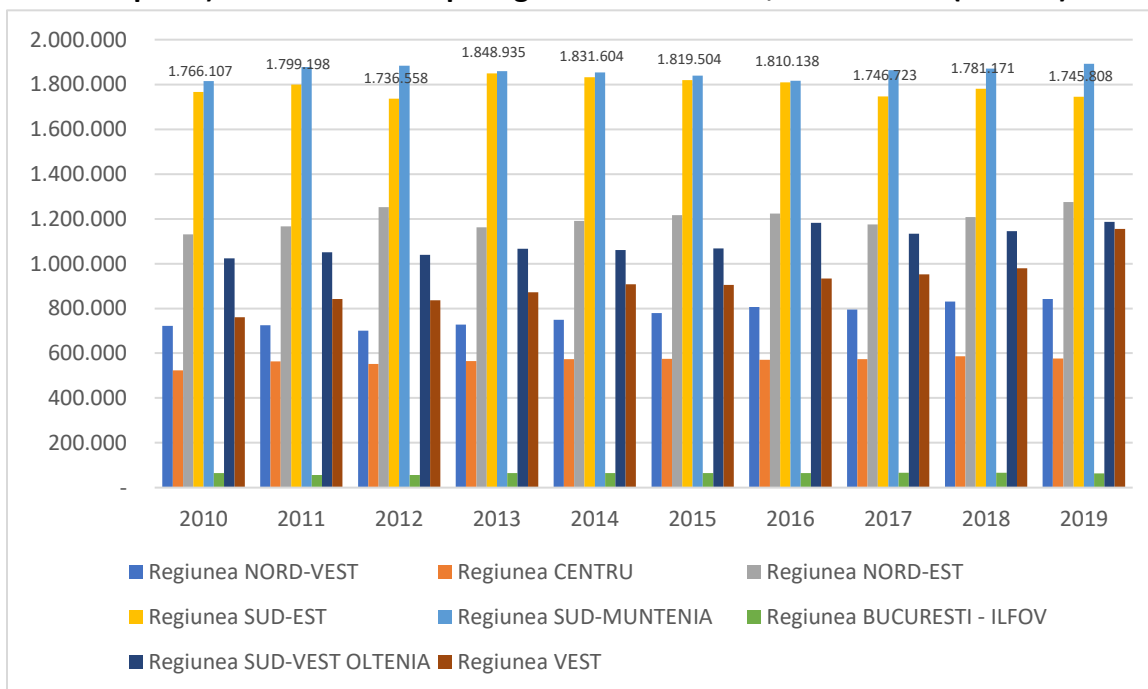
2.9 Agricultură și dezvoltarea rurală

2.9.1 Producția agricolă

Agricultura reprezintă o activitate importantă la nivelul economiei românești, 4,35% din totalul valorii adăugate brute (960.022,5 milioane lei) fiind asigurată în anul 2020 de sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit. Suprafața cultivată în regiunile de dezvoltare nu a suferit modificări importante în ultimii 10 ani, creșteri mai semnificative observându-se în Regiunea Vest și Regiunea Sud-Vest Oltenia. În Regiunea Sud – Est, a doua regiune ca suprafață cultivată în România, în anul 2019, s-au cultivat în special cereale pentru boabe (1.139.603 ha), mai ales grâu, secară, orz, porumb, dar și plante uleioase (429.548 ha), leguminoase pentru boabe (46.724 ha) și furaje verzi din teren arabil (102.750 ha).

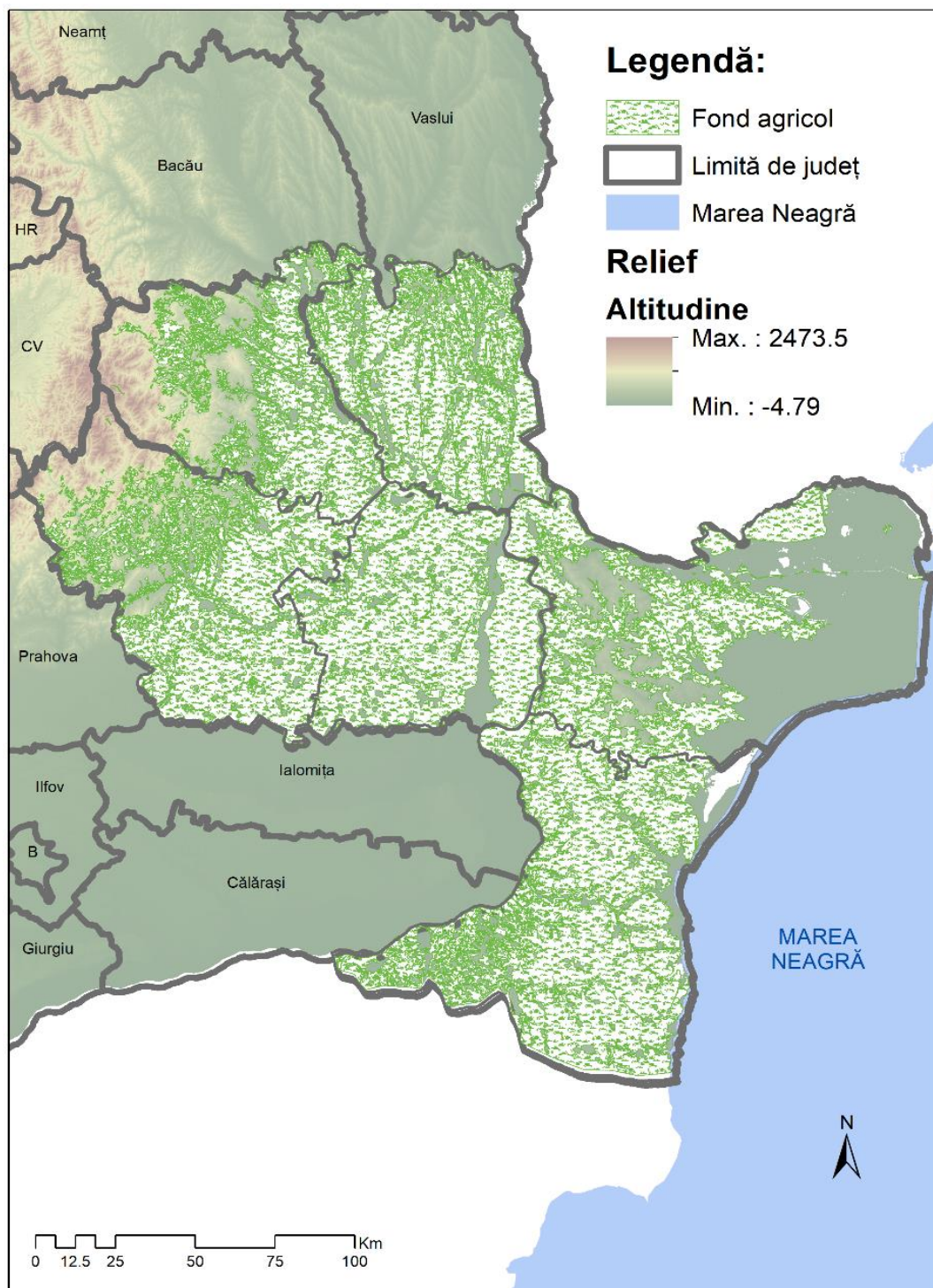
Grafic nr. 2.9.1.1

Suprafața totală cultivată pe regiuni de dezvoltare, 2010 – 2019 (UM: ha)

Sursa: prelucrare date INS

Distribuția fondului agricol de la nivel regional (2021)

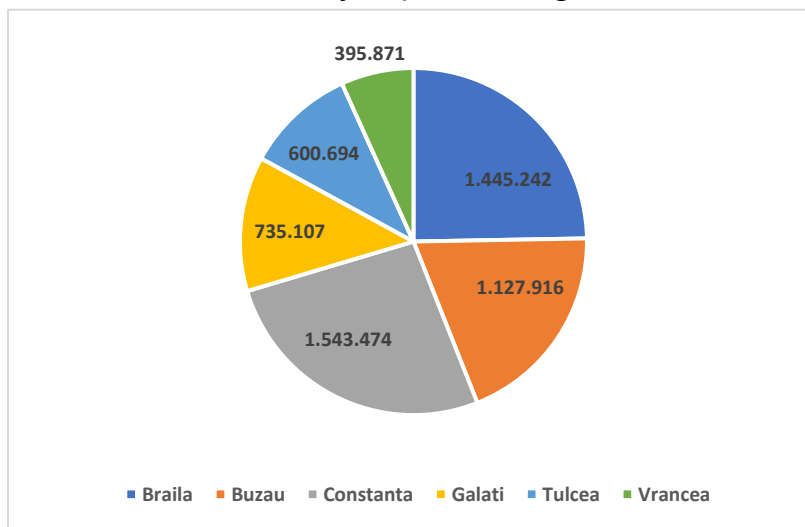

Sursa: Harta elaborată de ADR Sud-Est

La nivelul Regiunii Sud-Est, producția agricolă a cunoscut un trend crescător pentru cele mai importante produse agricole.

Producția de cereale boabe a crescut în ultimii 10 ani cu peste 66%, iar la nivelul anului 2019 reprezenta 19,23% din totalul producției naționale. Printre cauzele posibile ale acestor creșteri de producție se află și investițiile semnificative care s-au realizat în ultimii ani în fermele agricole din regiune, care s-au dotat cu utilaje moderne și au investit în sisteme de irigații. Din producția totală de cereale boabe, grâul reprezenta aproximativ 36%. Producția totală de grâu în perioada 2010 – 2019 a crescut cu 46%, de la 1.439.392 tone în 2010, la 2.103.387 tone în 2019, fapt datorat și unor investiții în utilaje și echipamente de ultimă generație care s-au făcut în ultimii ani în Insula Mare a Brăilei. 99,7% din grâul cultivat a fost grâu comun, restul fiind grâu dur. La nivel național, Regiunea Sud-Est acopera 20,4% din producția totală de grâu. În plan județean, Constanța, Brăila și Buzău sunt cei mai mari producători de cereale boabe, având și cele mai mari suprafețe agricole propice cultivării de cereale.

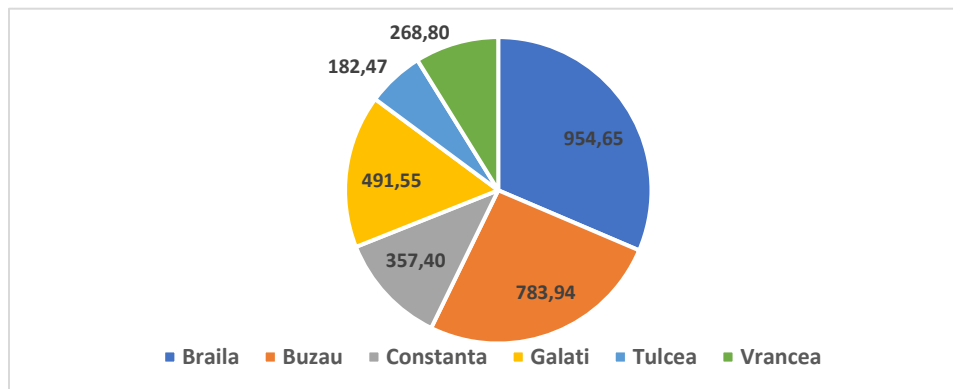
Grafic nr. 2.9.1.2
Producția de cereale boabe la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Același trend crescător al producției îl observăm și pentru orz și orzoaică, dintr-un total național de 1.879.947 tone, 33% fiind acoperit de Regiunea Sud-Est. Regiunea a produs în anul 2019, 455.016 t de orz și 169.994 t orzoaică. Județele Constanța și Brăila sunt județele care produc cele mai mari cantități de orz și orzoaică.

Producția de porumb a cunoscut o evoluție pozitivă în perioada 2010 – 2019. Dacă în anul 2010, în regiune se obțineau 1.456.742 tone de porumb, în anul 2019, producția a fost de 3.038.809 tone. 17,43% din totalul producției de porumb la nivel național a fost obținut în Regiunea Sud-Est. Județele Brăila, Buzău și Galați sunt județele care produc cele mai mari cantități de porumb.

Grafic nr. 2.9.1.3**Producția de porumb la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2019 (UM : tone)**

Sursa: prelucrare date INS

Deși în regiune nu se produc cantități foarte mari de orez, trebuie să menționăm faptul că în 2019, 57% din producția de orez la nivel național s-a realizat în Regiunea Sud-Est, în județul Brăila. Potrivit studiului UEFISCDI "Potențialul de specializare inteligentă în domeniul culturi de câmp în Regiunea Sud-Est", regiunea ar putea avea un potențial crescut și în cultivarea orezului, regiunea Dunării având rezerve de apă propice acestui tip de cultură. Dacă în anul 1990, în România, se cultivau 39.887 ha de orez, din care 15.477 în Regiunea Sud-Est, în anul 2019 în România se mai cultivau 7.427 ha și doar 4.172 ha în Regiunea Sud-Est. Chiar și în aceste condiții, România se află în topul producătorilor de orez din Europa, fiind depășită doar de Italia (280.000 de hectare) și Spania (80.000 de hectare). România, prin Regiunea Sud-Est, este considerată țara din Uniunea Europeană cu cel mai mare potențial de creștere în domeniul orezului, întrucât regiunea Dunării are de 20 de ori mai multe rezerve de apă decât bazinul Padului - zona unde se cultivă cea mai mare parte a orezului italian (UEFISCDI, 2018). În condițiile creșterii accelerate a populației la nivel mondial, producția de orez poate fi o direcție de investiții în regiune.

Producția de leguminoase pentru boabe realizată în Regiunea Sud-Est a crescut de 4 ori între 2010 și 2019. Cele 88.552 tone reprezintă 37,5% din producția totală de leguminoase la nivel național. Cele mai mari cantități se produc în județele Constanța, Brăila și Galați.

Regiunea Sud-Est este recunoscută și pentru culturile întinse de plante uleioase. Producția de 1.092.368 tone în anul 2019 a reprezentat 22% din producția națională. Se produce în principal floarea soarelui, a cărei producție s-a dublat în ultimii 10 ani, dar și rapiță și soia. În anul 2019, la nivel județean, producția de plante uleioase a fost: județul Constanța: 287.014 t, județul Brăila: 294.461 t, județul Buzău: 167.014 t, județul Galați: 171.605 t, județul Vrancea: 21.186 t și județul Tulcea: 151.088 t.

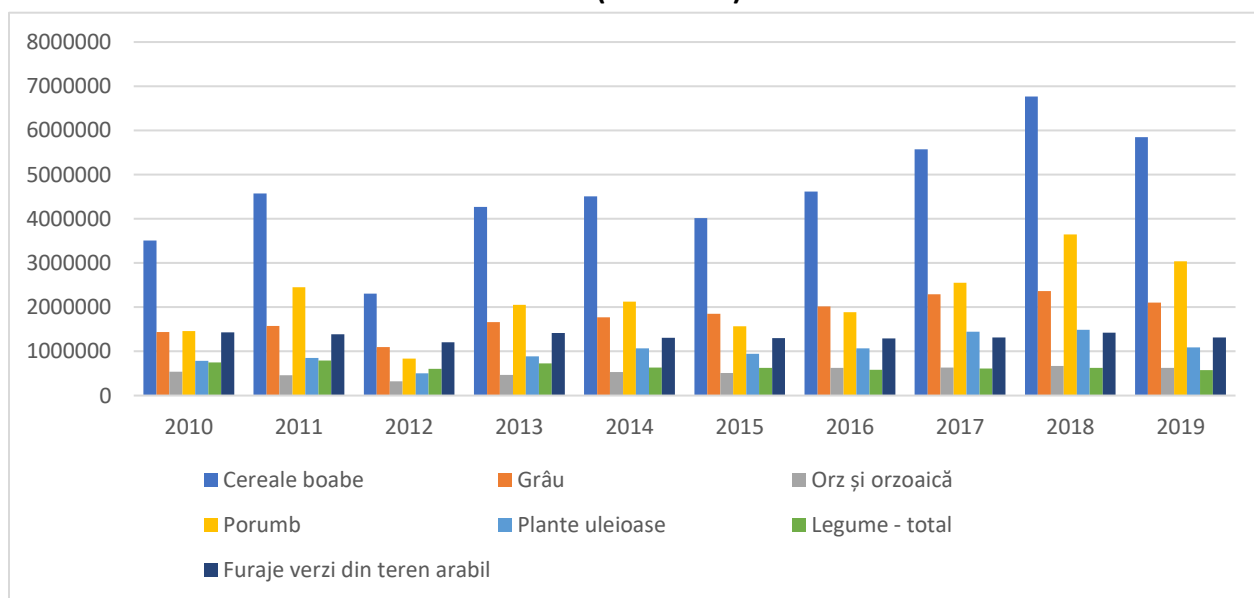
În ceea ce privește producția agricolă de legume, în regiune predomină culturile de tomate, varză albă, ceapă uscată, ardei și vinete. În perioada 2010 – 2019, cantitățile de legume produse au scăzut pentru toate tipurile de legume analizate. La nivel județean, cele mai multe legume se cultivă în județul Galați, în 2019 producția fiind de 256.102 tone. Deși în anul 2020, Regiunea Sud-Est ocupa al patrulea loc la nivel național în ceea ce privește producția totală de legume, cantitatea produsă este semnificativă, acoperind 15.5% din totalul național.

Regiunea Sud-Est a acoperit în anul 2019, 24,4% din producția națională de pepeni verzi și galbeni, deși producția totală este în scădere. Brăila, Galați și Buzău sunt județele din regiune cu cea mai mare producție de pepeni.

De asemenea, în regiune se cultivă și suprafețe mari de furaje verzi, cantitatea menținându-se relativ constantă în ultimii 10 ani, la nivelul anului 2019 fiind de 1.312.788 tone, reprezentând 10% din producția națională.

Grafic nr. 2.9.1.4

Evoluția producției agricole pe principalele produse cultivate în Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.9.1.5

Producția agricolă vegetală la principalele culturi în Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019

Principalele culturi	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	% în producția națională 2019
	UM: Tone										UM: %
Cereale boabe	3.506.042	4.571.034	2.309.854	4.267.431	4.510.058	4.016.551	4.619.947	5.572.684	6.765.669	5.848.304	19,2
Grâu și secară	1.440.980	1.575.725	1.098.122	1.663.093	1.769.539	1.851.105	2.016.811	2.292.234	2.366.913	2.104.093	20,4
Secară	1.588	2.557	1.015	2.603	2.021	655	956	1432	2.609	706	2,7
Grâu - total	1.439.392	1.573.168	1.097.107	1.660.490	1.767.518	1.850.450	2.015.855	2.290.802	2.364.304	2.103.387	20,4
Grâu comun	1.432.990	1.566.730	1.092.772	1.652.302	1.765.708	1.847.471	2.001.020	2.290.042	2.361.871	2.098.415	20,4
Grâu dur	6.402	6.438	4.335	8.188	1.810	2.979	14.835	760	2.433	4.972	30,1
Orz și orzoaică	536.965	461.844	320.549	464.717	531.411	514.126	623.981	636.674	667.016	625.010	33,2
Orz	342.074	280.809	161.469	269.215	335.876	341.548	434.196	417.161	445.071	455.016	33,9
Ovăz	27.691	34.294	23.332	37.930	38.193	40.053	43.744	43.604	42.017	41.951	11,6
Porumb boabe	1.456.742	2.454.524	839.806	2.055.168	2.127.758	1.565.550	1.883.440	2.556.307	3.648.536	3.038.809	17,4
Orez	32.069	27.895	17.998	23.344	21.050	26.547	25.308	20.974	23.801	22.775	57,0
Leguminoase pentru boabe	21.817	30.696	15.573	31.559	27.540	28.311	35.251	111.080	74.603	88.552	37,5
Mazăre boabe	16.342	25.975	12.024	26.416	23.598	24.450	30.987	106.680	70.410	85.133	38,4

Principalele culturi	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	% în producția națională 2019
UM: Tone											UM: %
Fasole boabe	5.433	4.705	3.547	5.140	3.767	3.742	4.112	3.916	4.039	3.215	22,8
Plante uleioase	788.946	849.719	502.111	888.230	1.071.875	945.033	1.066.630	1.448.247	1.488.489	1.092.368	22,8
Floarea soarelui	398.267	580.479	428.873	696.074	725.876	597.905	648.705	951.432	998.525	879.701	24,6
Rapiță	350.921	225.500	43.476	151.233	293.693	266.905	335.611	389.764	368.734	128.599	16,1
Soia boabe	36.046	42.878	26.439	37.667	49.078	7.6671	79.110	103.543	118.597	82.272	19,8
In pentru ulei	1.479	477	2.001	2.508	1.629	2.234	1.662	1.742	1.388	677	10,9
Sfeclă de zahar	:	11.333	24.406	30.860	21.683	5.913	18.049	24.945	30.347	26.228	2,9
Tutun	1.215	77	46	20	14	54	12	14	15	13	1,1
Plante medicinale și aromatice	9.644	8.909	3.257	3.814	3.368	3.795	4.748	1.470	689	878	45,1
Cartofi - total	113.461	128.257	78.140	96.315	102.899	91.405	64.878	98.949	94.621	84.601	3,2
Cartofi timpurii, semitimpurii și de vară	37.849	40.460	25.181	33.919	34.042	35.221	19.918	26.372	25.137	24.073	6,0
Cartofi de toamnă	75.612	87.797	52.959	62.396	68.857	56.184	44.960	72.577	69.484	60.528	2,7
Legume - total	750.872	791.248	605.256	726.025	636.082	623.060	581.073	611.354	624.017	577.918	16,4
Tomate	175.407	209.910	132.941	155.415	149.861	146.844	160.252	146.673	158.465	147.186	21,3

Principalele culturi	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	% în producția națională 2019
UM: Tone											UM: %
Vinete	26.954	27.279	18.030	17.953	20.587	19.843	16.014	17.764	19.423	17.884	13,9
Ceapă uscată	63.309	68.882	63.853	78.692	64.229	61.617	54.971	53.121	45.721	46.007	13,5
Usturoi uscat	6.155	6.375	6.324	5.563	5.352	5.380	5.114	4.775	5.133	4.883	8,9
Varză alba	85.140	85.085	93.357	120.678	88.600	83.056	79.126	81.695	91.336	86.147	8,7
Ardei	39.626	46.655	42.374	39.788	38.455	36.978	36.008	39.888	41.772	38.104	17,1
Ciuperci cultivate	347	:	103	54	108	101	104	42	119	:	na
Rădăcinoase comestibile	30.339	44.501	25.445	33.074	35.918	42.136	36.083	38.651	40.736	40.874	18,1
Legume cultivate în câmp	514.474	552.450	409.070	504.779	407.809	386.099	338.804	376.796	379.445	350.659	15,7
Legume în solarii	47.136	52.148	53.307	57.029	75.297	85.468	104.502	84.366	90.344	76.001	46,7
Legume proaspete din grădinile familiale	189.278	186.652	142.879	164.217	152.976	151.493	137.767	150.192	154.228	151.258	13,4
Pepeni verzi și galbeni	265.612	236.286	156.778	210.713	162.332	148.503	114.961	147.304	139.173	126.494	24,4
Furaje verzi din teren arabil	1.433.309	1.383.332	1.208.522	1.418.681	1.304.359	1.303.331	1.294.824	1.313.397	1.426.551	1.312.788	10,1

Principalele culturi	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	% în producția națională 2019
UM: Tone											UM: %
Furaje perene	978.316	944.614	741.401	823.538	881.257	855.735	913.466	1.021.206	1.106.904	982.488	10,0
Lucernă-în echivalent masă verde	915.828	874.114	691.818	761.284	815.705	793.721	861.192	960.522	1.027.220	909.202	14,6
Trifoi-în echivalent masăverde	8.350	6.956	7.755	6.680	8.240	10.407	6.998	6.193	7.908	7.588	0,5
Furaje verzi anuale	454.993	438.718	467.121	595.143	423.102	447.596	381.358	292.191	319.647	330.300	10,5
Porumb verde furajer	52.478	44.203	27.917	98.826	52.027	55.228	81.101	49.581	52.322	91.151	6,6
Rădăcinoase furajere	22.823	30.384	24.032	22.590	13.938	12.477	13.067	4.183	5.891	4.797	1,9

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.9.1.6

Producția agricolă vegetală pe județe, Regiunea Sud-Est, anul 2019 (UM. tone)

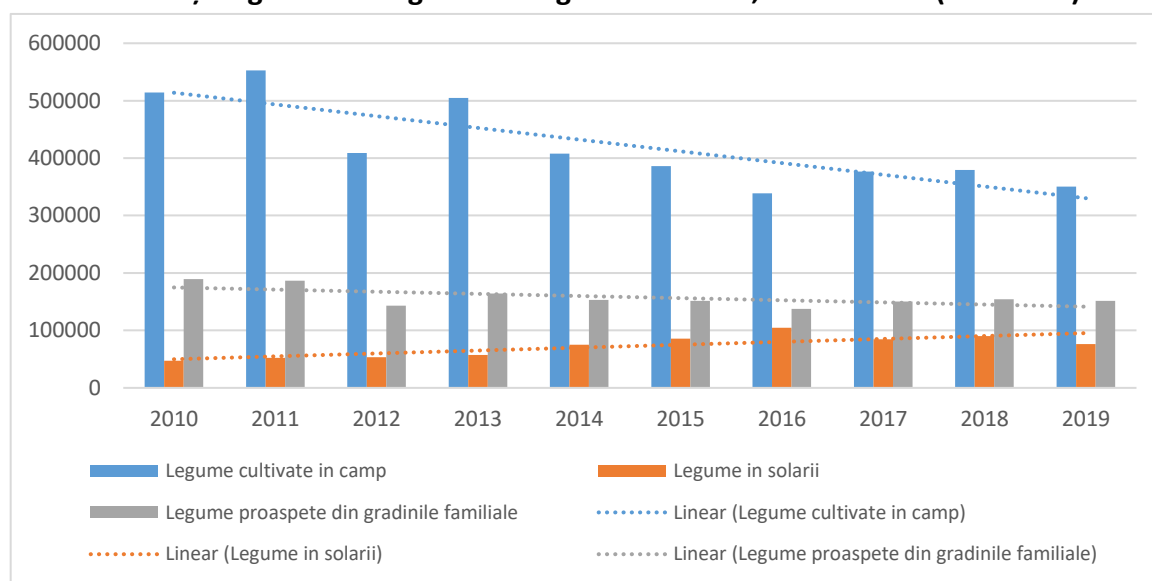
	România	Regiunea Sud - Est	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea
Cereale boabe, din care:	30.412.426	5.848.304	1.445.242	1.127.916	1.543.474	735.107	600.694	395.871
Secară	26.182	706	n.a.	107	166	64	368	1
Grâu - total	10.297.107	2.103.387	336.331	293.264	862.386	179.454	328.759	103.193
Orz și orzoaică	1.879.947	625.010	125.821	42.593	302.735	57.681	81.487	14.693
Porumb boabe	17.432.223	3.038.809	954.648	783.942	357.400	491.551	182.465	268.803
Leguminoase pentru boabe	236.423	88.552	22.897	4.013	39.445	11.906	9.330	961
Plante uleioase	4.792.420	1.092.368	294.461	167.014	287.014	171.605	151.088	21.186
Legume - total	3.529.648	577.918	64.437	92.258	41.399	256.102	62.972	60.750
Furaje verzi din teren arabil	12.953.566	1.312.788	360.546	213.659	142.884	175.433	131.071	289.195

Sursa: prelucrare date INS

2.9.2 Horticultura

Horticultura, reprezentată de pomicultură, legumicultură, floricultură și viticultură, este o activitate dezvoltată în regiune, avantajată de condițiile geografice și climatice existente. Județul Galați este renumit în țara noastră pentru producția mare de legume, județele Constanța, Vrancea și Buzău dispun de numeroase suprafețe de viță de vie și pomi fructiferi. Producția totală de legume din Regiunea Sud-Est a înregistrat un trend descrescător, cu excepția cultivării legumelor în solarii, care se menține relativ constantă în ultimii 10 ani. Motivele sunt diverse, țin de perisabilitatea acestor produse, de rentabilitatea scăzută, dar și de faptul că țara noastră importă cantități importante de legume.

Grafic nr. 2.9.2.1
Producția agricolă de legume în Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Putem observa în figurile de mai jos faptul că județul Galați este principalul producător de legume din regiune. În Galați se cultivă 40% din producția de legume cultivate în câmp în regiune, 88% din legumele produse în solarii și 33% din legumele proaspete din grădinile familiale. Următoarele județe cultivatoare de legume sunt Brăila, Buzău și Vrancea.

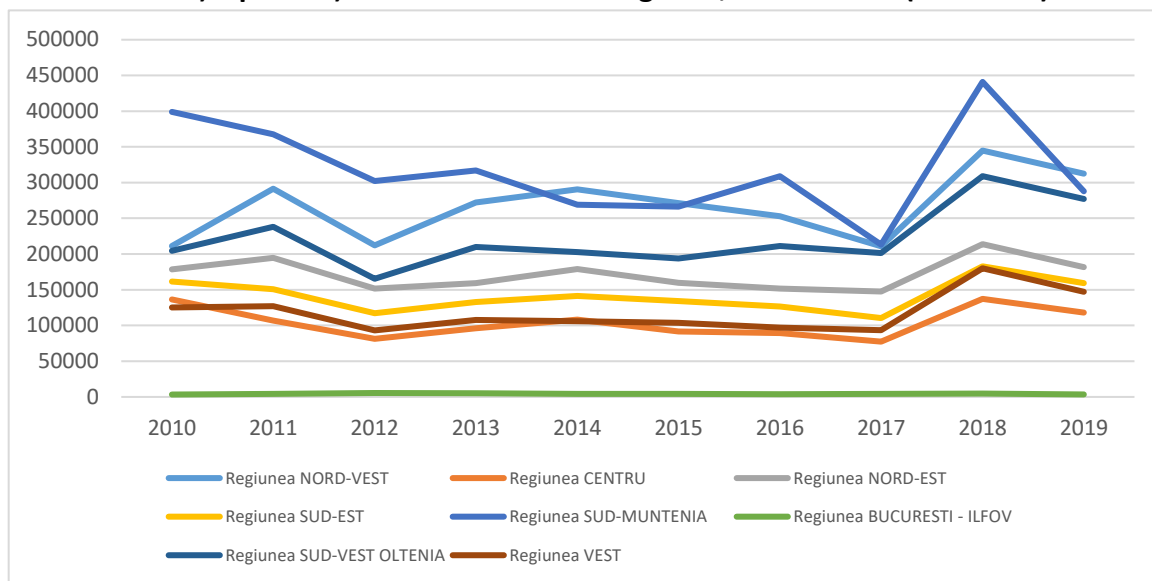
În ceea ce privește producția de fructe pe specii de pomi, în anul 2019, dintr-un total național de 1.487.450 tone de fructe, 21% au fost produse în Regiunea Nord-Vest, 19,3% în Regiunea Sud-Muntenia, 18,6% în Regiunea Sud-Vest Oltenia, 12,2% în Regiunea Nord-Est, 10,7% în Regiunea Sud-Est, 9,8% în Regiunea Vest și doar 0,2% în Regiunea București – Ilfov. Astfel, Regiunea Sud-Est ocupă locul 5 la nivel național în ceea ce privește acest indicator, deși condițiile pedoclimatice sunt foarte favorabile producției de fructe. În regiune se remarcă în special producțiile de prune (87.689 t în 2019), mere (33.018 t în anul 2019), piersici (3.829 t în anul 2019), caise și zarzăre (6.498 t în anul 2019).

În plan temporal, producția de fructe este relativ constantă la nivelul regiunilor țării, de multe ori influențată de condițiile climatice din anul respectiv. Se poate observa în figura de mai jos faptul că producția a scăzut puternic în anul 2017, în toate regiunile țării, principala cauză fiind

legată de condițiile climatice. Anul 2018 a fost marcat de o revenire foarte bună a producției de fructe.

Grafic nr. 2.9.2.2

Evoluția producției de fructe la nivel regional, 2010 – 2019 (UM: tone)

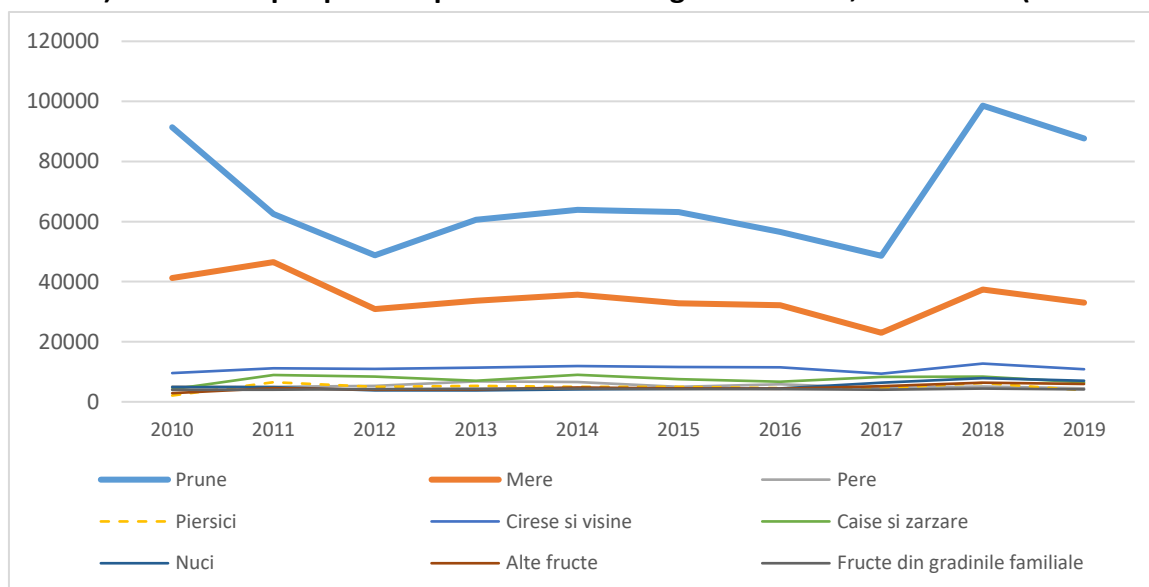

Sursa: prelucrare date INS

În plan regional, cele mai mari producții de fructe din Regiunea Sud-Est sunt înregistrate în cazul prunelor și merelor. Se observă în graficul de mai jos faptul că, între 2010 și 2012, a avut loc o scădere drastică a producției, scădere menținută până în 2017, anul 2018 și 2019 fiind ani cu o producție mult mai ridicată.

Grafic nr. 2.9.2.3

Producția de fructe pe specii de pomi la nivelul Regiunii Sud-Est, 2010 -2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

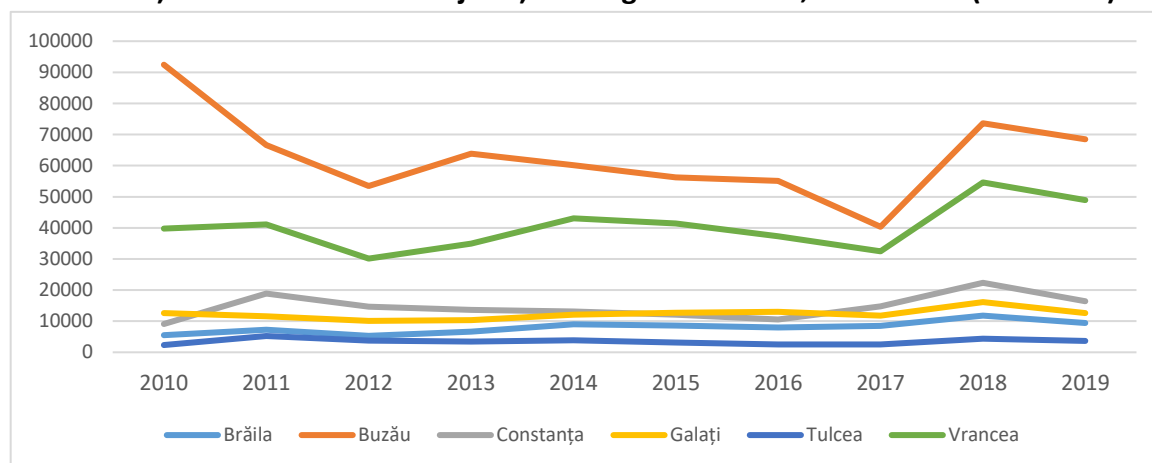
La nivelul județelor din regiune, cea mai mare producție de fructe a fost înregistrată în județele Buzău și Vrancea. Deși în intervalul de timp 2010 – 2017 producția a scăzut continuu, după

anul 2017 putem observa o creștere semnificativă, în special în anul 2018. Pe tipuri de fructe, la nivelul anului 2019 s-au înregistrat următoarele:

- În județul Brăila, s-au produs în special prune (3.778 t), caise și zarzăre (1.476 t).
- În județul Buzău, producția de prune a fost de 42.172 t, reprezentând din totalul fructelor pe specii de pomi. Tot aici se obțin cantități mari de mere și pere.
- În județul Constanța, principalele fructe produse sunt prunele (7.490 t) și piersicile (2.504 t).
- În județul Galați, se produc în special prune (3.987 t), mere (2.698 t), cireșe și vișine (2.473 t).
- În județul Tulcea, producția de fructe nu este foarte mare, obținându-se în special mere (1.662 t).
- În județul Vrancea, s-au obținut 29.764 t prune, 11.492 t mere, 2.856 t cireșe și vișine, dar și 2.778 t de nuci.

Grafic nr. 2.9.2.4

Producția de fructe la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2010 -2019 (UM: tone)

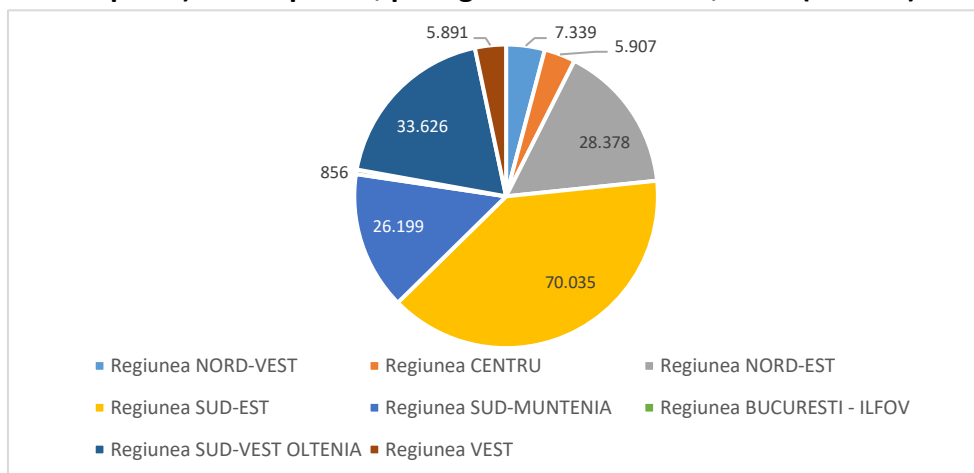
Sursa: prelucrare date INS

România se numără printre țările cu tradiție în cultura viței de vie, condițiile de climă și sol ale țării noastre fiind prielnice pentru această cultură. Sunt cuprinse atât viile pe rod, cât și viile tinere neintrate pe rod. Viticultura reprezintă o activitate cu tradiție în Regiunea Sud-Est. Caracteristicile regiunii, cu o altitudine joasă, văi largi și terase, îndeplinesc condiții favorabile culturii viței de vie, cu veche tradiție în teritoriu, determinând aici prezența celor mai mari podgorii din țară, respectiv Panciu, Cotești, Odobești, Dealu Mare, Murfatlar și Sarica Niculițel. În anul 2020 mai multe vinuri produse în regiune au fost medaliat la Premiul de excelență Vinul.ro, Marea Medalie de Aur fiind luată de Mirabilis Machina (Cabernet Sauvignon și Fetească Neagră) 2016 – Vincon Vrancea, iar Premiul special Vinul.ro: vinars JAD 40 de ani – Vincon Vrancea, ambele vinuri produse în Regiunea Sud-Est. Nenumărate alte vinuri roșii, albe sau rose, produse în crame din regiune au luat medalii de aur pentru calitatea deosebită. Din totalul suprafeței viilor pe rod din România (178.230 ha), aproape 40% se regăsește în Regiunea Sud-Est (70.035 ha), doar județul Vrancea deținând 12,7% din suprafața viticolă a țării. Următoarele 3 regiuni cu suprafețe importante de viță de vie sunt Regiunea Sud-Vest

Oltenia, Regiunea Nord-Est și Regiunea Sud-Muntenia. În anul 2019, Regiunea Sud-Est a avut cea mai mare producție de struguri din țara noastră, deținând o pondere de 42% din totalul înregistrat la nivel național.

Grafic nr. 2.9.2.5

Suprafața viilor pe rod, pe regiuni de dezvoltare, 2019 (UM: ha)

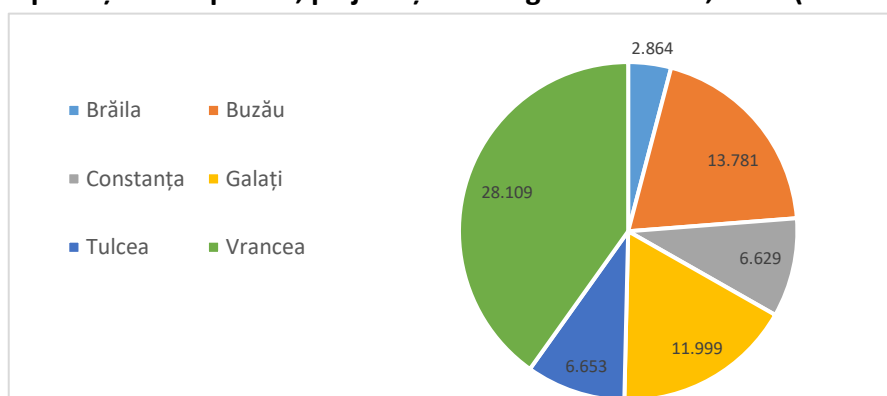
Sursa: prelucrare date INS

La nivel județean, cele mai mari suprafețe cultivate cu viță de vie sunt în județul Vrancea (28.109 ha), reprezentând aproximativ 40% din totalul suprafeței cultivate cu viță de vie din regiune, județul Buzău (13.781 ha) și județul Galați (11.999 ha). Cele mai mari suprafețe sunt destinate producției de struguri de vin (65.210 ha), în timp ce doar 4.824 de ha sunt cultivate cu vii care produc struguri de masă.

În aceste județe regăsim crame cu tradiție în producerea vinului românesc precum: Vincon Vrancea, Sarica Niculițel, Murfatlar, Pietroasa, Gârboiu, Tata și fiul, Beciul Domnesc, Viticom, Domeniile Nicorești, etc.

Grafic nr. 2.9.2.6

Suprafața viilor pe rod, pe județe ale Regiunii Sud-Est, 2019 (UM: ha)

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește producția de struguri, în anul 2019, dintr-un total de 977.812 tone la nivel național, 42,4% au fost produși în Regiunea Sud-Est. Cei mai mulți struguri sunt destinați realizării vinului (370.147 t), restul fiind struguri de masă (44.704 t).

La nivel județean, cantitățile cele mai mari de struguri au fost obținute în județul Vrancea (174.532 t), fiind și județul cu cele mai mari suprafețe de viță de vie, urmat de județul Buzău (86.548 t) și județul Galați (60.902 t).

Tabel nr. 2.9.2.1

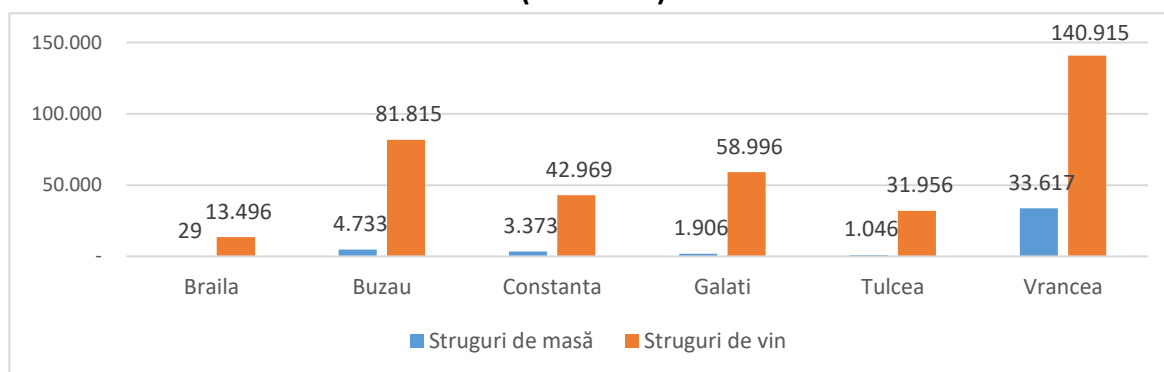
Producția totală de struguri la nivelul Regiunii Sud-Est, 2010 – 2019

Categorii de vii	Ani									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	UM: Tone									
Total-pe rod vii	353.562	393.218	334.386	425.900	335.486	345.508	327.282	435.878	484.289	414.851

Sursa: prelucrare date INS

Grafic nr. 2.9.2.7

**Producția totală de struguri de masă și de vin la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2019
(UM: tone)**

Sursa: prelucrare date INS

2.9.3 Îngrășăminte

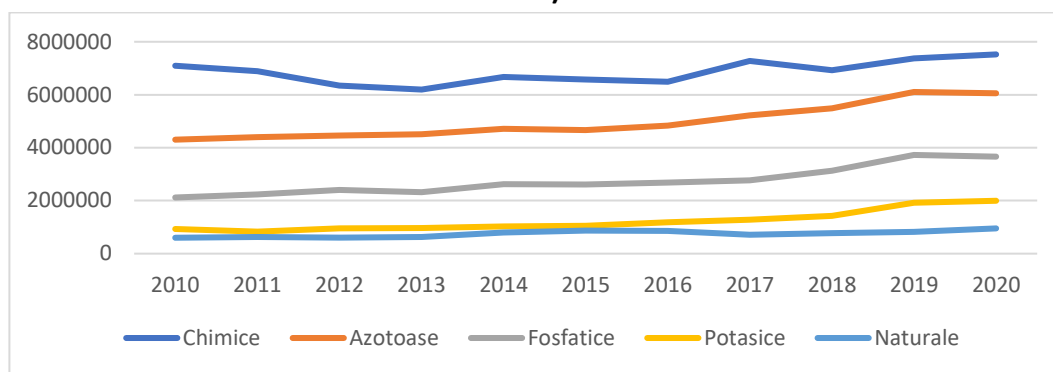
Elementele nutritive din sol reprezintă unul dintre cei mai importanți factori pentru dezvoltarea corespunzătoare a plantelor și pentru obținerea unei recolte de succes. În timp ce unele terenuri sunt fertile și potrivite pentru a susține dezvoltarea optimă a plantelor, există și terenuri agricole cu deficit de nutrienți, unde este necesară intervenția omului, prin aplicarea de îngrășăminte.

La nivel național, suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale se află pe un trend ascendent, pentru o productivitate cât mai bună, agricultorii adaptând tipul de îngrășământ, în funcție de cultura care se dorește a fi înființată. Astfel, au fost dezvoltate soluții personalizate precum îngrășăminte foliare pentru legume, pentru pomi fructiferi, îngrășăminte chimice sau complexe, fiecare dintre acestea având rolul de a oferi plantelor cultivate substanțele nutritive de care au nevoie pentru a crește.

Cantitățile de îngrășăminte chimice utilizate la nivel național au crescut cu 65% în perioada 2010 – 2020. Această creștere urmează tendința existentă la nivel internațional de utilizare pe scară largă a îngrășămintelor chimice, principalul obiectiv fiind creșterea producției la hectar. Țara noastră trebuie să monitorizeze atent această tendință ce poate avea consecințe negative asupra calității și gradului de poluare a solului.

Grafic nr. 2.9.3.1

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte la nivel național, 2010 – 2020 (UM: ha)

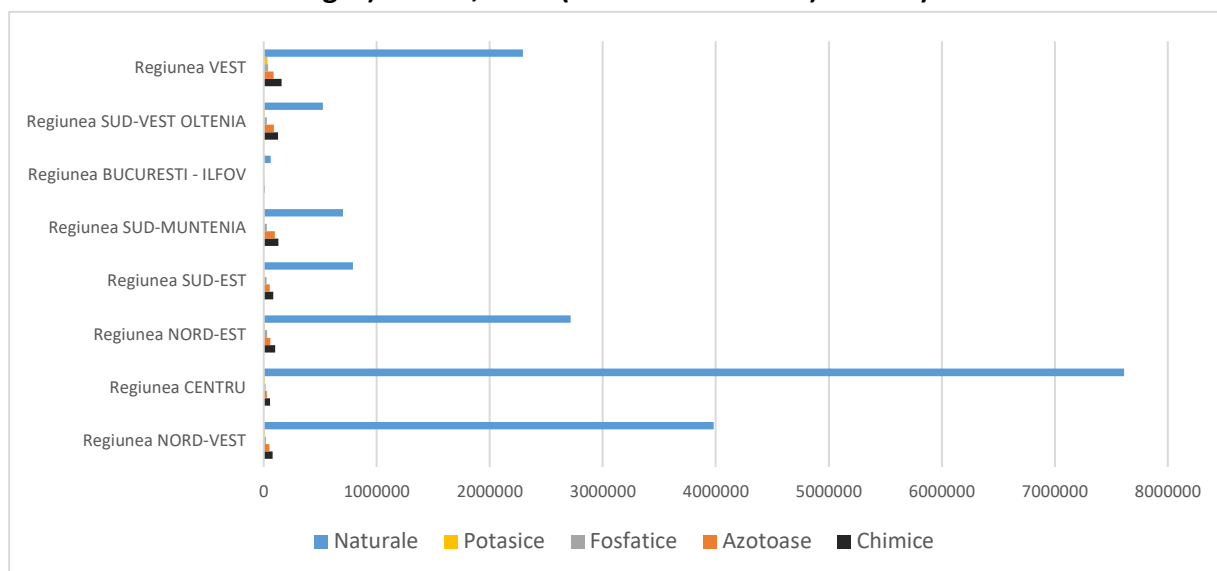

Sursa: prelucrare date INS

Regiunile de dezvoltare care au cele mai mari suprafețe de teren pe care se utilizează îngrășăminte chimice sunt regiunile cu sectorul agricol foarte dezvoltat precum: Regiunea Sud-Muntenia, Regiunea Sud-Vest Oltenia, Regiunea Nord-Est, Regiunea Vest și Regiunea Sud-Est. În ceea ce privește cantitatea de îngrășăminte, observăm în figura de mai jos că cele mai mari cantități de îngrășăminte sunt cele naturale. Regiunea Centru și Regiunea Nord-Vest se remarcă prin cantitățile foarte mari de îngrășăminte naturale.

Grafic nr. 2.9.3.2

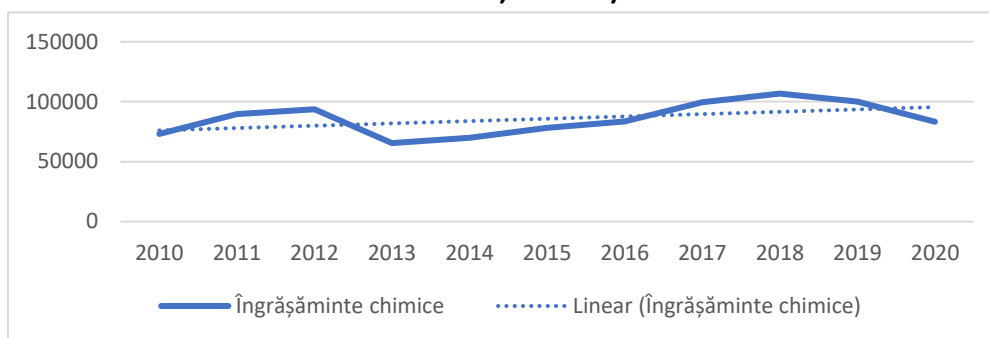
Cantitatea de îngrășăminte utilizate în agricultură la nivel regional, pe tipuri de îngrășăminte, 2019 (UM: tone substanță activă)

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est, cantitatea de îngrășăminte naturale utilizate este printre cele mai mici din țară. În schimb, putem observa faptul că în perioada 2010 – 2020, utilizarea îngrășămintelor chimice se află pe un trend crescător, chiar dacă între anii 2018 și 2020 cantitățile utilizate au scăzut simțitor.

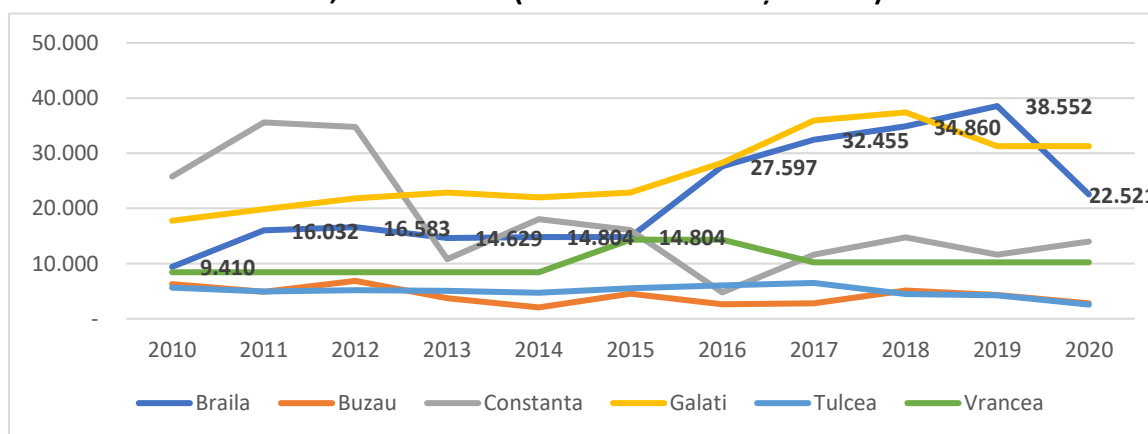
Cantitatea de îngrășăminte chimice utilizate în Regiunea Sud-Est, 2010 – 2020 (UM: tone substanță activă)

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor chimice pe județe la nivelul Regiunii Sud-Est, observăm o scădere puternică a cantității utilizate în județul Constanța, în special între anii 2012 și 2016, când de la o cantitate de 34.773 tone s-a ajuns la doar 4.770 tone. Sigur, în ultimii ani cantitatea de îngrășăminte chimice utilizate a mai crescut, ajungând în anul 2020 la 14.000 tone. În județul Galați, utilizarea îngrășămintelor chimice se află pe un trend ascendent în ultimii 10 ani, județul fiind pe primul loc în regiune din acest punct de vedere, în anul 2020 folosind 31.225 tone. Tot o creștere puternică a utilizării îngrășămintelor chimice se observă și în județul Brăila. Dacă în anul 2010, în Brăila se utilizau doar 9.410 tone, în anul 2019 s-a înregistrat un record de 38.552 tone de îngrășăminte utilizate, creșterea fiind de peste 400%. În județele Buzău, Vrancea și Tulcea, cantitățile de îngrășăminte utilizate rămân relativ constante în intervalul de timp 2010 – 2020, așa cum se observă și din figura de mai jos.

Cantitatea de îngrășăminte chimice folosite în agricultură la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2010 – 2020 (UM: tone substanță activă)

Sursa: prelucrare date INS

Pentru combaterea dăunătorilor agricoli, în România se utilizează și pesticide: insecticide, fungicide, erbicide. Dintr-un total de 632.530 kg substanță activă de insecticid utilizat la nivel național, aproape 30% a fost utilizată în Regiunea Sud-Vest Oltenia. În Regiunea Sud-Est, au fost utilizate 81.955 kg de insecticid, reprezentând 13% din totalul la nivel național. În ceea ce

privește utilizarea fungicidelor, Regiunea Sud-Est se află pe primul loc la nivel național, cu o cantitate de 456.403 kg substanță activă de fungicide, reprezentând 25% din totalul național. În regiune agricultorii utilizează, de asemenea, și cantități importante de erbicide, Regiunea Sud-Est fiind pe locul 2 la nivel național, după Regiunea Nord-Est, cu o cantitate de 450.358 kg substanță activă.

În concluzie, utilizarea îngrășămintelor la nivelul regiunii are rolul de a crește producția și de a îmbunătăți rezistența la dăunători și factori de mediu. Cantitățile utilizate sunt influențate de suprafețele cultivate, dar și de tipul culturii ales într-un anumit an, culturile fiind modificate uneori chiar de la an la an, pentru refacerea solului. De multe ori, eficiența îngrășămintelor naturale (precum gunoiul de grajd) este mai mare dacă se administrează împreună cu îngrășămintele minerale, în special cu cele fosfatice. Poluarea cu îngrășămintele este provocată de proasta gestionare a solului, care este caracterizată în România de mai multe nereguli. O primă neregulă este lipsa unei fertilizări raționale, bazată pe principii științifice, care trebuie efectuată în regim controlat. În regiune este necesară o practică de fertilizare rațională, care presupune procurarea și însușirea unor informații tehnico-științifice care să permită un răspuns pertinent la următoarele întrebări: Ce fel de nutrienți trebuie aplicați în sol și/sau la o anumită cultură? Care sunt cantitățile adecvate din acești nutrienți? Ce tip de îngrășămintă este indicat a fi utilizat ținând cont de condițiile de sol, de climă și particularitățile culturii? Care sunt tehnicile de aplicare pentru a obține o eficacitate sporită în asigurarea culturii cu nutrienții necesari?

2.9.4 Zootehnia

Zootehnia este una dintre principalele ramuri ale agriculturii, fiind o ramură prioritară pentru majoritatea țărilor Uniunii Europene. Creșterea animalelor asigură produsele alimentare de bază precum carnea, laptele, ouăle și materia primă pentru industria alimentară. Deși este o ramură economică importantă și de tradiție în România, crescătorii de animale se confruntă în prezent cu probleme legate de suprafețele din ce în ce mai reduse de pășune, lipsa forței de muncă, lipsa ajutoarelor financiare consistente pentru zootehnie, dificultatea de a-și vinde produsele, prețul foarte scăzut oferit pentru produsele lor, preț care nu le acoperă uneori cheltuielile de producție.

Potrivit Eurostat, Spania este țara cu cea mai mare populație de animale exploatate în scop comercial sau pentru consum propriu din UE - înregistrând 22% din totalul efectivelor de suine, 9% din numărul de bovine, 25% din cel de ovine și 23% din cel de caprine. Pe locul doi se situează Franța, care deține cel mai mare efectiv de bovine dintre statele membre UE (24%), urmată de Germania (cu 18% din numărul de porci înregistrat la nivel european) și Italia. România stă foarte bine la capitolul ovine, cu peste 10 milioane de exemplare, fiind depășită doar de Spania, care la sfârșitul anului trecut număra nu mai puțin de 15,48 milioane de capete. În ceea ce privește bovinele, datele Eurostat arată că România avea în decembrie 2019 un efectiv de 1,922 milioane de exemplare, echivalentul a circa 2,5% din totalul UE-27, din care 1,38 milioane de vaci crescute pentru producția de lapte. În țara noastră, deși se consumă multă carne de porc, sectorul porcinelor este încă subdimensionat. La finalul anului 2019, doar

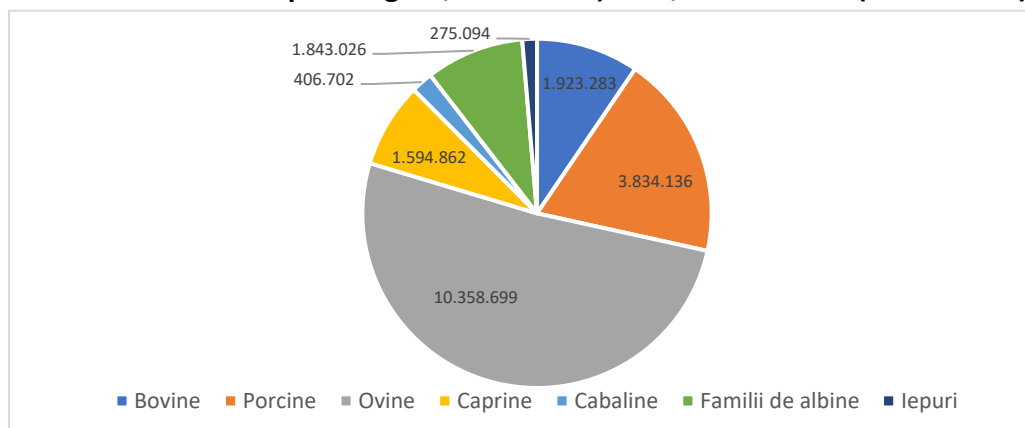
puțin peste 3,8 milioane de capete erau înregistrate în România, cu 1,6 milioane de exemplare mai puțin față de acum un deceniu.

Între anii 2010 și 2019, au existat fluctuații ale populației din cele patru categorii principale de animale la nivelul Uniunii Europene. Astfel, efectivul total de porci din UE (excluzând Marea Britanie) a atins un maxim de aproape 146 milioane de capete în 2017. În aceeași perioadă, populația de bovine a atins un vârf de aproape 80 de milioane de exemplare în 2016, iar în 2019 a fost cu aproximativ 1% mai mică decât în urmă cu un deceniu. În schimb, populația de ovine și caprine s-a diminuat constant, astfel încât între 2010 și 2019 s-a ajuns la o diferență de 7 și, respectiv, 8 procente.

În România, în anul 2019, au fost crescute peste 75 de milioane de păsări. În ceea ce privește creșterea animalelor, cele mai multe au fost ovinele, urmate de porcine, bovine, familii de albine și caprine.

Grafic nr. 2.9.4.1

Efective de animale pe categorii, la nivel național, în anul 2019 (UM: număr)

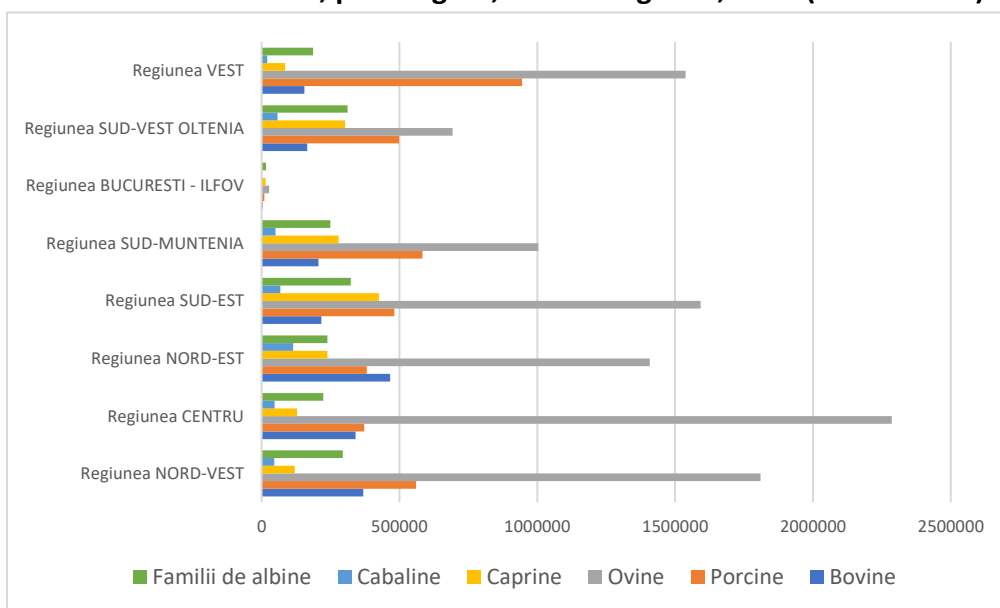

Sursa: prelucrare date INS

În plan regional, în anul 2019, cele mai multe ovine au fost crescute în Regiunea Centru (2.285.787), Regiunea Nord-Vest (1.810.085) și Regiunea Sud-Est (1.592.686). Numărul ovinelor crescute în Regiunea Sud-Est reprezintă 15,3% din totalul ovinelor crescute la nivel național. Regiunile în care se cresc cele mai multe bovine sunt Regiunea Nord-Est și Regiunea Nord – Vest. Doar 11,2% din totalul bovinelor sunt crescute în Regiunea Sud-Est, în număr de 216.180. În ceea ce privește efectivele de porcine, regiunile Vest, Sud-Muntenia și Nord – Vest dețin cele mai multe ferme de porcine. Deși în Regiunea Sud-Est s-au crescut 482.007 porcine, regiunea se află abia pe locul 5 la nivel național. Pe de altă parte, în Regiunea Sud-Est sunt crescute foarte multe caprine (425.834), situându-se pe locul 1 la nivel național. Caprinele crescute în regiune reprezintă 26,7% din totalul de caprine la nivel național.

Grafic nr. 2.9.4.2

Efectivele de animale, pe categorii, la nivel regional, 2019 (UM: număr)

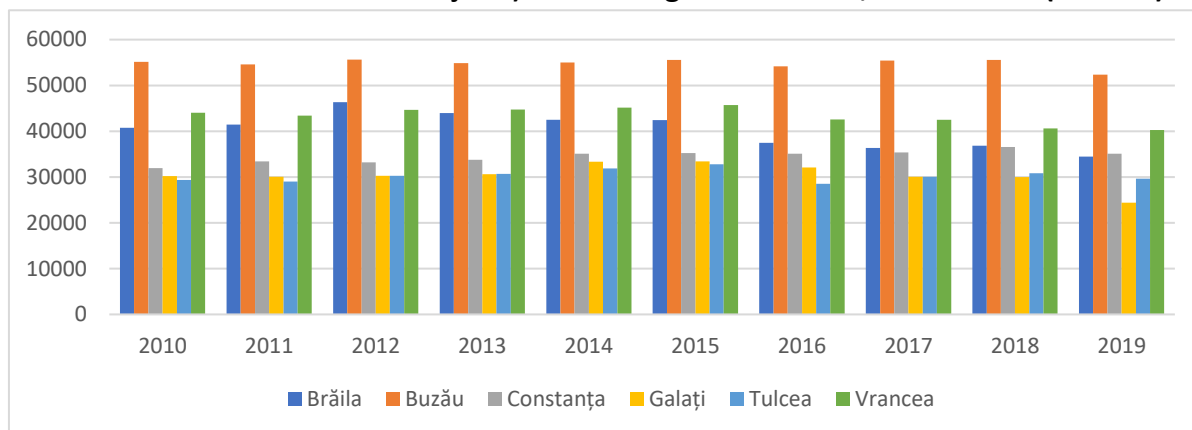

Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, în Buzău se cresc cele mai multe vaci, numărul acestora fiind relativ constant în ultimii 10 ani. O scădere accelerată a efectivelor de vaci o putem observa în județul Brăila, de la 40.746 în anul 2010, la 34.443 în anul 2019.

Grafic nr. 2.9.4.3

Efectivele de bovine la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: nr)

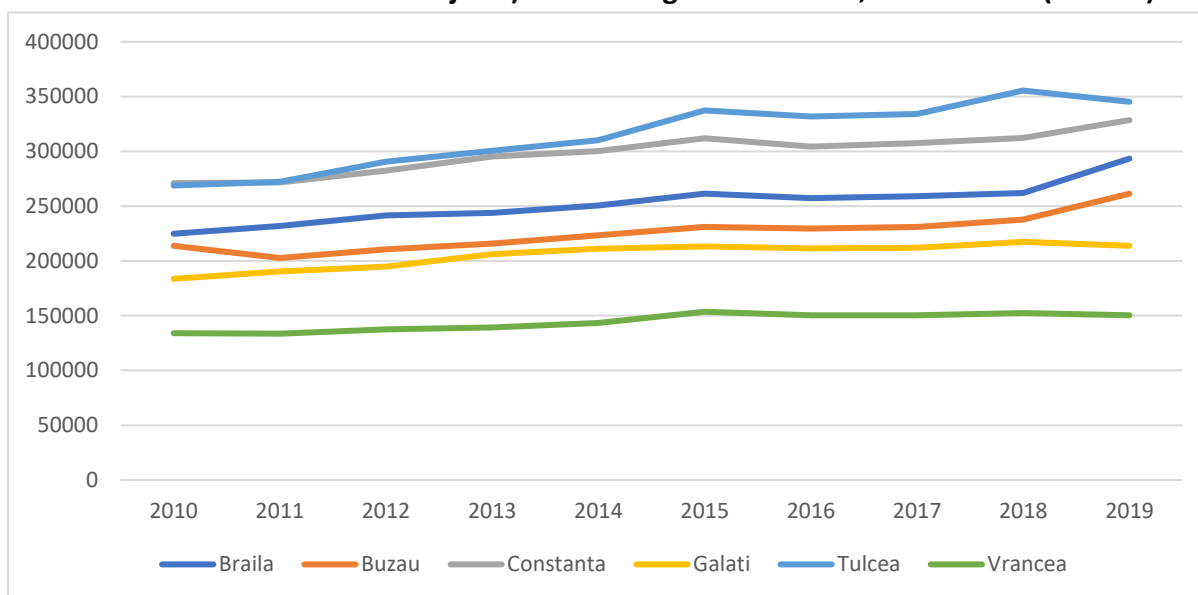

Sursa: prelucrare date INS

În toate județele regiunii Sud-Est, numărul ovinelor este în creștere ușoară în ultimii 10 ani. Cele mai multe oi sunt crescute în județele Tulcea, Constanța și Brăila, județe în care există condiții favorabile pășunatului și o tradiție în creșterea oilor

Grafic nr. 2.9.4.4

Efectivele de ovine la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: nr)

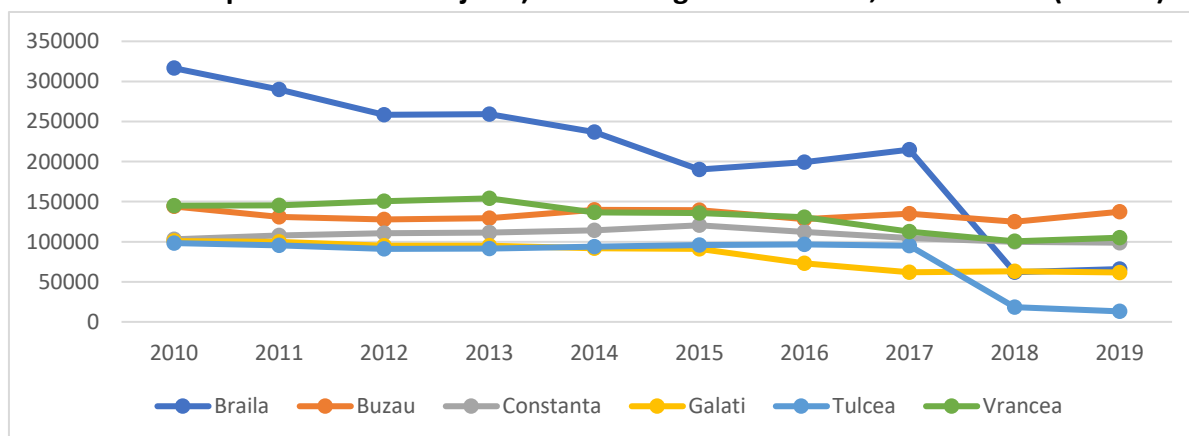

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește creșterea porcilor, numărul este în continuă scădere, în toate județele din regiune. Putem observa în figura de mai jos că în județul Brăila, numărul porcilor în anul 2019 reprezenta doar 20,8% din numărul efectivelor de acum 10 ani. Deși carnea de porc este consumată destul de mult în țara noastră, prețurile practicate de fermierii autohtoni nu sunt suficient de competitive în raport cu prețul cărnii de porc importate. Mai mult, creșterea animalelor și a porcilor, în special, este o activitate dificilă, iar lipsa forței de muncă își spune cuvântul.

Grafic nr. 2.9.4.5

Efectivele de porcine la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: nr)

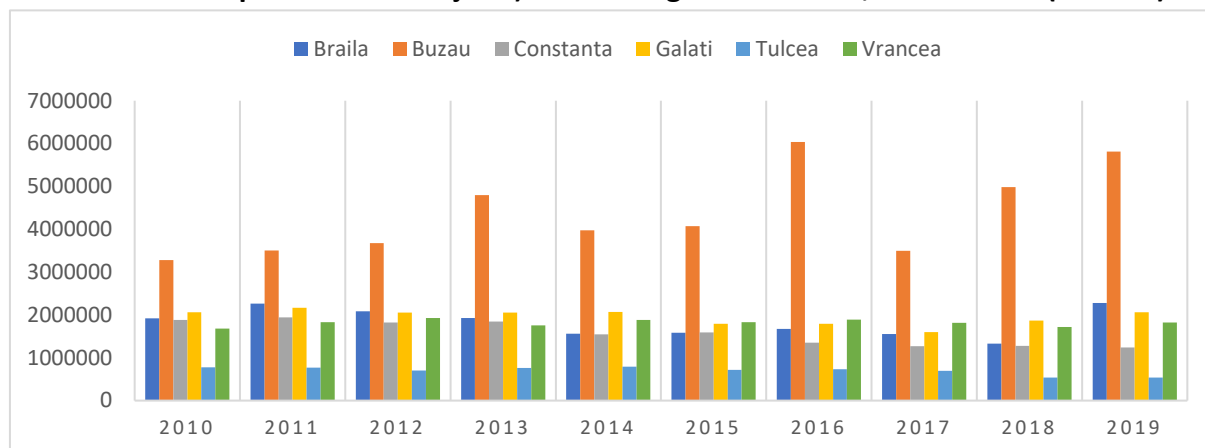
Sursa: prelucrare date INS

Și creșterea păsărilor este o activitate importantă în Regiunea Sud-Est, atât din perspectiva furnizării cărnii de pasăre, cât și pentru producția de ouă. Județul din regiune în care sunt cele mai multe ferme de păsări este județul Buzău, unde în anul 2019 au fost crescute 5.810.415 păsări. În regiune sunt atât ferme de păsări pentru ouă, cât și pentru carne. Printre cele mai

mari avicole din regiune se numără Avicola Buzău, Ferma Vrânceană, Avicola Lumina, Avicola Matca, etc.

Grafic nr. 2.9.4.6

Efectivele de păsări la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: nr)

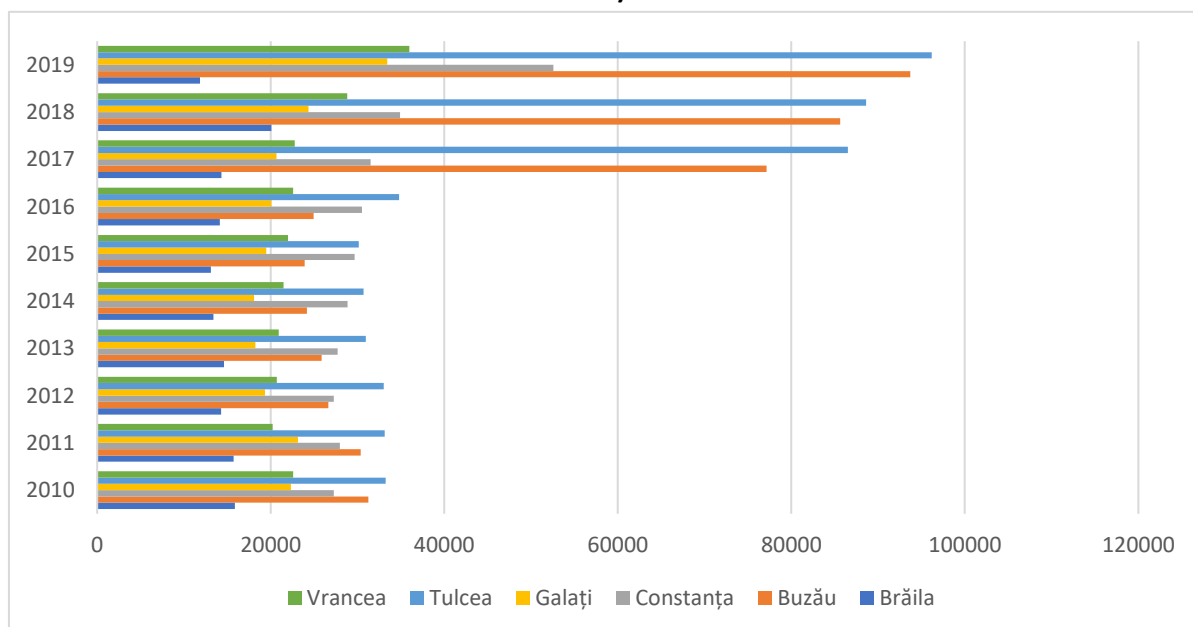

Sursa: prelucrare date INS

O altă activitate cu tradiție în Regiunea Sud-Est este apicultura (creșterea albinelor). În ultimii ani, au existat multe programe de finanțare cu fonduri nerambursabile destinate apicultorilor, în scopul stimulării acestei activități, foarte importantă atât pentru consumul de miere, cât și pentru menținerea echilibrului mediului ambiental. Așa cum observăm și în figura de mai jos, după anul 2016 această activitate s-a dezvoltat în toate județele regiunii, dar mai ales în județele Tulcea și Buzău.

Grafic nr. 2.9.4.7

Efectivele de familii de albine la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: nr)

Sursa: prelucrare date INS

Concluzionând, observăm că există potențial de dezvoltare a sectorului zootehnic în Regiunea Sud-Est, condițiile pedoclimatice favorizând această ramură a agriculturii. Potrivit Agenției

pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), sectorul zootehnic din România a fost finanțat cu peste 606 milioane de euro din fondurile europene alocate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 - 2020 (PNDR 2020) pentru dezvoltarea fermelor de producție. Aceste finanțări sunt esențiale pentru dezvoltarea zootehniei la nivel regional, dar sunt importante și subvențiile și campaniile de susținere a producătorilor locali și facilitarea vânzării produselor acestora pe piața locală și internațională.

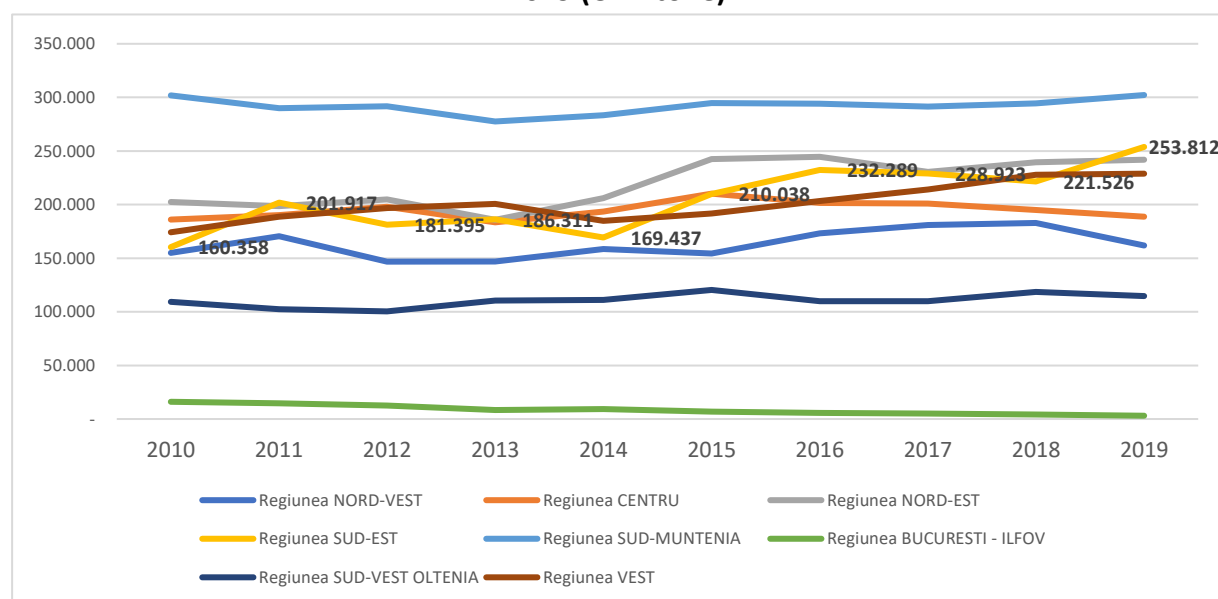
2.9.5 Producția animală

La nivel național, greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum era în anul 2019 de 1.494.886 tone, în creștere ușoară continuă în ultimii 10 ani. Cele mai multe erau păsări (672.312 tone), urmate de porci (512.492 tone) și bovine (179.289 tone).

Regiunile care produc în prezent cea mai mare cantitate de carne de consum sunt Regiunea Sud-Vest Oltenia, Regiunea Sud-Est și Regiunea Nord – Est. Putem observa în figura de mai jos faptul că în perioada 2010 – 2019, în Regiunea Sud-Est, greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării a crescut continuu, regiunea ajungând să ocupe locul 2 la nivel național, în condițiile în care în 2010 se afla doar pe locul 5.

Grafic nr. 2.9.5.1

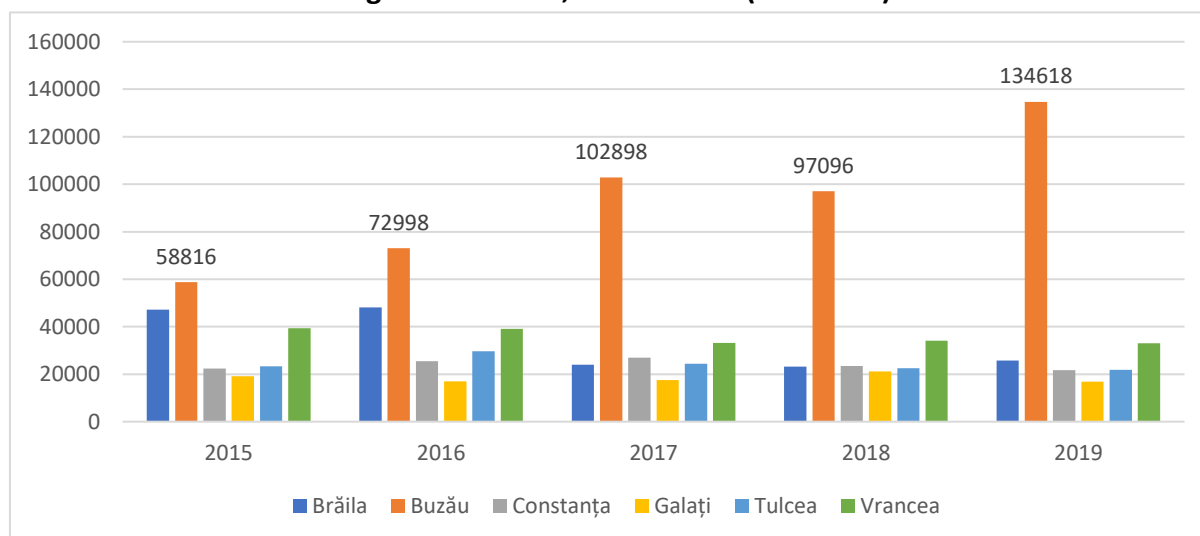
Greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum la nivel regional, 2010-2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Pe județe, în Buzău se cresc cele mai multe animale destinate sacrificării, producția aflându-se pe un trend ascendent în ultimii 5 ani, crescând între 2015 și 2019 de 2,28 ori, fapt justificat și de numărul în creștere al fermelor de animale. Cu excepția județului Brăila, unde greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării a scăzut, în toate județele din regiune cantitățile se mențin constante.

Greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum, la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2015 – 2019 (UM: tone)

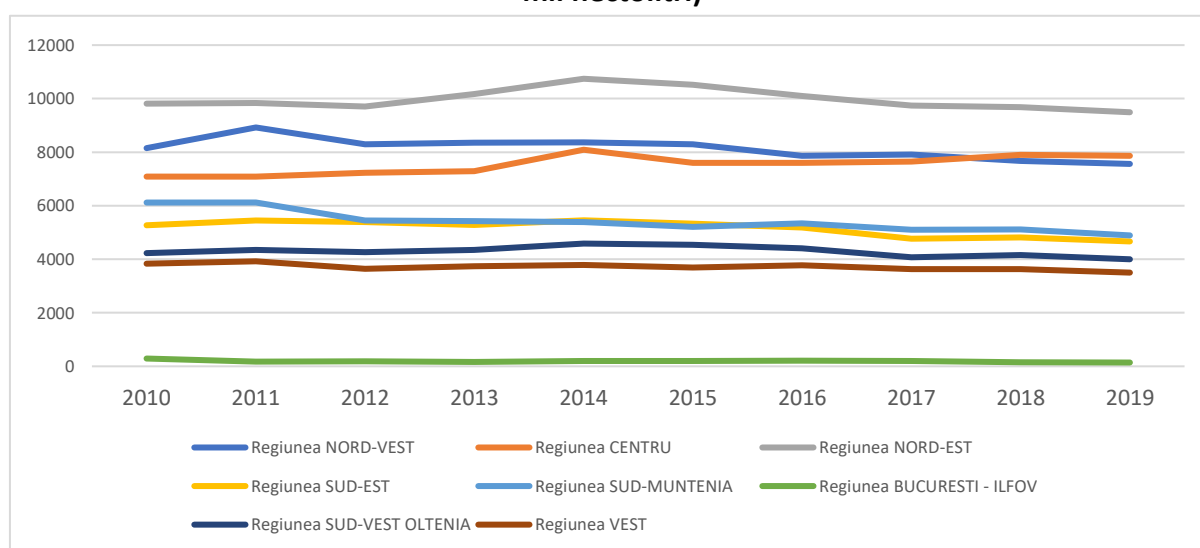

Sursa: prelucrare date INS

În ceea ce privește producția de lapte de vacă (exclusiv consumul vițelilor), dintr-un total de 42.113 mii hectolitri înregistrați la nivel național, doar 4.666 mii hectolitri au fost obținuți în Regiunea Sud-Est, plasând-o pe locul 5 la nivel național. Regiunile care înregistrează cele mai bune producții de lapte sunt Nord – Est, Centru și Nord-Vest. În regiune se cresc și foarte multe oi și capre, fapt pentru care regiunea se află pe locul 1 la nivel național în ceea ce privește producția de lapte de oaie și capră, cu 1.150 mii hectolitri în anul 2019.

Județele Buzău, Brăila și Constanța sunt cele mai mari producătoare de lapte de vacă din regiune, fapt explicabil prin efectivele numeroase de bovine care se cresc în aceste județe.

Producția de lapte de vacă (exclusiv consumul vițelilor) la nivel regional, 2010 – 2019 (UM: mii hectolitri)

Sursa: prelucrare date INS

Producția de lapte de vacă (exclusiv consumul vițelilor) la nivel județean, 2010 – 2019 (UM: mii hectolitri)

mii hectolitri)

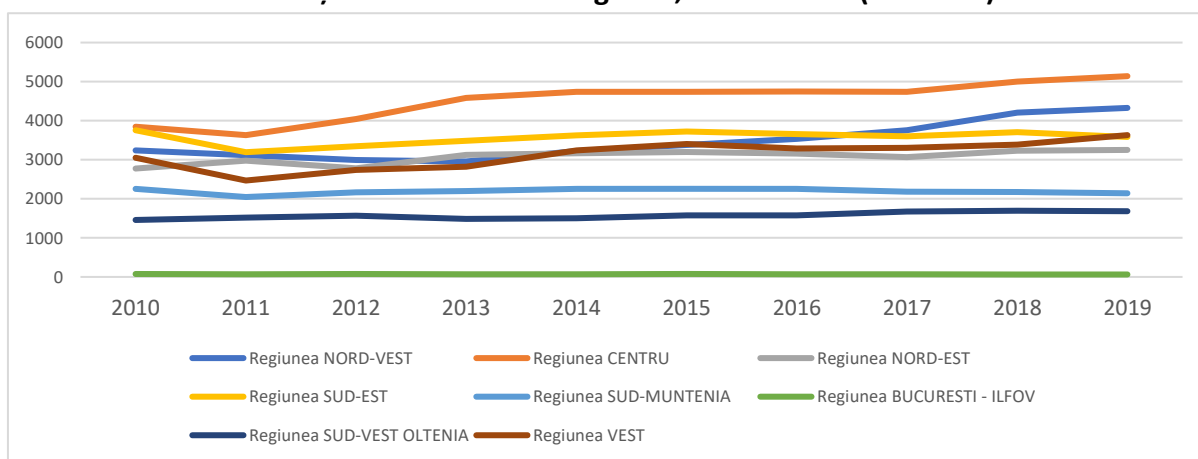
Județe Regiunea Sud-Est	Ani									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brăila	898	912	944	886	875	856	807	777	866	863
Buzău	1.100	1.256	1.244	1.173	1.168	1.192	1.111	1.060	1.133	1.119
Constanța	936	925	988	921	1.008	939	940	874	873	839
Galați	790	803	709	716	780	784	826	687	593	598
Tulcea	547	537	532	565	600	557	556	549	468	432
Vrancea	1.004	1.010	977	1.025	1.024	1.004	950	823	882	815

Sursa: prelucrare date INS

Regiunea Sud-Est se poziționează pe al 4-lea loc la nivel național în ceea ce privește producția de lână, după regiunile Centru, Sud-Muntenia și Vest. Deși în ușoară scădere în ultimii ani, cantitatea de lână produsă în 2019 a fost de 3.585 tone. Județul cu cea mai mare producție de lână este județul Tulcea, urmat de Constanța, Galați, Brăila, Buzău și Vrancea. Din păcate, în România, industria lânii este foarte slab dezvoltată, majoritatea cantităților de lână mergând la export. Prețul obținut de producători pornește de la 1 leu/kg și poate ajunge la 5-6 lei/kg, în funcție de calitatea lânii.

Grafic nr. 2.9.5.4

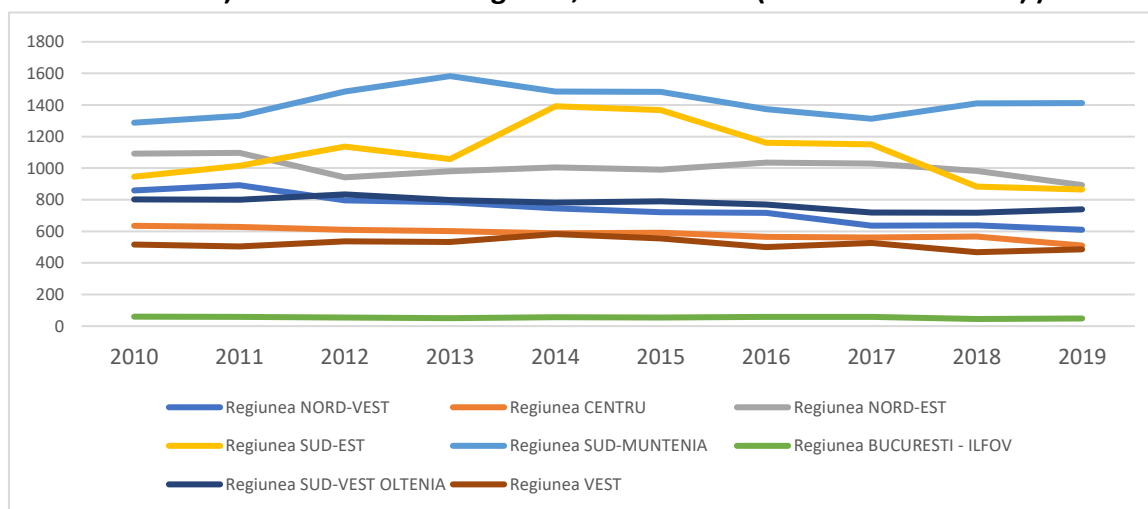
Producția de lână la nivel regional, 2010 – 2019 (UM tone)

Sursa: prelucrare date INS

Regiunea Sud-Est se află pe locul 3 la nivel național în ceea ce privește producția de ouă, după regiunile Sud-Muntenia și Nord-Est. Deși producția în regiune a crescut între anii 2010 – 2014, în ultimii ani se observă o scădere a producției de ouă. O posibilă explicație a scăderii producției de ouă după anul 2014 poate fi legată și de contaminarea cărnii de pui cu salmonela, eveniment apărut în anul 2013, care a condus la prejudicii în întreg sectorul avicol din România și o reducere estimată a vânzărilor cu 20%. De asemenea, scandalul ouălor contaminate cu fipronil în care și țara noastră a fost implicată alături de alte 40 de țări din UE în anul 2017, poate fi o cauză indirectă a scăderii producției de ouă pe fondul neîncrederii populației în consumul de ouă.

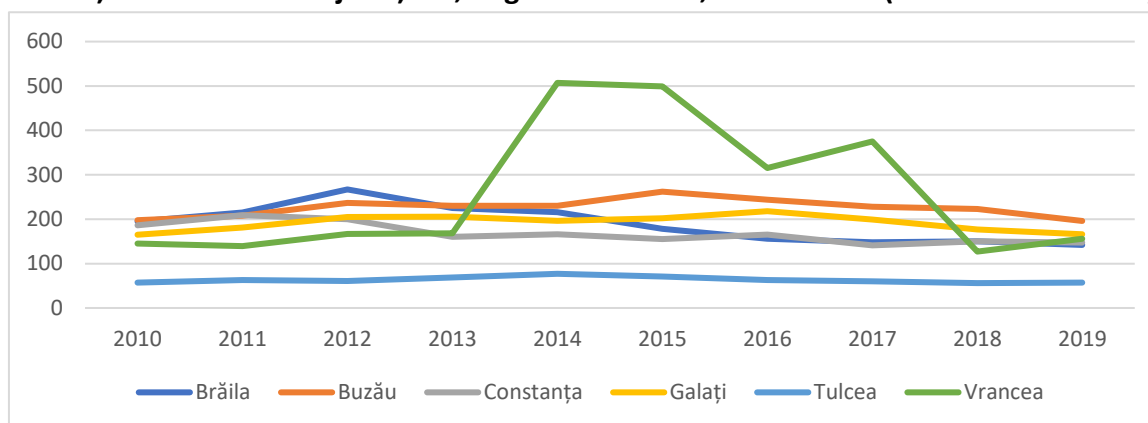
Producția de ouă la nivel regional, 2010 – 2019 (UM: milioane bucăți)

Sursa: prelucrare date INS

La nivel județean, în prezent pe primul loc în producția de ouă se află județul Buzău. Un caz special este județul Vrancea, unde între 2013 și 2017 producția a crescut foarte mult, pentru a scădea puternic în 2018 și 2019.

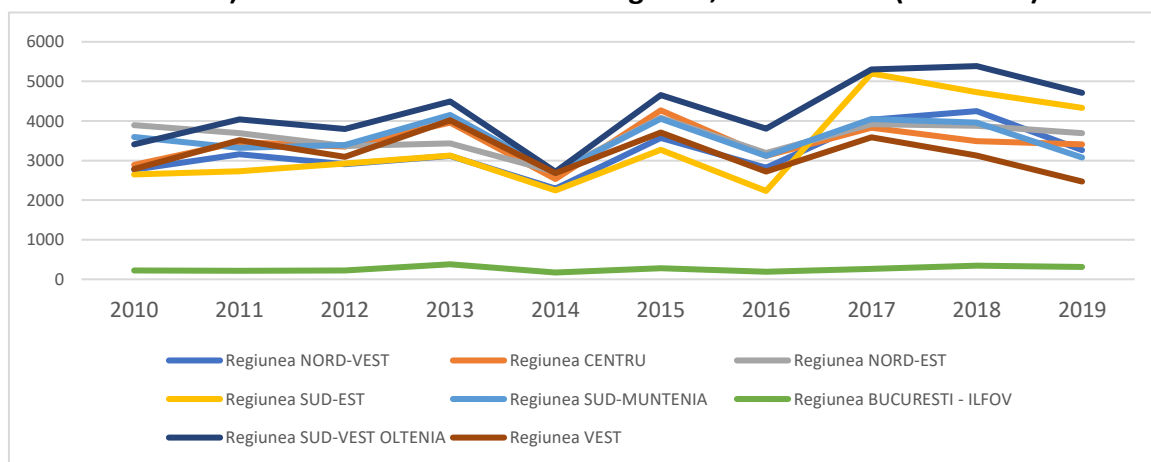
Producția de ouă la nivel județean, Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: milioane bucăți)

Sursa: prelucrare date INS

Producția de miere extrasă la nivelul regiunilor din România a variat destul de mult în perioada 2010 -2019. Observăm niște vârfuri de producție în anii 2013, 2015 și 2017, în toate regiunile țării, fapt influențat cel mai probabil de condițiile climatice și de apariția unor boli care decimează familiile de albine. Regiunea Sud-Est se află pe locul 2 la nivel național în ceea ce privește producția de miere, aceasta crescând foarte mult între 2016 și 2017.

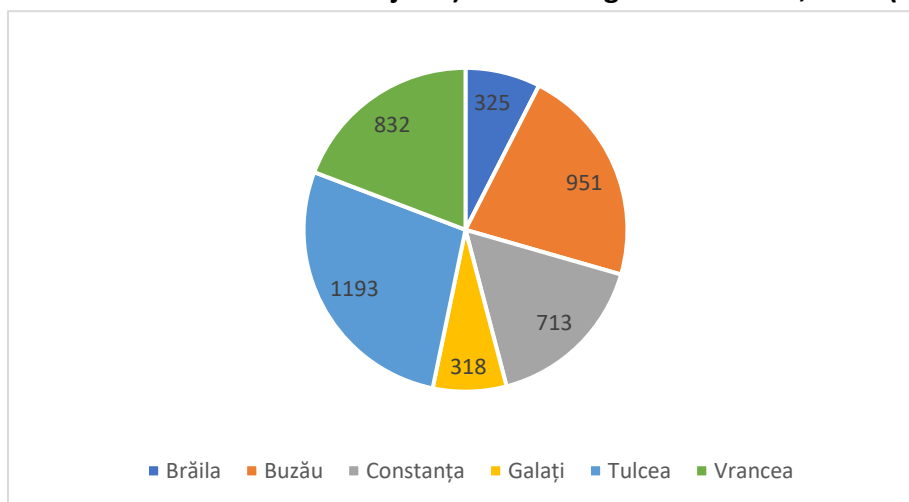
Producția de miere extrasă la nivel regional, 2010 – 2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Județele Tulcea, Buzău și Vrancea produc cele mai mari cantități de miere de albine. Mai mult de jumătate din producția de miere românească este exportată în țări precum Olanda, Germania, Austria și Italia.

Producția de miere extrasă la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2019 (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

Concluzii

Regiunea Sud-Est beneficiază de condiții pedoclimatice optime pentru dezvoltarea agriculturii, în regiune existând mari suprafețe destinate fondului funciar și numeroase organizații care investesc în domeniul agricol. În ultimii 10 ani supuși analizei, producția agricolă s-a îmbunătățit constant, în ciuda schimbărilor climatice din ce în ce mai evidente, județele din regiune fiind în topul producției de cereale boabe, leguminoase, plante uleioase și legume. Județele Constanța, Brăila și Buzău sunt cei mai mari producători de cereale boabe, leguminoase pentru boabe și plante uleioase, având și cele mai mari suprafețe agricole propice cultivării de cereale. Județul Galați se remarcă prin cultivarea de legume, având tradiție în această activitate, iar județele Constanța, Vrancea și Buzău se remarcă și prin numeroase

suprafețe de viță de vie și pomi fructiferi. Podgoriile Panciu, Cotești, Odobești, Dealu Mare, Murfatlar și Sarica Niculițel produc vinuri competitive atât la nivel național, cât și internațional. În ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor în agricultură, deși există o tendință generală de creștere a utilizării îngrășămintelor chimice, în Regiunea Sud-Est, ca de altfel în toate regiunile țării, se utilizează cu preponderență îngrășămintele naturale. De asemenea, pentru combaterea dăunătorilor sunt utilizate pesticide, 13% din cantitatea utilizată la nivel național fiind folosită în Regiunea Sud-Est. Regiunea trebuie să susțină practicile de fertilizare și utilizare pesticide raționale, să încurajeze activitățile care susțin sustenabilitatea agriculturii și a dezvoltării rurale.

Deși Regiunea Sud-Est dispune de numeroase suprafețe agricole, activitatea de creștere a animalelor nu situează regiunea în topul regiunilor la nivel național, cu excepția numărului de caprine, acestea acoperind 26,7% din totalul național. Țara noastră nu are o politică coerentă care să încurajeze creșterea intensivă a animalelor, în același timp importându-se mari cantități de carne pentru a acoperi necesarul de consum național. Se poate remarca însă faptul că în județul Buzău între anii 2015 și 2019, greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării a crescut considerabil în fiecare an supus analizei. De asemenea, regiunea se află pe locul 1 la nivel național în ceea ce privește producția de lapte de oaie și capră, cu 1.150 mii hectolitri în anul 2019. Regiunea trebuie să valorifice economic această situație și să încurajeze creșterea de ovine și caprine, consumul de produse din lapte de oaie și capră fiind pe un trend ascendent atât la nivel național, cât și internațional. Regiunea Sud-Est se remarcă și prin numărul mare de ferme avicole, care valorifică ouăle sau carnea de pui. Creșterea găinilor este considerată una dintre cele mai profitabile afaceri pe termen lung. Cererea pe piață pentru produsele naturale este în creștere, motiv pentru care tot mai mulți antreprenori decid să-și înființeze o fermă care să acopere nevoile populației. De asemenea, Regiunea Sud-Est se află pe locul 2 la nivel național în ceea ce privește producția de miere, condițiile geografice și climatice fiind propice apiculturii. Mai mult, în ultimii ani apicultorii au putut accesa fonduri nerambursabile pentru a-și dezvolta activitatea.

În concluzie, toată această analiză evidențiază potențialul deosebit pe care îl are Regiunea Sud-Est în domeniul agriculturii, creșterii animalelor și producției alimentare. Statul român trebuie să dezvolte politici agricole și alimentare coerente și să creeze oportunități de finanțare care să susțină producătorii locali.

2.9.6 Resurse forestiere

Pădurile au un rol extrem de important, atât prin intermediul funcției de mediu, cât și a celei economice. Din perspectiva funcției de mediu, pădurile protejează solul, sunt un factor de reglare al climei, conservă biodiversitatea, habitatele și peisajele naturale. Din perspectivă economică, pădurea este în primul rând un furnizor de lemn, fiind o resursă regenerabilă, care poate fi exploatată sustenabil, în limitele creșterii naturale.

Inventarul forestier național (IFN) este principalul instrument de evaluare a resurselor forestiere dintr-o țară, urmărind desfășurarea la nivel național a activităților de colectare, gestionare și analiză a informațiilor privind resursele forestiere, de a publica rezultatele analizelor respective și de a întocmi studii/scenarii privind dezvoltarea sectorului forestier

care să fie utilizate, cu precădere, în procesele de elaborare a politicii forestiere și de cooperare inter-sectorială.

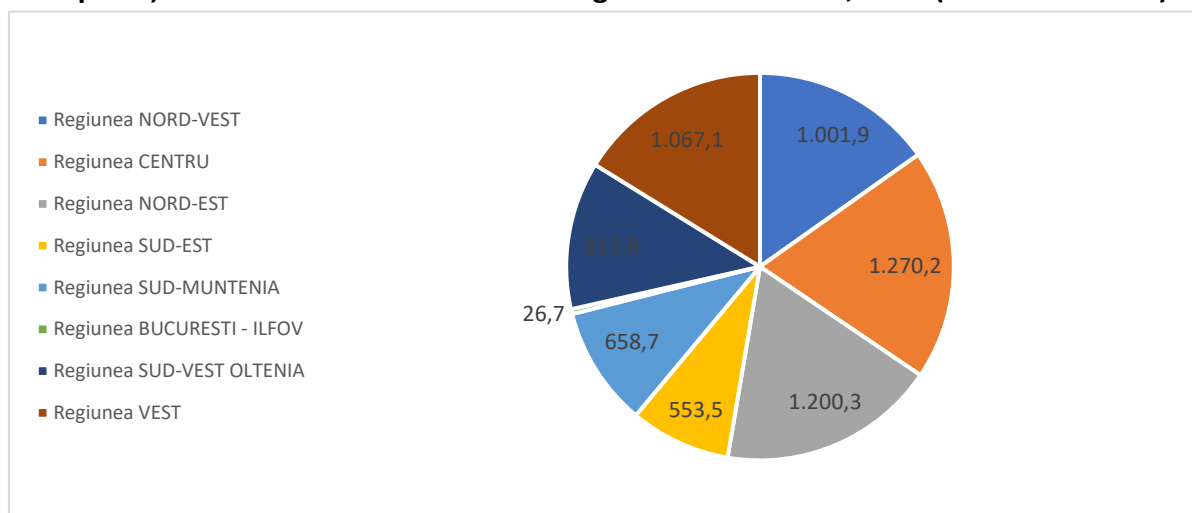
Potrivit Rezultatelor IFN – Ciclul II (2013 – 2018), în România suprafața pădurilor este de 6,9 mil. ha și alte 56.652 ha de terenuri destinate împăduririi. Dintre acestea, aproximativ jumătate se află în proprietate privată sau public-privată. Sunt aproximativ 830.000 de proprietari de pădure, iar valoarea în PIB a sectorului forestier este de 2%.

În țara noastră, sectorul forestier este subfinanțat, cu toate că împădurirea este o prioritate națională, stipulată atât în Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, cât și în Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013 -2020.

Potrivit INS, suprafața totală a fondului forestier în România era în anul 2019 de 6.592,2 mii hectare, cele mai multe fiind păduri de foioase (4512,3 mii ha) și rășinoase (1915 mii ha). Din aceasta, cele mai mari suprafețe se află în regiunile Centru, Nord – Est și Vest, aceste suprafețe nemodificându-se semnificativ în ultimii 10 ani.

Grafic nr. 2.9.6.1

Suprafața fondului forestier la nivel de regiuni de dezvoltare, 2019 (UM: mii hectare)

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est, în anul 2019, erau 553,5 mii hectare de fond forestier, reprezentând aproximativ 15% din suprafața totală a regiunii. Majoritatea pădurilor din regiune sunt păduri de foioase (75%), restul fiind păduri de rășinoase (108,7 mii hectare). La nivel județean, 33% din suprafața de păduri se află în județul Vrancea, 29% în județul Buzău și 19% în județul Tulcea. Județele Brăila, Constanța și Galați au suprafețe mici de pădure, fapt justificat de condițiile geografice, dar și de faptul că în aceste județe există suprafețe mari destinate culturilor agricole. În perioada 2010 – 2019, suprafața fondului forestier din regiune nu s-a modificat semnificativ, observându-se totuși o ușoară tendință de creștere, de la 552,2 mii ha în 2010, la 553,5 mii ha în 2019.

Tabel nr. 2.9.6.1

Suprafața fondului forestier pe specii de păduri, Regiunea Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: mii ha)

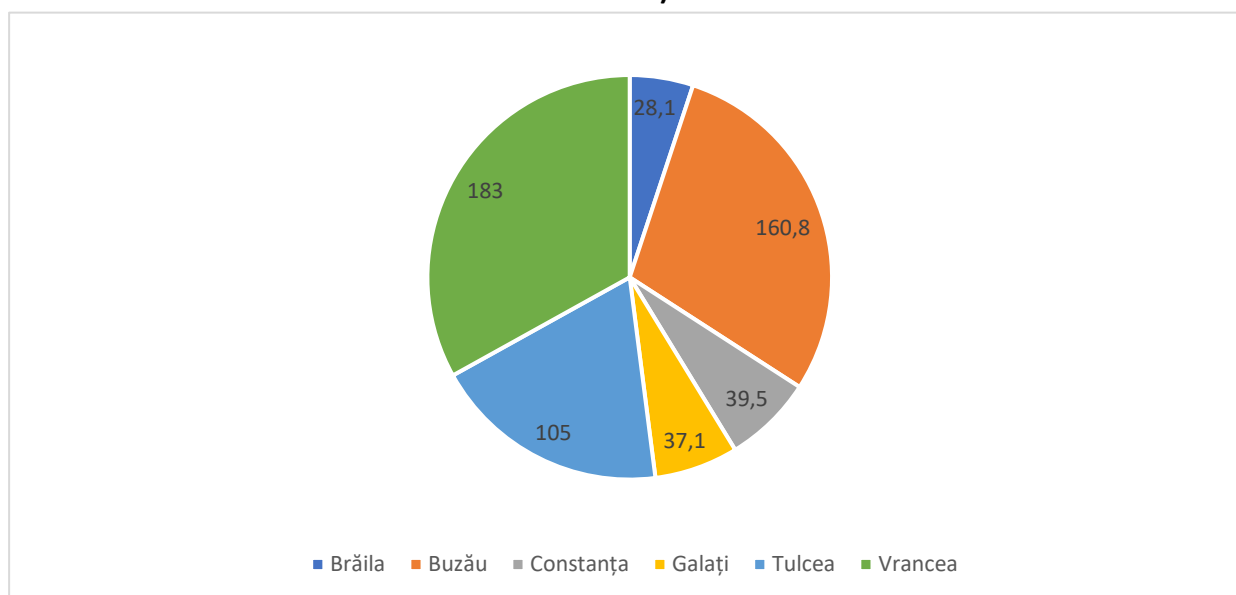
Categoriile de specii de păduri	Ani									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	UM: Mii hectare									
Rășinoase	108,8	114,3	111	108,9	106,9	108,7	109,1	109,2	108,6	108,7
Foioase	411,8	403,7	409,8	409,3	411,5	412,7	414	414,9	415,4	417,4

Sursa: prelucrare date INS

La nivel județean, în ultimii 10 ani, putem observa o ușoară creștere a suprafețelor împădurite în județele Buzău, Tulcea și Vrancea.

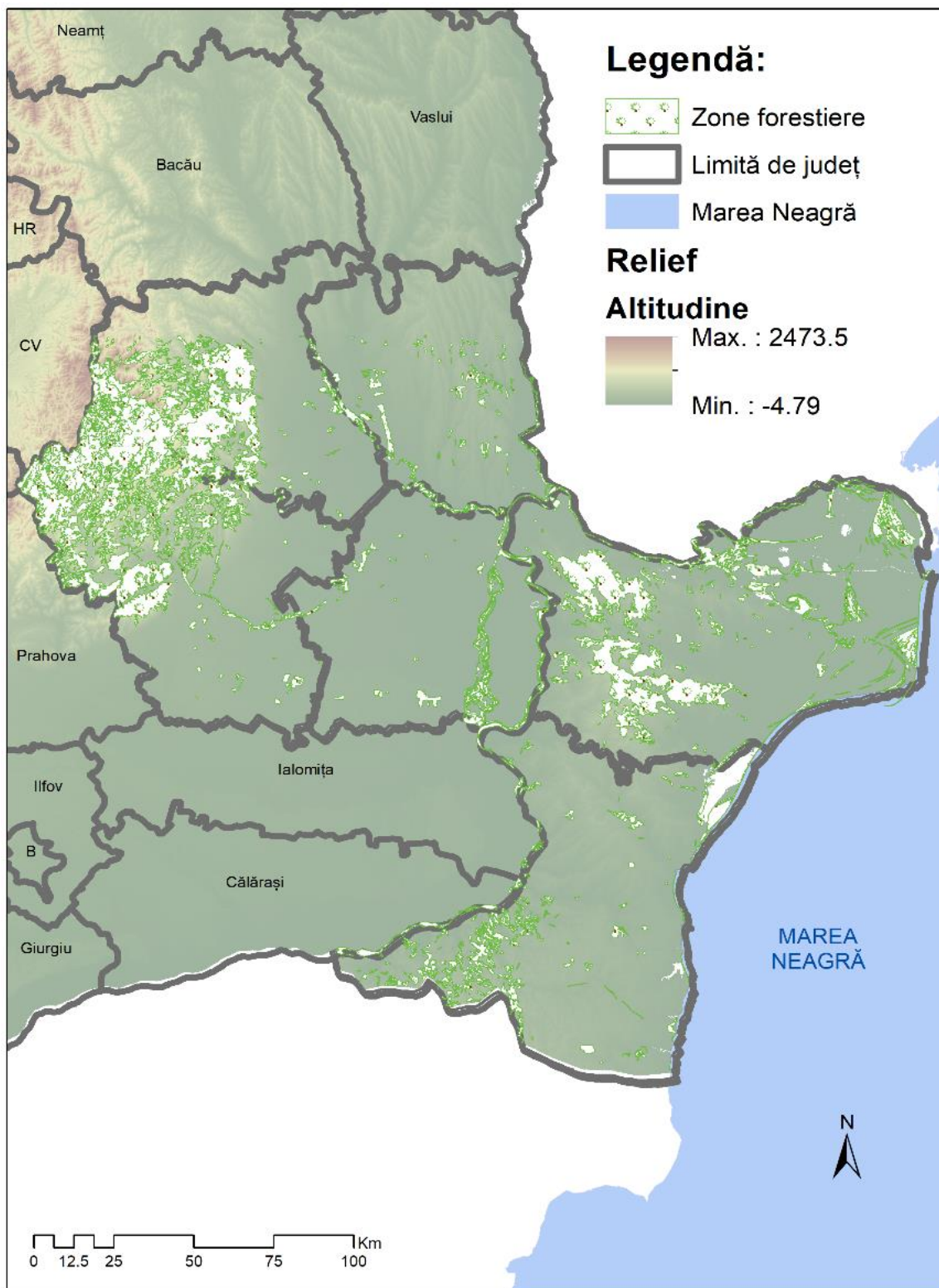
Grafic nr. 2.9.6.2

Suprafața fondului forestier la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2019 (UM: mii hectare)

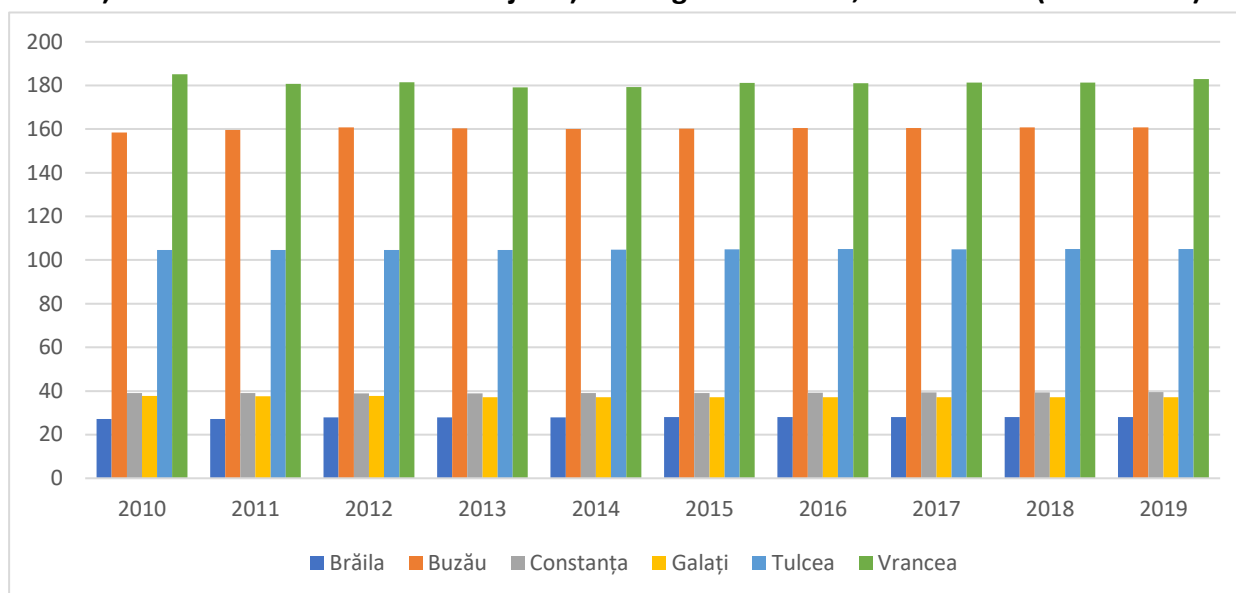
Sursa: prelucrare date INS

Distribuția fondului forestier la nivel regional (2019)

Sursa: prelucrare date autori

Evoluția fondului forestier la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, 2010 – 2019 (UM: mii ha)

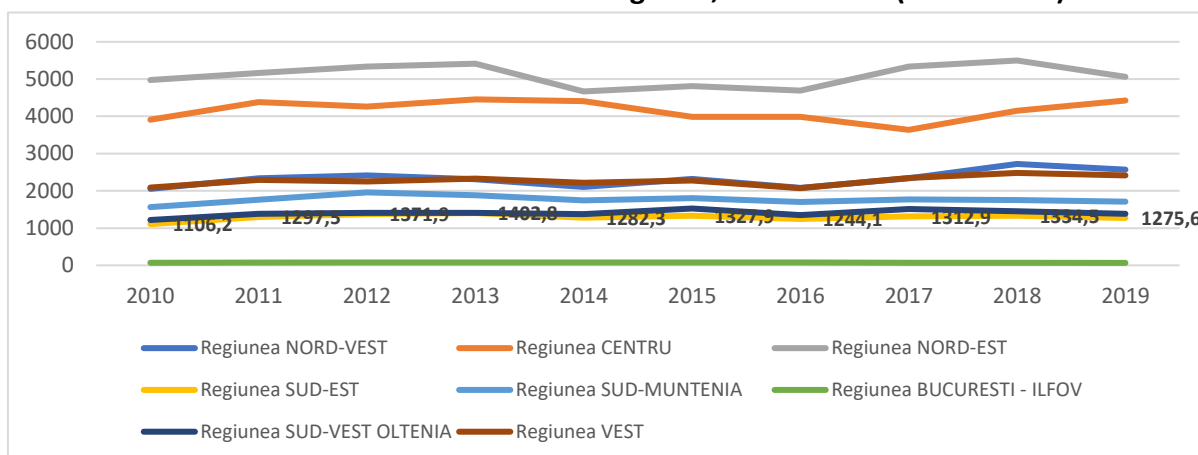

Sursa: prelucrare date INS

Potrivit ultimului Raport privind starea pădurilor României din 2015, în acel an, în urma modificării și completării Legii nr. 46/2008-Codul silvic, zonele deficitare în păduri sunt acele județe în care suprafața fondului forestier reprezintă mai puțin de 30% din suprafața totală a acestuia. În Regiunea Sud-Est, cinci dintre județe prezentau în 2015 un deficit de fond forestier: Brăila (6%), Constanța (6%), Galați (8%), Tulcea (12%), Buzău (26%). În anii următori se preconizează o majorare a suprafeței ocupate cu vegetație forestieră, cu prioritate în județele cu deficit, prin împăduriri în terenuri degradate, înalte pentru agricultură și prin împăduriri în vederea realizării Sistemului național de perdele forestiere de protecție.

Pentru a crește suprafața fondului forestier, se execută regenerări artificiale de pădure. Din cele 8.443 hectare de teren pe care s-au plantat artificial păduri, 11.3% au avut loc în Regiunea Sud-Est, regenerându-se 959 hectare de pădure.

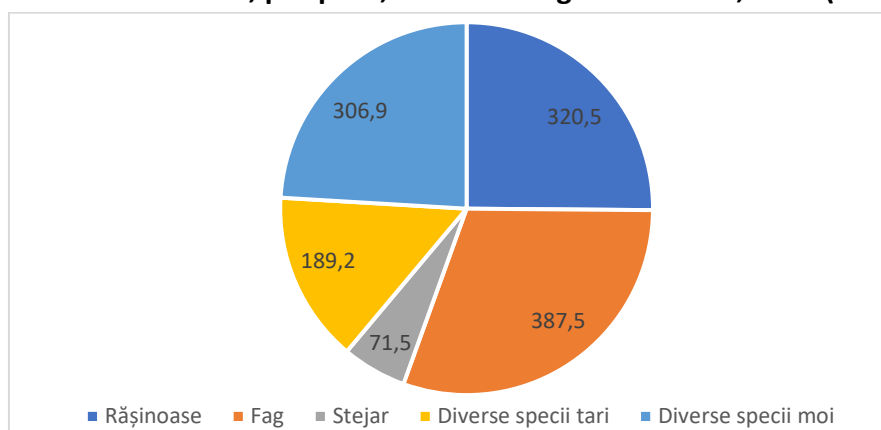
Pe lângă funcția de mediu, pădurile au și o funcție economică, ce nu poate fi desconsiderată. Lemnul are numeroase întrebuințări, fiind o resursă esențială. În anul 2019, în România a fost recoltat un volum de lemn de 18.903,7 mii metri cubi, majoritar lemn de rășinoase și fag. Regiunile cu cele mai mari volume de lemn recoltat sunt Nord-Est și Centru, având și suprafețe mari împădurite. Regiunea Sud-Est se află pe ultimul loc în ceea ce privește volumul de lemn recoltat, în ultimii 10 ani observându-se o ușoară tendință de creștere, de la 1.106.2 mii metri cubi în 2010, la 1.275,6 mii metri cubi în anul 2019.

Volumul de lemn recoltat la nivel regional, 2010 – 2019 (UM: mii m³)

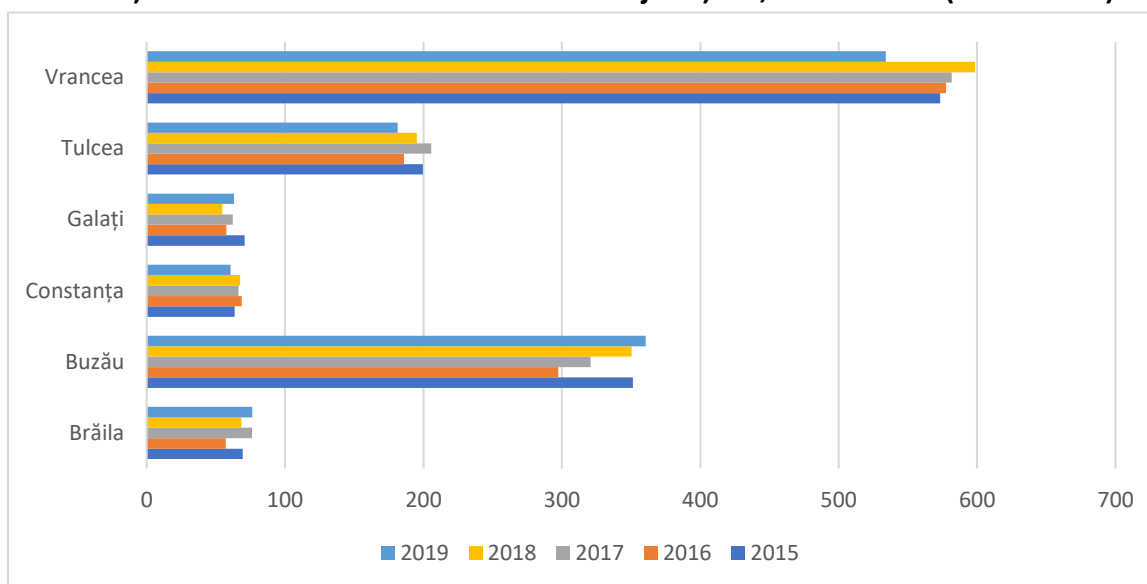
Sursa: prelucrare date INS

În plan județean, se observă că județul în care se exploatează cea mai mare masă lemnoasă este județul Vrancea, deși volumul recoltat a suferit o ușoară scădere în ultimii ani. De altfel, suprafețele de pădure din acest județ justifică și o cantitate mai mare de lemn exploatată. Al doilea județ din regiune care oferă masă lemnoasă este județul Buzău, unde în perioada 2016 – 2019 a avut loc o creștere semnificativă a volumului de lemn recoltat. În restul județelor regiunii se recoltează sub 200 de mii metri cubi de lemn, agricultura ocupând o mare parte din suprafață.

În ceea ce privește speciile de lemn recoltate la nivelul regiunii, predomină rășinoasele, fagul și diverse specii moi de lemn. La nivelul anului 2019, observăm că rășinoasele și fagul s-au exploatat în special în județele Vrancea și Buzău, stejarul cu preponderență în Vrancea, dar și în Buzău și Tulcea, diverse specii tari de lemn mai ales în județele Vrancea, Tulcea și Constanța, iar speciile moi de lemn în Tulcea, Brăila și Vrancea.

Volumul de lemn recoltat, pe specii, la nivelul Regiunii Sud-Est, 2019 (UM: mii m³)

Sursa: prelucrare date INS

Evoluția volumului de lemn recoltat la nivel județean, 2015 – 2019 (UM: mii m³)

Sursa: prelucrare date INS

Deși rolul pădurii în menținerea biodiversității și influența asupra climei și sănătății aerului sunt foarte bine cunoscute și mediatizate la nivel național, în țara noastră resursele forestiere nu sunt încă protejate în mod corespunzător, cu consecințe evidente. Pădurile încă sunt defrișate extensiv, în păduri se transportă și se depozitează ilegal deșeuri, se construiesc și se amenajează diverse locuri de agrement fără respectarea legislației silvice sau de mediu. Necesitatea protejării pădurii printr-o utilizare echilibrată a resurselor sale trebuie să fie conștientizată de toți actorii implicați, astfel încât efectele benefice ale pădurilor să fie resimțite și de generațiile viitoare.

Concluzii

Regiunea Sud-Est nu dispune de o suprafață foarte mare de fond forestier, reprezentând doar 15% din suprafața totală a României. Majoritatea pădurilor din regiune sunt păduri de foioase (75%), restul fiind păduri de rășinoase. La nivel județean, 33% din suprafața de păduri se află în județul Vrancea, 29% în județul Buzău și 19% în județul Tulcea, restul județelor prezentând suprafețe mici de pădure. Suprafața fondului funciar în județele reprezentative (Vrancea, Buzău și Tulcea) se află într-o ușoară creștere, fapt îmbucurător având în vedere rolul esențial pe care pădurea îl are în menținerea calității aerului și a condițiilor climatice. De asemenea, volumul de lemn recoltat în regiune este unul scăzut, județul din care se extrage cea mai mare cantitate de masă lemnoasă fiind județul Vrancea, unde există și câteva companii producătoare de mobilă.

2.9.7 Piscicultura

Potrivit Strategiei Naționale a Sectorului Pescăresc 2014 – 2020, dezvoltarea durabilă a pescuitului și acvaculturii în România reprezintă o necesitate socio – economică pe termen mediu și lung, acestea fiind activități prezente în toate regiunile țării, iar în unele zone mai

puțin dezvoltate și izolate precum Delta Dunării, clisura Dunării, pescuitul fiind printre principalele activități generatoare de venituri pentru populație.

Datorită caracteristicilor fizico-geografice, țara noastră dispune de toate condițiile necesare dezvoltării activităților piscicole. Astfel, România are la Marea Neagră o zonă de coastă de 250 km și o zonă economică exclusivă de 25.000 km². În plus, rețeaua hidrografică a țării este de aproximativ 843.710 ha, reprezentând peste 3,5% din suprafața totală a țării. Patrimoniul de interes pescăresc al României este considerat a avea o întindere de aproximativ 500.000 ha (400.000 ha lacuri naturale, inclusiv Delta Dunării și lacuri de acumulare, 84.500 ha crescătorii piscicole, 15.000 ha pepiniere), la care se adaugă 66.000 km ape curgătoare din zona de șes, colinară și de munte. Deși sectorul piscicol a avut o contribuție mică la economia națională (PIB și VAB), importanța acestui sector este dată mai ales de rolul social pe care îl are pentru populațiile din zonele costiere, prin potențialul de resurse alimentare.

În țara noastră, sectorul piscicol include activitățile de acvacultură, pescuit marin și pescuit în apele interioare, precum și activitățile de procesare și marketing. Cea mai importantă activitate este acvacultura în ape dulci, fiind urmată de pescuitul în ape interioare. Activitatea de pescuit în ape interioare este mai dezvoltată decât pescuitul costier de la Marea Neagră. Pescuitul comercial se desfășoară atât în Marea Neagră, în zona economică exclusivă¹⁶⁴, cât și în apele interioare, în bazinele acvatice naturale care constituie domeniul public național: Dunăre, Delta Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoie – ultimele două fiind cuprinse în Rezervația Biosferei Delta Dunării, râul Prut și lacurile de acumulare de pe râurile Siret și Olt. Diversitatea ecosistemelor acvatice susține diversitatea resurselor pescărești.

În anul 2019, au fost acordate autorizații pentru 1.652 ambarcațiuni de pescuit în apele continentale și pentru 278 ambarcațiuni de pescuit la Marea Neagră. Cantitățile totale a capturilor de pește sunt de 3.435 t pentru pescuitul în apele interioare și 7.745 t pentru pescuitul marin.

La nivel național, în anul 2019, în domeniul pescăresc activau 4.574 de pescari profesioniști și 2.968 de piscicultori. Din totalul pescarilor, 1.720 sunt în Delta Dunării, 2.215 pe fluviul Dunărea, 168 pe lacurile de acumulare și 471 la Marea Neagră. Numărul permiselor de pescuit recreativ eliberate de ANPA până la 06.11.2019 era:

- Marea Neagră: 23.450;
- Dunăre cu brațele sale și apele necontractate: 163.150;
- Număr permise eliberate de asociațiile de pescari recreativi: 100.309;

Situația privind numărul de pescari autorizați pentru pescuitul comercial în anul 2019, se prezintă astfel¹⁶⁵:

- 483 pescari la Marea Neagră;
- 369 scafandri;
- 184 pescari la Dunăre.

¹⁶⁴ Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României

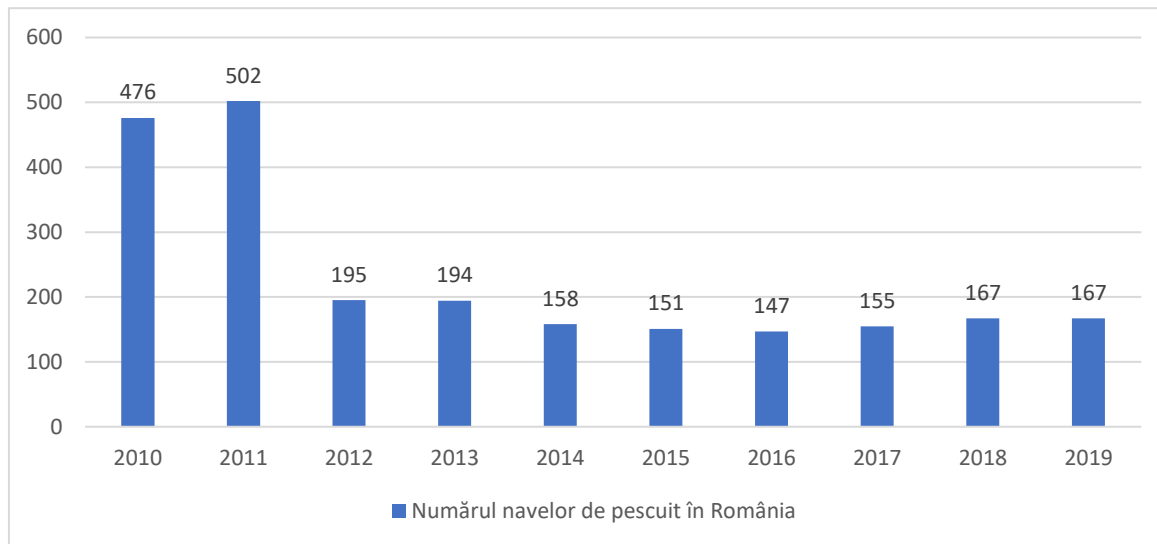
¹⁶⁵ Informații colectate de la nivelul POPAM, webiste - ampeste.ro

În 23 zone cu activitate de pescuit și acvacultură, în perioada 2014-2020 s-au constituit parteneriate de tip FLAG, dintre care un număr de 22 implementează strategiile proprii de dezvoltare locală.

Potrivit datelor Eurostat, în anul 2019 mai erau în România doar 167 de nave de pescuit, număr în scădere drastică comparativ cu 2011, când erau 502 nave.

Grafic nr. 2.9.7.1

Numărul navelor de pescuit în România, 2010 – 2019 (UM: număr)

Sursa: Eurostat

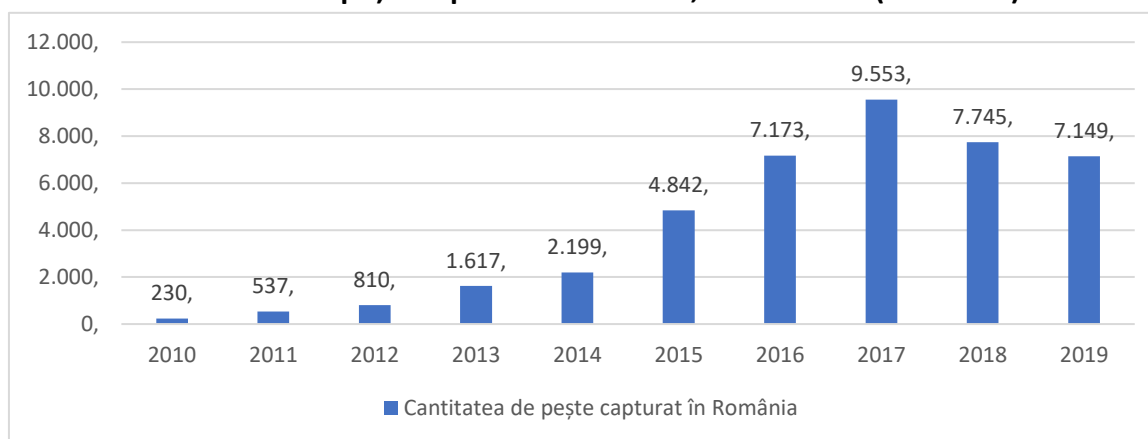
Regiunea Sud-Est este regiunea din România care îndeplinește toate condițiile pentru a dezvolta piscicultura. Sectorul piscicol în Regiunea Sud-Est cuprinde pescuit marin, de-a lungul celor 245 de km de litoral românesc, pescuit în apele interioare, în special pe Dunăre, Delta Dunării și acvacultura, în 2020 fiind înregistrate 1.407 unități. În Regiunea Sud-Est sunt concentrate cele mai mari suprafețe destinate acvaculturii (65% din arealul național). La nivelul județelor, 3% revine județului Brăila, 2% județului Buzău, 14% Constanța, 2% Galați, 79% Tulcea și 0,48% județului Vrancea. Județul Tulcea deține 99,6% din totalul bălților și lacurilor naturale. Din categoria păstrăvăriilor, 44% revin județului Buzău și 56% județului Vrancea.

În ceea ce privește pescuitul marin, zona de pescuit este cuprinsă între Sulina și Vama Veche. Zona marină a Rezervației Biosferei Delta Dunării constituie o zonă tradițională pentru depunerea icrelor și hrănire pentru speciile transfrontaliere și totodată o rută de trecere pentru speciile anadrome (sturioni, scrumbie de Dunăre). În partea de sud a litoralului este situată Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai în suprafață totală de 5.000 ha. Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai este o zonă cu o mare diversitate a biotopurilor și biocenozelor și este situată pe ruta de migrație a principalelor specii pelagice și bentonice, dar și a mamiferelor marine. În anul 2018, au fost eliberate în total 259 de autorizații de pescuit comercial: 48 pentru calcan, 71 pentru rapană și 140 pentru alte specii. Flota de pescuit a României este, în mod firesc, concentrată în întregime în Regiunea Sud-Est și a scăzut considerabil în ultimii ani, ajungând în anul 2019 la 162 de nave, din care 138 active și 24

inactive, cu o capacitate totală de 6235 kW. Dintre acestea, 60,49% sunt bărci mici, 12,96% sunt bărci de 12-18 m, 8,64% sunt bărci de 0-6 m, 2,47% sunt bărci de 24 – 40 m și doar 0,62% bărci de 18 – 24 m. Vasele nu oferă siguranță în exploatare și nu corespund actualelor cerințe, au echipamente învechite și nu au instalații de gheață și de depozitare. În România nu există porturi pescărești specializate, astfel că navele de pescuit folosesc porturile comerciale – Constanța, Mangalia, Sulina – ca porturi de debarcare, care totuși nu oferă facilități specifice pentru pescuit. În anul 2019 captura totală de pește a fost de 7.149 tone, pescuindu-se 25 de specii diferite. În perioada 2010 – 2019, a existat un trend pozitiv în captura de pește, de la 230 tone în anul 2010, la un maxim de 9.553 tone în anul 2017 și o scădere ușoară în următorii ani, până la 1.749 de tone în 2019.

Grafic nr. 2.9.7.2

Cantitatea de pește capturat în România, 2010 – 2019 (UM: tone)

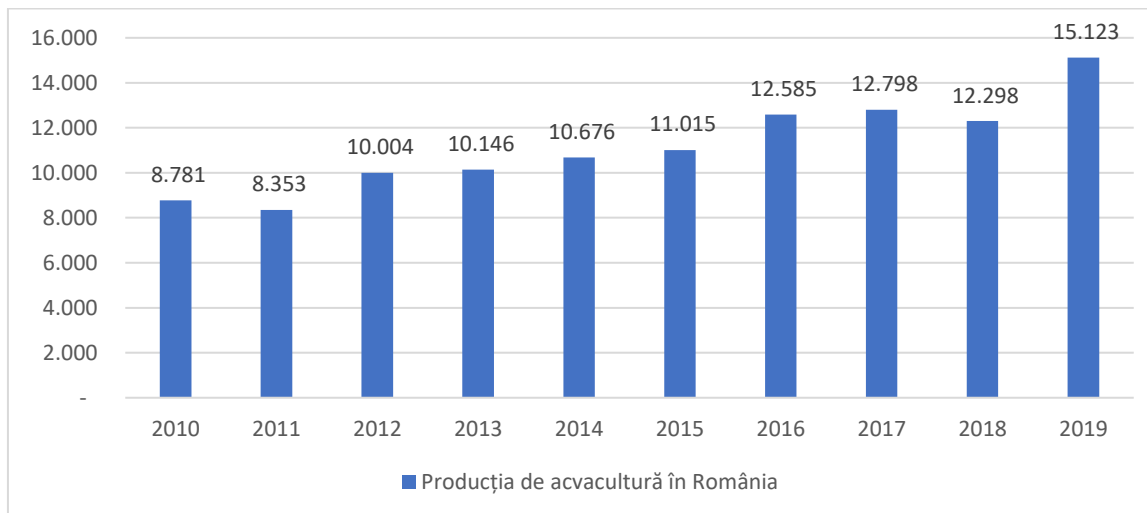
Sursa: Eurostat

Pescuitul în apele interioare, care se practică pe Dunăre, precum și în zona Deltei Dunării folosește mici bărci de lemn și nu are mijloace mecanizate. În apele interioare, pescuitul este reglementat pe bază de licențe, și este practicat îndeosebi ca activitate principală de către pescarii profesioniști. În unele cazuri, este un mijloc de subzistență pentru persoanele care nu au un venit suficient din alte activități. În Delta Dunării există 36 de locuri de debarcare, din care doar 16 corespund standardelor sanitar-veterinare, iar restul trebuie modernizate și echipate.

În ceea ce privește acvacultura, potrivit Registrului Unităților de Acvacultură actualizat la 31.08.2020, erau 1.407 unități înregistrate. În Regiunea Sud Est existau 250 de pepiniere și crescătorii. Dintre acestea, cele mai multe se aflau în județele Tulcea (99 de unități) și Constanța (52 de unități), urmate de județul Buzău (32 de unități), Brăila (27 de unități), Galați (21 de unități) și Vrancea (19 unități). Se poate observa o creștere considerabilă a producției de pește de acvacultură în ultimii 10 ani, de la 8.781 tone în 2010, la 15.123 tone în anul 2019, în special păstrăv, crap, novac și caras.

Grafic nr. 2.9.7.3

Producția de acvacultură în România, 2010 – 2019 (UM: tone)

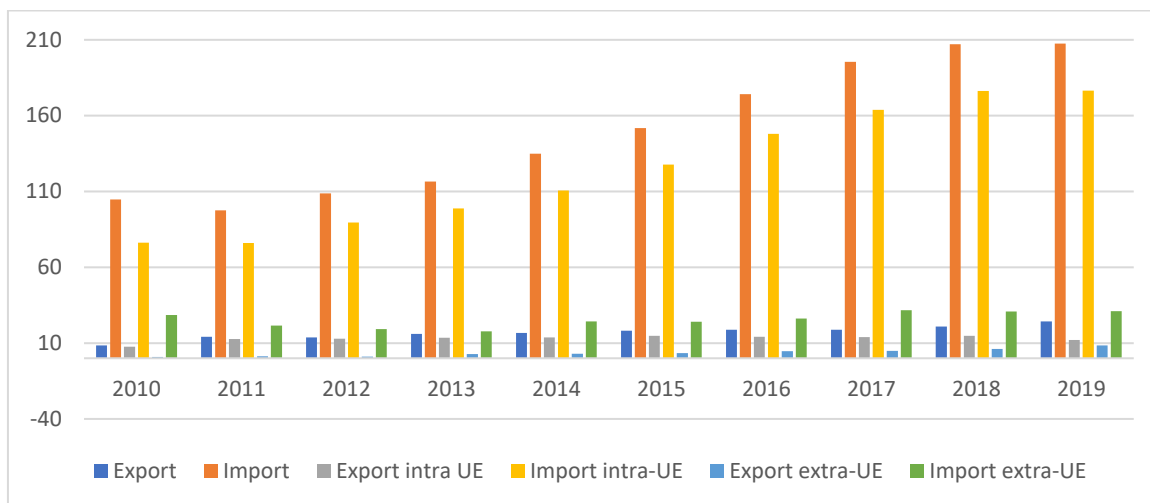

Sursa: Eurostat, ANPA.

Pentru a putea susține dezvoltarea sectorului piscicol în regiune, ar fi nevoie de un număr mai mare de unități de prelucrare a peștelui. Potrivit datelor din RNCD 2018, în România erau 31 de unități de procesare a peștelui și produselor din pește, din care: 18 unități aveau ca activitate principală procesarea peștelui și a produselor din pește, iar 13 aveau activitate secundară procesarea peștelui și a produselor din pește. Prin Programul Operațional pentru Pescuit 2007- 2013, s-au finanțat 5 unități de procesare noi, care cresc cu 6.808 tone capacitatea de prelucrare a peștelui (UEFISCDI, 2018). De asemenea, prin Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020, a fost finanțat un număr de 177 de proiecte în Regiunea Sud-Est, cele mai multe în județul Tulcea (92 de proiecte), urmat de județul Constanța (31 de proiecte), județul Brăila (30 de proiecte), județul Galați (19 proiecte), județul Vrancea (3 proiecte) și județul Buzău cu doar 2 proiecte finanțate. De asemenea, este necesară o infrastructură modernă. În prezent, infrastructura specifică domeniului piscicol este slab dezvoltată, pentru dezvoltarea domeniului fiind absolut necesare porturi, puncte de debarcare, puncte de primă vânzare. Cu toate că în privința îmbunătățirii infrastructurii specifice, prin POPAM a fost sprijinită înființarea a 9 adăposturi pescărești, ambarcațiunile utilizate la pescuitul costier la scară redusă acostează în locații unde nu sunt asigurate facilități de debarcare: Mangalia, Olimp, Costinești, Mamaia, Capul Midia, Sfântu Gheorghe și punctul de descărcare de la Sulina.

În ceea ce privește comerțul exterior al României cu pești și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice, observăm în figura de mai jos că țara noastră importă cantități din ce în ce mai mari de pește, în special din Uniunea Europeană. Exportul de pește, deși pe un trend ascendent în ultimii 10 ani analizați, este foarte redus în continuare. Studiile arată că doar 12% din consumul național de produse din pește este acoperit din producția internă, ceea ce denotă o piață internă cu potențial mare de absorbție (UEFISCDI, 2018).

Grafic nr. 2.9.7.4
Comerțul exterior al României cu pești, crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice
(UM: mii euro)

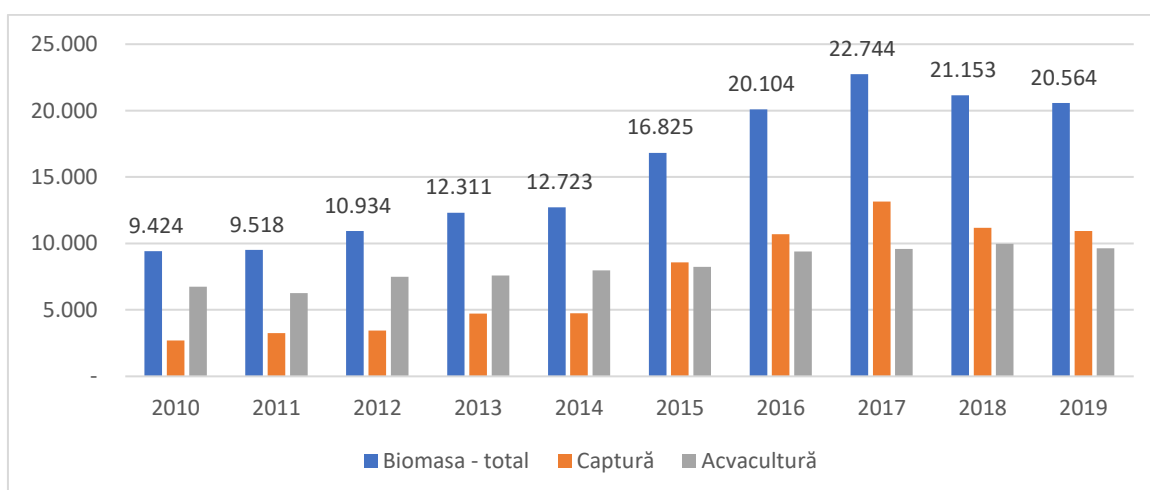

Sursa: prelucrare date INS

Nivelul biomasei din pește provenit din pescuit și acvacultură măsoară cantitatea totală de pește produsă în România, pentru a fi utilizată în economie. Nivelul biomasei din pește pescuit cuprinde cantitatea totală de pește din mediul natural pentru a fi utilizat în economie. Nivelul biomasei din pește provenit din acvacultură cuprinde cantitatea totală de pește din crescătorii pentru a fi utilizat în economie. Potrivit statisticilor, nivelul biomasei din pește în România s-a aflat pe un trend ascendent în perioada 2010 – 2017, cu o ușoară reducere în ultimii 2 ani ai analizei. Putem observa că în ultimii 5 ani, biomasa din pește provenit din captură a depășit acvacultura. Dacă în 2010, peștele de captură reprezenta doar 2.688 tone, în anul 2019, biomasa din pește pescuit era de 10.928 tone.

Grafic nr. 2.9.7.5

Nivelul biomasei din pește provenit din pescuit și acvacultură (UM: tone)

Sursa: prelucrare date INS

În Regiunea Sud-Est există și potențial de a dezvolta turismul pescăresc cu ajutorul unei infrastructuri turistice specifice zonelor de pescuit, prin promovarea ariilor turistice naturale, a obiectivelor culturale și a posibilităților de petrecere a timpului liber din zonă. Domeniul

piscicol și turismul au nevoie de o strategie coerentă și comună, în care pescuitul sustenabil să fie o prioritate pe termen lung.

În concluzie, caracteristicile fizico-geografice ale Regiunii Sud-Est sunt favorabile dezvoltării activităților piscicole: pescuit marin, pescuit în apele interioare, acvacultură, procesare și vânzare pește. Deși există numeroase organizații care desfășoară activități în domeniul piscicol, lipsa unei infrastructuri moderne, la standarde internaționale, afectează acest sector de activitate, flota de pescuit scăzând considerabil. În România nu există porturi pescărești specializate, astfel că navele de pescuit folosesc porturile comerciale – Constanța, Mangalia, Sulina – ca porturi de debarcare, care totuși nu oferă facilități specifice pentru pescuit. Cantitatea de pește capturat în România se află pe un trend ascendent, dar rămâne redusă în comparație cu necesarul de consum, țara noastră importând mari cantități de pește. De asemenea, în ultimii 10 ani, în Regiunea Sud-Est se poate observa o creștere considerabilă a producției de pește de acvacultură, de la 8.781 tone în 2010, la 15.123 tone în anul 2019, în special păstrăv, crap, novac și caras. Unitățile de acvacultură au fost susținute prin acordarea de fonduri nerambursabile, în special prin Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020.

2.9.8 Infrastructură specifică: sisteme de irigații, depozite de cereale, puncte de colectare

Agricultura și dezvoltarea rurală din România se pot dezvolta sustenabil dacă sunt susținute și de o infrastructură specifică corespunzătoare.

Sistemele de irigații din țara noastră au fost construite înainte de 1990, în special în partea de sud-est a țării, cea mai afectată de secetă și schimbările climatice. Deși potrivit Strategiei naționale de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România, suprafața amenajată pentru irigații ocupă circa 22% din suprafața agricolă a țării și 34% din suprafața arabilă, adică cca. 3.1 milioane ha, starea tehnică a multor sisteme de irigații este precară, investițiile făcute în ultimii 30 de ani fiind minime. Îmbunătățirea sistemelor de irigații este esențială pentru agricultură deoarece în ultimii ani fenomenul de secetă s-a accentuat în anumite zone din cauza încălzirii globale. Agricultura este foarte vulnerabilă la impactul schimbărilor climatice în condițiile în care riscurile asociate nu sunt egal distribuite. Există diferențieri regionale atât în probabilitatea de producere a fenomenelor extreme, ca seceta și episoadele cu precipitații abundente, cât și în vulnerabilitatea, reziliența și capacitatea adaptivă a comunităților rurale la schimbarea climei. Seceta pedologică severă din zonele de sud și est ale României, dar și consumul ridicat de apă în lunile iulie-august conduc la o rezervă de apă din sol situată, de multe ori sub punctul de ofilire, pe întinse suprafețe agricole. În aceste zone, seceta agricolă complexă este un fenomen climatic de hazard, care induce cele mai grave consecințe care s-au înregistrat vreodată în agricultură. Prin Strategia națională de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România, țara noastră își propune ca în perioada 2020 - 2025 să ajungă la o suprafață totală de funcțională pentru irigații de 2.872.052 ha, din care 2.004.639 ha – suprafață de utilitate publică cu infrastructura principală de irigații în curs de reabilitare prin PNI, 743.913 ha – suprafața care va redobânda statutul de utilitate publică și 123.500 ha – suprafață nou amenajată pentru irigații.

În prezent, suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații este de 3.165.966 ha, doar puțin mai extinsă față de anul de referință 2010, când erau 3.153.644 ha. Sistemele de irigații sunt într-un stadiu avansat de degradare, pe 75% din suprafață nefiind funcționale sau ineficiente pentru agricultori. Infrastructura principală de irigații care aparține domeniului public al statului este nereabilitată, stațiile de pompare sunt ineficiente, iar canalele de aducțiune suferă nenumărate pierderi, care le fac neutilizabile.

Situația suprafețelor funcționale, contractate, și a celor pe care s-au aplicat udări în perioada 2010 – 2020 este prezentată în tabelul de mai jos. Se observă că atât suprafața contractată pentru irigații, cât și suprafața irigată se află pe un trend ascendent. Comparativ cu anul 2010, suprafața contractată s-a dublat, iar suprafața irigată a crescut cu peste 1000%, atingând un record în anul 2020, de peste 1,5 mil ha.

Tabel nr. 2.9.8.1

Situația suprafețelor funcționale, contractate, și a celor pe care s-au aplicat udări în perioada 2010 – 2020 (UM: mii ha)

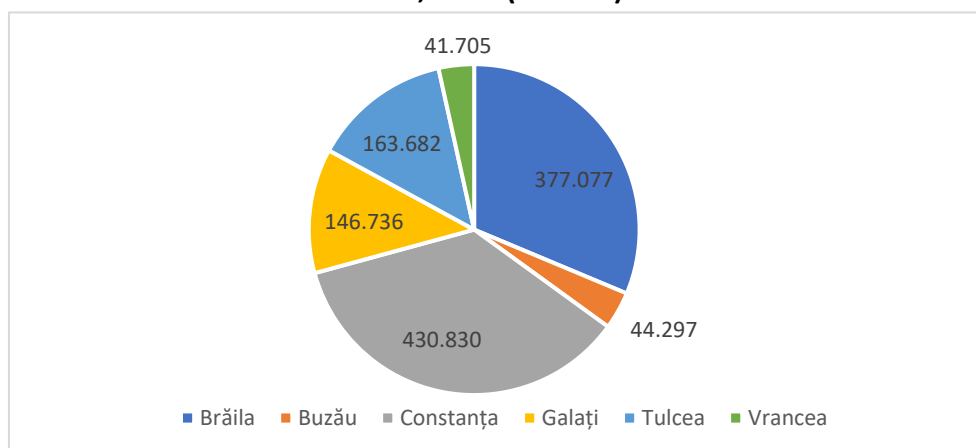
Suprafața	Ani										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Suprafața funcțională	750	750	750	750	790	790	790	823	1.200	N/A	1.053,83
Suprafața contractată	422,66	357,81	269,28	401,8	391,06	315,28	349,78	635,16	872,71	873,63	935,13
Suprafața irigată	157,04	265,85	413,36	369,84	261,03	441,49	306,89	508,29	622,77	706,56	1.591,66

Sursa: MADR, ANIF

Potrivit datelor ANIF, în anul 2020 au fost încheiate cele mai multe contracte de irigare din ultimii 6 ani, în număr de 1.281. De asemenea, s-au înregistrat solicitări de apă record pentru ultimii 15 ani, cu creșteri de până 100% față de cotele anului 2019. În 2020, s-a livrat un volum de apă de 1.484.577 mii mc, cu ajutorul a 154 stații de pompare, prin 2.651 km de canale umplute optim.

În Regiunea Sud-Est, suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații reprezintă 38% din suprafața totală a României, procent justificat de numeroasele terenuri agricole din regiune și de condițiile climatice deosebite. Această suprafață de 1.204.327 ha în 2020 nu a variat semnificativ în ultimii 10 ani, nici la nivel regional, nici județean. Cele mai mari suprafețe amenajate cu lucrări de irigații se află în județele Constanța, Brăila, Tulcea și Galați. Județele Buzău și Vrancea au cca 40.000 ha suprafețe amenajate irigații, suprafața totală agricolă fiind mai redusă.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, 2010 (UM: ha)

Sursa: prelucrare date INS

Prin intermediul Strategiei naționale de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România se propune realizarea unor sisteme de irigații alimentate gravitațional din 11 acumulări/baraje permanente din județele Brașov, Buzău, Covasna, Suceava, Tulcea și Vaslui, cu o suprafață amenajată de cca. 11.500 ha. Un astfel de sistem ar putea fi în Regiunea Sud-Est în județul Tulcea, prin Barajul Horia, unde distanța față de acumulare¹⁶⁶ a suprafeței agricole care se poate iriga este de 0,2 - 0,3 km, iar suprafața irigabilă este de 621 ha. De asemenea, tot o sursă pentru irigații în regiune pot fi barajul Crângu Ursului, din județul Buzău (distanța față de acumulare este de 100 m existând posibilitatea irigării unei suprafețe de 1.767 ha) și barajul Traianu, din județul Tulcea, pentru care distanța față de acumulare este de 0,3 – 0,4 km, existând posibilitatea irigării unei suprafețe de 2.548 ha.

În ceea ce privește **spațiile de depozitare**, potrivit datelor furnizate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în regiune există numeroase spații autorizate pentru depozitarea produselor agricole.

Astfel, în **județul Brăila**, la finalul anului 2020, erau înregistrați 192 de operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate, din care 25 de silozuri, restul fiind baze siloz, depozite și magazii. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 1.191.482 tone, din care 529.913 tone silozuri și 661.569 tone magazii. Printre cele mai mari spații de depozitare se află Baza Siloz Oraș Ianca, Baza Siloz Triaj Brăila, Baza Comuna Dudești, Baza Lacu Sărat și Baza Comuna Traian.

În **județul Buzău**, erau înregistrați 241 de operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 969.478 tone, din care 46% silozuri și 54% magazii. Printre cele mai mari spații de depozitare se numără: Baza Siloz Pogoanele, Baza Siloz Buzău Sud, S.C. Semrom Muntenia S.A., S.C. Agricom S.R.L., S.C. Soufflet Malt Romania S.A., S.C. Banvit Foods S.R.L.

¹⁶⁶ Strategia națională de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România. p. 24

În **județul Constanța**, erau înregistrați 303 operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 3.813.666 tone, din care 2.032.948 tone în silozuri și 1.780.718 tone în magazii. Printre cele mai mari spații de depozitare se numără: Siloz Ciocârlia, Siloz Casicea, Siloz N. Bălcescu, Siloz Traian, Siloz Băneasa, Siloz Negru Vodă, S.C. Silotrans SRL, Constanța Incintă Port siloz 2 și 3, Constanța, Incinta Port. Dana 55-56, S.C. Socep S.A., Incinta port Cta. Dana 45, Incintă port Cta. dana 80.

În **județul Galați**, erau înregistrați 137 de operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 626.354 tone, 41% în siloz și 59% în magazii. O capacitate mai mare de depozitare era prezentă la S.C. CEREAL PROD S.A., Baza Ivești, Comuna Ivești, S.C. TTS PORTURI FLUVIALE S.R.L., PRUTUL S.A., S.C. LARA AGRO INVEST S.R.L., S.C. OLTINA IMPEX PROD COM S.R.L.

În **județul Tulcea**, erau înregistrați 183 de operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 934.746 tone, din care 307.576 tone silozuri și 627.170 tone în magazii. Cele mai mari capacități de depozitare se aflau la S.C. DELTANAV S.A., S.C. DETA-ROM AGRICULTURE S.R.L., S.C. PREST GEO DAN S.R.L.

În **județul Vrancea**, erau înregistrați doar 45 de operatori economici care exploatează spații de depozitare autorizate. Capacitatea totală autorizată de depozitare era de 243.787 tone, din care 145.057 tone în silozuri și 98.730 tone în magazii. Cele mai mari spații autorizate de depozitare le aveau S.C. Comcereal S.A. Focșani, S.C. Premium Porc Feed S.R.L, S.C. V&G Oil 2002 S.R.L, S.C. Moldova Farming S.R.L.

Deși în regiune există aceste capacități autorizate de depozitare, potrivit UEFISCDI (2018), în opinia actorilor locali (ferme mari/reprezentative), regiunea Sud- Est nu poate exporta direct pentru că nu există baze de depozitare, silozuri, toată infrastructura necesară pentru a extinde comerțul peste granițe, deși prin cantitățile mari de marfă /producția agricolă semnificativă și prin accesul la transportul fluvial și maritim, prin cele cinci porturi, regiunea are potențial foarte mare pentru export. Prin urmare, se simte nevoia sporirii capacităților de depozitare agricolă în regiune.

Concluzii

În noile condiții climatice care caracterizează România și implicit Regiunea Sud-Est, dezvoltarea agriculturii nu poate fi realizată fără un sistem de irigații performant, sustenabil, care să permită agricultorilor români să fie competitivi pe piața internațională în ceea ce privește producția la hectar și calitatea produselor cultivate. Țara noastră are o strategie destinată reabilitării și extinderii sistemului de irigații, agricultura românească fiind extrem de vulnerabilă la impactul schimbărilor climatice. Această strategie are în vedere și realizarea unor sisteme de irigații alimentate gravitațional în Regiunea Sud-Est, în județele Tulcea și Buzău, dar și modernizarea și reabilitarea sistemelor de irigații existente, dar nefuncționale.

De asemenea, activitățile agricole nu se pot dezvolta la adevărata capacitate a regiunii fără spații de depozitare, silozuri și întreaga infrastructură necesară depozitării și transportului în siguranță a producției agricole.

3 Analiza SWOT

LOCALIZARE, CADRUL NATURAL, SISTEMUL DE AȘEZĂRI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Suprafața mare a regiunii și prezența tuturor formelor de relief în regiune, inclusiv prezența litoralului românesc și a Deltei Dunării;	Existența zonelor cu potențial de instabilitate – alunecări de teren, inundații, cutremure, sau ariditate;
Existența numeroaselor resurse naturale (zăcăminte de petrol, cărbune, granit și importante resurse de apă) și a potențialului de exploatare a energiei solare și eoliene;	Cadrul natural îngreunează accesibilitatea în anumite zone (zone montane, zona Deltei Dunării);
Poziționare geo-strategică a regiunii (zonă de graniță) și existența polilor regionali de dezvoltare.	Variația extremă a temperaturilor între sezonale de iarnă și vară;
	Prezența a numeroase orașe de dimensiuni mici și pondere relativ ridicată a populației rurale.
	Impact antropic asupra biodiversității
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	Neglijarea și lipsa de adaptare a măsurilor pentru diminuarea efectelor schimbărilor climatice.
	Posibil impact negativ major cauzat de dezastrele naturale (risc seismic, risc de inundații în regiune)

STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Prezența în teritoriu a populațiilor de etnii diferite (romi, turci, tătari, ruși, greci, ucraineni, maghiari, italieni, germani);	Diminuarea populației la nivel regional, ca urmare a natalității scăzute și a procesului masiv de emigrare (2012 – 2021);
Revenirea a numeroși locuitori în regiune ca urmare a situației cauzată de pandemia COVID 19;	Îmbătrânirea considerabilă (ca rată procentuală) a populației rezidente din Regiunea Sud-Est;
Scăderea mortalității infantile în perioada 2012-2021.	Durata medie de viață a bărbaților din regiune este cea mai mică de la nivel național.
	Deși se înregistrează o diminuare a acestor cazuri (2012 – 2021), există în continuare un număr relativ ridicat al adolescentelor care devin mame.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența programelor naționale care favorizează revenirea tinerilor în țară.	Continuarea tendințelor de îmbătrânire a populației și accentuarea gradului de dependență socială;
Existența programelor de finanțare naționale, europene în diverse domenii educaționale	Accentuarea fenomenului de migrație externă, cu precădere a migrației populației tinere, în vârstă de muncă, și a celei înalt calificate;
	Lipsa implicării în adresarea fenomenului maternității la adolescente.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Poziția geografică a Regiunii Sud-Est ca frontieră estică a Uniunii Europene	Accesibilitate redusă a infrastructurii de transport rutier, feroviar, fluvial, naval și aerian cu coridoarele pan-europene;
Regiunea este traversată de 3 coridoare trans-europene de transport (TEN-T), toate centrele urbane aflându-se pe rețeaua TEN-T	Rețea restrânsă de autostrăzi în Regiunea Sud-Est (74 km)
Evoluția pozitivă a numărului de kilometri de drum modernizați care s-a dublat în ultimii 10 ani	Performanța scăzută a transportului feroviar (522 km de linie electrificată dintr-un total de 1.744km la nivel regional)
Absorbția integrală a fondurilor europene alocate Regiunii Sud-Est în domeniul infrastructurii rutiere de importanță regională	Transportul aerian slab dezvoltat în regiune
Număr mare de km de cale ferată (locul II la nivel național) și trei noduri feroviare	Porturile insuficient modernizate pentru realizarea transportului de mărfuri și pasageri (la nivel european) precum și a transportului intermodal
Prezența instrumentului Investiții teritoriale integrate (ITI) și a Strategiei UE pentru regiunea Dunării (SUERD)	
Fluviul Dunărea și ieșirea la Marea Neagră contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii Sud-Est.	
Prezența podului peste Dunăre la Brăila, va îmbunătăți accesibilitatea traficului rutier al zonei Galați-Brăila către Constanța și Tulcea, precum și legăturile între regiunile Moldovei și Dobrogea.	

Existența celor 3 porturi maritime, 26 fluviale și 26 fluvio-maritime în regiune, 3 dintre ele aflându-se pe rețeaua TEN-T	
Regiunea Sud-Est este singura regiune cu ieșire la Marea Neagră și implicit singura regiune cu transport maritim	
Poziția majoră a Portului Constanța în cadrul rețelei europene de transport intermodal cu facilități moderne de operare a mărfurilor, inclusiv de depozitare	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența planurilor/ strategiilor de dezvoltare și modernizare, care să faciliteze accesul la finanțare proiectelor în domeniul infrastructurii.	Birocrația excesivă care îngreunează procesul de dezvoltare a infrastructurii de transport (pregătirea proiectelor necesită o perioadă îndelungată de timp)
Existența fondurilor naționale și europene pentru dezvoltarea infrastructurii de transport rutiere.	Lipsa unei infrastructuri performante pe teritoriul regiunii, (rutieră sau feroviară) va îngreuna traficul de mărfuri, inclusiv din punct de vedere al transportului intermodal.
Densitatea crescută a liniilor de cale ferată din regiune poate fi un aspect important în atragerea investitorilor în regiune, reprezentând totodată o alternativă la transportul rutier.	Escaladarea actualului conflict armat din Marea Neagră sau apariția unor incidente din cauze militare pot modifica fluxurile de mărfuri, în sensul reorientării acestuia din motive de siguranță maritimă
Accesul României la Marea Neagră și Fluviul Dunărea ca alternativă la transportul rutier și feroviar cu condiția dezvoltării infrastructurii portuare și a asigurării condițiilor optime de transport în timpul anului, inclusiv prin efectuarea lucrărilor de dragaj necesare.	
Podul de la Brăila va dezvolta exponențial economia județelor Tulcea și Brăila asigurând totodată legătura dintre sud-estul României cu Delta Dunării, și litoralul românesc	
INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Îmbunătățirea semnificativă și constantă a serviciilor de telecomunicații	Zone geografice cu conectivitate redusă (ex. Delta Dunării)
Nivel de "e-incluziune" relativ bun	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

Pandemia a stimulat răspândirea și dezvoltarea telecomunicațiilor în toate sectoarele economiei și societății.	Amenințările din spațiul cibernetic se materializează prin exploatarea vulnerabilităților natură umană, tehnică și procedurală precum și la adresa infrastructurilor critice.
Creșterea alfabetizării digitale a populației preponderent pentru generațiile tinere	
Dezvoltarea infrastructurii de software poate aduce noi oportunități de creștere și inovare.	
INFRASTRUCTURA SANITARĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Creșterea numărului total de unități sanitare, în perioada 2011-2021, similar cu cele înregistrate la nivel național;	Număr redus de spitale în regiune, cu menținerea acestui număr (evoluție redusă) în perioada 2011-2021;
Creștere importantă a resurselor umane din spitalele din regiune, în perioada 2011-2021, similar cu cele înregistrate la nivel național;	Numărul de paturi din spitale (raportat la 100.000 locuitori) se situează sub media națională;
	Infrastructură deficitară în zonele de litoral, care trebuie să susțină servicii medicale în sistem de urgență inclusiv pentru turiști;
Dinamică pozitivă a numărului de paturi din unitățile sanitare.	Diferențe majore între județul Constanța și celelalte județe ale regiunii privind capacitatea sanitară;
	Infrastructurile medicale sunt învechite, cu spații insuficiente care îndeplinesc cu dificultate standardele actuale de funcționare;
	Access deficitar la servicii medicale în zonele rurale sau zone izolate.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența posibilităților de finanțare în domeniu, ca urmare a situației cauzată de pandemia COVID 19 (ex. EU4Health);	Incertitudine cauzată de impactul pandemiei pe termen scurt;
Legislație specifică pentru dezvoltarea de servicii medicale în mediul rural;	Intensificarea fenomenelor de scădere a natalității și îmbătrânire a populației.
Posibilitatea de dezvoltare a parteneriatelor cu ONG-uri pentru oferirea de servicii medicale și de asistență;	
Existența legislației și a fondurilor europene care sprijină implementarea noilor standarde de calitate în domeniul serviciilor sociale;	

Existența unei strategii naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei, precum și a Pilonului european al drepturilor sociale.	
SERVICIILE SOCIALE ÎN REGIUNEA SUD-EST	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Atenție sporită acordată persoanelor vârstnice (număr relativ mare de cămine de bătrâni, unități de îngrijire la domiciliu; centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber).	Infrastructura serviciilor de asistență socială deficitară în raport cu necesitățile populației (scăderea numărului de cantine de ajutor social).
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența legislației și a fondurilor europene care sprijină implementarea noilor standarde de calitate în domeniul serviciilor sociale.	Cea mai mare rată a riscului de sărăcie sau excluziune socială (50,3%).
Existența unei strategii naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei, precum și a Pilonului european al drepturilor sociale.	În anul 2021 incidența cea mai ridicată a indicatorului Deprivarea materială și socială (49,0%) Regiunea Sud-Est ocupă locul 1 și la indicatorul Rata deprivării materiale și sociale severe.
INFRASTRUCTURA DE EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Îmbunătățirea numărului de unități școlare de învățământ profesional, 2 din 10 elevi alegând educația profesională	Trend descendent al numărului de unități de învățământ mai ales în mediul rural
Învățământul postliceal și de maiștri înregistrează un trend ascendent ceea ce denotă un interes în creștere pentru ÎPT în vederea reconectării la exigențele pieței muncii.	Scăderea natalității
Preocupare constantă a municipalității pentru finanțarea lucrărilor de reabilitare și extindere a infrastructurii de educație	Scăderea populației școlare. Niveluri de instruire care au înregistrat totuși creșteri ale numărului de elevi, au fost nivelul primar și gimnazial special, profesional și învățământul postliceal și de maiștri
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Investițiile în zona ÎPT, a sistemului de educație poate aduce o contribuție majoră la creșterea competitivității economice.	În anumite unități de învățământ, suprafața pentru desfășurarea de activități educative și recreative în aer liber este insuficientă sau nemodernizată ceea ce poate conduce la scăderea interesului pentru activitățile în aer liber.

Prezența a șapte unități de învățământ superior în regiune.	
Existența programelor de finanțare de dedicate infrastructurii de educație: Planul Național de Redresare și Reziliență, Programul Regional Sud-Est 2021-2027	
INFRASTRUCTURA DE LOCUINȚE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Dinamica fondului de locuințe este stabilă, cunoscând un trend ascendent în ultimii ani	Regiunea Sud-Est se numără printre regiunile cu cele mai puține locuințe construite din fonduri publice în perioada analizată.
Pondere foarte ridicată a locuințelor aflate în proprietate privată	
Intensificarea procesului de construcție de locuințe noi în ultimii ani în special în județul Constanța	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența finanțărilor din fonduri europene/buget local pentru reabilitarea/eficientizarea energetică a locuințelor (blocuri).	Interesul crescut pentru locuințe noi poate afecta calitatea construcțiilor, cererea fiind depășită de ofertă.
Dezvoltarea zonelor periurbane.	

MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Îmbunătățirea semnificativă a sistemului public de alimentare cu apă și a procentajului populației conectată la stațiile de epurare și canalizare;	Existența a importante surse de poluare pentru apele de suprafață și apele subterane;
Calitate bună a apelor de suprafață și subterane;	Existența zonelor critice sub aspectul deteriorării solurilor;
Calitatea aerului la nivel regional se situează în parametrii normali;	Existența zonelor cu potențial de instabilitate – alunecări de teren, inundații, ariditate, sau eroziune;
Procentaj relativ ridicat al populației deservite de servicii de salubritate în mediile rural și urban;	Număr redus a stațiilor de transfer a deșeurilor și a punctelor de colectare selectivă a deșeurilor;
Existența condițiilor geo-climatice pentru dezvoltarea sistemului de energie regenerabilă;	Monitorizarea stării de mediu și a poluării necesită îmbunătățiri importante în ceea ce privește frecvența, distribuția

	geografică, metodologiile standard și gestionarea datelor;
Biodiversitate bogată prin existența Deltei Dunării, rezervație a biosferei, și a zonei costiere în teritoriu.	Datele privind evaluarea și monitorizarea riscurilor nu sunt disponibile / fiabile;
	Lipsa diversificării mijloacelor de transport alternative.
Îmbunătățirea semnificativă a sistemului public de alimentare cu apă și a procentajului populației conectată la stațiile de epurare și canalizare;	Existența zonei seismice Vrancea.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența planurilor regionale pentru atenuarea și adaptarea la efectele schimbărilor climatice;	Nivelul scăzut de educare a populației în ceea ce privește impactul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor asupra mediului;
Tranziția către producția și utilizarea energiei regenerabile;	Tendențele globale imprevizibile ale schimbărilor climatice.
Existența inițiativelor naționale și internaționale pentru prevenirea riscurilor.	

AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Condiții pedoclimatice care favorizează producția agricolă. 65% din suprafața regiunii reprezintă suprafață agricolă;	În ciuda condițiilor favorabile, producția de fructe este deficitară, comparativ cu celelalte regiuni;
Numeroase unități locale care își desfășoară activitatea în agricultură, silvicultură și pescuit;	În ciuda potențialului agricol existent, slaba utilizare a îngrășămintelor și fertilizanților naturali diminuează producția agricolă potențială;
Lider național, sau producător esențial pentru cele mai importante produse agricole (cereale, leguminoase pentru boabe, plante uleioase);	Regiunea se situează sub media națională cu privire la producția anumitor produse de origine animală;
Creșteri semnificative în rândul producției de cereale boabe, grâu, orz, porumb, orez, leguminoase pentru boabe, în perioada 2010-2019, datorate procesului de îmbunătățiri tehnologice semnificative;	Sistemele de irigații, în ciuda creșterii suprafețelor acoperite din ultimii ani, sunt învechite și slab reabilite;
Regiunea Sud-Est are o tradiție în cultivarea viței de vie, pe teritoriul acesteia regăsindu-se cele mai mari podgorii din țară;	Suprafața împădurită a regiunii este de doar 15% din suprafața teritoriului, cu o ușoară creștere în perioada 2010-2019;

Existența condițiilor pentru dezvoltarea sectorului piscicol, înregistrându-se creșteri semnificative în cantitatea de pește capturat (2010-2019);	Slaba dezvoltare a infrastructurii de pescuit costier și maritim, comparativ cu pescuitul pe apele interioare;
Sistemele de irigații din Regiunea Sud-Est acoperă 38% din suprafața totală irigată la nivel național;	Sectorul de creștere a animalelor este mai slab dezvoltat, comparativ cu alte regiuni de dezvoltare (excepție în cazul creșterii caprinelor – 26,7% din efectivul național);
Existența punctelor de colectare și depozitare cereale.	Slaba utilizare a tehnologiilor avansate pentru exploatare agricolă, forestieră și piscicolă.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Existența surselor de finanțare europene și naționale în domeniul agricol care pot favoriza investițiile și dezvoltarea acestui domeniu;	Creșterea decalajului față de alte regiuni în contextul integrării și utilizării tehnologiilor avansate în domeniul agricol;
Prezența tehnologiilor avansate și a digitalizării anumitor procese în domeniul agricol;	Lipsa acută a forței de muncă în agricultură, atât calificată, cât și necalificată.
Existența Strategiei naționale de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România, ce are în vedere și realizarea unor sisteme de irigații alimentate gravitațional în Regiunea Sud-Est.	

TURISM	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Regiunea se află (2021) pe primul loc după capacitatea de cazare turistică (108.888 locuri) și locul doi după numărul structurilor de primire turistică (1.755 unități), la nivel național;</p> <p>Regiunea se află (2021) pe primul loc la numărul de înnoptări în structurile de primire turistică;</p> <p>Regiunea se află (2021) pe locul doi la nivel național la numărul de sosiri ale turiștilor (1,89 mil turiști) dintre regiuni;</p> <p>În anul 2020, PIB-ul regional era de 20,30%, Regiunea Sud-Est situându-se în topul regiunilor (locul I) dar și peste valoarea nivelului național de 18,28%;</p>	<p>Sezonalitate puternică a cererii turistice pe litoral (aprox.89% din numărul de turiști și 92,2% din numărul de înnoptări sunt înregistrați/înregistrate în perioada de sezon (lunile mai-septembrie), iar 62,3% din numărul de turiști și 67,6% din numărul de înnoptări sunt înregistrați în perioada de vârf de sezon (lunile iulie-august));</p> <p>Concentrarea structurilor de primire turistică cu precădere într-un singur județ (82% din capacitatea de cazare turistică din regiune se află în jud. Constanța);</p>

<p>Existența unui potențial turistic variat, datorită caracteristicilor geografice, care permit practicarea turismului litoral, balnear, montan sau turismului de nișă, itinerant, de croazieră, de afaceri (de ex: viticol, ecumenic, birdwatching etc.);</p> <p>Prezența tuturor formelor de relief;</p> <p>Existența resurselor naturale diverse: litoralul Mării Negre, Delta Dunării (Patrimoniul UNESCO), stațiunile balneo-climaterice renumite la nivel național și internațional;</p> <p>Existența a numeroase arii naturale protejate (43,8% din suprafața protejată de la nivel național și 32% din suprafața regiunii);</p> <p>Existența a numeroase atracții turistice naturale (Vulcanii Noroioși, Insula Mică a Brăilei, Munții Măcinului, Parcul Natural Putna, Lunca Joasă a Dunării, lacuri naturale, litoral, zonă montană);</p> <p>O bună diversificare a patrimoniului cultural prin existența a numeroase monumente cu caracter istoric și derularea a numeroase concerte, festivaluri și târguri naționale și internaționale;</p> <p>Creșterea capacității de primire a turiștilor pe litoralul românesc al Mării Negre, prin lărgirea reliefului de coastă.</p>	<p>Lipsa personalului calificat (din cauza migrației forței de muncă înalt calificate, Durata medie de ședere scăzută care evidențiază un turism preponderent de weekend (mai ales pe litoral);</p> <p>Accesibilitate deficitară (insuficiența modalităților de transport și acces rapid în regiune: aerian, naval pentru pasageri) și caracterul periferic al regiunii;</p> <p>Lipsa de promovare turistică care duce la subevaluarea potențialului turistic.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența unui cadru european și a fondurilor europene de finanțare a proiectelor în domeniul turismului;</p> <p>Existența planurilor/ strategiilor de dezvoltare și modernizare, care să faciliteze accesul la finanțare și derularea proiectelor în domeniul infrastructurii;</p> <p>Dezvoltarea turismului cultural (regiune bogată în istorie și cultură), rural (experiență autentică a tradițiilor românești), balnear și de sănătate (izvoare termale), natură și aventură (parcuri naturale, rezervații naturale, zone de coastă);</p> <p>Tendința de creștere a numărului de turiști, în special în Europa.</p>	<p>Sezonalitatea accentuată a turismului din regiune;</p> <p>Restricții asupra sectorului HoReCa și accentuarea efectelor negative ale crizelor economice și pandemice asupra dezvoltării turismului, cauzate de pandemia COVID 19;</p> <p>Lipsa unor eforturi concentrate la nivel național axate pe promovarea destinațiilor în România și îmbunătățirea imaginii acesteia printre turiștii străini;</p> <p>Existența războiului la graniță.</p>

4 Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2021-2027

4.1 Contextul european, național și regional

Elaborarea Strategiei de dezvoltare a Regiunii Sud-Est este în concordanță cu principiul subsidiarității, respectând astfel necesitatea de apropiere a analizelor de nivelurile cât mai de bază ale comunităților care urmează a fi dezvoltate. În același timp, principiul macro-coerenței permite corelarea obiectivelor și priorităților cu politicile și strategiile europene, asigurând astfel o armonizare prin reducerea dezechilibrelor. Normele Uniunii Europene au apropiat procesul de luare a deciziilor legate de politicile publice de cetățeni, ceea ce a oferit actorilor locali posibilitatea de a integra propriile nevoi în documentele strategice, construind astfel un cadru propice pentru colaborare și transfer tehnologic și favorizând astfel atingerea obiectivelor propuse.

Politica de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027 presupune convergență economică, dar și socială și teritorială, accentuând nevoia unei competitivități durabile, bazate pe cercetare și inovare. Mai mult decât atât, tranziția digitală este inevitabilă, iar pandemia a demonstrat că aceasta se poate realiza într-un ritm mai alert, cu beneficii pentru multe categorii și cu opțiuni neexploatate încă. Promovarea obiectivelor Pactului Verde European și ale Pilonului European al Drepturilor Sociale, reprezintă una dintre acțiunile necesare pe care UE trebuie să le îndeplinească¹⁶⁷.

La nivel **European**, cadrul strategic pentru perioada de programare 2021-2027¹⁶⁸ este noua viziune a Uniunii Europene privind politica de coeziune. În această perioadă de finanțare, întreaga politică de coeziune se va concentra pe 5 priorități de investiții:

- **OP 1. O Europă mai competitivă și mai inteligentă**, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale prin:
 - (i) dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;
 - (ii) valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice;
 - (iii) intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive;
 - (iv) dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat;
 - (v) creșterea conectivității digitale.
- **OP 2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon**, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și a adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor, precum și a unei mobilități urbane durabile prin:

¹⁶⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_3059

¹⁶⁸ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (30.06.2021), Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune

- (i) promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- (ii) promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de durabilitate prevăzute în cadrul acesteia;
- (iii) dezvoltarea unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene (TEN-E);
- (iv) promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastre și a rezilienței, ținând seama de abordările ecosistemice;
- (v) promovarea accesului la apă și a gestionării durabile a apelor;
- (vi) promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor;
- (vii) creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare;
- (viii) promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon.

- **OP3. O Europă mai conectată prin creșterea mobilității** prin:

- (i) dezvoltarea unei rețele TEN-T reziliente la schimbările climatice, inteligente, sigure, durabile și intermodale;
- (ii) dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere.

- **OP 4. O Europă mai socială și mai incluzivă**, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale prin:

- (i) creșterea eficienței și incluziunii piețelor forței de muncă și facilitarea accesului la locuri de muncă de calitate prin dezvoltarea infrastructurii sociale și prin promovarea economiei sociale;
- (ii) îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online;
- (iii) promovarea incluziunii socio-economice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate care să vizeze locuințele și serviciile sociale;
- (iv) promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe, inclusiv a migranților, prin acțiuni integrate care să includă locuințele și serviciile sociale;
- (v) asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate;
- (vi) creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială.

- **OP 5. O Europă mai aproape de cetățeni**, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și de inițiative locale prin:

- (i) promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane;
- (ii) promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului,

în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în alte zone decât cele urbane.

Investițiile în dezvoltarea regională se vor axa pe toate obiectivele de politică ale UE menționate. În acest sens, pentru îndeplinirea obiectivelor privind digitalizare, transformare economică și tranziția către o economie fără emisii de carbon sunt alocate minimum 55% din resursele Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) și ale Fondului de Coeziune (FC).

De asemenea, Comisia Europeană a propus o simplificare a regulilor politicii de coeziune pentru următoarea perioadă de programare, atât pentru întreprinderi și antreprenori, cât și pentru programele naționale/transfrontaliere, prin relaxarea controalelor la programele cu un bun istoric, o mai mare încredere în sistemele naționale, precum și prin reducerea birocrăției și facilitarea modalităților de solicitare a plăților¹⁶⁹. În plus, cadrul juridic mai scurt creează certitudinea necesară planificării pe termen lung și permite eficientizarea politicilor astfel încât programarea devine mai rapidă și mai ușor de monitorizat.

Politica de coeziune, din punct de vedere regional, continuă investițiile pe baza a trei categorii (regiuni mai dezvoltate, regiuni de tranziție și regiuni mai puțin dezvoltate) și introduce noi criterii pentru alocarea fondurilor, altele decât PIB-ul pe cap de locuitor, precum șomajul în rândul tinerilor, nivelul de educație, schimbările climatice și primirea și integrarea imigranților¹⁷⁰.

Mai mult decât atât, ca urmare a crizei economice generate de măsurile restrictive luate de către guvernele statelor membre ale Uniunii Europene, pentru prevenirea răspândirii virusului SARS-CoV-2 la nivel global, Uniunea Europeană a lansat pachetul **NextGenerationEU**, un instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea economică a statelor membre. Ca urmare a condiționalităților ex-ante pentru accesarea acestui instrument, România a realizat un Plan Național de Redresare și Reziliență (PNRR)¹⁷¹, cu o alocare totală de 29,2 miliarde euro. Pilonii care stau la baza instrumentului sunt în număr de 3 și urmăresc:

- Sprijinirea statelor membre în redresarea de după criza generată de pandemie, ameliorarea efectelor negative, precum și consolidarea statelor;
- Stimularea investițiilor private prin susținerea întreprinderilor care se află în dificultate în urma crizei pandemice;
- Valorificarea lecțiilor învățate ca urmare a schimbărilor generate de pandemie, creșterea rezilienței pieței unice și accelerarea tranziției către o economie verde.

La nivel **național**, pe lângă PNRR, în cadrul FEDR/FC și al Fondului pentru Tranziție Justă, următoarele programe¹⁷² vor fi disponibile ca sursă de finanțare pentru proiectele de dezvoltare ale Regiunii Sud-Est în perioada 2021-2027 și Programul Dezvoltare Durabilă (PDD), Programul Transport (PT), Programul Educație și Ocupare (PEO), Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCDIF), Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS), Programul Sănătate (PS), Programul operațional Tranziție Justă (PoTJ), Programul Asistență Tehnică (PAT),

¹⁶⁹ Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională și Urbană – ”Manual de simplificări: 80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027”

¹⁷⁰ REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize

¹⁷¹ Guvernul României (2021). *Planul Național de Redresare și Reziliență*. [Link](#)

¹⁷² Programele Operaționale ale României pentru perioada 2021-2027, la momentul elaborării prezentului document, se aflau încă în lucru, fiind discutate variantele preliminare ale acestora.

Programul Regional Sud-Est (PR SE). Autoritatea de Management pentru PR SE 2021-2027 este Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est.

La nivel **regional**, există documente, studii sectoriale și strategii regionale importante care vizează dezvoltarea regiunii. Strategia Regională de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est 2021-2027 (SRSI SE) reprezintă un document strategic important, care identifică domeniile de specializare inteligentă în care Regiunea Sud-Est se poate dezvolta, prin valorificare rezultatelor cercetării, inovării și științei.

Strategia regiunii conturează cadrul strategic de referință pentru planificarea regională, identificând prioritățile de dezvoltare pe baza resurselor regiunii, precum și pe baza oportunităților oferite de contextul implementării fondurilor europene, naționale, județene sau locale.

4.2 Viziunea strategiei regionale

Strategia de dezvoltare regională pentru Regiunea Sud-Est pentru perioada 2021-2027 are în vedere contextul strategic european, național și regional.

Viziunea pentru anul 2027 are în vedere atât potențialul prezent al regiunii din punct de vedere social și economic, cât și oportunitățile oferite de cadrul natural și de poziționarea geografică aparte care caracterizează această zonă. În același timp, transportul maritim și fluvial oferă un beneficiu din punctul de vedere al diversității mobilității în regiune, creând și un context cultural aparte, propice proiectelor transfrontaliere și interregionale.

Viziunea strategică pentru anul 2027

“Regiunea Sud-Est – o regiune atractivă, accesibilă, cu o economie inovativă, competitivă și durabilă, cu acces echitabil la servicii publice moderne”

Obiectivul General

„Îmbunătățirea competitivității și sustenabilității economice a Regiunii și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale, prin promovarea tranziției către o regiune verde, dezvoltarea infrastructurii și serviciilor, valorificarea potențialului turistic, gestionarea eficientă a resurselor și reducerea disparităților intraregionale și interregionale”

Pentru atingerea obiectivului general al PDR 2021-2027, au fost stabilite următoarele obiective specifice, corelate cu prioritățile de finanțare:

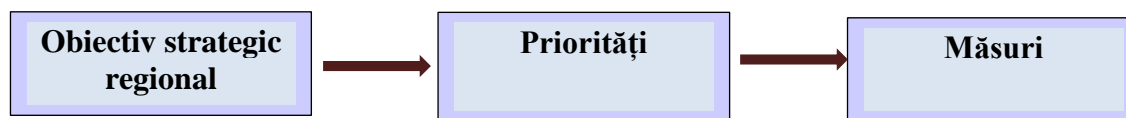
Obiective Specifice

- Îmbunătățirea competitivității regionale prin accentuarea importanței cercetării-dezvoltării, promovarea inovării, dezvoltarea specializării inteligente, digitalizarea și modernizarea infrastructurii;
- Promovarea dezvoltării resurselor umane, garantarea accesului la piața muncii, acces egal la servicii sociale și combaterea sărăciei și excluziunii sociale;
- Creșterea atractivității regionale și dezvoltarea durabilă a regiunii, valorificarea zonelor urbane, rurale și a potențialului turistic.

Elaborarea analizei socio-economice și parteneriatele realizate la nivelul regiunii, pentru perioada 2021-2027, au condus la identificarea Obiectivelor strategice regionale, priorităților și

măsurilor în care trebuie să se concentreze investițiile. Acestea sunt strâns interconectate pentru atingerea viziunii regionale, în funcție de nevoile identificate, dar și de specificul și potențialul de dezvoltare al regiunii.

Pentru a ajunge acolo unde ne dorim, viziunea și obiectivele se pot atinge printr-un mix de intervenții grupate ierarhic în **5 obiective strategice regionale**, priorități și măsuri, astfel:

1. Economie competitivă, sustenabilă, inovativă pentru stimularea mediului antreprenorial

2. Schimbări climatice și protejarea mediului și a biodiversității

3. Accesibilitate, mobilitate

4. Educație, sănătate și servicii sociale performante

5. Turism, patrimoniu cultural, istoric și natural sustenabil

4.3 Obiectivele strategice regionale, priorități și măsuri

Pentru fiecare obiectiv strategic regional au fost identificate priorități, iar pentru fiecare prioritate măsuri, care se vor transpune ulterior în proiecte.

Aceste acțiuni vor fi consolidate într-un portofoliu de proiecte regionale strategice, care sunt identificate, selectate și prioritare în colaborare cu stakeholders (partenerii regionali). Acest proces are la bază conceptul de concentrare teritorială și are ca scop generarea unui impact pozitiv asupra calității vieții locuitorilor din regiune.

Deoarece Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Est 2021-2027 este gândit ca un document comprehensiv pentru dezvoltare la nivel regional, este important ca cerințele de finanțare asociate obiectivelor strategice regionale (OSR) identificate să reflecte resursele financiare necesare pentru implementarea acestora. Cerințele de finanțare reprezintă o evaluare

cantitativă a necesităților regionale, indiferent de proveniența surselor financiare (buget local, național, fonduri europene, fonduri private etc.).

Obiectiv Strategic Regional 1

Economie competitivă, sustenabilă, inovativă pentru stimularea mediului antreprenorial

Obiectivul Specific 1: Îmbunătățirea competitivității regionale prin accentuarea importanței cercetării-dezvoltării, promovarea inovării, dezvoltarea specializării inteligente, digitalizarea și modernizarea infrastructurii

Prioritatea 1.1. O regiune inovativă (dezvoltarea infrastructurii de CDI, sprijinirea adoptării tehnologiilor avansate, promovarea activităților de cercetare)

Măsuri:

- dezvoltarea și sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic;
- dezvoltarea și sprijinirea infrastructurilor de CDI, clusterelor, hub-urilor de inovare;
- dezvoltarea și sprijinirea infrastructurilor de sprijin a afacerilor;
- sprijin pentru crearea de spin-off-uri și start-up-uri inovative, scale-ups;
- susținerea achiziționării de brevete, mărci, licențe și know-how;
- susținerea activității de cercetare și inovare realizate de firme, între firme și entități de CDI/mediul universitar;
- sprijinirea entităților care achiziționează și utilizează tehnologii avansate;
- atragerea forței de muncă înalt calificate și cercetătorilor în regiune prin programe integrate;
- dezvoltarea serviciilor pentru inovare și transfer tehnologic;
- îmbunătățirea competențelor personalului CDI;
- dezvoltarea capacității și aptitudinilor angajaților EITT acreditate, pentru livrarea și promovarea unor servicii de calitate în domeniile de specializare inteligentă;

Prioritatea 1.2. O regiune cu companii dinamice și competitive (creșterea competitivității mediului privat regional, în special al IMM-urilor)

Măsuri:

- sprijin pentru firme prin intermediul infrastructurilor suport de afaceri;
- Sprijin pentru firme în domenii de specializare inteligentă cu un puternic avantaj competitiv la nivel local și regional;
- sprijinirea înființării de noi firme competitive și sustenabile, în domenii de interes local și regional;
- sprijin acordat firmelor competitive;
- susținerea activităților de internaționalizare și marketing;
- dezvoltarea instrumentelor financiare specifice pentru IMM-uri;
- Sprijinirea parteneriatelor public-privat;
- dezvoltarea și formarea de competențe cheie pentru specializare inteligentă, cu precădere pentru IMM-uri;

- dezvoltarea capacității și a competențelor instituțiilor de învățământ superior și de cercetare de a aprofunda cooperarea cu operatorii economici;

Prioritatea 1.3. O regiune digitalizată

Măsuri:

- creșterea gradului de digitalizare a entităților publice în vederea asigurării unor serviciilor publice într-un cadru integrat la nivel local și regional;
- creșterea gradului de digitalizare în firme;
- sprijin pentru întărirea securității cibernetice;
- sprijinirea dezvoltării competențelor digitale la toate nivelurile;
- încurajarea interoperabilității proiectelor de digitalizare;

Obiectiv Strategic Regional 2

Schimbări climatice și protejarea mediului și a biodiversității

Obiectivul Specific 3: Creșterea atractivității regionale și dezvoltarea durabilă a regiunii, valorificarea zonelor urbane, rurale și a potențialului turistic.

Prioritatea 2.1. O regiune prietenoasă cu mediul (creșterea calității vieții, protejarea biodiversității și protecția mediului)

Măsuri:

- susținerea proiectelor de utilizare durabilă a terenurilor
- sprijinirea de investiții în realizarea de perdele de protecție atmosferice și fonice de-a lungul arterelor rutiere intens circulate, magistralelor feroviare, aeroporturilor etc., inclusiv împădurirea terenurilor degradate
- sprijin pentru refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale prin lucrări de decolmatare și reconstrucție ecologică
- sprijin acordat pentru intervenții fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante
- elaborarea/actualizarea planurilor de management a ariilor protejate și a studiilor de evaluare a stării de conservare a habitatelor și speciilor din ariile naturale protejate
- investiții în extinderea și modernizarea sistemului de irigații
- sprijin pentru protejarea biodiversității marine și acvatice, în special în Marea Neagră și la nivelul Deltei Dunării (proiecte de cercetare dedicate studiului vieții marine și acvatice)
- încurajarea măsurilor de protecție și susținerea finanțării tehnologiilor de monitorizare pentru biodiversitate
- construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de apă și apă uzată;
- construcția/reabilitarea/modernizarea stațiilor de epurare;
- sprijin pentru ecologizarea suprafețelor de apă și sol poluate și realizarea unor sisteme de avertizare-alarmare sonoră a populației și a obiectivelor din zonele potențial afectate;
- aplicarea de soluții ecologice pentru colectarea și epurarea apelor uzate, inclusiv în Delta Dunării și la Marea Neagră;

- stoparea poluării, respectiv depoluarea râurilor și lacurilor, inclusiv acțiuni de repopularea a acestora;
- realizarea de acțiuni de conștientizare pentru operatorii economici consumatori mari de apă în vederea încurajării integrării sistemelor de management durabil
- îmbunătățirea educației și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

Prioritatea 2.2. O regiune mai rezilientă la schimbările climatice (prevenirea riscurilor și rezilienței la dezastre)

Măsuri:

- sprijinirea investițiilor pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (inclusiv a celor cu statut de monument istoric) și a clădirilor rezidențiale
- consolidarea clădirilor publice vulnerabile la risc seismic
- crearea/extinderea/modernizarea de spații verzi din intravilanul localităților urbane – investiții atât asupra spațiilor verzi existente, cât și asupra unor terenuri dezafectate/abandonate/degradate
- crearea/extinderea/modernizarea spațiilor verzi publice urbane cu acces nelimitat (parcuri, grădini, scuaruri publice etc)
- plantarea de arbori și reabilitarea fondului vegetal, prin completarea și înlocuirea de arbori
- realizarea, extinderea și modernizarea parcurilor/pădurilor urbane/păduri-parc și a parcurilor dendrologice
- sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii verzi legate de întreținerea și accesibilitatea spațiilor verzi (sistem de irigații, piste pentru biciclete și poteci etc.)
- investiții pentru amenajarea zonelor verzi din cadrul grădinilor botanice
- investiții în spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă (zona de maluri și zona de deasupra malurilor)
- lucrări verzi, acoperișuri verzi, pereți verzi, terase/balcoane cu grădini și spații verzi etc.
- crearea de unități de monitorizare a mediului și de intervenție rapidă;
- schimb de experiență și know-how în managementul situațiilor de urgență;
- acțiuni preventive de informare și conștientizare a populației în situații de urgență;
- elaborarea hărților de risc (alunecări de teren, risc seismic, etc.)

Prioritatea 2.3. Promovarea tranziției către energie regenerabilă, economie circulară (sprijinirea managementului integrat al deșeurilor, reciclarea și valorificarea resurselor)

Măsuri:

- investiții în sistemele de gestionare a deșeurilor menajere, industriale, medicale etc.;
- valorificarea deșeurilor solide colectate, inclusiv prin compostare, precum și a nămolurilor de la stațiile de epurare;
- sprijin pentru dotarea cu echipamente și utilaje specifice pentru colectarea/ transportul/ sortarea deșeurilor;
- identificarea, curățarea, decontaminarea suprafețelor (solurilor) poluate;
- sprijin acordat pentru demolarea clădirilor și planarea terenurilor, pentru stoparea poluării și îmbunătățirea mediului din urban și rural;

- activități adiacente pentru amenajarea de bază a terenurilor care au fost decontaminate;
- încurajarea cooperării transfrontaliere pentru proiecte de explorare a energiei regenerabile, inclusiv în regim offshore
- susținerea proiectelor de cercetare pentru diferitele tipuri de energie regenerabilă
- sprijinirea întreprinderilor în sustenabilizarea proceselor de producție și transport
- sprijinirea investițiilor în energie regenerabilă atât în mediul public, cât și în cel privat
- promovarea tranziției către o economie circulară, în special prin sprijinirea managementului integrat al deșeurilor și creșterea gradului de reciclare și reutilizare a resurselor
- dezvoltarea infrastructurii de reciclare, inclusiv pentru reciclarea uleiurilor alimentare și pentru colectarea compostului
- sprijinirea activităților de conștientizare la nivelul populației cu privire la folosirea energiei regenerabile, reciclare și reutilizare a resurselor

Obiectiv Strategic Regional 3

Accesibilitate, mobilitate

Obiectivul Specific 1: Îmbunătățirea competitivității regionale prin accentuarea importanței cercetării-dezvoltării, promovarea inovării, dezvoltarea specializării inteligente, digitalizarea și modernizarea infrastructurii

Prioritatea 3.1. O regiune cu un nivel scăzut de emisii de carbon (modernizarea/îmbunătățirea infrastructurii de transport urban)

Măsuri:

- sprijin acordat dezvoltării și modernizării infrastructurii de drumuri din urban;
- modernizarea/dezvoltarea/extinderea sistemelor de transport public la nivel urban și periurban, inclusiv dotarea cu mijloace de transport ecologic (tramvaie, troleibuze, autobuze)
- realizarea de investiții în infrastructuri pentru combustibili alternativi
- modernizarea/dezvoltarea/extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate: dezvoltarea, extinderea infrastructurii pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de zone pietonale, zone semi-pietonale, introducerea de sisteme de bike-sharing, sisteme de monitorizare etc.
- sprijin pentru dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane
- dezvoltarea coridoarelor de mobilitate urbană durabilă; sprijin pentru revitalizarea și regenerarea orașelor mari (ZUF), mici și mijlocii
- dezvoltarea infrastructurii de comunicații în zonele urbane și zonele izolate

Prioritatea 3.2. O regiune conectată și accesibilă (creșterea mobilității intra/interregionale sigure, durabile și inteligente prin investiții în infrastructura de transport rutier, naval, feroviar și aerian)

Măsuri:

- sprijin pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport rutier, feroviar, naval și aerian, cu accent pe extinderea rețelei și modernizarea facilităților existente.
- modernizarea și reabilitarea drumurilor județene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă
- acordarea de sprijin pentru construirea/modernizarea/reabilitarea sensurilor giratorii, pasarelelor pietonale, podurilor, a pasajelor rutiere, a stațiilor pentru transport public pe traseul drumurilor județene, infrastructurii de descongestionare a traficului; construirea lucrărilor noi de artă ca parte a drumurilor județene
- sprijin pentru realizarea de investiții destinate siguranței rutiere pentru participanții la trafic, măsuri pentru creșterea siguranței rutiere
- dezvoltarea șoselelor de centură/ drumurilor de ocolire pentru eliminarea blocajelor rutiere
- modernizarea și dezvoltarea porturilor ca terminale (multimodale/intermodale) de acces la platformele logistice și/sau la parcurile industriale;
- Sprijin pentru dezvoltarea aeroporturilor, pentru îmbunătățirea conectivității și sprijinirea mobilității regionale;
- Conectarea polilor urbani/ metropolitani pe cale aeriană la structurile multi-modale de transport;
- îmbunătățirea condițiilor de trecere a granițelor (în special cu Republica Moldova, Ucraina și Bulgaria)
- implementarea unor măsuri de prevenire a incidentelor/accidentelor cauzate de fauna sălbatică, acțiuni pentru siguranța rutieră pentru pietoni și bicicliști etc;
- sprijin pentru instalarea de puncte de realimentare/ reîncărcare pentru vehicule electrice pe traseele drumurilor județene reabilitate
- sprijin acordat pentru achiziționarea de nave performante energetic, destinate transportului public de pasageri, dotate cu sisteme de transport inteligente, precum și construirea/modernizarea/reabilitarea facilităților de acostare a acestora, sistemele de ancorare și îmbarcare/ debarcare a pasagerilor situate pe rețeaua TEN-T navală
- investiții pentru instalarea de puncte de reîncărcare cu energie electrică la mal pentru navele performante energetic.
- implementarea unor soluții inovatoare pentru îmbunătățirea mobilității și accesibilității între diferitele regiuni, inclusiv utilizarea tehnologiilor smart pentru gestionarea traficului și a rețelei de transport.
- promovarea proiectelor care îmbunătățesc conectivitatea între regiuni, facilitând schimbul eficient de resurse și sprijinind creșterea economică la nivel interregional.
- realizarea de investiții specifice destinate mediului și rezilienței la măsuri climatice și măsuri de reducere a impactului asupra ariilor protejate

Obiectiv Strategic Regional 4

Educație, sănătate și servicii sociale performante

Obiectivul Specific 2: Promovarea dezvoltării resurselor umane, garantarea accesului la piața muncii, acces egal la servicii sociale și combaterea sărăciei și excluziunii sociale

Prioritatea 4.1. Investiții în educație și formare profesională pentru îmbunătățirea calității învățământului și dezvoltarea infrastructurii, din mediul urban și rural

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii educaționale din regiune (preuniversitar și universitar);
- Dotarea unităților de învățământ cu echipamente specifice, săli/ terenuri de sport de sport, pentru asigurarea unei baze materiale și crearea unor spații de învățare moderne;
- Dezvoltarea campusurilor universitare și a campusurilor școlare, în special pentru învățământul profesional și tehnic/dual;
- Înființarea/dezvoltarea infrastructurii/programelor after-school;
- Digitalizarea sistemului de învățământ;
- Creșterea participării la un sistem de educație de calitate, modern, corelat cu cerințele pieței muncii;
- Îmbunătățirea accesului la educație, orientare și consiliere profesională pentru copiii din zonele rurale defavorizate/marginalizate;
- Îmbunătățirea accesului și a participării la educație a copiilor/elevilor cu dizabilități și/sau CES;
- Acțiuni întreprinse pentru reducerea abandonului școlar;
- Achiziția mijloacelor de transport ecologice;
- Dezvoltarea centrelor de formare în domenii de vârf ale tehnologiei;
- Dezvoltarea centrelor de reconversie/pregătire profesională/învățare pe tot parcursul vieții;
- Încurajarea adaptabilității și reorientării profesionale pentru a sprijini flexibilitatea în carieră;
- Promovarea mobilității forței de muncă la nivel regional pentru facilitarea accesului la oportunități de angajare;
- Dezvoltarea programelor/acțiunilor inovative de stimulare a inserției pe piața forței de muncă a tinerilor, inclusiv NEET;
- Crearea/dezvoltarea programelor de tip "a doua șansă";
- Dezvoltarea parteneriatelor între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării și inovării;
- Campanii de informare și conștientizare cu privire la rolul educației în dezvoltarea durabilă;

Prioritatea 4.2. Investiții în sănătate pentru acces incluziv la servicii medicale performante și inovative din mediul urban și rural

Măsuri:

- Investiții în infrastructura de sănătate;
- Înființarea unui spital regional;
- Investiții în dotarea cu echipamente medicale performante, de ultimă generație, inclusiv pentru utilizarea tratamentelor non-invazive;
- Investiții în serviciile medicale de urgență;
- Dezvoltarea și modernizarea centrelor medicale de permanență, mai ales în zonele rurale;
- Dezvoltarea și dotarea rețelei de medicină de familie;

- Digitalizarea sistemului medical;
- Implementarea unor programe de instruire și formare profesională specializată pentru cadrele medicale, în vederea creșterii calității serviciilor medicale (servicii medicale de prevenire a unor boli, abordări inovative);
- Creșterea accesului la servicii medicale în zonele rurale;
- Dezvoltarea parteneriatelor între unitățile sanitare, universități, administrația publică pentru susținerea cercetării;
- Activități de informare/ programe/ campanii de educare și informare a populației privind importanța prevenției și îmbunătățirea sănătății populației.

Prioritatea 4.3. Asigurarea unor servicii sociale echitabile, reducerea excluziunii sociale și diminuarea riscului de sărăcie

Măsuri:

- Investiții în infrastructura serviciilor sociale;
- Îmbunătățirea condițiilor de locuire (construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale) pentru persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, victimele violenței în familie;
- Înființarea/dezvoltarea unui sistem de servicii integrate care să răspundă eficient nevoilor populației aflate în situații de risc social;
- Dotarea infrastructurii serviciilor sociale;
- Digitalizarea serviciilor sociale;
- Implementarea unor programe de instruire și formare profesională specializată pentru personalul implicat în domeniul acordării serviciilor sociale, în vederea creșterii calității acestor servicii;
- Creșterea accesibilității în localități a persoanelor cu dizabilități;
- Extinderea disponibilității serviciilor sociale tuturor grupurilor defavorizate;
- Crearea/dezvoltarea de centre sociale pentru bătrâni, persoane cu dizabilități și persoane suferind de boli incurabile;
- Sprijin pentru integrarea socială și economică a persoanelor din comunitățile marginalizate prin furnizarea de pachete integrate de servicii;
- Dezvoltarea și stimularea economiei sociale de către actori publici, privați, ONG-uri etc;
- Dezvoltarea parteneriatelor între furnizorii publici și cei privați de servicii sociale;
- Încurajarea voluntariatului în asigurarea serviciilor sociale de calitate;
- Activități (informare/consiliere/mediere etc.) de dezvoltare comunitară integrată, în vederea creșterii gradului de coeziune la nivelul comunității (îngrijirea la domiciliu, etc.);
- Amplasarea de sisteme de supraveghere video, cu rol preventiv în zone cu o infracționalitate ridicată.

Obiectiv Strategic Regional 5

Turism, cultură, patrimoniu cultural, istoric și natural sustenabil

Obiectivul Specific 3: Creșterea atractivității regionale și dezvoltarea durabilă a regiunii, valorificarea zonelor urbane, rurale și a potențialului turistic.

Prioritatea 5.1. Dezvoltarea unui turism durabil

Măsuri:

- Dezvoltarea infrastructurii de turism și de agrement aferentă;
- Dezvoltarea și extinderea ofertei turistice de nișă;
- Modernizarea/dezvoltarea zonelor de promenadă a falezelor la Marea Neagră și la Dunăre;
- Reabilitarea, modernizarea și echiparea stațiunilor turistice;
- Investiții în tabere/centre de agrement pentru copii și tineri;
- Înființarea, dezvoltarea porturilor turistice (pentru ambarcațiuni de agrement);
- Crearea de locuri de campare, locuri pentru picnic;
- Amenajarea pistelor pentru biciclete, trasee de ciclism și a infrastructurii conexe;
- Promovarea stațiunilor turistice pe plan național și internațional;
- Crearea/promovarea brand-ului turistic regional și a brand-urilor locale;
- Sprijinirea activităților de conștientizare a comunităților locale și turiștilor asupra practicilor turismului durabil;
- Pregătirea profesională inițială și continuă a forței de muncă în turism;

Prioritatea 5.3. Valorificarea patrimoniului cultural, istoric și natural și promovarea culturii în regiune

Măsuri:

- Reabilitarea/consolidarea/conservarea patrimoniului istoric și cultural (obiectivelor de patrimoniu din urban și rural), inclusiv crearea de noi puncte de atracție;
- Reabilitarea/consolidarea/conservarea patrimoniului construit (din urban și rural) din stațiunile turistice;
- Amenajarea muzeelor/centrelor expoziționale care să crească potențialul turistic în regiune;
- Încurajarea și susținerea valorificării (promovarea) patrimoniului imaterial;
- Alocarea resurselor către facilități de recreere și extinderea ofertei de servicii culturale;
- dezvoltarea și încorporarea traseelor culturale în itinerarii europene consacrate;
- Protejarea patrimoniului natural al regiunii;
- Promovarea obiectivelor de patrimoniu natural, inclusiv situri Natura 2000, și a obiectivelor de patrimoniu cultural;
- Înființarea OMD-urilor (Organizațiile de Management al Destinației);
- Sprijinirea colaborărilor la nivel național și internațional pentru promovarea patrimoniului cultural, istoric, natural;
- Organizarea de festivaluri, concerte, târguri cu produse tradiționale etc.

5 Estimarea necesităților de finanțare

Planul financiar al PDR Sud-Est pentru perioada de programare 2021-2027

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2021 – 2027 este conceput ca un document cuprinzător pentru dezvoltarea la nivel regional ce oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestora (buget de stat, buget local, fonduri comunitare, fonduri private, etc).

În ceea ce privește cuantificarea necesităților de finanțare, acestea au fost estimate în baza portofoliului regional de proiecte, portofoliu construit de-a lungul perioadei 2020 – 2023, împreună cu toți actorii locali și regionali, implicați în cadrul procesului de planificare, precum și în baza sumelor previzionate la nivel național. În acest sens, investițiile previzionate a fi realizate au fost corelate cu sumele efectiv utilizate pentru susținerea unor investiții similare, realizate în perioada 2014 – 2020.

Portofoliul regional de proiecte este structurat pe teme de dezvoltare ale PR SE 2021-2027 și pe obiectivele strategice regionale ale PDR SE 2021-2027. Până în luna decembrie 2023, au fost incluse în această bază de date 1160 proiecte, cu o valoare totală de peste 3 mld euro.

Tabelul de mai jos prezintă într-o manieră sintetizată estimarea financiară aferentă perioadei 2021 – 2027, la nivelul fiecărui obiectiv strategic regional al PDR Sud-Est 2021-2027:

Obiectiv Strategic Regional	Total Euro
OSR 1. Economie competitivă, sustenabilă, inovativă pentru stimularea mediului antreprenorial	73.925.430 €
OSR 2. Schimbări climatice și protejarea mediului și a biodiversității	952.704.083 €
OSR 3. Accesibilitate, mobilitate	1.028.664.015 €
OSR 4. Educație, sănătate și servicii sociale performante	798.700.328 €
OSR 5. Turism, patrimoniu cultural, istoric și natural sustenabil	226.355.538 €
TOTAL EURO	3.080.349.394 €

Priorități de dezvoltare, care fundamentează strategia de dezvoltare regională a Regiunii Sud-Est sunt:

- **Prioritatea 1.1. O regiune inovativă** (dezvoltarea infrastructurii de CDI, sprijinirea adoptării tehnologiilor avansate, promovarea activităților de cercetare)

- **Prioritatea 1.2. O regiune cu companii dinamice și competitive** (creșterea competitivității mediului privat regional, în special al IMM-urilor)
- **Prioritatea 1.3. O regiune digitalizată**
- **Prioritatea 2.1. O regiune prietenoasă cu mediul** (creșterea calității vieții, protejarea biodiversității și protecția mediului)
- **Prioritatea 2.2. O regiune mai rezilientă la schimbările climatice** (prevenirea riscurilor și rezilienței la dezastre)
- **Prioritatea 2.3. Promovarea tranziției către energie regenerabilă, economie circulară** (sprijinirea managementului integrat al deșeurilor, reciclarea și valorificarea resurselor)
- **Prioritatea 3.1. O regiune cu un nivel scăzut de emisii de carbon** (modernizarea/îmbunătățirea infrastructurii de transport urban)
- **Prioritatea 3.2. O regiune conectată și accesibilă** (creșterea mobilității intra/interregionale sigure, durabile și inteligente prin investiții în infrastructura de transport rutier, naval, feroviar și aerian)
- **Prioritatea 4.1. Investiții în educație și formare profesională pentru îmbunătățirea calității învățământului și dezvoltarea infrastructurii, din mediul urban și rural**
- **Prioritatea 4.2. Investiții în sănătate pentru acces incluziv la servicii medicale performante și inovative din mediul urban și rural**
- **Prioritatea 4.3. Asigurarea unor servicii sociale echitabile, reducerea excluziunii sociale și diminuarea riscului de sărăcie**
- **Prioritatea 5.1. Dezvoltarea unui turism durabil**
- **Prioritatea 5.3. Valorificarea patrimoniului cultural, istoric și natural și promovarea culturii în regiune**

La o primă analiză se constată că nevoia de finanțare pentru anumite obiectivele strategice este foarte mare. Astfel, OSR 3 însumează aproximativ 34% din valoarea tuturor proiectelor din portofoliul regional urmat de OSR 2 cu o valoare estimată de aproximativ 30%. Aceste cifre reflectă atât nevoia mare de finanțare cât și faptul că proiectele din acest domeniu au valori individuale ridicate și au un grad mai mare de complexitate, necesitând o perioadă mai lungă de pregătire. OSR 3 include proiecte care vizează creșterea accesibilității la nivel regional prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport la nivel județean precum și proiecte majore care au ca obiectiv, îmbunătățirea mobilității urbane, modernizarea iluminatului public, regenerarea urbană. Se remarcă, în același timp, interesul pentru dezvoltarea în continuare a educației, infrastructura sanitară proiectele și ideile de proiecte din acest domeniu având o valoare cumulată de peste 700 mil euro, ceea ce reprezintă aproximativ 25% din totalul necesarului de finanțare pentru portofoliul de proiecte. Reziliența la schimbările climatice și protejarea mediului și a biodiversității sunt de asemenea pe lista de priorități în portofoliile de proiecte ale județelor regiunii, cumulând o estimare financiară de peste 900 mil euro (aproximativ 31% din totalul necesarului de finanțare).

6 Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei

7 Sistemul de implementare

8 Monitorizarea

9 Procesul partenerial

Glosar de termeni

Bibliografie